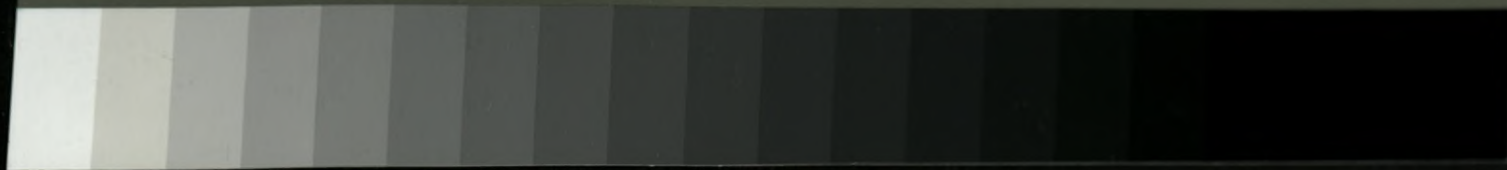

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

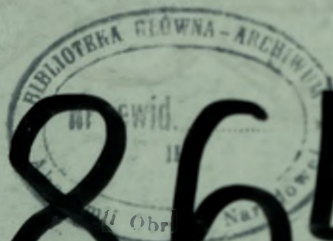

AKADEMIA
OBRONY
NARODOWEJ

Plk SG mgr Zdzisław SOLAWA

GOSPODARKA FINANSOWA
POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ
Z PUNKTU WIDZENIA
REALIZOWANYCH ZADAŃ
NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Rozprawa doktorska

58640

WARSZAWA

2004

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

**WYDZIAŁ STRATEGICZNO – OBRONNY
INSTYTUT EKONOMII I LOGISTYKI**

płk SG mgr Zdzisław SOLAWA

**GOSPODARKA FINANSOWA
POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ
Z PUNKTU WIDZENIA
REALIZOWANYCH ZADAŃ
NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA**

ROZPRAWA DOKTORSKA

Kierownictwo naukowe:
płk dr hab. prof. AON Zenon STACHOWIAK

WARSZAWA

2004 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. IDENTYFIKACJA ISTOTY, ZAKRESU I CHARAKTERU GOSPODARKI FINANSOWEJ POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ ...	10
1.1. Straż Graniczna jako podmiot kształtowania i utrzymania bezpieczeństwa państwa	10
1.1.1. Organizacja Straży Granicznej w Polsce	11
1.1.2. Charakterystyka granic Rzeczypospolitej Polskiej ochraniających przez Straż Graniczną.....	17
1.1.3. Zadania Straży Granicznej i uwarunkowania ich realizacji	25
1.2. Straż Graniczna jako element sektora finansów publicznych	30
1.2.1. Publiczna gospodarka finansowa jako sposób zaspakajania potrzeb publicznych.....	30
1.2.2. Miejsce Straży Granicznej w systemie publicznej gospodarki finansowej	34
1.3. Gospodarka finansowa Straży Granicznej.....	41
1.3.1. Pojęcie, charakter i zakres wydatków publicznych	42
1.3.2. Uwarunkowania realizacji gospodarki finansowej przez Straż Graniczną	51
1.3.3. Źródła finansowania zadań Straży Granicznej	54
2. ANALIZA ZAŁOŻEŃ I REALIZACJI GOSPODARKI FINANSOWEJ W POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ NA TLE SYTUACJI NA GRANICY RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ	60
2.1. Charakterystyka sytuacji na granicy Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1998-2003	60
2.1.1. Uwarunkowania sytuacji na granicy	61
2.1.1.1. Uwarunkowania polityczne	61
2.1.1.2. Uwarunkowania ekonomiczne.....	62
2.1.1.3. Uwarunkowania organizacyjne	62
2.1.2. Analiza ruchu granicznego	63
2.1.2.1. Analiza osobowego ruchu granicznego	63
2.1.2.2. Analiza ruchu granicznego środków transportu	71
2.1.3. Analiza przestępstw granicznych	75
2.1.3.1. Analiza nielegalnych przekroczeń granicy	76
2.1.3.2. Analiza zatrzymanego przemytu	85
2.2. Identyfikacja i analiza źródeł oraz wielkości środków finansowania zadań Straży Granicznej	95
2.2.1. Analiza środków budżetowych.....	101
2.2.2. Analiza środków rezerw budżetowych.....	110
2.2.3. Analiza środków z działalności pozabudżetowej	117

2.2.4.	Analiza środków z funduszu PHARE.....	121
2.3.	Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej	125
2.3.1.	Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji	125
2.3.2.	Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków Ministerstwa Obrony Narodowej	129
2.4.	Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków służb mundurowych resortu spraw wewnętrznych i administracji.....	135
2.4.1.	Analiza wydatków Policji.....	136
2.4.2.	Analiza wydatków Państwowej Straży Pożarnej.....	138
2.4.3.	Analiza wydatków Biura Ochrony Rządu	140
2.5.	Analiza porównawcza wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej	142
2.5.1.	Wydatki budżetowe niemieckiej Straży Granicznej.....	142
2.5.2.	Wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej	156
2.5.3.	Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej na tle wydatków budżetowych niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej	166
3.	OCENA FUNKCJONOWANIA I PROGNOZY KSZTAŁTOWANIA SIĘ GOSPODARKI FINANSOWEJ POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ	172
3.1.	Polska Straż Graniczna na tle niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej	172
3.2.	Doświadczenia Niemiec i Węgier w prowadzeniu gospodarki finansowej w Straży Granicznej możliwe do wykorzystania w Polsce ...	179
3.2.1.	Rozwiązania gospodarki finansowej w niemieckiej Straży Granicznej możliwe do wykorzystania w polskich warunkach	179
3.2.2.	Rozwiązania gospodarki finansowej w węgierskiej Straży Granicznej możliwe do wykorzystania w polskich warunkach	181
3.3.	Prognozy prowadzenia gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej w warunkach integracji i członkostwa Polski w Unii Europejskiej	183
3.3.1.	Prognozy zasilania finansowego Straży Granicznej ze źródeł krajowych.....	186
3.3.2.	Prognozy zasilania finansowego Straży Granicznej wiążące się z integracją europejską i członkostwem Polski w Unii Europejskiej	187
3.3.3.	Prognozy poziomu wydatków budżetowych Straży Granicznej	195
	ZAKOŃCZENIE.....	198
	BIBLIOGRAFIA	203
	WYKAZ SCHEMATÓW, MAP, TABEL I WYKRESÓW	
	ZAŁĄCZNIKI	

WSTĘP

Polskie wysiłki na rzecz wstąpienia do Unii Europejskiej to ponad dwunastoletni okres. Na podstawie Układu Stowarzyszeniowego od marca 1992 r. rozpoczął się proces stopniowej integracji w sferze wymiany handlowej, a od 1994 r. wszedł w życie Traktat Europejski regulujący całość stosunków ekonomiczno-społecznych między Polską a Unią Europejską (uwzględniający perspektywę polskiego członkostwa w Unii).

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczył termin gotowości do członkostwa Polski w Unii Europejskiej na rok 2004. W celu realizacji tego zadania prowadzone były bardzo dynamiczne prace związane z integracją Polski ze strukturami europejskimi, w tym także te, w których udział brali przedstawiciele Straży Granicznej.

Zachodzące zmiany ustrojowe i przebudowa powiązań z zagranicą dokonały się zarówno w krajach Europy Środkowo-Wschodniej jak i w Polsce. Procesy te nazwano transformacją, a ich głównym celem było i jest osiągnięcie poziomu cywilizacyjnego zbliżonego do poziomu krajów rozwiniętych.

Polska podjęła konieczne działania prowadzące do wdrożenia i stosowania *acquis* w obszarze „Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne”. Podziela ona potrzebę dążenia państw członkowskich do poprawy efektywności współpracy w zakresie zapobiegania i zwalczania międzynarodowej przestępczości w tym przestępczości o charakterze zorganizowanym, przemytu osób przez granice państwowe, nielegalnej migracji, handlu narkotykami, terroryzmu, korupcji i oszustw finansowych oraz fałszowania dokumentów. Polska popiera również zacieśnianie współpracy i intensyfikację wymiany informacji, organizowanie szkoleń, wymianę specjalistów w celu zapobiegania wspomnianym wyżej przestępstwom, jak też ścigania ich sprawców.

Z dniem 1 maja 2004 r. Polska stała się członkiem Unii Europejskiej. W rozszerzonej Unii, wschodnia granica Polski stanowi najdłuższą lądową granicę Wspólnoty Europejskiej.

Biorąc na siebie odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa granicy zewnętrznej Unii, przy jednoczesnym zagwarantowaniu swobodnego przepływu osób zgodnie z wymogami Układu z Schengen, Polska musi być do tych zadań w pełni przygotowana.

Jednocześnie polska Straż Graniczna, realizując swoje ustawowe zadania w zakresie ochrony granicy państwa, stanowi istotny element systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Poziom i źródła finansowania tych zadań ma zasadniczy wpływ na kondycję finansową formacji granicznej.

Wskazane zmiany ustrojowe, fakt członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz realizacja zadań przez polską Straż Graniczną na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, przemawiają za zasadnością podjęcia próby oceny problemu:

„GOSPODARKA FINANSOWA POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANYCH ZADAŃ NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA”.

Przyjęcie takiego tematu rozprawy doktorskiej znajduje uzasadnienie względami teoretycznymi i praktycznymi.

Względy teoretyczne to brak dostatecznie pogłębionych rozważań dotyczących funkcjonowania i prowadzenia gospodarki finansowej w Straży Granicznej z punktu widzenia realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa państwa w świetle aktualnie obowiązujących uwarunkowań prawnych.

Względy zaś praktyczne to aktualność problematyki gospodarki finansowej Straży Granicznej na obecnym etapie rozwoju społeczno-gospodarczego postrzeganego w ujęciu suwerennego układu społeczno-politycznego, jak i również z punktu widzenia uwarunkowań procesów integracyjnych z Unią Europejską. Zmieniająca się sytuacja w systemie ochrony granic Rzeczypospolitej Polskiej, a także przejście przez Polskę ochrony zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, powoduje potrzebę analizy zagrożeń przestępczości granicznej na tle gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej. Określenie perspektyw rozwoju rozpatrywanej formacji, powoduje potrzebę analizy gospodarki finansowej Straży Granicznej innych państw.

Głównym problemem badawczym pracy sformułowanym w postaci pytania jest: ***jak funkcjonowała i jakie są perspektywy gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej z punktu realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa?***

Znalezienie odpowiedzi na tak postawione pytanie, a jednocześnie rozwiązanie głównego problemu badawczego, musi zostać poprzedzone zbiorem pytań będących w istocie problemami szczegółowymi pracy.

Są nimi następujące zagadnienia:

- *jaka jest rola Straży Granicznej w kształtowaniu i utrzymaniu bezpieczeństwa państwa?*,
- *jaka jest istota Straży Granicznej jako elementu sektora finansów publicznych?*,
- *jaka jest istota gospodarki finansowej Straży Granicznej?*,
- *w jaki sposób sytuacja na granicy Rzeczypospolitej Polskiej wpłynęła na koncepcję funkcjonowania i realizację gospodarki finansowej Straży Granicznej?*,
- *jakie źródła finansowe stanowią podstawę finansowania zadań Straży Granicznej?*,
- *jakie źródła finansowe stanowią dodatkowe źródła finansowania zadań Straży Granicznej?*,
- *jak kształtowały się wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003?*,
- *jak należy ocenić funkcjonowanie gospodarki finansowej Straży Granicznej na przełomie wieków?*,
- *jakie doświadczenia Niemiec i Węgier w prowadzeniu gospodarki finansowej można przenieść na grunt Polski?*,
- *jakie prognozy w kwestii prowadzenia gospodarki finansowej można, i trzeba, sformułować w odniesieniu do Straży Granicznej w warunkach integracji i członkostwa Polski w Unii Europejskiej?*

- *jakie czynniki mogą wpływać na efektywność prowadzenia gospodarki finansowej?,*
- *na ile istniejący system prawny w zakresie funkcjonowania finansów publicznych wpływa na racjonalność prowadzenia gospodarki finansowej?.*

Podjęte w pracy doktorskiej rozważania zostały skoncentrowane na osiągnięciu następujących celów:

- *po pierwsze*, dokonaniu identyfikacji istoty, zakresu i charakteru gospodarki finansowej Straży Granicznej;
- *po drugie*, przeprowadzeniu analizy założeń i gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej na tle sytuacji na granicy Rzeczypospolitej Polskiej;
- *po trzecie*, porównaniu wydatków polskiej Straży Granicznej z wydatkami Straży Granicznej innych państw;
- *po czwarte*, sformułowaniu ocen funkcjonowania i nakreślenia prognoz kształtowania gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej.

Osiągnięcie założonych celów badawczych wiązało się z koniecznością uporządkowania rozważań w materii dociekań. Pomocna w tym względzie okazała się weryfikacja trzech hipotez roboczych:

1. Straż Graniczna jest istotnym podmiotem kształtowania i utrzymywania bezpieczeństwa państwa. Sprawność jej funkcjonowania zależy od struktury organizacyjnej, realizowanych zadań oraz charakteru ochraniających przez nią odcinków granicy państwa. Jest ona także, z tytułu zaspokajania potrzeb publicznych, ważnym elementem sektora finansów publicznych. Stanowi podmiot redystrybucji dochodów w gospodarce narodowej, co wypełnia konkretną formułę koncepcji i realizacji gospodarki finansowej przez jednostki budżetowe.
2. Założenia i realizacja gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej są funkcją uwarunkowań i charakteru sytuacji na granicy Polski oraz potencjału ekonomicznego państwa; źródeł oraz wielkości środków finansujących zadania realizowane przez Straż Graniczną, oraz wydatków budżetowych ponoszonych przez tą formację. W latach 1998-2003 sytuacja na granicy Rzeczypospolitej Polskiej, w ślad za procesem transformacji systemowej oraz zmian dokonywanych w Europie i na świecie, zależała od licznego zbioru dalece zmiennych uwarunkowań. Znajdowało to odzwierciedlenie w ruchu granicznym, zarówno w osobowym jak i towarowym. Duża zmienność uwarunkowań, zwłaszcza zewnętrznych, przełożyła się na poszerzenie zakresu przestępczości granicznej, oraz na zmianę jego charakteru. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego znajdowało swe źródło zarówno w środkach budżetowych jak i w działalności pozabudżetowej jednostek budżetowych Straży Granicznej, a także w środkach zewnętrznych.

Podstawowy wysiłek finansowy ukierunkowany na finansowanie realizowanych zadań przez Straż Graniczną znajduje uzewnętrznienie w wydatkach budżetowych. Kształtowały się one na poziomie minimalnym, zapewniającym realizację postawionych przed formacją zadań. Drugie źródło finansowania zadań Straży Granicznej stanowiły fundusze pomocowe. Były one źródłem uzupełniającym, finansującym wydatki rzeczowe poprawiające utechniczanie formacji, a co za tym idzie dostosowujące metody walki z przestępczością graniczną do współczesnych warunków. Ostatnie źródło stanowiły dochody uzyskiwane w ramach działalności pozabudżetowej jednostek budżetowych Straży Granicznej. Stanowiły one zaledwie ułamek środków finansowych będących w dyspozycji Straży Granicznej, których udział systematycznie ulegał obniżeniu. Malejący udział tej grupy wydatków w finansowaniu zadań formacji spowodował brak zainteresowania jednostek budżetowych w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł przychodów.

Porównując skalę wydatków polskiej Straży Granicznej na tle wydatków niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej można zauważyć, że:

- w stosunku do wydatków niemieckiej Straży Granicznej wydatki polskiej Straży Granicznej były wielokrotnie niższe;
- w stosunku do wydatków węgierskiej Straży Granicznej wydatki polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 były porównywalne.

3. Funkcjonowanie Straży Granicznej we współczesnych warunkach, tj. przełomu XX i XXI wieku, ujawnia czynniki zarówno sprzyjające jak i również ograniczające prowadzenie efektywnej gospodarki finansowej. Pożądane w tej sytuacji wydaje się pełniejsze uwzględnienie rozwiązań wynikających z procesów naprawczych finansów publicznych, a także wykorzystanie doświadczeń innych krajów w prowadzeniu gospodarki finansowej. Pomocnym w procesie poprawy efektywności gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej powinny okazać się nowe źródła finansowego jej zasilania. Powstanie nowych warunków w jakich przychodzi realizować zadania stawiane przed polską Strażą Graniczną powoduje potrzebę dostosowania poziomu wydatków do poziomu zadań.

Rozważania podjęte w dysertacji ograniczone zostały zakresem podmiotowym, przedmiotowym, przestrzennym i czasowym.

Podmiotem podjętych rozważań w wąskim ujęciu będzie polska Straż Graniczna, w szerszym zaś instytucje państwa mające wpływ na jej prawne, organizacyjne i ekonomiczne funkcjonowanie, tj. Sejm, Rząd, instytucje Unii Europejskiej, oraz nakazy i wymagania płynące z uwarunkowań prawnych polskich finansów publicznych.

Przedmiotem podjętych rozważań będą z jednej strony zadania Straży Granicznej na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego państwa, z drugiej zaś gospodarka finansowa Straży Granicznej zmierzająca do zapewnienia realizacji tych zadań. Formuła zadań kreśli bardziej szczegółowy obraz przedmiotowych rozważań

sprowadzających się do określenia organizacji Straży Granicznej, rozpoznania instrumentów gospodarki finansowej i budżetowej, źródeł finansowania Straży Granicznej, charakterystyki uwarunkowań sytuacji na granicy państwa, czynników sprzyjających i ograniczających prowadzenie gospodarki finansowej, jak również doświadczeń innych krajów w prowadzeniu gospodarki finansowej Straży Granicznej, a także na formule prognoz prowadzenia gospodarki finansowej w przyszłości.

Przestrzeń rozważań podjętych w rozprawie w węższym zakresie została sprowadzona do obszaru Polski, natomiast w szerszym do obszaru Niemiec i Węgier.

Zakres czasowy rozważań wyznacza cenzura lat 1998-2003, tj. nakładających się na siebie okresów transformacji systemowych w Polsce i procesu akcesji naszego państwa do Unii Europejskiej.

Dociekania podjęte w pracy, z uwagi na wskazaną formułę problemów, celów i hipotez roboczych oraz zakres badań, ulokowane zostaną na dwóch płaszczyznach: *teoretyczno-metodologicznej i praktyczno-empirycznej*.

Na pierwszej z płaszczyzn, mającej charakter teoretyczno-metodologicznej, podjęto i przeprowadzono identyfikację istoty zakresu i charakteru gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej, oraz organizacji tego podmiotu bezpieczeństwa państwa.

Na drugiej, mającej charakter praktyczno-empirycznej, dokonano analizy założeń i realizacji gospodarki finansowej w Straży Granicznej na tle sytuacji na granicy naszego państwa oraz potencjału ekonomicznego państwa. Dokonano oceny funkcjonowania i sformułowano prognozy kształtowania się gospodarki Straży Granicznej w przyszłości.

Instrumentarium badawcze, umożliwiające wstępnie rozpoznać charakter i zakres poruszanego problemu, jak również pozwalające na prowadzenie dalszych, pogłębionych dociekań zgodnie z przyjętym algorytmem postępowania, stanowił liczny zbiór naukowych metod.

Wiodącymi metodami badawczymi, zarówno w części teoretycznej jak i praktycznej, okazały się :

- metody analizy i syntezy zastosowane do badań związanych z poziomem wydatków w poszczególnych służbach, oraz do badań związanych z przestępczością graniczną,
- metody indukcji i dedukcji zastosowane do badań związanych z potwierdzeniem postawionych hipotez,
- metody analogii i porównań do postawienia prognoz w zakresie gospodarki finansowej.

Podstawą przeprowadzonych badań był bogaty i zróżnicowany zbiór materiałów źródłowych. Składał się on między innymi z publikacji zwartych (książek, monografii i opracowań naukowych), publikacji periodycznych, dokumentów i materiałów organów i instytucji państwowych i międzynarodowych, materiałów krajowych (np. GUS) i międzynarodowych (Niemiec i Węgier) placówek statystycznych, jak również informacji zamieszczonych na stronach internetowych.

Efektom końcowym, naukowo-badawczych dociekań autora, jest prezentowana dysertacja, która składa się ze wstępu określającego idee rozwiązania problemów podjętych w pracy, części głównej, zakończenia, bibliografii, oraz wykazów: map, schematów, tabel i wykresów oraz załączników.

Część główną rozprawy stanowią trzy rozdziały.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym: „**Identyfikacja istoty, zakresu i charakteru gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej**” podjęte zostały kwestie Straży Granicznej w kształtowaniu bezpieczeństwa państwa, przedstawiono jej miejsca w sektorze finansów publicznych, oraz uwarunkowania, źródła finansowania i zakres gospodarki finansowej Straży Granicznej.

W rozdziale drugim zatytułowanym: „**Analiza założeń i realizacji gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej na tle sytuacji na granicy Rzeczypospolitej Polskiej**” podejmuje kwestie oceny i analizy sytuacji na granicy państwa, identyfikację i analizę źródeł oraz wielkości środków finansowania zadań formacji, oraz analizę wydatków budżetowych Straży Granicznej.

W rozdziale trzecim zatytułowanym: „**Ocena funkcjonowania i prognozy kształtowania się gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej**” podjęto kwestie oceny gospodarki finansowej polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej, oraz podjęto próbę prognozy prowadzenia gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej w warunkach integracji i członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Należy stwierdzić, że przedstawiony układ pracy zapewnił osiągnięcie założonych celów ściśle związanych z formułą problemów badawczych oraz umożliwił wystarczającą, w przekonaniu autora, weryfikację przyjętych hipotez roboczych.

1. IDENTYFIKACJA ISTOTY, ZAKRESU I CHARAKTERU GOSPODARKI FINANSOWEJ POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ

1.1. Straż Graniczna jako podmiot kształtowania i utrzymania bezpieczeństwa państwa

W 1991 r. Straż Graniczna¹ przejęła po Wojskach Ochrony Pogranicza obowiązek ochrony granicy państwowej na lądzie, morzu i w przestrzeni powietrznej oraz kontroli ruchu granicznego. Po rozformowaniu Wojsk Ochrony Pogranicza „rozkazu pożegnalnego ani dziękczynnego nie było, należy gwoli prawdy historycznej w kilku słowach przypomnieć, że wojska te przez 46 lat strzegły granic państwa polskiego”².

Nazwa „Straż Graniczna” nawiązuje do okresu przedwojennego, co świadczy o chęci zachowania tradycji.

W pierwszych latach odrodzonego Państwa Polskiego ochroną granicy od 1919 roku zajmowali się kolejno: Strzelcy Graniczni do 1920 roku, potem Bataliony Wartownicze, które przekształcono w Bataliony Celne³. W dniu 29 maja 1922 roku przeprowadzono reorganizację ochrony granicy wschodniej, która polegała na zmianie zwierzchnictwa Głównej Komendy Batalionów Celnych i przejęcia go przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Bataliony Celne zostały rozformowane, a na ich miejsce powołano Straż Graniczną.

Granice wschodnią i północno-wschodnią podporządkowano sześciu Komendom Wojewódzkim, które miały siedziby w Urzędach Wojewódzkich. Stosownie do odcinków batalionów Straży Granicznej zostały utworzone Komendy Powiatowe. Komendant Wojewódzki Straży Granicznej podlegał pod względem służby granicznej Wojewodzie, a pod względem administracyjnym i regulaminowym Głównemu Komendantowi Straży Granicznej. Podobna podległość odnosiła się również do komendanta powiatowego, tylko że na szczeblu niższym.

Batalion Straży Granicznej składał się z czterech kompanii piechoty i jednej kompanii karabinów maszynowych, która w swoim składzie miała trzy plutony po dwa karabiny maszynowe w plutonie.

Swoistym kuriozum Straży Granicznej okresu międzywojennego był fakt, że w jej szeregach prawie 52% żołnierzy było wyznania prawosławnego, nie znających języka polskiego i nie przyznających się do narodowości polskiej, 38% Polaków i 10% żołnierzy innej narodowości.

W grudniu 1922 roku Straż Graniczna liczyła 22 tysięcy żołnierzy, w tym 631 oficerów.

¹Straż Graniczna to jednolita umundurowana i uzbrojona formacja (art.1 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej – Dz. U. 2002 nr 171, poz. 1399 z późn. zm.).

²H. Dominiczak, *Granice państwa i ich ochrona na przestrzeni dziejów 966-1996*, Warszawa 1997, s. 380.

³Por. *Oni strzegli granic II Rzeczypospolitej relacje i wspomnienia żołnierzy KOP i funkcjonariuszy SG*, Wybór i opracowanie M. J. Rubas, Stowarzyszenie Weteranów Polskich Formacji Granicznych, Wydawnictwo Barwa i Broń, Warszawa 2002, s. 13.

Po roku jej istnienia Minister Spraw Wewnętrznych, na podstawie uchwały z dnia 24 maja 1923 roku, zlikwidował Straż Graniczną i wszystkie obowiązki związane z ochroną granicy państwowej powierzył Policji Państwowej. Likwidacja podyktowana była zwolnieniem ze służby granicznej żołnierzy w ilości około 17 tysięcy rocznika 1900 i 1901. Według ministra, likwidacja Straży Granicznej i połączona z tym reforma polegać miała na zmianie organizacji ochrony granicy państwowej i prawa w stosunku do tej organizacji. Przekazując ochronę granicy wschodniej organizacji większej liczebnie, jaką była Policja Państwowa, chciał uzyskać większą jedność formacji granicznej, poprawić obraz kadry pod względem moralnym i umysłowym i ściśle powiązać organizację graniczną z administracją polityczną. Ostateczne rozwiązanie batalionów Straży Granicznej zostało zakończone z dniem 31 października 1923 roku.

Policja Państwowa ochrańała granicę do dnia 15 marca 1926 roku, kiedy to ostatnie odcinki granicy oddała jednostkom Korpusu Ochrony Pogranicza⁴.

Obecna, trzynastoletnia działalność Straży Granicznej, to okres niezwykle zróżnicowany, to proces zmian w kraju i na arenie międzynarodowej wpływających bezpośrednio lub pośrednio na ochronę granicy państwowej. To pojawienie się wysoko zorganizowanych grup przestępczych często o zasięgu międzynarodowym, to dostosowywanie form zwalczania przestępczości do form stosowanych w innych państwach europejskich, to ciągle zmieniające się zasady i tryb przekraczania granicy państwowej, to - w końcu - priorytet w ochronie wschodniego odcinka granicy państwowej będącej od 1 maja 2004 r., wschodnią granicą państw Unii Europejskiej. Zmiany te implikują zakres i metody realizacji zadań ustawowych przez Straż Graniczną; warunkują również uprawnienia funkcjonariuszy SG stojących na straży nienaruszalności granicy Rzeczypospolitej Polskiej.

1.1.1. Organizacja Straży Granicznej w Polsce

Centralnym organem administracji w sprawach ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego jest Komendant Główny Straży Granicznej podległy Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Wykonuje on powierzone mu zadania przy pomocy urzędu zwanego Komendą Główną Straży Granicznej z siedzibą w Warszawie, którą kieruje wraz ze swymi zastępcami. Pozycję Komendanta Głównego Straży Granicznej w strukturze polskich organów państwa ulokować trzeba na poziomie centralnych organów administracji państwowej (schemat 1).

Dwóm spośród kilkunastu jednostek organizacyjnych Komendy Głównej należy przyznać szczególne znaczenie. Wypracowują one bowiem koncepcje i koordynują realizację podstawowych zadań formacji. Są to:

- Zarząd Graniczny, zajmujący się kadrową, logistyczną i prawną organizacją odpraw w ruchu granicznym osób, towarów i pojazdów, oraz zapewnieniem szczelności granicy zielonej,

⁴Por. J. Brochwicz, A. Konstankiewicz, J. Rutkiewicz, *Korpus Ochrony Pogranicza 1924-1939*. Wydawnictwo Barwa i Broń, Warszawa 2003, s. 11-14.

**Pozycja Komendanta Głównego Straży Granicznej
w strukturze polskich organów państwowych**

- Zarząd Operacyjno-Śledczy, odpowiedzialny za prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz postępowań przygotowawczych.

W strukturze Komendy Głównej istnieje jednostka, której funkcjonariusze pełnią służbę zarówno w urzędzie centralnym jak i w oddziałach - Biuro Spraw Wewnętrznych, podporządkowane w całości Komendantowi Głównemu. Ma ono za zadanie przeciwdziałać korupcji i przestępczej infiltracji w szeregach Straży Granicznej.

Poza wymienionymi funkcjonują także następujące jednostki organizacyjne:

- Gabinet Komendanta Głównego,
- Biuro Kadr i Szkolenia,
- Biuro Prawne,
- Biuro Współpracy Międzynarodowej,
- Biuro Ochrony Informacji Niejawnej,
- Biuro Finansów,
- Biuro Łączności i Informatyki,
- Biuro Techniki i Zaopatrzenia,
- Inspektorat Nadzoru i Kontroli,
- Laboratorium Kryminalistyczne,
- Audyt Wewnętrzny,
- Centrum Koordynacji Działań,
- Samodzielny Zespół Analizy Ryzyka.

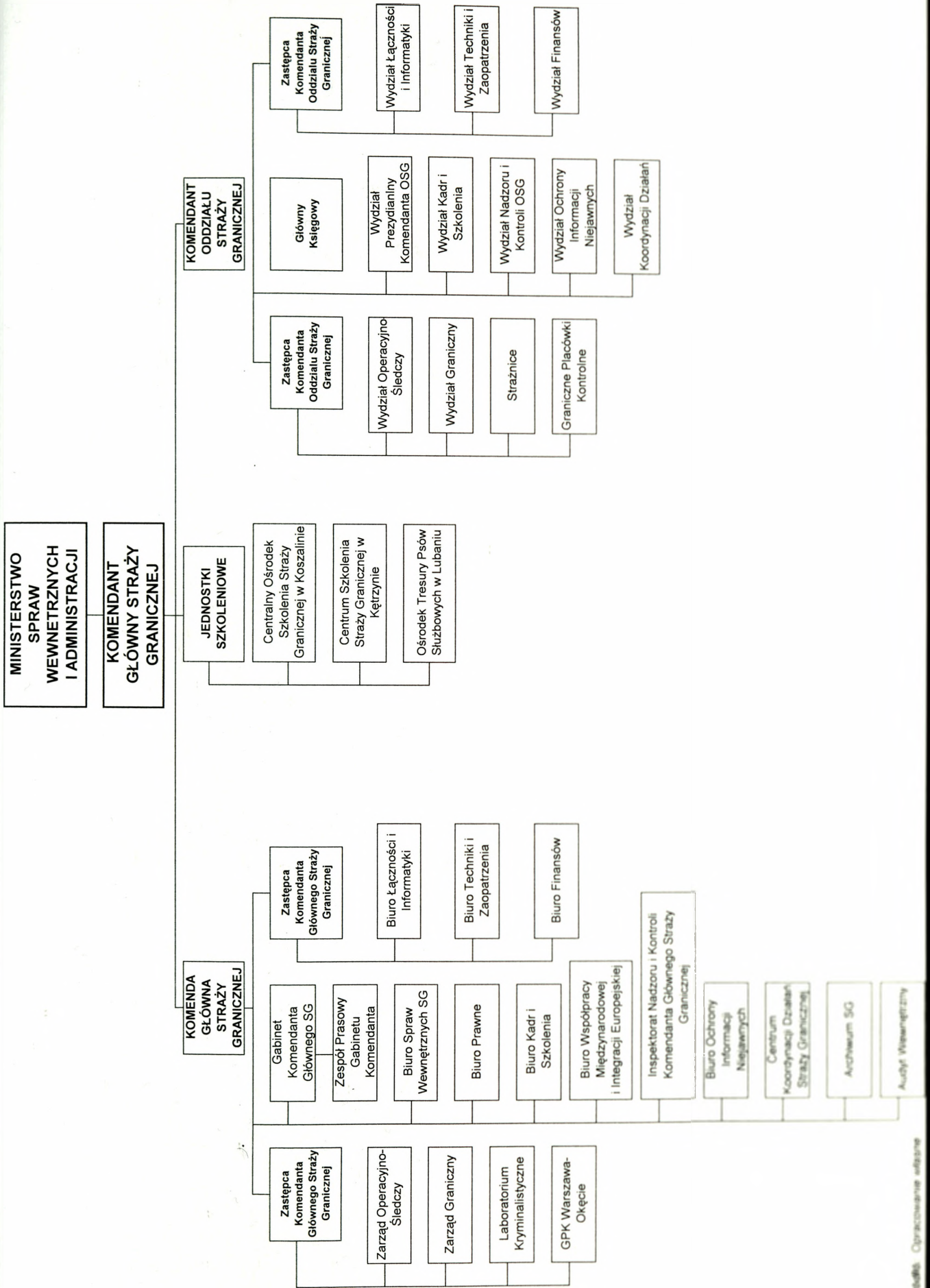
Terenowymi organami administracji są komendanci oddziałów SG oraz będący ich podwładnymi:

- komendanci granicznych placówek kontrolnych,
- komendanci strażnic,
- komendanci dywizjonów.

Komendanci oddziałów podlegają Komendantowi Głównemu i również mają do swojej dyspozycji urzędy wykonawcze. Funkcjonariusze strażnic wykonują obowiązki w zakresie ochrony granicy zielonej i linii brzegowej, oraz zapewniają porządek prawny w strefie nadgranicznej. Graniczne placówki kontrolne przeznaczone są natomiast do kontroli i organizacji ruchu w przejściach granicznych: drogowych, kolejowych, lotniczych, morskich i rzecznych. Granicznej placówce kontrolnej może podlegać jedno lub więcej przejść granicznych oraz strażnice. Struktura organizacyjna polskiej Straży Granicznej ma charakter sztabowo-liniowy (schemat 2).

Położenie oddziałów Straży Granicznej jest podporządkowane kształtowi granicy państwa (mapa 1).

Ze względu na specyfikę zadań, odmienną strukturę ma Morski Oddział Straży Granicznej. W jego skład wchodzi nie tylko jednostki wymienione powyżej, ale też dywizjony, grupujące morskie jednostki pływające Straży Granicznej, których zadaniem jest dozorowanie i kontrola ruchu na obszarach morskich. Mają one prawo kontrolować i zatrzymywać inne jednostki pływające, a w przypadkach przewidzianych ustawą, także użyć broni pokładowej.

Położenie oddziałów polskiej Straży Granicznej

● KOMENDA ODDZIAŁU

□ CENTRALNY OŚRODEK SZKOLENIA

■ CENTRUM SZKOLENIA

■ OŚRODEK SZKOLENIA PSÓW SŁUŻBOWYCH

W oddziałach funkcjonują ponadto samodzielne kompanie odwodowe, wspomagające działania graniczne prowadzone przez funkcjonariuszy ze strażnic, a w ich składzie - plutony specjalne, przeznaczone do zadań w szczególnie trudnych warunkach lub sytuacjach zwiększonego zagrożenia (jak np. pościgi lub zatrzymania przestępców uzbrojonych).

Straż Graniczna posiada trzy własne ośrodki szkolenia. Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie, samodzielne pod względem zadań merytorycznych, jest powiązane logistycznie z Warmińsko-Mazurskim Oddziałem Straży Granicznej. Ośrodek Tresury Psów Służbowych ma podobne usytuowanie organizacyjne w stosunku do Łużyckiego Oddziału Straży Granicznej w Lubaniu Śląskim. Całkowitą odrębność zachowuje Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie, gdzie kształci się kadrę oficerską formacji.

W 2003 r. polska Straż Graniczna zatrudniała ponad 18.000 osób, z czego 12.500 stanowili w pełni wyszkoleni funkcjonariusze i funkcjonariuszki w służbie stałej i przygotowawczej (funkcjonariusze zawodowi).

Funkcjonariusze służby stałej i przygotowawczej wspomagani są przez około 3.300 pracowników cywilnych zatrudnionych w pionach administracyjnych i logistycznych oraz około 2.400 funkcjonariuszy w służbie kandydackiej (zastępuje służba zasadnicza).

W latach 1998-2003 zatrudnienie w polskiej Straży Granicznej podlegało zmianom – tak w ujęciu ogólnym jak i w grupie funkcjonariuszy i pracowników (tabela 1).

Tabela 1. Struktura przeciętnego zatrudnienia w polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003

Rok	funkcjonariusze w służbie stałej i przygotowawczej	funkcjonariusze w służbie kandydackiej	pracownicy cywilni	Razem
1998	10 334	3 243	3 283	16 860
1999	10 391	3 268	3 347	17 006
2000	10 792	3 479	3 240	17 511
2001	11 152	3 022	3 287	17 461
2002	11 738	2 260	3 294	17 292
2003	12 445	2 364	3 320	18 129
Średnio	11 142	2 939	3 295	17 377

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej

Należy nadmienić, że zgodnie z przyjętą przez Rząd „Strategią zintegrowanego zarządzania granicą” od roku 2003 następuje czteroletni proces uzawodowienia formacji, który spowoduje wyeliminowanie ze struktur Straży Granicznej funkcjonariuszy w służbie kandydackiej.

Łącznie planuje się docelowo przyjęcie do służby 5.300 funkcjonariuszy w służbie stałej i przygotowawczej po 1.325 rocznie.

1.1.2. Charakterystyka granic Rzeczypospolitej Polskiej ochraniających przez Straż Graniczną

Polska Straż Graniczna ochrania granicę państwa o długości 3.582 km, która dzieli się na 7 odcinków lądowych i 1 odcinek morski o różnej długości (tabela 2, mapa 2).

Tabela 2. Długość granicy Rzeczypospolitej Polskiej ochraniającej przez polską Straż Graniczną

Odcinek granicy	Długość w km
Rosja	210
Litwa	103
Białoruś	416
Ukraina	529
Słowacja	539
Czechy	790
Niemcy	467
Morze Bałtyckie	528
Razem	3.582

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Encyklopedia Popularna PWN*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 661.

Sytuacja na granicy w poszczególnych oddziałach w zakresie zmian długości ochranianego odcinka, ilości strażnic i granicznych placówek kontrolnych w latach 1998-2003 ulegała wielu zmianom (tabela 3, 4, 5, 6, 7, 8).

Z dniem 1 maja 2004 r. Polska stała się członkiem Unii Europejskiej. W rozszerzonej Unii wschodnia granica Polski stanowi najdłuższą lądową granicę Wspólnoty Europejskiej. Wraz z odcinkiem morskim długość granicy zewnętrznej Unii Europejskiej ochraniającej przez Polskę wynosi ok. 1.540 km. Granicę zewnętrzną stanowią również międzynarodowe porty lotnicze i morskie.

Mapa 2

Granice Rzeczypospolitej Polskiej

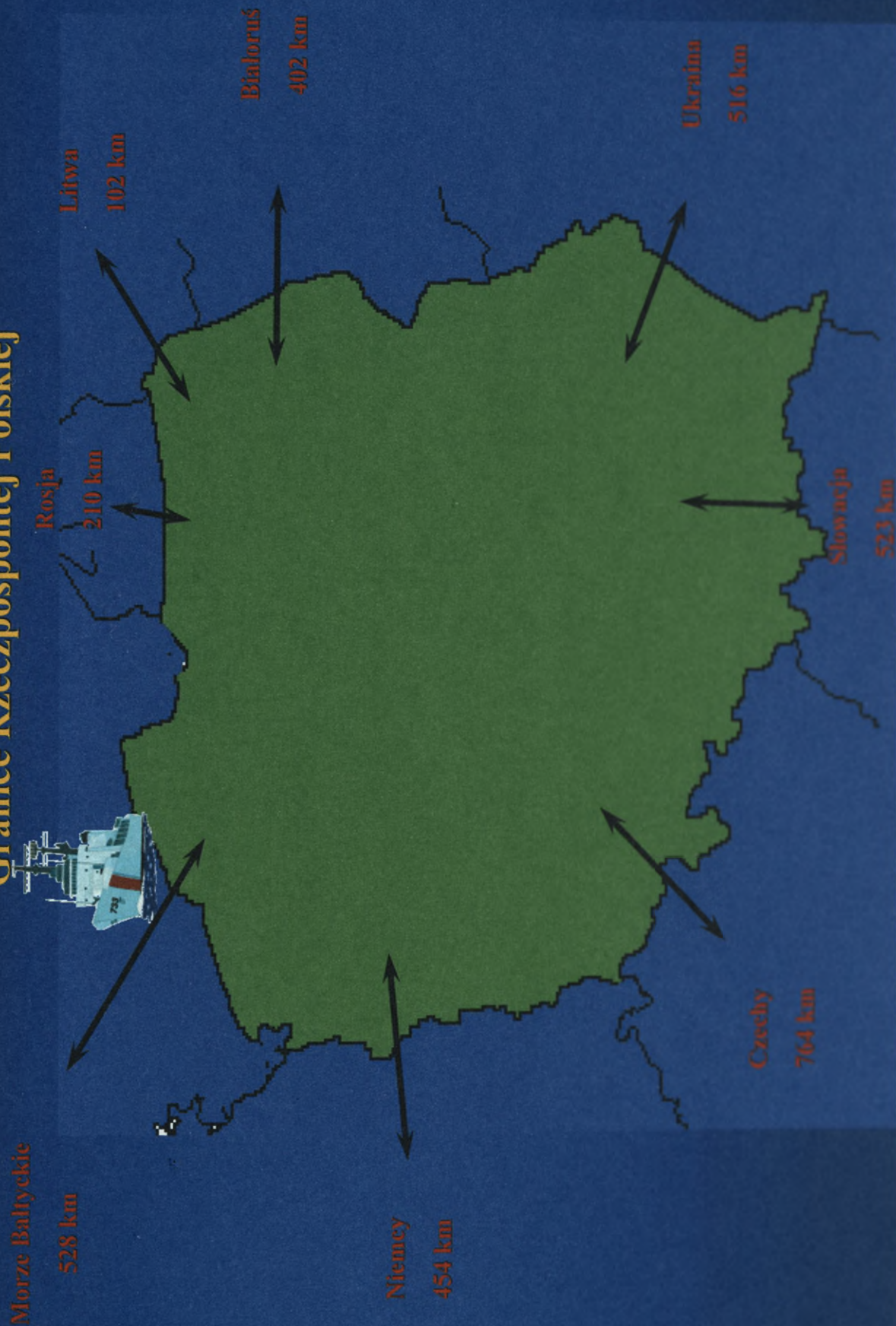

Tabela 3. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 1998 roku
(oddziały, strażnice, graniczne placówki kontrolne)

Oddział SG	długość odcinka w km	strażnice/gpk		zmiany wprowadzone w 1998 r. (na odcinku granicy)
		31.12.1997 r.	31.12.1998 r.	
Warmińsko - Mazurski	199	11 strażnic 4 gpk	11 strażnic 4 gpk	
Podlaski	342	12 strażnic 6 gpk	12 strażnic 6 gpk	
Nadbużański	458	12 strażnic 5 gpk	12 strażnic 5 gpk	
Bieszczadzki	370	15 strażnic 3 gpk	15 strażnic 4 gpk	3 stycznia utworzono GPK w Korczynie oraz obszarze drogowym przejścia granicznego Krowczyce - Krakowiec (z Ukrainą). 3 kwietnia w przejściu drogowym w Medyce rozszerzono zakres działania o ruch pociągów (z Ukrainą).
Karpacki	399	15 strażnic 7 gpk	19 strażnic 9 gpk	1 listopada zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego SG strażnice: Korbielewo, Sobalówka, Rycerka i Zwardon oraz GPK Korbielewo i GPK Zwardon zostały wyłączone ze struktur Beskidzkiego OSG i włączone do Karpuckiego OSG (ze Słowacją).
Beskidzki		11 strażnic 4 gpk	0 strażnic 0 gpk	Z dniem 31 grudnia 1998 r. rozformowany został Beskidzki OSG. Ochronę odcinka granicy ze Słowacją przejął Karpucki OSG, a z Czechami Śląski OSG.
Śląski	319	13 strażnic 5 gpk	19 strażnic 7 gpk	31 października na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG została wyłączona z systemu ochrony granicy państwowej i rozformowana Strażnica Pomorzaniec (z Czechami). Ochronę jej odcinka przejęły strażnice Krasne Pole i Trzebnia. 1 grudnia zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego SG strażnice: Janowiczyn, Wład, Poniwiec, Łesna Góra, Cieszyn, Popowizów i Zebrydowice oraz GPK Cieszyn i GPK Zebrydowice (z Czechami) zostały wyłączone ze struktur Beskidzkiego OSG i włączone do Śląskiego OSG.
Sudecki	264	16 strażnic 6 gpk	16 strażnic 6 gpk	
Łużycki	281	18 strażnic 7 gpk	16 strażnic 7 gpk	1 czerwca zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego SG została wyłączona z systemu ochrony granicy i rozformowana Strażnica Lubogwosice (z Czechami). Ochronę jej odcinka przejęły strażnice Bratków i Bogatynia. 31 października na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG została wyłączona z systemu ochrony granicy państwowej i rozformowana strażnica Jalaszyce (z Czechami). Ochronę jej odcinka przejęła strażnica Szklarska Poręba. Ponadto strażnica Przeseika przejęła pod ochronę część odcinka obronowego do tej pory przez strażnicę Szklarska Poręba.
Lubuski	209	15 strażnic 7 gpk	15 strażnic 7 gpk	2 stycznia w przejściu drogowym Kostrzyn-Kietz (z RFN) wprowadzono ruch transporu pojazdów o ciężarze całkowitym do 3,5 t z wyłączeniem pojazdów lawet na wózech, poruszających się podlegających kontroli weterynaryjnej i kaskadów meblezycznych.
Pomorski	154	10 strażnic 8 gpk	10 strażnic 8 gpk	
Morski	455	6 strażnic 11 gpk	6 strażnic 11 gpk	
GPK Okęcie		1gpk	1gpk	
RAZEM		154 strażnice 74 gpk 217 przejsć	151 strażnice 75 gpk 217 przejsć	

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 2.

Tabela 4. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 1999 roku
(oddziały, strażnice i graniczne placówki kontrolne)

Oddział SG	długość odcinka w km	strażnice/gpk		zmiany wprowadzone w 1999 r. <i>(na odcinku granicy)</i>
		01.01.1999 r.	31.12.1999 r.	
Warmińsko - Mazurski	199	11 strażnic 4 gpk	11 strażnic 3 gpk	1 grudnia 1999 r. na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano: GPK Skandawa (granica z Rosją).
Podlaski	342	12 strażnic 6 gpk	12 strażnic 6 gpk	
Nadbużański	458	12 strażnic 5 gpk	12 strażnic 5 gpk	
Bieszczadzki	370	15 strażnic 4 gpk	16 strażnic 4 gpk	1 kwietnia 1999 r. otwarto drogowe przejście graniczne Jasztka-Certizne (ze Słowacją) przeznaczone dla małego ruchu granicznego. 27 czerwca 1999 r. w kolejowym przejściu granicznym Łupatka-Lubka (ze Słowacją) rozszerzono zakres ruchu o ruch osobowy. 15 listopada 1999 r. otwarto Strażnicę SG w Wojtkowej (na granicy z Ukrainą).
Karpacki	399	19 strażnic 9 gpk	19 strażnic 9 gpk	1 lipca 1999 r. została podpisana i weszła w życie (w części dotyczącej przejść granicznych) Umowa między Rządem RP a Rządem RSL o przejściach granicznych, przekształcaniu granicy na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową oraz warunkach przekształcania granicy państwowej poza przejściami granicznymi. Utworzono 19 turystycznych przejść granicznych na granicy ze Słowacją: Roztoki Górne, Balnica, Czeremcha, Wyżnia Zdrój, Jaworko-Luzatowa, Jaworko-Stranany, Szlachowa, Sromowce Niżne, Kysy, Przymarowka, Balnia Górna, Zatorzyca-Czatoza, Ghuchaczki, Piśko, Przełęcz Przymar., Wielka Ruczka, Górka Goniółka, Jaworzynka-Cerne, Szczawnica-Lesnica.
Śląski	319	19 strażnic 7 gpk	17 strażnic 7 gpk	1 grudnia 1999 r. na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano i wyłączono z systemu ochrony granicy państwowej Strażnicę SG Górzycze i Strażnicę SG Bławiszewo (obie na granicy z Czechami). Ochronę ich dotychczasowych odcinków przejęły Strażnice Górzycze i Pluszcz.
Sudecki	264	16 strażnic 6 gpk	16 strażnic 6 gpk	30 stycznia 1999 r. otwarto drogowe przejście graniczne Rudolfs-Bozanov (z Czechami) przeznaczone dla ruchu turystycznego.
Łużycki	281	16 strażnic 7 gpk	16 strażnic 7 gpk	25 stycznia 1999 r. otwarto drogowe przejście graniczne Lubogornica-Audelka (z Czechami) przeznaczone dla ruchu turystycznego. 4 lutego 1999 r. otwarto drogowe przejście graniczne Okrzeszynie-Petrkowitz (z Czechami) przeznaczone dla ruchu turystycznego. 2 kwietnia 1999 r. otwarto drogowe przejście graniczne Niedamirich-Začler (z Czechami) przeznaczone dla ruchu turystycznego. 6 maja 1999 r. otwarto drogowe przejście graniczne Bogatynia-Kunratice (z Czechami) przeznaczone dla ruchu osobowego (bez autobusów) i towarowego do 3,5 t. z wyłączeniem transportu wymagającego kontroli weterynaryjnej i fitosanitarnej.
Lubuski	195	15 strażnic 7 gpk	14 strażnic 7 gpk	24 grudnia 1999 r. na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG, Strażnica SG Namysłów (z Niemcami) została wyłączona z naszego terytorialnego działania Lubuskiego OSG i włączona w zasięg terytorialny Pomorskiego OSG.
Pomorski	168	10 strażnic 8 gpk	11 strażnic 8 gpk	
Morski	455	6 strażnic 11 gpk	6 strażnic 11 gpk	
GPK Okęcie		1gpk	1 gpk	
RAZEM		151 strażnic 75 gpk 217 przejść	150 strażnic 74 gpk 242 przejścia	

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 2.

Tabela 5. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 2000 roku
(oddziały, strażnice i graniczne placówki kontrolne)

Oddział SG	długość odcinka w km	strażnice/gpk		zmiany wprowadzone w 2000 r. (na odcinku granicy)
		31.12.1999 r.	31.12.2000 r.	
Warmińsko - Mazurski	199	11 strażnic 3 gpk	11 strażnic 4 gpk	1 stycznia na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG z struktur Akwizytorstwa (AS) wyłączono GPK w Elblągu i włączono w struktury Warmińsko-Mazurskiego (WSM)
Podlaski	342	12 strażnic 6 gpk	13 strażnic 6 gpk	5 maja na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę Pnińsk (granica z Litwą) 2 sierpnia w drogowym przejściu granicznym Bobrowniki (z Białorusią) rozszerzono zakres ruchu o ruch pojazdów osobowych i autobusów, w związku z planowaną przebudową przejścia w Kuznicy Białostockiej. 8 sierpnia w drogowym przejściu granicznym Kuznica Białostocka (z Białorusią), w związku z planowaną jego przebudową, wstrzymano odprawę graniczną 15 listopada w drogowym przejściu granicznym Kuznica Białostocka (z Białorusią) przywrócono odprawę graniczną
Nadbużański	458	12 strażnic 5 gpk	12 strażnic 5 gpk	15 września w drogowym przejściu granicznym Zasin-Ustahów (z Ukrainą) rozszerzono zakres ruchu o międzynarodowy ruch osobowy (dotyczyczas tylko dla ob. RP i Ukrainy) i wydobyciem autobusów.
Bieszczadzki	370	16 strażnic 4 gpk	17 strażnic 5 gpk	1 stycznia na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG utworzono GPK Rzeszów Jasionka obsługujące przejście lotnicze, które dotyczyczas podległości GPK Modylska 15 lutego w drogowym przejściu granicznym Korczowa - Krakowice (z Ukrainą) rozszerzono zakres ruchu o międzynarodowy ruch towarowy 6 listopada na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej została włączona strażnica Ustrzyki Górne (granica z Ukrainą)
Karpacki	399	19 strażnic 9 gpk	18 strażnic 9 gpk	1 stycznia na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano i wydobyciem i systemu ochrony granicy państwowej strażnicę Witów (granica ze Słowacją) (dotyczyczas jej dotychczasowego odcinka) przejęły strażnice Zakupane i Pańszewice 18 lipca drogowe przejście graniczne Niedzica (ze Słowacją) nadaje się do użytku o ruchu międzynarodowego (dotyczyczas tylko dla ob. RP i Słowacji) oraz wydłużono czas jego funkcjonowania do całej doby.
Śląski	319	17 strażnic 7 gpk	17 strażnic 8 gpk	1 lutego na podstawie porozumienia zawartego w drodze wymiaru mił między Rządem RP a Rządem RCz zmieniono kategorię dotychczasowego przejścia mrg. Gólkowice - Zaleszka (granica z Czechami) na osobowe przejście przeznaczone dla ob. RP i RCz 1 marca na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG utworzono GPK Ławna Górna (granica z Czechami) 13 kwietnia na podstawie porozumienia zawartego w drodze wymiaru mił między Rządem RP a Rządem RCz zostały zamknięte przejścia mrg. Pogorzelsko - Łąki nad Olzą oraz Toradów - Bohusov (granica z Czechami) 19 maja w drogowym przejściu granicznym Konradów - Złote Hory (granica z Czechami) rozszerzono zakres ruchu o ruch autobusów na okres próby do 31.12.2000 r. 8 sierpnia w drogowym przejściu granicznym Pietrachyń - Sudice (z Czechami) rozszerzono zakres ruchu o ruch pojazdów ciężarowych o masie całkowitej do 20 t
Sudecki	264	16 strażnic 6 gpk	16 strażnic 6 gpk	10 stycznia w drogowym przejściu granicznym Paźdów - Bily Potok (z Czechami) rozszerzono zakres ruchu o ruch samochodów ciężarowych zarejestrowanych w RP i RCz o ciężarze całkowitym do 12 t. 11 maja utworzono przejście graniczne Brzezowie - Ceska Ceremba (granica z Czechami) przeznaczone dla ruchu turystycznego. 27 maja w drogowym przejściu granicznym Paźdów - Bily Potok (z Czechami) rozszerzono zakres ruchu o ruch autobusów na okres próby do 31.12.2000 r.
Łużycki	281	16 strażnic 7 gpk	16 strażnic 7 gpk	
Lubuski	195	14 strażnic 7 gpk	14 strażnic 7 gpk	8 czerwca otwarto drogowe przejście graniczne Gubinek - Guben przeznaczone dla ruchu osobowego i towarowego (z wyjątkiem towarów podlegających kontroli weterynaryjnej)
Pomorski	168	11 strażnic 8 gpk	11 strażnic 8 gpk	
Morski	455	6 strażnic 11 gpk	9 strażnic 6 gpk	1 stycznia na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej zostały włączone strażnice SG w Darłowie, Rewalu i Gdańsku 1 stycznia na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano następujące GPK Hel, Łeba, Darłowo, Dzinów. 1 stycznia na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG z struktur Akwizytorstwa (AS) wyłączono GPK w Elblągu i włączono w struktury Warmińsko-Mazurskiego (WSM) 1 stycznia na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano Bałtycki Dywizjon SG.
GPK Okęcie		1 gpk	1 gpk	
RAZEM		150 strażnic 74 gpk 242 przejścia	154 strażnic 72 gpk 242 przejścia	

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 17.

Tabela 6. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 1 stycznia 2002 roku
(oddziały, strażnice i graniczne placówki kontrolne itp.)

Oddział SG jednostka organizacyjna	długość odcinka w km	strażnice/gpk wydz. zamiejscowe		zmiany wprowadzone w 2001 roku (na odcinku granicy)
		31.12.2000 r.	01.01.2002 r.	
Warmiński - Mazurski	198,6969	11 strażnic 4 gpk	11 strażnic 4 gpk	
Podlaski	342,2607	13 strażnic 6 gpk	15 strażnic 6 gpk	12 września na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Płaskiej (granica z Litwą i Białorusią). 19 września na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Narewce (granica z Białorusią). 22 listopada w drogowym przejściu granicznym Kuźnica - Brzeź (granica z Białorusią) zawieszono do 11 grudnia 2002 r. ruch graniczny. Powodem zawieszenia ruchu jest przebudowa przejścia.
Nadbużański	457,6402	12 strażnic 5 gpk	15 strażnic 5 gpk	12 marca w drogowym przejściu granicznym Żuśin - Uszibug (granica z Ukrainą) rozszerzono zakres ruchu o ruch autobusów. 4 września na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Krylowie (granica z Ukrainą). 25 września na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Horodle (granica z Ukrainą). 29 listopada na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Dolhobrodach (granica z Białorusią).
Bieszczadzki	370,3035	17 strażnic 5 gpk	17 strażnic 5 gpk	
Karpacki	399,1876	18 strażnic 9 gpk	18 strażnic 9 gpk	15 stycznia w drogowym przejściu granicznym Ujsoły-Norwa (granica ze Słowacją) rozszerzono zakres ruchu o międzynarodowy ruch osobowy (dotychczas tylko marg) i towarowy (pojazdami o masie całkowitej do 7,5 t (w godz. 5.00 - 21.00) oraz do 3,5 t (w godz. 21.00 - 5.00) z wyłączeniem transportu podlegającego kontroli weterynaryjnej i fitosanitarnej).
Śląski	319,2160	17 strażnic 8 gpk	16 strażnic 8 gpk	1 stycznia w drogowym przejściu granicznym Konradów-Złote Hory (granica z Czechami) odwołano ruch autobusów (wprowadzony na okres próbny od 19 maja 2000 r.). 1 lutego na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano i wydajono i systemy ochrony granicy państwowej strażnicę w Pogwizdowie i w Polurzymie (granica z Czechami). 1 lutego na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Pomorzowicach (granica z Czechami). 16 marca na podstawie międzyrządowej "Umowy o przejściach granicznych..." w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się wirusa pryszczycy i kulawki wstrzymano do odwołania ruch na wszystkich przejściach na szlakach turystycznych oraz przejściach otwartych wyłącznie dla małego ruchu granicznego na polsko-czeskim odcinku granicy państwowej. 30 marca przywrócono funkcjonowanie ww. przejść. 24 maja w drogowym przejściu granicznym Leszna Górna - Horna Laska (granica z Czechami) wprowadzono ruch autobusów. 5 lipca w drogowym przejściu granicznym Pomorzowiczki-Obubłaha (granica z Czechami) rozszerzono zakres ruchu o ruch osobowy ob. RP i RC (dotychczas wyłącznie marg) podlegającego kontroli weterynaryjnej w przejściu pod GPK SG w Pietrowicach Głęboczkich.
Sudecki	263,6909	16 strażnic 6 gpk	14 strażnic 6 gpk	1 stycznia w drogowym przejściu granicznym Paczków-Biły Potok (granica z Czechami) odwołano ruch autobusów (wprowadzony na okres próbny od 27 maja 2000 r.). 1 lutego na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano i wydajono i systemy ochrony granicy państwowej strażnicę w Łumnicy (granica z Czechami). 16 marca na podstawie międzyrządowej "Umowy o przejściach granicznych..." w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się wirusa pryszczycy i kulawki wstrzymano do odwołania ruch na wszystkich przejściach na szlakach turystycznych oraz przejściach otwartych wyłącznie dla małego ruchu granicznego na polsko-czeskim odcinku granicy państwowej. 30 marca przywrócono funkcjonowanie ww. przejść. 30 września na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego SG wydajono i systemy ochrony granicy państwowej strażnicę w Kotle (granica z Czechami).
Łużycki	280,7971	16 strażnic 7 gpk	15 strażnic 7 gpk	16 marca na podstawie międzyrządowej "Umowy o przejściach granicznych..." w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się wirusa pryszczycy i kulawki wstrzymano do odwołania ruch na wszystkich przejściach na szlakach turystycznych oraz przejściach otwartych wyłącznie dla małego ruchu granicznego na polsko-czeskim odcinku granicy państwowej. 30 marca przywrócono funkcjonowanie ww. przejść. 10 czerwca w kolejowym przejściu granicznym Lubanika-Krotoczyce przestano tymi dla ruchu towarowego (granica z Czechami) zawieszono do 31.12.2002 r. towarowy przewóz towarów. 1 stycznia 2002 r. na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano i wydajono i systemy ochrony granicy państwowej strażnicę w Probiechowie (granica z Czechami).
Lubuski	194,7750	14 strażnic 7 gpk	14 strażnic 7 gpk	5 marca w drogowym przejściu granicznym Gubin-Guben (granica z RFN) zawieszono ruch graniczny autobusów i samochodów ciężarowych.
Pomorski	168,3536	11 strażnic 8 gpk	11 strażnic 8 gpk	29 marca na podstawie rozporządzenia Ministra SWiA w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się wirusa pryszczycy zamknięto na okres trzech miesięcy następujące przejścia marg: Bad. Białobłota i Łaryfów. W przejściu granicznym w Świnoujściu zawieszono ruch pociągów i towarowy. 7 kwietnia przywrócono ruch w przejściu granicznym w Świnoujściu.
Morski	454,5393	9 strażnic 6 gpk	9 strażnic 6 gpk	5 lipca na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2001 r. w sprawie otwarcia przejścia granicznego w Gdanskim utworzono dwa morskie przejścia graniczne: Gdansk-Niemcy Port przeznaczony dla ruchu osobowego i towarowego oraz Gdansk-Port Północny przeznaczony dla ruchu towarowego.
GPK Okęcie		1 gpk	1 gpk	
Wydz. zamiejscowe KGSG			2 wydziały	10 września odbyło się otwarcie zamiejscowego wydziału KGSG w Łodzi. 9 listopada odbyło się otwarcie zamiejscowego wydziału KGSG w Kielcach.
RAZEM		154 strażnice 72 gpk 242 przejścia	155 strażnice 72 gpk 243 przejścia	

Tabela 7. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku (oddziały, strażnice i graniczne placówki kontrolne itp.)

Oddział SG jednostka organizacyjna	długość odcinka w km	strażnice/gpk* wydz. zamiejscowe		zmiany wprowadzone w 2002 roku (na odcinku granicy)
		31.12.2001 r.	31.12.2002 r.	
Warmińsko - Mazurski	198,6969	11 strażnic 4 gpk	10 strażnic 4 gpk	4 stycznia w drogowym przejściu granicznym Góldap (granica z Federacją Rosyjską) rozszerzono zakres ruchu o ruch międzynarodowy (dotychczas tylko ob. RP i FR), pojazdami osobowymi, autokarami rejestrowymi i samochodami ciężarowymi o masie całkowitej do 3,5 tony. Ruch w przejściu odbywa się od tego dnia całą dobę 9 sierpnia w drogowym przejściu granicznym Góldap (granica z Federacją Rosyjską) rozszerzono zakres ruchu o ruch autobusów turystycznych dla ob. RP i FR oraz dopuszczono do ruchu pojazdy o masie całkowitej do 7,5 t. 15 października przeniesiono strażnicę w Bartoszycach (granica z Rosją) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Bezedach.
Podlaski	342,2607	15 strażnic 6 gpk	16 strażnic 6 gpk	11 października na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego Straży Granicznej do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę SK w Dubiczach Cerkiewnych (granica z Białorusią) 19 października na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego Straży Granicznej do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Michałowie (granica z Białorusią) 15 października przeniesiono strażnicę w Grodku (granica z Białorusią) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Bobrownikach.
Nadbużański	457,6402	15 strażnic 5 gpk	14 strażnic 5 gpk	15 października przeniesiono strażnicę w Terespolu (granica z Białorusią) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Terespolu.
Bieszczadzki	370,1900	17 strażnic 5 gpk	18 strażnic 5 gpk	28 maja w drogowym przejściu granicznym Radoszyce-Palona (granica ze Słowacją) rozszerzono zakres ruchu o ruch turystyczny dla pieszych, rowerzystów i narciarzy. 28 maja w drogowym przejściu granicznym Balnica-Chałbne (granica ze Słowacją) ograniczono zakres ruchu do ruchu pieszego. 24 czerwca do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę SK w Hutyńskich (granica z Ukrainą) 23 października na podstawie zarządzenia Komendanta Głównego Straży Granicznej do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Stupianach (granica z Ukrainą) 15 października przeniesiono strażnicę w Medyce (granica z Ukrainą) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Medyce 20 listopada otwarto dla międzynarodowego ruchu dla samochodów osobowych i autobusów i samochodów ciężarowych o masie całkowitej do 3,5 t. drogowe przejście graniczne w Krasińsku (granica z Ukrainą). Dotychczas przejście dostępne było wyłącznie dla uprzywilejowanego ruchu granicznego.
Karpacki	399,1876	18 strażnic 9 gpk	17 strażnic 9 gpk	28 maja otwarto 5 nowych turystycznych przejść na granicy ze Słowacją: Zwardon-Skalica, Bar-Chocimowa, Góra Magura-Oravice, Blechnarka-Siebnicka Huta, Wysowna Zabry-Cigielka 15 października przeniesiono strażnicę w Łysej Polanie (granica ze Słowacją) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Łysej Polanie 1 grudnia drogowe przejście graniczne Winiarczykówka-Bohrev (granica ze Słowacją) zostało otwarte dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego do 7,5 t. (dotychczas wyłącznie my)
Śląski	352,2700	16 strażnic 8 gpk	17 strażnic 9 gpk	12 stycznia, na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego SG, strażnica w Jasionicy Górnej i Cielicach oraz GPK Paczków (granica z Czechami) wyłączone ze struktur Nadodrzańskiego (ON) i włączone w struktury Śląskiego OSG. 14 lutego 2002 r. drogowe przejście graniczne Trzebinia - Bartalovice (granica z Czechami) zostało otwarte dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego (z wyłączeniem towarów podlegających kontrolom fitosanitarnym). 6 marca w turystycznym przejściu granicznym Jarnołtówek - Zlate Hory (granica z Czechami) rozszerzono zakres ruchu o ruch rowerowy. 26 czerwca utworzono przejście myś Lenarcice - Linhartowy (granica z Czechami) 15 października przeniesiono strażnicę w Cieszyńcu (granica z Czechami) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Cieszyńcu. 21 grudnia utworzono przejście myś Chomtów-Chromy (granica z Czechami)
Sudecki	230,6700	14 strażnic 6 gpk	11 strażnic 5 gpk	12 stycznia, na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego SG, strażnica w Jasionicy Górnej i Cielicach oraz GPK Paczków (granica z Czechami) wyłączone ze struktur Nadodrzańskiego (ON) i włączone w struktury Śląskiego OSG. 15 października przeniesiono strażnicę w Kudowie Zdrój (granica z Czechami) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Kudowie Zdrój.
Łużycki	280,7971	16 strażnic 7 gpk	14 strażnic 6 gpk	1 stycznia, na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego SG, reformowano i wyłączone z systemu ochrony granicy państwowej strażnicę w Pobiednie (granica z Czechami) 8 lutego, na podstawie wymiany not dyplomatycznych, podjęto decyzję o utworzeniu dwóch turystycznych przejść granicznych - Przesieka-Spindlerův Mlýn i Polana Jakubczyka-Horrichow (granica z Czechami) 10 czerwca w drogowym przejściu granicznym Lubawka-Kraňovec (granica z Czechami) rozszerzono zakres ruchu granicznego o ruch pojazdów ciężarowych do 6 ton (dotychczas taki ruch dopuszczalny był jedynie dla pojazdów zarejestrowanych w RP i RC) 15 października przeniesiono strażnicę w Zgorzelcu (granica z Niemcami) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Zgorzelcu. 15 października przeniesiono GPK w Jędrzychowicach (granica z Niemcami) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Zgorzelcu. 21 października w drogowym przejściu w Bogatyni (granica z Czechami) rozszerzono zakres ruchu o ruch autobusów.
Lubuski	194,7750	14 strażnic 7 gpk	12 strażnic 6 gpk	1 września, na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego Straży Granicznej, reformowano i wyłączone z systemu ochrony granicy państwowej strażnicę SK w Strzegomiu (granica z Niemcami) 30 września lotniczne przejście graniczne w Bydgoszczy podporządkowano pod GPK SK Galant-Břehov 15 października przeniesiono strażnicę w Ślubicach (granica z Niemcami) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Świecku. 15 października przeniesiono GPK w Kunowicach (granica z Niemcami) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Świecku. 16 grudnia otwarto drogowe przejście graniczne Zastki-Forst (granica z Niemcami)
Pomorski	168,3536	11 strażnic 8 gpk	7 strażnic 8 gpk	31 maja na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano i wyłączone z systemu ochrony granicy państwowej strażnicę Solec (granica z Niemcami) 30 września na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego SG reformowano i wyłączone z systemu ochrony granicy państwowej strażnice SK w Namyślinie i Kamieńcu (granica z Niemcami) 15 października przeniesiono strażnicę w Swiniąjściu (granica z Niemcami) - jej odcinek i zadania przejęła GPK w Swiniąjściu.
Morski	454,5393	9 strażnic 6 gpk	8 strażnic 6 gpk	30 września lotniczne przejście graniczne w Bydgoszczy podporządkowano pod GPK SK Galant-Břehov 14 października przeniesiono strażnicę we Władysławowie (morski odcinek granicy) - jej odcinek i zadania przejęła GPK we Władysławowie
GPK Okęcie		1 gpk	1 gpk	31 stycznia 2002 r., na podstawie Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ustalenia dodatkowych lotniczych przejść granicznych, do wykazu takich przejść dodano na okres do dnia 31 grudnia 2002 r. lotnisko Warszawa-Balice podlegające GPK Warszawa - Alczka
Wydz. zamiejscowe KGSG		2 wydziały	3 wydziały	1 stycznia utworzono wydziały zamiejscowe KG SG w Toruniu i Poznaniu 2 dniem 18 marca zakończył funkcjonowanie wydział zamiejscowy KG SG w Poznaniu
RAZEM		156 strażnic 72 gpk 243 przejścia	144 strażnice 70 gpk 254 przejścia	

Tabela 8. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 2003 roku (oddziały, strażnice i graniczne placówki kontrolne itp.)

Oddział SG jednostka organizacyjna	długość odcinka w km	strażnice/gpk wydz. zamiejscowe		zmiany wprowadzone w 2003 roku (na odcinku granicy)
		31.12.2002 r.	31.12.2003 r.	
Warmińsko - Mazurski	198,6969	10 strażnic 4 gpk	7 strażnic 4 gpk	2 stycznia strażnicę w Braniewie włączono do GPK w Braniewie (granica z Rosją). 2 stycznia strażnicę w Świadkach Hławeckich włączono do strażnicy w Górnym Hławekim (granica z Rosją). 2 stycznia strażnicę w Goldapi włączono do GPK w Goldapi (granica z Rosją). 24 maja zamknięto pg Barciany-Zeleznodoroznyj - wypowiedzenie umowy o urg (granica z Rosją). 24 maja zmniejszono zakres ruchu o urg w pg Braniewo-Mamonowo /ł./ (Granica Mamonowo /ł./, Białystok-Bugajonowski /ł./, Goldap-Giwiew /ł./ (granica z Rosją).
Podlaski	342,2607	16 strażnic 6 gpk	12 strażnic 6 gpk	1 stycznia w drogowym przejściu granicznym w Kuźnicy (granica z Białorusią) wznowiono ruch graniczny. 2 stycznia strażnicę w Szcyliszkach włączono do GPK w Budzisku (granica z Litwą). 2 stycznia strażnicę w Sejnach włączono do GPK w Ogródnikach (granica z Litwą). 2 stycznia strażnicę w Sokółce włączono do GPK w Kuźnicy (granica z Białorusią). 2 stycznia strażnicę w Narewce włączono do GPK w Siemianowce (granica z Białorusią). 2 stycznia strażnicę w Czeremesze włączono do GPK w Czeremesze (granica z Białorusią). 24 maja zamknięto pg Lipszczany-Grodno, Jajówka-Swisłocz i Białowieża-Przerowo - wypowiedzenie umowy o urg (granica z Białorusią). 24 maja zmniejszono zakres ruchu o urg w pg Kuźnica-Grodno /ł./, Kuźnica-Brzezi /ł./, Brzezi-Brzezi /ł./, Brzezi-Brzezi /ł./, Czeremcha-Wysokolittowski /ł./, Polowce-Pieszczaka /ł./ (granica z Białorusią). 4 października do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Strudziach w /ł./ (granica z Białorusią).
Nadbużański	457,6402	14 strażnic 5 gpk	11 strażnic 5 gpk	2 stycznia strażnicę w Sławatyczach włączono do GPK w Sławatyczach (granica z Białorusią). 2 stycznia strażnicę w Dorohusku włączono do GPK w Dorohusku (granica z Ukrainą). 2 stycznia strażnicę w Hrubieszowie włączono do GPK w Hrubieszowie (granica z Ukrainą). 2 stycznia strażnicę w Lubyczy Królewskiej włączono do GPK w Hrebennie (granica z Ukrainą). 24 maja zamknięto pg Dolhobyczów-Ukrainka - wypowiedzenie umowy o urg (granica z Ukrainą). 24 maja zmniejszono zakres ruchu o urg w pg Terespol-Brześć /ł./, Terespol-Brześć /ł./ i Sławatycze-Dumakowice /ł./ (granica z Białorusią) oraz w pg Dorohusk-Jagodzin /ł./, Dorohusk-Jagodzin /ł./, Zastawny-Ustajew /ł./, Hrubieszów-Włodzimierz Wołyński /ł./, Hrebennie-Rawa Ruska /ł./ (granica z Ukrainą). 11 grudnia do systemu ochrony granicy państwowej włączono strażnicę w Wiśle Ukraince (granica z Ukrainą). 2 stycznia strażnicę w Korczowej włączono do GPK w Korczowej (granica z Ukrainą). 2 stycznia strażnicę w Ustrzykach Dolnych włączono do GPK w Krosienku (granica z Ukrainą). 2 stycznia strażnicę w Barwinku włączono do GPK w Barwinku (granica z Słowacją). 24 maja zamknięto pg Malhowiec-Nizankowice - wypowiedzenie umowy o urg (granica z Ukrainą). 24 maja zmniejszono zakres ruchu o urg w pg Korczowa-Krakowiec /ł./, Przemysł-Ministerka /ł./, Miedyka-Sierpcin /ł./, Krosienko-Smolnica /ł./ (granica z Ukrainą). 29 sierpnia uruchomiono całonocową odprawę graniczną w drogowym przejściu granicznym (Krosienko-Smolnica) (granica z Ukrainą). 11 grudnia wyłączono z systemu ochrony granicy państwowej strażnicę w Łupkowie (granica z Słowacją) jej zadania przejął GPK w Łupkowie. 11 grudnia utworzono GPK SG w Łupkowie (granica z Słowacją).
Bieszczadzki	370,1900	18 strażnic 5 gpk	14 strażnic 6 gpk	2 stycznia strażnicę w Gladyszowie włączono do GPK w Konicznej (granica z Słowacją). 2 stycznia strażnicę w Muszynie włączono do GPK w Muszynie (granica z Słowacją). 2 stycznia strażnicę w Piwnicznej włączono do GPK w Piwnicznej (granica z Słowacją). 2 stycznia strażnicę w Sromowcach Wyżnych włączono do GPK w Niedzicy (granica z Słowacją). 2 stycznia strażnicę w Chyżnem włączono do GPK w Chyżnem (granica z Słowacją). 2 stycznia strażnicę w Korbielowie włączono do GPK w Korbielowie (granica z Słowacją). 2 stycznia strażnicę w Zwardoniu włączono do GPK w Zwardoniu (granica z Słowacją). 1 października została rozformowana strażnica Jurgów (granica z Słowacją) jej zadania przejął GPK Lysa Polana.
Karpacki	399,1876	17 strażnic 9 gpk	9 strażnic 9 gpk	2 stycznia strażnicę w Wisłach włączono do strażnicy w Ustroniu (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Lesznej Górnej włączono do GPK w Lesznej Górnej (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Zembrzydowicach włączono do GPK w Zembrzydowicach (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Chotupkach włączono do GPK w Chotupkach (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Krzanowicach włączono do GPK w Pietraszynie (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Krasnym Polu włączono do GPK w Pietraszynie (granica z Czechami). 2 stycznia strażnice w Gieraltcach, Trzebiniu i Komrodnie włączono do GPK w Gieraltcach (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Gościcach włączono do GPK w Paetzku (granica z Czechami). 11 czerwca w drogowym przejściu granicznym Ostaszyce (granica z Czechami) rozformowano strażnicę i na jej miejscu powołano: autorow i samochodów osobowych (dla ob. RP i Czech).
Śląski	352,2700	17 strażnic 9 gpk	7 strażnic 9 gpk	2 stycznia strażnicę w Łądku Zdroju włączono do strażnicy w Stroni Śląskim (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Boboszowie i Lesicy włączono do GPK w Międzybuziu (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Lasówce włączono do strażnicy w Dusznikach Zdroju (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Radkowie włączono do GPK w Tymoczynie (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Golinsku włączono do GPK w Golinsku (granica z Czechami).
Łużycki	280,7971	14 strażnic 6 gpk	9 strażnic 6 gpk	1 stycznia otwarto lotnicze przejście graniczne w Lubinie. 2 stycznia strażnicę w Lubawce włączono do GPK w Lubawce (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Szklarskiej Porębie włączono do GPK w Jankowicach (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Świeradowie włączono do GPK w Czermnowe Zdroju (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Zawidowie włączono do GPK w Zawidowie (granica z Czechami). 2 stycznia strażnicę w Bogatym włączono do GPK w Sienawce (granica z Czechami). 6 czerwca otwarto przejście na szlaku turystycznym Niedamirów - Horni Albetice (granica z Czechami). 6 listopada otwarto drogowe przejście graniczne w Rakoniewicach (granica z Niemcami).
Lubuski	194,7750	12 strażnic 6 gpk	4 strażnice 6 gpk	2 stycznia strażnicę w Przewozie włączono do GPK w Przewozie (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnice w Łęknicy, Tuplicach i Zastekach włączono do GPK w Międzybuziu (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnicę w Gubinie włączono do GPK w Gubinie (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnicę w Rybocicach włączono do GPK w Swiecku (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnicę w Kostrzynie włączono do GPK w Kostrzynie (granica z Niemcami). 16 czerwca na podstawie Zarządzenia Komendanta Głównego SG wyłączono z systemu ochrony granicy państwowej strażnicę SG w Żytawaniu (granica z Niemcami).
Pomorski	168,3536	7 strażnic 8 gpk	2 strażnice 7 gpk	2 stycznia strażnicę w Cedyni włączono do GPK w Osinowie Dolnym (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnicę w Chojnie włączono do GPK w Krajniku Dolnym (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnicę w Barmsławiu włączono do GPK w Kolbaskowie (granica z Niemcami). 2 stycznia GPK w Rosówku włączono do GPK w Kolbaskowie (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnicę w Kościele włączono do GPK w Lubieszynie (granica z Niemcami). 2 stycznia strażnicę w Nowym Warpnie włączono do GPK w Trzebarzy (granica z Niemcami).
Morski	454,5393	8 strażnic 6 gpk	3 strażnice 8 gpk	2 stycznia strażnicę w Dewirynie włączono do GPK w Kolubrzegu. 2 stycznia utworzono GPK w Darłowie i włączono do niej strażnicę w Darłowie. 2 stycznia strażnicę w Uście włączono do GPK w Uście. 2 stycznia utworzono GPK w Lebie i włączono do niej strażnicę w Lebie. 2 stycznia strażnicę w Gdanku włączono do GPK w Gdanku.
GPK Okęcie		1 gpk	1 gpk	
Wydz. zamiejscowe KGSG		3 wydziały	3 wydziały	
RAZEM		144 strażnice 70 gpk 254 przejścia	83 strażnice 72 gpk 251 przejść	

1.1.3. Zadania Straży Granicznej i uwarunkowania ich realizacji

Ustawodawca powołując do działania Straż Graniczną określił jej zadania, których charakter wypływa bezpośrednio z podstawowych funkcji państwa, tj. zapewnienia jego bezpieczeństwa i suwerenności.

W art. 1 ust. 2 pkt. 1–14 ustawy o Straży Granicznej⁵ określone zostały następujące zadania:

1. ochrona granicy państwowej.

Stanowi jedno z podstawowych zadań Straży Granicznej. Polega z jednej strony na przeciwdziałaniu jej bezprawnemu przesuwaniu, z drugiej na niedopuszczeniu do jej przekroczenia wbrew obowiązującym przepisom oraz bezprawnego przemieszczania przez nią towarów. Na ochronę granicy państwowej składa się wiele czynności służbowych, np.:

- pełnienie służby granicznej,
- prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych,
- prowadzenie działań granicznych,
- prowadzenie postępowań przygotowawczych,
- prowadzenie czynności dochodzeniowo-śledczych.

Różnorodność realizowanych przedsięwzięć w zakresie ochrony granicy państwowej stwarza trudność w jednoznacznym wskazaniu konkretnej granicznej jednostki organizacyjnej wykonującej to zadanie. Jednakże wskazanie strażnicy jako podmiotu najważniejszego w realizacji tego zadania jest chyba najwłaściwsze.

2. organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego.

„Przekraczanie granicy państwowej jest dozwolone przez przeznaczone oraz otwarte dla ruchu granicznego przejścia graniczne na podstawie dokumentów uprawniających do jej przekroczenia”⁶. Tak określa ustawa o ochronie granicy państwowej. Ta sama ustawa zezwala jednocześnie na przekraczanie granicy państwowej poza przejściami granicznymi. Taki tryb przekraczania granicy państwowej możliwy jest tylko w warunkach i na zasadach określonych w umowach między sąsiednimi państwami (np. przekraczanie granicy państwowej celem wykonywania pracy w pobliżu granicy, czy też w celu likwidacji skutków klęsk żywiołowych).

Kontrolę ruchu granicznego organizuje komendant granicznej placówki kontrolnej w podległych przejściach granicznych lub komendant strażnicy w ramach ruchu lokalnego. Głównie celem kontroli granicznej jest:

- ustalenie legalności przekraczania granicy państwowej przez osoby, środki transportu i towary,
- przeciwdziałanie przekraczaniu granicy państwowej przez osoby, środki transportu i towary bez wymaganych zezwoleń.

⁵Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, w: Dz. U. 2002 nr 171, poz. 1399 z późn. zm.

⁶Por. Art. 14 ust. 1. ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, w: Dz. U. nr 78, poz. 461 z późn. zm.

3. wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz.

Straż Graniczna upoważniona jest do wydawania decyzji w sprawach wizowych zgodnie z ustawą o cudzoziemcach⁷. Wiza to zezwolenie właściwego organu polskiego uprawniające cudzoziemców do:

- wjazdu na terytorium RP,
- przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim lub wyjazdu z terytorium RP na warunkach w niej określonych.

Wyróżniamy wizy:

- pobytową,
- pobytową z prawem do pracy,
- repatriacyjną,
- tranzytową.

Z obowiązku posiadania wizy zwolnieni są obywatele państw, z którymi Polska zawarła umowę o ruchu bezwizowym, w celach:

- pracy w przedstawicielstwach dyplomatycznych i konsularnych,
- pracy w organizacjach międzynarodowych i misjach - na czas wykonywania obowiązków służbowych,
- prywatnych – w zależności od umowy do: 30 dni, 90 dni, 3 miesięcy lub 6 miesięcy.

Jednakże cudzoziemiec zobowiązany jest (pomimo zawarcia umowy o ruchu bezwizowym) posiadać wizę, gdy przebywa w Polsce w celach zarobkowych lub przebywa dłużej, niż przewiduje to umowa o ruchu bezwizowym.

4. rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej, a w szczególności:

- przestępstw i wykroczeń dotyczących zgodności przekraczania granicy państwowej z przepisami, związanych z jej oznakowaniem oraz dotyczących wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej,
- przestępstw i wykroczeń skarbowych wymienionych w art. 133 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego,
- przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz przedmiotów określonych w przepisach o oznaczaniu wyrobów znakami skarbowymi akcyzy, o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o ochronie dóbr kultury, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych,
- przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach.

Do zadań Straży Granicznej należy zwalczanie przestępstw i wykroczeń godzących w nienaruszalność granicy państwowej. Straż Graniczna dokonuje

⁷Por. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, w: Dz. U. nr 128, poz. 1175 z późn. zm.

typologii zagrożeń w tym względzie i prowadzi ich rozpoznanie. W przypadku stwierdzenia danego przestępstwa lub wykroczenia wykonuje czynności mające na celu udokumentowanie dowodowe czynów przestępczych.

W sprawach o przestępstwa skierowane przeciwko nienaruszalności granicy państwowej Straż Graniczna uprawniona jest do prowadzenia dochodzeń i przysługują jej w tym zakresie uprawnienia procesowe policji. Straż Graniczna prowadzi postępowania przygotowawcze, jeśli prokurator nadzorujący to postępowanie nie zarządzi inaczej.

W sytuacji stwierdzenia przez funkcjonariusza SG innego czynu zabronionego (nie należącego do właściwości Straży Granicznej) jest on zobowiązany do zabezpieczenia dowodów przestępstwa i powiadomienia odpowiedniego organu dochodzeniowego.

5. zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej – także w strefie nadgranicznej.

Zapewnienie porządku publicznego w przejściach granicznych ma na celu umożliwienie przekraczania granicy państwowej podróżnym zgodnie z ustalonymi zasadami; w sposób bezpieczny i bez zakłóceń. Natomiast sami podróżni powinni dostosować się do istniejących przepisów, nakazów i poleceń funkcjonariuszy. W przeciwnym wypadku funkcjonariusze SG zobowiązani są do interwencji wobec osób naruszających ustalony porządek prawny.

Obowiązek zapewnienia porządku publicznego przez Straż Graniczną rozciąga się również na strefę nadgraniczną. Spoczywa on przede wszystkim na funkcjonariuszach pełniących służbę w strażnicach i polega głównie na „badaniu” istniejącego stanu porządku publicznego, a w przypadku stwierdzenia jego zakłócenia – zatrzymywaniu bądź karaniu (tryb mandatowy) osób przyczyniających się.

6. osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej.

Straż Graniczna zobowiązana jest do utrzymywania znaków granicznych na lądzie⁸. W związku z tym komendanci strażnic zobowiązani są do sprawdzania stanu znaków granicznych (tablic) i ich konserwacji. Szczegółowy sposób oznakowania granicy państwowej oraz sposób utrzymywania poszczególnych znaków określają umowy pomiędzy RP, a sąsiednimi państwami. Generalnie na granicy zachodniej i wschodniej przyjęto zasadę, że każde państwo sprawuje pieczę nad znakami umieszczonymi na swoim terytorium, natomiast piecza nad znakami ustawionymi bezpośrednio na linii granicy państwowej sprawowana jest przez obie strony: dla znaków z numeracją nieparzystą – przez Polskę, dla znaków z numeracją parzystą – przez stronę sąsiednią.

Co kilka lat (zgodnie z wolą umawiających się stron) dokonuje się wspólnej kontroli przebiegu i oznakowania granicy państwowej. W przypadku stwierdzenia zmian przeprowadza się aktualizację geodezyjną i kartograficzną dokumentacji granicznej przez wspólną komisję graniczną.

⁸Za utrzymywanie znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych odpowiedzialny jest Minister Transportu i Gospodarki Morskiej.

7. ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej.

Straż Graniczna może ustawiać w pasie drogi granicznej znaki i urządzenia służące ochronie granicy państwowej. W uzasadnionych sytuacjach dopuszcza się ustawianie tych urządzeń poza pasem drogi granicznej. Pieczę nad nimi sprawuje Straż Graniczna. Obowiązana ona jest do utrzymywania ich w należytym stanie poprzez konserwację, modernizację, czy też odtwarzanie w przypadku zniszczenia.

8. gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym.

Komendant Główny Straży Granicznej określił kategorie informacji podlegających gromadzeniu i przetwarzaniu, które mogą być przekazywane innym organom państwowym, np. Policji, Żandarmerii Wojskowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, sądom, prokuratorom na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

9. nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach.

Straż Graniczna ma prawo dokonywania kontroli jednostek pływających na polskich obszarach morskich⁹ celem ustalenia, czy są one uprawnione do działalności, jaką wykonują. Ponadto Straż Graniczna ma obowiązek podjęcia odpowiednich działań, gdy statek:

- przyjmuje na pokład lub wysadza ludzi wbrew obowiązującym przepisom,
- dokonuje załadunku lub wyładunku towarów poza miejscami wyznaczonymi,
- opuszcza port bez kontroli granicznej,
- nawiązuje łączność z wybrzeżem w celach przestępczych,
- łowi ryby lub eksploatuje dno morskie w sposób inny niż określony przepisami,
- przebywa w strefie czasowo zamkniętej dla rybołówstwa i żeglugi,
- kotwiczy w miejscu do tego nie przeznaczonym,
- narusza przepisy bezpieczeństwa żeglugi,
- narusza przepisy sanitarne lub ochrony środowiska.

W przypadku ujawnienia wskazanych zdarzeń Straż Graniczna może (w zależności od rodzaju zdarzenia):

- wezwać statek do poddania się kontroli granicznej,
- wezwać statek do zmniejszenia prędkości przepływu lub zmiany kursu przepływu,
- zatrzymać statek, wylegitymować jego załogę i przeszukać statek,
- zmusić statek do zawinięcia do wskazanego portu.

⁹W skład polskich obszarów morskich wchodzi: morskie wody wewnętrzne, morze terytorialne i wyłączna strefa ekonomiczna. Zob. Ustawa z dn. 21 marca 1991 r. o obszarach morskich RP i administracji morskiej, w: Dz. U. 2003 nr 153, poz. 1502 z późn. zm.

Zadania związane z ochroną granicy państwowej na morzu Straż Graniczna wykonuje samodzielnie lub we współdziałaniu z Marynarką Wojenną albo Urzędem Morskim.

10. ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej poprzez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych.

Ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej należy głównie do właściwości Ministerstwa Obrony Narodowej – Sił Powietrznych Sił Zbrojnych.

Straż Graniczna spełnia funkcję pomocniczą poprzez prowadzenie obserwacji przestrzeni powietrznej i informowanie właściwych jednostek SPSZ o zauważonych przelotach przez granicę państwową obiektów latających na niskich wysokościach.

Wyposażenie Straży Granicznej w statki powietrzne zwiększa jej udział w bezpośredniej ochronie nienaruszalności granicy państwowej w przestrzeni powietrznej.

11. zapobieganie transportowaniu bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych.
12. zapobieganie przemieszczaniu bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych, oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych.

Ustawodawca zobowiązał funkcjonariuszy SG do wykrywania, rozpoznawania i niedopuszczania do przemytu przez granicę państwową materiałów wymienionych w punktach 11 i 12. W przypadku stwierdzenia prób przewożenia przez granicę państwową ww. towarów bez zezwolenia, Straż Graniczna ma obowiązek przeciwdziałania takim czynom poprzez cofanie tychże towarów do nadawcy bądź ich zatrzymanie.

13. wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.

Straż Graniczna w ramach współpracy z innymi służbami państwowymi zobowiązana jest do wykonywania innych zadań (oprócz wymienionych w ustawie o Straży Granicznej) mających na celu – mówiąc ogólnie – ochronę interesów RP. Są to:

- kontrola celna, doprowadzenie oskarżonego, zatrzymanie osoby podejrzanej oraz prowadzenie dochodzenia w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe¹⁰,
- kontrola legalnego przywozu odpadów innych niż niebezpieczne z zagranicy¹¹,
- prowadzenie dochodzenia w sprawach o przestępstwa karne¹²,

¹⁰Por. Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy, w: Dz. U. nr 83, poz. 930 z późn. zm.

¹¹Por. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach, w: Dz. U. nr 96, poz. 592 z późn. zm.

- zapobieganiu narkomanii¹³,
- prowadzenie postępowań w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób niepełnoletnich¹⁴,
- pomoc organom egzekucyjnym w prowadzeniu egzekucji¹⁵,
- ochrona dóbr kultury¹⁶.

W wyniku akcesji Polski do Unii Europejskiej zadania polskiej Straży Granicznej uległy modyfikacji w zakresie:

- zmian form ochrony granicy wewnętrznej,
- organizacji i dokonywaniu kontroli ruchu granicznego na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, w tym również w międzynarodowych portach lotniczych i morskich.

1.2. Straż Graniczna jako element sektora finansów publicznych

1.2.1. Publiczna gospodarka finansowa jako sposób zaspakajania potrzeb publicznych

Dobra publiczne to dobra, które z przyczyn naturalnych mogą służyć zbiorowości lokalnej lub całemu społeczeństwu. Dobra te są konsumowane przez wszystkich członków danej zbiorowości. Korzyści z używania dobra publicznego są niepodzielne, nie można wyodrębnić części tego rodzaju dobra i przypisać go jednostce. Do dóbr tych należą: powietrze, rzeki, jeziora, autostrady, bezpieczeństwo zewnętrzne, działalność służb dyplomatycznych, a także bezpieczeństwo wewnętrzne. Niektóre z tych dóbr wprawdzie są dobrodziejstwem natury, ale muszą podlegać ochronie, czyli gospodarowaniu nimi. Tak dzieje się z powietrzem, wodą, krajobrazem, itp. Natomiast niektóre z dóbr publicznych powstają w wyniku działalności człowieka. Zaliczyć do nich należy obiekty wojskowe, budynki administracji publicznej, drogi publiczne, itp. Jest więc oczywiste, że dobra publiczne powstają, są eksploatowane i są chronione przy wykorzystaniu funduszy publicznych¹⁷.

¹²Por. Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks postępowania karnego, w: Dz. U. nr 13, poz. 96 z późn. zm., oraz ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny wykonawczy, w: Dz. U. nr 13, poz. 98 z późn. zm.

¹³Por. Ustawa z dnia 31 stycznia 1985 r. o zapobieganiu narkomanii, w: Dz. U. nr 4, poz. 15 z późn. zm.

¹⁴Por. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, w: Dz. U. 2002 nr 11, poz. 109 z późn. zm.

¹⁵Por. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w: Dz. U. 2002 nr 110, poz. 968 z późn. zm.

¹⁶Por. Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury, w: Dz. U. 1999 nr 98, poz. 1150 z późn. zm.

¹⁷Por. S. Owsiak, *Finanse publiczne, teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 26-27.

Szczególne znaczenie w gospodarce finansowej państwa odgrywa polityka finansowa, która polega na świadomym wyborze celów oraz środków ich realizacji spośród możliwych do przyjęcia alternatywnych rozwiązań. Jeżeli takiej możliwości nie ma, ponieważ istnieje tylko jedna ścieżka wyboru, to można mówić o określonej działalności wykonawczej, nie zaś o polityce finansowej. Jednakże należy stwierdzić, że polityka finansowa (zarówno pieniężna, jak i budżetowa) zmierza również do innego zasadniczego zadania – redukcji tempa inflacji. Niski poziom inflacji stwarza warunki do obniżenia stóp procentowych, redukując koszty wytwarzania, co sprzyja wzrostowi gospodarczemu, a także korzystnie wpływa na ciężar obsługi długu publicznego. Nie tylko założenia makroekonomiczne wpływają na wielkości finansowe, lecz istnieje zależność odwrotna. Ramy finansowe, tj. wielkość deficytu budżetowego, wydatków i dochodów budżetowych, podaż pieniądza, rezerwy dewizowe wyznaczają dopuszczalne pole rozwoju wszystkich podstawowych wielkości makroekonomicznych. Wzrost wydatków, nie zrównoważony wzrostem ilości i jakości dóbr, może spowodować nieintegralność wynagrodzeń – cen, prowadząc do coraz wyższej inflacji.

Kontynuując, polityka finansowa charakteryzuje się następującymi cechami:

- jest działalnością prowadzoną w ramach publicznej działalności finansowej, zajmującą się wyznaczaniem celów i zadań, jakie w jej ramach działalności powinny być realizowane,
- polega na określeniu i wyborze nadrzędnych celów wyznaczonych przez politykę społeczno-gospodarczą państwa lub lokalną,
- jest lub powinna być działalnością długofalową, zmierzającą do osiągnięcia celów strategicznych,
- powinna być przeprowadzona elastycznie, czyli dostosowywać się do zmieniających warunków społeczno-gospodarczych,
- dzięki możliwości świadomego wyboru odgrywa czynną rolę w realizacji publicznej działalności finansowej i zadań społeczno-gospodarczych państwa lub organów samorządu terytorialnego¹⁸.

Przedmiotem gospodarki finansowej państwa jest przejmowanie dochodów i finansowanie zadań (dokonywanie wydatków), związanych z wytwarzaniem dóbr zaspokajających potrzeby publiczne. Gospodarki publiczne zaopatrują się w dochody w sposób zakładający możliwość stosowania przymusu państwowego. Główne dochody publiczne – podatki, opłaty, cła – są świadczeniami przymusowymi. Gospodarka publiczna utrzymuje się głównie z gospodarstw prywatnych, z nakładanych na nie ciężarów. Dochody gospodarki publicznej płyną z przymusowego i jednostronnego okrajania dochodów gospodarstw prywatnych. Gospodarkę publiczną wyróżnia więc nieodpłatne i przymusowe przejmowanie środków od obcych, tj. prywatnych jednostek gospodarczych, które w odróżnieniu od gospodarki publicznej zaopatrują się w środki w ramach wolnej wymiany i współdziałania w produkcji.

Działalność sektora publicznego charakteryzuje się tym, że usługa świadczona przez podmioty sektora publicznego nie są określone przez zysk i chęć

¹⁸Por. *Finanse publiczne*, pod kierunkiem naukowym A. Szewczuk i B. Filipiak-Dylewskiej, Warszawa 2000, s. 49.

indywidualnego podmiotu nabycia jej poprzez wydanie swoich pieniędzy. Usługa ta określona jest przez decyzję wydaną w trybie politycznej i administracyjnej procedury, bazującej na wspólnych, społecznych celach. Stanowi polityczno-administracyjny proces. Decyzje w zakresie gospodarki publicznej są wynikiem tarć grup społecznych. Droga parlamentarna, polityczna i administracyjna stanowi istotne kryterium wyróżnienia publicznej gospodarki finansowej. Pozwala ona oddzielić zakres gospodarki finansowej kierowanej przez aparat rządowy od gospodarki finansowej kształtowanej przez osoby prywatne.

Konieczność świadczenia określonych usług publicznych, a więc wydatkowania środków na ich realizację i gromadzenie potrzebnych do tego celu dochodów, sprawia, że publiczna gospodarka finansowa jest procesem stałym, ciągłym, a zarazem jest niezbędnym elementem zwykłego funkcjonowania danej wspólnoty państwowej. Aby mogło istnieć państwo i jego instytucje (np. wojskowe, policyjne, administracyjne), musi być prowadzona państwowa gospodarka finansowa. Spornym może być tylko jej zakres, co zależy od bardzo wielu czynników, m.in. takich jak stan gospodarki danego okresu i stosowane koncepcje polityki państwowej, np. związane z ideami państwa liberalnego lub państwa opiekuńczego. Dodać także należy, że dochody publiczne nie mogą być oceniane jedynie jako ciężary nakładane na jednostki prywatne, jako negatywne zjawisko, które jedynie z trudem można akceptować.

Usługi (dobra) publiczne, finansowane na podstawie tych dochodów, są warunkiem istnienia danej organizacji państwowej, a także podstawą rozwoju cywilizacyjnego i warunkiem sprawnego działania jednostek sektora prywatnego. Ten ostatni nie będzie się rozwijał bez odpowiednich usług świadczonych przez sektor publiczny w dziedzinie:

- bezpieczeństwa zewnętrznego,
- bezpieczeństwa wewnętrznego,
- kultury,
- ubezpieczeń społecznych,
- transportu,
- gospodarki wodnej i ochrony środowiska.

Warunkiem właściwego funkcjonowania sektora prywatnego jest produkcja dóbr publicznych na odpowiednim poziomie i w odpowiednim zakresie. Zakres sektora publicznego i świadczonych przez niego usług będzie jednak zawsze przedmiotem politycznego sporu.

Publiczną gospodarkę finansową prowadzi państwo, tj. jego organy (rząd, ministrowie, organy terenowe) i instytucje. Działalność finansową prowadzą także inne wspólnoty terytorialne, a w szczególności samorząd terytorialny:

- samorzady gminne,
- powiatowe,
- wojewódzkie (regionalne).

Obok wspomnianych wspólnot terytorialnych (państwowej i komunalnych), występują również inne podmioty publicznej działalności finansowej, które sytuują się pomiędzy typowymi strukturami sektora publicznego, a jednostkami ze sfery

gospodarki prywatnej. Tak więc instytucje ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych (zakłady ubezpieczeń społecznych, fundusze emerytalne, Narodowy Fundusz Zdrowia), samorządy zawodowe (np. izby lekarskie), związki zawodowe, związki pracodawców, niektóre przedsiębiorstwa publiczne, fundacje i stowarzyszenia i inne podmioty o funkcjach częściowo publicznych należą do kategorii podmiotów prowadzących, przynajmniej w części, publiczną gospodarkę finansową.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych¹⁹, do sektora finansów publicznych zalicza się:

- organy władzy publicznej i podległe im jednostki organizacyjne,
- państwowe osoby prawne,
- inne państwowe jednostki organizacyjne nieobjęte Krajowym Rejestrem Sądowym, których działalność jest finansowana ze środków publicznych w całości lub części.

Do sektora finansów publicznych nie zalicza się jednak przedsiębiorstw państwowych, banków państwowych i spółek prawa handlowego (w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego jest akcjonariuszem albo udziałowcem). Ponadto, zgodnie z omawianą ustawą, sektor finansów publicznych dzieli się na sektor rządowy i sektor samorządowy.

W systemie organizacyjnym administracji rządowej występują pomiędzy tworzącymi ten system organami i instytucjami stosunki hierarchicznego podporządkowania, podległości służbowej, działania według poleceń i wytycznych. Są to stosunki związane z funkcjonowaniem zdecentralizowanych jednostek administracji rządowej. Stosunki nadrzędności służbowej, hierarchicznego podporządkowania i działania według wytycznych nie występują zaś w systemie zdecentralizowanej administracji, tj. pomiędzy państwem, a odrębnymi prawnie i majątkowo jednostkami administracji publicznej, samorządem terytorialnym i zawodowym, zakładami, innymi podmiotami.

W stosunkach pomiędzy państwem a samorządem terytorialnym nie ma hierarchicznego podporządkowania. Na plan główny wysuwa się odpowiednio zbudowany stosunek nadzorczy, oraz badanie, czy rozstrzygnięcia podejmowane przez samorząd są zgodne z ustawami (czy też są wykonywane „w ramach ustaw”).

W państwach, w których wyodrębniony jest samorząd terytorialny, występują co najmniej dwa względnie niezależne systemy władzy publicznej o charakterze wykonawczym – administracja państwowa (rządowa) i samorząd terytorialny. Zarówno administracja rządowa, jak i samorząd terytorialny mogą przy tym sprawować władzę na kilku szczeblach, zależnie od zasięgu terytorialnego wykonywania swoich zadań.

¹⁹Por. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, w: Dz. U. 2003 nr 15, poz. 148 z późn. zm.

1.2.2. Miejsce Straży Granicznej w systemie publicznej gospodarki finansowej

Gromadzenie i rozdysponowywanie pieniężnych środków publicznych wymaga działania określonych podmiotów nie tylko najwyższego szczebla władzy ustawodawczej i wykonawczej, lecz także sieci instytucji (podmiotów), które na bieżąco realizują dochody i wydatki publiczne. Podmioty te mają określoną formę organizacyjną, działają na podstawie określonych aktów normatywnych, w oparciu o określone instytucje finansowe²⁰.

Formy organizacyjno-prawne gospodarki budżetowej znajdują swoje odzwierciedlenie w administracji publicznej, która stanowi zespół działań, czynności i przedsięwzięć organizatorskich i wykonawczych, prowadzonych na rzecz realizacji interesu publicznego przez różne podmioty, organy i instytucje, na podstawie ustaw i w określonych prawem formach.

Szczególne cechy administracji publicznej są następujące:

1. administracja działa na warunkach państwa lub innego związku publicznoprawnego, a przedmiotem jej oddziaływania są stosunki społeczne,
2. administracja działa wyłącznie na podstawie prawa i w ramach granic wytyczonych przez prawo. Administracja nie może nie tylko naruszać prawa (podobnie jak obywatel), ale jedyną determinantą jej działalności jest prawo (tym różni się od działalności jednostki, która dla swoich działań nie musi mieć stosownego prawnego upoważnienia),
3. administracja ma obowiązek działać w interesie publicznym (nie może ona działać we własnym interesie). Celem jej działania nie jest osiągnięcie zysków, co nie znaczy, że zgodnie z prawem za pewne czynności administracyjne nie mogą być pobierane opłaty,
4. administrację cechuje aktywność, inicjatorski charakter działania i ukierunkowanie działalności na przyszłość. W porównaniu z działalnością ustawodawczą administracja jest zdecydowanie bardziej aktywna i czynna. Inicjatorski charakter (działanie administracji nie tylko na wniosek, ale także z własnej inicjatywy) odróżnia administrację od sądownictwa, które działa na wniosek,
5. administracja działa w ramach przyznanych przez prawo kompetencji i z reguły jest monopolistyczną w ramach określonej dziedziny spraw. Swoje zadania wykonuje przez właściwe podmioty jednostki organizacyjne, a nie przez konkretne osoby (decyzję wydaje minister jako organ administracji, a nie jako ob. Kowalski stanowiący obsadę organu w postaci ministra),
6. administracja działać musi w sposób ciągły, a działalność jej winna cechować się stabilnością²¹.

Zadania administracji publicznej wykonywane są:

²⁰Por. S. Owsiak, *Finanse ...*, op. cit., s. 203-204, s. 89.

²¹Por. J. Jagielski, *Administracja publiczna*, Departament Szkolenia Służby Cywilnej, Warszawa 1997, s. 13-14.

1. w ramach administracji państwowej – przez scentralizowaną i zbudowaną hierarchicznie administrację rządową,
2. na zasadach zdecentralizowanych – przez inne podmioty i instytucje administracji publicznej, a więc:
 - a. inne (poza państwem samym, stanowiącym związek wszystkich obywateli) związki publicznoprawne, w tym przede wszystkim przez wspólnoty terytorialne, ale również korporacje zawodowe, samorząd gospodarczy, rolniczy i inne,
 - b. różne ciała administracyjne (organy) o samodzielnym statusie w sferze prawa publicznego,
 - c. rozmaite podmioty prawa publicznego, nie mające charakteru osobowego, lecz oparte na czynniku majątkowym,
3. w formie zadań zleczanych różnym organizacjom, instytucjom i innym podmiotom, zwłaszcza spoza sektora publicznego.

Scentralizowaną administrację państwową stanowi własny aparat państwa, oparty zasadniczo na czynniku urzędniczym. W ramach administracji państwowej wyróżnia się w szczególności administrację podległą rządowi – administrację rządową. Administracja rządowa dzieli się na:

- centralną,
- terenową (we Francji – i w wielu innych krajach – przez „administrację centralną” rozumie się wszelkie agendy hierarchicznie podporządkowane władzy centralnej, a zatem także terenowe agendy centralnych władz administracji).

W centralnej administracji rządowej wyróżnia się zasadniczo dwa poziomy organizacyjne, wyraźnie zróżnicowane co do spełnianej funkcji.

Po pierwsze, jest to administracja bezpośrednio obsługująca sam rząd i jego członków. W Polsce w skład rządu wchodzi, obok premiera – czyli Prezesa Rady Ministrów, ministrowie kierujący określonymi działami administracji rządowej, a także ministrowie wykonujący zadania wyznaczone im przez Prezesa Rady Ministrów, oraz przewodniczący określonych w ustawach komitetów (Komitet Integracji Europejskiej, który jednak może być, jak to jest obecnie, kierowany przez Prezesa Rady Ministrów, oraz Komitet Badań Naukowych).

Po wtóre, jest to poziom wykonywania zadań publicznych i kompetencji administracyjnych, określonych ustawami. Jest to więc centralna „administracja wykonawcza”, zbudowana wedle dziedzin (obszarów) wyznaczonych ustawami administracyjnymi, nastawiona na realizację tych ustaw i egzekucję obowiązującego porządku prawnego. W warunkach polskich poziom ten nie jest jeszcze konsekwentnie wydzielony. W części funkcje te należą nadal do ministrów i ministerstw, gdzie mieszają się z zadaniami z zakresu obsługi procesów rządzenia, w części już realizują je wydzielone urzędy centralne (centralne urzędy administracji rządowej), zajmujące się wykonywaniem administracji publicznej w poszczególnych działach administracji rządowej, zatem podległe ministrom, którzy za te działy

odpowiadają w rządzie²². Działy administracji rządowej określone zostały w ustawie o działach administracji rządowej²³.

Na administrację centralną składają się przede wszystkim organy naczelne oraz organy centralne (tzw. urzędy centralne). Organy naczelne wyróżniają się spośród innych organów ogólnopaństwowych nie tylko zasięgiem działania obejmującym cały kraj, ale także zwierzchnią (nadrzędną) pozycją względem innych organów, w tym centralnych organów administracji²⁴.

Poza naczelnymi organami administracji państwowej, drugi podstawowy i bardzo rozbudowany segment administracji centralnej stanowią urzędy centralne. Urzędy centralne to zbiorcza kategoria służąca do określenia samodzielnych centralnych organów administracji, nie posiadających statusu organów naczelnych. Obejmuje ona liczną grupę organów występujących pod różnymi nazwami, posiadających różną strukturę organizacyjną, funkcje i usytuowanie w systemie administracji centralnej. Pomimo zróżnicowania, urzędy centralne mają tę wspólną cechę, że zajmują pozycję prawną samodzielnych organów administracji państwowej, wyposażonych we własne, prawem przypisane kompetencje.

Z punktu widzenia hierarchii organów urzędy centralne tworzą szczebel bezpośrednio niższy w stosunku do organów naczelnych. Wszystkie urzędy centralne są bowiem podporządkowane organom naczelnym stopnia rządowego lub resortowego. To podporządkowanie określonym organom naczelnym jest więc w konsekwencji decydującym wyznacznikiem konkretnego miejsca urzędów w aparacie administracji centralnej. Generalnie rzecz biorąc, usytuowanie urzędów centralnych sprowadza się do tego, że wpisane są one w struktury resortów administracyjnych (ale wyłączone ze struktury ministerstw), bądź też zajmują pozycję organów wyodrębnionych z ram resortowych, podlegając bezpośrednio organom szczebla rządowego, czyli Radzie Ministrów, a przede wszystkim Prezesowi Rady Ministrów.

Ze względu na usytuowanie organizacyjne urzędy centralne dzielą się na urzędy resortowe oraz pozaresortowe.

Do grupy urzędów resortowych należą przykładowo:

- Krajowy Urząd Pracy,
- Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej,
- Komendant Główny Straży Granicznej,
- Komendant Główny Policji,
- Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

Pozaresortowymi urzędami centralnymi są natomiast m. in. takie urzędy, jak:

- Urząd Antymonopolowy,
- Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- Główny Urząd Statystyczny,
- Prezes Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki,

²²Por. H. Izdebski, M. Kulesza, *Administracja publiczna zagadnienia ogólne*, Liber, Warszawa 1999, s. 102-103.

²³Por. Art. 5 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, w: Dz. U. 2003 nr 159, poz. 1548 z późn. zm.

²⁴Por. J. Jagielski, *Administracja ...*, op. cit., s. 59.

- Prezes Urzędu Zamówień Publicznych,
- Komisja Papierów Wartościowych,
- Polski Komitet Normalizacyjny,
- Urząd Patentowy RP,
- Prezes Głównego Urzędu Miar²⁵.

Terenowa administracja rządowa zbudowana jest w głównej części na zasadzie zespolenia organizacyjnego – zasadnicza rola przypada tu wojewodom wykonującym w województwach władzę administracyjną o odpowiedzialności ogólnej. Ponadto, poza administracją zespoloną, w skład rządowej administracji terenowej wchodzi władze niezespolone - są to wyodrębnione organizacyjnie (nie zespolone z urzędem wojewódzkim) terenowe administracje specjalne, podległe bezpośrednio ministrom lub centralnym organom administracji rządowej, takie jak urzędy celne, administracja skarbową, urzędy górnicze, administracja leśna, Straż Graniczna i inne)²⁶.

Stosownie do ustawy o administracji rządowej w województwie²⁷, w załączniku wymieniono organy administracji niezespolonej, wśród których znajdują się komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci strażnic oraz komendanci granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów Straży Granicznej.

Dział sprawy wewnętrzne, którym kieruje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, obejmuje sprawy:

- ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- ochrony granicy Państwa, kontroli ruchu granicznego i cudzoziemców,
- obywatelstwa,
- obrony cywilnej,
- ochrony przeciwpożarowej,
- przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu,
- nadzoru nad ratownictwem górskim i wodnym²⁸.

Jednocześnie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji sprawuje nadzór nad działalnością:

- Policji,
- Straży Granicznej,
- Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej Kraju.

Na podstawie obowiązującego stanu prawnego Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji jest dysponentem części budżetu państwa, Komendant Główny Straży Granicznej jest dysponentem drugiego stopnia, a Komendant Oddziału Straży Granicznej oraz Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej – dysponentami trzeciego stopnia; komendanci granicznych placówek kontrolnych

²⁵Por. *Prawo Administracyjne*, praca zbiorowa pod redakcją M. Wierzbowskiego, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 1996, s. 99-100.

²⁶Por. H. Izdebski, M. Kulesza, *Administracja ...*, op. cit., s. 103.

²⁷Por. Załącznik do ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie, w: Dz. U. 2001 nr 80, poz. 872 z późn. zm.

²⁸Por. Art. 29 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, w: Dz. U. 2003 nr 159, poz. 1548 z późn. zm.

i strażnic Straży Granicznej oraz dywizjonów nie posiadają uprawnień dysponenta budżetu państwa).

Do podmiotów gospodarki budżetowej zalicza się organy państwowe i inne jednostki czynnie lub biernie uczestniczące w organizowaniu budżetowych przepływów redystrybucyjnych w celu realizacji zadań obejmowanych ustawami budżetowymi, oraz odgrywające rolę tych przepływów.

Czynnymi (aktywnymi) podmiotami gospodarki budżetowej są te organy władzy państwowej i administracji rządowej lub także inne jednostki gospodarki państwowej, które organizują przepływy redystrybucyjne i decydują o wielkości dochodów i wydatków ujmowanych w ustawie budżetowej (na etapie planowania i uchwalania budżetu państwa) oraz o wprowadzanych do tej ustawy zmianach w trakcie wykonywania uchwalonej ustawy. Jednostki nie mające tych kompetencji są zobowiązane do przekazywania organom, którym są organizacyjnie podporządkowane, informacji potrzebnych dla właściwego wypełniania funkcji czynnych podmiotów gospodarki budżetowej.

Organ resortowe administracji państwowej wraz z podporządkowanymi im organizacyjnie jednostkami – zgodnie ze strukturą organizacyjną administracji rządowej – są wykonawcami zadań budżetowych oraz sporządzają sprawozdania z wykonania budżetu w swoim zakresie działania. Ze względu na ten fakt, organy te mają materiały i doświadczenia pozwalające na aktywne uczestniczenie w opracowaniu projektów budżetu w ramach określonych przez wytyczne i zasady odnoszące się do planowania budżetowego. Organ resortowe występują też z wnioskami o zmiany wprowadzane do uchwalonych budżetów i o wykorzystanie rezerw budżetowych, jak również są uprawnione do przeprowadzania we własnym zakresie określonych ustawowo zmian w uchwalonych budżetach i do wykorzystywania przewidzianych dla poszczególnych resortów rezerw budżetowych.

Szczególne role przypada w gospodarce budżetowej państwa organom finansowym, których kompetencje nie ograniczają się tylko do właściwych im jako organom resortowym. Organ finansowe są koordynatorami decyzji planistycznych i wykonawczych ogółu podmiotów gospodarki budżetowej, a ich uprawnienia regulacyjne w tym zakresie odnoszą się do wszelkiego rodzaju dochodów i wydatków budżetowych, związanych z działalnością poszczególnych organów resortowych wraz z podporządkowanymi im jednostkami organizacyjnymi. Funkcję tę wypełnia Minister Finansów w charakterze centralnego organu finansowego państwa, któremu podlegają terenowe organy finansowe.

Do ważniejszych zadań Ministra Finansów należy instruowanie ogółu jednostek gospodarki budżetowej w zakresie przygotowania danych do projektu budżetu państwa, całościowe zestawienie oraz wykonywanie budżetu państwa, a przede wszystkim sprawowanie ogólnego nadzoru nad prawidłowością gospodarki budżetowej, wprowadzanie zmian do budżetu i wykorzystywanie rezerw budżetowych – w zakresie przekraczającym kompetencje organów resortowych, sporządzanie sprawozdań z wykonania budżetu, przedkładanych do zatwierdzenia Radzie Ministrów, a przez tę Radę Parlamentowi.

Podstawową formą organizacyjno-prawną występowania jednostek organizacyjnych gospodarki budżetowej są w sferze gospodarki państwowej jednostki budżetowe.

Biernymi podmiotami gospodarki budżetowej są wszelkie podmioty działalności gospodarczej (w szerokim tego pojęcia znaczeniu) – bez względu na ich formę własnościową – obciążone świadczeniami na rzecz budżetu państwa oraz korzystające ze świadczeń budżetowych. Oznacza to, że mogą być nimi zarówno organy państwowe, będące czynnymi podmiotami gospodarki budżetowej, jak i podporządkowane tym organom jednostki organizacyjne, nie mające kompetencji czynnych podmiotów gospodarki budżetowej, które są realizatorami dochodów i wydatków budżetowych, czyli inaczej mówiąc, te wszystkie państwowe jednostki działalności gospodarczej, które dokonują wpłat do budżetu z tytułu prowadzonej działalności. Biernymi podmiotami gospodarki budżetowej są również wszelkie niepaństwowe podmioty działalności gospodarczej w szerokim tego pojęcia znaczeniu (przedsiębiorstwa prywatne i spółdzielcze, gospodarstwa konsumenckie itp.), obciążone świadczeniami na rzecz budżetu lub korzystające ze świadczeń budżetowych w wysokości wynikającej z ustawowego unormowania tych świadczeń.

Jako podmioty biernie gospodarki budżetowej państwa, w wąskim znaczeniu omawianego pojęcia, można traktować państwowe podmioty dokonujące wpłaty do budżetu i korzystające ze środków budżetowych z tytułu prowadzonej działalności²⁹.

Zgodnie z obowiązującą Konstytucją RP, ustawami i pozostałymi aktami prawnymi jednostki sektora publicznego wykonują i finansują zadania wynikające z regulacji prawnych zawartych w tychże aktach. Jednostki sektora publicznego współuczestniczą w procesie redystrybucji dochodów w gospodarce narodowej, a ponadto wpływają poprzez swoje budżety na gospodarkę.

Zadania realizowane przez sektor publiczny można podzielić na trzy grupy:

1. zadania o charakterze ogólnopaństwowym, można do nich zaliczyć zadania z zakresu funkcjonowania:
 - a) administracji państwowej,
 - b) administracji rządowej i samorządowej wraz ze służbami specjalistycznymi,
 - c) zapewnienia bezpieczeństwa wszystkich obywateli w zakresie:
 - bezpieczeństwa zewnętrznego (np. ochrona granic),
 - bezpieczeństwa wewnętrznego (np. walka z przestępczością zorganizowaną),
 - organizacji,
 - zapewnienia sprawności funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości,
 - d) kontroli przestrzegania prawa, ustanowione przez Parlament i organy administracji publicznej.

Ponadto, w związku z tym, że sektor publiczny (Skarb Państwa i jednostki sektora publicznego) dysponuje majątkiem, to do zadań ogólnopaństwowych można zaliczyć zadania z zakresu wypełniania funkcji właścicielskich. Ponieważ wszystkim

²⁹Por. *Finanse publiczne*, pod kierunkiem naukowym E. Denek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s. 63-64.

zachodzącym procesom w gospodarce towarzyszy pieniądź, do zadań można zaliczyć obsługę wewnętrznych i zewnętrznych zobowiązań państwa, jak również prowadzenie polityki w tym zakresie.

2. usługi i dobra świadczone przez jednostki sektora publicznego,

Usługi i dobra świadczone przez jednostki sektora publicznego mogą być świadczone nieodpłatnie, częściowo odpłatnie lub odpłatnie. Świadczone przez sektor publiczny dobra i usługi związane są przede wszystkim ze sferą:

- administracji publicznej,
- ochroną zdrowia,
- szkolnictwem,
- ubezpieczeniami społecznymi,
- opieką społeczną,
- kulturą.

W wyniku decyzji politycznych podejmowanych przez parlament i organy administracji rządowej i samorządowej mimo równego dostępu do dóbr i usług, cena jaką płaci każdy podmiot za użytkowanie tychże dóbr i usług jest nierównomiernie rozłożona. W praktyce oznacza to, że podmioty zamożniejsze mogą ponosić wyższe obciążenia, a w wyniku prowadzonej polityki socjalnej podmioty mniej zamożne będą ponosić mniejsze obciążenie. Nie wszystkie podmioty korzystają w sposób równomierny z dóbr i usług publicznych, ale muszą ponosić obciążenia na ten cel zgodnie z obowiązującymi przepisami. Należy podkreślić, iż część środków pochodzących z obciążeń w formie opłat i podatków za świadczone usługi i dobra publiczne wraca do podmiotów zeń korzystających, ale nie do wszystkich. W związku z tym rozkład kwot wypłacanych przez jednostki sektora publicznego jest zupełnie inny niż rozkład kwot pobieranych w postaci dóbr i usług publicznych.

3. regulacje makroekonomiczne.

Regulacja makroekonomiczna związana jest z zachowaniem parametrów ekonomicznych związanych z funkcjonowaniem sektora publicznego, takich jak:

- skala i struktura obciążeń publicznoprawnych,
- globalne rozmiary wydatków sektora publicznego i związane z tym rozmiary zaciągniętego długu publicznego, a także koszty jego obsługi,
- sposób zaciągania długu publicznego,
- struktura wydatków sektora publicznego, a zwłaszcza udział wydatków skierowanych na konsumpcję,
- wielkość zatrudnienia,
- polityka wobec bezrobocia,
- polityka wobec wysokości wynagrodzeń w sektorze publicznym.

Można stwierdzić, że państwo i organy samorządu terytorialnego wypełniają funkcje o charakterze władczym, co związane jest z realizacją zadań za pomocą różnych form przymusu.

Państwo nie tylko wypełnia funkcje władcze, lecz stanowi ważny podmiot gospodarczy.

Poprzez wypełnianie swych zadań państwo organizuje życie gospodarcze poprzez stanowioną politykę gospodarczą oraz regulacje dotyczące życia gospodarczego i publicznego. Jest jednocześnie producentem dóbr i usług publicznych, ale z drugiej strony jest też nabywcą dóbr i usługi.

Zadania sektora publicznego zmierzają do zaspokojenia zbiorowych potrzeb ludności poprzez dostarczenie dóbr przez państwo i jednostki organizacyjne sektora publicznego. Obowiązuje przy ich dostarczaniu zasada ogólnej dostępności. Zaspokajanie tych potrzeb jest związane z prowadzoną działalnością polityczną, a w jej wyniku z celami działalności socjalnej.

Należy podkreślić, iż im wyższy jest stopień obciążeń ponoszonych przez konsumentów dóbr publicznych na rzecz sektora publicznego, to tym są niższe motywacje do zwiększenia produkcji i produktu krajowego brutto. Wiąże się to z faktem ograniczania wydatków inwestycyjnych, gdyż większość dochodów jest przekazywanych na rzecz sektora publicznego, a to osłabia siłę wzrostu gospodarczego.

Zwiększenie świadczeń sektora publicznego powoduje zwiększenie dostępu do nich większej grupy osób. W efekcie zostaje zapewniony dostęp do świadczeń większej grupie osób co utrudnia powstanie nowych miejsc pracy i ograniczenie liczby bezrobotnych, a przez to poprawę sytuacji materialnej osób najmniej zamożnych. Rozbudowany system świadczeń socjalnych, czyli dostępu do dóbr i usług na zasadzie nieodpłatności lub odpłatności ograniczonej może spowodować kryzys finansów publicznych, a w późniejszym etapie - zahamowanie wzrostu gospodarczego³⁰.

1.3. Gospodarka finansowa Straży Granicznej

Wykonywanie poszczególnych zadań pociąga za sobą ich finansowanie. Dla realizacji zadań potrzebne jest wydatkowanie środków pieniężnych. Odpowiednie rozłożenie wydatków pomiędzy państwo, samorząd terytorialny i inne terytorialne związki publiczno-prawne jest następstwem podziału zadań pomiędzy te podmioty. Jest więc czynnikiem wtórnym w stosunku do rozłożenia zadań. Aby państwo, gmina, powiat, region lub inna ustrojowo wyodrębniona wspólnota terytorialna mogły dokonywać wydatków, niezbędne jest uzyskiwanie dochodów w postaci podatków, opłat, składek, ceł, dotacji, dochodów z majątku i wielu innych³¹.

³⁰Por. *Finanse publiczne ...*, op. cit., s. 62-64.

³¹Por. A. Borodo, *Finanse publiczne w świetle regulacji prawnych*, Wydawnictwo prawnicze LEX, Sopot 1999, s. 18-25.

1.3.1. Pojęcie, charakter i zakres wydatków publicznych

Pod pojęciem wydatków publicznych rozumie się wydatkowanie środków pieniężnych przez państwo i inne związki publiczno-prawne dla zaspokojenia potrzeb publicznych lub też – jak się określa inaczej – dla realizacji funkcji (zadań) państwa i innych związków publicznych³². Mimo ich wagi dla współczesnych państw i społeczeństw, zdają się być stosunkowo rzadkim przedmiotem zainteresowań badawczych nauki finansów publicznych i prawa finansowego. Świadczy o tym skromna liczba prac naukowych im poświęconych, jak i niewiele miejsca, jakie zajmują w podręcznikach z tej dziedziny. Ta sytuacja jest jedną z podstawowych przyczyn formułowania wielu powierzchownych tez i poglądów, np. o bezproduktywnym charakterze tych wydatków, ich szkodliwości dla gospodarki rynkowej, potrzebie ich obniżenia jako panaceum na rozwój gospodarczy, ich marnotrawnym i korupcyjnym charakterze.

Wydaje się, że wszystkie te zarzuty pod adresem wydatków publicznych mogą dotyczyć nie tyle ich istoty, która pozostaje poza dyskusją, ile ich zakresu oraz struktury w danych warunkach. Te ostatnie determinują natomiast takie czynniki, jak: typ państwa, rzutujący na jego funkcje, tradycja i uwarunkowania historyczne, realizowane koncepcje społeczne i gospodarcze, związane z rolą państwa w tych procesach, stan świadomości społecznej, bogactwa narodowego, potencjał dochodowy, a zwłaszcza podatkowy państwa, itp.

Z powyższych powodów do tej pory ani nauce, ani praktyce nie udało się udzielić uniwersalnych odpowiedzi na pytania o optymalny zakres i strukturę wydatków publicznych, ani o obiektywne zasady ich rozwoju.

Ograniczając rozważania o zakresie wydatków publicznych do państw Unii Europejskiej wypada zaznaczyć, że cechuje go znaczne zróżnicowanie między krajami, nie przekładające się bezpośrednio na tempo wzrostu gospodarczego. Znamienne jest przy tym, że Polska pod względem wysokości wydatków publicznych w odniesieniu do Produktu Krajowego Brutto jest porównywalna z państwami Unii Europejskiej, a wskaźnik wydatków publicznych w naszym kraju w 2001 r. był zbliżony do średniej w Unii Europejskiej.

Współcześnie zakres zadań i finansowania przez państwo zależy od przyjętego modelu polityki gospodarczej przez władze i rząd, choć dążeniem dominującym władz państwowych jest ograniczenie funkcji redystrybucyjnej oraz decentralizacja zadań, kompetencji i wydatków na szczeble samorządu terytorialnego w państwie³³.

W Polsce zakres wydatków budżetu państwa w stosunku do PKB w latach 1997-2000 ma tendencję malejącą:

- w 1997 r. – 26,6%,
- w 1998 r. – 25,1%,
- w 1999 r. – 22,5%,

³²Por. S. Owsiak, *Finanse ...*, op. cit., s. 109-110.

³³Por. E. Chojna-Duch, *Finanse publiczne i polskie prawo finansowe – zarys wykładu*, Instytut Studiów Samorządowych, Warszawa 2000, s. 83.

- w 2000 r. – 22,1%³⁴.

Natomiast w latach 2001-2002 (tabela 9) obserwujemy jego wzrost.

Tabela 9. Wydatki budżetu państwa w latach 2001-2002 w cenach bieżących

Rok	PKB w mld zł – ceny bieżące	Wydatki budżetu państwa w mld zł	Udział wydatków budżetu państwa w PKB w %
2001	749,3	172,9	23,1
2002	772,2	182,9	23,7

Źródło: S. Kańduła, I. Kijek, *Wybrane zagadnienia finansów publicznych*, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Materiały dydaktyczne nr 139, Poznań 2003, s. 43.

Malejąca relacja wydatków wynika w istotnej mierze z przekazania wydatków z budżetu państwa do podmiotów działających poza tym budżetem tj. np. z finansowania zadań państwa przez jednostki gospodarki pozabudżetowej. Ponadto reforma służby zdrowia powoduje, że prawie 80% wydatków na ochronę zdrowia, finansowanych do 1998 r. z budżetu państwa jest pokrywana obecnie ze środków pozabudżetowych. Od 1999 r. część zadań administracji rządowej została przekazana nowym jednostkom samorządu terytorialnego, co ograniczyło zakres redystrybucji budżetu państwa, nie obniżyło jednakże udziału sektora publicznego w finansowaniu zadań państwa³⁵.

Tendencję tę potwierdza (tabela 10) analiza wysokości oraz struktura wydatków sektora finansów publicznych w latach 2001-2002.

Wydatki budżetu państwa w (2003 r.) – według podstawowych grup ekonomicznych – dotyczą:

- dotacji i subwencji (55,7%),
- świadczeń na rzecz osób fizycznych (8,2%),
- wydatków bieżących jednostek budżetowych (16,4%),
- rozliczeń z bankami (0,9%),
- obsługi długu publicznego (14,0%),
- wydatków budżetowych (4,8%)³⁶.

Wydatki budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego są następstwem wykonywania zadań państwowych lub zadań samorządu terytorialnego, określonych przez Konstytucję i ustawy.

³⁴Por. E. Chojna-Duch, *Polskie prawo finansowe, finanse publiczne*, Wyd. 2, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2003, s. 89.

³⁵Por. E. Chojna-Duch, *Finanse ...*, op. cit., s. 84.

³⁶Por. E. Chojna-Duch, *Polskie ...*, op. cit., s. 92.

Tabela 10. Wysokość oraz struktura wydatków sektora finansów publicznych w latach 2000-2002 w cenach bieżących

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2000	2001	2002
	w mln zł			w %		
Ogółem	293 115,8	329 682,6	343 263,3	100,0%	100,0%	100,0%
Budżet państwa	77 107,2	79 998,8	83 017,6	26,3%	24,3%	24,2%
Państwowe fundusze celowe	107 993,2	118 943,9	123 654,2	36,8%	36,1%	36,0%
Jednostki pozabudżetowe budżetu państwa	4 799,6	4 368,8	4 387,4	1,6%	1,3%	1,3%
Kasy chorych	23 372,9	26 800,9	27 598,3	8,0%	8,1%	8,0%
Budżet JST	67 880,5	74 076,7	76 009,6	23,2%	22,5%	22,1%
Samorządowe fundusze celowe	1 193,4	1 527,9	936,7	0,4%	0,5%	0,3%
Jednostki pozabudżetowe JST	10 829,0	11 122,6	11 528,5	3,7%	3,4%	3,4%
Pozostałe jednostki sektora	X	12 843,0	16 131,0	X	3,9%	4,7%

Źródło: S. Kańduła, I. Kijek, *Wybrane ...*, op. cit., s. 41.

Zadania państwa lub samorządu są bardzo różnorodne i wynikają z licznych uregulowań ustawowych. Są funkcją określonych procesów społecznych i gospodarczych. Zadania publiczne wywołują odpowiednie zobowiązania Skarbu Państwa lub jednostek samorządu, a także wydatki (wyплаты) będące następstwem wykonania tych zobowiązań.

Ze wspomnianymi zobowiązaniami państwa połączone są uprawnienia innych osób (np. osób fizycznych), dające prawo do wnoszenia roszczeń prawnych wobec państwa. Pokazuje to mechanizm powstawania zobowiązań państwowych, wydatków publicznych służących ich wykonaniu i roszczeń różnych podmiotów, będących odpowiednikiem zobowiązań nałożonych na organy państwa.

Wydatki publiczne, określone w odnoszącej się do jednego roku ustawie budżetowej (lub uchwale budżetowej samorządu), są limitami i co do zasady nie mogą być przekraczane. Ponadto, mogą być ponoszone tylko na cele i w wysokościach ustalonych w ustawie budżetowej, uchwale budżetowej jednostki samorządu i planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych (jednostki budżetowej, zakładu budżetowego, innych jednostek). Dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym tej jednostki, zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny³⁷.

Podstawowe kryterium podziału wydatków publicznych wiąże się z funkcjami państwa i samorządu. Państwo jest organizacją polityczną, wyposażoną w suwerenną władzę, a przy tym organizacją terytorialną i taką, do której przynależność ma charakter sformalizowany. W obrębie tej organizacji występuje stosunek władztwa i podporządkowania: organy państwa są w stanie władczo zachowywać się wobec

³⁷Por. A. Borodo, *Finanse ...*, op. cit., s. 87-88.

członków grupy państwowej, stwarzając i utrzymując określony ład społeczny³⁸. Zdając sobie sprawę z tego, że treść realizowanych przez państwo funkcji, tak zresztą jak i samo państwo, podlegają ciągłym zmianom, za funkcje państwa możemy przyjąć główne kierunki działalności jakie państwo sobie stawia, a zakres tej działalności określony jest celami, które chce osiągnąć³⁹.

Funkcje mogą być różne. S. Owsiak stwierdza, że zawsze jednak należy do nich zaliczyć trzy podstawowe:

- klasyczne funkcje publiczne państwa (obrona narodowa, bezpieczeństwo wewnętrzne, wymiar sprawiedliwości, administracja publiczna),
- socjalne funkcje władz publicznych,
- ekonomiczne funkcje państwa.

Uwzględniając stanowiska przedstawicieli nauki, J. Kuciński przedstawia funkcje państwa według następującej klasyfikacji:

1. biorąc pod uwagę terytorialny zasięg działania państwa wyróżnia się:
 - funkcje wewnętrzne, realizowane na terytorium państwa i w stosunku do podmiotów wewnętrznych,
 - funkcję zewnętrzną, realizowaną poza terytorium państwa w stosunku do podmiotów zewnętrznych,
2. w ramach funkcji wewnętrznych wyodrębnia się ze względu na zasadnicze sfery życia społecznego, w jakich przejawia się działalność państwa:
 - funkcję ochrony ustroju,
 - funkcję gospodarczą,
 - funkcję socjalną,
 - funkcję kulturalno-wychowawczą.

Funkcja ochrony ustroju jest pierwszoplanową funkcją dla każdej organizacji państwowej, bowiem jej skuteczna realizacja warunkuje zachowanie charakteru ustrojowego danego państwa. Na funkcję tę składa się całokształt działalności państwa w wewnętrznej sferze stosunków społecznych, zmierzającej do utrzymania i umocnienia istniejącego ustroju politycznego oraz ustroju społeczno-gospodarczego. Funkcja ochrony ustroju urzeczywistniana jest przez aktywność państwa przejawianą w co najmniej trzech kierunkach:

- zapewnianie porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- zabezpieczanie istniejącego systemu własności,
- ochrona życia i nietykalności cielesnej obywateli.

Zapewnianie porządku i bezpieczeństwa publicznego wymaga podejmowania przez państwo różnorodnych działań zmierzających do utrzymania spokoju i normalności zachowań w stosunkach międzyludzkich, do zapobiegania naruszeniom istniejącego porządku prawnego, do zagwarantowania instytucjom publicznym

³⁸Por. *Kompendium wiedzy o społeczeństwie, państwie i prawie*, praca zbiorowa pod redakcją S. Wronkowskiej i M. Zmierczak, Wyd. IX, uaktualnione, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 54.

³⁹Por. G. L. Seidler, H. Groszyk, A. Pieniążek, *Wprowadzenie do nauki o państwie i prawie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2003, s. 64.

możliwości normalnego funkcjonowania, a obywatelom bezpieczeństwa prawnego i faktycznego. W działania zapewniające porządek i bezpieczeństwo publiczne zaangażowane są najbardziej organy administracyjne, policja, służby ochrony państwa, służby graniczne, sądy, prokuratura, a w niektórych ekstremalnych sytuacjach także wojsko. Państwo wyposaża te organy w odpowiednie instrumenty prawne oraz środki materialne, zapewniające realizację zadań. Wskazane wyżej organy sięgają często po środki przymusu państwowego, nie wyłączając środków przymusu fizycznego.

Zabezpieczanie istniejącego systemu własności oznacza ochronę podstaw ekonomicznych i społecznych istniejącego w państwie ustroju politycznego, przez działanie na rzecz tych grup społecznych, które tworzą fundament społeczny państwa i władzy państwowej. Wyraża się to w ochronie mienia posiadaczy i w zabezpieczeniu własności przed jej naruszeniami w jakikolwiek niedopuszczalny prawnie sposób. Zabezpieczeniem istniejącego systemu własności zajmują się w państwie zwłaszcza: sądy, organy administracji, prokuratura, policja, służby ochrony państwa, Rzecznik Praw Obywatelskich.

Ochrona życia i nietykalności cielesnej obywateli to działania państwa zabezpieczające przed jakimikolwiek działaniami godzącymi w te dobra, zwłaszcza zaś przed zamachami przestępczymi, w tym zjawiskami terroryzmu. Ochroną życia i nietykalności cielesnej obywateli zajmują się przede wszystkim policja, służby ochrony państwa, sądy, prokuratura.

Funkcja gospodarcza państwa to całokształt działalności państwa w sferze stosunków gospodarczo-społecznych. Polega na oddziaływaniu państwa na procesy gospodarcze, w formie bezpośredniej i pośredniej, m. in. poprzez stworzenie korzystnych warunków dla wykorzystywania bogactw naturalnych kraju, wytyczanie szlaków komunikacyjnych, zapewnianie bezpieczeństwa systemu pieniężnego, organizowanie przedsięwzięć gospodarczych wymagających koncentracji wszelkich sił i środków w bezpośrednich działaniach gospodarczych.

Funkcja socjalna państwa polega na zapewnieniu obywatelom tzw. zabezpieczenia społecznego, obejmującego: ubezpieczenie społeczne, ochronę zdrowia, pomoc społeczną, zapewnienie odpowiednich warunków pracy i bytowania. Funkcja socjalna obejmuje również działania mające na uwadze zapewnienie wszystkim obywatelom pracy i godziwego za nią wynagrodzenia, zapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy, ochronę środowiska naturalnego, zapewnienie obywatelom minimum egzystencji. Właściwa realizacja tej funkcji stanowi ważny czynnik zapewnienia pokoju społecznego, a przecież każde państwo zainteresowane jest tym, aby różnice socjalne, a zwłaszcza majątkowe, nie stanowiły przyczyny niepokojów społecznych. Państwo dba też o odpowiedni rozwój demograficzny społeczeństwa oraz jego kondycję zdrowotną, tak fizyczną, jak i psychiczną.

Funkcja kulturalno-wychowawcza państwa to całokształt działalności państwa w sferze kultury i wychowania społecznego. W aktywności tej można wyróżnić dwa kierunki działań, które są ze sobą ściśle powiązane, a nawet wobec siebie komplementarne, ale mogą służyć różnym celom:

- upowszechnianiu wiedzy członkom społeczeństwa, zdobyczy cywilizacyjnych, dóbr kultury,
- kreowaniu i upowszechnianiu w społeczeństwie idei politycznych i wartości ideologicznych wyznawanych przez siły rządzące, kształtowaniu postaw i zachowań obywatelskich dotyczących życia społecznego i funkcjonowania państwa, które są korzystne z punktu widzenia ustroju społeczno-gospodarczego i ustroju politycznego państwa.

Funkcja zewnętrzna państwa to całokształt działalności prowadzonej w ramach stosunków z innymi państwami oraz organizacjami i wspólnotami międzynarodowymi. Celem państwa jest zwłaszcza zapewnienie bezpieczeństwa państwa na zewnątrz, ochrona jego terytorium, ochrona interesów wspólnoty politycznej i obywateli, zapewnienie korzystnych stosunków z innymi państwami. Czasem celem zewnętrznej funkcji państwa bywała też, i bywa nadal agresja państwa poza swoim terytorium, nie mająca charakteru obrony, ale będąca formą ekspansji wobec innych państw. Zapewnienie bezpieczeństwa państwa na zewnątrz wymaga podejmowania działań na rzecz trwałości niepodległości państwa, jego suwerenności i integralności terytorialnej, ale także wewnętrznego rozwoju w różnych sferach życia społecznego i gospodarczego. Każde współczesne państwo stawia sobie za zadanie zapewnienie tak rozumianego bezpieczeństwa. Aby go zrealizować, państwa podejmują indywidualnie i grupowo różne przedsięwzięcia służące zapewnieniu bezpieczeństwa na zewnątrz. Doskonają swoje zdolności obronne. Prowadzą aktywną działalność w różnych organizacjach międzynarodowych, zarówno zabezpieczających pokój w skali globalnej, jak też służących temu celowi w skali regionalnej, czy broniących bezpieczeństwa państw z użyciem sił zbrojnych. Działalność służącą zapewnieniu bezpieczeństwa państwa na zewnątrz prowadzą różne ogniwa aparatu państwowego – służba dyplomatyczna i konsularna, armia, organy administracji, itp. Funkcja zewnętrzna państwa realizowana jest obecnie przede wszystkim środkami niewładczymi, o charakterze pokojowym (umowy, porozumienia, współpraca). Nie oznacza to jednak, iż państwa w razie konieczności nie sięgają po środki niepokojowe. Między funkcjami wewnętrznymi państwa i jego funkcją zewnętrzną zachodzi ścisła więź. Pozycja państwa w stosunkach zewnętrznych zależy bowiem od jego siły wewnętrznej⁴⁰.

Na podstawie analizy wydatków publicznych według realizowanych przez państwo i samorządy funkcji można zdefiniować rodzaje realizowanych doktryn ekonomiczno-społecznych, program partii rządzącej, itp. Istotna jest także struktura wewnętrzna wydatków, na cele socjalne lub na cele gospodarcze. Ten przekrój pozwala ustalić strukturę ekonomiczno-społeczną wydatków publicznych. Jest to więc pogłębienie podziału wydatków w układzie funkcjonalnym, polegającym na określeniu wydatków według działów gospodarki narodowej, a więc wydatków na rolnictwo, ochronę środowiska, edukację, ochronę zdrowia, opiekę społeczną, bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne państwa, itp.

⁴⁰Por. J. Kuciński, *Podstawy wiedzy o państwie*, Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2003, s. 51-55.

Wydatki publiczne to:

- wydatki realne albo rzeczywiście (nabywcze),
- wydatki transferowe.

Kryterium wyodrębnienia tych wydatków stanowi ich związek z ostatecznym wykorzystaniem Produktu Krajowego Brutto. W wyniku wydatków realnych następuje zużycie PKB w drodze zakupów towarów i usług przez jednostki należące do sektora publicznego. Wydatki nabywcze tworzą więc w sposób bezpośredni popyt na dobra i usługi, co ma istotne znaczenie dla funkcjonowania gospodarki; zewnętrznym tego wyrazem są np. zamówienia publiczne.

Wydatki transferowe dokonywane są na rzecz innych podmiotów, co albo wiąże się z istniejącym systemem finansów publicznych, albo wynika z prowadzonej przez państwo polityki finansowej. W związku z tym należy rozróżnić:

- transfery wewnętrzne, czyli dokonywane wewnątrz systemu finansów publicznych,
- transfery zewnętrzne, czyli na rzecz podmiotów znajdujących się poza sektorem publicznym.

Pojęcie „transfer” jest kategorią ogólną, w ramach której mogą występować różne odmiany. Zależy to od konkretnego systemu wydatkowania funduszy publicznych oraz od realizowanych przez władze publiczne celów. Chodzi o to, czy zasilane z funduszy publicznych podmioty muszą spełniać jakieś szczególne warunki, oraz jaki stopień swobody chcą pozostawić gestorzy środków publicznych realizatorom celów i zadań publicznych. W związku z tym można wyróżnić takie odmiany transferów, jak:

- dotacja podmiotowa,
- dotacja przedmiotowa.

Pierwszy rodzaj transferu ma charakter ogólny i jest związany z całokształtem działalności danego podmiotu.

Drugi rodzaj transferu wiąże ilość środków publicznych z konkretnymi potrzebami lub celami wydatkowania⁴¹.

Wydatki budżetu państwa przeznaczone są na:

- realizację zadań wykonywanych przez organy władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz administrację rządową, sądy i trybunały,
- subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne,
- zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
- dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- dotacje na zadania określone ustawami,
- współfinansowanie programów realizowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi.

Klasyfikacja wydatków budżetowych może być dokonywana według różnych kryteriów. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych⁴² wydatki budżetu państwa dzielą się na:

⁴¹Por. S. Owsiak, *Finanse ...*, op. cit., s. 203-204.

1. wydatki bieżące, obejmujące:
 - subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
 - subwencje dla partii politycznych,
 - dotacje,
 - wynagrodzenia i uposażenia oraz składki od nich naliczane,
 - inne świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - zakupy towarów i usług,
 - inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich statutowych zadań.

2. wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa, obejmujące:
 - wydatki budżetu państwa z tytułu oprocentowania i dyskonta od skarbowych papierów wartościowych,
 - oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wpłat związanych z udzielonymi przez Skarb Państwa poręczeniami i gwarancjami.

W Polsce wysokość długu publicznego oscyluje wokół 50% PKB, choć są kraje, w których jest on jeszcze wyższy, np. w Belgii wynosi 131,9% PKB.

3. wydatki majątkowe, obejmujące:
 - wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego,
 - dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowywanie kosztów realizacji inwestycji⁴³.

Wydatki publiczne dzieli się też według szczebla wydatkowania środków na:

- wydatki szczebla centralnego (ogólnokrajowego) – są to wydatki państwowe,
- wydatki szczebla regionalnego – mogą to być wydatki państwowe, wydatki samorządowe lub wydatki rządowo-samorządowe,
- wydatki szczebla lokalnego – są to wyłącznie wydatki samorządowe (gmin, powiatów).

Ze względu na podmioty wydatkujące środki publiczne rozróżnić należy:

- wydatki jednostek budżetowych,
- wydatki jednostek pozabudżetowych (zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych)⁴⁴.

Pobieranie dochodów i dokonywanie wydatków budżetowych odbywa się wg tzw. Klasyfikacji budżetowej, zwanej także klasyfikacją dochodów i wydatków

⁴²Por. Art. 69 ust. 1 Ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, w: Dz. U. 2003 nr 15, poz. 148 z późn. zm.).

⁴³Por. A. Majchrzycka-Guzowska, *Finanse i prawo finansowe*, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 1999, s. 42-45.

⁴⁴Por. S. Owsiak, *Finanse ...*, op. cit., s. 206.

budżetowych, która jest instytucją systemu budżetowego o długich tradycjach i dużym znaczeniu.

Jest to odpowiednio skonstruowany układ dochodów i wydatków budżetowych dostosowany do potrzeb sporządzania, uchwalania i wykonywania budżetu. O obowiązującym układzie dochodów i wydatków budżetowych decyduje Minister Finansów w drodze regulacji prawnej. Klasyfikacji budżetowej nie ustala się przy tym na okres roczny, lecz z zamiarem trwałości w dłuższym okresie, zmiany układu dochodów i wydatków utrudniają bowiem porównywanie budżetów w czasie.

Klasyfikacja budżetowa jest wyrazem zasady szczegółowości i związanych z nią zasad przejrzystości i operatywności. Do podstawowych kryteriów grupowania dochodów i wydatków zalicza się kryterium podmiotowe, przedmiotowe i rodzajowe.

Kryterium podmiotowe wiąże się z zasadą operatywności, gdyż wymaga grupowania dochodów i wydatków budżetu jako planu finansowego państwa według podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie tego planu. Układ podmiotowy klasyfikacji budżetowej wynika z istniejącej struktury organów państwowych oraz ich kompetencji.

Zgodnie z kryterium przedmiotowym, dzieli się dochody i wydatki budżetowe według przedmiotu finansowania. Obecnie dąży się do tego, aby dochody i wydatki budżetowe grupowane zgodnie z tym kryterium były wyrazem zadań, które realizują poszczególne podmioty systemu budżetowego.

Kryterium rodzajowe skłania do wyodrębnienia poszczególnych rodzajów dochodów, np. podatków i opłat występujących w systemie budżetowym, oraz rodzajów wydatków ujętych w ramach podziałek poprzednio wymienionego układu podmiotowego i przedmiotowego.

Na szczególne podkreślenie zasługuje znaczenie Klasyfikacji budżetowej jako instrumentu oddziaływania na działalność jednostek budżetowych. Uchwalone wydatki budżetowe ujęte w ramach poszczególnych podziałek Klasyfikacji budżetowej stanowią bowiem swoiste limity finansowe oznaczające górną granicę wydatków, której jednostka budżetowa nie może przekroczyć. Inaczej należy podchodzić do podziałek Klasyfikacji budżetowej odnoszących się do dochodów. Planowane dane zawarte w ich ramach informują bowiem tylko o przewidywanych dochodach, które w trakcie wykonywania budżetu mogą ulec zmianie⁴⁵.

Polskie prawo finansowe określa wspólny, choć nie identyczny, układ klasyfikacyjny dla budżetu państwa oraz dla budżetów samorządu terytorialnego. Do jego stosowania zobowiązane są podmioty sektora publicznego objęte ustawą o finansach publicznych, zwłaszcza państwowe i samorządowe jednostki budżetowe oraz ich jednostki gospodarki pozabudżetowe. Prawo to dzieli dochody i wydatki publiczne oraz przychody pochodzące z działalności i innych źródeł według:

- działów,
- rozdziałów,
- paragrafów.

Działy i w ich ramach rozdziały odpowiadają podstawowym rodzajom działalności – w poprzednio obowiązujących przepisach prawa budżetowego rozróżnienie było bardziej jednoznaczne – rozdziały odpowiadały określonym grupom

⁴⁵Por. *Finanse ...*, pod kierunkiem naukowym E. Denek, op. cit., s. 70-72.

jednostek organizacyjnych lub zadań budżetowych), paragrafy – systematyzują dochody według poszczególnych źródeł, a wydatki według szczegółowego ich przeznaczenia⁴⁶.

1.3.2. Uwarunkowania realizacji gospodarki finansowej przez Straż Graniczną

Gospodarka finansowa realizowana przez jednostki budżetowe Straży Granicznej odbywa się na zasadach określonych dla całego sektora finansów publicznych.

Główne formy organizacyjno-prawne gospodarki budżetowej to jednostki budżetowe. Tym mianem ustawa o finansach publicznych określa „takie jednostki organizacyjne sektora finansów publiczny, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa i budżetu jednostki samorządu terytorialnego”⁴⁷.

Formę budżetową jaką może lub powinna mieć dana państwowa lub samorządowa jednostka organizacyjna, wynika częstokroć z przepisów regulujących określoną dziedzinę stosunków społecznych (np. z przepisów o systemie oświaty, o zakładach opieki zdrowotnej, o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, o ochronie granicy państwowej). Z kolei podstawowa część regulacji stanowiących o gospodarce budżetowej jednostek i zakładów budżetowych, a także środków specjalnych, gospodarstw pomocniczych oraz funduszy, zawarta jest w przepisach ustawy o finansach publicznych i rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy, a także w odpowiednich przepisach (uchwałach, statutach, regulaminach) stanowiących przez organy i instytucje państwowe oraz samorządowe.

Najczęściej w literaturze przedmiotu, w zależności od sposobu powiązania jednostki organizacyjnej z budżetem, wyodrębnia się następujące formy jednostek sektora finansów publicznych:

- jednostki budżetowe,
- zakłady budżetowe,
- gospodarstwa pomocnicze,
- środki specjalne,
- publiczne fundusze celowe.

Zgodnie z przepisami zawartymi w art. 18 ustawy o finansach publicznych, jednostkami budżetowymi są takie jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu (państwowego lub samorządowego), a pobrane dochody odprowadzają na rachunek dochodów budżetu państwa (gdy chodzi o państwową jednostkę budżetową) albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego (gdy chodzi o samorządową jednostkę budżetową).

Jednostki budżetowe nie posiadają osobowości prawnej – co oznacza tyle, że ich kierownicy podejmują wszelkie czynności o charakterze cywilnoprawnym nie

⁴⁶Por. E. Chojna-Duch, *Polskie ...*, op. cit., s. 107.

⁴⁷Por. *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod redakcją naukową E. Ruśkowskiego, Wydawnictwo Konieczny i Kruszewski, Warszawa 2000, s. 99.

w imieniu danej jednostki, lecz jako upoważnieni przedstawiciele Skarbu Państwa lub gminy, powiatu czy województwa.

Do końca 1996 r., a więc przed reformą samorządową i reformą ochrony zdrowia, było prawie 9800 państwowych jednostek budżetowych. Przeszło połowa z nich zaliczana była do działów oświaty i wychowania oraz ochrony zdrowia. Utworzenie kas chorych oraz wprowadzenie powiatów i województw samorządowych zmniejszyło znacznie liczbę państwowych jednostek budżetowych⁴⁸.

Jednostki budżetowe nie prowadzą działalności gospodarczej, a więc nie sprzedają świadczonych usług publicznych (administracyjnych, oświatowych, socjalnych). Pobierane dochody (np. opłaty sądowe, skarbowe, inne opłaty, różne wpłaty) odprowadzają na odpowiedni rachunek bankowy budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Dochody, do których poboru uprawnione i zobowiązane są jednostki budżetowe, są więc dochodami właściwego budżetu, a nie własnymi dochodami tych jednostek. Są one jedynie pobierane (inkasowane) przez te jednostki.

Natomiast ich wydatki (koszty), zarówno osobowe, jak i materiałowe oraz inwestycyjne są wydatkami budżetu państwa lub samorządu przekazanymi do dyspozycji jednostki budżetowej (a więc z reguły odprowadzonymi z rachunku bankowego właściwego budżetu na rachunek bankowy danej jednostki budżetowej).

Dochody realizowane przez jednostki budżetowe są niewspółmierne do dokonywanych wydatków i stanowią średnio tylko 17% ich wydatków.

Jednostki budżetowe dokonując określonych zakupów zachowują się tak, jak inne podmioty (np. spółki, przedsiębiorstwa) kupujące na rynku towary, usługi, dostawy, roboty według cen ustalanych na ogólnych zasadach, choć z uwzględnieniem ograniczeń przewidzianych w ustawie o zamówieniach publicznych.

Pokrywają one należności wynikające z odpowiednich faktur, rachunków, itp., przedstawionych do zapłaty przez sprzedawców, dostawców, wykonawców.

Jednostki budżetowe mogą jednak dokonywać wydatków tylko do wysokości określonej dla nich w obowiązującym budżecie. Dokonanie większych wydatków niż przewidziane w budżecie lub zaciągnięcie przez jednostkę budżetową zobowiązania nie znajdującego pokrycia w planie finansowym wydatków tej jednostki jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych (co połączone jest z określonymi sankcjami).

Wyjątkami od bezpośredniej formy finansowania jednostek budżetowych jest funkcjonowanie w jej ramach działalności ubocznej lub wyodrębnienie części jej działalności, związanej z macierzystą jednostką budżetową poprzez system saldowania (wyników finansowych) ich działalności. Dokonuje się tego poprzez środki specjalne bądź gospodarstwa pomocnicze. Umożliwiają one zachowanie elastyczności gospodarowania oraz pobudzać mogą do wypracowania lepszego wyniku finansowego, w ramach sztywnych reguł przewidzianych dla jednostek budżetowych.

Środki specjalne tworzą określone prawem rodzaje dochodów budżetowych z tytułu prowadzenia działalności ubocznej (pomocniczej) jednostki budżetowej,

⁴⁸Por. W. Ziółkowska, *Finanse publiczne teoria i zastosowanie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2002, s. 158-159.

wylączone z niej i stanowiące przychody środka specjalnego oraz zużyte na pokrycie jego własnych wydatków, bez obowiązku odprowadzania ich do budżetu⁴⁹.

Stosownie do zapisów ustawy o finansach publicznych od roku 2001 środki finansowe gromadzone są przez państwowe jednostki budżetowe w ramach środków specjalnych:

- na podstawie odrębnych ustaw oraz uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego,
- z tytułu spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej,
- z tytułu odszkodowań i wpłat za uszkodzone lub utracone mienie oddane jednostce budżetowej w zarząd lub użytkowanie,
- z tytułu sprzedaży zapasów środków materiałowych przechowywanych w celach mobilizacyjnych.

W stosunku do poprzednio obowiązujących przepisów prawa budżetowego ustawa zawęża więc bardzo zakres obszaru działalności finansowej realizowanej przez jednostkę budżetową w postaci środka specjalnego.

Źródłami przychodów tych środków nie będą mogły być już między innymi środki:

- z odpłatności za prowadzoną działalność w zakresie produkcji i usług,
- z wpłat jednostek uczestniczących we wspólnych (scentralizowanych) akcjach gospodarczych,
- z wpłat części zysku gospodarstw pomocniczych tworzonych przy szkołach, zespołach ekonomiczno-administracyjnych szkół, jednostkach więziennictwa, zakładach dla nieletnich, internatach, zakładach opiekuńczo-wychowawczych, zakładach służby zdrowia i parkach narodowych, jeżeli celem działalności tych środków specjalnych jest finansowanie poprawy warunków lub wyżywienia w tych jednostkach,
- z dodatkowych wpływów należności budżetowych i zwrotów nadmiernie pobranych dotacji, uzyskanych w wyniku bezpośredniego działania izb i urzędów skarbowych, oraz środków pochodzących z pobieranej od wierzycieli opłaty w wysokości 5% od kwot ściągniętych w trybie egzekucyjnym, a także w wyniku zastosowania środków egzekucyjnych,
- z opłat za czynności egzekucyjne urzędów skarbowych i z opłaty manipulacyjnej,
- z części opłat za czynności egzekucyjne komorników sądowych i nadwyżek ryczałtów kancelaryjnych, w wysokości odpowiadającej należnym komornikom wynagrodzeniom prowizyjnym wraz z pochodnymi,
- z wpłat uczestników postępowania odwoławczego, orzeczonych przez zespoły arbitrów rozpatrujące odwołania wniesione w postępowaniu o zamówienie publiczne,

⁴⁹Por. E. Chojna-Duch, *Finanse ...*, op. cit., s. 91.

- z nie wykorzystanych wydatków budżetowych określonych przez Radę Ministrów⁵⁰,
- z dochodów uzyskanych ze sprzedaży lub likwidacji sprzętu stanowiącego wyposażenie jednostek Służby Więziennej, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu oraz komend głównych i wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej i Policji⁵¹.

Jednostki budżetowe tworzą, łączą i likwidują:

- ministrowie, kierownicy urzędów centralnych i wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odpowiednich przepisów, gdy chodzi o państwowe jednostki budżetowe,
- organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego – gdy chodzi o gminne, powiatowe lub wojewódzkie jednostki budżetowe.

Likwidując jednostkę budżetową organ, który ją utworzył, określa przeznaczenie mienia znajdującego się w użytkowaniu jednostki. W przypadku państwowej jednostki budżetowej decyzja o przeznaczeniu tego mienia podejmowana jest w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa⁵².

1.3.3. Źródła finansowania zadań Straży Granicznej

Realizacja ustawowych zadań przez polską Straż Graniczną finansowana jest z trzech zasadniczych źródeł:

- budżetu państwa,
- rezerw budżetu państwa,
- funduszy pomocowych,

oraz w minimalnym zakresie – z działalności pozabudżetowej.

Głównym źródłem finansowania zadań polskiej Straży Granicznej są środki finansowe budżetu państwa.

Dodatkowym źródłem są rezerwy ogólne i celowe budżetu państwa.

Pewnym wydatkom budżetowym nadaje się specjalny charakter w zakresie gospodarowania nimi. Należą do nich:

- obsługa długu skarbu państwa,
- rezerwa ogólna,
- subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- rezerwy celowe,
- przychody i rozchody związane z finansowaniem deficytu budżetowego i rozdysonowaniem nadwyżki budżetowej⁵³.

W budżecie państwa tworzy się rezerwę ogólną, w kwocie nie większej jednak niż 0,2% wydatków budżetu państwa. Ponadto ustawa o finansach publicznych dopuszcza możliwość tworzenia rezerw celowych na te pozycje wydatków, które nie

⁵⁰Por. Paragraf 2 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych, w: Dz.U. nr 42, poz. 184 z późn. zm.

⁵¹Por. Art. 39 Ustawy budżetowej na rok 2000 z dnia 21 stycznia 2000 r., w: Dz. U. nr 7, poz. 85.

⁵²Por. A. Borodo, *Finanse ...*, op. cit., s. 114-116.

⁵³Por. S. Owsiak, op. cit., s. 320.

mogą być dokładnie zidentyfikowane w momencie sporządzania budżetu państwa oraz gdy wydatki te są określone przez inne ustawy. Rezerwy celowe nie mogą być wyższe niż 5% wydatków budżetu państwa⁵⁴.

Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć w zakresie zakupów rzeczowych Straży Granicznej są rezerwy budżetowe. Stanowią one praktycznie jedyne i podstawowe źródło finansowania zadań wynikających z akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Uzupełniające źródło finansowania stanowią Fundusze Przedakcesyjne. To środki bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej Polsce przez Unię Europejską. Ich najważniejsze zadanie to przygotowanie Polski do członkostwa w UE oraz pomoc w wyrównaniu różnic gospodarczych. W Polsce funkcjonują trzy Fundusze Przedakcesyjne:

1. PHARE,
2. ISPA,
3. SAPARD.

Program PHARE (Polish Hungary Assistance for Restructuring their Economies) jest największym z funduszy przedakcesyjnych, z którego korzystają państwa Europy Środkowej i Wschodniej. Rozpoczął działanie na mocy Rozporządzenia Rady Unii Europejskiej z 1989 r., gdzie określone zostały podstawy prawne funkcjonowania, formy pomocy oraz zasięg terytorialny. Początkowo program PHARE wspierał przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce i na Węgrzech. Szczególny nacisk kładziono na rozwój sektora prywatnego. W miarę upływu lat PHARE rozrastał się, zwiększając obszar swojego działania zarówno kompetencyjnie, jak i terytorialnie. Z pomocy tego Funduszu korzystało 10 państw kandydujących (Polska, Węgry, Republika Czeska, Słowacja, Litwa, Łotwa, Estonia, Rumunia, Bułgaria, Słowenia) oraz trzy państwa nie kandydujące (Albania, Macedonia, Bośnia i Hercegowina).

W budżecie Unii na lata 2000-2006 wysokość funduszy została ustalona na sumę 1,56 mld euro rocznie dla wszystkich krajów. Każde państwo korzystające z Programu opracowuje plan zagospodarowania płynących z niego środków.

W Polsce dokumenty, na których opiera się programowanie w ramach PHARE, to:

- Partnerstwo dla Członkostwa – opracowanie Komisji Europejskiej, indywidualne dla każdego z kandydujących państw, w którym wyszczególnione zostały priorytety niezbędne do osiągnięcia, aby przygotować dane państwo do członkostwa,
- Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa – program przygotowywany przez każde z państw kandydujących, w którym szczegółowo określa się sposób wdrażania wytycznych „Partnerstwa dla Członkostwa”.

Największym beneficjentem programu pozostaje Polska (roczna alokacja 398 mln euro); końcowa wysokość środków przypadających na nasz kraj jest

⁵⁴ Por. S. Owsiak, *Finanse ...*, op. cit., s. 326.

corocznie ustalana w drodze uzgodnień z Komisją Europejską (Phare 2000 - ponad 490 mln euro, Phare 2001 - ponad 470 mln euro).

Program ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) został stworzony na wzór działającego w niektórych krajach unijnych Funduszu Spójności. W ramach programu wspiera się inwestycje w zakresie ochrony środowiska oraz transportu. Składany projekt powinien być na tyle duży, by jego realizacja wywarła znaczący wpływ na rozwój gospodarczy. Dlatego przyjęto, że koszt jednego przedsięwzięcia nie może być niższy niż 5 mln euro. W praktyce państwa zgłaszają projekty o wartości 20-40 mln euro. Szczegóły finansowania poszczególnych inwestycji muszą być zgodne z rządowymi strategiami wykorzystania programu (w Polsce „Strategia wykorzystania funduszu ISPA jako uzupełniającego instrumentu realizacji polityki ekologicznej państwa” oraz „Narodowa Strategia Transportu”).

Budżet ISPA określa się na poziomie 1,04 mld euro rocznie w okresie od roku 2000 do 2006. Według wytycznych Komisji Europejskiej wielkość wsparcia dla Polski z tego funduszu jest określona w przedziale 30-37% (312 – 384,8 mln euro rocznie) z przeznaczeniem na sektor ochrony środowiska i transport w równej wysokości.

Program SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) został uruchomiony ze względu na niedostatecznie szybki rozwój gospodarczy na obszarach wiejskich wszystkich państw kandydujących. Ze środków SAPARD finansowane są także inwestycje w rolnictwie i przemyśle spożywczym. Z programu SAPARD mogą korzystać gminy (drogi, oczyszczalnie ścieków), rolnicy (modernizacja gospodarstw rolnych), przedsiębiorstwa (dostosowanie produkcji żywności do norm UE, tworzenie nowych miejsc pracy).

Najważniejszym dokumentem z punktu widzenia funkcjonowania funduszu jest „Program Operacyjny SAPARD”. To on określa sposób realizacji programu w Polsce, wskazuje kto może być beneficjentem oraz na co można przeznaczać środki. Każde z państw korzystających z programu opracowuje swój własny plan i określa w nim jakie działania będą z niego finansowane spośród tych zaproponowanych przez Komisję Europejską.

Budżet SAPARD przewidywał uruchomienie około 170 mln euro na pomoc przedakcesyjną rocznie. Polsce przysługiwały pieniądze za rok 2000 i 2001, w związku z tym wysokość środków przypadających na 2002 r. wyniosła ponad 300 mln euro.

Po przystąpieniu do Unii Europejskiej Polska straciła praktycznie prawo do korzystania z funduszy przedakcesyjnych. Zyskała jednak dostęp do środków strukturalnych, działających na terenie państw członkowskich⁵⁵.

Polska Straż Graniczna, ze względu na zakres działania przedstawionych funduszy, korzystała i korzysta z Funduszu Przedakcesyjnego PHARE.

Pomoc finansowa Unii Europejskiej na uszczelnienie polskiej granicy wschodniej rozpoczęła się w 1995 r. W listopadzie 1997 r. eksperci Komisji Europejskiej w trakcie hospitacji w oddziałach Straży Granicznej zapoznali się z sytuacją na granicy wschodniej, a w 1998 r. odbyła się misja ogólna ekspertów

⁵⁵Por. <http://www.fundusze.ukie.gov.pl>

Komisji Europejskiej ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, mająca na celu oszacowanie potrzeb Straży Granicznej. W trakcie tych wizyt Straż Graniczna wspólnie z ekspertami Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej ustaliła pięć priorytetowych kategorii, które będą wspierane funduszami pomocowymi:

1. łączność i informatyka,
2. obserwacja,
3. transport,
4. wsparcie taktyczne,
5. szkolenia / know-how.

1. Technologia telekomunikacyjna i informatyczna

Określono, że dla skutecznego zarządzania granicą podstawowe znaczenie ma wyposażenie sił bezpieczeństwa w odpowiednie i skuteczne środki telekomunikacji. Jednakże w przypadku Straży Granicznej istniejący system oparty był głównie na przestarzałym wyposażeniu i nie zapewnia wystarczającego pokrycia wschodnich i południowo-wschodnich regionów granicznych.

Zasadniczą rolą władz polskich było stworzenie nowoczesnego i zintegrowanego systemu telekomunikacji cyfrowej, który będzie działał we wszystkich warunkach, oraz zapewnienie urzędom pewnych i niezawodnych środków telekomunikacji. Ponadto zakładano, że korzyści z systematycznego wyposażania jednostek granicznych, tak na poziomie obszarów ich działania, jak i wewnątrz kraju, czerpać będą nie tylko służby Straży Granicznej i Policji, lecz i inne urzędy, jak np. urzędy celne, służby pogotowia ratunkowego, weterynaryjne i inne wyspecjalizowane jednostki odpowiedzialne za utrzymanie bezpieczeństwa publicznego.

2. Obserwacja

Długość polskiej granicy wschodniej wynosi około 2.200 km (w tym 532 km ze Słowacją) i w wielu punktach jest trudna do nadzorowania. Teren ten stanowi często barierę dla skutecznego nadzoru przy zastosowaniu konwencjonalnych środków, a nawet przy pomocy czujników czynnych i biernych.

Określono, że przy niedoskonałości infrastruktury granicznej na wschodzie i niewystarczającej liczbie ludzi na granicy, Straż Graniczna potrzebuje nowoczesnych technologii dla wzmocnienia swych sił. W związku z tym władze polskie rozważyły zastosowanie wielu alternatywnych form nadzoru. Uznając, że skuteczny system nadzoru obejmuje tak ludzi, jak i maszyny, w ramach programu PHARE COP 98 przewidziano czujniki do nadzoru z powietrza oraz czujniki montowane na pojazdach. Nadzór z powietrza odbywać się miał poprzez zamontowanie czujników na nowych samolotach, które weszły do służby w czerwcu 1998.

3. Mobilność

Innym czynnikiem, który ma szczególne znaczenie w zarządzaniu granicą, jest zdolność do przemieszczania sił wzdłuż całej długości jej odcinków. Uznano, że mobilność jednostek jest w dużym stopniu obniżona na skutek braku nowoczesnych pojazdów i maszyn zdolnych do pracy w ciężkich warunkach

terenowych i we wszystkich warunkach pogodowych. Zgodnie stwierdzono też, że istnieje zapotrzebowanie na motocykle i pojazdy śniegowe przystosowane do typu terenu, na którym służby graniczne przeprowadzają patrole, oraz ekstremalnych warunków klimatycznych. Maszyny te są koniecznymi elementami wyposażeniem, dzięki którym byłaby zapewniona ciągła obecność funkcjonariuszy na granicy. Podstawowe zakupy obejmowałyby: pojazdy o napędzie na cztery koła, motocykle i pojazdy śniegowe.

4. Wsparcie taktyczne

Truizmem jest stwierdzenie, że technika jest tylko tak dobra, jak dobrzy są ludzie, którzy się nią posługują. Dlatego też Straż Graniczna ukierunkowała wykorzystanie środków pomocowych na poprawę przydatności i bezpieczeństwa oraz warunków służby funkcjonariuszy, a w szczególności na zakup szerokiego asortymentu wyposażenia osobistego, jak np.: ciepła odzież odporna na warunki klimatyczne, kamizelki kuloodporne przenośne lub osobiste, urządzenia noktowizyjne i nowe hełmy ochronne.

5. Szkolenie i treningi

Grupa Ekspercka d/s Zarządzania Granicą od początku przyjęła zasadę, że nie będzie popierać żadnych wniosków o wyposażenie w sprzęt, które nie byłyby znacząco wsparte szkoleniem. Zgodne z przyjętymi regułami programów pomocowych PHARE, wszystkie dotychczasowe przedsięwzięcia w zakresie budowy instytucji (szkolenia / know-how) miały być realizowane w ramach twinningu, który stanowi ok. 30% całości programu PHARE.

Główne zadania szkolenia były dwojakie: po pierwsze – zwiększenie umiejętności zawodowych samych instytucji, a po drugie – poprzez lepszą znajomość tego rodzaju służb działających w Unii Europejskiej zapewnienie, aby urzędy całkowicie spełniały standardy przyjęte w Unii.

Zasadniczymi elementami pakietu szkolenia były: nauka języka, szkolenie w dziedzinie stosowania standardów Schengen, kryminologii, prawodawstwa i zarządzania w sytuacjach kryzysowych. Szkolenia organizowane przez państwa Unii Europejskiej od 1998 r. – w ramach pomocy bilateralnej obejmują:

- przy współpracy ze stroną niemiecką:
 - warsztaty dotyczące fałszerstw dokumentów,
 - metody identyfikacji kradzionych samochodów,
 - wizyty studyjne – zwalczanie nielegalnej migracji, wydalenia cudzoziemców, deportacje i procedury postępowania z azylantami,
 - wizyty studyjne – techniki łączności i informatyki,
 - taktyki działań jednostek specjalnych,
 - ćwiczenia grup obserwacji w zwalczaniu nielegalnej migracji,
 - nowoczesne techniki w ochronie granicy (obsługa sprzętu termowizyjnego, taktyka używania śmigłowców),
- przy współpracy ze stroną francuską:
 - organizację pionu kontroli wewnętrznej w Policji Francuskiej,

- nowe techniki kryminalistyczne wykorzystywane w procesie gromadzenia i utrwalania materiału dowodowego,
- fałszerstwa dokumentów i metody ich wykrywania,
- metody walki z nielegalną migracją,
- wykrywanie przemytu narkotyków,
- sposoby i metody tresury psów,
- projektowanie systemów kształcenia,
- staż językowy,
- przy współpracy ze stroną brytyjską:
 - szkolenie psów służbowych i przewodników.

Ostatnim źródłem finansowania Straży Granicznej są wpływy z tytułu prowadzonej działalności pozabudżetowej przez jednostki budżetowe. Źródło to jest efektem oszczędnej i racjonalnej gospodarki środkami publicznymi na ochronę granic i bezpieczeństwo kraju.

2. ANALIZA ZAŁOŻEŃ I REALIZACJI GOSPODARKI FINANSOWEJ W POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ NA TLE SYTUACJI NA GRANICY RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2.1. Charakterystyka sytuacji na granicy Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1998-2003

Badając sytuację na granicy Rzeczypospolitej Polskiej należy stwierdzić, że w latach 1998-2003 największa aktywność graniczna odbywała się na granicy z Niemcami i Czechami, a najmniejsza na granicy z Rosją.

Przedstawiając powyższe, odpowiednie wskaźniki procentowe do liczby działań w badanym okresie kształtowały się następująco, w zakresie:

- osobowego ruchu granicznego:
 - największy na granicy z:
 - Niemcami – 45,6%,
 - Czechami – 30,4%,
 - najmniejszy na granicy z:
 - Litwą – 1,4%,
 - Rosją – 1,6%,
- granicznego ruchu środków transportu::
 - największy na granicy z:
 - Niemcami – 56,2%,
 - Czechami – 24,2%,
 - najmniejszy na granicy:
 - morskiej – 0,44%,
 - z Litwą – 1,8%,
- zatrzymanych za przekroczenie granicy państwa wbrew przepisom:
 - największy na granicy z:
 - Niemcami – 60,1%,
 - Czechami – 19%,
 - najmniejszy na granicy:
 - z Rosją – 0,6%,
 - morskiej – 1%,
- wartości zatrzymanego przemytu:
 - największy na granicy z:
 - Ukrainą – 24,5%,
 - Białorusią – 24,0%,
 - najmniejszy na granicy:
 - lotniczej – 2,2%,
 - ze Słowacją – 2,3%.

Na sytuację na granicy miały wpływ zarówno uwarunkowania polityczne, ekonomiczne, jak i organizacyjne polskiej Straży Granicznej.

2.1.1. Uwarunkowania sytuacji na granicy

Wpływ uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych na sytuację na granicy państwa jest bardzo istotny. Jest to problematyka, której nie można pominąć, bowiem wyznacza ona warunki w jakich realizowane są zadania Straży Granicznej w systemie bezpieczeństwa państwa. W związku z tym, musi być ona widziana z różnych punktów widzenia. Najważniejszym kryterium przy określeniu uwarunkowań sytuacji na granicy są czynniki ich kształtowania. Ponieważ czynniki te stanowią szeroki wachlarz różnorodnych związków i zachowań, to najtrafniejsze wydaje się sprowadzenie ich do trzech podstawowych grup. A więc, podstawowymi grupami uwarunkowań kształtujących sytuację na granicy państwa są: uwarunkowania polityczne, ekonomiczne i organizacyjne.

Każda z wyszczególnionych grup uwarunkowań ujawnia czynniki o charakterze wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Czynniki o charakterze wewnętrznym to te, które wynikają z istoty całej gospodarki narodowej, zaś czynniki o charakterze zewnętrznym to te, które wynikają z otoczenia. W przypadku rozpatrywania wpływu poszczególnych czynników pod kątem kształtowania sytuacji na granicy, to może on być: dodatni, obojętny i ujemny. W rzeczywistości spotykamy się z jednoczesnym oddziaływaniem tych czynników. Wpływ dodatni oznacza, że mamy do czynienia z czynnikami sprzyjającymi skuteczności ochrony granicy, natomiast wpływ negatywny rodzi zagrożenia i bariery dla kształtowania i utrzymania założonego stanu. Pożądana w tej sytuacji jest przewaga pierwszej grupy czynników.

2.1.1.1. Uwarunkowania polityczne

Z przedstawionych grup uwarunkowań kształtujących sytuację na granicy państwa, największą rolę odgrywają uwarunkowania polityczne. Uwarunkowania te rozpatrywane powinny być nie tylko z punktu widzenia sytuacji politycznej kraju, ale w powiązaniu z aktualnym układem międzynarodowym. Te zależności wskazują jednocześnie na potrzebę rozpatrywania tej grupy uwarunkowań w ścisłym powiązaniu – tak na płaszczyźnie wewnętrznej, jak i na płaszczyźnie zewnętrznej. Skupiając uwagę na uwarunkowaniach politycznych kraju wskazać trzeba, że stanowią je: na płaszczyźnie wewnętrznej – wyznaczniki ogólnej polityki bezpieczeństwa państwa i jej konkretyzacja społeczno-gospodarcza, aż po politykę gospodarczo-obronną, zaś na płaszczyźnie zewnętrznej – ustrój polityczny kraju, przynależność do określonego bloku państw oraz zakres i charakter stosunków z innymi państwami.

Polityczne uwarunkowania kształtowania sytuacji na granicy na płaszczyźnie zewnętrznej widzieć trzeba w wymiarze globalnym, regionalnym oraz bezpośredniego otoczenia kraju.

Sytuacja polityczna, kształtująca warunki bytu społeczeństw poszczególnych państw (wojny, zagrożenia terrorystyczne, czy też prześladowania polityczne), przekłada się na skalę przestępstw granicznych powodujących potrzebę angażowania sił i środków w celu utrzymania bezpieczeństwa wewnętrznego kraju.

Wskazać tu należy, że uwarunkowania polityczne nie funkcjonują same z siebie, ale są ściśle powiązane z uwarunkowaniami ekonomicznymi.

2.1.1.2. Uwarunkowania ekonomiczne

Obok uwarunkowań politycznych, istotną grupę uwarunkowań wpływających na sytuację na granicy kraju, stanowią uwarunkowania ekonomiczne. Wyróżnić tu można stronę podażową i stronę popytową gospodarki kraju – ekonomiczne możliwości pozyskania dóbr, surowców, siły roboczej, żywności.

W grupie tej bez większego trudu można rozróżnić: uwarunkowania zewnętrzne, wynikające ze sposobu powiązania gospodarki narodowej z otoczeniem zewnętrznym oraz uwarunkowania wewnętrzne wynikające z sytuacji gospodarczej kraju.

Uwarunkowania ekonomiczne w sposób istotny wpływają na sytuację na granicy państwa, a tym samym na sytuację wewnętrzną kraju. Różnice w poziomie sytuacji gospodarczej poszczególnych państw, regionów powodują zainteresowanie obywateli dokonywaniem przestępstw granicznych. Wyróżnić tu należy podstawowe grupy przestępstw granicznych: przemyt ludzi poszukujących lepiej płatnej pracy w Polsce lub w innych państwach Unii Europejskiej, oraz przemyt towarów – zarówno konsumpcyjnych, jak i dóbr kultury.

2.1.1.3. Uwarunkowania organizacyjne

Przedstawione uwarunkowania polityczne i ekonomiczne powodowały potrzebę dostosowania, w poszczególnych latach, uwarunkowań organizacyjnych do zmieniającej się sytuacji w zakresie ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego kraju, realizowanego przez polską Straż Graniczną.

Według stanu na dzień 31.12.1998 r. w systemie ochrony granicy państwowej działało 151 strażnic. Ruch graniczny odbywał się w 217 przejściach granicznych, w tym: 143 drogowych, 33 kolejowych, 18 morskich, 5 rzecznych i 18 lotniczych.

W dniu 31 grudnia 1998 roku rozformowany został Beskidzki Oddział Straży Granicznej, którego zadania przejęły z dniem 1 stycznia 1999 roku sąsiadujące oddziały: Karpacki OSG na odcinku granicy ze Słowacją oraz Śląski OSG na odcinku z Czechami. W związku z tym, w dniu 1 listopada 1998 r. strażnice: Korbielów, Sobolówka, Rycerka i Zwardoń zostały wyłączone ze struktur Beskidzkiego OSG i włączone do Karpackiego OSG. W dniu 1 grudnia 1998 r. strażnice: Jaworzynka, Wisła, Poniwiec, Leszna Góra, Cieszyn, Pogwizdów i Zebrzydowice zostały wyłączone ze struktur Beskidzkiego OSG i włączone do Śląskiego OSG.

Według stanu na dzień 31.12.1999 r. w systemie ochrony granicy państwowej działało 150 strażnic. Ruch graniczny odbywał się w 242 przejściach granicznych, w tym: 163 drogowych, 33 kolejowych, 18 morskich, 5 rzecznych i 18 lotniczych.

Według stanu na dzień 31.12.2000 r. w systemie ochrony granicy państwowej działało 154 strażnic. Ruch graniczny odbywał się w 242 przejściach granicznych, w tym: 168 drogowych, 33 kolejowych, 18 morskich, 5 rzecznych i 18 lotniczych.

Według stanu na dzień 01.01.2002 r. w systemie ochrony granicy państwowej działało 155 strażnic. Ruch graniczny odbywał się w 243 przejściach granicznych, w tym 168 drogowych, 33 kolejowych, 19 morskich, 5 rzecznych i 18 lotniczych.

Według stanu na dzień 31.12.2002 r. w systemie ochrony granicy państwowej działało 144 strażnic. Ruch graniczny odbywał się w 254 przejściach granicznych.

Według stanu na dzień 31.12.2003 r. w systemie ochrony granicy państwowej działało 83 strażnic. Ruch graniczny odbywał się w 251 przejściach granicznych.

2.1.2. Analiza ruchu granicznego

Na ruch graniczny składa się:

- osobowy ruch graniczny,
- drogowy ruch graniczny,
- kolejowy ruch graniczny,
- morski ruch graniczny,
- rzeczny ruch graniczny,
- lotniczy ruch graniczny.

2.1.2.1. Analiza osobowego ruchu granicznego

W latach 1998-2003 osobowy ruch graniczny na całej granicy wahał się, mając tendencję wzrostową do roku 1999 (282.284 tys. osób), a następnie malejącą, osiągając w roku 2003 zaledwie 178.718 tys. osób przekraczających granice Rzeczypospolitej Polskiej. Największy osobowy ruch graniczny odnotowano na granicy z Niemcami, stanowiący średnio w omawianym okresie 45,6% całości ruchu (110.857 tys. osób), oraz na granicy z Czechami stanowiący średnio w omawianym okresie 30,4% całości ruchu (71.432 tys. osób). Na granicy z Niemcami zauważamy znaczny jego spadek w 2002 roku (70.819 tys. osób) w stosunku do największego ruchu w 1999 roku (153.106 tys. osób), tj. o 82.287 tys. osób (53,7%). Natomiast na granicy z Czechami ruch odbywał się w miarę na podobnym poziomie. Najmniejszy ruch odbywał się na granicy z Litwą, stanowiąc średnio w omawianym okresie 1,4% całości ruchu, oraz na granicy z Rosją stanowiąc średnio w omawianym okresie 1,7% całości ruchu (tabela 11).

Analiza osobowego ruchu granicznego w latach 1998-2003 wg granicy państwa (wykres 1) dowodzi, że był on największy na granicy z Niemcami, Czechami i Słowacją. W dalszej kolejności zaś z Ukrainą, Białorusią, Rosją i Litwą.

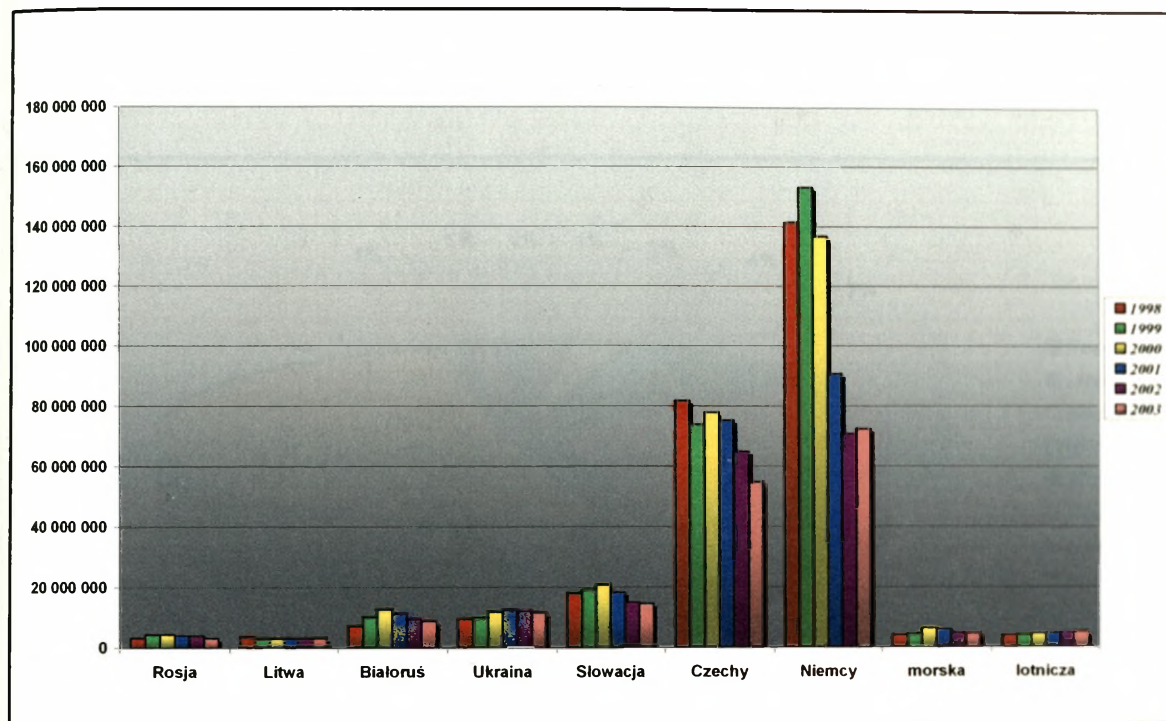
Osobowy ruch graniczny w roku 1998 w porównaniu do 1997 r. na całej granicy wzrósł o 0,4%. Granicę przekroczyło ogółem 272.460 tys. osób. Do Polski wjechało 88.592 tys. cudzoziemców (wzrost o 0,9%); z Polski wyjechało 49.328 tys. obywateli RP (wzrost o 1,5%). Ruch paszportowy na całej granicy utrzymał się na tym samym poziomie co w roku 1997. Największy osobowy ruch graniczny odnotowano na granicy z Niemcami – 141.381 tys. osób (wzrost o 0,8% i 51,9% całości osobowego ruchu granicznego), a najmniejszy na granicy z Rosją – 3.120 tys. osób (spadek o 38,7% i 1,1% całości osobowego ruchu granicznego).

Tabela 11. Zestawienie osobowego ruchu granicznego - paszportowego i małego ruchu granicznego w latach 1998-2003 w Polsce

odcinek granicy	odsetek % w całości ruchu	ogółem			obywatele RP			cudzoziemcy					
		z Polski			do Polski			z Polski			do Polski		
		2003	2002	2001	2003	2002	2001	2003	2002	2001	2003	2002	2001
		2000	1999	1998	2000	1999	1998	2000	1999	1998	2000	1999	1998
Razem		178 717 983	89 234 949	89 483 034	76 083 099	38 729 829	37 353 270	102 634 884	50 505 120	52 129 764			
		189 063 993	94 826 428	94 237 565	88 545 626	45 042 684	43 502 942	100 518 367	49 783 744	50 734 623			
		225 848 320	112 842 764	113 005 556	104 696 049	53 121 759	51 574 290	121 152 271	59 721 005	61 431 266			
		278 409 391	140 393 883	138 015 588	110 177 741	56 677 091	53 500 650	148 231 650	83 716 792	64 514 868			
		282 284 030	143 046 066	139 237 964	105 216 929	55 097 165	50 119 764	177 067 101	87 948 901	89 110 200			
		272 460 483	136 991 281	135 469 202	96 204 991	49 328 144	46 876 847	176 255 492	87 063 137	88 092 355			
Rosja	1,8%	3 134 005	1 569 075	1 564 930	1 893 547	948 637	944 910	1 240 458	620 438	620 020			
	2,1%	3 946 134	1 947 922	1 998 212	2 276 975	1 132 084	1 144 891	1 669 159	815 830	853 321			
	1,8%	3 957 102	1 928 979	2 028 123	1 944 940	958 816	986 124	2 012 162	970 163	1 041 999			
	1,6%	4 427 189	2 172 340	2 254 849	2 073 711	1 028 849	1 044 862	2 353 478	1 143 491	1 209 983			
	1,5%	4 238 271	2 093 331	2 144 940	2 171 980	1 086 857	1 085 123	2 066 291	1 086 474	1 080 817			
	1,1%	3 119 562	1 528 818	1 590 744	1 752 676	893 030	859 646	1 366 806	635 708	713 090			
Litwa	1,8%	3 213 748	1 611 938	1 601 810	553 444	279 200	274 244	2 660 304	1 332 738	1 327 566			
	1,6%	3 019 674	1 490 050	1 529 624	438 833	223 264	215 569	2 580 841	1 266 786	1 314 055			
	1,4%	3 145 448	1 565 513	1 579 935	419 801	213 238	206 563	2 725 647	1 352 275	1 371 372			
	1,1%	3 026 870	1 485 192	1 541 678	310 609	159 046	151 563	2 716 261	1 326 146	1 390 115			
	1,1%	3 079 134	1 458 624	1 620 510	283 744	147 172	136 572	2 795 390	1 311 452	1 483 938			
	1,3%	3 638 114	1 748 826	1 889 288	327 417	176 244	151 173	3 310 697	1 572 582	1 738 115			
Białoruś	4,9%	8 833 649	4 414 926	4 418 723	562 274	287 389	274 885	8 271 375	4 127 537	4 143 838			
	5,0%	9 527 232	4 617 289	4 909 943	572 654	295 410	277 244	8 954 578	4 321 879	4 632 699			
	5,0%	11 191 784	5 306 081	5 306 081	549 248	273 562	275 686	10 642 536	5 032 519	5 610 017			
	4,6%	12 755 162	5 986 174	6 768 988	501 936	247 788	254 148	12 253 226	5 738 386	6 514 840			
	3,6%	10 084 639	4 653 919	5 430 720	596 312	290 480	305 832	9 408 327	4 363 439	5 044 888			
	2,6%	7 159 718	3 520 401	3 639 317	939 041	469 729	469 312	6 220 677	3 050 672	3 170 005			
Ukraina	6,5%	11 632 370	5 578 513	6 053 857	3 323 983	1 664 688	1 659 295	8 308 387	3 913 825	4 394 562			
	6,4%	12 192 801	5 879 213	6 313 588	1 810 264	901 576	908 688	10 382 537	4 977 617	5 404 920			
	5,6%	12 560 711	5 977 912	6 582 799	1 270 602	629 441	641 161	11 290 109	5 348 471	5 941 638			
	4,2%	11 830 615	5 672 081	6 158 534	816 489	401 248	415 241	11 014 126	5 270 833	5 743 293			
	3,5%	9 889 621	4 731 516	5 158 105	627 720	310 176	317 544	9 261 901	4 421 540	4 840 361			
	3,5%	9 547 766	4 811 338	4 736 428	690 072	346 045	344 027	8 857 694	4 465 293	4 392 403			
razem na odcinku wschodnim	15,0%	26 813 772	13 174 452	13 639 320	6 333 248	3 179 914	3 153 334	20 480 524	9 994 538	10 487 986			
	15,2%	28 685 841	13 934 474	14 751 367	5 098 726	2 552 334	2 546 392	23 587 115	11 882 140	12 704 975			
	13,7%	30 855 045	14 778 485	16 076 560	4 184 591	2 075 057	2 109 534	26 670 454	12 783 428	13 887 339			
	11,5%	32 039 836	15 315 787	16 724 049	3 702 745	1 836 931	1 865 814	28 337 091	13 478 056	14 858 235			
	9,7%	27 291 665	12 937 390	14 354 275	3 679 756	1 834 685	1 845 071	23 611 909	11 802 785	13 589 394			
	8,6%	23 465 160	11 609 383	11 855 777	3 709 206	1 885 048	1 824 158	19 755 954	9 724 335	10 021 619			
Słowacja	8,2%	14 602 908	7 450 888	7 152 020	9 460 219	4 880 150	4 580 069	5 142 689	2 570 738	2 571 953			
	8,0%	15 067 967	7 690 360	7 377 607	11 526 145	5 938 493	5 587 652	3 541 822	1 751 867	1 789 955			
	8,1%	18 285 420	9 355 986	8 929 434	14 250 790	7 337 948	6 912 842	4 034 630	2 018 038	2 066 982			
	7,4%	20 740 548	10 626 305	10 114 243	14 487 327	7 506 472	6 980 855	6 253 221	3 119 833	3 133 000			
	6,8%	19 184 985	9 908 059	9 276 926	12 133 790	6 369 108	5 764 682	7 051 195	3 538 951	3 512 344			
	6,6%	17 950 717	9 214 283	8 736 434	9 762 579	5 118 354	4 644 225	8 188 138	4 095 929	4 093 209			
Czechy	30,7%	54 899 071	27 547 792	27 351 279	30 546 570	15 548 524	14 998 046	24 352 501	11 999 268	12 353 233			
	34,3%	64 886 673	32 491 136	32 395 537	41 073 571	20 751 571	20 322 000	23 813 102	11 739 365	12 073 735			
	33,3%	75 200 113	37 694 729	37 505 384	48 666 613	24 603 647	24 062 966	26 533 500	13 091 082	13 442 414			
	28,0%	77 842 035	39 327 134	38 514 901	44 604 866	22 893 192	21 711 674	33 237 169	16 433 942	16 803 227			
	26,2%	73 966 181	37 203 869	36 762 312	37 881 776	19 358 580	18 523 196	36 084 405	17 845 289	18 279 165			
	30,0%	81 795 948	40 980 689	40 815 259	39 544 851	20 102 921	19 441 930	42 251 097	20 877 768	21 373 320			
razem na odcinku południowym	38,9%	69 501 979	34 998 680	34 503 299	40 006 789	20 428 674	19 578 115	29 495 190	14 870 086	14 925 184			
	42,3%	79 954 640	40 181 496	39 773 144	52 599 716	26 690 064	25 909 652	27 354 924	13 491 432	13 863 492			
	41,4%	93 485 533	47 050 715	46 434 818	62 917 403	31 941 595	30 975 808	30 568 130	15 189 120	15 499 000			
	35,4%	98 582 583	49 953 439	48 629 144	59 092 193	30 399 664	28 692 529	39 490 390	19 653 776	19 936 635			
	33,0%	93 151 166	47 111 928	46 039 238	50 015 566	25 727 688	24 287 878	43 135 600	21 384 240	21 751 600			
	36,6%	99 746 665	50 194 972	49 551 693	49 307 430	25 221 275	24 086 155	50 439 235	24 973 697	25 465 830			
Niemcy	40,5%	72 441 244	36 101 793	36 339 451	24 805 442	12 656 834	12 148 608	47 635 802	23 444 959	24 190 843			
	37,5%	70 818 890	35 920 424	34 898 466	25 852 088	13 292 857	12 559 231	44 966 802	22 627 587	22 339 213			
	40,2%	90 698 784	45 627 023	45 071 761	31 499 764	16 034 460	15 465 304	59 199 020	29 592 363	29 606 457			
	49,1%	136 695 833	69 601 454	67 094 379	41 510 613	21 462 847	20 047 766	95 185 220	48 138 677	47 046 635			
	54,2%	153 105 679	78 640 534	74 465 145	47 521 933	25 505 267	22 016 666	105 583 746	53 135 267	52 448 479			
	51,9%	141 381 130	71 257 375	70 123 755	39 979 410	20 555 693	19 423 717	101 401 720	50 701 682	50 700 034			
morska	2,7%	4 832 447	2 403 398	2 429 049	2 176 227	1 093 123	1 083 104	2 656 220	1 310 275	1 345 943			
	2,5%	4 706 022	2 345 283	2 360 739	2 346 020	1 159 621	1 186 399	1 538 884	769 110	798 774			
	2,6%	5 945 652	2 964 838	2 980 814	3 545 741	1 789 455	1 756 286	2 399 911	1 175 383	1 224 538			
	2,3%	6 389 671	3 177 503	3 212 168	3 417 912	1 718 444	1 699 468	2 971 759	1 459 059	1 512 704			
	1,6%	4 400 801	2 181 040	2 219 761	1 769 009	889 022	879 987	2 631 792	1 292 018	1 330 714			
	1,4%	3 933 639	1 952 500	1 981 139	1 205 229	608 289	596 940	2 728 410	1 344 211	1 384 199			
lotnicza	2,9%	5 128 541	2 556 626	2 571 915	2 761 393	1 371 284	1 390 109	2 367 148	1 185 342	1 191 076			
	2,6%	4 898 600	2 444 751	2 453 849	2 649 076	1 321 030	1 328 046	2 249 524	1 123 721	1 125 815			
	2,2%	4 863 306	2 421 703	2 441 603	2 548 550	1 281 192	1 267 358	2 314 736	1 140 511	1 174 249			
	1,7%	4 701 468	2 345 700	2 355 768	2 454 278	1 259 205	1 195 073	2 247 190	1 086 495	1 160 095			
	1,5%	4 334 719	2 175 174	2 159 545	2 230 665	1 140 503	1 090 162	2 104 054	1 034 671	1 060 343			
	1,4%	3 933 889	1 977 051	1 956 838	2 003 716	1 057 839	945 877	1 930 173	919 212				

Wykres 1

Zestawienie osobowego ruchu granicznego, paszportowego i małego ruchu granicznego w latach 1998-2003 w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wejście w życie 27 grudnia 1997 r. nowej ustawy o cudzoziemcach, określającej i rozszerzającej kompetencje i uprawnienia SG w postępowaniu wobec cudzoziemców oraz przepisów wykonawczych do niej, stanowiło wyraźną cenzurę w skali ruchu granicznego, zwłaszcza na wschodniej granicy. Nałożyła ona na Straż Graniczną m.in. obowiązek kontroli środków niezbędnych do pokrycia kosztów wjazdu, przejazdu, pobytu i wyjazdu cudzoziemców, kontroli zaproszeń rejestrowanych przez wojewodów, określania czasu pobytu na terytorium RP odpowiednio do ilości posiadanych przez cudzoziemca środków niezbędnych do pokrycia kosztów pobytu, odmowy wydania wizy, jej unieważnienia lub odmowy zezwolenia na wjazd, gdy cel wjazdu cudzoziemca jest inny, niż deklarowany.

Efektom wejścia w życie tej ustawy był znaczny spadek w styczniu 1998 r. liczby cudzoziemców, wjeżdżających do Polski przez granicę z Rosją i Białorusią oraz w mniejszym stopniu z Ukrainą.

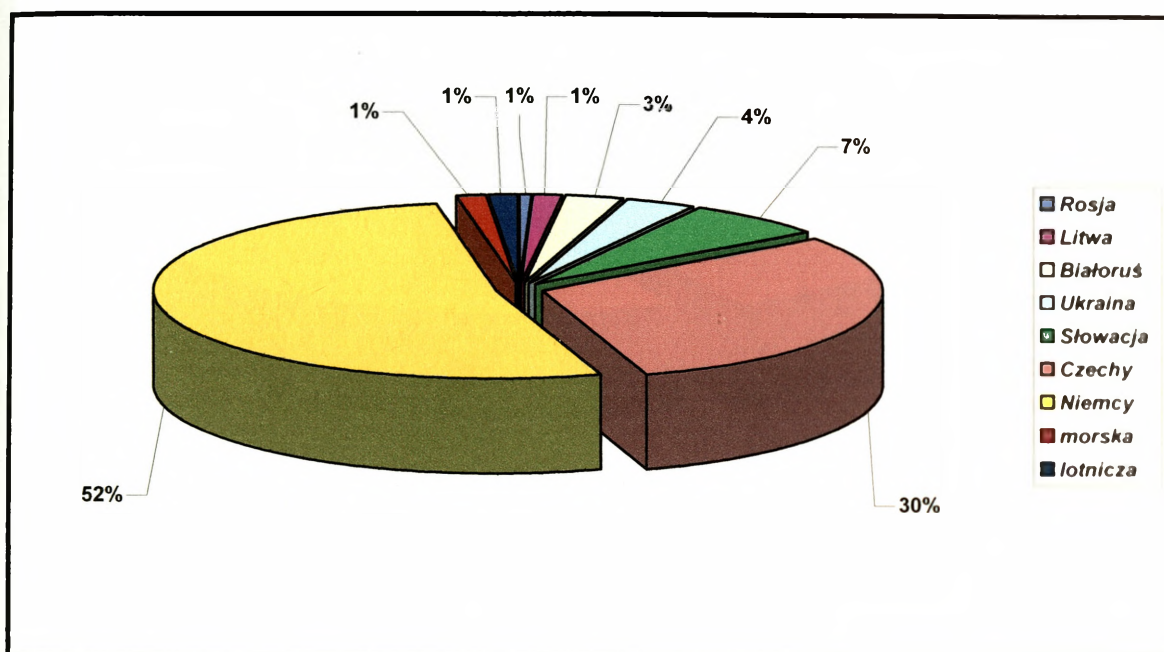
Na pozostałych granicach wzrost osobowego ruchu granicznego z Polski i do Polski ogółem odnotowano na granicy ze Słowacją (o 17,7%), na lotniskach (o 13,4%), Czechami (o 2,7%), na granicy morskiej (o 2,5%), z Litwą (o 2,5%), spadek na granicy z Białorusią (o 26,3%) i Ukrainą (o 10,5%).

Wzrost wjazdów cudzoziemców odnotowano na granicy z Litwą (o 4,6%), Słowacją (o 6,3%), Czechami (o 2,5%), RFN (o 3,1%), morskiej (o 8,4%) oraz na lotniskach (o 9,1%). Natomiast spadek (załącznik 1) odnotowano na granicy z Rosją (o 25,8%), Białorusią (o 23,6%) i Ukrainą (o 11,2%).

Analiza struktury procentowej osobowego ruchu granicznego w roku 1998 (wykres 2) wskazuje na dominację przepływu ludzi przez granicę polsko-niemiecką i polsko-czeską.

Wykres 2

Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 1998 roku w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

W 1999 roku osobowy ruch graniczny na całej granicy wzrósł o 3,6%. Granicę przekroczyło ogółem 282.284 tys. osób. Do Polski wjechało 89.118 tys. cudzoziemców (wzrost o 0,6%); z Polski wyjechało 55.097 tys. obywateli RP (wzrost o 11,7%). Ruch paszportowy zwiększył się o 4,6%. Mały ruch graniczny zwiększył się ogółem o 0,3%. Największy osobowy ruch graniczny odnotowano na granicy z Niemcami – 153.106 tys. osób (wzrost o 8,3% i 54,2% całości osobowego ruchu granicznego), a najmniejszy na granicy z Litwą – 3.079 tys. osób (spadek o 15,4% i 1,1% całości osobowego ruchu granicznego).

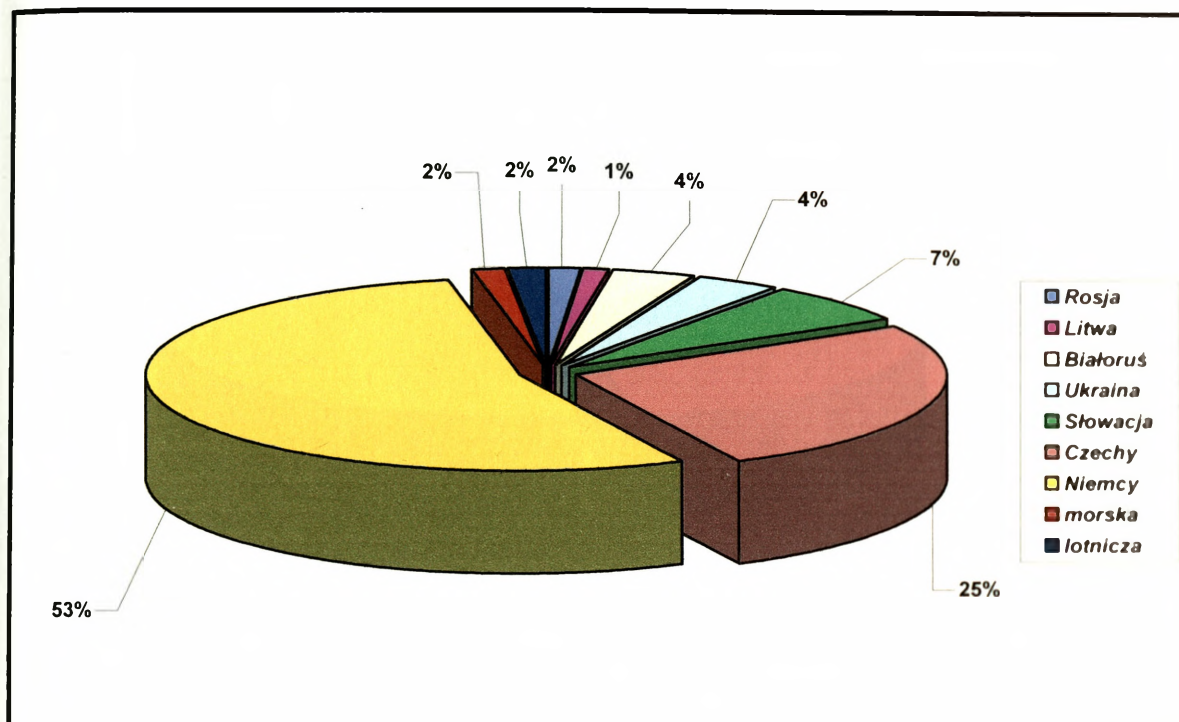
Na pozostałych granicach wzrost osobowego ruchu granicznego z Polski i do Polski ogółem odnotowano na granicy z Białorusią (o 40,9%), Rosją (o 35,9%), na morskiej (o 11,9%), na lotniskach (o 10,2%), ze Słowacją (o 6,9%) i z Ukrainą (o 3,6%); spadek na granicy z Czechami (o 9,6%).

Wzrost wjazdów cudzoziemców (załącznik 2) odnotowano na granicy z Białorusią (o 61,7%), Rosją (o 45%), Ukrainą (o 10,2%), na lotniczej (o 5,8%) i z RFN (3,4%); spadek – na granicy z Litwą (o 14,6%), Czechami (o 14,7%), Słowacją (o 14,2%) i na morskiej (o 3,2%).

Struktura procentowa osobowego ruchu granicznego w roku 1999 (wykres 3) była zbliżona do sytuacji z roku 1998 pomimo ok. 5 % jego spadku na granicy z Czechami.

Wykres 3

Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 1999 roku w Polsce

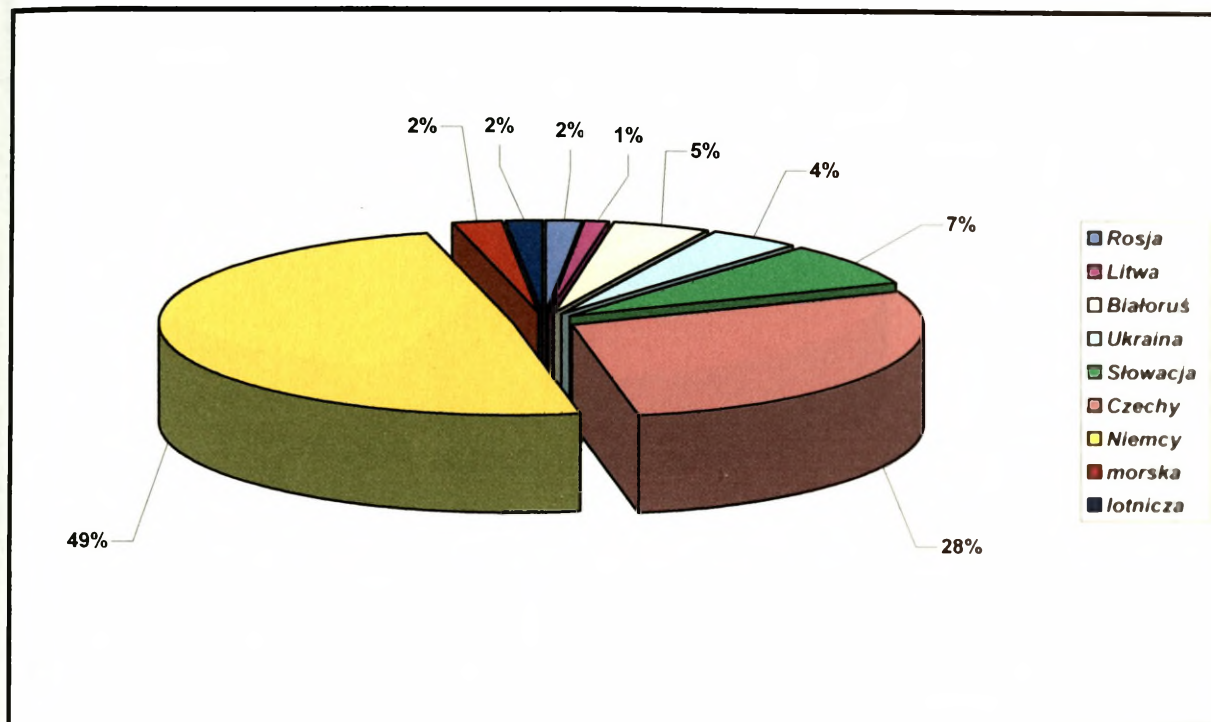
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

W roku 2000 w porównaniu do 1999 r. osobowy ruch graniczny na całej granicy spadł o 1,4%. Granicę przekroczyło ogółem 278.409 tys. osób. Do Polski wjechało 84.515 tys. cudzoziemców (spadek o 5,2%); z Polski wyjechało 56.677 tys. obywateli RP (wzrost o 2,9%). Ruch paszportowy zwiększył się o 0,1%. Mały ruch graniczny zmniejszył się ogółem o 6,5%. Największy osobowy ruch graniczny odnotowano na granicy z Niemcami – 136.696 tys. osób (spadek o 10,7% i 49,1% całości osobowego ruchu granicznego), a najmniejszy na granicy z Litwą – 3.027 tys. osób (spadek o 1,7% i 1,1% całości osobowego ruchu granicznego).

Na pozostałych granicach wzrost osobowego ruchu granicznego z Polski i do Polski ogółem odnotowano na granicy morskiej (o 45,2%), z Białorusią (o 26,5%), Ukrainą (o 19,6%), na lotniskach (o 8,5%), ze Słowacją (o 8,1%), Czechami (o 5,2%) i Rosją (o 4,5%). Wzrost wjazdów cudzoziemców (załącznik 3) odnotowano na granicy z Białorusią (o 27,1%), Ukrainą (o 18,6%), Rosją (o 14,2%), morskiej (o 12,9%) i na lotniskach (o 8,5%). Spadek odnotowano na granicy ze Słowacją (o 10,8%), RFN (o 10,3%), Czechami (o 7,9%) i Litwą (o 6,3%).

Struktura procentowa osobowego ruchu granicznego w roku 2000 (wykres 4), jak dowodzą dane opisujące to zjawisko, ujawniła dość znaczne osłabienie przepływu ludzi na granicy z Niemcami oraz dalszy jego spadek na granicy polsko-czeskiej.

Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2000 roku w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

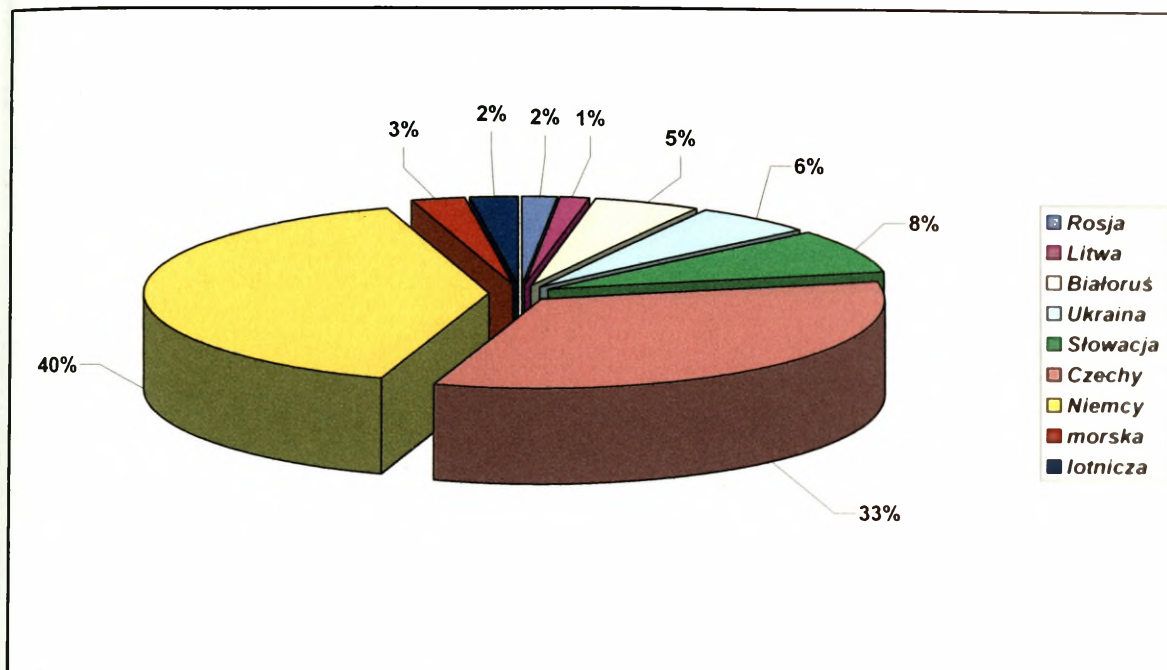
W 2001 roku osobowy ruch graniczny na całej granicy spadł o 18,9%. Granicę przekroczyło ogółem 225.848 tys. osób. Do Polski wjechało 61.431 tys. cudzoziemców (spadek o 27,3%); z Polski wyjechało 53.122 tys. obywateli RP (spadek o 6,3%). Największy osobowy ruch graniczny odnotowano na granicy z Niemcami – 90.699 tys. osób (spadek o 33,6% i 40,2% całości osobowego ruchu granicznego), a najmniejszy na granicy z Litwą – 3.145 tys. osób (wzrost o 3,9% i 1,4% całości osobowego ruchu granicznego).

Na pozostałych granicach wzrost osobowego ruchu granicznego z Polski i do Polski ogółem odnotowano na granicy z Ukrainą (o 6,2%), lotniczej (o 3,4%). Spadek nastąpił na granicy z Białorusią (o 12,3%), ze Słowacją (o 11,8%), z Rosją (o 10,6%), morskiej (o 6,9%), z Czechami (o 3,4%).

Wzrost wjazdów cudzoziemców (załącznik 4) odnotowano na granicy z Ukrainą (o 3,5%), i na lotniskach (o 1,2%). Spadek odnotowano na granicy z RFN (o 37,1%), ze Słowacją (o 35,6%), z Czechami (o 20%), morskiej (o 19,1%), z Rosją i Białorusią (o 13,9%), oraz z Litwą (o 1,2%).

Struktura procentowa osobowego ruchu granicznego w roku 2001 (wykres 5) przedstawiała się dalece odmiennie niż w latach 1998-2000. Dalszemu wyraźnemu ograniczeniu uległ ruch na granicy z Niemcami, znacznie wzrósł na granicy z Czechami, oraz na granicach polsko-ukraińskiej i polsko-słowackiej.

Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2001 roku w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

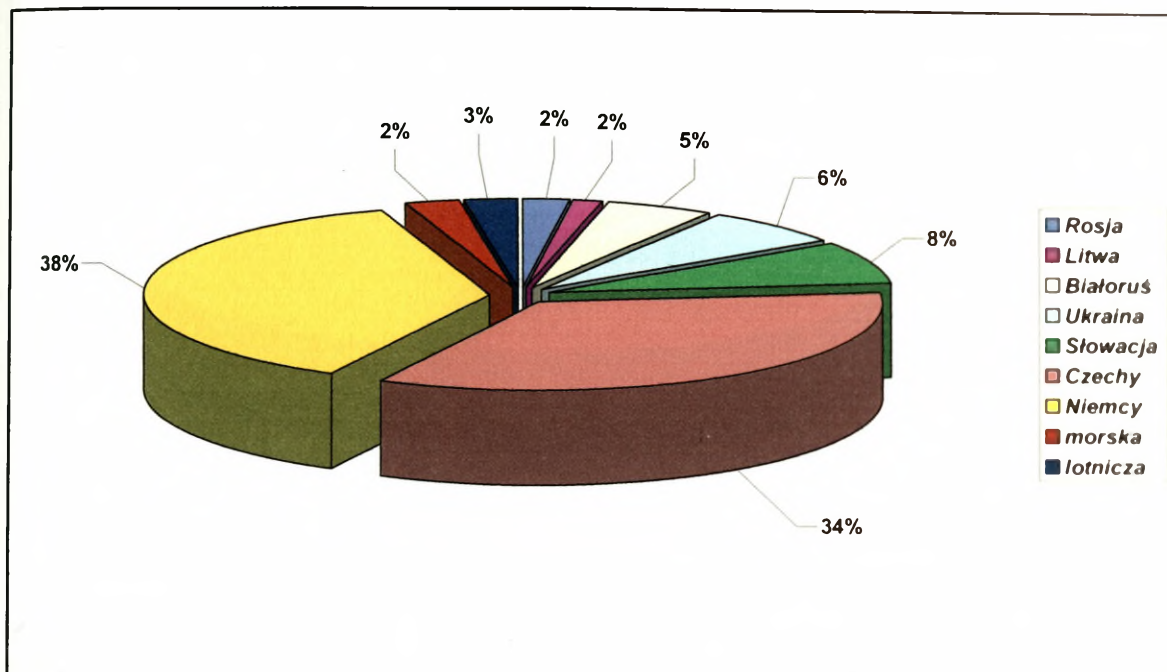
W roku 2002 w porównaniu do 2001 r. osobowy ruch graniczny na całej granicy spadł o 16,3%. Granicę przekroczyło ogółem 189.064 tys. osób. Do Polski wjechało 50.735 tys. cudzoziemców (spadek o 17,4%); z Polski wyjechało 45.043 tys. obywateli RP (spadek o 15,2%). Największy osobowy ruch graniczny odnotowano na granicy z Niemcami – 70.819 tys. osób (spadek o 21,9% i 37,5% całości osobowego ruchu granicznego), a najmniejszy na granicy z Litwą – 3.020 tys. osób (spadek o 4% i 1,6% całości osobowego ruchu granicznego).

Na pozostałych granicach wzrost osobowego ruchu granicznego z Polski i do Polski ogółem odnotowano na granicy lotniczej (o 0,7%). Spadek nastąpił na granicy morskiej (o 20,8%), ze Słowacją (o 17,6%), z Białorusią (o 14,9%), z Czechami (o 13,7%), z Ukrainą (o 2,9%) i z Rosją (o 0,3%).

Wzrost wjazdów cudzoziemców nie odnotowano (załącznik 5). Spadek natomiast nastąpił na granicy z RFN (o 24,5%), z Rosją (o 18,1%), z Białorusią (o 17,4%), ze Słowacją (o 11,2%), z Czechami (o 10,2%), z Ukrainą (o 9%), z Litwą (o 4,3%), na granicy lotniczej (o 4,1%) i morskiej (o 1,9%).

W roku 2002 struktura procentowa osobowego ruchu granicznego (wykres 6) nie uległa istotnym zmianom, za wyjątkiem dalszego spadku udziału procentowego w całości osobowego ruchu granicznego na granicy polsko-niemieckiej.

Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2002 roku w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

W roku 2003 osobowy ruch graniczny na całej granicy spadł o 5,5%. Granicę przekroczyło ogółem 178.718 tys. osób. Do Polski wjechało 52.130 tys. cudzoziemców (wzrost o 2,7%); z Polski wyjechało 38.730 tys. obywateli RP (spadek o 14%). Największy osobowy ruch graniczny odnotowano na granicy z Niemcami – 72.441 tys. osób (wzrost o 2,3% i 40,5% całości osobowego ruchu granicznego), a najmniejszy na granicy z Rosją – 3.134 tys. osób (spadek o 20,6% i 1,8% całości osobowego ruchu granicznego).

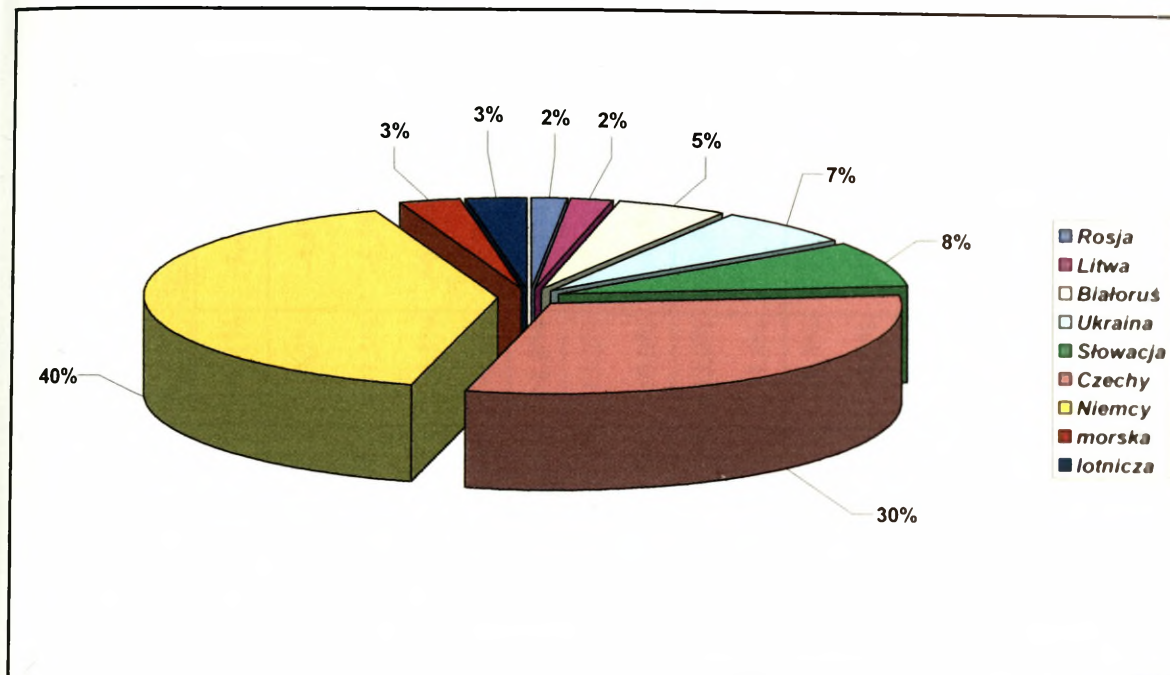
Na pozostałych granicach wzrost osobowego ruchu granicznego z Polski i do Polski ogółem odnotowano na granicy z Litwą (o 6,4%), lotniczej (o 4,7%), morskiej (o 2,7%). Spadek nastąpił na granicy z Czechami (o 15,4%), z Białorusią (o 7,3%), z Ukrainą (o 4,6%) i ze Słowacją (o 3,1%).

Wzrost wjazdów cudzoziemców (załącznik 6) odnotowano na granicy ze Słowacją (o 43,7%), morskiej (o 12,1%), z RFN (o 8,3%), z Czechami (o 2,3%), z Litwą (o 1%), na granicy lotniczej (o 5%). Spadek natomiast nastąpił na granicy z Rosją (o 27,3%), z Ukrainą (o 18,7%), i z Białorusią (o 10,6%).

Strukturę procentową osobowego ruchu granicznego w roku 2003 (wykres 7) charakteryzuje dalsza tendencja zaobserwowana w latach poprzednich, tj. spadek udziału procentowego na granicy z Niemcami na rzecz jego wzrostu na granicy z Czechami.

Wykres 7

Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2003 roku w Polsce

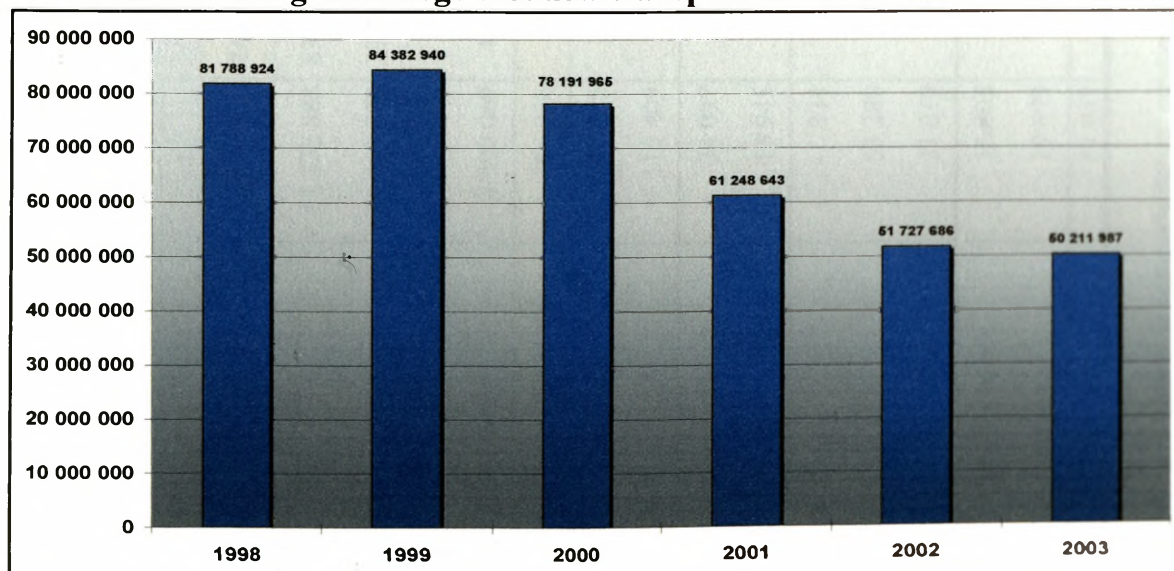
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

2.1.2.2. Analiza ruchu granicznego środków transportu

W latach 1998-2003 w ruchu granicznym środków transportu (wykres 8, tabela 12) odnotowujemy w roku 1999 jego największe natężenie (84.383 tys. środków transportu), a następnie jego spadek i osiągnięcie najniższego natężenia w roku 2003 (50.212 tys. środków transportu).

Wykres 8

Zestawienie ruchu granicznego środków transportu w latach 1998-2003 w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Tabela 12. Zestawienie ruchu granicznego środków transportu w latach 1998-2003 w Polsce

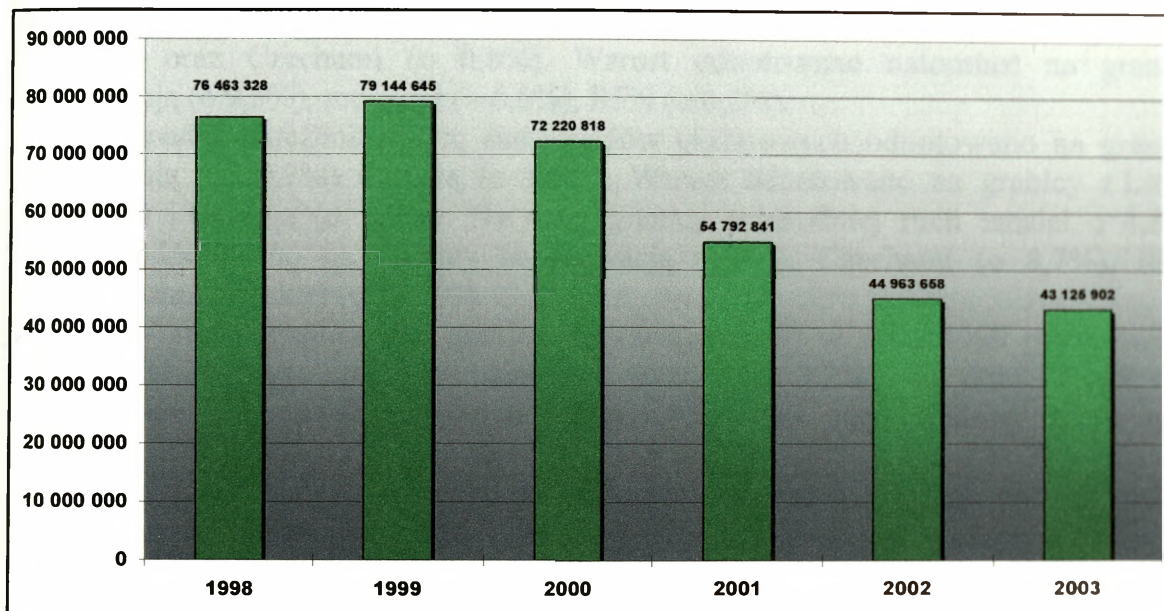
środki transportu	1998	1999	2000	2001	2002	2003	% (3:2)	% (4:2)	% (5:2)	% (6:2)	% (7:2)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
środki transportu ogółem, w tym:	81 788 924	84 382 940	78 191 965	61 248 643	51 727 686	50 211 987	+3,2%	-4,4%	-25,1%	-36,8%	-38,6%
środki transportu drogowego, z tego:	81 332 888	83 914 311	77 679 209	60 740 239	51 278 509	49 779 830	+3,2%	-4,5%	-25,3%	-37,0%	-38,8%
samochoły osobowe	76 463 328	79 144 645	72 220 818	54 792 841	44 963 658	43 125 902	+3,5%	-5,5%	-28,3%	-41,2%	-43,6%
autobusy	479 491	459 641	508 745	506 128	502 695	479 381	-4,1%	+6,1%	+5,6%	+4,8%	-0,0%
samochoły ciężarowe	4 390 069	4 310 025	4 949 646	5 441 270	5 812 156	6 174 547	-1,8%	+12,7%	+23,9%	+32,4%	+40,6%
inne środki transportu, w tym:	456 036	468 629	512 756	508 404	449 177	432 157	+2,8%	+12,4%	+11,5%	-1,5%	-5,2%
pociągi osobowe	90 235	93 159	97 257	94 993	93 005	86 214	+3,2%	+7,8%	+5,3%	+3,1%	-4,5%
pociągi towarowe	110 405	99 387	100 073	97 143	94 290	97 700	-10,0%	-9,4%	-12,0%	-14,6%	-11,5%
statki pasaż., promy, wodoloty	34 097	45 001	63 547	56 531	51 316	51 723	+32,0%	+86,4%	+65,8%	+50,5%	+51,7%
statki handlowe	18 945	17 156	17 483	17 480	17 282	16 639	-9,4%	-7,7%	-99,9%	-99,9%	-99,9%
statki rybackie	334	202	105	41	11	3	-39,5%	-68,6%	-87,7%	-96,7%	-99,1%
kutry rybackie	53 280	55 700	62 780	59 839	44 397	39 302	+4,5%	+17,8%	+12,3%	-16,7%	-26,2%
łódzie rybackie	31 619	34 074	35 027	33 277	17 759	2 908	+7,8%	+10,8%	+5,2%	-43,8%	-90,8%
jednostki sportowo-żeglarskie	16 405	16 884	16 910	18 319	14 670	11 396	+2,9%	+3,1%	+11,7%	-10,6%	-30,5%
jednostki taboru rzeczynego	19 679	17 779	20 144	18 738	13 760	15 521	-9,7%	+2,4%	-4,8%	-30,1%	-21,1%
samoloty	81 037	89 287	99 430	112 043	102 687	110 751	+10,2%	+22,7%	+38,3%	+26,7%	+36,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Największą liczbę stanowią samochody osobowe – średnio rocznie 61.785 tys. pojazdów (wykres 9), a najmniejszą statki rybackie osiągając pułap 170 jednostek przekraczających granicę RP w omawianym okresie. W roku 2003 zaledwie 3. Należy zauważyć, że przy omawianym spadku ruchu środków transportu (wykres 10) w grupie samochodów ciężarowych następował w zasadzie coroczny jego wzrost.

Wykres 9

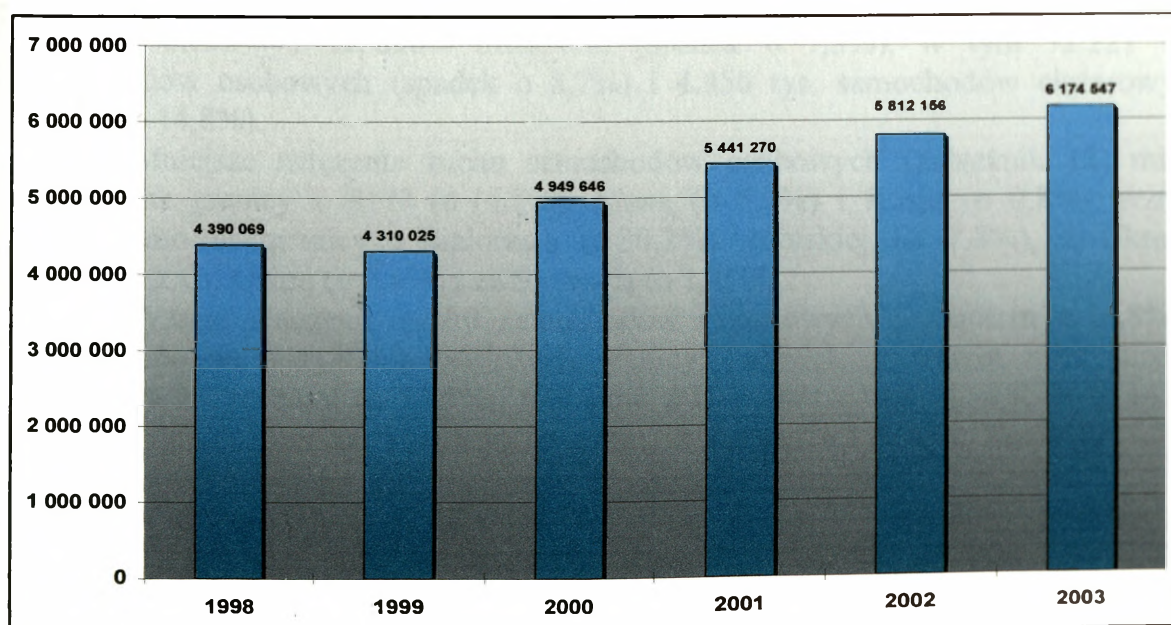
Zestawienie ruchu granicznego samochodów osobowych w latach 1998-2003 w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 10

Zestawienie ruchu granicznego samochodów ciężarowych w latach 1998-2003 w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Największe natężenie ruchu transportu drogowego miało miejsce na granicy z RFN stanowiąc średnio 56,2% całości transportu drogowego, oraz na granicy z Czechami stanowiąc odpowiednio 24,2%; najmniejsze natężenie odnotowano na granicy morskiej i z Litwą stanowiąc odpowiednio 0,44% i 1,8% całości transportu drogowego (tabela 13).

W roku 1998 granicę RP (załącznik 7) przekroczyło ogółem 81.789 tys. środków transportu (o 0,7% mniej niż w 1997 r.), w tym 76.463 tys. samochodów osobowych (spadek o 1%) i 4.390 tys. samochodów ciężarowych (wzrost o 3,8%).

Mniejsze natężenie ruchu samochodów osobowych (załącznik 8) miało miejsce na granicy z Rosją (o 29,6%), Białorusią (o 17,5%), Ukrainą (o 4,6%), Litwą (o 12%) oraz Czechami (o 0,8%). Wzrost odnotowano natomiast na granicy ze Słowacją (o 9,3%), morskiej (o 6,6%), RFN (o 0,2%).

Spadek natężenia ruchu samochodów ciężarowych odnotowano na granicy z Białorusią (o 19,7%) i Rosją (o 1,8%). Wzrost odnotowano na granicy z Litwą (o 16,4%) i Ukrainą (o 1,9%). Na całej granicy wschodniej ruch zmalał o 4,8%. Wzrost odnotowano na granicy ze Słowacją (o 6%), Czechami (o 8,7%), RFN (o 7,4%) oraz morskiej (o 13,1%).

W ruchu granicznym granicę RP (załącznik 9) w roku 1999 przekroczyło ogółem 84.383 tys. środków transportu (wzrost o 3,2%), w tym 79.145 tys. samochodów osobowych (wzrost o 3,5%) i 4.310 tys. samochodów ciężarowych (spadek o 1,8%).

Mniejsze natężenie ruchu samochodów osobowych (załącznik 10) miało miejsce na granicy z Litwą (o 26,7%), Czechami (o 18,3%) i Ukrainą (o 0,4%); wzrost odnotowano na granicy z Rosją (o 48%), Białorusią (o 20,7%), RFN (o 10,7%), na morskiej (o 3,5%) i ze Słowacją (o 1,1%).

Spadek natężenia ruchu samochodów ciężarowych odnotowano na granicy z Białorusią (o 24%), Ukrainą (o 21,4%), Litwą (o 6,6%). Wzrost miał miejsce na granicy morskiej (o 12,6%), z Czechami (o 8,8%), ze Słowacją (o 7,7%), RFN (2,1%) i Rosją (o 0,4%).

W roku 2000 w ruchu granicznym granicę RP (załącznik 11) przekroczyło ogółem 78.192 tys. środków transportu (spadek o 7,3%), w tym 72.221 tys. samochodów osobowych (spadek o 8,7%) i 4.950 tys. samochodów ciężarowych (wzrost o 14,8%).

Mniejsze natężenie ruchu samochodów osobowych (załącznik 12) miało miejsce na granicy z RFN (o 15,2%), Litwą (o 8,6%) i Rosją (o 0,8%); wzrost odnotowano na granicy z Białorusią (o 30,2%), morskiej (o 7,8%), z Ukrainą (o 6,8%), z Czechami (o 2,6%) i ze Słowacją (o 1,4%).

Wzrost natężenia ruchu samochodów ciężarowych – ogółem o 14,8% – odnotowano na wszystkich odcinkach granicy. Największy wzrost miał miejsce na granicy z Czechami (o 33,5%), następnie z Ukrainą (o 14,9%), z RFN (o 14%), morskiej (o 13,2%), ze Słowacją (o 12%), z Litwą (o 11%), z Rosją (o 7,5%) i z Białorusią (o 3,4%).

W ruchu granicznym granicę RP (załącznik 13) w roku 2001 przekroczyło ogółem 61.249 tys. środków transportu (spadek o 21,7%), w tym 54.793 tys. samochodów osobowych (spadek o 24,2%) i 5.441 tys. samochodów ciężarowych (wzrost o 10,5%).

Mniejsze natężenie ruchu samochodów osobowych (załącznik 14) miało miejsce na granicy z RFN (o 38,7%), Rosją (o 20,1%), morskiej (o 10,2%) i ze Słowacją (o 4,1%); wzrost odnotowano na granicy z Ukrainą (o 8,3%), z Czechami (o 2,9%), z Litwą (o 2,3%) i z Białorusią (o 0,01%).

Spadek natężenia ruchu samochodów ciężarowych odnotowano na granicy ze Słowacją (o 2,1%). Natomiast największy wzrost miał miejsce na granicy z Rosją (o 20,2%), z Ukrainą (o 18%), z Białorusią (o 14,3%), z RFN (o 11,6%).

W roku 2002 w ruchu granicznym granicę (załącznik 15) przekroczyło ogółem 51.729 tys. środków transportu (spadek o 15,6%), w tym 44.964 tys. samochodów osobowych (spadek o 17,9%) i 5.812 tys. samochodów ciężarowych (wzrost o 6,8%).

Mniejsze natężenie ruchu samochodów osobowych (załącznik 16) miało miejsce na granicy z RFN (o 26,1%), ze Słowacją (o 15,1%), z Czechami (o 11,3%), z Białorusią (o 10,6%), z Rosją (o 5,3%); wzrost odnotowano na granicy z Ukrainą (o 4,2%), z Litwą (o 3,3%) i na granicy morskiej (o 2,1%).

Zwiększenie natężenia ruchu samochodów ciężarowych odnotowano na całej granicy. Natomiast największy wzrost miał miejsce na granicy ze Słowacją (o 19,7%), z Ukrainą (o 18%), z Litwą (o 13,1%), i na granicy morskiej (o 11,3%).

W ruchu granicznym granicę w roku 2003 (załącznik 17) przekroczyło ogółem 50.212 tys. środków transportu (spadek o 2,9%), w tym 43.126 tys. samochodów osobowych (spadek o 4,1%) i 6.175 tys. samochodów ciężarowych (wzrost o 6,2%).

Mniejsze natężenie ruchu samochodów osobowych (załącznik 18) miało miejsce na granicy z Rosją (o 33,2%), z Czechami (o 12,2%), z Białorusią (o 5,2%), z Litwą (o 3,8%); wzrost odnotowano na granicy z Ukrainą (o 15,7%), na granicy morskiej (o 5,4%), ze Słowacją (o 2,1%) i RFN (o 0,1%).

Zwiększenie natężenia ruchu samochodów ciężarowych odnotowano na całej granicy. Natomiast największy wzrost miał miejsce na granicy morskiej (o 23,8%), z Rosją (o 21,3%), z Ukrainą (o 20,5%) i na granicy z Czechami (o 10,6%).

2.1.3. Analiza przestępstw granicznych

Przestępczość graniczna jest zróżnicowana, zależna od wielorakich czynników. W badaniach nad nią skupiono się na zasadniczych obszarach, tj.:

- nielegalnego przekroczenia granicy państwa, w tym nielegalnego przemytu osób,
- nielegalnego przemytu towarów i rzeczy,
- zagrożeń odcinków granicy państwa przestępczością graniczną.

2.1.3.1. Analiza nielegalnych przekroczeń granicy

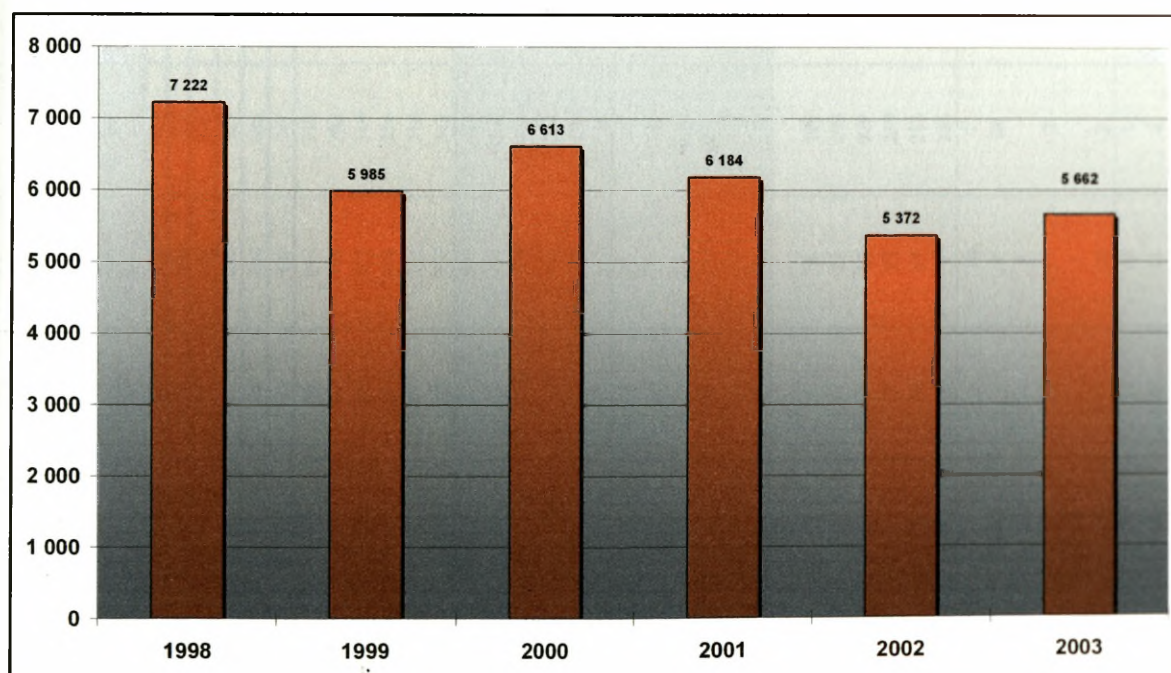
Za przestępstwa graniczne zatrzymano najwięcej osób (tabela 13) w roku 1998 (11.128 osób), a najmniej w roku 2002 (8.033 osób). Analogiczna sytuacja miała miejsce w stosunku do zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną (tabela 14) – w 1998 r. (7.222 osoby), natomiast w 2002 r. (5.372 osoby).

Najwięcej osób Straż Graniczna zatrzymała na granicy z Niemcami – średnio 52,9%, a najmniej na granicy z Rosją – średnio 0,8% ilości zatrzymanych. Należy przy tym zauważyć, że na wschodniej granicy Polski następuje wzrost zatrzymania osób, a na granicy zachodniej jego spadek.

Analiza danych dotyczących zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną w latach 1998-2003 przedstawia wykres 11 i dowodzi, że najliczniejsze grupy zatrzymanych cudzoziemców (tabela 15) w latach 1998-2003 stanowili obywatele: Ukrainy (3.216), Czech (3.071), Afganistanu (2.131), Rosji (1.369), Rumunii (1.179), Wietnamu (934), Mołdawii (802), Sri Lanki (616).

Wykres 11

Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w latach 1998-2003

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

W roku 1998 za przestępstwa graniczne łącznie zatrzymano 11.128 osób, w tym 7.024 cudzoziemców (załącznik 19). Straż Graniczna samodzielnie zatrzymała 7.222 osoby (spadek o 17,4%), w tym 3.748 cudzoziemców (spadek o 29,4%).

Najwięcej osób Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 20) na granicy z Niemcami – 4.323 (spadek o 21,7%), a najmniej na granicy z Rosją – 53 (wzrost o 71%).

Tabela 14. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w latach 1998-2003

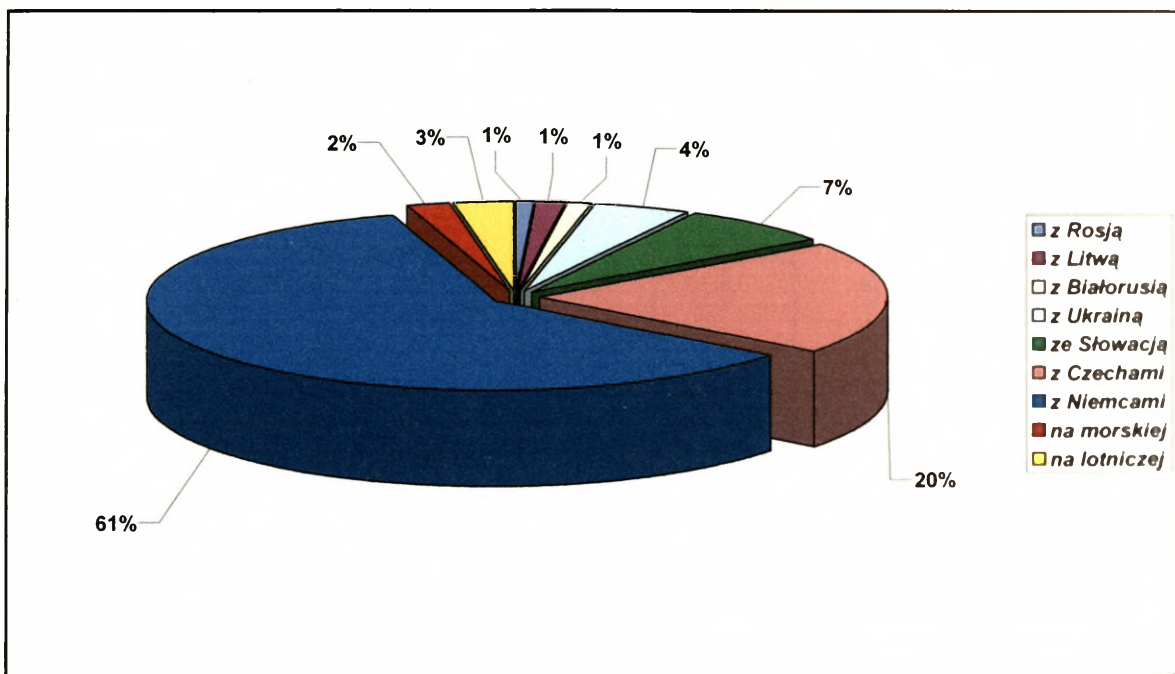
I	1998		1999		2000		2001		2002		2003		%		%		%					
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	(3:2)	(4:2)	(5:2)	(6:2)	(7:2)	(8:2)	(9:2)				
ogółem	7 222	5 985	6 613	6 184	5 372	5 662	-17,1%	-8,4%	-14,4%	-25,6%	-21,6%	5 662	5 372	6 184	5 985	6 613	7 222	10,5%	-6,5%	-25,6%	-21,6%	
obywatele RP	3 474	3 011	2 826	2 532	2 286	2 070	-13,3%	-18,7%	-27,1%	-34,2%	-40,4%	80	49	31	30	36	53	-43,4%	-32,1%	-7,5%	-41,5%	+50,9%
cudzoziemcy	3 748	2 974	3 787	3 652	3 086	3 592	-20,7%	+1,0%	-2,6%	-17,7%	-4,2%	110	51	42	37	77	102	-63,7%	-24,5%	-58,8%	-50,0%	+7,8%
ogółem z RP	4 252	3 479	3 910	3 329	2 801	2 742	-18,2%	-8,0%	-21,7%	-34,1%	-35,5%	44	63	160	33	48	92	-64,1%	-47,8%	+73,9%	-31,5%	-52,2%
ogółem do RP	2 970	2 505	2 703	2 855	2 571	2 920	-15,7%	-9,0%	-3,9%	-13,4%	-1,7%	807	497	556	311	467	315	-1,3%	+48,3%	+76,5%	+57,8%	+156,2%
poza przejściami granicznymi, w tym:	4 225	3 370	3 907	3 695	3 010	3 108	-20,2%	-7,5%	-12,5%	-28,8%	-26,4%	1 041	660	789	411	628	562	-26,9%	+11,7%	+40,4%	+17,4%	+85,2%
z RP	2 243	1 619	1 788	1 563	1 196	1 134	-27,8%	-20,3%	-30,3%	-46,7%	-49,4%	420	536	606	459	552	530	-13,4%	+4,2%	+14,3%	+1,1%	-20,8%
do RP	1 982	1 751	2 119	2 132	1 814	1 974	-11,7%	+6,9%	+7,6%	-8,5%	-0,4%	1 110	1 307	1 559	1 431	1 561	1 474	-2,9%	+5,9%	+5,8%	-11,3%	-24,7%
w przejściach granicznych, w tym:	2 997	2 614	2 706	2 489	2 362	2 554	-12,8%	-9,7%	-17,0%	-21,2%	-14,8%	1 530	1 843	2 165	1 890	2 113	2 004	-5,7%	+5,4%	+8,0%	-8,0%	-23,7%
z RP	2 009	1 860	2 122	1 766	1 605	1 608	-7,4%	+5,6%	-12,1%	-20,1%	-20,0%	2 706	2 562	2 947	3 436	3 633	4 323	-20,5%	-16,0%	-31,8%	-40,7%	-37,4%
do RP	988	754	584	723	757	946	-23,7%	-40,9%	-26,8%	-23,4%	-4,3%	60	96	88	98	80	137	-28,5%	-41,6%	-35,8%	-29,9%	-56,2%
na lotniczej	196	150	159	195	211	226	-23,5%	-18,9%	-0,5%	+7,7%	+15,3%	99	211	195	150	159	196	-23,5%	-18,9%	-0,5%	+7,7%	+15,3%
na teryt. kraju																						+100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Analiza struktury procentowej zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną w 1998 roku (wykres 12) wskazuje, że najliczniejsze grupy zatrzymanych stanowili (załącznik 21) obywatele: Sri Lanki (483), Czech (482), Afganistanu (477), Ukrainy (291), Rumunii (287), Jugosławii (205), Pakistanu (122), Iraku (111), Bangladeszu (104), Indii (91), Mołdawii (86), Armenii (87), Bułgarii (86), RFN (81), Rosji (82), Wietnamu (82) oraz Litwy (73). Wśród 2.288 cudzoziemców zatrzymanych za usiłowanie przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom z Polski, 594 osoby wjechały do RP legalnie, a następnie usiłowały przekroczyć granicę państwa zachodnią bez wymaganych dokumentów.

Wykres 12

Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 1998

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Za przestępstwa graniczne (przekroczenie granicy państwa wbrew przepisom) w roku 1999 łącznie zatrzymano 8.883 osób, w tym 5.289 cudzoziemców (załącznik 22). Straż Graniczna samodzielnie zatrzymała 5.985 osoby (spadek o 17,1%), w tym 2.974 cudzoziemców (spadek o 20,6%).

Najwięcej osób Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 23) na granicy z Niemcami – 3.436 (spadek o 20,4%), a najmniej na granicy z Rosją – 30 (spadek o 43,4%).

Struktura procentowa zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną w 1999 roku (wykres 13) ulegała zmianom, zwłaszcza na granicy polsko-niemieckiej (spadek o 5%) i na granicy z Czechami (wzrost o 3%).

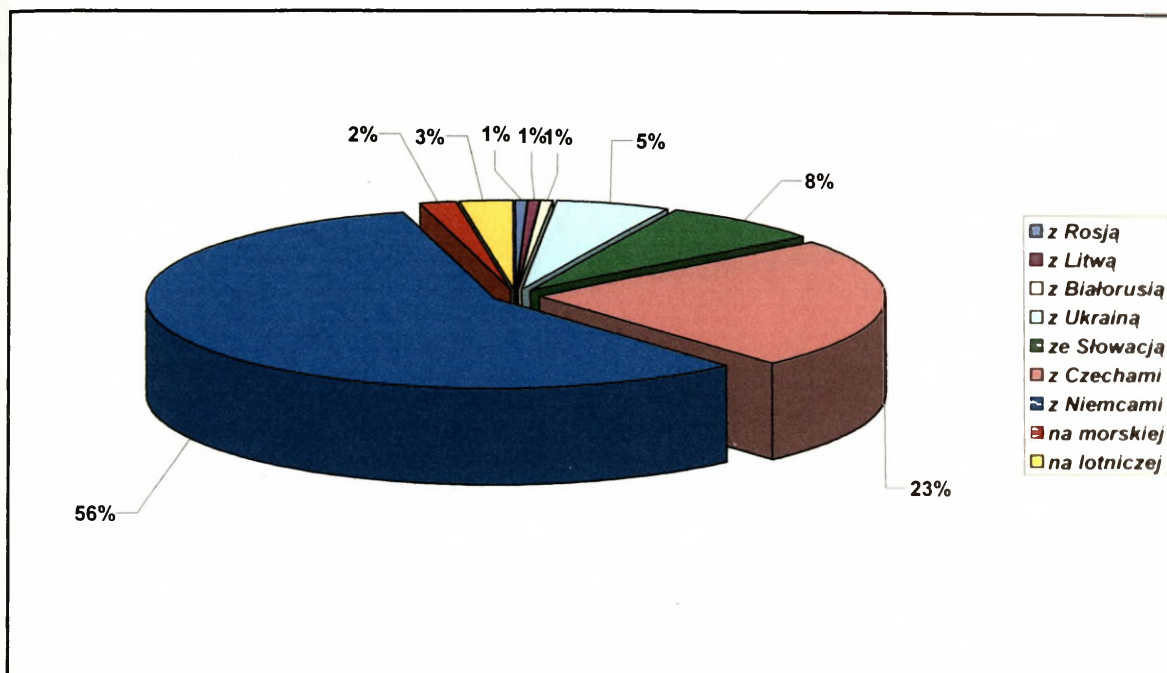
Tabela 15. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną za pggwp lub usiłowanie pggwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa w latach 1998-2001

Lp.	obywatelstwo	RAZEM	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1	Polska	14 696	3 474	3 011	2 826	2 532	783	2 070
2	Afganistan	2 131	477	434	292	408	380	140
3	Albania	52	41	2	5	1		3
4	Algieria	35	12	11	5	5	1	1
5	Angola	4	2		2			
6	Armenia	391	87	30	67	116	50	41
7	Australia	9		2		1	3	3
8	Austria	3	1			1	1	
9	Azerbejdżan	180	16	13	92	52	5	2
10	Bangladesz	148	104	31	3	9		1
11	Belgia	8	2	2	1	1		2
12	Białoruś	369	55	69	104	66	19	56
13	Boliwia	1	1					
14	Bosnia i Hercegowina	17		10	3	2		1
15	Brazylia	3		1	2			
16	Bulgaria	303	86	103	51	47	3	13
17	Burundi	3	1		2			
18	Chile	1				1		
19	Chiny	396	3	16	27	13	142	195
20	Chorwacja	3	1	1		1		
21	Cote D'Ivoire	1						1
22	Czechy	3 071	482	420	598	593	486	492
23	Dania	13	2	3		1		7
24	Egipt	7	4	2		1		
25	Erytrea	2				2		
26	Ekwador	9			1			8
27	Estonia	20	5	3	1	5	1	5
28	Etiopia	8	4	2		1		1
29	Filipiny	1			1			
30	Francja	45	2	15	15	6	4	3
31	Ghana	8	2	5				1
32	Grecja	6	1		2	1		2
33	Gruzja	188	12	40	47	61	7	21
34	Gwinea	3	3					
35	Hiszpania	6	1	1		1	2	1
36	Indie	555	91	52	30	54	112	216
37	Irak	503	111	35	38	208	83	28
38	Iran	24	14	3		5		2
39	Islandia	1	1					
40	Izrael	4		2		1		1
41	Japonia	1	1					
42	Jordania	2		1	1			
43	Jugosławia	324	205	97	11	11		
44	Kanada	2		1	1			
45	Kamerun	4		1	2			
46	Kazachstan	62	3	13	17	14	8	7
47	Kirgistan	19	1	1	11	3		3
48	Komory	1	1					
49	Korea	2			1	1		
50	Kongo	13	5	2	2	1		3
51	Kuba	5	1				4	
52	Kuwejt	3		3				
53	Liban	21	7	1	5	1	1	6
54	Liberia	1		1				
55	Libia	3	2	1				
56	Litwa	489	73	62	129	114	20	91
57	Luksemburg	1						1
58	Lotwa	74	15	13	25	7	2	12
59	Macedonia	62	29	7	7	2	17	
60	Malezja	5						5
61	Mauritius	1				1		
62	Maroko	10		3	2	5		
63	Moldawia	802	86	121	237	180	34	144
64	Mongolia	91	46	10	12	17		6
65	Meksyk	1			1			
66	Nepal	1					1	
67	Niderlandy	44	7	7	8	5	1	16
68	Nigeria	19	8	3	2	5		1
69	Norwegia	1		1				
70	Nowa Zelandia	1	1					
71	Pakistan	373	122	30	18	27	15	161
72	Palestyna	8	2	3				3
73	Peru	4		2	1	1		
74	Portugalia	1		1				
75	RFN	467	81	49	60	99	73	105
76	Rosja	1 369	82	113	345	219	300	310
77	RPA	1		1				
78	Rumunia	1 179	287	309	281	278	11	13
79	Rwanda	3		3				
80	Serbia i Czarnogóra	9			2	2		9
81	Senegal	7		1		1		
82	Sierra Leone	3	1	1		1		
83	Słowacja	490	78	98	65	68	85	96
84	Słowenia	10	5	5				
85	Somalia	50	13	6	2			28
86	Sri Lanka	616	483	53	16		30	34
87	Sudan	3	3					
88	Syria	21	5	7	5	3	1	5
89	Szwajcaria	11		3		3		4
90	Szwecja	16	4	3	2	1	2	2
91	Tadżykistan	10		5	1		2	
92	Tajlandia	1		1				
93	Togo	1		1				2
94	Tunezja	7	2	2	1			
95	Turcja	134	27	26	15	16	16	34
96	Turkmenistan	1		1				
97	Uganda	1						
98	Ukraina	3 216	291	460	877	558	157	873
99	USA	17	1	1	3	1	1	11
100	Uzbekistan	21	3	5	2	4	4	3
101	Węgry	28	2	3	2	1	8	12
102	Wielka Brytania	23	6	2	4	5	2	4
103	Wietnam	934	82	60	136	283	130	243
104	Włochy	17	4	2	4	1	1	5
105	Wzb. Kosci Słoniowej	1	1					21
	bezpatriotyczny	121	22	23	29	25	1	71
	nie ustalono	209	22	38	52	26		
	RAZEM	34 676	7 222	5 985	6 613	6 184	3 010	5 662

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 13

Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 1999

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Najliczniejsze grupy zatrzymanych stanowili (załącznik 24) obywatele: Ukrainy (460), Afganistanu (434), Czech (420), Rumunii (309), Rosji (113), Mołdawii (121), Bułgarii (103), Słowacji (98), Jugosławii (97), Białorusi (69), Litwy (62), Wietnamu (60), Sri Lanki (53), Indii (52), RFN (49), Gruzji (40) i Iraku (35). Wśród 1.722 cudzoziemców zatrzymanych za usiłowanie przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom z Polski, 644 wjechało do RP legalnie.

W roku 2000 za przestępstwa graniczne łącznie zatrzymano 9.994 osób, w tym 6.481 cudzoziemców (załącznik 25). Straż Graniczna samodzielnie zatrzymała 6.613 osoby (wzrost o 10,5%), w tym 3.787 cudzoziemców (wzrost o 27,3%).

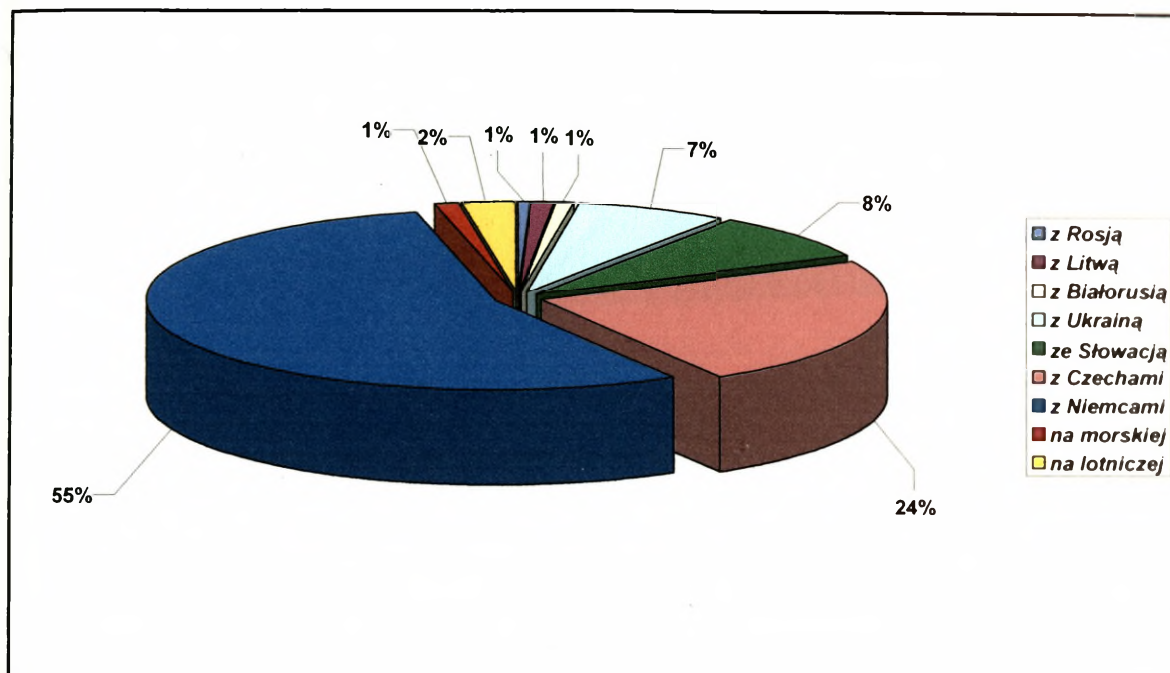
Najwięcej osób Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 26) na granicy z Niemcami – 3.633 (wzrost o 5,7%), a najmniej na granicy z Rosją – 36 (wzrost o 20%).

Analiza struktury procentowej zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną w 2000 roku (wykres 14) była bardzo zbliżona do struktury tego zjawiska w 1999 roku i wskazuje, że najliczniejsze grupy zatrzymanych cudzoziemców (załącznik 27) stanowili obywatele: Ukrainy (877), Czech (598), Rosji (345), Afganistanu (292), Rumunii (281), Mołdawii (237), Wietnamu (136), Litwy (129), Białorusi (104) i Azerbejdżanu (92).

Wśród 2.241 cudzoziemców zatrzymanych za usiłowanie przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom z Polski, 1.244 wjechało do RP legalnie.

Wykres 14

Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Za przestępstwa graniczne w roku 2001 łącznie zatrzymano 9.243 osób, w tym 6.075 cudzoziemców (załącznik 28). Straż Graniczna samodzielnie zatrzymała 6.184 osoby (spadek o 6,5%), w tym 3.652 cudzoziemców (spadek o 3,6%).

Najwięcej osób Straż Graniczna zatrzymała na granicy (załącznik 29) z Niemcami – 2.947 (spadek o 18,9%), a najmniej na granicy z Rosją – 31 (spadek o 13,9%).

Struktura procentowa zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną w 2001 roku (wykres 15) dowodzi jej przewartościowania w porównaniu do roku 2000, tj. jej spadek na granicy z Niemcami, a wzrost na granicy polsko-słowackiej i polsko-ukraińskiej.

Najliczniejsze grupy zatrzymanych cudzoziemców (załącznik 30) stanowili obywatele: Czech (1.767), Rumunii (579), Ukrainy (533), Afganistanu (348), Niemiec (215), Słowacji (199), Rosji (189), Wietnamu (169), Armenii (157), Iraku (141), Mołdawii (112) i Litwy (103).

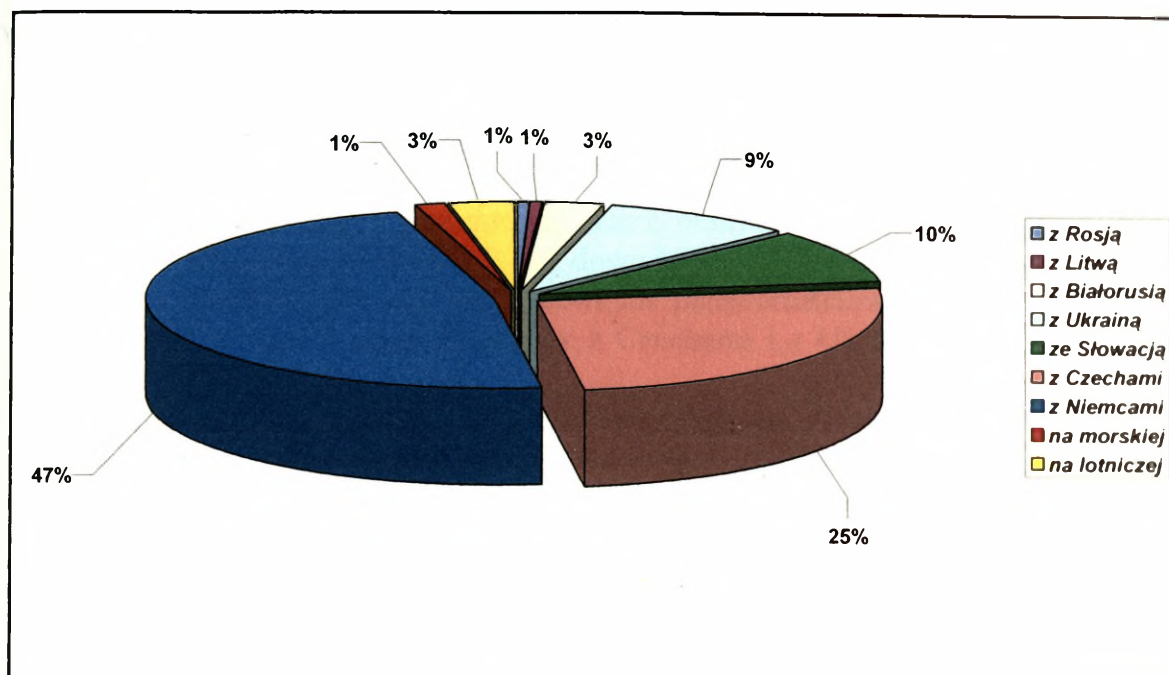
W roku 2002 za przestępstwa graniczne łącznie zatrzymano 8.033 osób, w tym 5.107 cudzoziemców (załącznik 31). Straż Graniczna samodzielnie zatrzymała 5.372 osoby (spadek o 13,1%), w tym 3.086 cudzoziemców (spadek o 15,5%).

Najwięcej osób Straż Graniczna zatrzymała na granicy (załącznik 32) z Niemcami – 2.562 (spadek o 13,1%), a najmniej na granicy z Rosją – 49 (wzrost o 58,1%).

Struktura procentowa zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną w 2002 roku (wykres 16) ustabilizowała się na poziomie zbliżonym do roku 2001.

Wykres 15

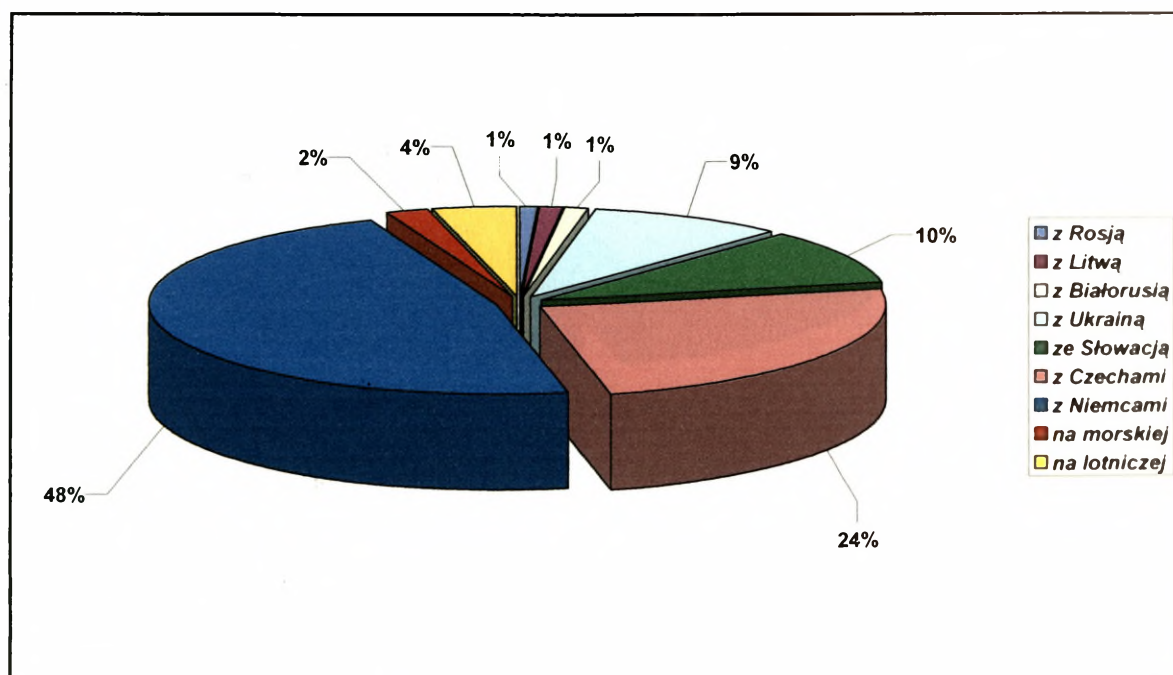
Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2001

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 16

Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2002

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Najlichniesze grupy zatrzymanych cudzoziemców (załącznik 33) stanowili obywatele: Czech (486), Afganistanu (380), Rosji (300), Ukrainy (157), Chin (142), Wietnamu (130), Indii (112), Słowacji (85), Iraku (83) i Niemiec (73).

Za przestępstwa graniczne w roku 2003 łącznie zatrzymano 8.615 osób, w tym 5.928 cudzoziemców (załącznik 34). Straż Graniczna samodzielnie zatrzymała 5.662 osoby (wzrost o 5,4%), w tym 3.592 cudzoziemców (wzrost o 16,4%).

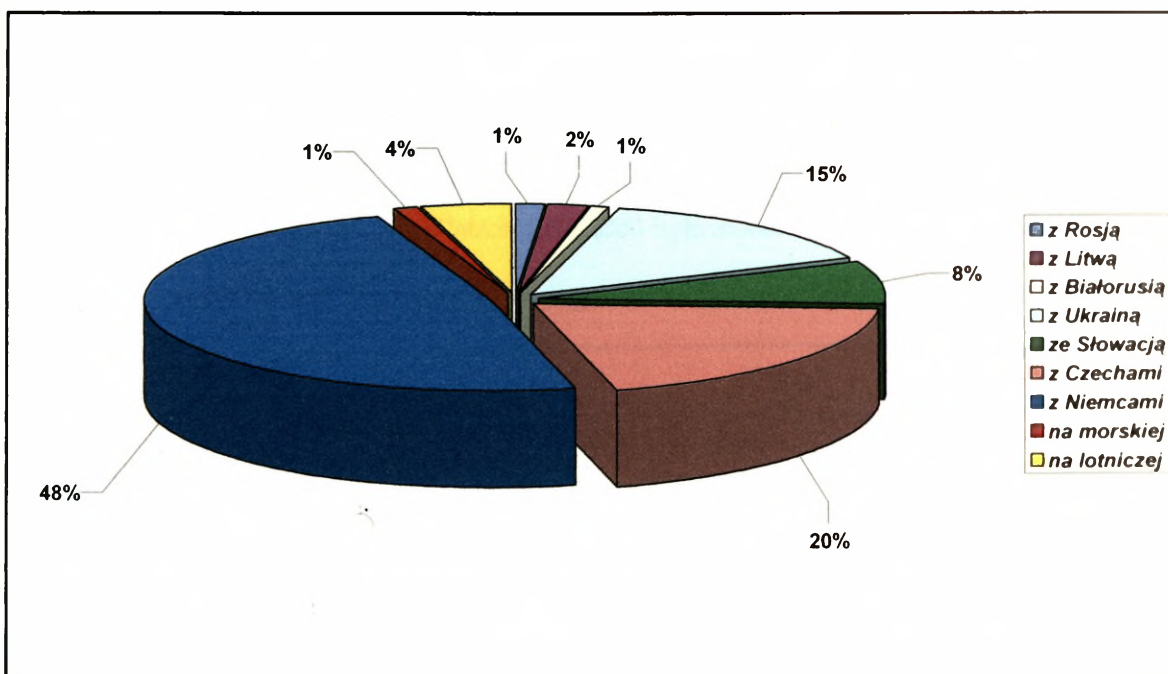
Najwięcej osób Straż Graniczna zatrzymała na granicy (załącznik 35) z Niemcami – 2.706 (wzrost o 5,6%), a najmniej na granicy z Białorusią – 44 (spadek o 30,1%).

Analiza struktury procentowej zatrzymanych samodzielnie przez Straż Graniczną w 2003 roku (wykres 17), jak dowodzą tego dane dotyczące tego zjawiska, uległa w porównaniu do roku 2002 pewnym przewartościowaniom i tak, nastąpił wzrost udziału procentowego na granicy z Czechami i z Ukrainą, natomiast spadek na granicy ze Słowacją.

Jednocześnie najlichniesze grupy zatrzymanych cudzoziemców (załącznik 36) stanowili obywatele: Ukrainy (873), Czech (492), Rosji (310), Wietnamu (243), Indii (216), Chin (195), Pakistanu (161), Mołdawii (144), Afganistanu (140), Niemiec (105), Słowacji (96) i Litwy (91).

Wykres 17

Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2003

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

2.1.3.2. Analiza zatrzymanego przemytu

Wartość zatrzymanego przez Straż Graniczną przemytu, w cenach stałych⁵⁶, najwyższa była w roku 2002 – ponad 108.000 tys. zł, a najmniejsza w roku 2000 – ponad 81.000 tys. zł. Największy przemyt zatrzymano na granicy z Ukrainą i Białorusią – odpowiednio średnio rocznie 23.332 tys. zł i 22.795 tys. zł; najmniejszy na granicy lotniczej – 2.135 tys. zł i ze Słowacją – 2.153 tys. zł.

Po wprowadzeniu zmian do ustawy o Straży Granicznej, w 2001 roku zaczęły funkcjonować wydziały zamiejscowe Komendy Głównej Straży Granicznej, stąd też efekty w postaci m.in. zatrzymanego przemytu (tabela 17).

Wartość przemytu zatrzymanego przez Straż Graniczną w latach 1998-2003 (wykres 18) wskazuje, iż był i jest to problem w sposób istotnie ważący na bezpieczeństwie ekonomicznym państwa, a zarazem generujący liczne zagrożenia.

Największą wartość zatrzymanego przemytu przez Straż Graniczną stanowią samochody, których zatrzymano najwięcej w roku 1998 (1.837 o wartości 75.136 tys. zł), a najmniej w roku 2003 (1.102 o wartości 38.426 tys. zł), (tabela 18). Największa wartości zatrzymanych pojazdów miała miejsce na granicy z Białorusią (ogółem 111.621 tys. zł) i z Ukrainą (ogółem 81.391 tys. zł), a najmniejsza na granicy ze Słowacją (ogółem 4.913 tys. zł) i z Rosją (ogółem 12.321 tys. zł), (tabela 19).

⁵⁶Prezentacja danych liczbowych wyrażonych w pieniądzu zostanie przedstawiona w dalszych częściach pracy w cenach stałych z roku, przeliczonych przy zastosowaniu deflatora Produktu Krajowego Brutto. Deflator PKB to wskaźnik kosztów zakupu dóbr i usług finalnych w danym roku do ich poziomu w roku bazowym. Za pomocą deflatora ustalana jest wartość realna PKB oraz globalna dynamika siły nabywczej pieniądza por. *Słownik Ekonomiczny Przedsiębiorcy*, Wydawnictwo Znicz, Exlibris Centralnej Biblioteki Statystycznej, Warszawa 2003, s. 54. Deflator PKB jest stosunkiem nominalnego PKB (w cenach bieżących) do PKB w ujęciu realnym (w cenach stałych) i pokazuje w jaki sposób zmieniają się ceny wszystkich dóbr i usług wytwarzanych w gospodarce. Jest on konstruowany na podstawie obserwacji cen pewnego, z góry ustalonego, zestawu dóbr i usług. Jego kształtowanie się w latach 1998-2003 było dalece zróżnicowane (tabela 16).

Tabela 16. Deflator Produktu Krajowego Brutto Polski w latach 1998-2003

	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
wskaźnik procentowy	111,5	106,3	106,6	104,1	101,3	102,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Ceny w Gospodarce Narodowej w 2003 r., Informacje i opracowania statystyczne* Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa 2004, s. 48; *Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w latach 2000-2003*, <http://www.mf.pl>.

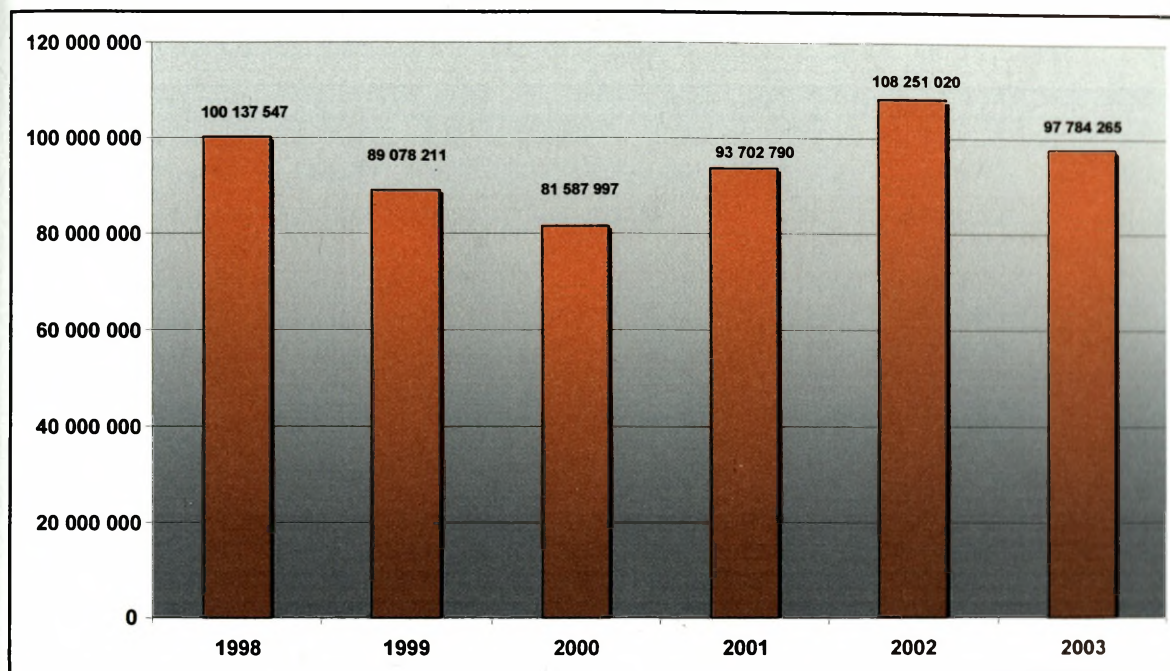
Tabela 17. Szacunkowa wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych

odcinek granicy	wartość przemytu											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	%					%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
ogółem	100 137 547	89 078 211	81 587 997	93 702 790	108 251 020	97 784 265	-11,0%	-18,5%	-6,4%	+8,1%	-2,4%	
Rosja	6 139 004	3 467 571	6 026 479	7 582 968	19 758 786	19 445 589	-43,5%	-1,8%	+23,5%	+221,9%	+216,8%	
Litwa	8 153 467	6 885 140	8 075 917	6 714 707	6 570 198	7 949 348	-15,6%	-1,0%	-17,6%	-19,4%	-2,5%	
Białoruś	29 491 872	16 907 514	19 423 168	24 976 297	22 022 285	23 951 548	-42,7%	-34,1%	-15,3%	-25,3%	-18,8%	
Ukraina	26 699 044	22 654 496	21 631 566	23 572 625	29 373 663	16 061 755	-15,1%	-19,0%	-11,7%	+10,0%	-39,8%	
razem na odcinku wschodnim	70 483 387	49 914 721	55 157 130	62 846 597	77 724 932	67 408 240	-29,2%	-21,7%	-10,8%	+10,3%	-4,4%	
Słowacja	4 862 694	1 130 351	1 332 390	2 758 784	1 223 930	1 612 442	-76,8%	-72,6%	-43,3%	-74,8%	-66,8%	
Czechy	5 022 967	7 796 971	6 661 118	7 953 217	4 731 693	4 808 497	+55,2%	+32,6%	+58,3%	-5,8%	-4,3%	
razem na odcinku południowym	9 885 661	8 927 321	7 993 509	10 712 001	5 955 623	6 420 939	-9,7%	-19,1%	+8,4%	-39,8%	-35,0%	
Niemcy	13 170 002	22 406 275	13 216 272	9 841 555	8 829 525	10 783 994	+70,1%	+0,4%	-25,3%	-33,0%	-18,1%	
morska	4 280 759	3 957 317	4 030 868	5 697 252	9 522 434	7 557 287	-7,6%	-5,8%	+33,1%	+122,4%	+76,5%	
lotnicza	2 317 738	3 872 578	1 190 218	3 045 921	986 932	1 345 359	+67,1%	-48,6%	+31,4%	-57,4%	-42,0%	
poza strefą nadgraniczną				1 559 464	5 231 573	4 268 446						

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 18

Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003

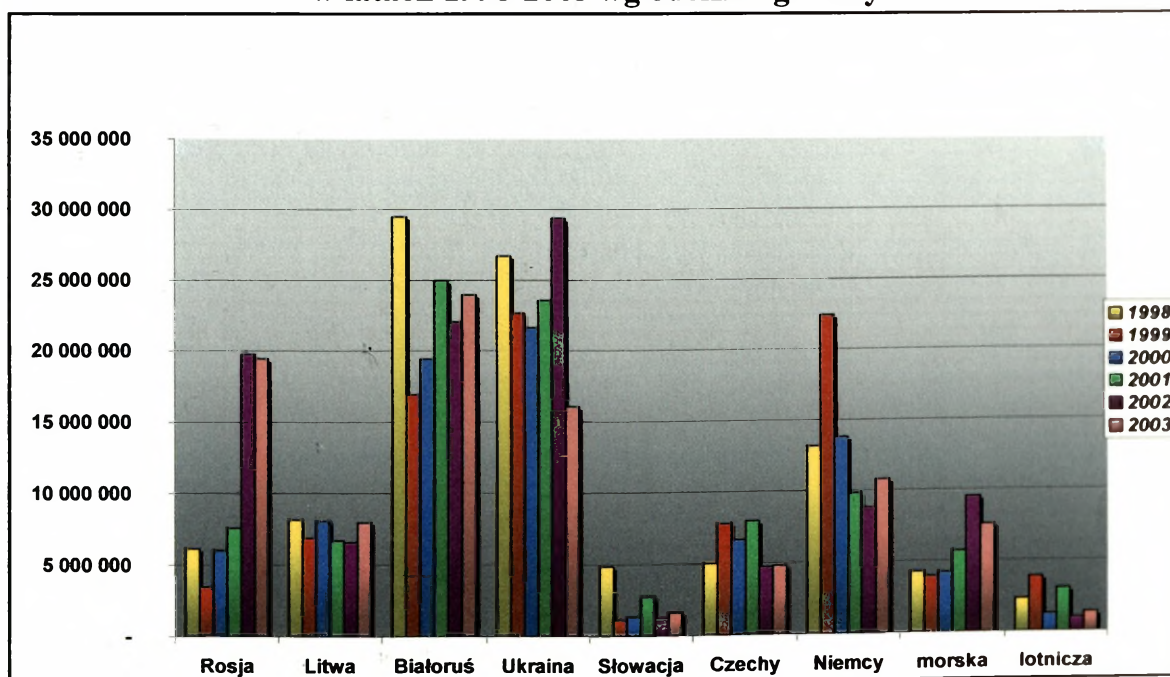

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Analiza wartości przemytu zatrzymanego przez Straż Graniczną w latach 1998-2003 wg odcinka granicy (wykres 19) dowodzi, że była ona największa na granicy z Ukrainą i Białorusią.

Wykres 19

Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 wg odcinka granicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Tabela 18. Zestawienie przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych

I	wyszczególnienie		Ilość						wartość					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003		
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
narkotyki w tym:	razem						1 856 110 zł	3 842 349 zł	4 725 830 zł	3 117 962 zł	1 871 090 zł	1 416 732 zł		
	amfetamina	6 kg 638,214 g	5 kg 129,593 g	9 kg 215,951 g	5 kg 276,401 g	15 kg 038 g								
	haszysz	103,3g	49,2 g	320,55 g	1 kg 22,3 g	18 kg 286 g	17g							
	heroina	3 kg 113 g	11 kg 1,22 g	19 227 g	26,5 g	6 kg	3 g	(10,9)	(11,9)	(12,9)	(13,9)	(14,9)		
	kokaina	3 kg 702 g	316 g	5 793 g	4 kg 764,4 g	2 g	5 g	+107,0%	+154,6%	+68,0%	+0,8%	-2,7%		
	konopie	1 kg 500,35 g	265,5 g	36 g	245 g									
	marihuana	1 kg 103,2 g	24 kg 427,455 g	3 kg 642,203 g	3 kg 972,6 g	52 kg 631 g	18 kg 13 g							
	ecstasy	748 szt.	748 szt.	8 szt.	1163 szt.	41 000 ILSIKL	23 szt.							
	opium	1 kg 700 g	3 kg	1,42 g	15 kg	10 kg 5 g								
	słona makowa													
anaboliki						1 063 szt.								
broń i amunicja							28 085 zł	41 777 zł	253 194 zł	469 092 zł	7 781 zł	6 648 zł		
broń	razem	37	52	164	235	25								
w tym:	broń palna	12	23	122	45	2								
	broń gazowa	25	25	34	46	13		(10,9)	(11,9)	(12,9)	(13,9)	(14,9)		
	karabinek		4	8	144	10		+48,7%	+801,5%	+1570,2%	-72,3%	-76,3%		
broń inna	razem	203	7	39	7									
w tym:	granaty	1	5	4	2									
	ręczne miotacze gazu	202	2	35	5									
amunicja	razem	1 933	3 640	5 105	18 263	73								
w tym:	amunicja ostra	1 777	2 553	4 363	1 786	18		(10,9)	(11,9)	(12,9)	(13,9)	(14,9)		
	amunicja gazowa	156	1 087	742	16 477	55		+274,3%	+429,0%	-48,2%	-57,2%	+64,1%		
dobra kultury	razem	183	398	1 281	463	332	61 862 zł	231 579 zł	327 278 zł	32 042 zł	26 505 zł	101 500 zł		
w tym:	ikony	116	237	212	46	34		(10,9)	(11,9)	(12,9)	(13,9)	(14,9)		
	numizmaty			818	277	12		+274,3%	+429,0%	-48,2%	-57,2%	+64,1%		
	przed. zabytkowe	67	161	251	140	286								
pojazdy mechaniczne	razem	1 847	1 447	1 452	1 355	1 286	75 327 216 zł	51 149 831 zł	48 914 567 zł	47 821 178 zł	38 812 508 zł	38 924 280 zł		
w tym:	samochody	1 837	1 443	1 448	1 344	1 280	75 135 669 zł	51 053 192 zł	48 860 733 zł	47 462 027 zł	38 771 668 zł	38 426 130 zł		
	motocykle	10	4	4	11	6	191 547 zł	96 640 zł	53 834 zł	359 151 zł	40 840 zł	498 150 zł		
								(10,9)	(11,9)	(12,9)	(13,9)	(14,9)		
								-32,1%	-35,1%	-36,5%	-48,5%	-48,3%		
towary handlowe	razem	22 864 373 zł	33 812 675 zł	27 367 128 zł	42 262 516 zł	53 103 180 zł	54 722 505 zł							
w tym:	papiernicy	10 568 597 zł	6 730 355 zł	13 993 789 zł	14 860 987 zł	29 494 975 zł	34 226 314 zł							
	alkohol	3 817 715 zł	16 264 454 zł	6 841 735 zł	15 178 390 zł	25 599 609 zł	5 186 373 zł							
	waluta obca	2 569 006 zł	3 071 438 zł	1 367 466 zł	2 725 755 zł	2 413 601 zł	1 820 140 zł							
	inne towary	5 908 956 zł	7 746 429 zł	5 164 137 zł	9 497 385 zł	1 594 996 zł	13 489 678 zł							
								(10,9)	(11,9)	(12,9)	(13,9)	(14,9)		
								+47,9%	+19,7%	+84,8%	+132,3%	+139,3%		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej

Tabela 19. Zestawienie przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych

odcinek granicy	1998		1999		2000		2001		2002		2003		%		%		
	wartość w zł	2	wartość w zł	3	wartość w zł	4	wartość w zł	5	wartość w zł	6	wartość w zł	7	(3:2)	(4:2)	(5:2)	(6:2)	(7:2)
ogółem	100 137 547		89 078 211		85 183 891		93 702 790		108 251 020		97 784 265		-11,0%	-14,9%	-6,4%	+8,1%	-2,4%
w tym m. in.:																	
samochody	75 135 669		51 053 092		48 860 733		47 462 027		38 426 130		38 426 130		-32,1%	-35,0%	-36,8%	-48,4%	-48,9%
alkohol	3 817 715		16 264 454		6 841 733		15 178 390		25 599 609		5 186 373		+326,0%	+79,2%	+297,6%	+570,5%	+35,9%
papierosy	10 568 597		6 730 358		13 993 789		14 860 987		29 494 975		34 226 314		-36,3%	+32,4%	+40,6%	+179,1%	+223,8%
Rosja																	
samochody	6 139 004		3 467 571		6 026 479		7 582 968		19 758 786		19 445 589		-43,5%	-1,8%	+23,5%	+221,9%	+216,8%
alkohol	4 088 376		1 965 503		1 563 875		1 022 896		1 663 311		2 016 700		-51,9%	-61,7%	-75,0%	-59,3%	-50,7%
papierosy	370 302		3 600 509		3 131 852		1 847 776		3 131 852		802 909		+155,6%	+745,8%	+745,8%	+399,0%	+116,8%
Litwa																	
samochody	8 153 467		6 885 140		8 075 917		6 714 707		7 949 348		7 949 348		-15,6%	-1,0%	-17,6%	-19,4%	-2,5%
alkohol	6 008 049		4 961 331		5 637 947		5 014 948		6 806 500		6 806 500		-24,1%	-14,7%	-20,1%	-24,9%	+3,0%
papierosy	203 421		20 258		21 243		81 811		39 097		3 715		-90,0%	-89,6%	-59,8%	-80,8%	-98,2%
Białoruś																	
samochody	29 491 872		16 907 514		19 423 168		24 976 297		22 022 285		23 951 548		-42,7%	-34,1%	-15,3%	-25,3%	-18,8%
alkohol	28 409 881		14 744 773		14 986 714		20 063 531		16 082 996		17 333 100		-48,1%	-47,2%	-43,4%	-29,4%	-39,0%
papierosy	321 563		1 127 633		1 287 427		3 104 318		2 684 071		1 085 179		+250,7%	+300,4%	+865,4%	+734,7%	+237,5%
Ukraina																	
samochody	26 699 044		22 654 496		21 631 566		23 572 625		29 373 663		16 061 755		-15,1%	-19,0%	-11,7%	+10,0%	-39,8%
alkohol	23 513 224		16 901 030		13 461 492		11 634 727		8 893 114		6 987 790		-28,1%	-42,7%	-50,5%	-62,2%	-70,3%
papierosy	2 225 166		2 920 936		3 325 005		7 781 311		16 688 129		1 425 084		+1197,2%	+1376,7%	+3355,8%	+7311,5%	+532,9%
razem na odcinku wschodnim																	
w tym:																	
samochody	70 483 387		49 914 721		57 588 149		62 846 597		77 724 932		67 408 240		-29,2%	-18,3%	-10,8%	+10,3%	-4,4%
alkohol	62 619 530		38 572 637		35 649 533		37 999 101		31 654 369		33 144 090		-38,4%	-43,1%	-39,3%	-39,3%	-47,1%
papierosy	1 120 452		4 429 356		5 580 305		12 815 215		22 543 149		3 316 887		+295,3%	+398,0%	+1043,8%	+191,0%	+196,0%
Słowacja																	
samochody	4 862 694		1 130 351		1 332 390		2 758 784		1 223 930		1 612 442		-76,8%	-72,6%	-43,3%	-74,8%	-66,8%
alkohol	534 380		830 389		822 044		1 350 450		722 255		653 500		+55,4%	+53,8%	+152,7%	+35,2%	+22,3%
papierosy	1 994 927		48 894		100 605		333 477		177 991		60 655		-97,5%	-95,0%	-83,3%	-91,1%	-97,0%
Czechy																	
samochody	5 022 967		7 796 971		6 661 118		7 953 217		4 731 693		4 808 497		+55,2%	+32,6%	+58,3%	-5,8%	-4,3%
alkohol	3 084 497		3 059 516		5 264 106		2 668 941		1 798 087		1 732 700		-0,8%	+70,7%	-13,5%	-41,7%	-43,8%
papierosy	566 115		318 794		526 899		836 140		158 282		158 282		-43,7%	-43,7%	-47,7%	+3,2%	-72,0%
razem na odcinku północnym																	
w tym:																	
samochody	9 885 661		8 927 321		8 345 818		10 712 001		5 985 623		6 420 939		-9,7%	-15,6%	+8,4%	-39,8%	-35,0%
alkohol	3 618 878		3 889 905		6 086 150		4 019 392		2 520 343		2 386 200		+7,5%	+68,2%	+11,1%	+30,4%	-34,1%
papierosy	2 561 042		3 67 687		6 27 504		1 669 617		7 62 188		218 937		-85,6%	-75,5%	-54,3%	-70,2%	-91,5%
Niemcy																	
samochody	13 170 002		22 406 275		13 798 722		9 841 555		8 829 525		10 783 994		+70,1%	+4,8%	-25,3%	-33,0%	-18,1%
alkohol	6 214 379		7 094 342		5 543 170		2 732 394		2 268 056		1 527 740		+14,2%	-10,8%	-56,0%	-63,5%	-75,4%
papierosy	52 052		10 035 695		299 424		557 054		290 713		2 653 502		+19180,1%	+475,2%	+970,2%	+458,5%	+406,2%
morska																	
samochody	4 798 153		2 156 287		4 710 558		3 414 231		2 535 272		5 505 810		-55,1%	-1,8%	-28,8%	-47,2%	+14,7%
alkohol	4 280 759		3 957 317		4 208 526		5 697 252		9 522 434		7 557 287		-7,6%	-1,7%	+33,1%	+12,4%	+76,5%
papierosy	2 682 882		1 496 307		1 582 060		2 669 769		1 762 144		743 800		-44,2%	-41,0%	-0,5%	-34,3%	-71,3%
lotnicza																	
samochody	84 169		1 407 633		370 110		1 184 845		575 036		1 107 198		+1572,4%	+292,2%	+883,2%	+1307,7%	+1215,5%
alkohol	156 217		2 477		713 168		3 274 421		3 274 421		1 659 406		-82,4%	+141,7%	+356,5%	+1996,1%	+962,2%
papierosy	2 317 738		3 872 578		1 242 676		3 045 921		986 932		1 345 359		+67,1%	-46,4%	+31,4%	-57,4%	-42,0%
poza strefę nadgraniczną																	
samochody																	
alkohol																	
papierosy																	
poza strefę nadgraniczną																	
samochody																	
alkohol																	
papierosy																	

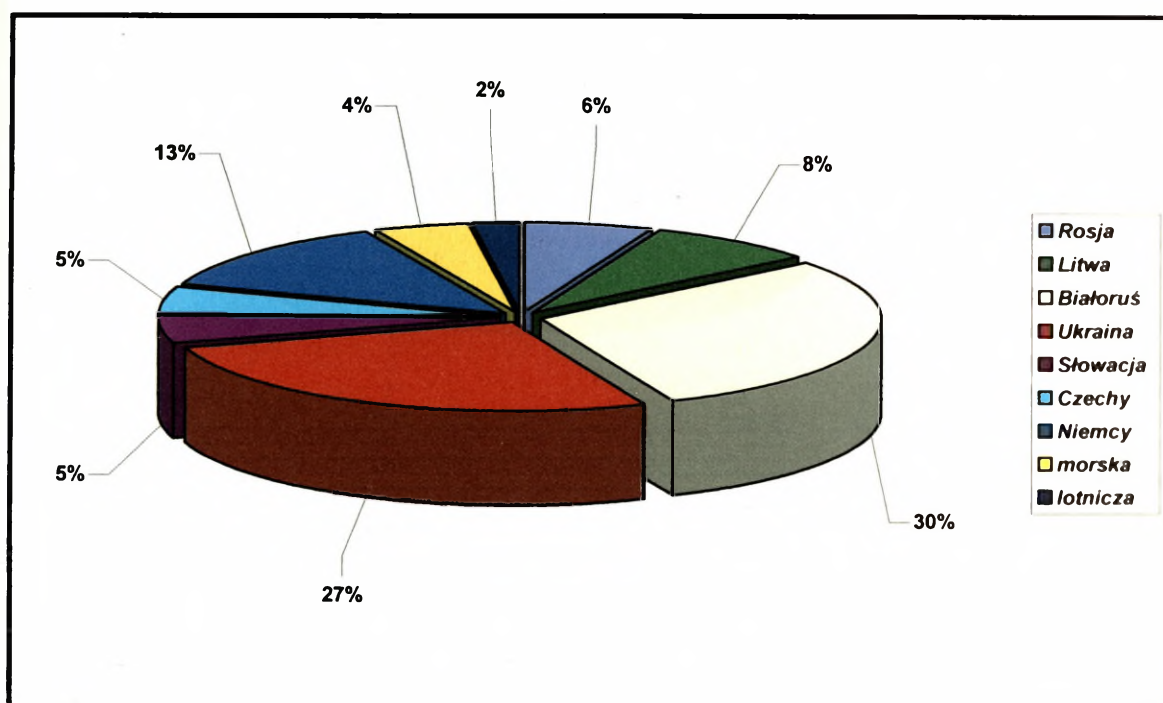
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych policyjnej Straży Granicznej

W roku 1998 szacunkowa wartość zatrzymanego przez Straż Graniczną przemytu (załącznik 37) wyniosła ogółem 100.138 tys. zł (o 40% mniej niż w roku ubiegłym). Najwięcej zatrzymano na granicy z Białorusią – 29.492 tys. zł (spadek o 30,5%), najmniej na granicy lotniczej – 2.318 tys. zł (spadek o 56,3%).

Analiza struktury procentowej wielkości zatrzymanego przemytu wg granicy w roku 1998 (wykres 20) wskazuje, że największa jego wielkość dotyczyła granicy polsko-białoruskiej i polsko-ukraińskiej, a najmniejsza granicy polsko-czeskiej i polsko-słowackiej.

Wykres 20

Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1998 roku wg granicy państwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Największy wzrost wartości zatrzymanego przemytu w stosunku do roku 1997 (załącznik 38) miał miejsce na granicy ze Słowacją i morskiej (o 27,8%). Wzrosła wartość zatrzymanego przemytu papierosów (o 33,6%, o 2.655 tys. zł), szczególnie na granicy z Czechami (o 164,4%) oraz alkoholu (o 15,3%, o 507 tys. zł), głównie na granicy ze Słowacją (o 18.353%).

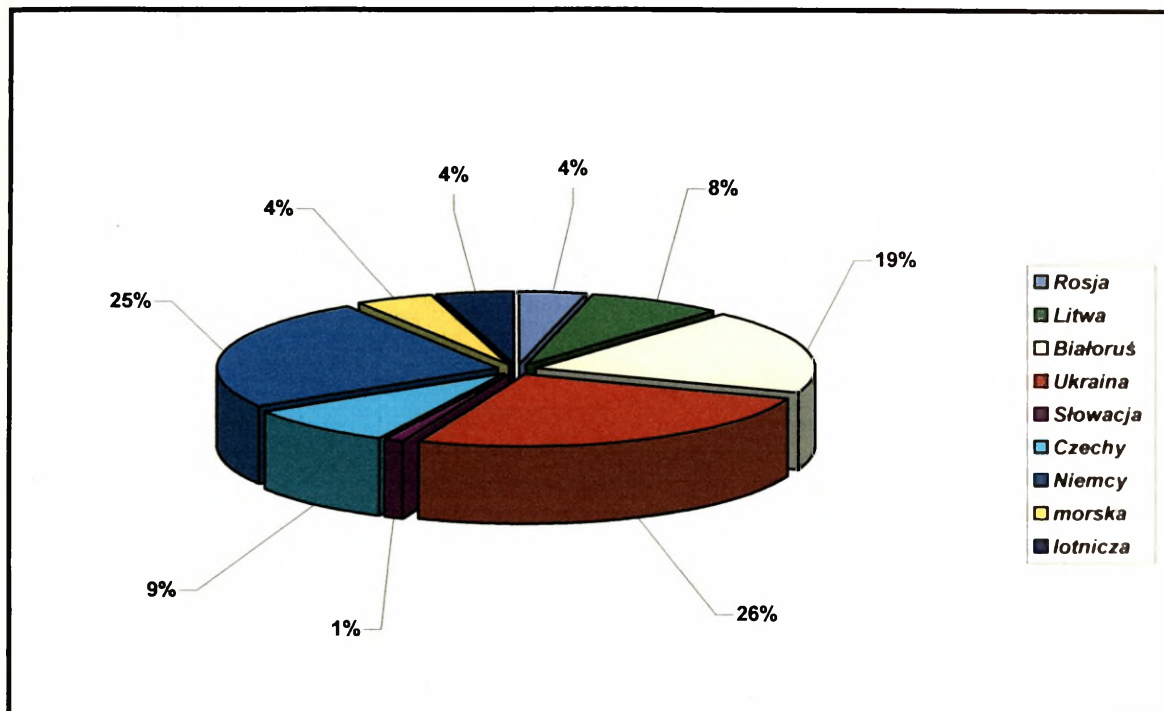
Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 39) 1.847 pojazdów mechanicznych (w 1997 r. 2.786 pojazdy) o ogólnej wartości 75.327 tys. zł, w tym 1.837 samochodów o wartości 75.136 tys. zł.

Szacunkowa wartość zatrzymanego przez Straż Graniczną w 1999 roku przemytu (załącznik 40) wyniosła ogółem 89.078 tys. zł (o 11,0% mniej niż w roku ubiegłym). Najwięcej zatrzymano na granicy z Ukrainą – 22.654 tys. zł (spadek o 15,1%), najmniej na granicy ze Słowacją – 1.130 tys. zł (spadek o 76,8%).

Analiza struktury procentowej wielkości zatrzymanego przemytu wg granicy w roku 1999 (wykres 21) wskazuje na zarysowanie pewnych zmian w odniesieniu do roku 1998 na pewnych odcinkach, tj. wzrost udziału procentowego na granicy z Niemcami i Czechami, natomiast spadek na granicy z Białorusią.

Wykres 21

Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1999 roku wg granicy państwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wzrost ogólnej wartości zatrzymanego przemytu (załącznik 41) odnotowano na granicy z RFN (o 70,1%), Czechami (o 55,2%) i na lotniczej (o 67,1%). Odnotowano ponad 4,5-krotny wzrost wykrytego przemytu alkoholu, w tym na granicach: z RFN (o 19.180,1%), morskiej (o 1.572,4%), z Ukrainą (o 1.197,2%), Białorusią (o 250,7%). Wzrost wykrytego przemytu papierosów miał miejsce na granicach ze: Słowacją (o 1.904,8%), Białorusią (o 32,7%) i Litwą (o 17,3%).

Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 42) 1.443 samochody (w 1998 r. 1.837 samochody) o ogólnej wartości 51.053 tys. zł. Wzrost liczby zatrzymanych pojazdów miał miejsce: na granicy z RFN – 374 (w roku 1998 276 pojazdy), z Czechami – 158 (132), morskiej – 47 (45) oraz ze Słowacją – 25 (20).

W roku 2000 szacunkowa wartość zatrzymanego przez Straż Graniczną przemytu (załącznik 43) wyniosła ogółem 81.588 tys. zł (o 8,4% mniej niż w roku ubiegłym).

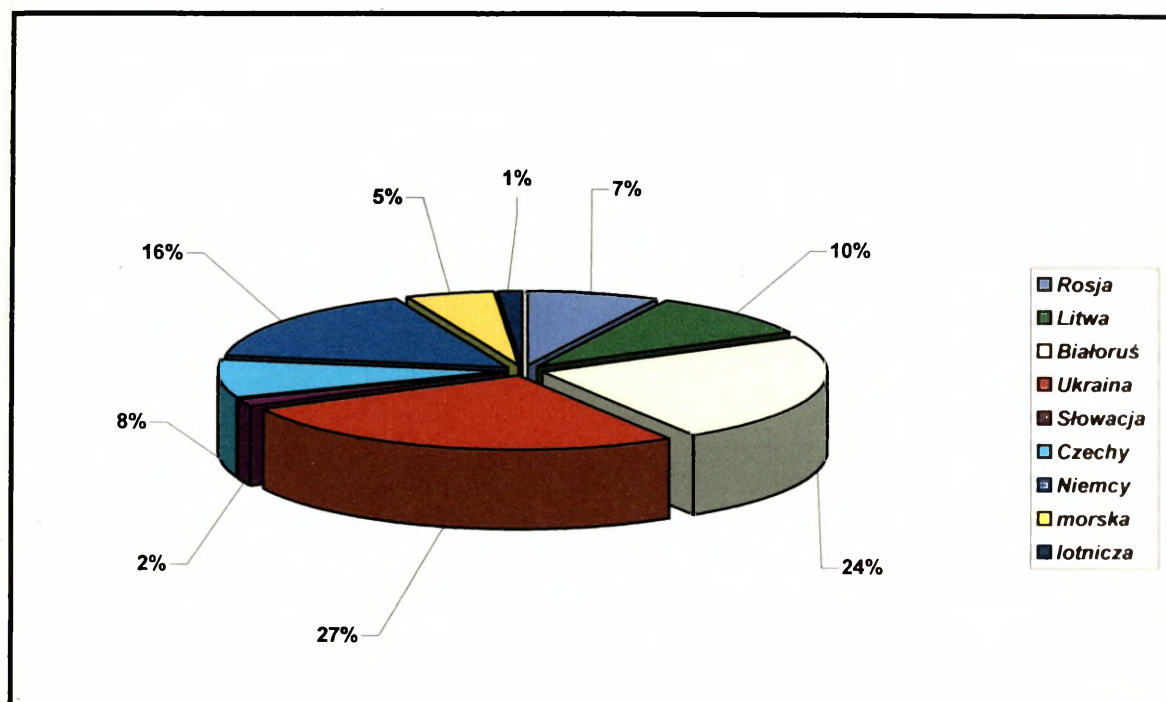
Najwięcej przemytu zatrzymano na granicy z Ukrainą – 21.632 tys. zł (spadek o 4,5%), najmniej na granicy lotniczej – 1.190 tys. zł (spadek o 69,3%).

Struktura procentowa wielkości zatrzymanego przemytu wg granicy w roku 2000 (wykres 22) kształtowała się na poziomie różniącym się od sytuacji w roku

1999. Wzrost udziału procentowego w wartości zatrzymanego przemytu obserwujemy na granicy polsko-białoruskiej, a spadek na granicy z Niemcami i lotniczej.

Wykres 22

**Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego
przez polską Straż Graniczną
w 2000 roku wg granicy państwa**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

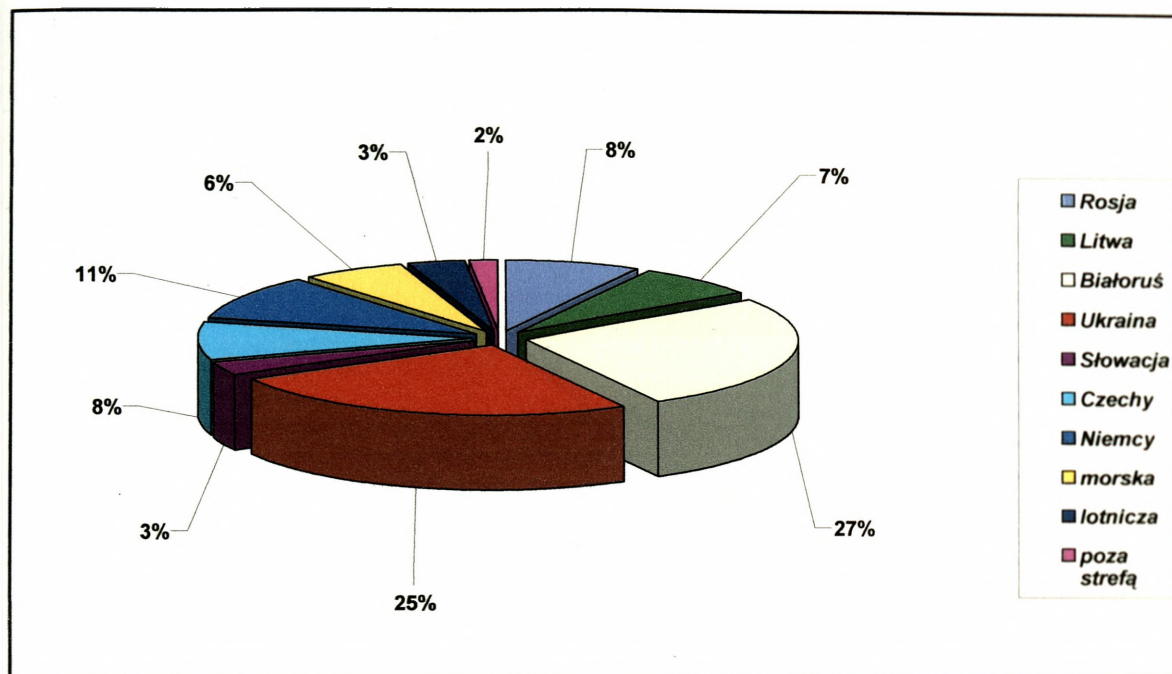
Wzrost wartości zatrzymanego przemytu (załącznik 44) miał miejsce na granicy z Rosją (o 73,8%), ze Słowacją (o 17,9%), z Litwą (o 17,3%), z Białorusią (o 14,9%), morskiej (o 1,9%); natomiast spadek na granicy lotniczej (o 69,3%), z Niemcami (o 41,0%), z Czechami (o 14,6%) i z Ukrainą (o 4,5%).

Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 45) 1.448 samochody (w 1999 r. 1.443 samochody) o ogólnej wartości 48.861 tys. zł. Największy wzrost wartości zatrzymanych pojazdów miał miejsce na granicy z Czechami (o 72,1%), z Litwą (o 13,6%), morskiej (o 5,7%), a spadek na granicy z Niemcami (o 21,9%), z Ukrainą (o 20,4%).

W roku 2001 szacunkowa wartość zatrzymanego przez Straż Graniczną przemytu (załącznik 46) wyniosła ogółem 93.703 tys. zł (o 14,8% więcej niż w roku ubiegłym). Najwięcej zatrzymano na granicy z Białorusią – 24.976 tys. zł (wzrost o 28,6%), najmniej na granicy ze Słowacją – 2.759 tys. zł (wzrost o 107,1%).

Analiza struktury procentowej wielkości zatrzymanego przemytu wg granicy w roku 2001 (wykres 23) dowodzi, że wzrost udział procentowego był największy na granicy polsko-białoruskiej, a spadek na granicy z Niemcami i Litwą.

**Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego
przez polską Straż Graniczną
w 2001 roku wg granicy państwa**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wzrost wartości zatrzymanego przemytu (załącznik 47) miał miejsce na granicy lotniczej (o 155,9%), ze Słowacją (o 107,1%), morskiej (o 41,3%), z Białorusią (o 28,6%), z Rosją (o 25,8%), z Czechami (o 19,4%), z Ukrainą (o 9,0%), natomiast spadek na granicy z Niemcami (o 25,5%) i Litwą (o 16,9%).

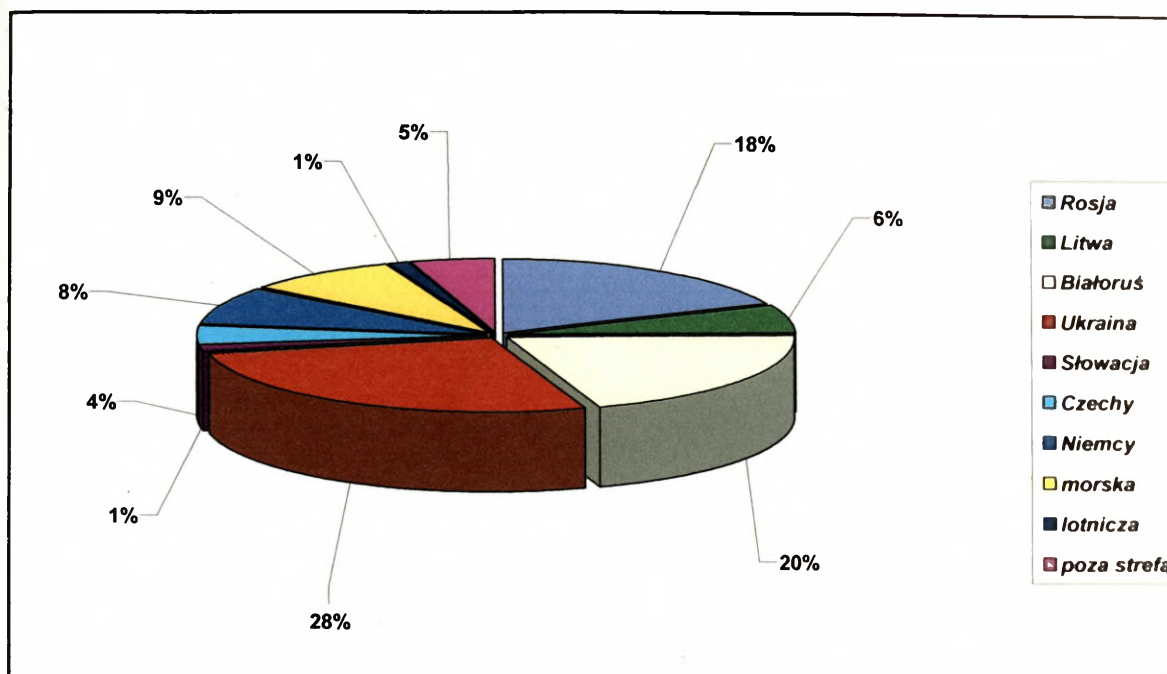
Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 48) 1.344 samochody (w 2000 r. 1.448 samochodów) o ogólnej wartości 47.462 tys. zł. Największy wzrost wartości zatrzymanych pojazdów miał miejsce na granicy morskiej (o 68,8%), ze Słowacją (o 64,3%), z Białorusią (o 33,9%), a spadek na granicy z Niemcami (o 50,7%), z Czechami (o 49,3%), Rosją (o 34,6%).

W roku 2002 szacunkowa wartość zatrzymanego przez Straż Graniczną przemytu (załącznik 49) wyniosła ogółem 108.251 tys. zł (o 15,5% więcej niż w roku ubiegłym). Najwięcej zatrzymano na granicy z Ukrainą – 29.374 tys. zł (wzrost o 24,6%), najmniej na granicy lotniczej – 987 tys. zł (spadek o 67,6%).

Struktura procentowa wielkości zatrzymanego przemytu wg granicy w roku 2002 (wykres 24) uwidoczniła, że wzrost udziału procentowego wystąpił na granicy z Rosją, a spadek na granicy z Białorusią i Niemcami.

Wzrost wartości zatrzymanego przemytu (załącznik 50) miał miejsce poza strefą (o 235,5%), na granicy z Rosją (o 160,6%), morskiej (67,1%), z Ukrainą (o 24,6%), natomiast spadek na granicy lotniczej (o 67,6%), ze Słowacją (o 55,6%), z Czechami (o 40,5%), z Białorusią (o 11,8%), z Niemcami (o 10,3%) i z Litwą (o 2,2%).

**Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego
przez polską Straż Graniczną
w 2002 roku wg granicy państwa**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 51) 1.280 samochody (w 2001 r. 1.344 samochody) o ogólnej wartości 38.772 tys. zł. Wzrost wartości zatrzymanych pojazdów miał miejsce poza strefą (o 1.269,9%) oraz na granicy z Rosją (o 62,6%), a spadek na granicy ze Słowacją (o 46,5%), morskiej (o 34,0%), z Czechami (o 32,6%), z Ukrainą (o 23,6%).

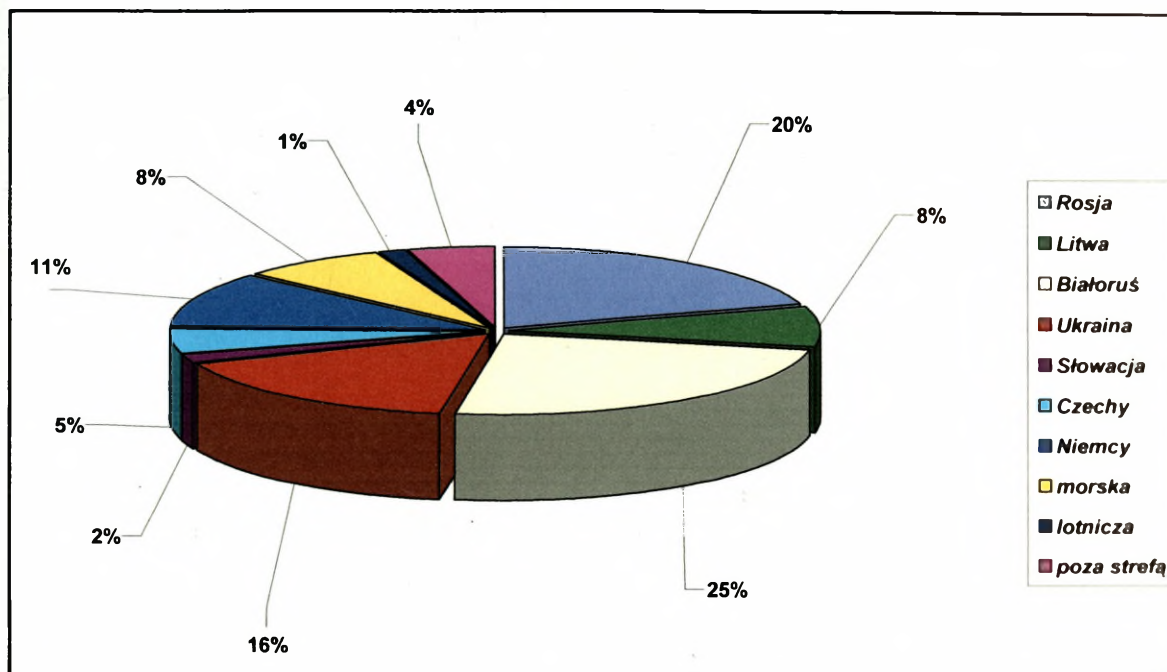
W roku 2003 szacunkowa wartość zatrzymanego przez Straż Graniczną przemytu (załącznik 52) wyniosła ogółem 97.784 tys. zł (o 9,7% mniej niż w roku ubiegłym). Najwięcej zatrzymano na granicy z Białorusią – 23.952 tys. zł (wzrost o 8,8%), najmniej na granicy lotniczej – 1.345 tys. zł (wzrost o 36,3%).

Analiza struktury procentowej wielkości zatrzymanego przemytu wg granicy w roku 2003 (wykres 25) wskazuje, że największy jego wzrost nastąpił na granicy polsko-białoruskiej, a najmniejszy na granicy polsko-ukraińskiej.

Wzrost wartości zatrzymanego przemytu (załącznik 53) miał miejsce na granicy lotniczej (o 36,3%), ze Słowacją (o 31,7%), z Niemcami (o 22,1%), z Litwą (o 21,0%), z Białorusią (o 8,8%), z Czechami (o 1,6%); natomiast spadek na granicy z Ukrainą (o 45,3%), morskiej (20,6%), poza strefą (o 18,4%) i z Rosją (o 1,6%).

Straż Graniczna zatrzymała (załącznik 54) 1.102 samochody (w 2002 r. 1.280 samochody) o ogólnej wartości 38.426 tys. zł. Wzrost wartości zatrzymanych pojazdów miał miejsce na granicy z Litwą (o 35,7%), z Rosją (o 21,2%) i poza strefą (o 10,2%), a największy spadek na granicy morskiej (o 57,8%), z Niemcami (o 32,6%), z Ukrainą (o 21,4%) i ze Słowacją (o 9,5%).

**Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego
przez polską Straż Graniczną
w 2003 roku wg granicy państwa**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

2.2. Identyfikacja i analiza źródeł oraz wielkości środków finansowania zadań Straży Granicznej

Dokonując identyfikacji i analizy źródeł finansowania zadań Straży Granicznej wskazać należy:

1. budżet państwa, a w nim szczególne źródło finansowania – rezerwy ogólne i celowe,
2. działalność pozabudżetowa jednostek budżetowych,
3. fundusze pomocowe.

Planowanie i wykonanie wydatków dokonywano do dnia 31 grudnia 2000 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz innych przychodów i rozchodów⁵⁷, który obowiązywał m. in. dla resortu spraw wewnętrznych i administracji, i tak:

- § 11 – wynagrodzenia osobowe pracowników,
- § 12 – uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy,

⁵⁷Por. Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 1991 r. w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz innych przychodów i rozchodów, w: Dz. U. nr 39, poz. 169 z późn. zm.

Paragraf ten obejmuje:

- uposażenia zasadnicze wraz z dodatkami,
 - ekwiwalent za nie wykorzystany urlop,
 - nagrody uznaniowe i zapomogi dla: żołnierzy zawodowych, żołnierzy pełniących nadterminową służbę wojskową oraz policjantów, funkcjonariuszy Służby Więziennej, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej,
- § 15 – pozostałe należności żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy,
Paragraf ten obejmuje zaliczane do wynagrodzeń:
- uposażenia wypłacane przez rok żołnierzom i funkcjonariuszom zwolnionym ze służby,
 - inne należności (świadczenia) przysługujące żołnierzom zawodowym i funkcjonariuszom, nie zaliczone do paragrafu 12,
 - równoważniki przysługujące funkcjonariuszom Służby Więziennej.
- § 16 – wynagrodzenia osobowe pracowników służby cywilnej,
- § 17 – dodatkowe wynagrodzenie roczne,
- § 19 – szkolenia pracowników służby cywilnej,
- § 20 – fundusz operacyjny,
Paragraf ten obejmuje wydatki wynikające z:
- ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej,
 - ustawy o Policji,
 - ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa (zmiana na Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego),
 - ustawy o Straży Granicznej,
 - ustawy o kontroli skarbowej,
- § 21 – nagrody i wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń,
Paragraf ten obejmuje wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze lub ich ekwiwalenty nie zaliczone do wynagrodzeń oraz uposażenia, nagrody i zapomogi oraz inne należności żołnierzy niezawodowych i funkcjonariuszy w służbie kandydackiej.
- § 22 – świadczenia społeczne,
Paragraf ten obejmuje świadczenia społeczne na rzecz osób fizycznych, przewidziane w obowiązujących przepisach i układach zbiorowych pracy, a w szczególności:
- emerytury i renty,
 - świadczenia z tytułu ubezpieczeń społecznych pokrywane ze środków funduszy celowych,
 - świadczenia wypłacane ze środków Funduszu Pracy,
 - zapomogi dla podopiecznych,
 - zasiłki dla rodzin osób odbywających służbę wojskową,
 - zapomogi dla dzieci w rodzinach zastępczych i własnych,
 - zaopatrzenie inwalidów w przedmioty ortopedyczne,
 - doraźne zaopatrzenie inwalidów w sprzęt domowy, bieliznę, pościel, odzież i inne,

- świadczenia wypłacane w ramach pomocy społecznej,
- dodatki mieszkaniowe,
- zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne.

- § 25 – różne wydatki na rzecz osób fizycznych,

Paragraf ten obejmuje wydatki osobowe nie zaliczone do paragrafów 11-17, 21, między innymi:

- pomoc finansową państwa na bieżące naprawy prywatnych domów wielomieszkaniowych oraz dopłaty do energii cieplnej (z kotłowni własnych),
- odszkodowania za przejęte mienie,
- świadczenia wypłacane osobom fizycznym za wykonywanie określonych czynności na polecenie właściwych organów, opinii biegłych w postępowaniu sądowym i administracyjnym, oraz za udział w komisjach, jury w konkursach, radach naukowych i naukowo-technicznych.

- § 28 – podróże służbowe krajowe,

Paragraf ten obejmuje wydatki na podróże służbowe krajowe, ponoszone zgodnie z przepisami w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, inne wydatki zaliczone na podstawie odrębnych przepisów do wydatków na podróże służbowe krajowe, ryczałty i zwrot kosztów za używanie przez pracowników własnych pojazdów do celów służbowych w granicach administracyjnych miasta lub gminy, przejazdy miejscowe pracowników, wyrównanie wydatków ponoszonych przez pracowników w związku z wykonywaniem pracy poza stałym miejscem pracy lub poza stałym miejscem zamieszkania oraz przeniesieniem do pracy w innej miejscowości,

- § 29 – podróże służbowe zagraniczne,

Paragraf ten obejmuje wydatki na podróże służbowe zagraniczne, a w szczególności:

- podróże służbowe i wyjazdy szkoleniowe zagraniczne pracowników własnych (przejazdy, diety i noclegi),
- podróże służbowe zagraniczne osób nie będących pracownikami własnymi.

- § 31 – materiały i wyposażenie,

- § 32 – środki żywności,

Paragraf ten obejmuje pełne wydatki na zakup produktów żywnościowych dla osób korzystających z internatów i stołówek, dla dzieci w żłobkach i przedszkolach, chorych w szpitalach, krwiodawców, podopiecznych w zakładach opiekuńczych, uczestników obozów, więźniów, itp., z wyjątkiem wydatków na wyżywienie personelu, ujętych w paragrafie 21. Opłaty za wyżywienie obejmują odpowiednie podziałki dochodów. Paragraf ten obejmuje także wydatki na zakup i utrzymanie inwentarza żywego, przeznaczonego do uboju na własne potrzeby wymienionych zakładów, w razie gdy wydatki te nie są objęte planem finansowym gospodarstwa pomocniczego.

- § 33 – leki i materiały medyczne,

Paragraf ten obejmuje dopłatę do kosztów leków dla uprawnionych, wydatki na zakup: krwi od krwiodawców, środków opatrunkowych, opakowań do leków, błon, papierów i chemikaliów rentgenowskich, materiałów do analiz, itp.

- § 34 – sprzęt medyczny,
- § 35 – energia,

Paragraf ten obejmuje opłaty za dostawę energii elektrycznej, ciepłej i innej, gazu oraz wody.

- § 36 – usługi materialne,

Paragraf ten obejmuje wydatki na zakup usług materialnych (z wyjątkiem wydatków na zakup usług świadczonych przez osoby fizyczne, objętych paragrafami 11-16), a w szczególności:

- usługi obce o charakterze przemysłowym, polegające głównie na przywracaniu wartości użytkowej wyrobów przemysłowych bądź powiększaniu wartości użytkowej tych wyrobów, między innymi usługi konserwacyjne i naprawcze wyrobów przemysłowych, np. maszyn, środków transportu, urządzeń, sprzętu, odzieży oraz usługi drukarskie, introligatorskie, powielanie, kopiowanie,
 - usługi budowlano-montażowe w zakresie remontów i konserwacji pomieszczeń i budynków, a także koszty zleconego opracowania dokumentacji typowej oraz zleconego opracowania założeń projektowych,
 - usługi transportowe związane z przewozem rzeczy, między innymi: opłaty za przewóz wszelkich towarów obcymi środkami transportu przy zakupach loco magazyn dostawcy, wraz z kosztami załadowania i wyładowania, jeśli nie zostały one wyodrębnione w rachunku za transport, np. transport opału z dostawą do piwnic,
 - opłaty za usługi pocztowe, telegraficzne i telefoniczne,
 - usługi w zakresie modernizacji, remontów i utrzymania dróg,
 - usługi pralnicze,
 - usługi kominiarskie, wywóz śmieci, utrzymanie parków i zieleńców,
 - usługi ośrodków mechanicznego i automatycznego przetwarzania danych,
 - dopłaty do biletów dla uczniów dojeżdżających do szkół,
 - usługi świadczone odpłatnie przez gospodarstwa pomocnicze na rzecz macierzystej jednostki budżetowej,
 - świadczenia wypłacane osobom fizycznym na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia (określone jako wynagrodzenia bezosobowe).
- § 37 – usługi niematerialne,

Paragraf ten obejmuje wydatki na zakup usług niematerialnych (z wyjątkiem wydatków na zakup usług świadczonych przez osoby fizyczne, objętych paragrafami 11-16), a w szczególności:

- usługi komunalne i mieszkaniowe, między innymi: opłaty za wynajem sal, wydatki związane z zakwaterowaniem uczestników kursów szkoleniowych, wydatki na utrzymanie cudzoziemców (np. hotele, wyżywienie, przejazdy), czynsze lokalowe, opłaty za usługi pogrzebowe, np. dotyczące osób zasłużonych, podopiecznych,

- usługi w zakresie oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego, między innymi: zwroty kosztów wyżywienia w internatach wychowanków domów dziecka i innych zakładów opiekuńczo-wychowawczych, wydatki dotyczące przejazdów, zakwaterowania, wyżywienia uczniów i dzieci na wycieczkach oraz imprezach urządzanych w ramach programów nauczania i wychowania, opłaty za studia w zakresie dokształcania kadr, organizowane przez szkoły wyższe,
 - usługi w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej, między innymi: zwrot kosztów leczenia osobom ubezpieczonym, korzystającym w uzasadnionych wypadkach z prywatnej pomocy lekarskiej, wydatki dotyczące analiz lekarskich, zleczanych obcym jednostkom, prześwietleń, kąpieli chorych, itp.,
 - usługi w zakresie kultury i sztuki, kultury fizycznej i sportu oraz turystyki i wypoczynku, między innymi: opłaty radiofoniczne i telewizyjne, opłaty za usługi rozrywkowe, turystyczne i inne,
 - usługi naukowo-badawcze,
 - usługi różne, między innymi: usługi reklamowe, usługi dotyczące ogłoszeń, obwieszczeń, ekspertyz wykonywanych przez osoby prawne, rozprowadzania pism, przeglądów samochodów, zakupu tablic rejestracyjnych,
 - koszty i prowizje bankowe,
 - świadczenia wypłacane osobom fizycznym na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia (określone jako wynagrodzenia bezosobowe),
 - świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego.
- § 39 – kary i odszkodowania,

Paragraf ten obejmuje wydatki o charakterze odszkodowawczo-sankcyjnym, np. zapłacone kary, grzywny, odszkodowania, koszty postępowania sądowego, odsetki za zwłokę. Ponadto paragraf ten obejmuje straty nadzwyczajne oraz rezerwy na należności w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Paragrafu tego nie stosuje się na etapie planowania budżetu, a tylko w toku jego wykonywania - w planie po zmianach.

- § 40 – różne opłaty i składki,

Paragraf ten obejmuje różnego rodzaju płatności oraz składki wpłacane na rzecz instytucji krajowych i zagranicznych, między innymi:

- opłaty za ubezpieczenia samochodów i innych pojazdów (łącznie z kierowcą i pasażerami),
- opłaty za patenty krajowe,
- opłaty za zgłaszane wynalazki,
- składki na rzecz stowarzyszeń krajowych, inne,
- składki z tytułu ubezpieczeń osobowych, wpłacane instytucjom ubezpieczeniowym,
- kaucje i wkłady mieszkaniowe,
- koszty ubezpieczeń chorobowych praktykantów,

- różne ubezpieczenia rzeczowe,
 - udział w kosztach utrzymania (eksploatacji) budynków,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne.
- § 41 – składki na ubezpieczenia społeczne,
 - § 42 – składki na Fundusz Pracy,

Paragraf ten obejmuje wydatki z tytułu składek na Fundusz Pracy, uiszczanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu.

- § 43 – odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych,

Paragraf ten obejmuje:

- wydatki ponoszone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń,
 - wydatki ponoszone z funduszu socjalnego tworzonego na podstawie art. 27 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin,
 - wydatki ponoszone z funduszu socjalnego tworzonego na podstawie art. 27 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.
- § 44 – opłaty za świadczenia zdrowotne,
- Paragraf ten obejmuje wydatki na zakup usług medycznych świadczonych przez niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki na rzecz uprawnionych na podstawie umów zawieranych w trybie rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 13 lipca 1998 r. w sprawie umowy o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne.
- § 62 – podatek od towarów i usług (VAT),
 - § 66 – podatki i opłaty na rzecz budżetu państwa,
 - § 67 – podatki i opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
 - § 70 – zakup sprzętu i uzbrojenia,
 - § 72 – wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych.

Dla zobrazowania wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej zaprezentowano je w podziale na główne grupy, na które składają się poszczególne paragrafy wydatków budżetowych:

- płace i pochodne od płac – paragrafy: 11, 12, 15, 16,
- pochodne od płac – paragrafy: 15, 17, 41, 42,
- świadczenia – paragrafy: 21, 22, 25, 43,
- rzeczowe – paragrafy: 20, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 44, 62, 66, 67, 70,
- inwestycyjne – paragraf: 72.

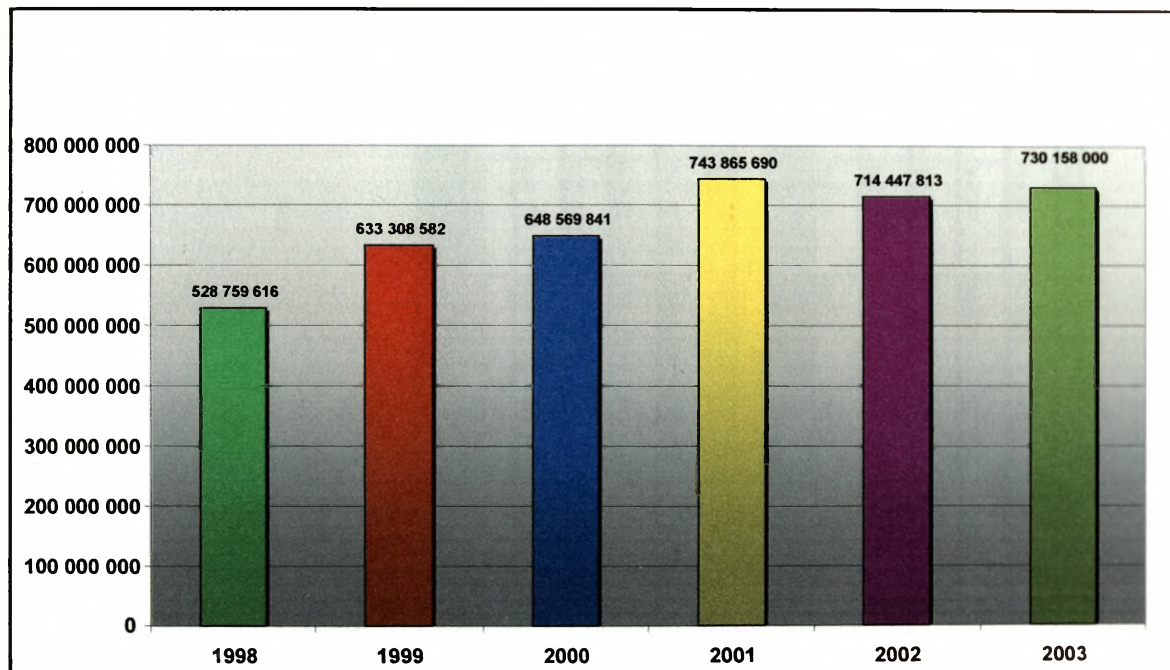
2.2.1. Analiza środków budżetowych

W latach 1998-2003 obserwujemy stały wzrost limitu wydatków budżetowych Straży Granicznej, wyrażonych w cenach stałych, za wyjątkiem roku 2002, w którym to roku nastąpił jego spadek z powodu trudnej sytuacji finansów publicznych państwa.

Największy plan finansowy wg ustawy budżetowej obserwujemy w roku 2003 (730.158 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 38,1%, tj. o 201.398 tys. zł (wykres 26).

Wykres 26

Limity wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Analizę struktury limitu wydatków budżetowych w poszczególnych latach wg ustawy budżetowej oraz jego zmiany przedstawia tabela 20.

Należy zwrócić uwagę na coroczny wysoki udział wydatków płacowych i pochodnych od płac w całości budżetu polskiej Straży Granicznej stanowiących średnio 67,5% całości.

Największy wykonany plan finansowy obserwujemy w roku 2003, który jest w stosunku do roku 1998 większy o 66,2%, tj. o 193.561 tys. zł (tabela 21, wykres 27).

W zakresie wydatków płacowych zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 2003 (418.790 tys. zł) i był większy w stosunku do roku 1998 o 41,7%, tj. o 123.343 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki płacowe wzrastały odpowiednio o 12,5% (36.988 tys. zł), 4,1% (13.782 tys. zł), 15,1% (52.136 tys. zł), 4,5% (18.120 tys. zł), 0,6% (2.317 tys. zł).

Tabela 20. Zestawienie zbiorcze limitów wydatków budżetowych wg ustaw budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w złotych

Kierunek wydatków	Rok			
	1998	1999	2000	2003
plac	298 196 447	328 404 842	354 601 810	419 999 648
poходne od plac	50 803 957	56 023 434	73 976 405	84 655 245
świadczenia	70 626 052	84 138 447	83 681 583	99 973 862
wydatki rzeczowe	103 642 951	131 457 429	125 973 933	105 105 925
inwestycje	5 490 209	33 284 430	10 336 111	34 131 009
Ogółem	528 759 616	633 308 582	648 569 841	714 447 813

Kierunek wydatków	Wzrost-spadek kwotowy											
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000
plac	30 208 395	56 405 362	121 803 201	118 861 633	133 632 553	26 196 967	91 594 806	88 653 238	103 424 158	65 397 839	62 456 270	77 227 190
poходne od plac	5 219 477	23 172 449	33 851 288	38 937 859	42 688 043	17 952 971	28 631 811	33 718 382	37 468 566	10 678 840	15 765 411	19 515 595
świadczenia	13 512 395	13 055 530	29 347 810	23 367 208	24 721 948	-456 865	15 835 415	9 854 813	11 209 553	16 292 280	10 311 677	11 666 417
wydatki rzeczowe	27 814 478	22 330 982	1 462 974	-16 556 756	-15 314 951	-5 483 496	-26 351 504	-44 371 234	-43 129 429	-20 868 008	-38 887 738	-37 645 933
inwestycje	27 794 220	4 845 901	28 640 800	21 078 253	15 670 791	-22 948 319	846 579	-6 715 968	-12 123 430	23 794 898	16 232 351	10 824 889
Ogółem	104 548 966	119 810 224	215 106 074	185 688 197	201 398 384	15 261 259	110 557 108	81 139 231	96 849 418	95 295 849	65 877 972	81 588 159

Kierunek wydatków	Wzrost-spadek procentowy											
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000
plac	10,1%	18,9%	40,8%	39,9%	44,8%	8,0%	27,9%	27,0%	31,5%	18,4%	17,6%	21,8%
poходne od plac	10,3%	45,6%	66,6%	76,6%	84,0%	32,0%	51,1%	60,2%	66,9%	14,4%	21,3%	26,4%
świadczenia	19,1%	18,5%	41,6%	33,1%	35,0%	-0,5%	18,8%	11,7%	13,3%	19,5%	12,3%	13,9%
wydatki rzeczowe	26,8%	21,5%	1,4%	-16,0%	-14,8%	-4,2%	-20,0%	-33,8%	-32,8%	-16,6%	-30,9%	-29,9%
inwestycje	506,3%	88,3%	521,7%	363,9%	265,4%	-68,9%	2,5%	-20,2%	-36,4%	230,2%	157,0%	104,7%
Ogółem	19,8%	22,7%	40,7%	35,1%	38,1%	2,4%	17,5%	12,8%	15,3%	14,7%	10,2%	12,6%

Legenda:

- plac - paragrafy: 11, 12, 16,
- pochodne od plac - paragrafy: 15, 17, 41, 42,
- świadczenia - paragrafy: 21, 22, 25, 43,
- wydatki rzeczowe - paragrafy: 20, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 44, 62, 66, 67, 70,
- inwestycje - paragraf: 72.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Tabela 21. Zestawienie zbiorcze wykonanych wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w złotych

Kierunek wydatków	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
plac	295 447 264	332 434 856	346 217 147	398 352 908	416 473 215	418 790 313
pochodne od plac	58 263 617	51 841 207	62 230 287	68 561 538	75 141 070	74 309 897
świadczenia	65 656 487	83 891 614	85 316 613	87 768 618	91 522 126	95 659 905
wydatki rzeczowe	109 271 624	134 028 343	118 585 906	128 824 102	104 828 228	117 799 561
inwestycje	5 490 209	22 110 859	10 286 615	30 891 851	26 568 462	21 130 994
Ogółem	534 129 202	624 306 880	622 636 567	714 399 017	714 533 101	727 690 670

Kierunek wydatków	Wzrost/spadek kwotowy														
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
plac	36 987 592	50 769 883	102 905 644	121 025 952	123 343 049	13 782 291	65 918 053	84 038 360	86 355 457	52 135 761	70 256 069	72 573 166	18 120 307	20 437 405	2 317 098
pochodne od plac	-6 422 410	3 966 669	10 297 921	16 877 452	16 046 280	10 389 079	16 720 331	23 299 662	22 468 690	6 331 252	12 910 783	12 079 610	6 579 532	5 748 359	-831 173
świadczenia	18 235 128	19 660 126	22 112 131	25 865 639	30 003 418	1 424 999	3 877 003	7 630 511	11 768 291	2 452 005	6 205 512	10 343 292	3 753 508	7 891 287	4 137 779
wydatki rzeczowe	24 756 719	9 314 281	19 552 478	-4 443 396	8 527 937	-15 442 438	-5 204 241	-29 200 115	-16 228 782	10 238 196	-13 757 677	-786 345	-23 995 874	-11 024 541	12 971 333
inwestycje	16 620 650	4 796 405	25 401 642	21 078 253	15 640 785	-11 824 245	8 780 992	4 457 603	-979 865	20 605 236	16 281 847	10 844 379	-4 323 389	-9 760 857	-5 437 468
Ogółem	90 177 678	88 507 365	180 269 816	180 403 899	193 561 468	-1 670 313	90 092 137	90 226 221	103 383 790	91 762 450	91 896 534	105 054 103	134 084	13 291 653	13 157 569

Kierunek wydatków	Wzrost/spadek procentowy														
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
plac	12,5%	17,2%	34,8%	41,0%	41,7%	4,1%	19,8%	25,3%	26,0%	15,1%	20,3%	21,0%	4,5%	5,1%	0,6%
pochodne od plac	-11,0%	6,8%	17,7%	29,0%	27,5%	20,0%	32,3%	44,9%	43,3%	10,2%	20,7%	19,4%	9,6%	8,4%	-1,1%
świadczenia	27,8%	29,9%	33,7%	39,4%	45,7%	1,7%	4,6%	9,1%	14,0%	2,9%	7,3%	12,1%	4,3%	9,0%	4,5%
wydatki rzeczowe	22,7%	8,5%	17,9%	-4,1%	7,8%	-11,5%	-3,9%	-21,8%	-12,1%	8,6%	-11,6%	-0,7%	-18,6%	-8,6%	12,4%
inwestycje	302,7%	87,4%	462,7%	383,9%	284,9%	-53,5%	39,7%	20,2%	-4,4%	200,3%	158,3%	105,4%	-14,0%	-31,6%	-20,5%
Ogółem	16,9%	16,6%	33,8%	33,8%	36,2%	-0,3%	14,4%	14,5%	16,6%	14,7%	14,8%	16,9%	0,0%	1,9%	1,8%

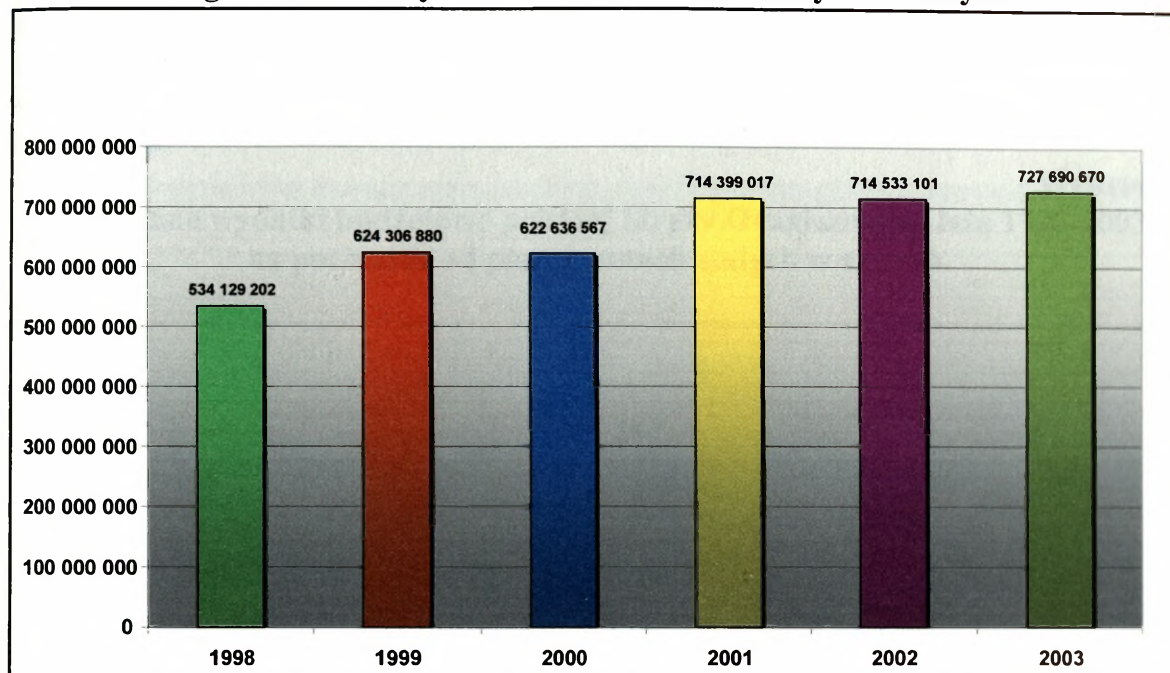
Legenda:

- plac - paragrafy: 11, 12, 16,
- pochodne od plac - paragrafy: 15, 17, 41, 42,
- świadczenia - paragrafy: 21, 22, 25, 43,
- wydatki rzeczowe - paragrafy: 20, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 44, 62, 66, 67, 70,
- inwestycje - paragraf: 72.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 27

**Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003
wg ich całościowych wielkości w cenach stałych w złotych**

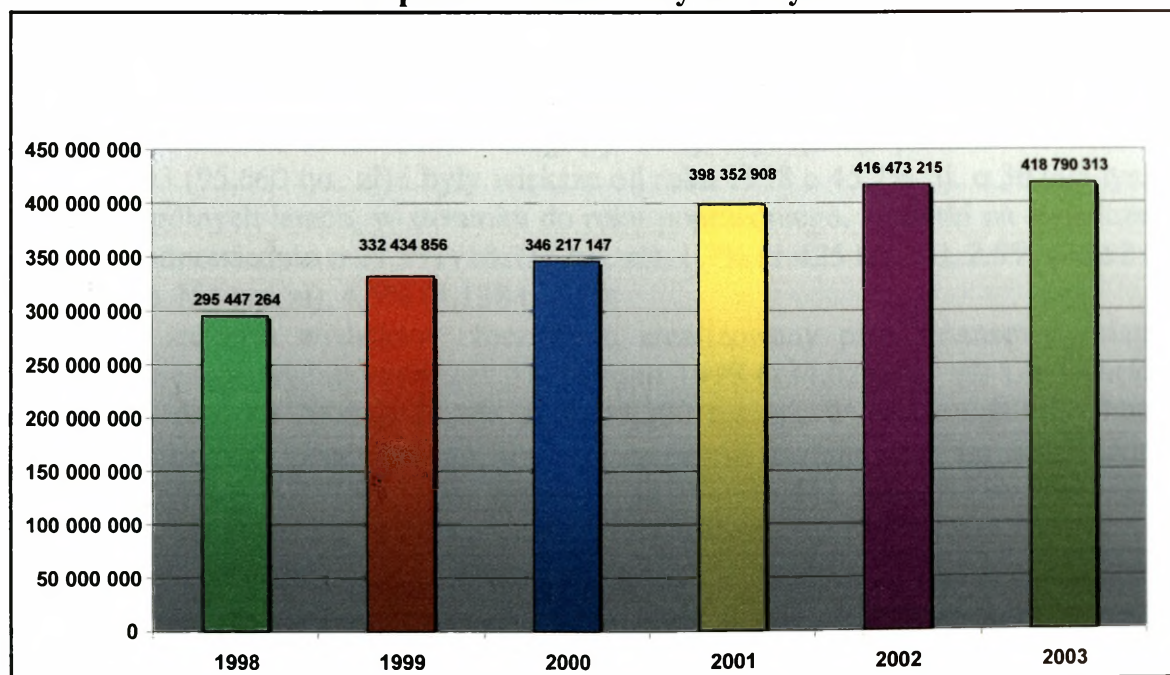

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Poziom wydatków płacowych w poszczególnych latach przedstawia wykres 28.

Wykres 28

**Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003
na płace w cenach stałych złotych**

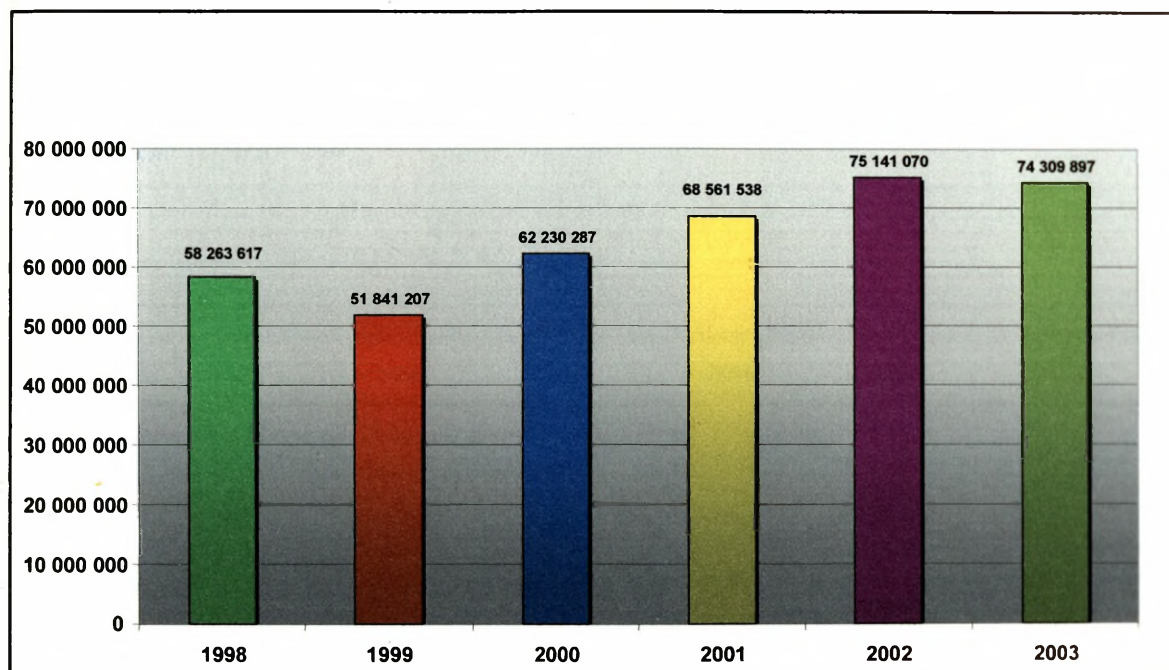

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Plan finansowy zrealizowany na wydatki pochodne od płac osiągnął swój największy poziom (wykres 29) w roku 2002 (75.141 tys. zł) i był większy od roku 1999 o 44,9%, tj. o 23.300 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na pochodne od płac kształtowały się odpowiednio spadek o 11,0% (6.422 tys. zł), wzrost o 20,0% (10.389 tys. zł), 10,2% (6.331 tys. zł), 9,6% (6.580 tys. zł), spadek o 1,1% (831 tys. zł). Poziom omawianych wydatków przedstawia.

Wykres 29

Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na pochodne od płac w cenach stałych w złotych

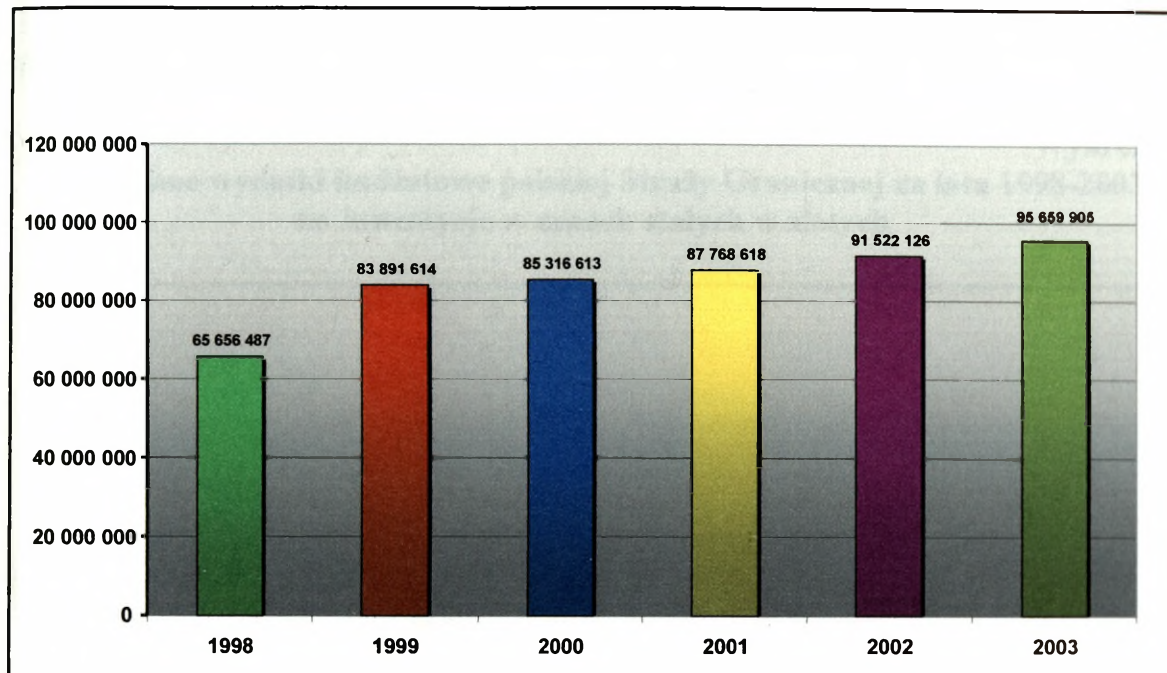
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wydatki na świadczenia osiągnęły swój największy poziom (wykres 30) w roku 2003 (95.660 tys. zł) i były większe od roku 1998 o 45,7%, tj. o 30.003 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na świadczenia wzrastały odpowiednio o 27,8% (18.235 tys. zł), 1,7% (1.425 tys. zł), 2,9% (2.452 tys. zł), 4,3% (3.754 tys. zł), 4,5% (4.138 tys. zł).

W zakresie wydatków rzeczowych zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki (wykres 31) w roku 1999 (134.028 tys. zł) i był większy w stosunku do roku 2002 o 21,8%, tj. o 29.200 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki rzeczowe kształtowały się odpowiednio: wzrost o 22,7% (24.757 tys. zł), spadek o 11,5% (15.442 tys. zł), wzrost o 8,6% (10.238 tys. zł), spadek o 18,6% (23.996 tys. zł), wzrost o 12,4% (12.971 tys. zł).

Wykres 30

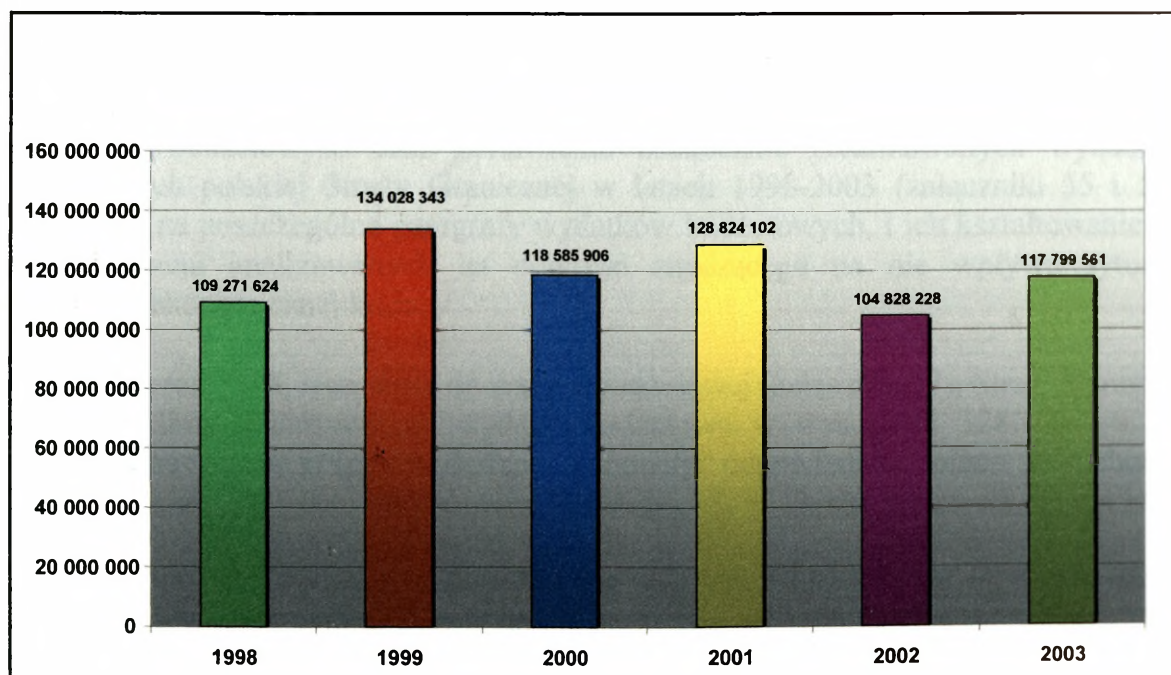
**Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003
na świadczenia w cenach stałych w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 31

**Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003
na wydatki rzeczowe w cenach stałych w złotych**

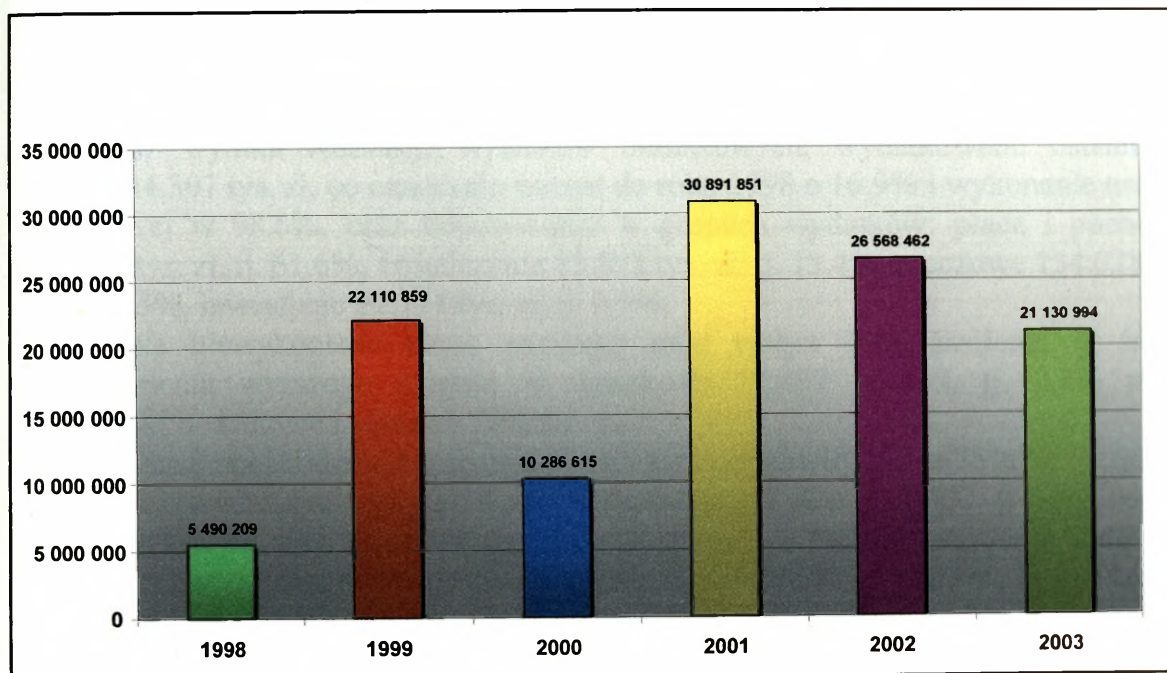

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wydatki na inwestycje osiągnęły swój największy poziom (wykres 32) w roku 2001 (30.892 tys. zł) i były większe od roku 1998 o 462,7%, tj. o 25.402 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na inwestycje kształtowały się odpowiednio: wzrost o 302,7% (16.621 tys. zł), spadek o 53,5% (11.824 tys. zł), wzrost o 200,3% (20.605 tys. zł), spadek o 14,0% (4.323 tys. zł), spadek o 20,5% (5.437 tys. zł).

Wykres 32

**Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003
na inwestycje w cenach stałych w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Szczegółowe zestawienie planów wydatków budżetowych w cenach stałych wg ustaw budżetowych oraz zestawienie ostatecznie zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 (załączniki 55 i 56), w rozbiciu na poszczególne paragrafy wydatków budżetowych, i ich kształtowanie się na przestrzeni analizowanych lat dowodzi znaczącego na nie wpływu sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju.

Na rok 1998, stosownie do ustawy budżetowej (załącznik 57), Straż Graniczna otrzymała limit finansowy na wydatki budżetowe w wysokości 528.760 tys. zł. W strukturze planu grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 349.000 tys. zł, tj. 66,0%, świadczenia 70.626 tys. zł, tj. 13,4%, rzeczowe 103.643 tys. zł, tj. 19,7%, inwestycje 5.490 tys. zł, tj. 1,0%.

Ostatecznie zrealizowano wydatki w wysokości 534.129 tys. zł, odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 353.711 tys. zł, tj. 66,2%, świadczenia 65.656 tys. zł, tj. 12,3%, rzeczowe 109.272 tys. zł, tj. 20,5%, inwestycje 5.490 tys. zł, tj. 1,0%.

Na wykonanie wydatków budżetowych wyższych niż ustawa budżetowa miało wpływ przyznanie dodatkowych środków finansowych, w ramach resortu spraw wewnętrznych i administracji, na realizację wypłat odpraw i świadczeń związanych ze zwolnieniami ze służby funkcjonariuszy w łącznej wysokości 5.369 tys. zł.

Płace i pochodne od płac oraz świadczenia stanowiły około 78,5% (419.626 tys. zł) całości wydatków polskiej Straży Granicznej. Tylko ok. 100.000 tys. zł zostało wydatkowane na tzw. wydatki rzeczowe związane z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych.

Wg ustawy budżetowej na rok 1999, Straż Graniczna otrzymała limit finansowy na wydatki budżetowe w wysokości 633.309 tys. zł, tj. wzrost w stosunku do 1998 o 19,8%, (załącznik 58). W strukturze planu wg ustawy budżetowej grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 384.428 tys. zł, tj. 60,7%, świadczenia 84.138 tys. zł, tj. 13,3%, rzeczowe 131.457 tys. zł, tj. 20,8%, inwestycje 33.284 tys. zł, tj. 5,3%.

W wyniku realizacji wydatków budżetowych, wydatkowano ostatecznie kwotę 624.307 tys. zł, co oznaczało wzrost do roku 1998 o 16,9% i wykonanie ustawy budżetowej w 98,6%, oraz odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 384.276 tys. zł, tj. 61,6%, świadczenia 83.892 tys. zł, tj. 13,4%, rzeczowe 134.028 tys. zł, tj. 21,5%, inwestycje 22.111 tys. zł, tj. 3,5%.

Na niewykonanie planu rocznego miał wpływ brak zasilenia w środki od dysponenta wyższego stopnia w wysokości 12.497 tys. zł, tj. 2,2% planu na wydatki budżetowe i rezerwy finansowe.

Płace i pochodne od płac oraz świadczenia stanowiły około 75% (468.168 tys. zł) całości wydatków polskiej Straży Granicznej. Tylko 134.000 tys. zł zostało wydatkowane na tzw. wydatki rzeczowe związane z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych. Rozpoczęto proces budowy nowych obiektów infrastruktury granicznej na przyszłej zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, na które limitowano ponad 33.000 tys. zł, ale ostatecznie, w wyniku braku zasilenia w środki finansowe, wydatkowano 22.111 tys. zł.

Ustawa budżetowa na rok 2000, przewidywała dla Straży Granicznej limit finansowy na wydatki budżetowe w wysokości 648.570 tys. zł, tj. wzrost w stosunku do 1999 o 2,4%, (załącznik 59). W strukturze planu wg ustawy budżetowej grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 428.578 tys. zł, tj. 66,1%, świadczenia 83.682 tys. zł, tj. 12,9%, rzeczowe 125.974 tys. zł, tj. 19,4%, inwestycje 10.336 tys. zł, tj. 1,6%.

Ostatecznie zrealizowano wydatki w wysokości 622.637 tys. zł, co oznaczało spadek do roku 1999 o 0,3% i wykonanie ustawy budżetowej w 96%, oraz odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 408.447 tys. zł, tj. 65,6%, świadczenia 85.317 tys. zł, tj. 13,7%, rzeczowe 118.586 tys. zł, tj. 19,1%, inwestycje 10.287 tys. zł, tj. 1,7%.

Płace i pochodne od płac oraz świadczenia stanowiły około 79,3% (493.764 tys. zł) całości wydatków polskiej Straży Granicznej. Tylko ok. 119.000 tys. zł zostało wydatkowane na tzw. wydatki rzeczowe związane z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych. Kontynuowano proces budowy nowych obiektów infrastruktury granicznej na przyszłej zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na które wydatkowano jedynie ok. 10.000 tys. zł.

Stosownie do ustawy budżetowej na rok 2001, Straż Graniczna otrzymała limit finansowy na wydatki budżetowe w wysokości 743.866 tys. zł, tj. wzrost w stosunku do 2000 o 114,7%, (załącznik 60). W strukturze planu wg ustawy budżetowej grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 504.655 tys. zł, tj. 67,8%, świadczenia 99.974 tys. zł, tj. 13,4%, rzeczowe 105.106 tys. zł, tj. 14,1%, inwestycje 34.131 tys. zł, tj. 4,6%.

Ostatecznie zrealizowano wydatki w wysokości 714.399 tys. zł, co oznaczało wzrost do roku 2000 o 14,7% i wykonanie ustawy budżetowej w 96%, oraz odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 466.914 tys. zł, tj. 65,4%, świadczenia 87.769 tys. zł, tj. 12,3%, rzeczowe 128.824 tys. zł, tj. 18,0%, inwestycje 30.892 tys. zł, tj. 4,3%.

Płace i pochodne od płac oraz świadczenia stanowiły około 77,6% (554.683 tys. zł) całości wydatków polskiej Straży Granicznej. Ok. 129.000 tys. zł zostało wydatkowane na tzw. wydatki rzeczowe związane z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych. Kontynuowano proces budowy nowych obiektów infrastruktury granicznej na przyszłej zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na które limitowano 34.000 tys. zł. W związku z wprowadzeniem kolejnego ograniczenia w realizacji pełnego limitu finansowego wydatków budżetowych ostatecznie wydatkowano na inwestycje 90,5% zakładanego limitu.

Ustawa budżetowa na rok 2002, przewidywała dla Straży Granicznej limit finansowy na wydatki budżetowe w wysokości 714.448 tys. zł, tj. spadek w stosunku do 2001 o 4,0%, (załącznik 61). W strukturze planu wg ustawy budżetowej grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 506.800 tys. zł, tj. 71,0%, świadczenia 93.993 tys. zł, tj. 13,1%, rzeczowe 87.086 tys. zł, tj. 12,2%, inwestycje 26.568 tys. zł, tj. 3,7%.

Zrealizowano wydatki w wysokości 714.533 tys. zł, co oznaczało wzrost do roku 2001 o 134 tys. zł. i wykonanie ustawy budżetowej w 100%, oraz odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 491.614 tys. zł, tj. 68,8%, świadczenia 91.522 tys. zł, tj. 12,8%, rzeczowe 104.828 tys. zł, tj. 14,7%, inwestycje 26.568 tys. zł, tj. 3,7%.

Płace i pochodne od płac oraz świadczenia stanowiły około 81,6% (583.136 tys. zł) całości wydatków polskiej Straży Granicznej. Tylko ok. 105.000 tys. zł zostało wydatkowane na tzw. wydatki rzeczowe związane z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych. Kontynuowano proces budowy nowych obiektów infrastruktury granicznej na przyszłej zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na które limitowano i wydatkowano kwotę ponad 26.000 tys. zł.

Stosownie do ustawy budżetowej na rok 2003, Straż Graniczna otrzymała limit finansowy na wydatki budżetowe w wysokości 730.158 tys. zł, tj. wzrost w stosunku do 2002 o 2,2%, (załącznik 62). W strukturze planu wg ustawy budżetowej grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 525.321 tys. zł, tj. 72,0%, świadczenia 95.348 tys. zł, tj. 13,1%, rzeczowe 88.328 tys. zł, tj. 12,1%, inwestycje 21.161 tys. zł, tj. 2,9%.

Ostatecznie zrealizowano wydatki w wysokości 727.691 tys. zł, co oznaczało wzrost do roku 2002 o 4% i wykonanie ustawy budżetowej w 99,7%, oraz odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 493.100 tys. zł, tj. 67,8%,

świadczenia 95.660 tys. zł, tj. 13,2%, rzeczowe 117.780 tys. zł, tj. 16,2%, inwestycje 21.131 tys. zł, tj. 2,9%.

Płace i pochodne od płac oraz świadczenia stanowiły około 80,9% (588.760 tys. zł) całości wydatków polskiej Straży Granicznej. Ok. 118.000 tys. zł zostało wydatkowane na tzw. wydatki rzeczowe związane z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych. Kontynuowano proces budowy nowych obiektów infrastruktury granicznej na przyszłej zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na które limitowano i wydatkowano kwotę ponad 21.100 tys. zł.

2.2.2. Analiza środków rezerw budżetowych

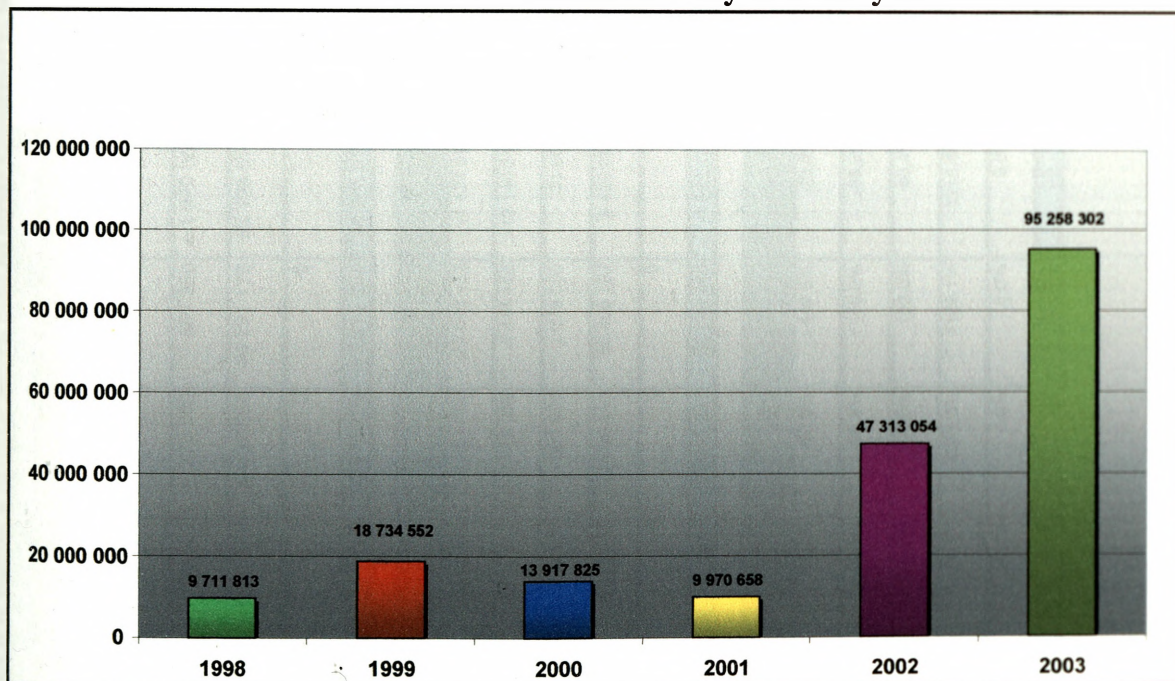
W ramach wydatków budżetowych, dodatkowym źródłem finansowania zadań polskiej straży Granicznej, są rezerwy ogólne i celowe budżetu państwa.

W latach 1998-2003 (tabela 22) obserwujemy stały wzrost limitu wydatków budżetowych Straży Granicznej, których źródłem finansowania są rezerwy, mimo trudnej sytuacji finansów publicznych państwa.

Największy limit rezerw obserwujemy (wykres 33) w roku 2003 (95.258 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 wyższy o 880,8%, tj. o 85.546 tys. zł.

Wykres 33

Limity rezerw budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Najwyższe wykonane wydatki finansowane z tytułu rezerw obserwujemy w roku 2003 (90.041 tys. zł), które są w stosunku do roku 2000 większe o 1.046,8%, tj. o 82.190 tys. zł, (tabela 23, wykres 34).

W zakresie wydatków płacowych (wykres 35) zrealizowany plan rezerw osiągnął swoje największe wydatki w roku 2003 (32.360 tys. zł) i był większy w stosunku do roku 2001 o 32.357 tys. zł.

Tabela 22. Zestawienie zbiorcze limitów wydatków rezerw polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w złotych

Kierunek wydatków	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
place	6 150 537	4 881 486	3 744 470	3 383	194 342	33 796 989
pochodne od plac	2 829 248	13 659 986	519 341	605	30 192	7 243 703
świadczenia	0	78 306	109 907	270 980	357 350	1 079 000
wydatki rzeczowe	732 028	114 774	9 544 106	9 695 690	46 731 170	53 138 610
inwestycje	0	0	0	0	0	0
Ogółem	9 711 813	18 734 552	13 917 825	9 970 658	47 313 054	95 258 302

Kierunek wydatków	Wzrost-spadek kwotowy													
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2003-2001	2003-2002
place	-1 269 051	-2 406 067	-6 147 154	-5 956 195	27 646 452	-1 137 016	-4 878 103	-4 687 144	28 915 503	-3 741 087	-3 550 128	30 052 519	190 959	33 793 606
pochodne od plac	10 830 739	-2 309 906	-2 828 643	-2 799 056	4 414 455	-13 140 645	-13 659 381	-13 629 794	-6 416 283	-518 736	-489 149	6 724 362	29 587	7 243 098
świadczenia	78 306	109 907	270 980	357 350	1 079 000	31 602	192 674	279 044	1 000 694	161 072	247 443	969 093	86 370	808 020
wydatki rzeczowe	-617 254	8 812 078	8 963 662	45 999 142	52 406 582	9 429 332	9 560 916	46 616 396	53 023 636	151 584	37 187 064	43 594 504	37 035 480	43 442 920
inwestycje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	9 022 739	4 206 012	258 845	37 601 241	85 546 489	-4 816 727	-8 763 895	28 578 502	76 523 750	-3 947 167	33 395 229	81 340 477	37 342 397	85 287 644

Kierunek wydatków	Wzrost-spadek procentowy														
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
place	-20,6%	-39,1%	-99,9%	-96,8%	449,5%	-23,3%	-99,9%	-96,0%	592,4%	-99,9%	-94,8%	802,6%	5644,5%	998892,6%	17290,4%
pochodne od plac	382,8%	-81,6%	-100,0%	-98,9%	156,0%	-96,2%	-100,0%	-99,8%	-47,0%	-99,9%	-94,2%	1294,8%	4890,0%	1197107,9%	23892,1%
świadczenia	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	40,4%	246,1%	356,4%	1277,9%	146,6%	225,1%	881,7%	31,9%	298,2%	201,9%
wydatki rzeczowe	-84,3%	1203,8%	1224,5%	6283,8%	7159,1%	8215,6%	8347,6%	40615,9%	46198,5%	1,6%	389,6%	456,8%	382,0%	448,1%	13,7%
inwestycje	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ogółem	92,9%	43,3%	2,7%	387,2%	880,8%	-25,7%	-46,8%	152,5%	408,5%	-28,4%	239,9%	584,4%	374,5%	855,4%	101,3%

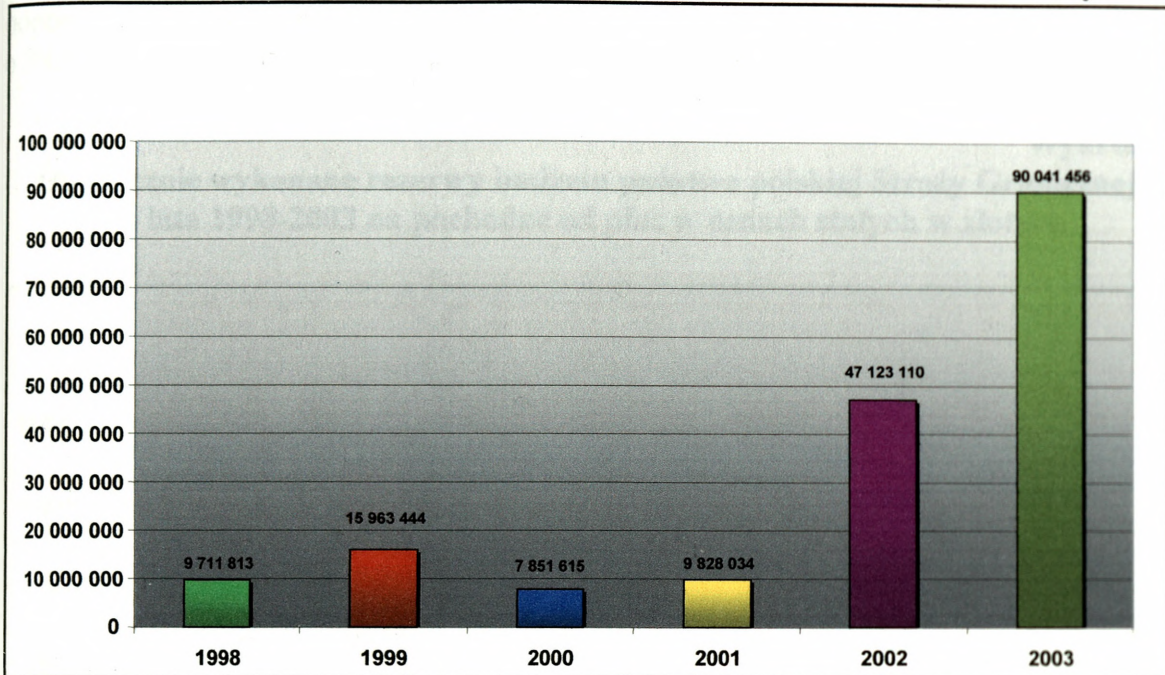
Legenda:

- place - paragrafy: 11, 12, 16,
- pochodne od plac - paragrafy: 15, 17, 41, 42,
- świadczenia - paragrafy: 21, 22, 25, 43,
- wydatki rzeczowe - paragrafy: 20, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 44, 62, 66, 67, 70,
- inwestycje - paragraf: 72.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej

Wykres 34

Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg ich całościowych wielkości w cenach stałych w złotych

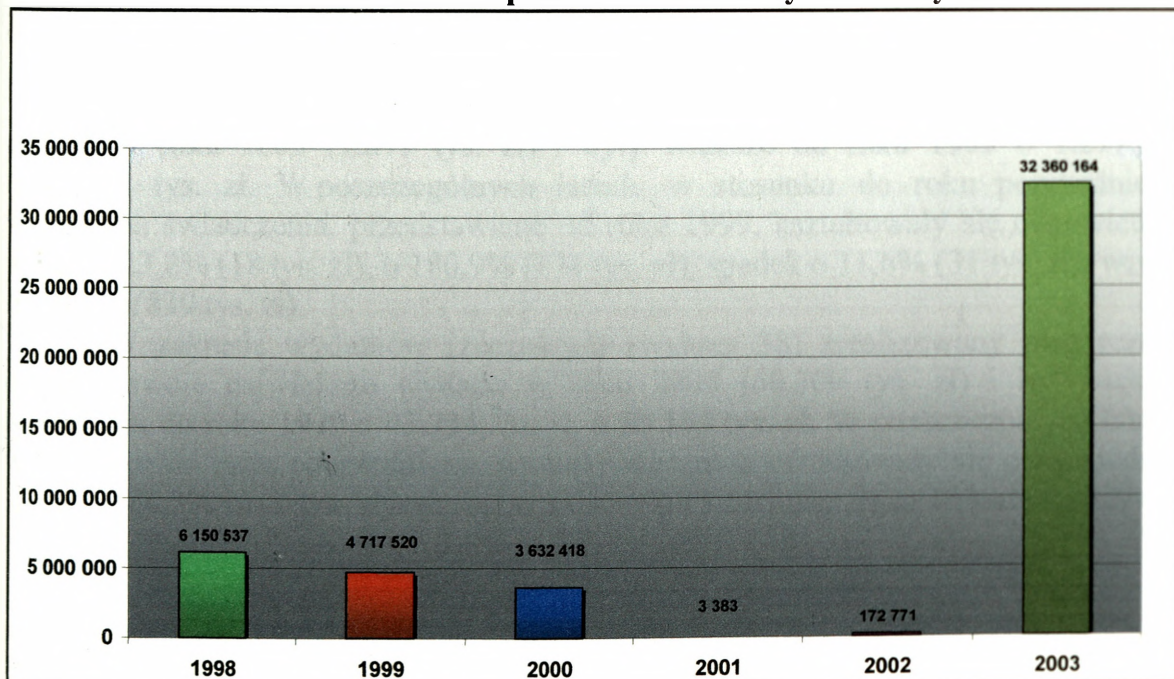

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki płacowe kształtowały się odpowiednio, spadek o 23,3% (1.433 tys. zł), o 23,0% (1.085 tys. zł), o 99,9% (3.629 tys. zł), wzrost o 5.006,9% (169 tys. zł), o 18.630,1% (32.187 tys. zł).

Wykres 35

Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na płace w cenach stałych w złotych

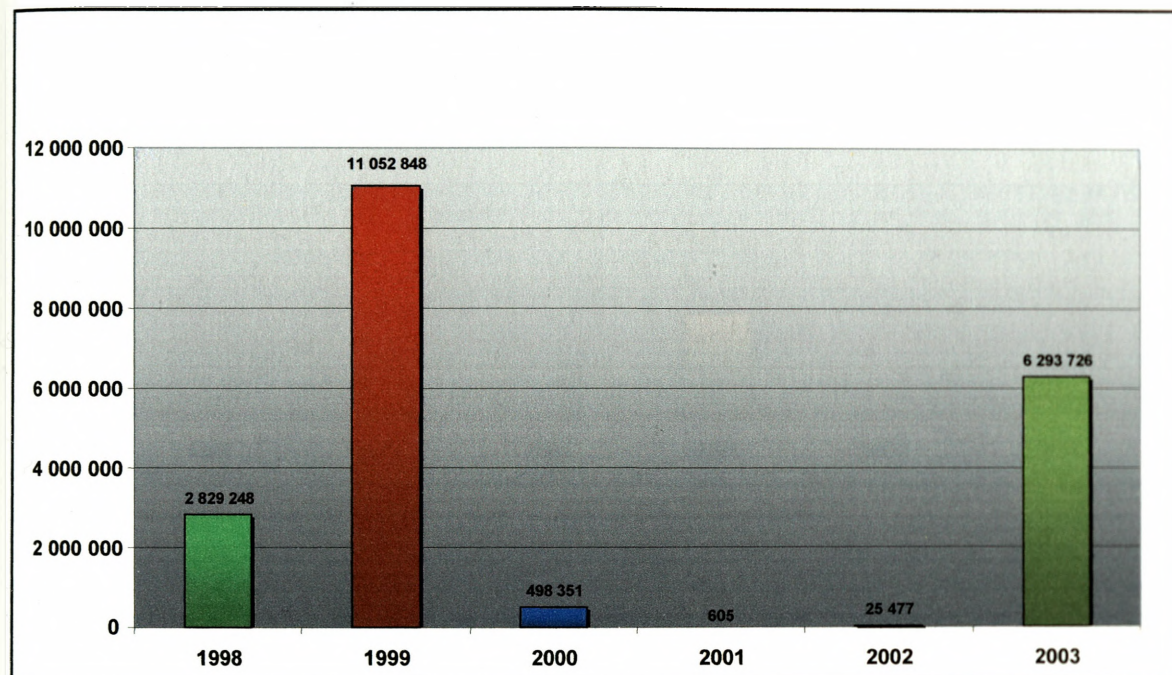

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Plan rezerw zrealizowany na wydatki pochodne od płac (wykres 36) osiągnął swój największy poziom w roku 1999 (11.053 tys. zł). W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na pochodne od płac kształtowały się odpowiednio wzrost o 290,7% (8.224 tys. zł), spadek o 95,5% (10.554 tys. zł), o 99,9% (498 tys. zł), wzrost o 4.111% (24.872 tys. zł), 24.603,6% (6.268 tys. zł).

Wykres 36

Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na pochodne od płac w cenach stałych w złotych

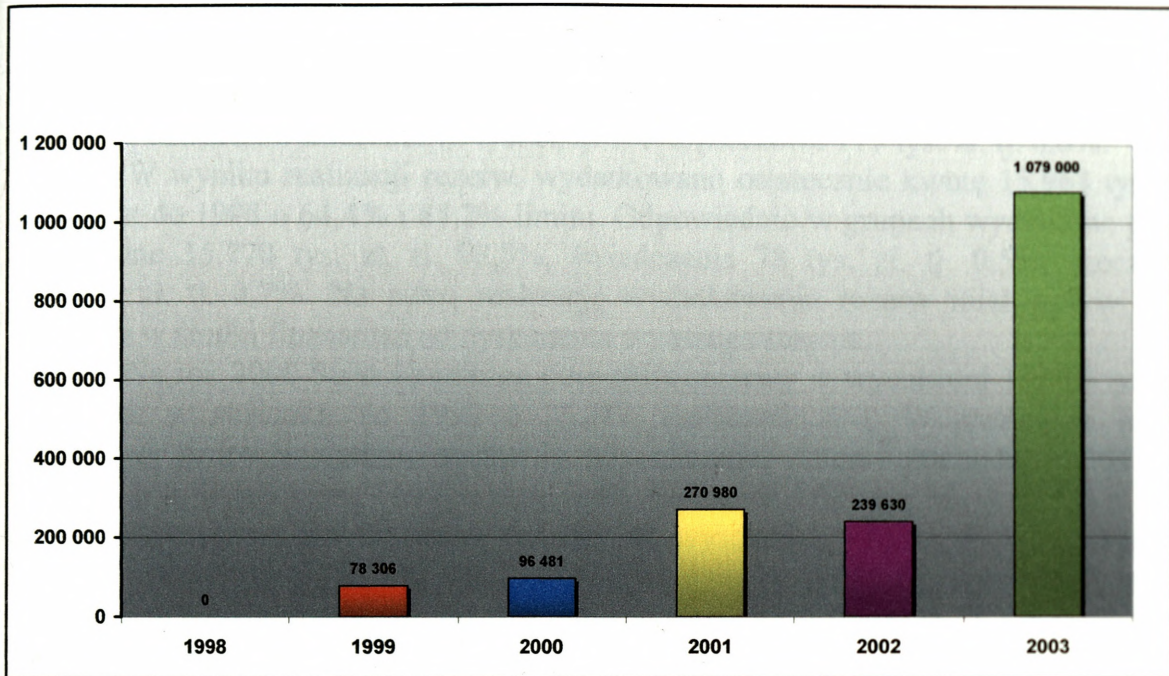
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wydatki rezerw na świadczenia (wykres 37) osiągnęły swój największy poziom w roku 2003 (1.079 tys. zł) i były większe od roku 1999 o 1.277,9%, tj. o 1.001 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na świadczenia, przedstawiane od roku 1999, kształtowały się odpowiednio wzrost o 23,2% (18 tys. zł), o 180,9% (174 tys. zł), spadek o 11,6% (31 tys. zł), wzrost o 350,3% (839 tys. zł).

W zakresie wydatków rzeczowych (wykres 38) zrealizowany plan rezerw osiągnął swoje największe wydatki w roku 2003 (50.309 tys. zł) i był większy w stosunku do roku 1999 o 43.734,3%, tj. o 50.194 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki rzeczowe kształtowały się odpowiednio: spadek o 84,3% (617 tys. zł), wzrost o 3.057,9% (3.510 tys. zł), o 163,6% (5.929 tys. zł), o 388,7% (37.132 tys. zł), o 7,8% (3,623 tys. zł).

Wykres 37

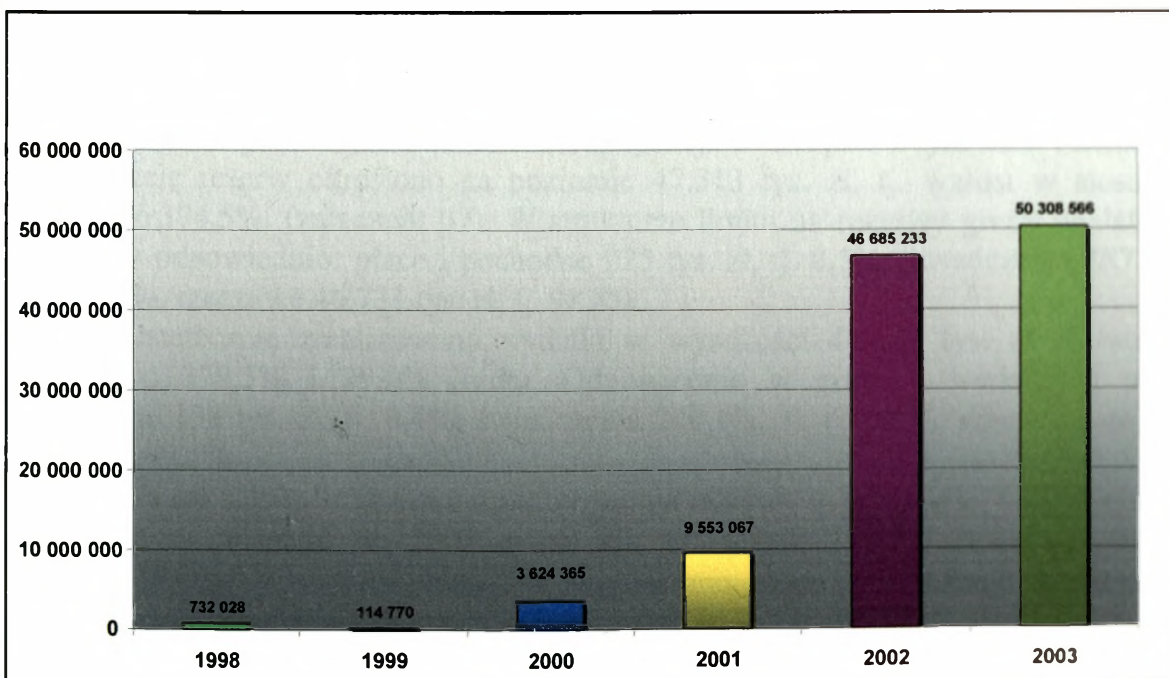
Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej
za lata 1998-2003 na świadczenia w cenach stałych w złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 38

Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej
za lata 1998-2003 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Na rok 1998, Straż Graniczna otrzymała rezerwy, w cenach stałych, w wysokości 9.712 tys. zł, (załącznik 63). W strukturze limitu na rezerwy grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 8.980 tys. zł, tj. 92,5% całości rezerw, oraz rzeczowe 732 tys. zł, tj. 7,5%. Ostatecznie zrealizowano wydatki rezerw w wysokości 9.712 tys. zł, tj. w 100%.

Na rok 1999, Straż Graniczna otrzymała rezerwy w wysokości 18.735 tys. zł, tj. wzrost w stosunku do 1998 o 92,9%, (załącznik 64). W strukturze limitu na rezerwy grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 18.541 tys. zł, tj. 99,0% całości, świadczenia 78 tys. zł, tj. 0,4%, rzeczowe 115 tys. zł, tj. 0,6%.

W wyniku realizacji rezerw, wydatkowano ostatecznie kwotę 15.963 tys. zł, tj. wzrost do 1998 o 64,4% i 85,2% limitu. Odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 15.770 tys. zł, tj. 98,8%, świadczenia 78 tys. zł, tj. 0,5%, rzeczowe 115 tys. zł, tj. 0,7%. Na pełną realizację wydatkowania rezerw miał wpływ brak zasilenia w środki finansowe od dysponenta wyższego stopnia.

Na rok 2000 Straż Graniczna otrzymała rezerwy w wysokości 13.918 tys. zł, tj. spadek w stosunku do 1999 o 25,7%, (załącznik 65). W strukturze limitu na rezerwy grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 4.264 tys. zł, tj. 30,6%, świadczenia 110 tys. zł, tj. 0,8%, rzeczowe 9.544 tys. zł, tj. 68,6%.

Ostatecznie zrealizowano rezerwy w wysokości 7.852 tys. zł, tj. spadek do 1999 o 50,8% i 56,4% limitu. Odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 4.131 tys. zł, tj. 52,6%, świadczenia 96 tys. zł, tj. 1,2%, rzeczowe 3.624 tys. zł, tj. 46,2%.

Na rok 2001, Straż Graniczna otrzymała rezerwy w wysokości 9.971 tys. zł, tj. spadek w stosunku do 2000 o 28,4%, (załącznik 66). W strukturze limitu na rezerwy grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 4 tys. zł, tj. 0,04%, świadczenia 271 tys. zł, tj. 2,7%, rzeczowe 9.696 tys. zł, tj. 97,2%.

Ostatecznie zrealizowano wydatki w wysokości 9.828 tys. zł, tj. wzrost do 2000 o 25,2% i 98,6% limitu. Odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 4 tys. zł, tj. 0,04%, świadczenia 271 tys. zł, tj. 2,8%, rzeczowe 9.553 tys. zł, tj. 97,2%.

Rok 2002, to rok, w którym rozpoczęto proces dostosowywania Polskiej Straży Granicznej do wejścia do Unii Europejskiej. W związku z tym limit finansowy na realizację rezerw określono na poziomie 47.313 tys. zł, tj. wzrost w stosunku do 2001 o 374,5%, (załącznik 67). W strukturze limitu na rezerwy grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 225 tys. zł, tj. 0,5%, świadczenia 357 tys. zł, tj. 0,8%, rzeczowe 46.731 tys. zł, tj. 98,8%.

Ostatecznie zrealizowano wydatki w wysokości 47.123 tys. zł, tj. wzrost do 2001 o 379,5% i 99,6% limitu. Odpowiednio w grupach wydatków: płace i pochodne 198 tys. zł, tj. 0,4%, świadczenia 240 tys. zł, tj. 0,5%, rzeczowe 46.685 tys. zł, tj. 99,1%.

Na rok 2003, Straż Graniczna otrzymała rezerwy w wysokości 95.258 tys. zł, tj. wzrost w stosunku do 2002 o 101,3%, (załącznik 68). W strukturze limitu na rezerwy grupy wydatków stanowiły odpowiednio: płace i pochodne 41.041 tys. zł, tj. 43,1%, świadczenia 1.079 tys. zł, tj. 1,1%, rzeczowe 53.139 tys. zł, tj. 55,8%.

Ostatecznie zrealizowano wydatki w wysokości 90.041 tys. zł, tj. wzrost do 2002 o 91,1% i 94,5% limitu. Odpowiednio w grupach wydatków: płace

i pochodne 38.654 tys. zł, tj. 42,9%, świadczenia 1.079 tys. zł, tj. 1,2%, rzeczowe 50.309 tys. zł, tj. 55,9%.

Szczegółowe zestawienie limitów rezerw oraz ich wykonanie przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003, w rozbiciu na poszczególne paragrafy wydatków, i ich kształtowanie się na przestrzeni analizowanych lat (załączniki 69 i 70) dowodzi, że pozyskane przez formację rezerwy celowe stały się znaczącym źródłem finansowania zadań Straży Granicznej.

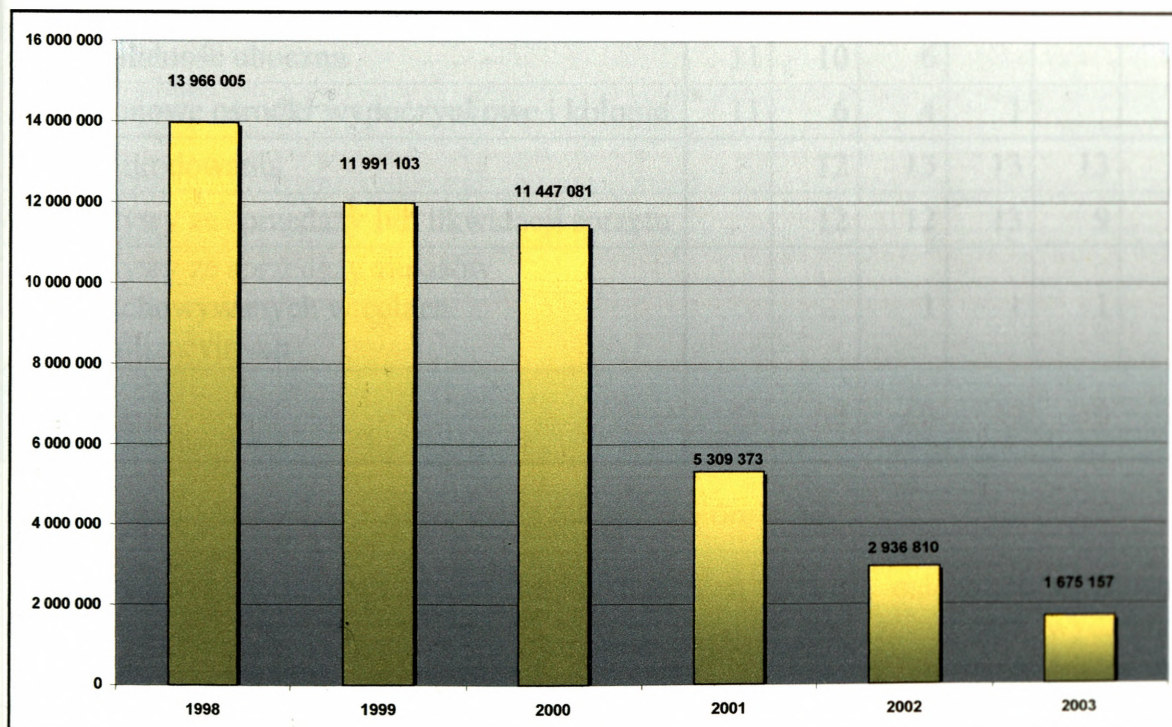
2.2.3. Analiza środków z działalności pozabudżetowej

W latach 1998-2003 w polskiej Straży Granicznej funkcjonowało łącznie: 1 typ zakładu budżetowego, 3 typy gospodarstw pomocniczych oraz 10 typów środków specjalnych. Na koniec roku 2003 w ramach działalności pozabudżetowej jednostek budżetowych pozostały jedynie: 1 typ gospodarstwa pomocniczego i 4 typy środków specjalnych w łącznej ilości 29 (tabela 24).

Wypracowały one w badanym okresie 46.972 tys. zł dochodu i wydatkowały kwotę 47.326 tys. zł, (tabela 25). Najwyższe wydatki osiągnięto w roku 1998 (wykres 39) w wysokości 13.966 tys. zł, a najniższe w roku 2003 – 1.675 tys. zł.

Wykres 39

Wydatki działalności pozabudżetowej polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Tabela 24. Formy działalności pozabudżetowej polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003

lp.	Forma działalności	Rok					
		1998	1999	2000	2001	2002	2003
	Zakład budżetowy, w tym:	2	2	1	1	0	0
1.	Ośrodek wczasowy	2	2	1	1		
	Gospodarstwo pomocnicze, w tym:	9	7	7	6	4	2
1.	Kasyno	8	6	6	4	2	2
2.	Zakład usługowo-handlowy	1	1	1	1	1	
3.	Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy				1	1	
	Środek specjalny, w tym:	60	76	52	42	36	27
1.	Rachunek nadwyżek	1	1				
2.	Podstawowy rachunek nadwyżek	13	13				
3.	Środki z przypadku rzeczy	1	1	1	1	1	1
4.	Internat	12	9	7	2		
5.	Darowizny	11	12	8	11	12	12
6.	Działalność uboczna	11	10	6			
7.	Sezonowe ośrodki wypoczynkowe i kolonie	11	6	4	1		
8.	Odszkodowania		12	13	13	13	13
9.	Wpływy ze sprzedaży lub likwidacji sprzętu		12	12	13	9	
10.	Wpływy ze sprzedaży zapasów przechowywanych w celach mobilizacyjnych			1	1	1	1
	Razem	71	85	60	49	40	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Najwyższy poziom wydatków, w badanym okresie, osiągnięto w ramach środków specjalnych wynoszący 62,3%, tj. 29.478 tys. zł całości wydatków. W ramach gospodarstw pomocniczych osiągnięto poziom wydatków w wysokości 16.137 tys. zł (34,1%), oraz w ramach zakładów budżetowych 1.710 tys. zł (3,6%).

Badając sytuację finansową zakładów budżetowych (wykres 40) należy stwierdzić, że ta forma działalności pozabudżetowej upadła w roku 2001, a najwyższe wydatki osiągnęła w roku 1998, tj. 716 tys. zł.

Tabela 25. Przychody i wydatki działalności pozabudżetowej polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych

Zakłady budżetowe		
Rok	Dochody	Wydatki
1998	660 909	715 578
1999	395 860	436 366
2000	315 002	310 126
2001	277 173	248 061
2002	0	0
2003	0	0
Razem	1 648 943	1 710 131
Gospodarstwa pomocnicze		
1998	3 925 241	3 888 586
1999	3 609 069	3 484 142
2000	3 214 586	3 213 613
2001	2 862 369	2 992 818
2002	1 489 979	1 577 468
2003	974 356	980 788
Razem	16 075 600	16 137 415
Środki specjalne		
1998	9 840 078	9 361 841
1999	9 114 809	8 070 595
2000	7 667 788	7 923 342
2001	969 205	2 068 494
2002	784 711	1 359 341
2003	870 586	694 369
Razem	29 247 176	29 477 982
Ogółem	46 971 719	47 325 529

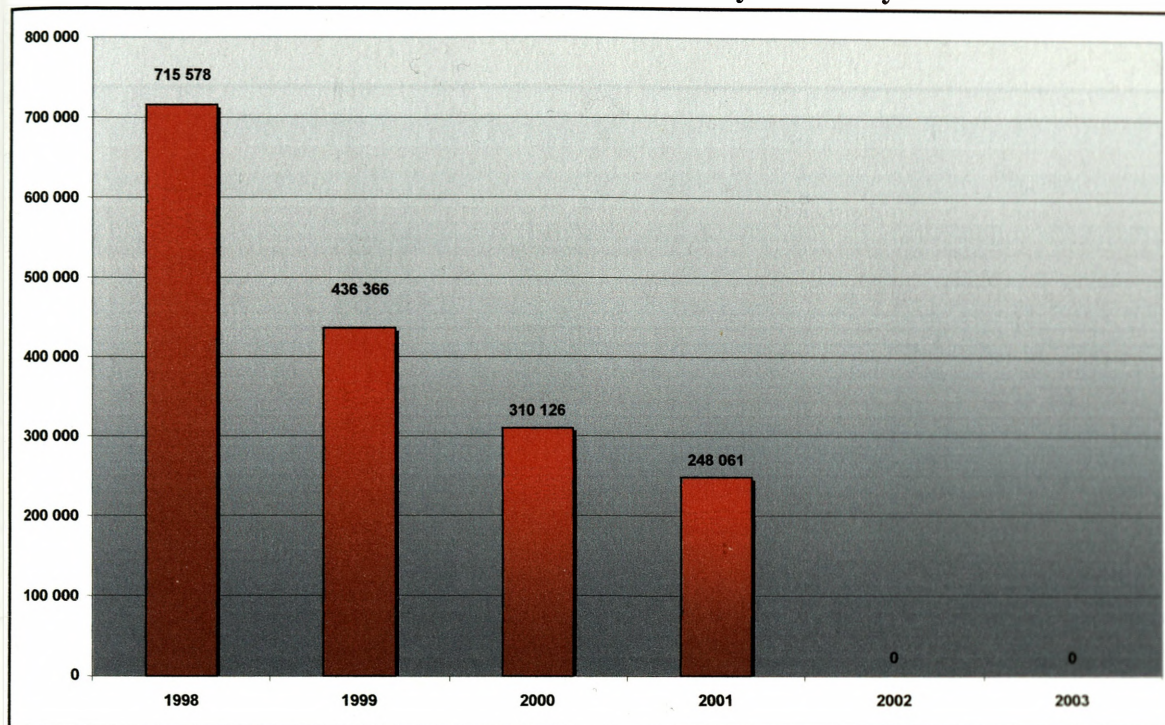
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej

Podobna sytuacja wystąpiła w gospodarstwach pomocniczych (wykres 41), gdzie najwyższe wydatki wystąpiły w roku 1998 – 3.889 tys. zł, a najniższe w roku 2003 – 981 tys. zł. Największe wydatki poniosły Kasyna – 12.566 tys. zł.

Badając efektywność gospodarki pozabudżetowej polskiej Straży Granicznej (wykres 42), należy stwierdzić, że najbardziej efektywną jej formą są środki specjalne, które najwyższe wydatki osiągnęły w roku 1998 – 9.362 tys. zł, a najniższe w roku 2003, tj. 694 tys. zł.

Wykres 40

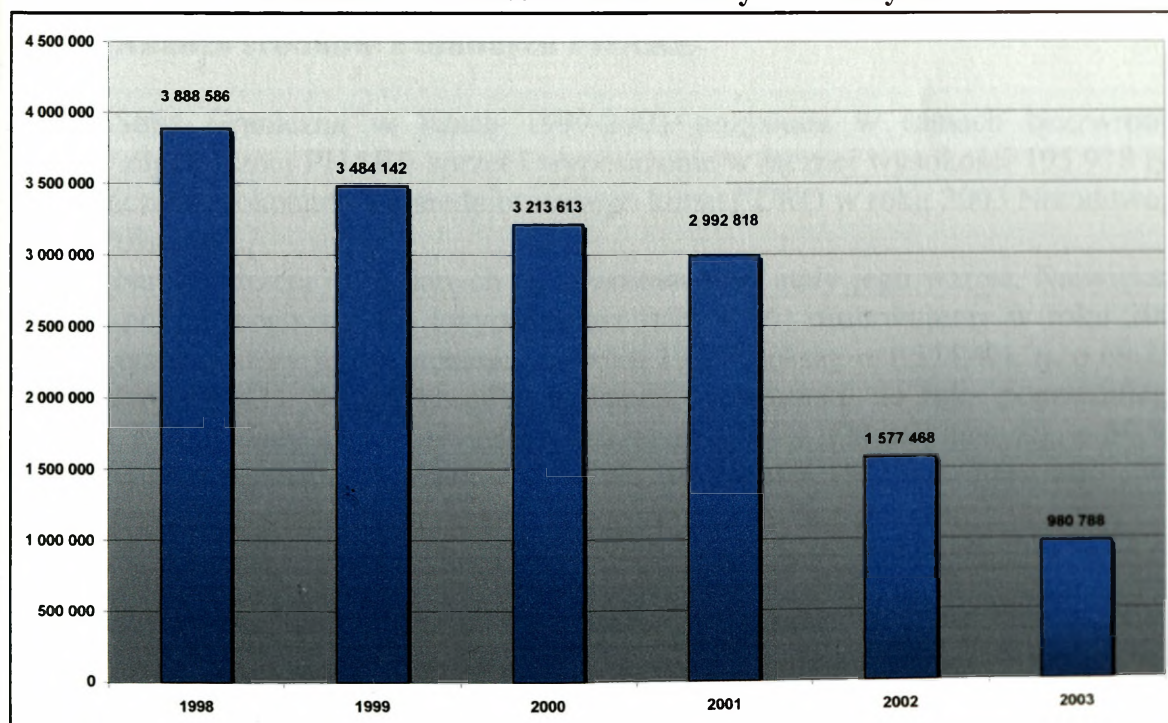
**Wydatki Zakładów budżetowych polskiej Straży Granicznej
w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 41

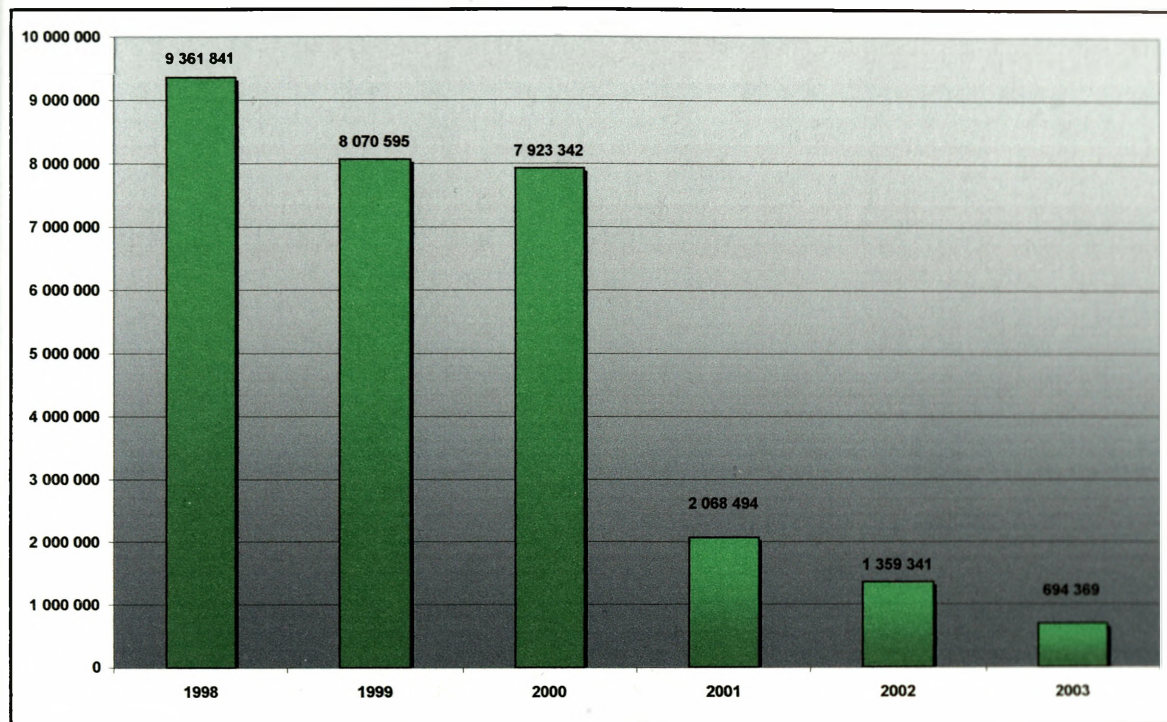
**Wydatki Gospodarstw pomocniczych polskiej Straży Granicznej
w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 42

**Wydatki Środków specjalnych polskiej Straży Granicznej
w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

2.2.4. Analiza środków z funduszu PHARE

Straż Graniczna w latach 1999-2003 pozyskała w ramach bezzwrotnej pomocy zagranicznej PHARE sprzęt i wyposażenie w łącznej wysokości 195.918 tys. zł. Przeliczenia dokonano wg średniorocznego kursu EURO w roku 2003 Narodowego Banku Polskiego.

Na przestrzeni omawianych lat odnotowujemy stały jego wzrost. Największą wartość pozyskanego sprzętu i wyposażenia (tabela 26) obserwujemy w roku 2003 (73.635 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1999 większy o 1.574,4%, tj. o 69.237 tys. zł, (wykres 43). W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, zakupy kształtowały się odpowiednio wzrost o 565,4% (24.867 tys. zł), o 59,9% (17.533 tys. zł), spadek o 10,6% (4.974 tys. zł), wzrost o 76,1% (31.812 tys. zł).

Ogółem wydatkowano na zakupy odpowiednio w kategoriach:

1. łączność i informatyka – 73.978 tys. zł,
2. obserwacja – 99.963 tys. zł,
3. transport – 2.639 tys. zł,
4. wsparcie taktyczne – 19.339 tys. zł.

Tabela 26. Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 w cenach bieżących w złotych

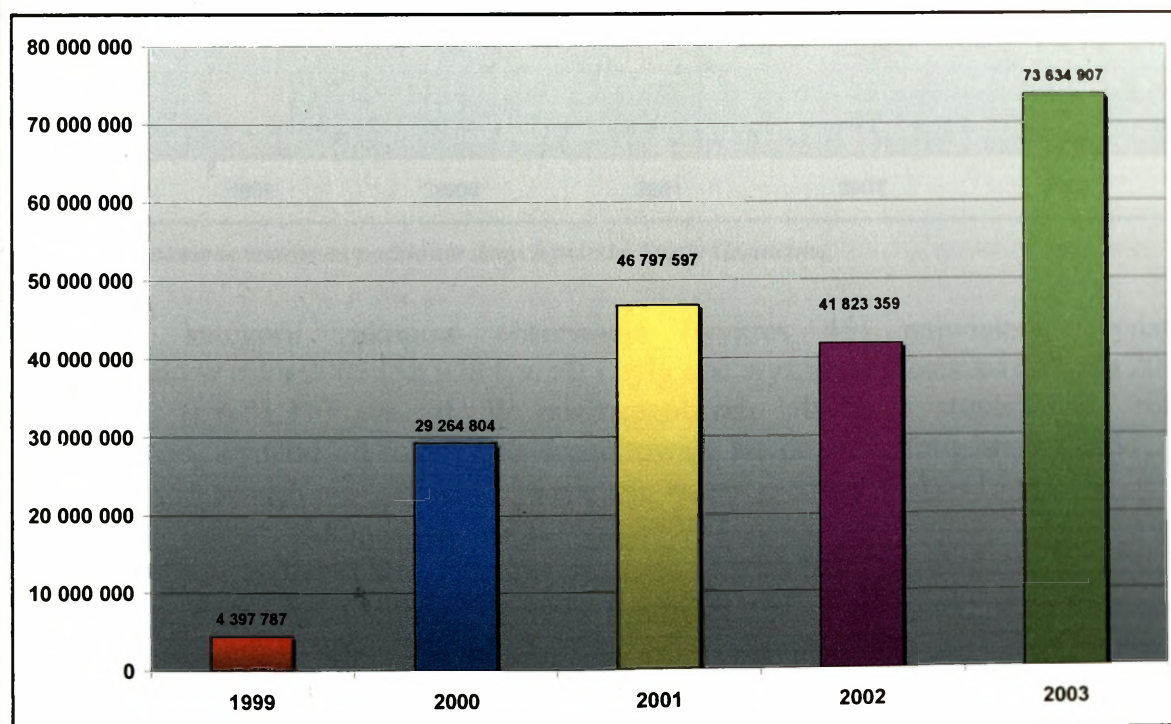
Kategorie wsparcia	Rok				
	1999	2000	2001	2002	2003
łączność i informatyka	4 397 787	6 249 643	17 555 006	31 069 314	14 706 485
Obserwacja		14 367 824	18 851 544	7 815 172	58 928 422
transport			1 583 208	1 055 472	
wsparcie taktyczne		8 647 337	8 807 839	1 883 402	
szkolenia	bd	bd	bd	bd	Bd
razem	4 397 787	29 264 804	46 797 597	41 823 359	73 634 907

Uwaga: Przeliczenia na złote polskie dokonano wg średniorocznego kursu Narodowego Banku Polskiego 1 euro za 2003 r. – 4,3978.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

Wykres 43

Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 w cenach bieżących złotych

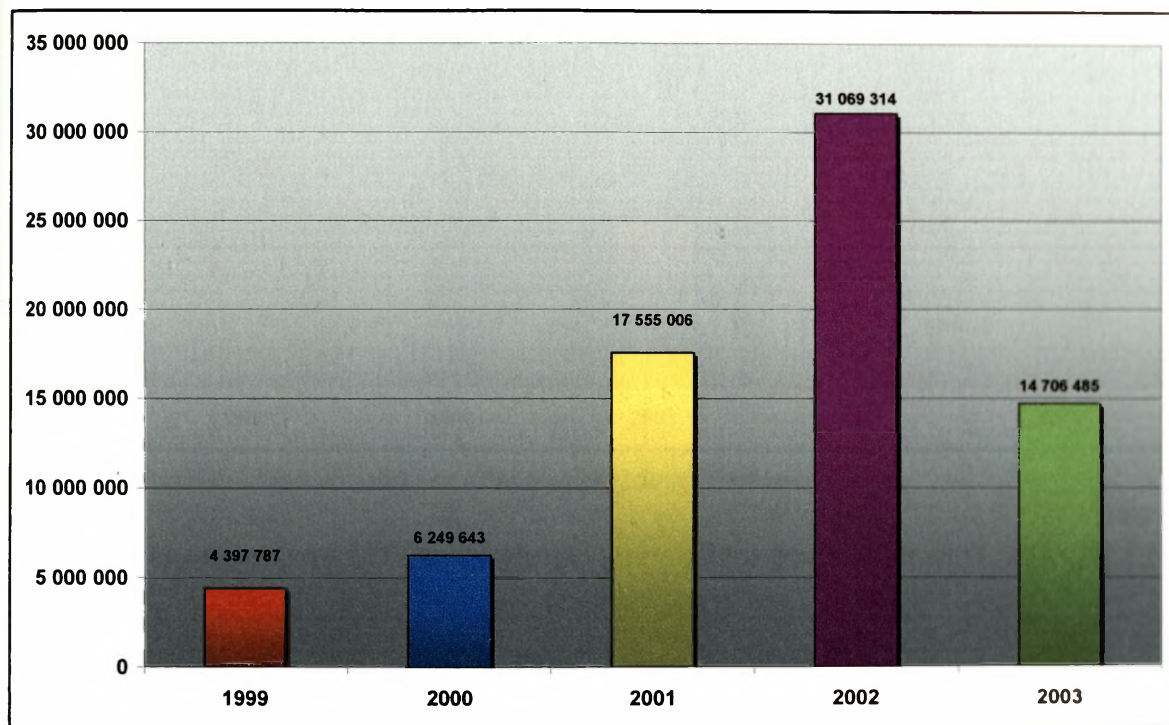

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

W kategorii zakupów łączności i informatyki (wykres 44) największe wydatki zrealizowano w roku 2002 (31.069 tys. zł) i były one wyższe w stosunku do roku 1999 o 606,5%, tj. o 26.672 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki kształtowały się odpowiednio, wzrost o 42,1% (1.852 tys. zł), o 180,9% (11.305 tys. zł), o 77,0% (13.514 tys. zł), spadek o 52,7% (16.363 tys. zł).

Wykres 44

Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii łączność i informatyka w cenach bieżących w złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

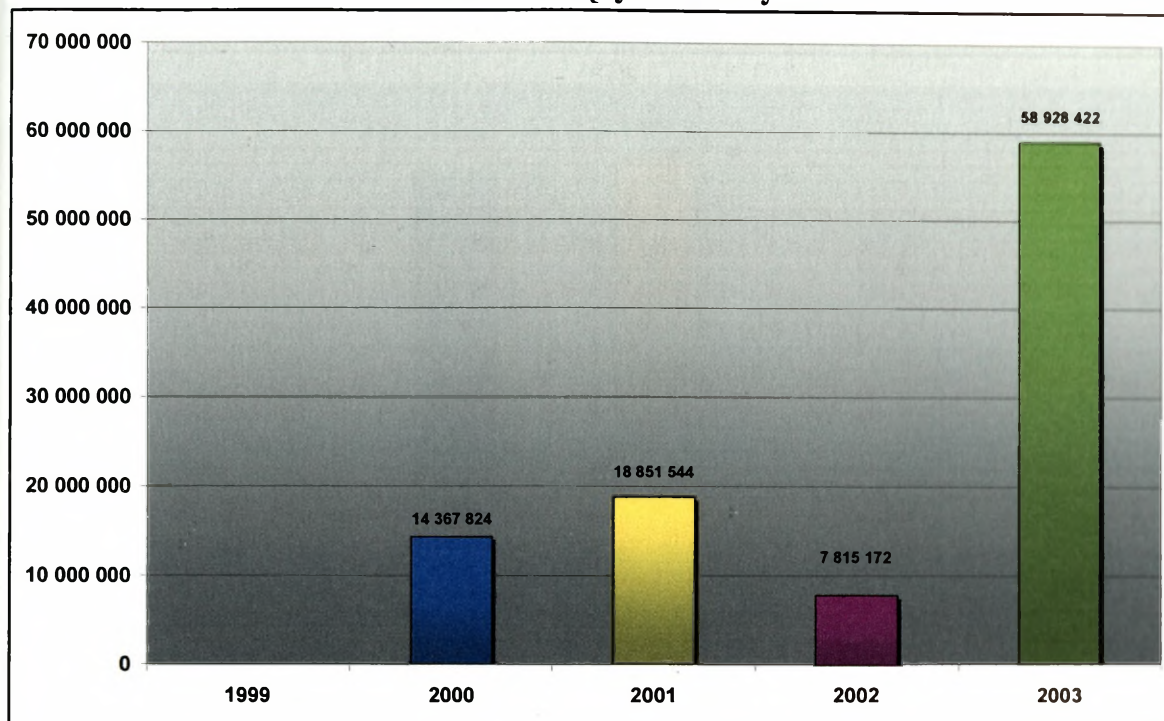
W kategorii zakupów obserwacja (wykres 45) największe wydatki zrealizowano w roku 2003 (58.928 tys. zł) i były one wyższe w stosunku do roku 2002 o 654,0%, tj. o 51.113 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki od roku 2000 kształtowały się odpowiednio, wzrost o 31,2% (4.484 tys. zł), spadek o 58,5% (11.036 tys. zł), wzrost o 654,0% (51.113 tys. zł).

W kategorii zakupów transport (wykres 46) największe wydatki zrealizowano w roku 2001 (1.583 tys. zł) i były one wyższe w stosunku do roku 2002 o 50,0%, tj. o 528 tys. zł. W latach 1998, 1999, 2003, zakupów z tej kategorii nie zrealizowano.

W kategorii zakupów wsparcie taktyczne (wykres 47) największe wydatki zrealizowano w roku 2001 (8.808 tys. zł) i były one wyższe w stosunku do roku 2002 o 367,7%, tj. o 6.924 tys. zł. W roku 1999 i 2003, zakupów z tej kategorii nie zrealizowano.

Wykres 45

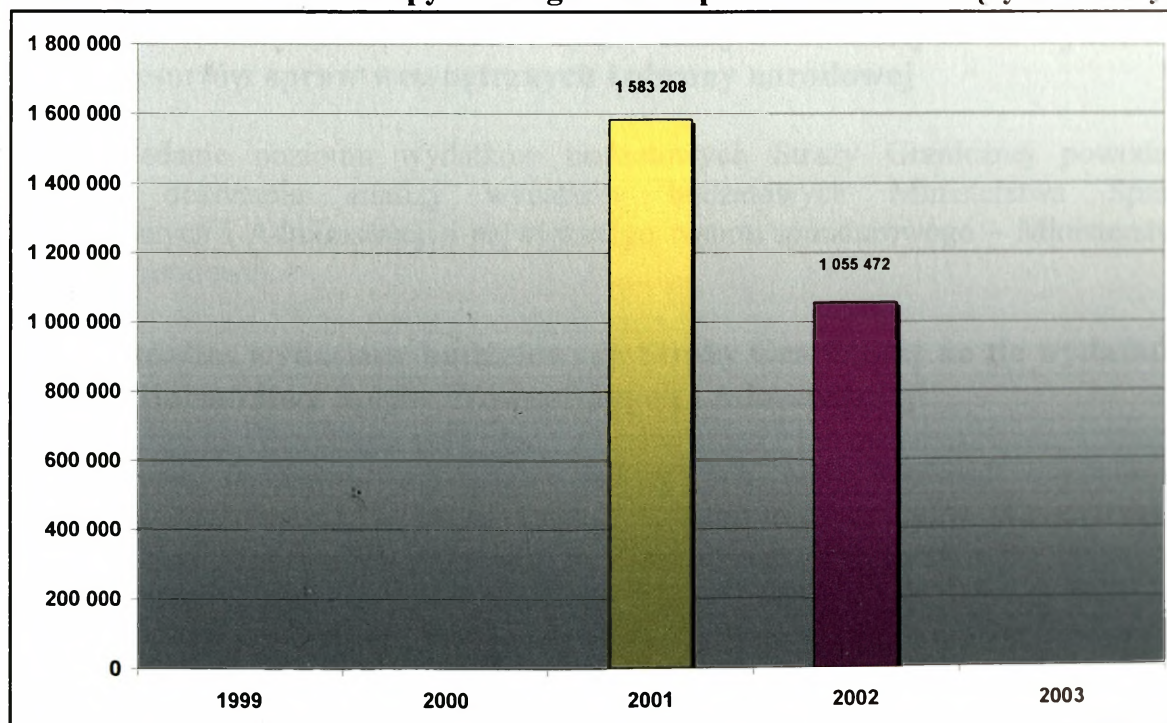
**Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną
w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii obserwacja
w cenach bieżących w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

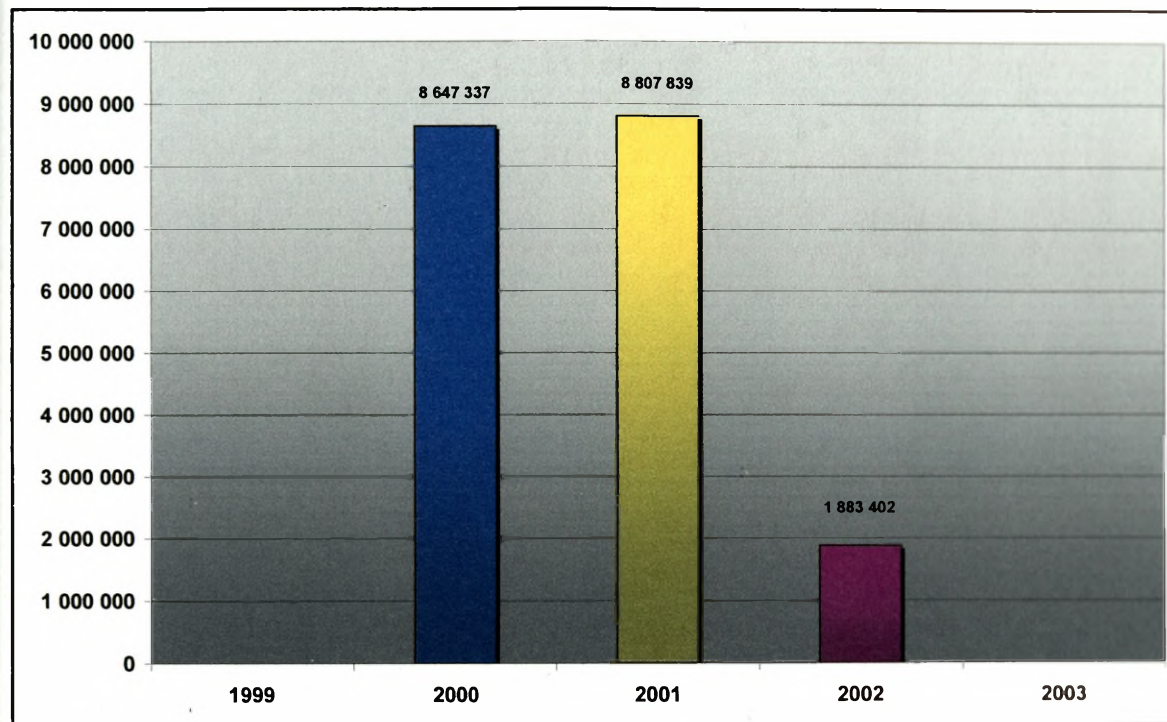
Wykres 46

**Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną
w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii transport w cenach bieżących w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

**Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną
w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii wsparcie taktyczne
w cenach bieżących w złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej Straży Granicznej.

2.3. Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej

Badanie poziomu wydatków budżetowych Straży Granicznej powoduje potrzebę dokonania analizy wydatków budżetowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji i największego resortu mundurowego – Ministerstwa Obrony Narodowej.

2.3.1. Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Limit finansowy wg ustaw budżetowych oraz wielkość wykonanych wydatków budżetowych w latach 1998-2003 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (tabela 27) wskazuje, że z reguły (za wyjątkiem roku 2000) był on przekroczony.

Największy limit na wydatki obserwujemy w roku 2003 (12.070.756 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 23,2% tj. o 2.273.226 tys. zł, (wykres 48).

Tabela 27. Wydatki budżetowe Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ogółem w latach 1998-2003 finansowane z budżetu państwa w cenach stałych w tysiącach złotych

Rok	Wydatki budżetowe wg:	
	ustawy budżetowej	wykonania
1998	9 797 530	9 943 490
1999	10 456 545	10 517 390
2000	10 814 765	10 776 438
2001	11 625 714	11 693 551
2002	11 517 821	11 823 330
2003	12 070 756	12 178 521

Źródło: Informacja o wykonaniu budżetu za rok 1998 w części 31 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Finansów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, maj 1999 r.

Informacja o wykonaniu budżetu za rok 1999 w części 31 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną), Biuro Budżetu i Finansów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, czerwiec 2000 r.

Informacja o wykonaniu budżetu za rok 2000 w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną), Departament Budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, maj 2001 r.

Informacja o wykonaniu budżetu za rok 2001 w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną), Departament Budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, czerwiec 2002 r.

Informacja o wykonaniu budżetu za rok 2002 w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną), Departament Finansów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, czerwiec 2003 r.

Ustawa budżetowa na rok 1998 z dnia 19 lutego 1998 r. (Dz.U. nr 28, poz. 156).

Ustawa budżetowa na rok 1999 z dnia 17 lutego 1999 r. (Dz.U. nr 17, poz. 154).

Ustawa budżetowa na rok 2000 z dnia 21 stycznia 2000 r. (Dz.U. nr 7, poz. 85).

Ustawa budżetowa na rok 2001 z dnia 1 marca 2001 r. (Dz.U. nr 21, poz. 246).

Ustawa budżetowa na rok 2002 z dnia 14 marca 2002 r. (Dz.U. nr 30, poz. 275).

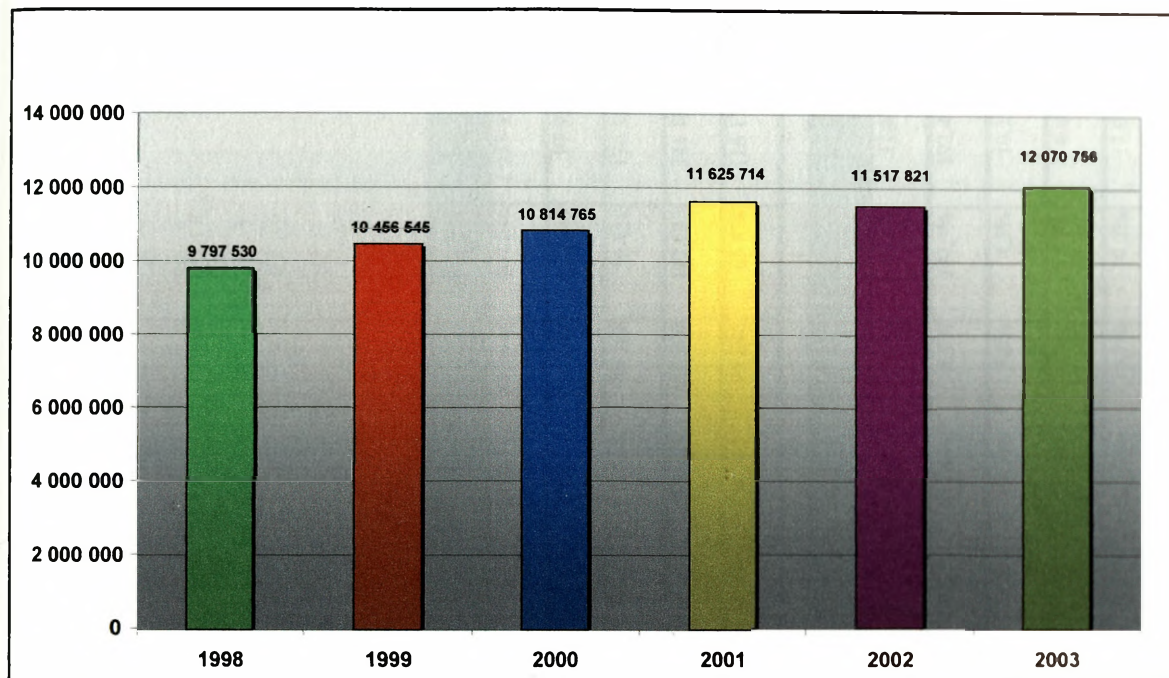
Ustawa budżetowa na rok 2003 z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz.U. nr 235, poz. 1981).

W poszczególnych latach (tabela 28), w stosunku do roku poprzedniego, limity wydatków wzrastały odpowiednio: o 6,7% (659.015 tys. zł), o 3,4% (358.220 tys. zł), o 7,5% (810.949 tys. zł), spadek o 0,9% (107.892 tys. zł), wzrost o 4,8% (552.935 tys. zł).

Wg wykonania wydatków największy ich poziom obserwujemy w roku 2003 (12.178.521 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 22,5% tj. o 2.235.031 tys. zł (wykres 49).

Wykres 48

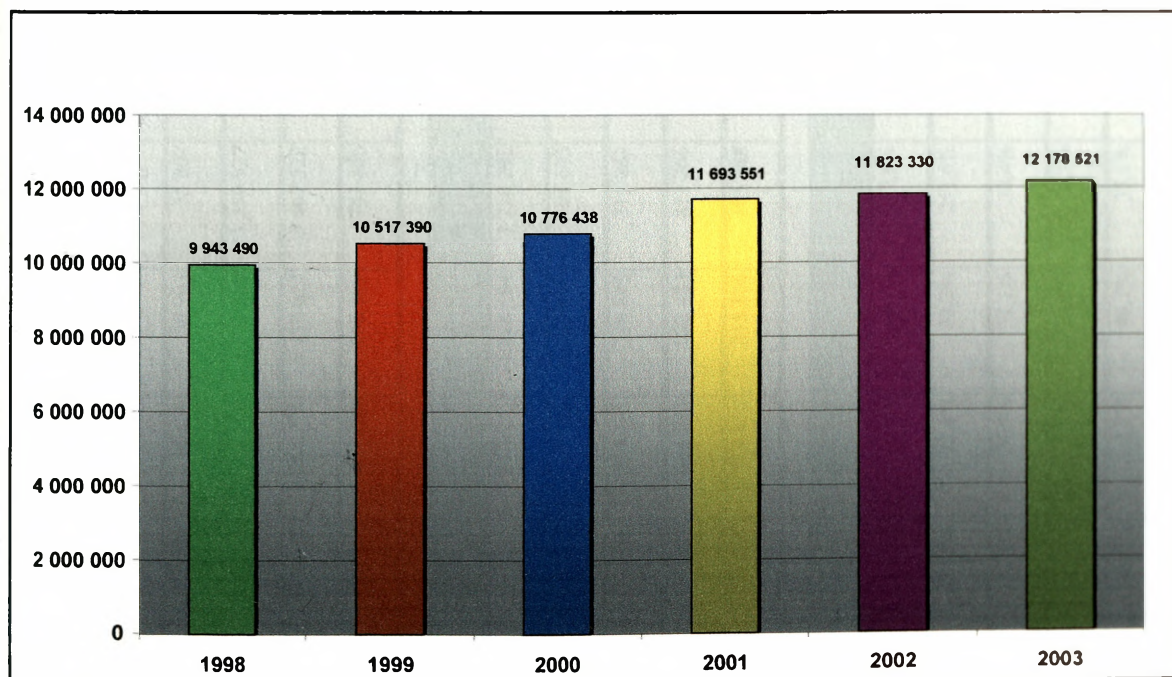
**Limity wydatków budżetowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003
w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 49

**Wykonanie wydatków budżetowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej wg ustaw budżetowych w cenach stałych w tysiącach złotych

	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
MSWiA	9 797 530	10 456 545	10 814 765	11 625 714	11 517 821	12 070 756
w tym:						
Biurowo Ochrony Rządu	41 595	46 858	50 903	55 002	146 268	148 833
Państwowa Straż Pożarna	1 022 354	1 173 808	1 276 559	1 350 927	1 333 417	1 406 909
Policja	4 475 039	4 966 728	5 138 622	5 467 522	5 286 305	5 479 755
Straż Graniczna	528 760	633 309	648 569	743 866	714 448	764 692

Wzrost-spadek kwotowy

	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
MSWiA	659 015	1 017 235	1 828 184	1 720 292	2 273 226	358 221	1 061 277	1 614 211	810 948	703 056	1 255 991	-107 892	445 042	552 935	
w tym:															
Biurowo Ochrony Rządu	5 263	9 308	13 407	104 673	107 238	4 046	8 144	99 411	101 975	4 098	95 365	97 930	91 267	93 831	2 565
Państwowa Straż Pożarna	151 454	254 205	328 573	311 063	384 555	102 752	177 120	159 609	233 101	74 368	56 858	130 350	-17 510	55 982	73 492
Policja	491 689	663 583	992 483	811 266	1 004 716	171 894	500 794	319 577	513 027	328 900	147 683	341 133	-181 217	12 233	193 450
Straż Graniczna	104 549	119 810	215 106	185 688	235 932	15 261	110 557	81 139	131 383	95 296	65 878	116 123	-29 418	20 826	50 244

Wzrost-spadek procentowy

	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
MSWiA	6,7%	10,4%	18,7%	17,6%	23,2%	3,4%	11,2%	10,1%	15,4%	7,5%	6,5%	11,6%	-0,9%	3,8%	4,8%
w tym:															
Biurowo Ochrony Rządu	12,7%	22,4%	32,2%	251,6%	257,8%	8,6%	17,4%	212,2%	217,6%	8,1%	187,3%	192,4%	165,9%	170,6%	1,8%
Państwowa Straż Pożarna	14,8%	24,9%	32,1%	30,4%	37,6%	8,8%	15,1%	13,6%	19,9%	5,8%	4,5%	10,2%	-1,3%	4,1%	5,5%
Policja	11,0%	14,8%	22,2%	18,1%	22,5%	3,5%	10,1%	6,4%	10,3%	6,4%	2,9%	6,6%	-3,3%	0,2%	3,7%
Straż Graniczna	19,8%	22,7%	40,7%	35,1%	44,6%	2,4%	17,5%	12,8%	20,7%	14,7%	10,2%	17,9%	-4,0%	2,8%	7,0%

Źródło: Opracowanie własne.

W poszczególnych latach (tabela 29), w stosunku do roku poprzedniego, wydatki wzrastały odpowiednio: o 5,8% (573.900 tys. zł), o 2,5% (259.048 tys. zł), o 8,5% (917.113 tys. zł), o 1,1% (129.779 tys. zł), o 3,0% (355.191 tys. zł).

W porównaniu do projektu budżetu państwa (tabela 30) wg ustaw budżetowych na lata 2002-2003 i budżetu resortu spraw wewnętrznych i administracji, budżet Straży Granicznej wyniósł odpowiednio 0,38% i 0,39% projektu budżetu państwa, oraz 6,1% i 6,2% budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Tabela 30. Wydatki budżetu państwa, resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz Straży Granicznej w latach 2002-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych

Wydatki	Rok		udział procentowy	
	2002	2003		
budżetu państwa	188 988 766	194 431 654	100%	100%
resortu spraw wewnętrznych	11 517 821	12 070 756	6,094%	6,208%
Straży Granicznej	714 448	764 692	0,378%	0,393%

Źródło: Załącznik nr 2 do ustawy budżetowej na rok 2002 z dnia 14 marca 2002 r. (Dz.U. nr 30, poz. 275), Załącznik nr 2 do ustawy budżetowej na rok 2003 z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz.U. nr 235, poz. 1981).

2.3.2. Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków Ministerstwa Obrony Narodowej

Limit finansowy wg ustaw budżetowych oraz wielkość wykonanych wydatków budżetowych w latach 1998-2003 Ministerstwa Obrony Narodowej przedstawia tabela 31.

Największy limit na wydatki (wykres 50) obserwujemy w roku 2001 (15.608.214 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1999 większy o 11,1% tj. o 1.552.574 tys. zł.

W poszczególnych latach (tabela 32), w stosunku do roku poprzedniego, limity wydatków kształtowały się odpowiednio: spadek o 1,4% (192.926 tys. zł), wzrost o 4,8% (672.474 tys. zł), o 6,0% (880.099 tys. zł), spadek o 4,9% (762.874 tys. zł), wzrost o 4,0% (587.060 tys. zł).

Wg wykonania wydatków (wykres 51) największy ich poziom obserwujemy w roku 2003 (15.323.287 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 7,5% tj. o 1.064.725 tys. zł.

W poszczególnych latach (tabela 33), w stosunku do roku poprzedniego, wydatki kształtowały się odpowiednio: spadek o 1,5% (207.592 tys. zł), wzrost o 0,8% (106.703 tys. zł), o 2,5% (355.660 tys. zł), o 2,6% (383.568 tys. zł), o 2,9% (426.387 tys. zł),

Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej wg wykonania w cenach stałych w tysiącach złotych

	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
MSWiA	9 943 490	10 517 390	10 776 438	11 693 551	11 823 330	12 178 521
w tym:						
Biuro Ochrony Rządu	45 276	60 366	49 408	81 199	153 770	148 432
Państwowa Straż Pożarna	1 053 069	1 180 622	1 256 752	1 340 802	1 359 817	1 419 311
Policja	4 543 454	5 033 076	5 219 968	5 397 644	5 400 829	5 516 043
Straż Graniczna	543 841	640 271	630 489	724 227	761 656	817 732

	Wzrost-spadek kwotowy											
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-2000	2002-2000	2003-2001	2003-2002
MSWiA	573 900	832 948	1 750 060	1 879 840	2 235 031	259 048	1 176 161	1 305 940	1 661 131	917 113	1 046 893	1 402 083
w tym:												
Biuro Ochrony Rządu	15 091	4 132	35 923	108 494	103 156	-10 959	20 832	93 403	88 066	31 791	104 362	99 024
Państwowa Straż Pożarna	127 553	203 683	287 733	306 748	366 242	76 130	160 180	179 195	238 689	84 050	103 065	162 559
Policja	489 622	676 514	854 190	857 374	972 589	186 892	364 568	367 752	482 967	177 676	180 860	296 075
Straż Graniczna	96 430	86 648	180 386	217 815	273 891	-9 782	83 956	121 385	177 461	93 738	131 167	187 243

	Wzrost-spadek procentowy											
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-2000	2002-2000	2003-2001	2003-2002
MSWiA	5,8%	8,4%	17,6%	18,9%	22,5%	2,5%	11,2%	12,4%	15,8%	8,5%	9,7%	13,0%
w tym:												
Biuro Ochrony Rządu	33,3%	9,1%	79,3%	239,6%	227,8%	-18,2%	34,5%	154,7%	145,9%	64,3%	211,2%	200,4%
Państwowa Straż Pożarna	12,1%	19,3%	27,3%	29,1%	34,8%	6,4%	13,6%	15,2%	20,2%	6,7%	8,2%	12,9%
Policja	10,8%	14,9%	18,8%	18,9%	21,4%	3,7%	7,2%	7,3%	9,6%	3,4%	3,5%	5,7%
Straż Graniczna	17,7%	15,9%	33,2%	40,1%	50,4%	-1,5%	13,1%	19,0%	27,7%	14,9%	20,8%	29,7%

Źródło: Opracowanie własne.

wg ustaw budżetowych w cenach stałych w tysiącach złotych

	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
MON	14 248 567	14 055 640	14 728 115	15 608 214	14 845 340	15 432 400
MSWiA	9 797 530	10 456 545	10 814 765	11 625 714	11 517 821	12 070 756
Straż Graniczna	528 760	633 309	648 569	743 866	714 448	764 692

Wzrost-spadek kwotowy

	Wzrost-spadek kwotowy														
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
MON	-192 926	479 548	1 359 647	596 773	1 183 833	672 474	1 552 573	789 700	1 376 760	880 099	117 225	704 285	-762 874	-175 814	587 060
MSWiA	659 015	1 017 235	1 828 184	1 720 292	2 273 226	358 221	1 169 169	1 061 277	1 614 211	810 948	703 056	1 255 991	-107 892	445 042	552 935
Straż Graniczna	104 549	119 810	215 106	185 688	235 932	15 261	110 557	81 139	131 383	95 296	65 878	116 123	-29 418	20 826	50 244

Wzrost-spadek procentowy

	Wzrost-spadek procentowy														
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
MON	-1,4%	3,4%	9,5%	4,2%	8,3%	4,8%	11,0%	5,6%	9,8%	6,0%	0,8%	4,8%	-4,9%	-1,1%	4,0%
MSWiA	6,7%	10,4%	18,7%	17,6%	23,2%	3,4%	11,2%	10,1%	15,4%	7,5%	6,5%	11,6%	-0,9%	3,8%	4,8%
Straż Graniczna	19,8%	22,7%	40,7%	35,1%	44,6%	2,4%	17,5%	12,8%	20,7%	14,7%	10,2%	17,9%	-4,0%	2,8%	7,0%

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 33. Wydatki budżetowe Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji i polskiej Straży Granicznej ogółem w latach 1998-2003 wg wykonania w cenach stałych w tysiącach złotych

	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
MON	14 258 562	14 050 969	14 157 672	14 513 332	14 896 901	15 323 287
MSWiA	9 943 490	10 517 390	10 776 438	11 693 551	11 823 330	12 178 521
Straż Graniczna	543 841	640 271	630 489	724 227	761 656	817 732

	Wzrost-spadek kwotowy														
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
MON	-207 592	-100 889	254 771	638 339	1 064 725	106 703	462 363	845 931	1 272 318	355 660	739 228	1 165 615	383 568	809 955	426 387
MSWiA	573 900	832 948	1 750 060	1 879 840	2 235 031	259 048	1 176 161	1 305 940	1 661 131	917 113	1 046 893	1 402 083	129 780	484 970	355 191
Straż Graniczna	96 430	86 648	180 386	217 815	273 891	-9 782	83 956	121 385	177 461	93 738	131 167	187 243	37 429	93 505	56 076

	Wzrost-spadek procentowy														
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
MON	-1,5%	-0,7%	1,8%	4,5%	7,5%	0,8%	3,3%	6,0%	9,1%	2,5%	5,2%	8,2%	2,6%	5,6%	2,9%
MSWiA	5,8%	8,4%	17,6%	18,9%	22,5%	2,5%	11,2%	12,4%	15,8%	8,5%	9,7%	13,0%	1,1%	4,1%	3,0%
Straż Graniczna	17,7%	15,9%	33,2%	40,1%	50,4%	-1,5%	13,1%	19,0%	27,7%	14,9%	20,8%	29,7%	5,2%	12,9%	7,4%

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 31. Wydatki budżetowe Ministerstwa Obrony Narodowej ogółem w latach 1998-2003 finansowane z budżetu państwa w cenach stałych w tysiącach złotych

Rok	Wydatki budżetowe wg:	
	ustawy budżetowej	wykonania
1998	14 248 567	14 258 562
1999	14 055 640	14 050 969
2000	14 728 115	14 157 672
2001	15 608 214	14 513 332
2002	14 845 340	14 896 901
2003	15 432 400	15 323 287

Źródło: Podstawowe informacje o budżecie MON na 1998 rok, Biuro Prasy i Informacji, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1998, s. 9.

Podstawowe informacje o budżecie MON na 2000 rok, Biuro Prasy i Informacji, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2000, s. 7 i 8.

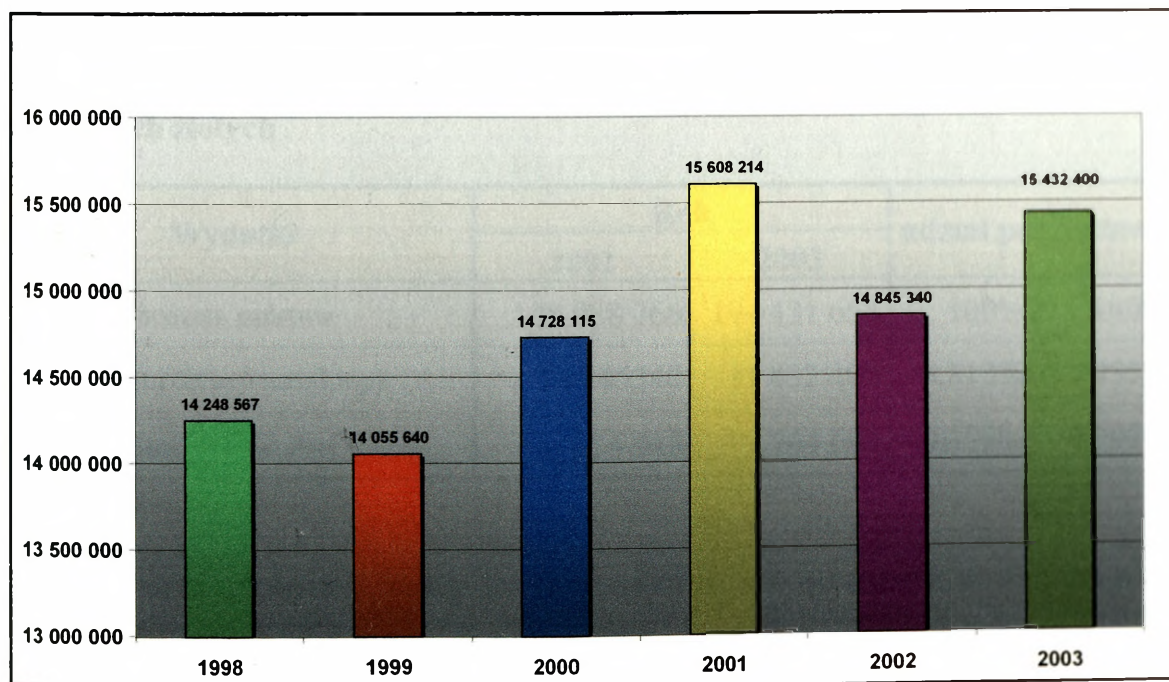
Podstawowe informacje o budżecie MON na 2001 rok, Biuro Prasy i Informacji, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2001, s. 10.

Podstawowe informacje o budżecie MON na 2002 rok, Departament Wychowania i Promocji Obronności, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2002, s. 10.

Podstawowe informacje o budżecie MON na 2003 rok, Departament Wychowania i Promocji Obronności, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2003, s. 9.

Wykres 50

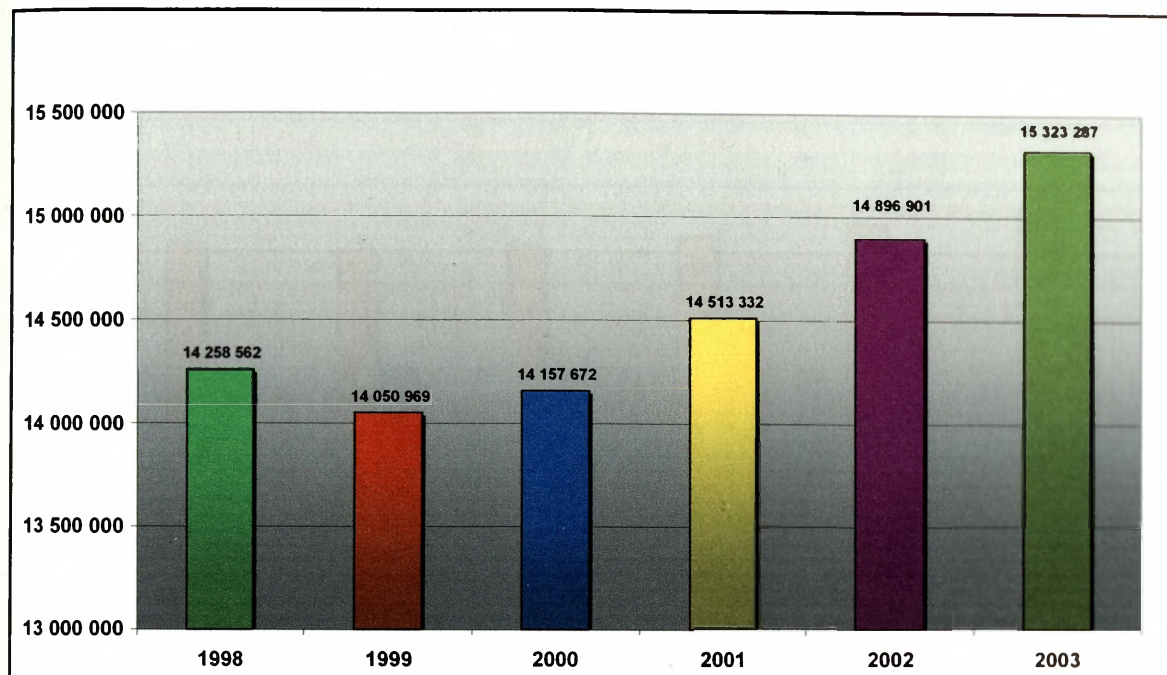
Limity wydatków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 51

**Wykonanie wydatków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej
za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

W porównaniu do projektu budżetu państwa wg ustaw budżetowych na lata 2002-2003 i budżetu resortu obrony narodowej, budżet Straży Granicznej wyniósł odpowiednio 0,38% i 0,39% projektu budżetu państwa, oraz 4,8% i 5,0% budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej, (tabela 34).

Tabela 34. Wydatki budżetu państwa, resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz Straży Granicznej w latach 2002-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych

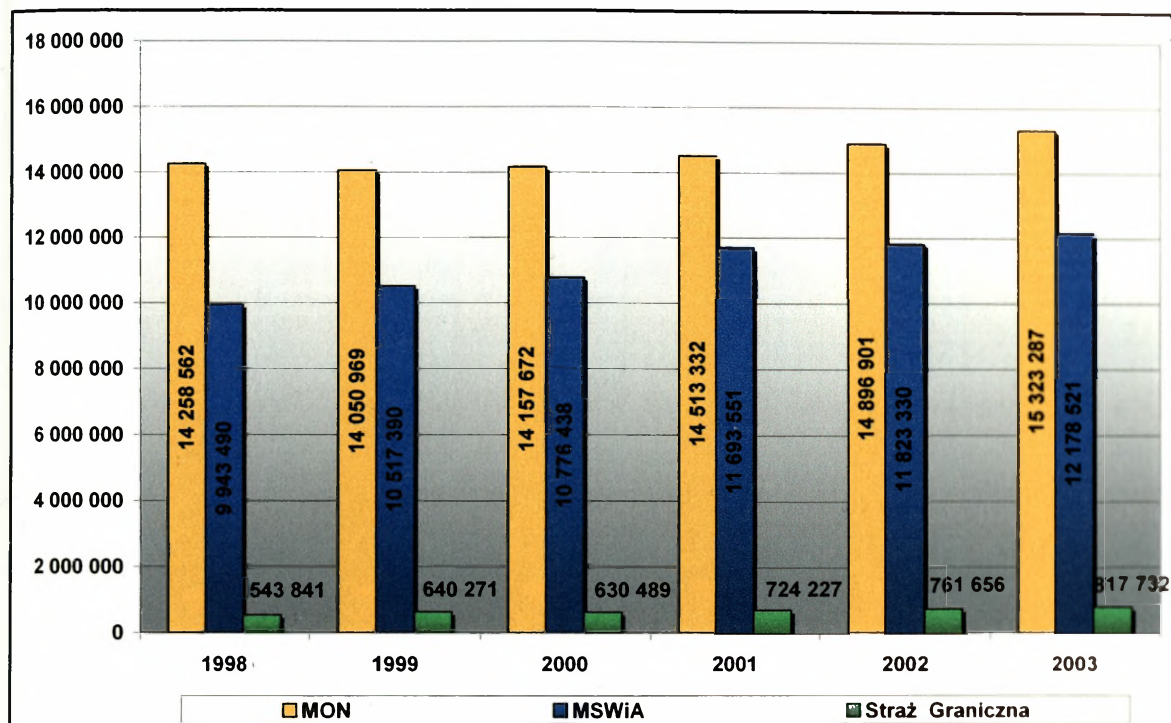
Wydatki	Rok		udział procentowy	
	2002	2003		
budżetu państwa	188 988 766	194 431 654	100%	100%
resortu obrony narodowej	14 845 340	15 432 400	4,813%	4,955%
Straży Granicznej	714 448	764 692	0,378%	0,393%

Źródło: Opracowanie własne.

Poziom wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej na tle wydatków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji przedstawia wykres 52.

Wykres 52

Wykonanie wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej na tle wydatków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych

Źródło: Opracowanie własne.

2.4. Analiza wydatków budżetowych Straży Granicznej na tle wydatków służb mundurowych resortu spraw wewnętrznych i administracji

Polska Straż Graniczna jako jednostka organizacyjna sektora finansów publicznych (dysponent środków budżetu państwa drugiego stopnia) realizuje swoje zadania ustawowe w ramach limitu finansowego na wydatki budżetowe. Podlega ona bezpośrednio Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji (dysponent główny części budżetowej). W ramach resortu swoje wydatki realizują cztery służby mundurowe:

- Biuro Ochrony Rządu,
- Państwowa Straż Pożarna,
- Policja,
- Straż Graniczna.

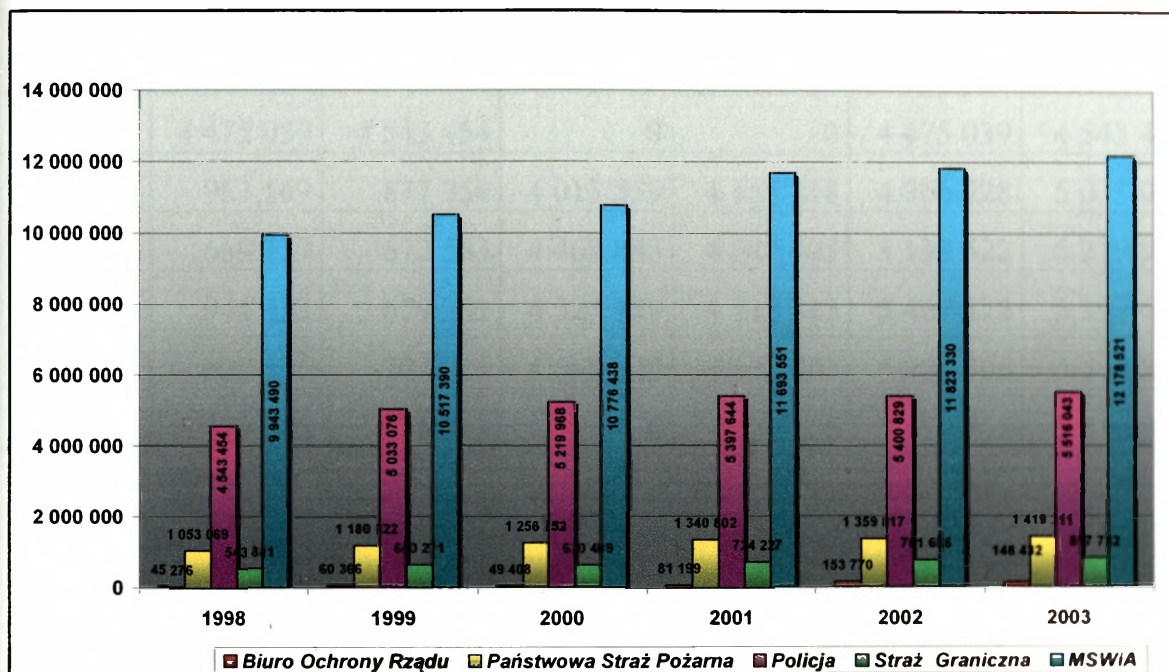
Dwie z nich finansowane były częściowo z budżetów wojewodów: Policja w latach 1999-2002, Państwowa Straż Pożarna w latach 1999-2003.

Największym beneficjentem środków finansowych resortu spraw wewnętrznych i administracji jest Policja, gdzie jej udział procentowy w 2003 r. wyniósł 45,3% całości budżetu ministerstwa. Udział Straży Granicznej, Państwowej

Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu wyniósł odpowiednio 6,7%, 11,7% i 1,2% (wykres 53).

Wykres 53

**Wydatki budżetowe resortu spraw wewnętrznych i administracji
za lata 1998-2003 w cenach stałych tysiącach złotych w podziale na urzędy**

Źródło: Opracowanie własne.

Uśrednione wydatki w latach 1998-2003 wg limitów finansowych pozostałych służb mundurowych resortu w stosunku do polskiej Straży Granicznej kształtowały się odpowiednio: Policji – były wyższe o 755,5% (4.498.800 tys. zł), Państwowej Straży Pożarnej – były wyższe o 184,8% (582.026 tys. zł), Biura Ochrony Rządu – były niższe o 86,9% (596.627 tys. zł).

2.4.1. Analiza wydatków Policji

Udział wydatków Policji w całości wydatków resortu to średnio: wg limitów 46,5% i wykonania 46,5%. Największy limit na wydatki obserwujemy w roku 2003 (5.479.755 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 22,5% tj. o 1.004.716 tys. zł, (tabela 35, wykres 54).

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, limity wydatków kształtowały się odpowiednio: wzrost o 11,0% (491.689 tys. zł), o 3,5% (171.894 tys. zł), o 6,4% (328.900 tys. zł), spadek o 3,3% (181.217 tys. zł), wzrost o 3,7% (193.450 tys. zł).

Wg wykonania wydatków (wykres 55) największy ich poziom obserwujemy w roku 2003 (5.516.043 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 21,4% tj. o 972.589 tys. zł.

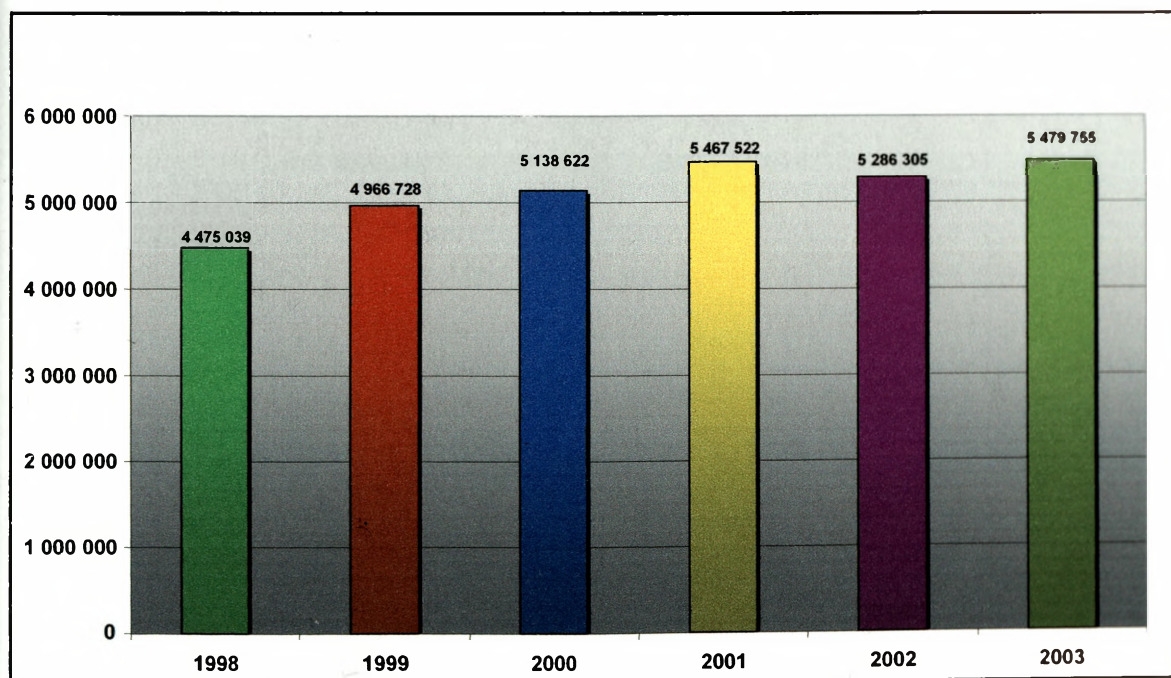
Tabela 35. Wydatki budżetowe Policji w latach 1998-2003 finansowane z budżetu resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz wojewodów w cenach stałych w tysiącach złotych

Rok	Źródło finansowania wydatków budżetowych				Razem	
	budżet rswia		budżet wojewodów			
	wg ustawy budżetowej	wykonania	wg ustawy budżetowej	wykonania	wg ustawy budżetowej	wykonania
1998	4 475 039	4 543 454	0	0	4 475 039	4 543 454
1999	953 169	877 759	4 013 559	4 155 318	4 966 728	5 033 076
2000	669 737	672 563	4 468 885	4 547 405	5 138 622	5 219 968
2001	944 333	679 331	4 523 189	4 718 313	5 467 522	5 397 644
2002	627 576	707 026	4 658 729	4 693 802	5 286 305	5 400 829
2003	5 479 755	5 516 043	0	0	5 479 755	5 516 043

Źródło: Opracowanie własne.

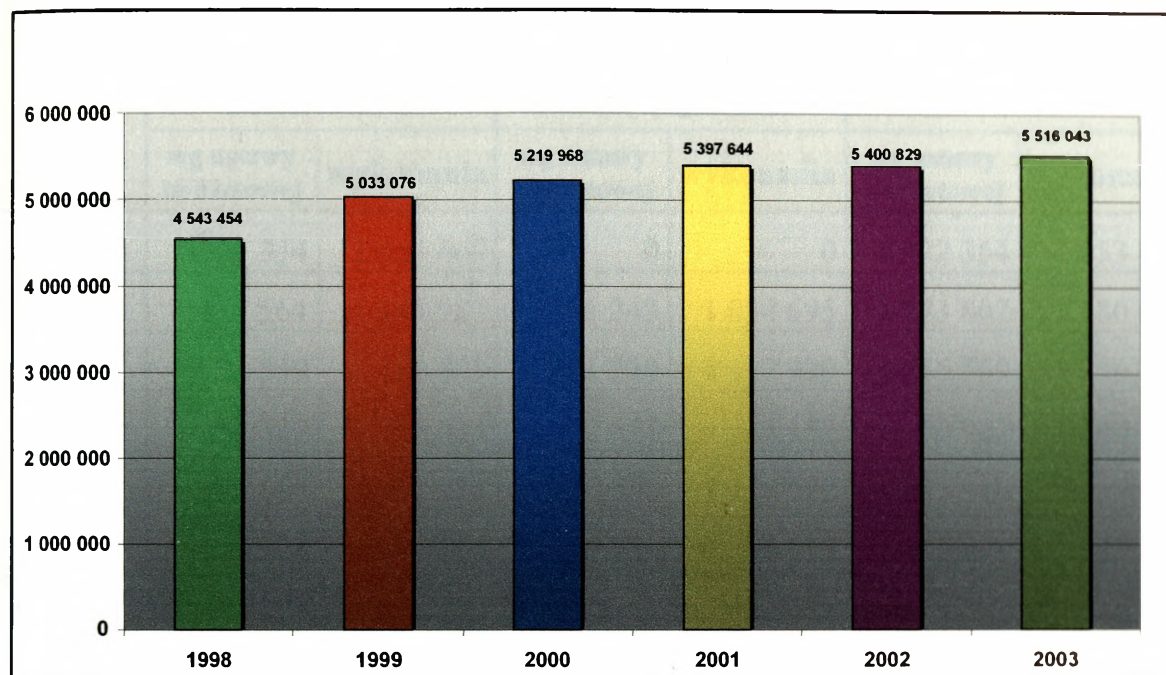
Wykres 54

Limity wydatków budżetowych Policji wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne.

**Wykonanie wydatków budżetowych Policji za lata 1998-2003
w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki wzrastały odpowiednio: o 10,8% (489.622 tys. zł), o 3,7% (186.892 tys. zł), o 3,4% (177.676 tys. zł), o 0,1% (3.185 tys. zł), o 2,1% (115.214 tys. zł).

2.4.2. Analiza wydatków Państwowej Straży Pożarnej

Wydatki Państwowej Straży Pożarnej stanowiły średnio: wg limitów 11,4% i wykonania 11,4% całości wydatków resortu. Największy limit na wydatki obserwujemy w roku 2003 (1.406.909 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 37,6% tj. o 384.555 tys. zł, (tabela 36, wykres 56).

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, limity wydatków kształtowały się odpowiednio: wzrost o 14,8% (151.454 tys. zł), o 8,8% (102.751 tys. zł), o 5,8% (74.368 tys. zł), spadek o 1,3% (17.510 tys. zł), wzrost o 5,5% (73.492 tys. zł).

Wg wykonania wydatków (wykres 57) największy ich poziom obserwujemy w roku 2003 (1.419.311 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 34,8% tj. o 366.242 tys. zł.

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki wzrastały odpowiednio: o 12,1% (127.553 tys. zł), o 6,5% (76.130 tys. zł), o 6,7% (84.050 tys. zł), o 1,4% (19.015 tys. zł), o 4,4% (59.494 tys. zł).

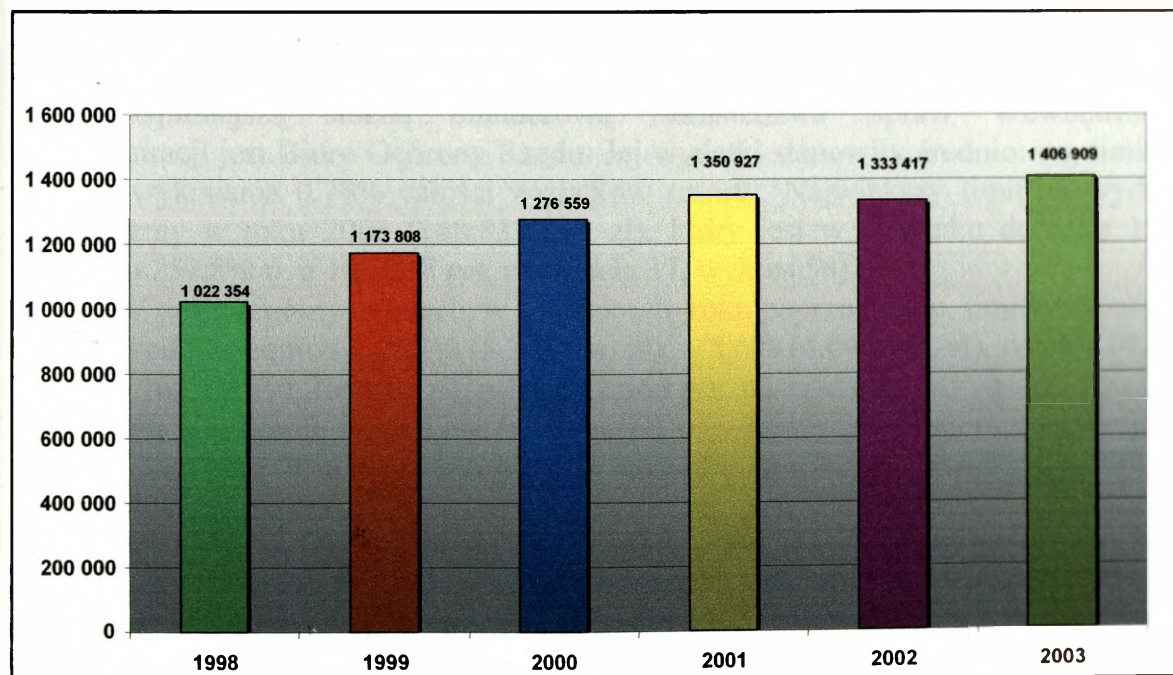
Tabela 36. Wydatki budżetowe Państwowej Straży Pożarnej w latach 1998-2003 finansowane z budżetu resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz wojewodów w cenach stałych w tysiącach złotych

Rok	Źródło finansowania wydatków budżetowych				Razem	
	budżet rswia		budżet wojewodów		wg ustawy budżetowej	wykonania
	wg ustawy budżetowej	wykonania	wg ustawy budżetowej	wykonania		
1998	1 022 354	1 053 069	0	0	1 022 354	1 053 069
1999	177 564	145 927	996 243	1 034 695	1 173 807	1 180 622
2000	225 339	138 823	1 051 220	1 117 929	1 276 559	1 256 752
2001	257 329	158 614	1 093 598	1 182 187	1 350 927	1 340 801
2002	176 846	181 295	1 156 570	1 178 522	1 333 416	1 359 817
2003	211 125	222 794	1 195 784	1 196 517	1 406 909	1 419 311

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 56

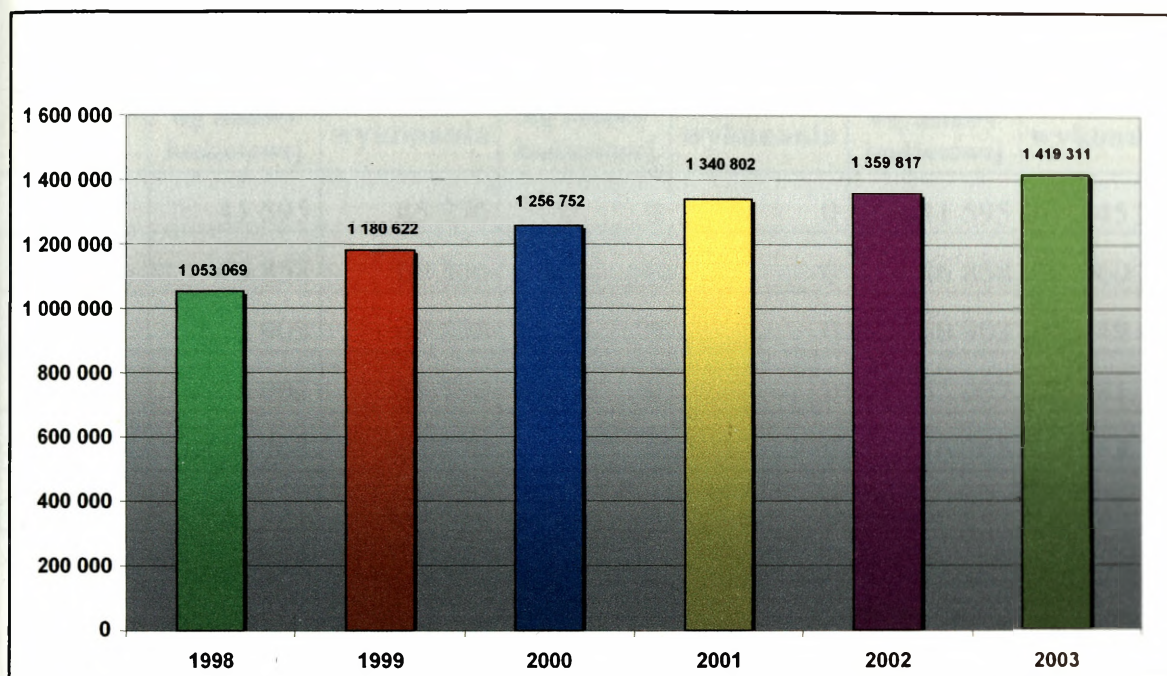
Limity wydatków budżetowych Państwowej Straży Pożarnej wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 57

**Wykonanie wydatków budżetowych Państwowej Straży Granicznej
za lata 1998-2003
w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

2.4.3. Analiza wydatków Biura Ochrony Rządu

Najmniejszą służbą mundurową Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji jest Biuro Ochrony Rządu. Jej wydatki stanowiły średnio: wg limitów 0,72% i wykonania 0,78% całości wydatków resortu. Największy limit na wydatki obserwujemy w roku 2003 (148.833 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 257,8% tj. o 107.238 tys. zł, (tabela 37, wykres 58).

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, limity wydatków wzrastały odpowiednio: o 12,7% (5.263 tys. zł), o 8,6% (4.045 tys. zł), o 8,1% (4.099 tys. zł), o 165,9% (91.266 tys. zł), o 1,8% (2.565 tys. zł).

Wg wykonania wydatków (wykres 59) największy ich poziom obserwujemy w roku 2002 (153.770 tys. zł), który jest w stosunku do roku 1998 większy o 239,6% tj. o 108.494 tys. zł.

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki kształtowały się odpowiednio: wzrost o 33,3% (15.090 tys. zł), spadek o 18,2% (10.958 tys. zł), wzrost o 64,3% (31.791 tys. zł), o 89,4% (72.571 tys. zł), spadek o 3,5% (5.338 tys. zł).

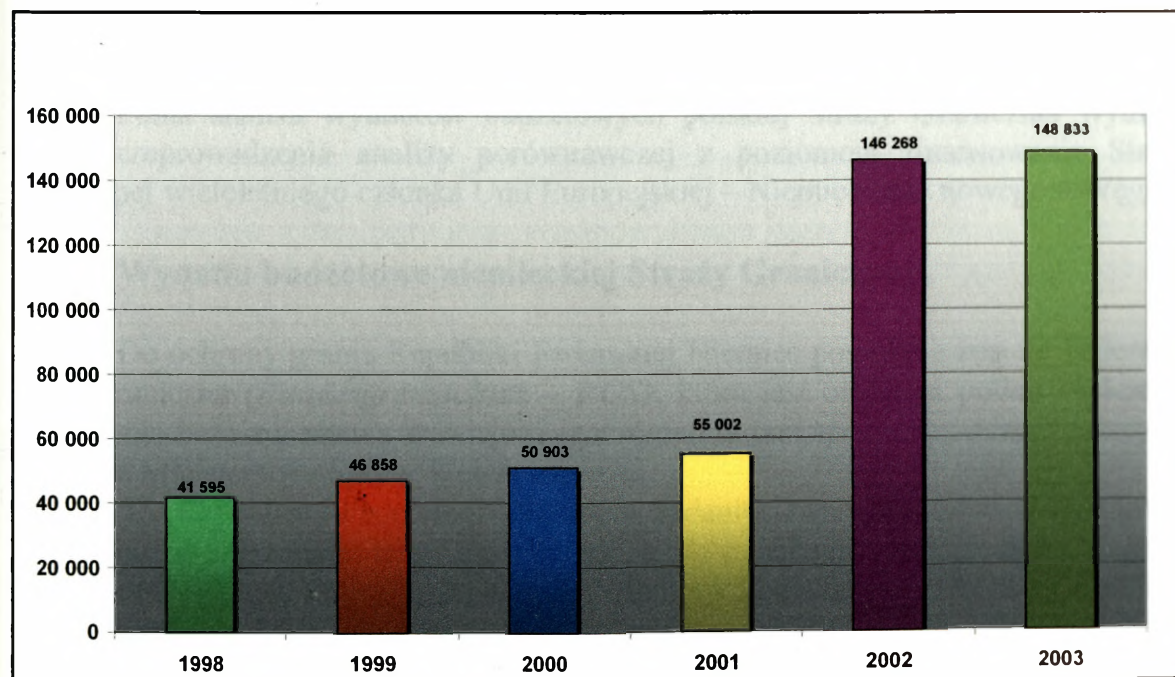
Tabela 37. Wydatki budżetowe Biura Ochrony Rządu w latach 1998-2003 finansowane z budżetu resortu spraw wewnętrznych i administracji w cenach stałych w tysiącach złotych

Rok	Źródło finansowania wydatków budżetowych				Razem	
	budżet rswia		budżet wojewodów		wg ustawy budżetowej	wykonania
	wg ustawy budżetowej	wykonania	wg ustawy budżetowej	wykonania		
1998	41 595	45 276	0	0	41 595	45 276
1999	46 858	60 366	0	0	46 858	60 366
2000	50 903	49 408	0	0	50 903	49 408
2001	55 002	81 199	0	0	55 002	81 199
2002	146 268	153 770	0	0	146 268	153 770
2003	148 833	148 432	0	0	148 833	148 432

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 58

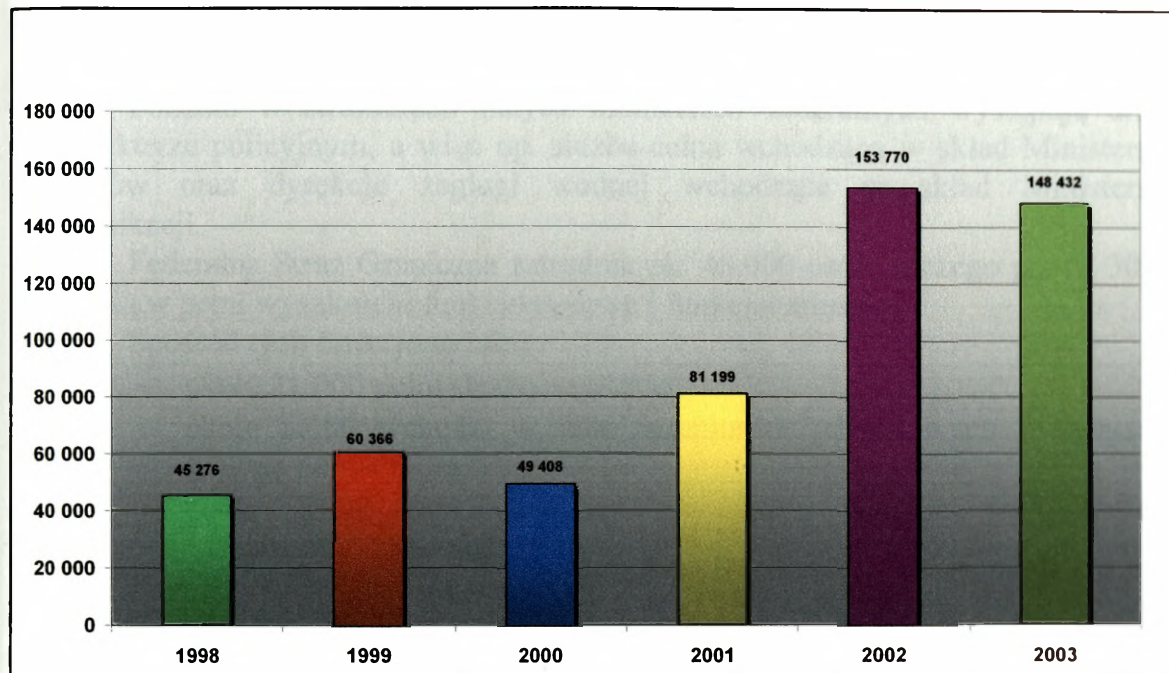
Limity wydatków budżetowych Biura Ochrony Rządu wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 59

**Wykonanie wydatków budżetowych Biura Ochrony Rządu za lata 1998-2003
w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

2.5. Analiza porównawcza wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej

Pełna analiza wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej wymaga także przeprowadzenia analizy porównawczej z poziomem finansowania Straży Granicznej wieloletniego członka Unii Europejskiej – Niemiec oraz nowego – Węgier.

2.5.1. Wydatki budżetowe niemieckiej Straży Granicznej

Do ochrony granic Republiki Federalnej Niemiec powołana została Federalna Straż Graniczna (*Bundesgrenzschutz – BGS*), która jest organem policji Federacji. W systemie bezpieczeństwa wewnętrznego wypełnia ona specjalne zadania policyjne i podlega Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.

W Republice Federalnej Niemiec zadanie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego leży zasadniczo w kompetencji policji danego kraju związkowego (landu) we współpracy z innymi instytucjami. Do tego dochodzi ochrona pojedynczego obywatela, ogółu społeczeństwa, a także całego porządku prawnego przed grożącymi niebezpieczeństwami oraz interwencja i usuwanie zaistniałych już negatywnych zjawisk. W centrum palety zadań narzuconych policji przez ustawy stoi ochrona wolnościowo-demokratycznego porządku oraz

zagwarantowanie przestrzegania praw podstawowych jednostki zapisanych w Ustawie Zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec.

W niektórych ważnych obszarach bezpieczeństwa i porządku publicznego, zadania natury policyjnej zostały oddane pod kompetencje Federacji na mocy Ustawy Zasadniczej i poszczególnych ustaw. Zadania te wypełniają:

- Federalna Straż Graniczna (BGS),
- Federalny Urząd Kryminalny (BKA), jako urzędy policyjne państwa.

Ponadto w strukturach innych ministerstw federalnych występują urzędy o charakterze policyjnym, a więc np. służba celna wchodząca w skład Ministerstwa Finansów oraz dyrekcje żeglugi wodnej wchodzące w skład Ministerstwa Komunikacji.

Federalna Straż Graniczna zatrudnia ok. 40.000 osób, z czego ponad 30.000 stanowią w pełni wyszkoleni funkcjonariusze i funkcjonariuszki.

Spośród tych funkcjonariuszy:

- około 21.000 pełni służbę regularną,
- około 6.000 wchodzi w skład batalionów odwodowych spełniających funkcję pomocniczą,
- około 3.000 funkcjonariuszy ma swoje miejsce w jednostkach specjalnych, takich jak:
 - służba lotnicza,
 - GSG 9,
 - centralne biuro ds. informacji i komunikacji,
 - oraz w innych organizacjach.

Funkcjonariusze służby regularnej wspomagani są przez około 2.400 pracowników zatrudnionych na bazie zbiorowego układu pracy, głównie w obszarze zadań związanych z ochroną granicy oraz przy kontrolach pasażerów komunikacji lotniczej. Za sprawy administracyjne i za funkcjonowanie służb serwisowych odpowiada ok. 6.800 zatrudnionych w nich pracowników cywilnych.

W latach 1998-2003 dało się zauważyć zmniejszanie liczby funkcjonariuszy w służbie stałej i przygotowawczej oraz wzrost liczby pracowników cywilnych (tabela 38).

Federalna Straż Graniczna ochrania granice państwa o długości 6.005 km, (tabela 39, mapa 3), która ma w dominującej części charakter granicy lądowej, a w części morskiej.

Zadania Federalnej Straży Granicznej (BGS) wynikają w szczególności z regulacji zapisanych w ustawie o Straży Granicznej (Bundesgrenzschutzgesetz - BGS) z dnia 19 października 1994 r. (BGBl. I S. 2978) uzupełnionej o ustawy nowelizacyjne:

- z dnia 25 sierpnia 1998 r. (BGBl. I S. 2486),
- z dnia 22 grudnia 1999 r. (BGBl. IS. 234),
- oraz w licznych innych przepisach prawnych takich jak:
 - ustawa o cudzoziemcach,
 - ustawa o postępowaniu azylowym,
 - ustawa o ruchu powietrznym.

Tabela 38. Struktura przeciętnego zatrudnienia w niemieckiej Federalnej Straży Granicznej w latach 1998-2003

Rok	funkcjonariusze w służbie stałej i przygotowawczej	funkcjonariusze w służbie kandydackiej	pracownicy cywilni	Razem
1998	32 004	1 242	6 385	39 631
1999	31 679	701	6 449	38 829
2000	31 611	688	6 922	39 221
2001	31 060	724	6 891	38 675
2002	31 991	1 134	8 434	41 559
2003	32 095	1 128	8 542	41 765
Średnio	31 740	936	7 271	39 947

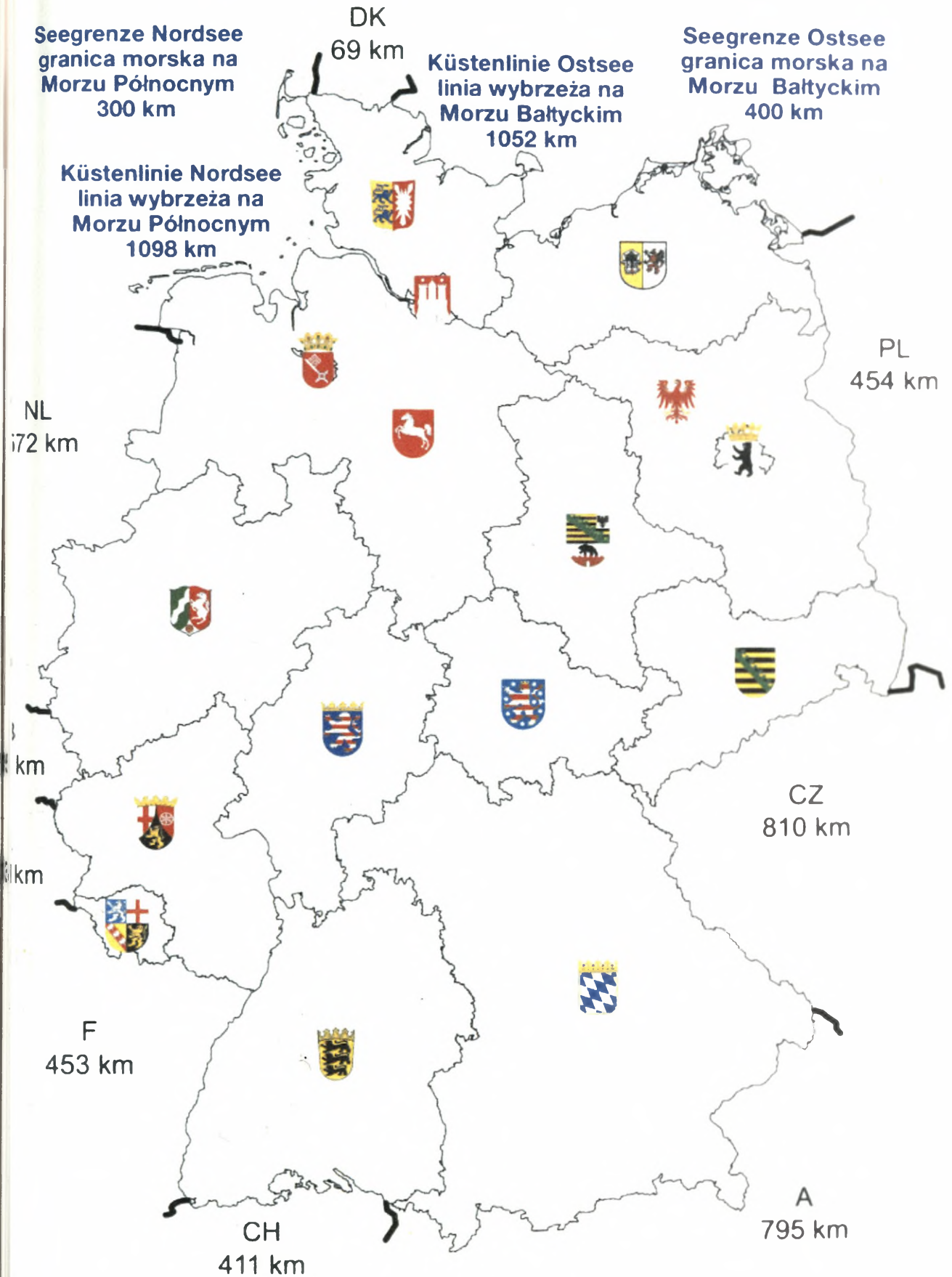
Źródło: Dr R. Kiel, A. Schumacher, *Federalna Straż Graniczna – Sprawozdanie roczne 1999*, Referat prasowy w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Berlin 2000, s. 35,
Federalna Straż Graniczna - Sprawozdanie za 2000/2001, Referat prasowy w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Berlin 2002, s. 54,
 Niemiecka Federalna Straż Graniczna za lata 2002-2003.

Tabela 39. Długość granic Republiki Federalnej Niemiec ochranianych przez Federalną Straż Graniczną

Odcinek granicy	Długość w km
Dania	69
Morze Bałtyckie	1.052
Polska	454
Czechy	810
Austria	795
Szwajcaria	411
Francja	453
Luksemburg	134
Belgia	157
Holandia	572
Morze Północne	1.098
Razem	6.005

Źródło: Bundesgrenzschutz – Aufgaben und Organisation, Grenzschutzdirektion, Berlin 2001, s. 19.

Granice Republiki Federanej Niemiec

W myśl wcześniej wymienionych aktów prawnych, Federalnej Straży Granicznej powierzone zostały w szczególności następujące zadania:

- a). policyjno-granicznej ochrony terytorium federacji,
- b). ochrony obiektów kolejowych i bezpieczeństwa ruchu kolejowego,
- c). bezpieczeństwa ruchu powietrznego,
- d). ochrony organów konstytucyjnych państwa i ministerstw federalnych,
- e). ochrony granicy morskiej na Morzu Północnym i Morzu Bałtyckim, łącznie z ochroną środowiska i czynnościami policji wodnej,
- f). współdziałania w wykonywaniu zadań natury policyjnej za granicą z ramienia Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Unii Zachodnioeuropejskiej oraz innych organizacji międzynarodowych,
- g). pomocy na rzecz innych instytucji,
- h). wspieranie policji poszczególnych krajów związkowych (landów),
- i). pomocy przy usuwaniu skutków katastrof oraz w nieszczęśliwych wypadkach o szczególnym charakterze wraz z wykorzystaniem środków ratownictwa lotniczego.

Ad. a). zadania z zakresu policyjno-granicznej ochrony terytorium federacji (ochrona granicy) obejmują:

- policyjny nadzór nad granicą lądową, wodną i powietrzną,
- policyjną kontrolę ruchu transgranicznego, w tym sprawdzanie dokumentów niezbędnych do przekroczenia granicy oraz statusu uprawniającego do przekroczenia granicy, sprawdzanie pod kątem ewentualnego występowania danej osoby w komputerowych systemach osób poszukiwanych oraz odpieranie zagrożeń,
- zapobieganie i odpieranie na obszarze przygranicznym o szerokości 30 km w głąb terytorium zjawisk zagrażających bezpieczeństwu granic.

Funkcjonariusze Federalnej Straży Granicznej wypełniają przy tym, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony granic zewnętrznych Unii Europejskiej, zadania z zakresu zabezpieczenia granic związane przede wszystkim z:

- zapobieganiem nielegalnego przekraczania granicy przez cudzoziemców przy wjeździe,
- zwalczaniem transgranicznej przestępczości ukierunkowanej na przemyt osób przez granicę,
- handlem żywym towarem,
- przemytem samochodów i narkotyków,
- fałszowaniem dokumentów związanych z przekraczaniem granicy,
- a także ze ściganiem wykroczeń.

Od 1 lipca 1993 r. Federalna Straż Graniczna wypełnia również zadania wynikające z wejściem w życie nowego prawa o postępowaniu w sprawie udzielenia azylu.

Również po wprowadzeniu Porozumienia Wykonawczego do Traktatu z Schengen (SDIJ)⁵⁸ obecność Federalnej Straży Granicznej na granicach wewnętrznych państw sygnatariuszy Traktatu z Schengen pozostaje nadal konieczna,

⁵⁸Porozumienie Wykonawcze do Traktatu z Schengen reguluje m.in. swobodę przemieszczania się osób i ruchu towarowego. Wszyscy sygnatariusze Porozumienia zobowiązują się do zagwarantowania bezpieczeństwa swoich granic wewnętrznych w oparciu o jednolity standard przeprowadzania kontroli granicznych.

aby móc w elastyczny sposób skutecznie przeciwdziałać zmieniającym się formom w dużej mierze zorganizowanej przestępczości transgranicznej. Zniesienie regularnych kontroli granicznych rekompensowane jest przez kontrole osobiste podejmowane w oparciu o określone przesłanki wynikające z analizy sytuacyjnej.

W porozumieniu z władzami państwowymi - we współpracy z Federalną Strażą Graniczną, w realizacji zadań policyjnych z zakresu ochrony granic uczestniczą także:

- federalna administracja celna,
- policja wodna krajów związkowych Bremy i Hamburga w ich portach morskich,
- policja krajowa Republiki Bawarskiej.

Ad. b). zadania z zakresu ochrony obiektów kolejowych i bezpieczeństwa ruchu kolejowego

Federalna Straż Graniczna jako policja kolejowa odpowiada za zapobieganie zagrożeniom na obszarze obiektów kolejowych Republiki Federalnej Niemiec.

Prewencyjno-policyjny charakter zadania ma na celu ochronę przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, na które narażone są:

- osoby korzystające z usług kolei,
- obiekty i instalacje kolejowe,
- właściwe funkcjonowanie kolei.

Zadania te odnoszą się również do działań z zakresu ścigania karnego oraz rozpracowywania określonych czynów przestępczych.

Ze wskazanych zadań wynikają następujące obszary działania:

- zadania z zakresu prewencji i ścigania karnego wypełniane na dworcach i obiektach kolejowych, np. ukierunkowane na zwalczanie wandalizmu, kradzieży, przestępczości z użyciem przemocy (np. graffiti i kradzieże) oraz przypadków niebezpiecznego zakłócania ruchu kolejowego,
- patrole prowadzone w pociągach Kolei Niemieckich S.A., w szczególności także w komunikacji transgranicznej oraz w związku z przemieszczaniem się pociągami uczestników planowanych demonstracji,
- docelowe organizowanie patroli oraz poszukiwań w pociągach szczególnie narażonych na działalność przestępczą, głównie w lokalnym ruchu osobowym, a także w ruchu towarowym,
- działania z zakresu ochrony dworców kolejowych podejmowane w pociągach Kolei Niemieckich S.A. w związku z transportem uczestników dużych imprez (np. konwojowanie kibiców piłkarskich).

Ad. c). zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu powietrznego

Zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu powietrznego obejmują wszystkie wymagane przez prawo o ruchu powietrznym działania zmierzające do ochrony przed aktami naruszania bezpieczeństwa cywilnego transportu powietrznego, w szczególności zapobieganie przypadkom uprowadzeń samolotów oraz aktów sabotażu.

Wskazane zadania Federalna Straż Graniczna wypełnia w szczególności poprzez:

- kontrolę pasażerów oraz posiadanego przez nich bagażu podręcznego i podróznego, przy użyciu wykwalifikowanego personelu i nowoczesnych środków z zakresu techniki bezpieczeństwa ruchu powietrznego,
- działania podejmowane w przypadkach identyfikacji przedmiotów mogących stanowić zagrożenie, np. poprzez zabezpieczenie zabronionych przedmiotów takich jak broń i amunicja oraz poprzez unieszkodliwianie niekonwencjonalnych materiałów i instalacji wybuchowych i zapalnych,
- prowadzenie nadzoru nad całą strefą lotniska,
- podejmowanie działań zabezpieczających w przypadku lotów szczególnie zagrożonych aktami terroryzmu (odprawa lotów wysokiego ryzyka).

Federalna Straż Graniczna wykonuje zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu powietrznego w niżej wymienionych 15 niemieckich portach lotniczych, a mianowicie: Berlin-Schönefeld, Bremen, Dresden, Düsseldorf, Erfurt, Frankfurt am Main, Hamburg, Hannover, Kassel-Calden, Köln-Bonn, Leipzig-Halle, Saarbrücken, Stuttgart, München (bez kontroli pasażerów i bagażu).

W 20 mniejszych portach lotniczych poszczególne kraje związkowe z ramienia federacji, same wypełniają zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu powietrznego.

Ad. d). zadania z zakresu ochrony organów konstytucyjnych państwa i ministerstw federalnych

Federalna Straż Graniczna stosownie do § 5 ustawy o Straży Granicznej chroni w porozumieniu z krajami związkowymi Berlin, Nordrhein-Westfalen i Baden-Württemberg organy konstytucyjne państwa oraz ministerstwa, wymagające z policyjnego punktu widzenia ochrony przed akcjami i zagrożeniami mogącymi zakłócić pełnienie przez nie swoich funkcji i wykonywanie powierzonych im zadań.

W roku 1999 taką ochroną były objęte następujące urzędy:

- w Bonn:
 - Urząd Prezydenta Federalnego,
 - Urząd Kanclerski,
 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,
 - Ministerstwo Sprawiedliwości,
 - Ministerstwo Ochrony Środowiska, Ochrony Przyrody i Bezpieczeństwa Atomowego – powierzenie tej funkcji nastąpiło od dnia 11.08.1999 r.,
 - Ministerstwo Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – powierzenie tej funkcji nastąpiło od dnia 11.08.1999 r.,
 - Ministerstwo Edukacji, Nauki, Badań i Technologii – powierzenie tej funkcji nastąpiło od dnia 01.09.1999 r.,
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych wraz z restauracją „Petersberg” – powierzenie tej funkcji nastąpiło od dnia 01.10.1999 r.,
- w Berlinie:
 - Urząd Prezydenta Federalnego,
 - Urząd Kanclerski wraz z miejscem zamieszkania na czas sprawowania urzędu i w okresie tymczasowym,

- Ministerstwo Spraw Zagranicznych wraz z miejscem zamieszkania na czas sprawowania urzędu,
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,
- Ministerstwo Sprawiedliwości wraz z miejscem zamieszkania na czas sprawowania urzędu,
- w Karlsruhe:
 - Federalny Trybunał Konstytucyjny.

Ad. e). zadania z zakresu ochrony granicy morskiej na Morzu Północnym i Morzu Bałtyckim, łącznie z ochroną środowiska i czynnościami policji wodnej

Federalna Straż Graniczna działając w ramach współpracy z innymi organami i instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę wybrzeża, przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa granicy morskiej i wód strefy przybrzeżnej. Za ochronę wybrzeża odpowiadają przede wszystkim:

- Federalna Administracja Celna,
- Urząd Żegluga Morskiej,
- Państwowa Inspekcja Rybołówstwa.

W ramach skoordynowanych działań połączonych sił i wyposażenia technicznego tych organów uczestniczy Morski Urząd Federalnej Straży Granicznej, wykorzystujący 9 łodzi patrolowych oraz 8 śmigłowców eskadry lotniczej Straży Granicznej Północ, przystosowanych do działań w warunkach morskich. W zakresie zadań leżą operacje morskie na szczeblu krajowym, w szczególności skierowane na zapobieganie nielegalnej migracji i handlowi narkotyków.

Ad. f). zadania z zakresu współdziałania w wykonywaniu zadań natury policyjnej za granicą z ramienia Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Unii Zachodnioeuropejskiej oraz innych organizacji międzynarodowych

Na podstawie § 8 ustawy o Straży Granicznej funkcjonariusze Federalnej Straży Granicznej brali udział w niżej wymienionych akcjach organizowanych za granicą z ramienia:

- Organizacji Narodów Zjednoczonych,
- Unii Zachodnioeuropejskiej,
- Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie:
 - zdemilitaryzowanej misji Organizacji Narodów Zjednoczonych w ramach International Police Task Force (IPTF) w Bośni i Hercegowinie, w tym Federalna Straż Graniczna, w zasadniczym stopniu przyczyniła się do stworzenia dla żyjących w Niemczech uciekinierów z obszaru objętego wojną domową, warunków dla ich powrotu do ojczyzny. Zadania, jakie wypełnia IPTF polegają na sprawowaniu nadzoru, kształceniu, inspicjowaniu i na doradzaniu miejscowym organom policji oraz na stwierdzaniu i wykrywaniu przypadków naruszania praw człowieka. Nieuzbrojeni policjanci pełniący służbę w tym zakresie, nie mają zasadniczo żadnych kompetencji wykonawczych. W celu zapewnienia własnego bezpieczeństwa funkcjonariusze ci utrzymują ścisły kontakt

- z pełniącymi służbę siłami militarnymi NATO (SFOR - Stabilisation Forces),
- misji Unii Zachodnioeuropejskiej Multinational Advisory Police Element (MAPE) w Albanii. Misja MAPE ma na celu doradzać i wspierać miejscową policję w sprawach związanych z zaprowadzeniem porządku publicznego, w zakresie kształcenia, organizacji, ochrony granicy, logistyki i komunikacji,
 - misji OBWE w Chorwacji w zakresie obserwacji i doradztwa na rzecz policji chorwackiej w sprawach związanych z powrotem uchodźców do swoich krajów i z ochroną mniejszości narodowych,
 - misji ONZ UN Transitional Administration in Eastern Slavonia (UNTAES) we wschodniej Sławonii przez OBWE. Funkcjonariusze BGS biorą pod jej auspicjami udział w nadzorowaniu lokalnych posterunków policji oraz mają za zadanie zapobiegać atakom i aktom naruszania praw człowieka,
 - misji weryfikacyjnej OBWE (KVM) w Kosowie. Funkcjonariusze BGS pełnili służbę w cywilu i nie byli uzbrojeni. Do ich głównych zadań należała kontrola nad policją, nadzór nad procesem wycofywania jednostek specjalnych i innych sił bezpieczeństwa gnębiących ludność cywilną oraz weryfikacja przypadków naruszania praw człowieka,
 - cywilnym komponentem policyjnym międzynarodowej misji pokojowej ONZ w Kosowie (LIN-MIK Police). Misja ta opiera się na rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych nr 1244 z dnia 10 czerwca 1999 r. Desygnowani do służby w tej misji funkcjonariusze odpowiadali za wykonywanie zadań z zakresu ochrony osobistej, policji kryminalnej, drogowej i straży granicznej w rejonie Pristiny i Pizreny oraz na pięciu międzynarodowych posterunkach policji granicznej. Funkcjonariusze wyposażeni byli w broń służbową (pistolety).

Ad. g). zadania w zakresie pomocy na rzecz innych instytucji

Federalna Straż Graniczna na podstawie § 9 ustawy o Straży Granicznej wspierała następujące urzędy desygnując do służby w tym zakresie funkcjonariuszy:

- Policyjna inspekcja Niemieckiego Bundestagu,
- Federalny Urząd Kryminalny w zakresie ochrony osobistej,
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych w zakresie ochrony niemieckich placówek dyplomatycznych i konsularnych za granicą,
- działania z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa na placówkach zagranicznych niemieckiej Lufthansy.

Stosownie do wytycznych wydanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ośrodki władzy politycznej Niemiec wykorzystywały śmigłowce Federalnej Straży Granicznej w celu szybkiego przemieszczania się, a także z uwagi na względy bezpieczeństwa.

Ad. h). zadania w zakresie wspieranie policji poszczególnych krajów związkowych (landów)

Federalna Straż Graniczna oddaje do dyspozycji, na prośbę policji krajów związkowych, siły i środki techniczne swoich oddziałów odwodowych na usługi

poszczególnych krajów związkowych w celu wspierania działań policji, podejmowanych na okoliczność szeroko zakrojonych, specjalnych akcji. Pomoc taka wynika z wymogów ustawowych oraz z zobowiązania Straży Granicznej zapisanego w „Programie na rzecz Bezpieczeństwa Wewnętrznego”. Działania te, w znaczącym stopniu przyczyniają się do zapewnienia i utrzymania bezpieczeństwa wewnętrznego i stanowią jednocześnie odciążenie dla sił policyjnych.

Ad. i). zadania w zakresie pomocy przy usuwaniu skutków katastrof oraz w nieszczęśliwych wypadkach o szczególnym charakterze wraz z wykorzystaniem środków ratownictwa lotniczego

W 16 bazach stacjonowane są śmigłowce ratunkowe nabyte przez państwo do ochrony przed skutkami katastrof. Personel latający, a także obsługę techniczną statków powietrznych stanowią funkcjonariusze Federalnej Straży Granicznej. Śmigłowce są przeznaczone do dyspozycji krajów związkowych w celu wykorzystywania w katastrofach, nieszczęśliwych wypadkach i innych sytuacjach wymagających natychmiastowej reakcji i stanowią uzupełnienie systemu ratunkowego funkcjonującego na ziemi⁵⁹.

Badając wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej w latach 1998-2001 obserwujemy ich względnie stały poziom⁶⁰. Natomiast w latach 2002-2003 następuje ich znaczny wzrost. Średnio w omawianym okresie wydatkowano 6.794.699 tys. zł. Największe wydatki obserwujemy w roku 2003, które są w stosunku do najniższych z roku 1998 większe o 60,4%, tj. o 3.374.020 tys. zł (tabela 41, wykres 60).

Wydatki na płace i pochodne od płac (wykres 61) stanowiły średnio 71,4% całości wydatków. Zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 2003 i był większy w stosunku do roku 1998 o 49,1%, tj. o 2.042.772 tys. zł.

⁵⁹Por. *Federalna Straż Graniczna – sprawozdanie roczne za 1999*, Referat Prasowy w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Berlin 2000.

⁶⁰ Prezentacja danych liczbowych, wyrażonych w pieniądzu, zostanie przedstawiona w cenach stałych przy zastosowaniu deflatora Produktu Krajowego Brutto Niemiec (tabela 40) oraz przeliczona wg średniego kursu marki niemieckiej z dnia 31 grudnia 2001 r. i EURO z dnia 31 grudnia 2003 r. Narodowego Banku Polskiego.

Tabela 40. Deflator Produktu Krajowego Brutto Niemiec w latach 1998-2003

	Rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
wskaźnik procentowy	100,5*	100,4*	101,2*	101,3*	101,0**	100,9**

Źródło: * <http://www.bundesfinanzministerium.de/Anlage22373/Teil-3-Monatsbericht-Januar-2004-Statistik-und-Dokumentationen.pdf>,

** <http://www.devdata.worldbank.org/external/CPProfile.asp?SelectedCountry=DEU&CCODE=DEU&CNAME=Germany&PTYPE=CP>.

Tabela 41. Zestawienie zbiorcze ostatecznie wykonanych wydatków budżetowych niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w tysiącach złotych

Kierunek wydatków	Rok					Średnio	
	1998	1999	2000	2001	2002		2003
placę	4 157 399	4 209 149	4 246 486	4 291 833	5 805 778	6 200 171	4 818 469
pochodne od plac	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
świadczenia	129 182	136 363	143 768	145 367	174 128	198 416	154 537
wydatki rzeczowe	836 490	848 164	839 672	996 893	1 553 610	1 704 776	1 129 934
inwestycje	466 907	476 474	598 774	689 747	1 058 009	860 636	691 758
Ogółem	5 589 978	5 670 150	5 828 700	6 123 840	8 591 525	8 963 998	6 794 699

Kierunek wydatków	Wzrost-spadek kwotowy													
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001			
placę	51 760	89 088	134 435	1 648 379	2 042 772	37 338	82 685	1 596 629	1 991 022	45 347	1 513 945	1 908 338	394 393	
pochodne od plac	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	
świadczenia	7 181	14 586	16 185	44 946	69 234	7 404	9 004	37 765	62 052	1 599	28 761	53 049	24 288	
wydatki rzeczowe	11 674	3 182	160 403	717 120	868 286	-8 492	148 729	705 446	856 612	157 221	713 938	865 104	707 883	
inwestycje	9 567	131 867	222 840	591 102	393 728	122 300	213 273	581 535	384 161	90 973	459 235	261 861	170 888	
Ogółem	80 173	238 722	533 863	3 001 647	3 374 020	158 550	453 690	2 921 375	3 293 848	295 140	2 762 825	3 135 298	2 840 158	372 473

Kierunek wydatków	Wzrost-spadek procentowy													
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001			
placę	1,2%	2,1%	3,2%	39,6%	49,1%	0,9%	2,0%	37,9%	47,3%	1,1%	36,7%	46,0%	44,5%	6,8%
pochodne od plac	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
świadczenia	5,6%	11,3%	12,5%	34,8%	53,6%	5,4%	6,6%	27,7%	45,5%	1,1%	21,1%	38,0%	36,5%	13,9%
wydatki rzeczowe	1,4%	0,4%	19,2%	85,7%	103,8%	-1,0%	17,5%	83,2%	101,0%	18,7%	85,0%	103,0%	55,8%	9,7%
inwestycje	2,0%	28,2%	47,7%	126,6%	84,3%	25,7%	44,8%	122,0%	80,6%	15,2%	76,7%	43,7%	24,8%	-18,7%
Ogółem	1,4%	4,3%	9,6%	53,7%	60,4%	2,8%	8,0%	51,5%	58,1%	5,1%	47,4%	53,8%	46,4%	4,3%

Legenda:

- placę - pozycja F422 01-041, F422 02-041, F422 03-041, F422 08-041, F425 01-041, F426 01-041, F427 01-041, F427 03-041,
- pochodne od plac - brak danych,
- świadczenia - pozycje F451 01-041, F453 01-041, F443 23-041,
- wydatki rzeczowe - Administracyjne wydatki rzeczowe, Przydziały i dotacje (bez inwestycji), Szczególne wydatki finansowe,
- inwestycje - Wydatki inwestycyjne, pozycje F812 22-041, F812 55-041,

Uwaga: Przeliczenia na złote polskie dokonano wg średniego kursu Narodowego Banku Polskiego 1 marki niemieckiej
Przeliczenia na złote polskie dokonano wg średniego kursu Narodowego Banku Polskiego 1 EURO

Zródło: Opracowanie własne na podstawie:

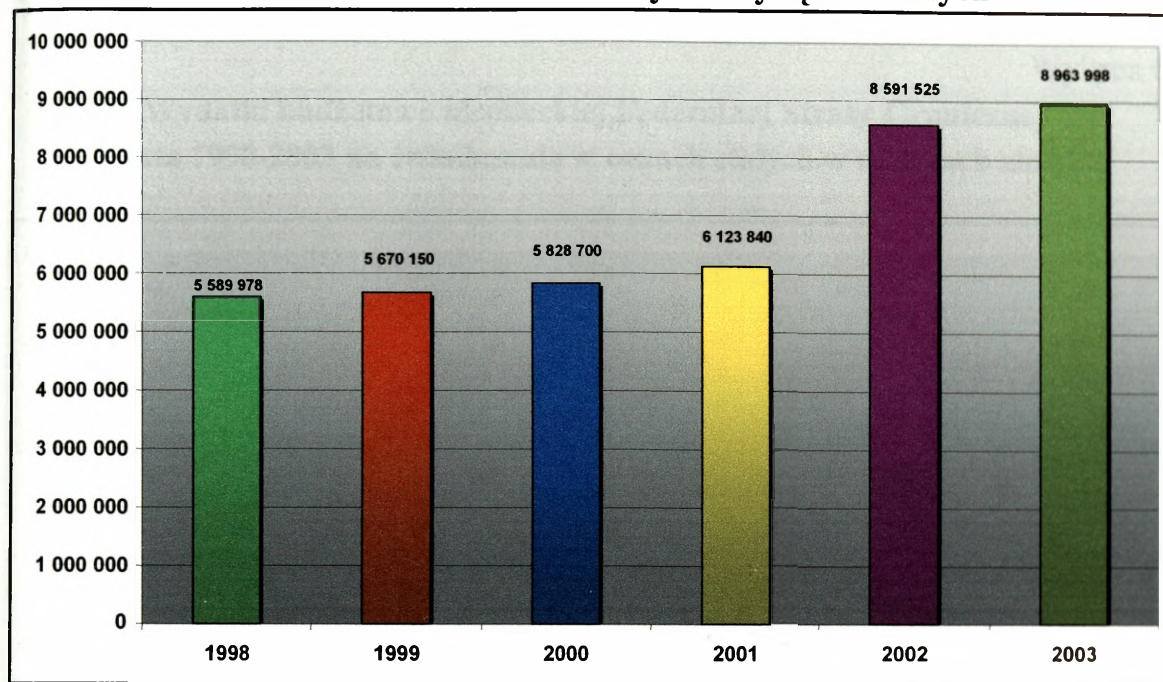
- http://www.bundesfinanzministerium.de/Franz-und-Wirtschaftspolitik/Bundeshaushaltplan 1998,
- http://www.bundesfinanzministerium.de/Franz-und-Wirtschaftspolitik/Bundeshaushaltplan 1999,
- http://www.bundesfinanzministerium.de/Franz-und-Wirtschaftspolitik/Bundeshaushaltplan 2000,
- http://www.bundesfinanzministerium.de/Franz-und-Wirtschaftspolitik/Bundeshaushaltplan 2001,
- http://www.bundesfinanzministerium.de/Franz-und-Wirtschaftspolitik/Bundeshaushaltplan 2002,
- http://www.bundesfinanzministerium.de/Franz-und-Wirtschaftspolitik/Bundeshaushaltplan 2003

z dnia 31 grudnia 2001r. - 1,8007
z dnia 31 grudnia 2003r. - 4,7117

W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki płacowe wzrastały odpowiednio: o 1,2% (51.750 tys. zł), o 0,9% (37.338 tys. zł), o 1,1% (45.347 tys. zł), o 35,3% (1.513.945 tys. zł), o 6,8% (394.393 tys. zł).

Wykres 60

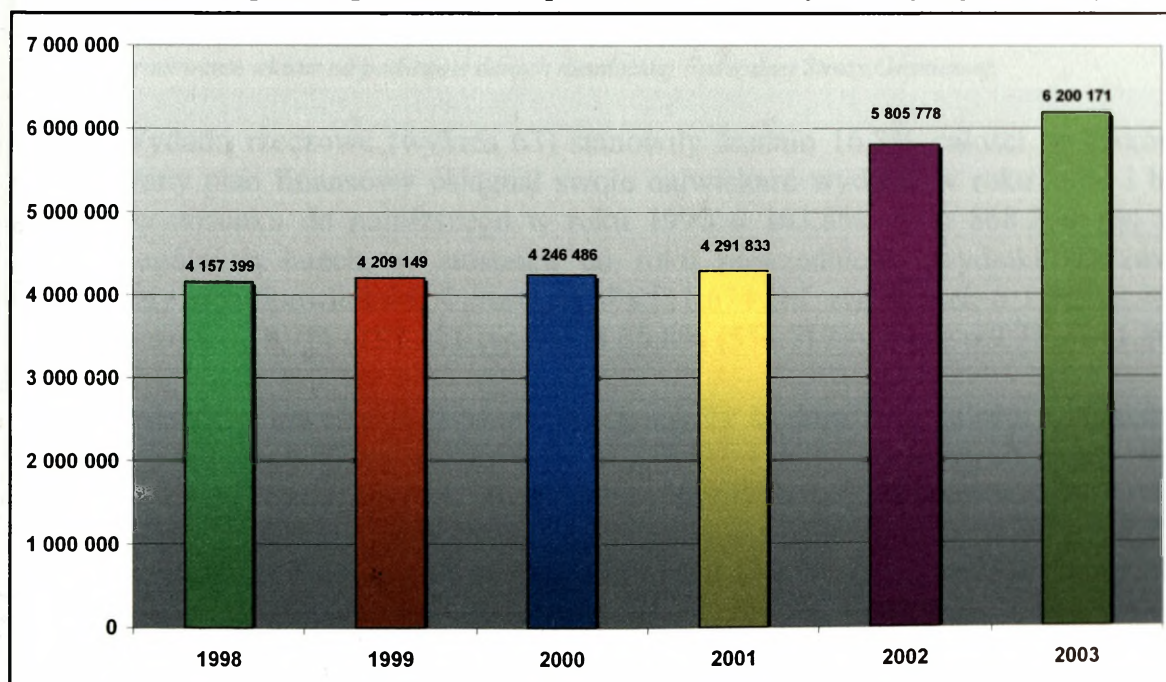
**Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej
za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych niemieckiej Federalnej Straży Granicznej.

Wykres 61

**Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata
1998-2003 na płace i pochodne od płac w cenach stałych w tysiącach złotych**

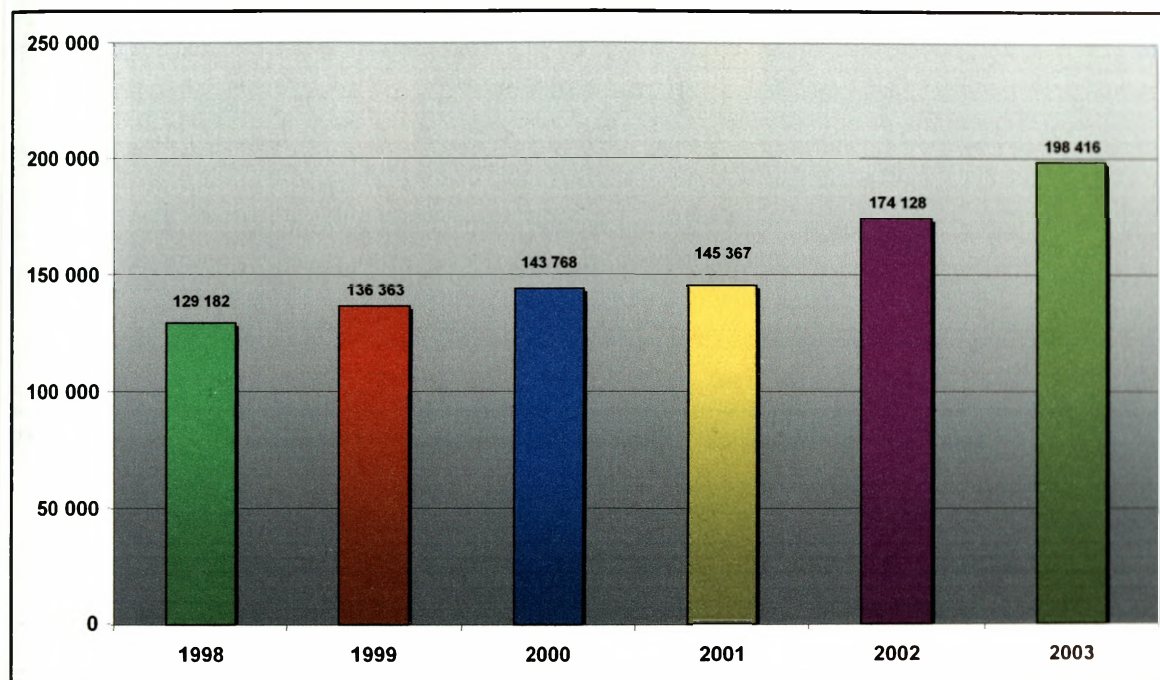

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych niemieckiej Federalnej Straży Granicznej.

Wydatki na świadczenia (wykres 62) stanowiły średnio 2,3% całości wydatków. Osiągnęły swój największy poziom w roku 2003 i były większe od najniższych w roku 1998 o 53,6%, tj. o 69.234 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na świadczenia wzrastały odpowiednio: o 5,6% (7.181 tys. zł), o 5,4% (7.404 tys. zł), o 1,1% (1.599 tys. zł), o 19,8% (28.761 tys. zł), o 13,9% (24.288 tys. zł).

Wykres 62

**Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej
za lata 1998-2003 na świadczenia w cenach stałych w tysiącach złotych**

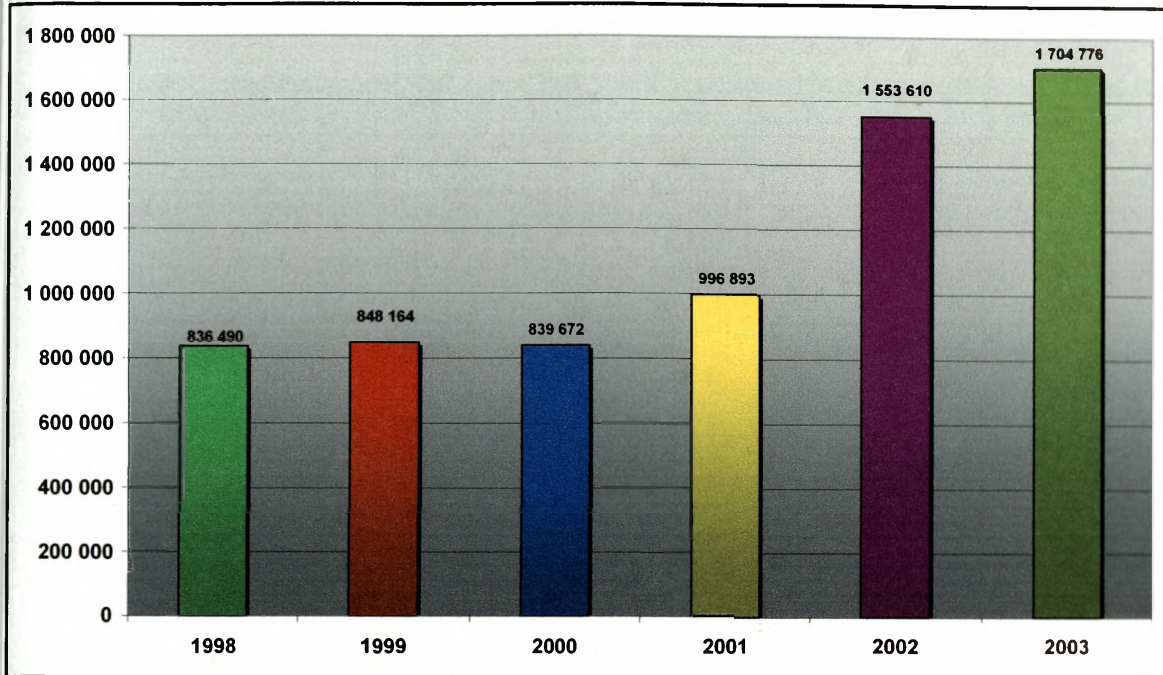
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych niemieckiej Federalnej Straży Granicznej.

Wydatki rzeczowe (wykres 63) stanowiły średnio 16,3% całości wydatków. Zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 2003 i był większy w stosunku do najniższego w roku 1998 o 103,8%, tj. o 868.286 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki rzeczowe kształtowały się odpowiednio: wzrost o 1,4% (11.674 tys. zł), spadek o 1,0% (8.492 tys. zł), wzrost o 18,7% (157.221 tys. zł), o 55,8% (556.717 tys. zł), o 9,7% (151.166 tys. zł).

Wydatki na inwestycje (wykres 64) stanowiły średnio 10% całości wydatków. Osiągnęły swój największy poziom w roku 2002 i były większe od roku 1998 o 126,6%, tj. o 591.102 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na inwestycje kształtowały się odpowiednio: wzrost o 2,0% (9.567 tys. zł), o 25,7% (122.300 tys. zł), o 15,2% (90.973 tys. zł), o 53,4% (368.262 tys. zł), spadek o 18,7% (197.373 tys. zł).

Wykres 63

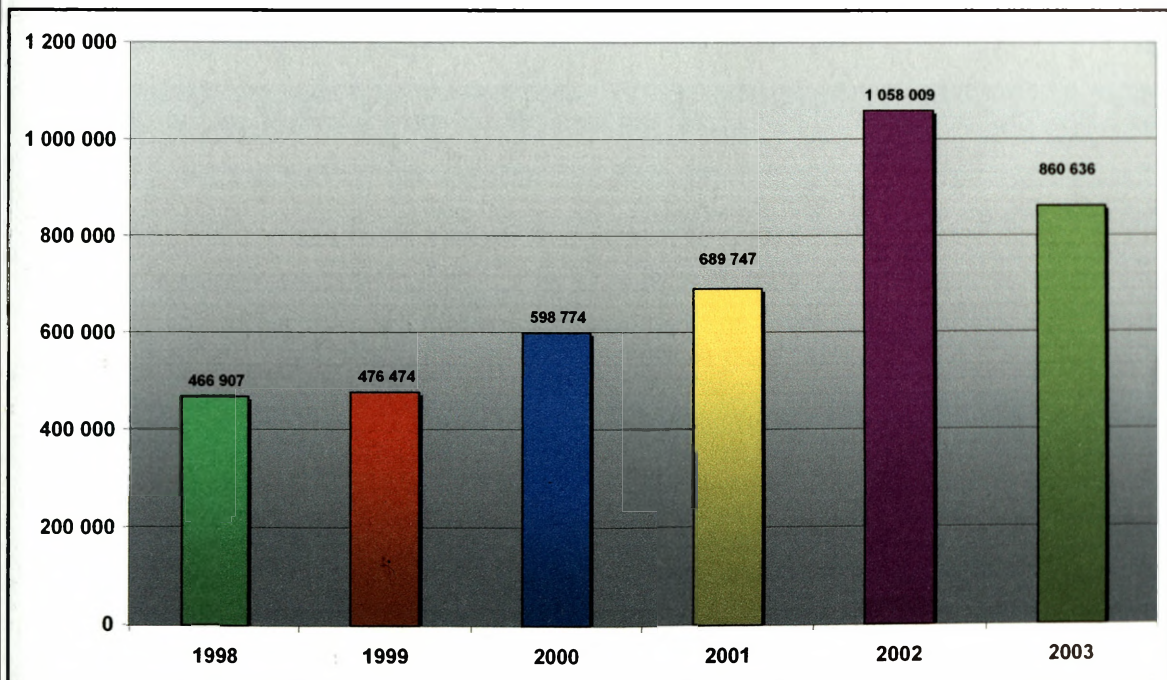
**Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej
za lata 1998-2003 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych niemieckiej Federalnej Straży Granicznej.

Wykres 64

**Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej
za lata 1998-2003 na inwestycje w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych niemieckiej Federalnej Straży Granicznej.

2.5.2. Wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej

Węgierska Straż Graniczna (*Magyar Köztársaság – MK*) jest dwoistym specjalnie zorganizowanym, zbrojnym ciałem, posiadającym specjalny status prawny. Prawny status Straży Granicznej definiuje węgierska konstytucja. Jej głównym zadaniem jest militarna obrona kraju, a także (we współpracy z władzami policyjnymi):

- ochrona i zabezpieczanie granicy państwowej,
- kontrola ruchu granicznego,
- zachowanie prawa i utrzymanie porządku w obszarze przygranicznym.

Funkcje przez nią pełnione, mają swe podstawy w ustawach parlamentarnych. Ustawami regulującymi jej działania, są:

- Ustawa o obronności kraju z roku 1993 – w odniesieniu do jej funkcji obronnych,
- Ustawa o Straży Granicznej z roku 1997 – w odniesieniu do działań policji granicznej,
- Ustawa imigracyjna z roku 1993 – w odniesieniu do działań związanych z przesiedleniami,
- Ustawa o prawie azylowym z roku 1997 – w odniesieniu do działań związanych z uchodźcami,
- Kodeks Karny (Ustawa o procedurach kryminalnych) z roku 1997 – w zakresie dotyczącym działalności dochodzeniowej.

Ponadto, węgierska Straż Graniczna działa w oparciu o statuty, rezolucje i międzynarodowe kontrakty określające jej obowiązki z dziedziny naruszeń prawa, a także manewrów granicznych w odniesieniu do administracji i władz specjalnych.

Węgierska Straż Graniczna ściśle współpracuje z:

- policją,
- celnikami,
- armią węgierską,
- obroną cywilną,
- strażą pożarną,
- biurem ds. migracji i uchodźców,
- samorządem lokalnym,
- oraz socjalnymi i ekonomicznymi organizacjami.

Jurysdykcje (kompetencje) Węgierskiej Straży Granicznej rozciągają się zwykle w odległości 10-20 km od granicy państwowej, portu lotniczego, stacji kolejowych, portów oraz międzynarodowych tras tranzytowych. Straż Graniczna posiada status administracji państwowej podległej ministrowi spraw wewnętrznych.

Straż Graniczna dzieli się na jednostki centralne, regionalne i lokalne.

Narodowej Komendzie Głównej podlega:

- 10 dyrekcji regionalnych,
- 75 pieszych punktów przekraczania granicy oraz 48 analogicznych punktów dla pojazdów zmechanizowanych (łącznie 98 przejść granicznych),
- 14 jednostek zmechanizowanych,

- 27 jednostek wywiadu kryminalnego,
- 9 aresztów (punktów zatrzymania).

W systemie ochrony granicy Węgier funkcjonują:

- Dyrekcja Regionalna w Nyírbátor,
- Dyrekcja Regionalna w Orosháza,
- Dyrekcja Regionalna w Kiskunhalas,
- Dyrekcja Regionalna w Pécs,
- Dyrekcja Regionalna w Nagykanizsa,
- Dyrekcja Regionalna w Szombathely,
- Dyrekcja Regionalna w Győr,
- Dyrekcja Regionalna w Balassagyarmat,
- Dyrekcja Regionalna w Miskolc,
- Dyrekcja Regionalna w Budapeszcie.

Straż Graniczna posiada 14 tys. etatów, ale zatrudnione było w 2001 tylko około 11.200 osób (tabela 42). Cały personel to profesjonaliści zatrudnieni na pełnych etatach. Od 1 maja 1998 r. nie ma tam już żołnierzy poborowych.

Tabela 42. Struktura przeciętnego zatrudnienia w węgierskiej Straży Granicznej w latach 1998-2001

Rok	funkcjonariusze zawodowi	pracownicy cywilni	Razem
1998	8 915	2 362	11 277
1999	9 122	1 618	10 740
2000	8 462	1 489	9 951
2001	9 630	1 545	11 175
Średnio	9 032	1 754	10 786

Zródło: Węgierska Straż Graniczna.

Węgierska Straż Graniczna prowadzi ciągłą nieprzerwaną kontrolę granicy za pomocą oficerów służbowych, patroli, kontrolerów paszportów, przedstawicieli służb wywiadowczych i jednostek zmotoryzowanych. Jej aktywność jest zdeterminowana głównie nasilonym ruchem migracyjnym na granicy z Ukrainą, Rumunią, Jugosławią i Chorwacją z zamiarem opuszczenia Węgier przez granice Austrii, Słowenii i Słowacji oraz związanej z tym zjawiskiem przestępczością przygraniczną, która ma miejsce w obszarze, tzw. zielonej granicy.

System kontroli granicznej jest dwustopniowy. Pierwszym etapem jest kontrola na pieszych i zmechanizowanych przejściach granicznych, połączona

z kontrolą służb wywiadu kryminalnego. Dopiero na drugim etapie działają jednostki zmechanizowane, służby operacyjne oraz centra zatrzymań (areszty).

Strategiczne rozmieszczenie ludzi i jednostek technicznych jest różne na różnych odcinkach granicy. Większość z nich jest jednak rozlokowana na przyszłych zewnętrznych granicach Unii Europejskiej. Tam również skoncentrowane jest wyposażenie techniczne, w tym wozy bojowe.

Łącznie węgierska Straż Graniczna ochrania granice państwa o długości 2242 km (tabela 43, mapa 4), które to mają charakter granic lądowych.

Tabela 43. Długość granic Węgier ochronianych przez węgierską Straż Graniczną

Odcinek granicy	Długość w km
Słowacja	681
Ukraina	137
Rumunia	448
Jugosławia	174
Chorwacja	344
Słowenia	102
Austria	356
Razem	2.242

Źródło: Meeting of the Commander In Chief of Polish Republik Borderguard and the National Commander of the Hungarian Borderguard 20-21. dezember 1999 Warsaw, Budapest 1999, s. 7.

Węgierskiej Straży Granicznej powierzone zostały następujące zadania z zakresu:

- a). ochrony granicy państwa,
- b). zwalczania przestępczości,
- c). migracji.

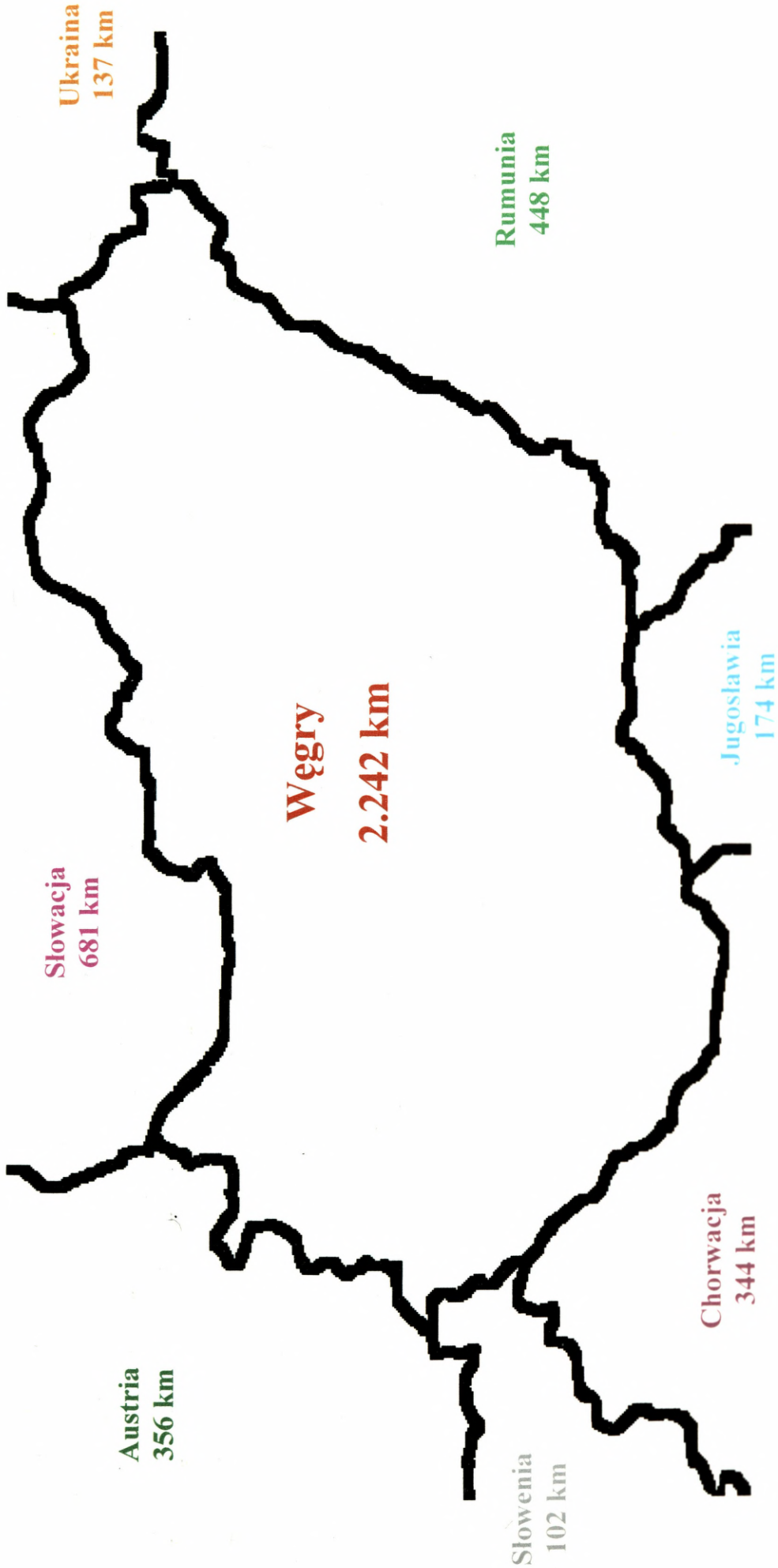
Ad. a). zadania z zakresu ochrony granicy państwa są wykonywane przez blisko 50% stanu osobowego załogi przejścia granicznego. Liczba personelu zajmującego się logistyką oraz wsparciem jest różna na różnych przejściach i zależy od aktualnych zadań, czyli nasilenia działań nielegalnych. Patrole odpowiadają zwykle za zabezpieczenie obszaru o głębokości 5 km od granicy i działają „gęściej” na aktywnych przestępczo kierunkach. Punkty graniczne są stacjonarną częścią systemu. Jednostki zmechanizowane wzmocniają je podobnie jak wywiad, na najbardziej narażonych na przestępczość odcinkach.

Jeśli zajdzie taka potrzeba, oba te elementy składowe systemu, mogą działać wspólnie ze służbami operacyjnymi Straży Granicznej również wewnątrz kraju.

Kontrola ruchu granicznego jest dokonywana na przejściach granicznych. Węgierska Straż Graniczna stosuje selektywne i zróżnicowane systemy kontroli.

Na granicach z krajami objętymi porozumieniem z Schengen, wstępna kontrola polega na sprawdzeniu autentyczności i ważności paszportów i wiz, sprawdzeniu warunków wjazdu, pobytu, pracy lub tranzytu i wyszukaniu (filtrowaniu) osób,

Granice Węgier

Źródło: Meeting of the Commander In Chief of Polish Republic Borderguard and the National Commander of the Hungarian Borderguard 20-21. december 1999 Warsaw, Budapest 1999, s. 7.

których wjazd na Węgry i pobyt tam jest zastrzeżony. Dopiero teraz następuje kontrola bagaży osób przekraczających granicę. W przypadku powstania jakichkolwiek podejrzeń przeprowadzana jest dodatkowa, szczegółowa kontrola.

Kontrola osób wjeżdżających do kraju jest zawsze bardziej dokładna, ścisła niż osób opuszczających kraj. Kontrola obywateli krajów sąsiednich (graniczących) oraz krajów Unii Europejskiej jest uproszczona. Obywatele byłego Związku Radzieckiego oraz afroazjaci przechodzą dokładniejszą kontrolę. Na Węgrzech obowiązują te same „preferowane kategorie” osób przyjeżdżających, co w krajach objętych układem z Schengen. Obywatele węgierscy podlegają uproszczonej kontroli granicznej. Uwaga granicznych służb kontrolnych jest skierowana głównie na zapobieganie legalnego wjazdu na Węgry dużej liczby osób, które zamierzają nielegalnie przekroczyć granice Węgier z krajami Unii Europejskiej - Austrią i Słowenią.

Ad. b). **zadania z zakresu zwalczania przestępczości** dotyczą wykrywania wszelkich działań osób, które nielegalnie przekroczyły granice lub przestępstw popełnianych przez nie w pobliżu granicy. Służby odpowiedzialne za wywiad kryminalny mają uprawnienia do:

- dochodzenia w sprawach zbrodni,
- zbrojnego przekraczania granicy,
- przemykania ludzi,
- fałszowania dokumentów,
- nielegalnego pobytu,
- oraz niszczenia znaków granicznych.

Mają oni uprawnienia, aby wszczynać przeciwko podejrzanym dochodzenia, podejmować niezbędne działania w postaci przesłuchań podejrzanych, konfiskat, rewizji domów, poszukiwań świadków, a także przekazywania spraw do prokuratora.

W przypadku zbrodni wykrytych przez Straż Graniczną poza obszarem przygranicznym, funkcjonariusze straży granicznej mają obowiązek wkroczyć i przerwać dokonywanie przestępstwa, zatrzymać podejrzanych i przekazać ich odpowiednim władzom razem z posiadanymi dowodami (zeznaniem).

Ad. c). **zadania z zakresu migracji** upoważniają Straż Graniczną do wszczynania postępowań przeciwko osobom, które usiłowały (lub przekroczyły) nielegalnie granicę, naruszyły prawo i porządek graniczny, a także zasady przebywania i pozostawania na Węgrzech. Dotyczy to przypadków ludzi poszukujących tu azylu, a także transferem osób zgodnie z porozumieniami o readmisji. Przeprowadza się procedury przeciw Węgom lub obywatelom zagranicznym w wielu przypadkach w przestępstwach handlowych.

Węgry są szczególnym punktem centralno-wschodniej Europy, jeśli chodzi o migrację i zorganizowaną przestępczość międzynarodową. Znajdują się dokładnie na osi Wschód-Zachód migracji legalnej i nielegalnej. Są krajem tranzytowym, a nie krajem przeznaczenia. Większość obcokrajowców próbuje przedostać się do krajów Europy Zachodniej poprzez Węgry.

Te uwarunkowania wskazują, w jak szczególnej sytuacji znajduje się węgierska Straż Graniczna. Czynnikiem powodującym jeszcze większe trudności jest fakt, że zewnętrzne granice Węgier w ramach Unii Europejskiej, są 4 razy dłuższe niż

wewnętrzne granice oraz, że Węgry graniczą z państwami „migracjogennymi” (Rumunia i Jugosławia), dla których Unia Europejska wymaga wiz.

Uwzględniając oba te czynniki oraz oczekiwania Unii Europejskiej, całkowite wprowadzenie systemu kontroli granicznej jest podzielone na 2 etapy.

W pierwszym etapie, który trwał do czasu przystąpienia do Unii Europejskiej, zapewniono personel i warunki techniczne do przeprowadzania (sprawnej) kontroli granic zewnętrznych. Zapewniono zadowalający poziom współpracy z austriackimi i słoweńskimi władzami odpowiedzialnymi za ochronę granic. W celu osiągnięcia dużej wydajności, stworzono techniczną możliwość przepływu informacji dla użytkowników narodowych baz danych, które byłyby kompatybilne z unijnym systemem informacyjnym. Chodziło przy tym o to, by po przyłączeniu Węgier do Unii Europejskiej, patrole węgierskie mogły automatycznie korzystać zarówno z węgierskich, jak i unijnych baz danych. Techniczny postęp w węgierskiej Straży Granicznej był konieczny, ponieważ posiadane przez nich urządzenia zamortyzowane były przestarzałe. Niezbędne stało się zastąpienie ich większą ilością sprzętu lepszej jakości. Szczególnie dotyczyło to pojazdów, małych łodek i przestarzałego sprzętu informatycznego. W celu usprawnienia wykrywania ruchu, oraz uchodźców w terenie, należało wprowadzić do użytku urządzenia, które nie były wcześniej stosowane – detektory termiczne, satelitarny system kontroli, mierniki dwutlenku węgla (wykrywacze istot żywych), urządzenia wykrywające bicie serca. Niezbędne są również automatyczne czytniki paszportów.

W drugim etapie (po spełnieniu już warunków dotyczących ludzi i sprzętu) możliwe będzie zorganizowanie zintegrowanego systemu informacyjnego, który zapewni bezpieczeństwo, jakiego wymaga Unia. Równolegle do tych działań rozpoczęty zostanie proces zaprzestawiania kontroli ruchu granicznego, zmniejszenie (redukcja) patroli na zielonej granicy na wszystkich granicach wewnętrznych. Niektóre przejścia graniczne staną się wspólnymi punktami kontaktowymi zajmującymi się:

- readmisją,
- działaniami zwalczającymi przestępstwa,
- wykonywaniem tymczasowych działań kontrolnych względem obcokrajowców przez grupy zmotoryzowane,
- przestrzeganiem prawa i zachowanie porządku.

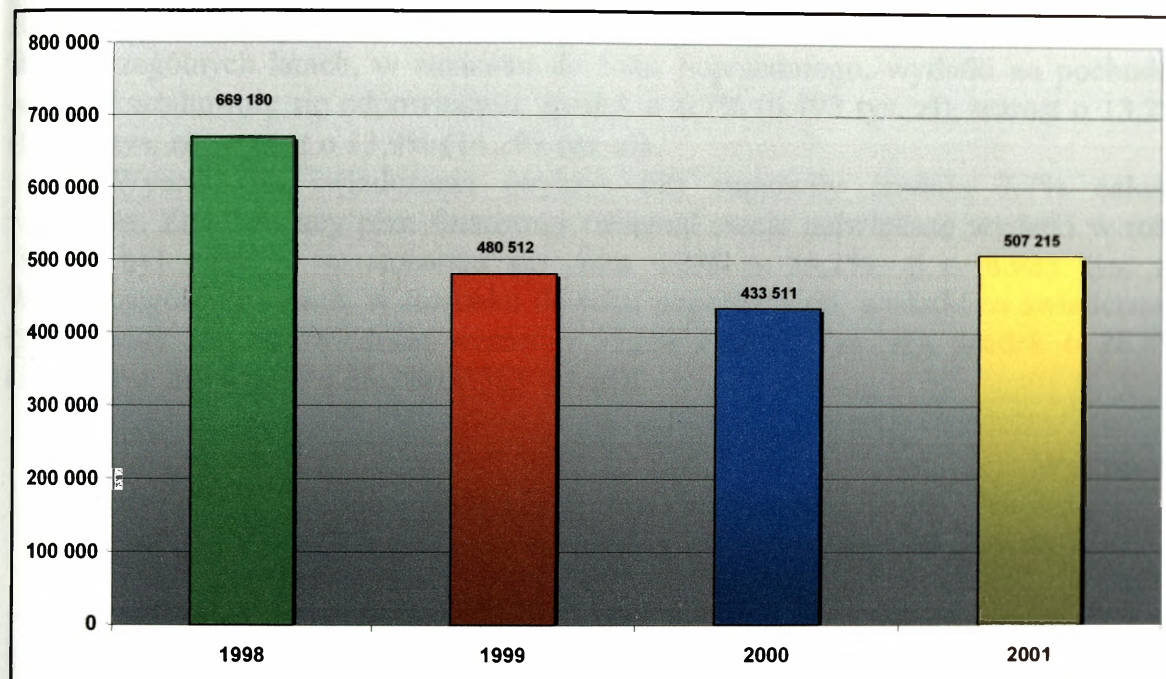
Zgodnie z koncepcją nie jest możliwa radykalna redukcja kontroli granic wewnętrznych, nawet po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Może być ona wprowadzana tylko stopniowo, a to ze względu na polityczne inicjatywy dotyczące Rumunii, różnice w polityce wizowej Węgier i Unii Europejskiej oraz techniczne ograniczenia w SIS. Przeszkodą w szybkim ograniczeniu kontroli na granicach wewnętrznych jest również permanentna migracja Afro-Azjatów i dobrze zorganizowana sieć przemytników. Pełne wprowadzenie finalnego systemu kontroli na granicach wewnętrznych szacuje się na okres 2003 – 2005 r.⁶¹.

⁶¹Por. *Meeting of the Commander in Chief of Polish Republic Borderguard and the National Commander of the Hungarian Borderguard 20-21. dezember 1999*. Węgierska Straż Graniczna, Budapeszt 1999.

Badając wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej w latach 1998-2001⁶² obserwujemy ich najwyższy poziom w roku 1998 (669.180 tys. zł), a następnie spadek w roku 1999, 2000 i wzrost w 2001 (507.215 tys. zł). Średnio w omawianym okresie wydatkowano 522.605 tys. zł, (tabela 45, wykres 65).

Wykres 65

Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej wg ich całościowych wielkości za lata 1998-2001 w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych węgierskiej Straży Granicznej.

⁶²Prezentacja danych liczbowych, wyrażonych w pieniądzu, zostanie przedstawiona w cenach stałych przy zastosowaniu deflatora Produktu Krajowego Brutto Węgier (tabela 44) oraz przeliczona wg średniego kursu forinta z dnia 31 grudnia 2001 r. Narodowego Banku Polskiego.

Tabela 44. Deflator Produktu Krajowego Brutto Węgier w latach 1998-2001

	rok					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
wskaźnik procentowy	112,6	108,4	109,9	108,6	108,9	106,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

<http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/e2001/e306/e30601.html>,

<http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/e2001/e306/e30602.html>,

<http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/free/e6/e62513.html>.

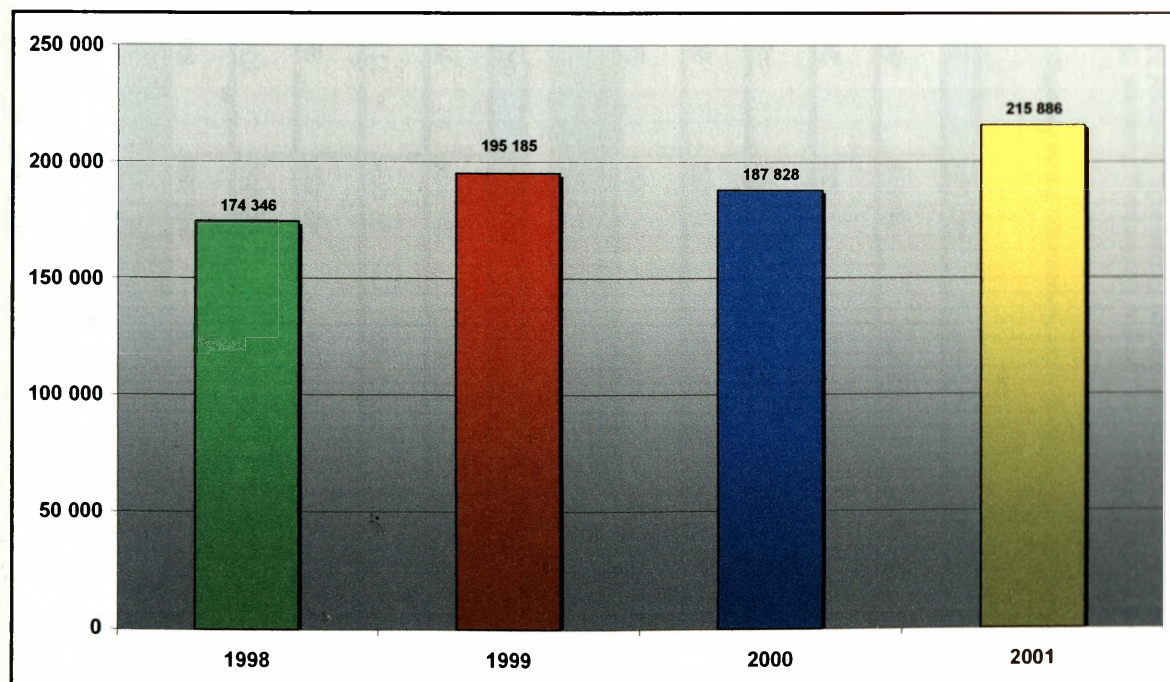
Wydatki płacowe (wykres 66) stanowiły średnio 38,1% całości wydatków. Zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 2001 i był większy w stosunku do roku 1998 o 23,8%, tj. o 41.540 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki płacowe kształtowały się odpowiednio: wzrost o 12,0% (20.840 tys. zł), spadek o 3,8% (7.358 tys. zł), wzrost o 14,9% (28.058 tys. zł).

Wydatki na pochodne od płac (wykres 67) stanowiły średnio 20,0% całości wydatków. Zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 2001 i był większy w stosunku do roku 1999 o 29,0%, tj. o 26.263 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na pochodne od płac kształtowały się odpowiednio: spadek o 6,7% (6.493 tys. zł), wzrost o 13,2% (11.970 tys. zł), wzrost o 13,9% (14.293 tys. zł).

Wydatki na świadczenia (wykres 68) stanowiły średnio 7,7% całości wydatków. Zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 1999 i był większy w stosunku do roku 1998 o 55,2%, tj. o 16.925 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na świadczenia kształtowały się odpowiednio: wzrost o 55,2% (16.925 tys. zł), spadek o 28,8% (13.727 tys. zł), wzrost o 25,3% (8.563 tys. zł).

Wykres 66

**Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej
za lata 1998-2001 na płace w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych węgierskiej Straży Granicznej.

Tabela 45. Zestawienie zbiorcze ostаточно wykonane wydatków budżetowych węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 wg kierunków wydatków cenach stałych w tysiącach złotych

Kierunek wydatków	Rok			Średnio
	1998	1999	2000	
pláce	174 346	195 185	187 828	193 311
poходne od płac	97 190	90 697	102 667	101 878
świadczenia	30 676	47 601	33 874	38 647
wydatki rzeczowe	204 130	72 580	73 113	111 723
inwestycje	162 838	74 449	36 030	77 045
Ogółem	669 180	480 512	433 511	522 605

Kierunek wydatków	Wzrost-spadek kwotowy						Wzrost-spadek procentowy					
	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2000-1999	2001-1999	2001-2000	1999/1998	2000/1998	2001/1998	2000/1999	2001/1999	2001/2000
pláce	20 840	13 482	41 540	-7 358	20 701	28 058	12,0%	7,7%	23,8%	-3,8%	10,6%	14,9%
poходne od płac	-6 493	5 477	19 770	11 970	26 263	14 293	-6,7%	5,6%	20,3%	13,2%	29,0%	13,9%
świadczenia	16 925	3 198	11 761	-13 727	-5 164	8 563	55,2%	10,4%	38,3%	-28,8%	-10,8%	25,3%
wydatki rzeczowe	-131 551	-131 017	-107 062	533	24 488	23 955	-64,4%	-64,2%	-52,4%	0,7%	33,7%	32,8%
inwestycje	-88 389	-126 808	-127 974	-38 419	-39 585	-1 166	-54,3%	-77,9%	-78,6%	-51,6%	-53,2%	-3,2%
Ogółem	-188 669	-235 669	-161 965	-47 001	26 704	73 704	-28,2%	-35,2%	-24,2%	-9,8%	5,6%	17,0%

Uwaga: Przeliczenia na złote polskie dokonano wg. średniego kursu Narodowego Banku Polskiego 100 forintów:

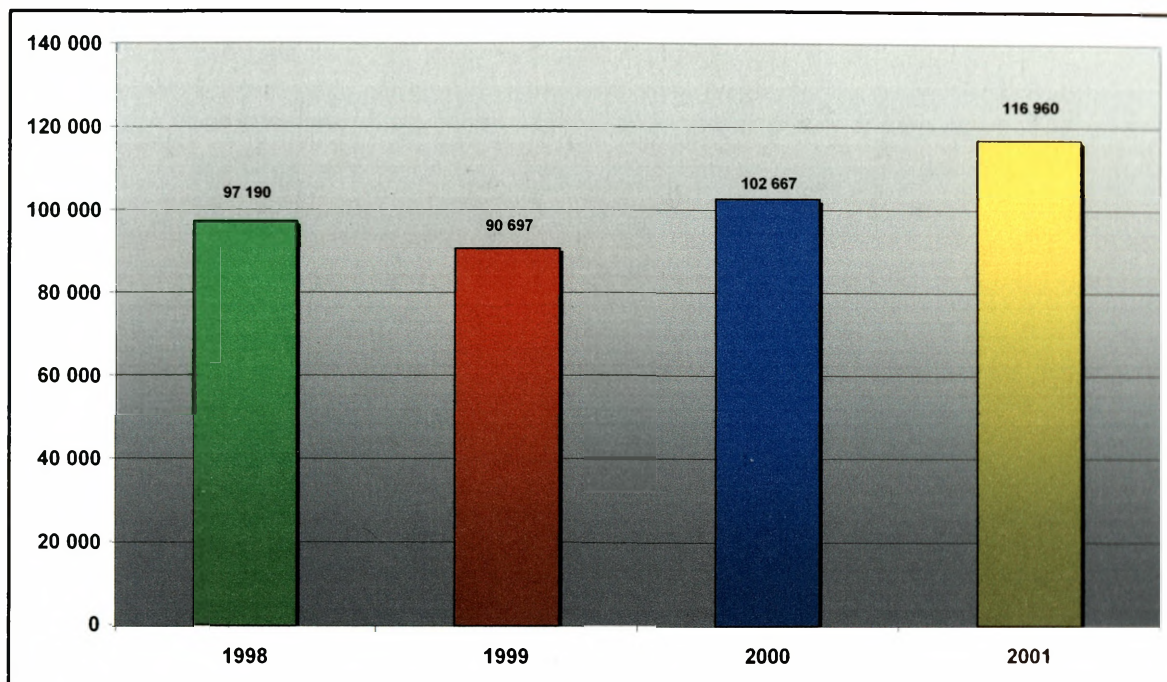
z dnia 31 grudnia 2001r. - 1,4398

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

- Központi költségvetési szervek 1998. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 1999.
- Központi költségvetési szervek 1999. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 2000.
- Központi költségvetési szervek 2000. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 2001.
- Központi költségvetési szervek 2001. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 2002.

Wykres 67

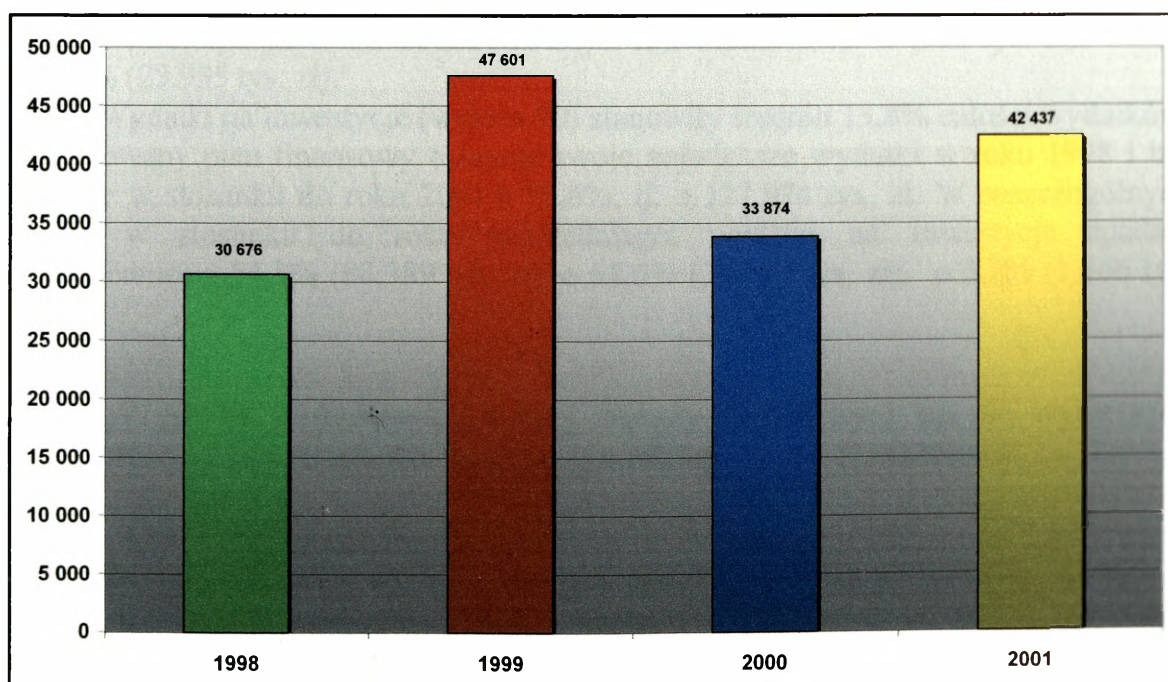
Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na pochodne od płac w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych węgierskiej Straży Granicznej.

Wykres 68

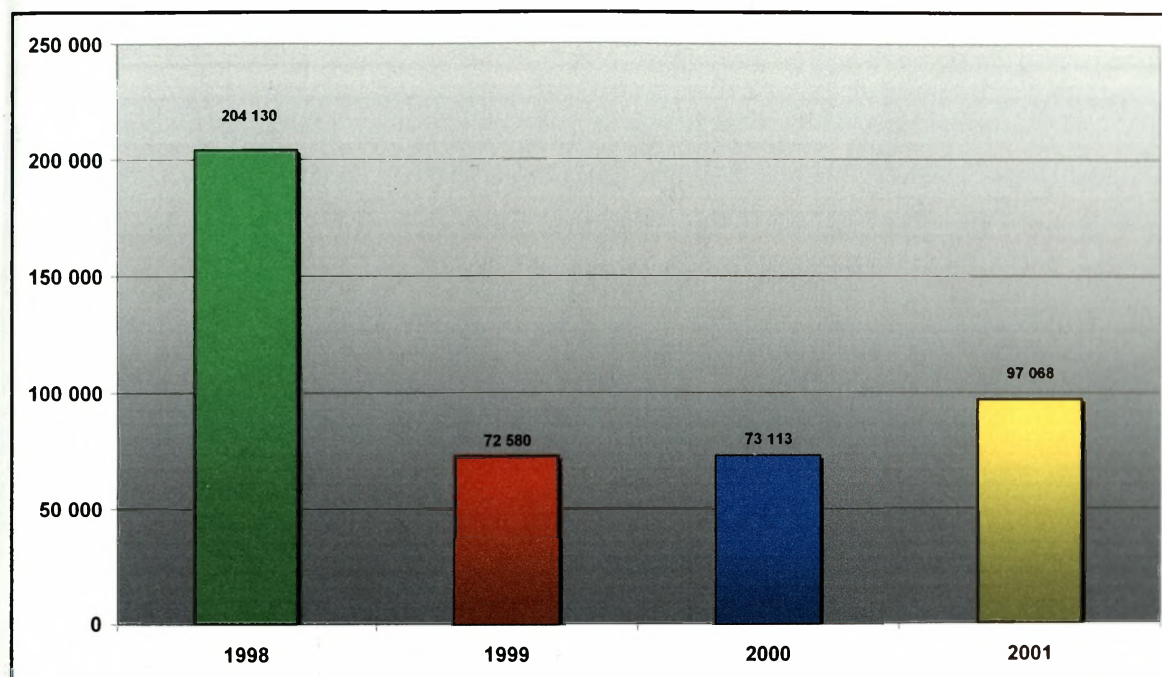
Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na świadczenia w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych węgierskiej Straży Granicznej.

Wykres 69

Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w tysiącach złotych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych węgierskiej Straży Granicznej.

Wydatki rzeczowe (wykres 69) stanowiły średnio 20,4% całości wydatków. Zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 1998 i był większy w stosunku do roku 1999 o 64,4%, tj. o 131.551 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki rzeczowe kształtowały się odpowiednio: spadek o 64,4% (131.551 tys. zł), wzrost o 0,7% (533 tys. zł), wzrost o 32,8% (23.955 tys. zł).

Wydatki na inwestycje (wykres 70) stanowiły średnio 13,8% całości wydatków. Zrealizowany plan finansowy osiągnął swoje największe wydatki w roku 1998 i był większy w stosunku do roku 2001 o 78,6%, tj. o 127.974 tys. zł. W poszczególnych latach, w stosunku do roku poprzedniego, wydatki na inwestycje spadały odpowiednio: o 54,3% (88.389 tys. zł), o 51,6% (38.419 tys. zł), o 3,2% (1.166 tys. zł).

2.5.3. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej na tle wydatków budżetowych niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej

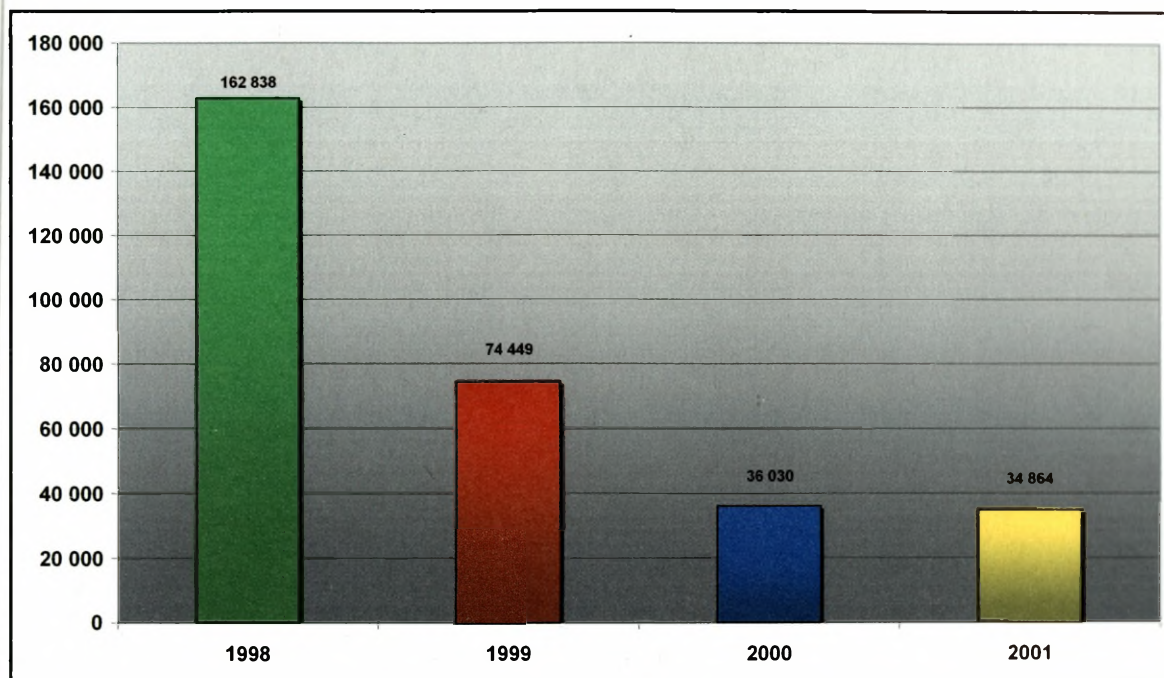
Wykonanie wydatków budżetowych dla poszczególnych Straży Granicznych (tabela 46) przedstawiono w wielkościach uśrednionych za lata 1998-2001.

Udział procentowy wydatków płacowych, pochodnych od płac i świadczeń w całości wydatków kształtował się odpowiednio:

- polska Straż Graniczna (PSG) – 77,6%,

Wykres 70

**Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej
za lata 1998-2001 na inwestycje w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych węgierskiej Straży Granicznej.

- niemiecka Federalna Straż Graniczna (NFSG) – 75,2%,
 - węgierska Straż Graniczna (WSG) – 63,9%,
- a wydatków rzeczowych i na inwestycje, odpowiednio:
- 22,4%,
 - 24,8%,
 - 36,1%.

Największe środki na wydatki płacowe, pochodne od płac i świadczenia przeznaczyła PSG w wysokości porównywalnej, w układzie struktury budżetu, do NFSG. Natomiast największy udział wydatków rzeczowych i na inwestycje, w strukturze budżetu, zauważamy w budżecie WSG.

Najwyższe środki finansowe na płace i pochodne od płac przeznacza NFSG, najniższe środki na świadczenia i wydatki rzeczowe węgierska, a na inwestycje polska Straż Graniczna.

Uśrednione wydatki za lata 1998-2001 były najwyższe w NFSG – 5.803.167 tys. zł i były wyższe od wydatków zrealizowanych przez PSG – 623.867 tys. zł – o 5.179.300 tys. zł, stanowiących zaledwie 10,8% wydatków NFSG. Zrealizowane wydatki budżetowe WSG wyniosły 522.605 tys. zł i były niższe od wydatków NFSG o 5.280.562 tys. zł i niższe od PSG o 101.262 tys. zł. Stanowiło to 9,0% wydatków NFSG i 83,8% PSG (wykres 71).

Tabela 46. Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej z lat 1998-2001 wg kierunków wydatków w cenach stałych tysięcy złotych

Kierunek wydatków	Straż Graniczna		
	Polska	Niemiecka	Węgierska
	1	2	3
place i pochodne od plac	403 337	4 226 217	295 190
świadczenia	80 658	138 670	38 647
wydatki rzeczowe	122 677	880 305	111 723
inwestycje	17 195	557 976	77 045
Ogółem	623 867	5 803 167	522 605

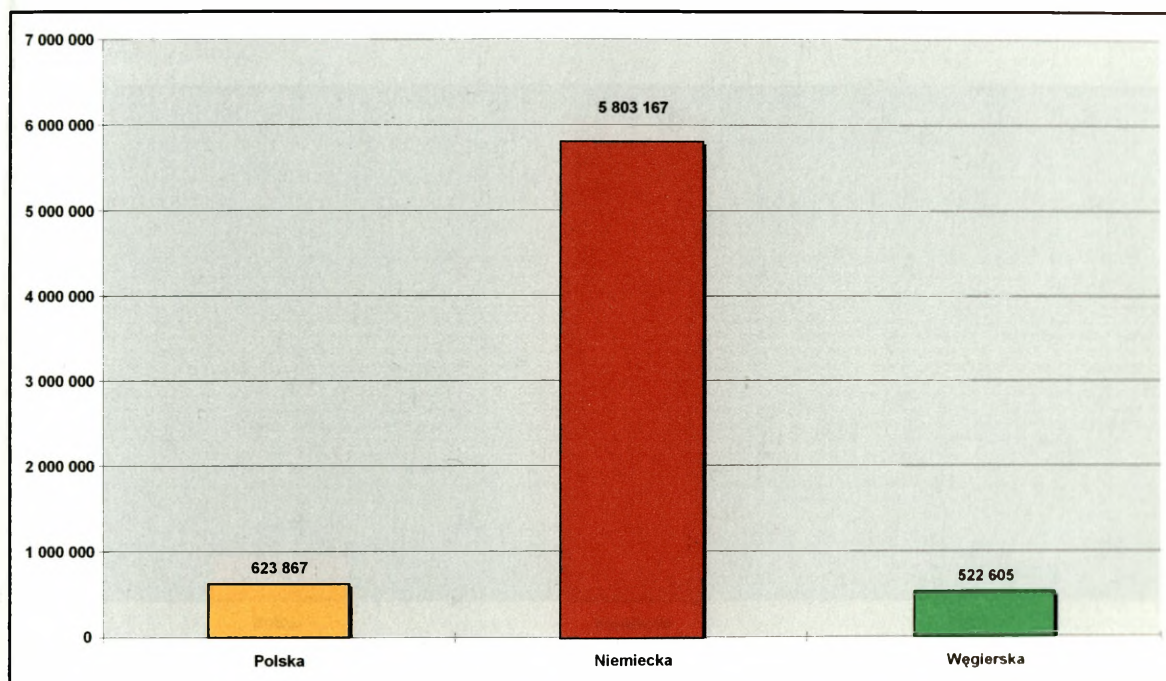
Kierunek wydatków	Udział procentowy wydatków w całości		
	1	2	3
place i pochodne od plac	64,7%	72,8%	56,5%
świadczenia	12,9%	2,4%	7,4%
wydatki rzeczowe	19,7%	15,2%	21,4%
inwestycje	2,8%	9,6%	14,7%
Razem	100,0%	100,0%	100,0%

Kierunek wydatków	Różnica kwotowa			Udział procentowy		
	1-2	1-3	3-2	1/2	1/3	3/2
place i pochodne od plac	-3 822 880	108 147	-3 931 027	947,8%	36,6%	1331,7%
świadczenia	-58 012	42 011	-100 023	71,9%	108,7%	258,8%
wydatki rzeczowe	-757 628	10 954	-768 582	617,6%	9,8%	687,9%
inwestycje	-540 781	-59 850	-480 931	3145,0%	22,3%	624,2%
Ogółem	-5 179 300	101 262	-5 280 562	10,8%	83,8%	9,0%

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 71

Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 w cenach stałych w tysiącach złotych

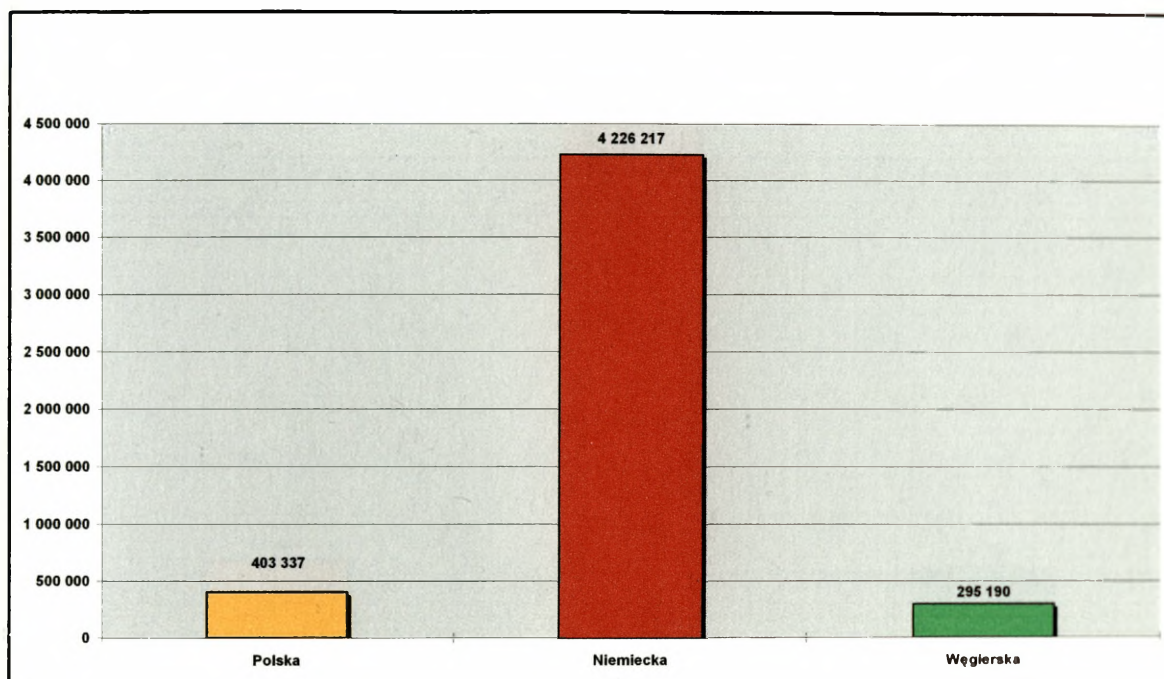
Źródło: Opracowanie własne.

Poszczególnymi kategoriami uśrednionych wydatków najwyższe ich wykonanie wystąpiło w NFSG w grupie wydatków:

1. płace i pochodne od płac – wynosząc 4.226.217 tys. zł (wykres 72), i było wyższe od wydatków PSG o 947,8% (3.822.880 tys. zł), a od WSG o 1.331,7% (3.931.027 tys. zł). Jednocześnie wydatki PSG na wyżej wspomnianą grupę były wyższe od WSG o 36,6% (108.147 tys. zł),
2. świadczenia – wynosząc 138.670 tys. zł (wykres 73), i było wyższe od wydatków PSG o 71,9% (58.012 tys. zł), a od WSG o 258,8% (100.023 tys. zł). Jednocześnie wydatki PSG na wyżej wspomnianą grupę były wyższe od WSG o 108,7% (42.011 tys. zł),
3. rzeczowych – wynosząc 880.305 tys. zł (wykres 74), i było wyższe od wydatków PSG o 617,6% (757.628 tys. zł), a od WSG o 687,9% (768.582 tys. zł). Jednocześnie wydatki PSG na wyżej wspomnianą grupę były wyższe od WSG o 9,8% (10.954 tys. zł),
4. inwestycji – wynosząc 557.976 tys. zł (wykres 75), i było wyższe od wydatków PSG o 3.145,0% (540.781 tys. zł), a od WSG o 624,2% (480.931 tys. zł). Jednocześnie wydatki PSG na wyżej wspomnianą grupę stanowiły 22,3% wydatków WSG i były niższe o 59.850 tys. zł.

Wykres 72

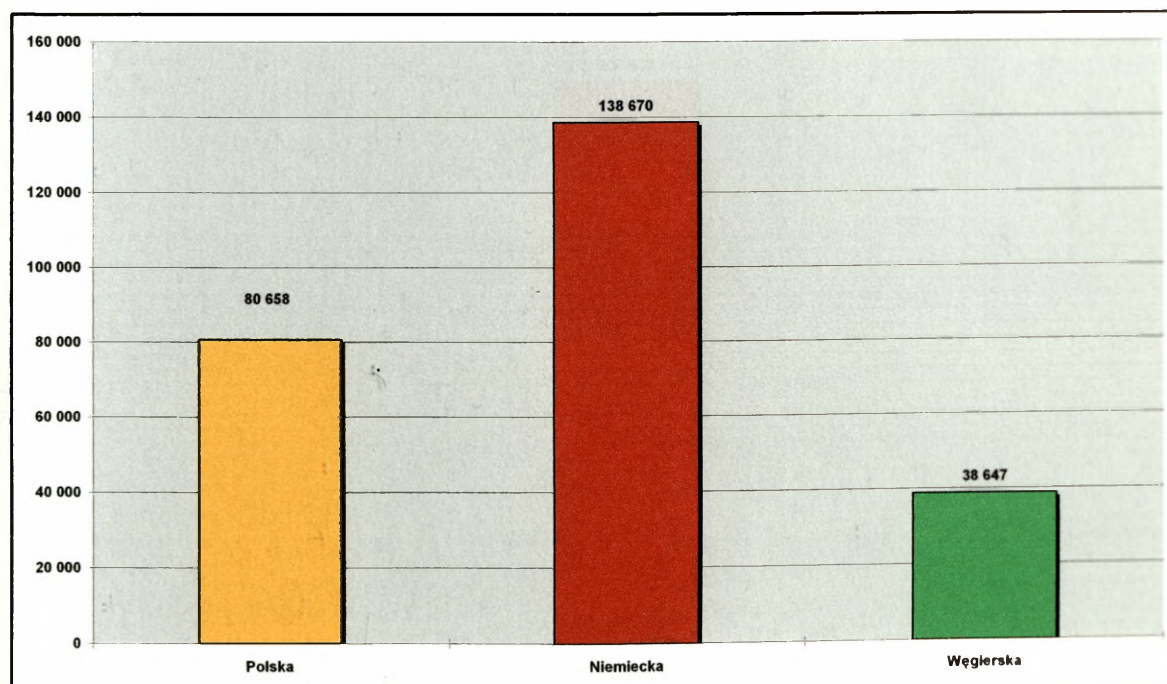
**Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych
polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001
na płace i pochodne od płac w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 73

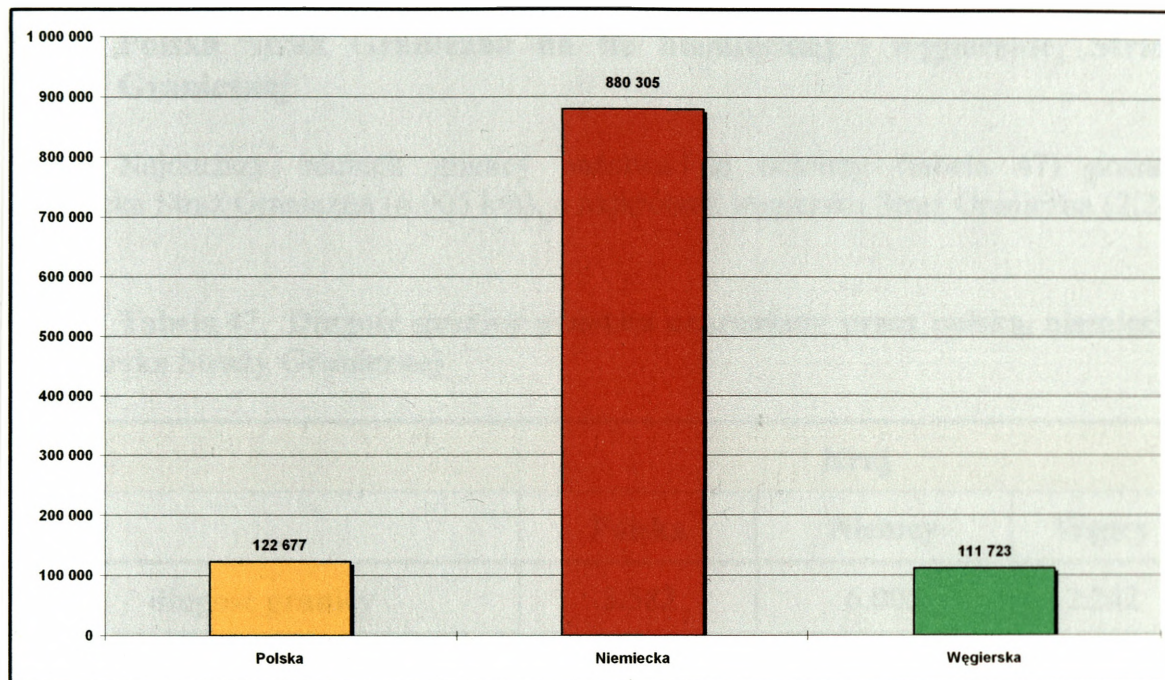
**Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych
polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001
na świadczenia w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 74

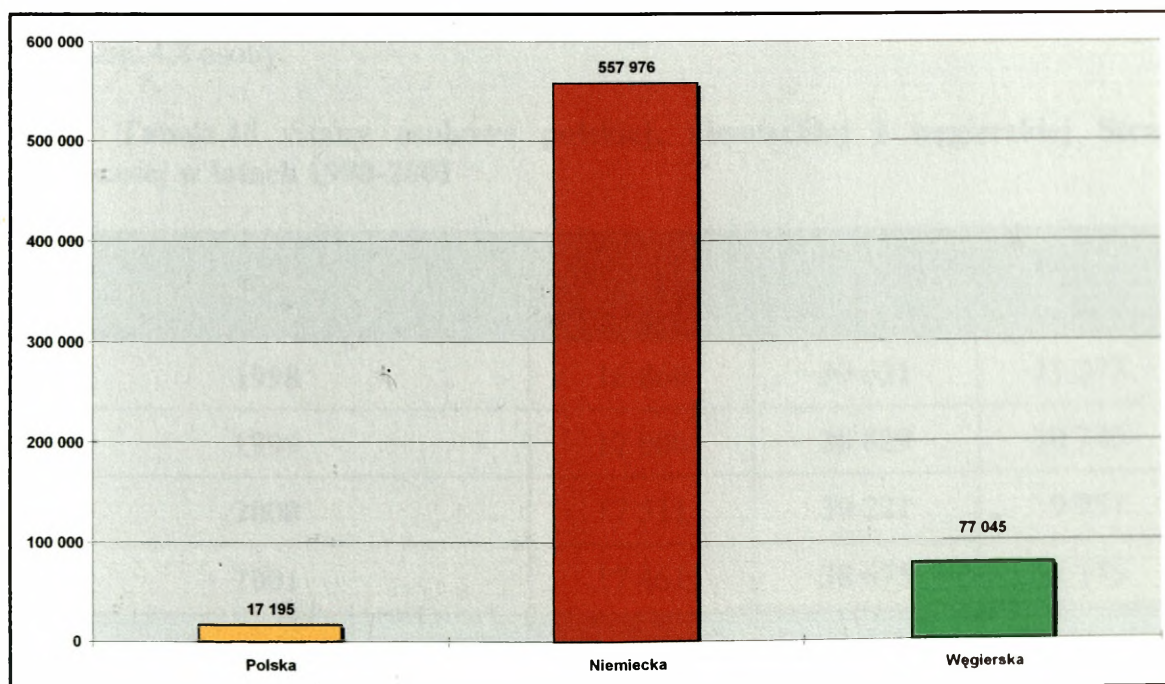
**Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych
polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001
na wydatki rzeczowe w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 75

**Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych
polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001
na inwestycje w cenach stałych w tysiącach złotych**

Źródło: Opracowanie własne.

3. OCENA FUNKCJONOWANIA I PROGNOZY KSZTAŁTOWANIA SIĘ GOSPODARKI FINANSOWEJ POLSKIEJ STRAŻY GRANICZNEJ

3.1. Polska Straż Graniczna na tle niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej

Najdłuższy odcinek granicy państwa do ochrony (tabela 47) posiada niemiecka Straż Graniczna (6.005 km), a najkrótszy węgierska Straż Graniczna (2.242 km).

Tabela 47. Długość granicy państwa ochraniającej przez polską, niemiecką i węgierską Straż Graniczną

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
długość granicy	3.582	6.005	2.242

Źródło: Opracowanie własne.

Do jej ochrony każda ze służb posiada określone stany osobowe (tabela 48). Największy stan osobowy, średnio za badany okres, obserwujemy w NFSG (39.089), a najmniejszy w WSG (10.786).

Średnie zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników poszczególnych służb w stosunku do długości granicy państwa (tabela 49) jest najwyższe w NFSG i wynosi 6,5 osoby na 1 km granicy. Średnie zatrudnienie w PSG i WSG jest porównywalne wynosząc 4,8 osoby.

Tabela 48. Stany osobowe polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej w latach 1998-2001

Rok	Straż Graniczna		
	Polska	Niemiecka	Węgierska
1998	16 860	39 631	11 277
1999	17 006	38 829	10 740
2000	17 511	39 221	9 951
2001	17 461	38 675	11 175
średnie zatrudnienie	17 210	39 089	10 786

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 49. Średnie zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników poszczególnych Straży Granicznych w stosunku do długości granicy państwa

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średnie zatrudnienie	17 210	39 089	10 786
długość granicy	3 582	6 005	2 242
zatrudnienie na 1 km granicy	4,8	6,5	4,8

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując wielkość średnich wydatków budżetowych za lata 1998-2001 w przeliczeniu na średnie zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników (tabela 50), obserwujemy największe wydatki średnioroczne na osobę w NFSG (148.460 zł), a najniższe w PSG (36.250 zł). Odpowiednio w węgierskiej Straży Granicznej wynoszą one 48.452 zł. Należy podkreślić fakt najniższych wydatków na osobę zatrudnioną, we wszystkich kategoriach, w polskiej Straży Granicznej. Wyjątek stanowią wydatki z tytułu świadczeń, wynosząc w PSG – 4.687 zł na osobę, NFSG – 3.548 zł i w WSG – 3.583 zł.

Tabela 50. Średnie zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników poszczególnych Straży Granicznych w stosunku do średniego wykonania wydatków budżetowych za lata 1998-2001 w cenach stałych w złotych

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średnie zatrudnienie	17 210	39 089	10 786
płace i pochodne od płac	403 337 000	4 226 217 000	295 190 000
świadczenia	80 658 000	138 670 000	38 647 000
wydatki rzeczowe	122 677 000	880 305 000	111 723 000
inwestycje	17 195 000	557 976 000	77 045 000
wydatki budżetowe razem	623 867 000	5 803 168 000	522 605 000
płace na osobę	23 436	108 118	27 368
świadczenia na osobę	4 687	3 548	3 583
wydatki rzeczowe na osobę	7 128	22 521	10 358
inwestycje na osobę	999	14 275	7 143
wydatki łączne na osobę	36 250	148 460	48 452

Źródło: Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę wielkości nakładów finansowych na płace i pochodne od płac dla funkcjonariuszy i pracowników (tabela 51), średnie wynagrodzenie miesięczne najwyższe było w NFSG – wynosząc 9.009,82 zł, a najniższe w PSG – 1.953,02 zł przy porównywalnym w WSG – 2.280,66 zł.

Tabela 51. Średnie wynagrodzenie funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznych za lata 1998-2001 w stosunku do średniego wykonania wydatków na płace i pochodne od płac w cenach stałych w złotych

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średnie zatrudnienie	17 210	39 089	10 786
płace i pochodne od płac	403 337 000	4 226 217 000	295 190 000
płace na osobę w skali roku	23 436	108 118	27 368
płace na osobę w skali miesiąca	1 953,02	9 009,82	2 280,66

Źródło: Opracowanie własne.

Osobowy ruch graniczny w przeliczeniu na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa w badanym okresie (tabela 52) był najwyższy w Niemczech (86.665 osób przekraczających granicę państwa), a najniższy na granicy Węgier (39.143 osoby), przy stosunkowo wysokim ruchu na granicy Polski (73.911 osoby).

Tabela 52. Średni osobowy ruch graniczny w stosunku do długości ochranianego odcinka granicy państwa

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
osobowy ruch graniczny	264 750 556	520 425 027	87 757 923
długość granicy	3 582	6 005	2 242
osobowy ruch graniczny na 1 km granicy	73 911	86 665	39 143

Źródło: Opracowanie własne.

Osobowy ruch graniczny w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w poszczególnych służbach (tabela 53) najwyższy był na granicy Polski (15.384 osób przekraczających granicę państwa), a najniższy na granicy Węgier (8.136 osób), przy ruchu na granicy Niemiec – 13.314 osób.

Tabela 53. Średni osobowy ruch graniczny w stosunku do zatrudnienia funkcjonariuszy i pracowników w poszczególnych Strażach Granicznych

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
osobowy ruch graniczny	264 750 556	520 425 027	87 757 923
średnie zatrudnienie	17 210	39 089	10 786
osobowy ruch graniczny na 1 zatrudnionego	15 384	13 314	8 136

Źródło: Opracowanie własne.

Ruch graniczny środków transportu w przeliczeniu na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa w badanym okresie (tabela 54) był najwyższy w Polsce (21.330 środki transportu) przy ruchu w wysokości 13.828 na granicy Węgier.

Tabela 54. Średni ruch graniczny środków transportu w stosunku do długości ochranianego odcinka granicy państwa

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
ruch graniczny środków transportu	76 403 118	bd	31 002 541
długość granicy	3 582	6 005	2 242
ruch środków transportu na 1 km granicy	21 330		13 828

Źródło: Opracowanie własne.

Ruch graniczny środków transportu w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w poszczególnych służbach (tabela 55) najwyższy był na granicy Polski (4.439 środki transportu) przy ruchu na granicy Węgier – 2.874.

Liczba osób zatrzymanych w stosunku do 1 km ochranianego odcinka granicy państwa w badanym okresie (tabela 56) była najwyższa w NFSG (8 osób), a najniższa w PSG (3 osoby). WSG zatrzymała odpowiednio 6 osób na 1 km ochranianego odcinka.

Liczba osób zatrzymanych w przeliczeniu na 1 osobę zatrudnioną w poszczególnych służbach w omawianym okresie (tabela 57) najwyższa była w WSG – 1,24 osoby, przy porównywalnym w NFSG – 1,16 osoby. Najniższą efektywność zatrzymań osób dokonujących przekroczenia granicy państwa wbrew obowiązującym przepisom obserwujemy w PSG – 0,57 osoby.

Tabela 55. Średni ruch graniczny środków transportu w stosunku do średniego zatrudnienia funkcjonariuszy i pracowników w poszczególnych Strażach Granicznych

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średni ruch graniczny transportu	76 403 118	bd	31 002 541
średnie zatrudnienie	17 210	39 089	10 786
ruch środków transportu na 1 zatrudnionego	4 439		2 874

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 56. Średnia liczba zatrzymanych w stosunku do 1 km ochranianego odcinka granicy państwa

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
zatrzymani	9 812	45 296	13 398
długość granicy	3 582	6 005	2 242
liczba zatrzymanych na 1 km granicy	3	8	6

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 57. Średnia liczba osób zatrzymanych w stosunku do średniego zatrudnienia funkcjonariuszy i pracowników w poszczególnych Strażach Granicznych

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
zatrzymani	9 812	45 296	13 398
średnie zatrudnienie	17 210	39 089	10 786
liczba zatrzymanych na 1 zatrudnionego	0,57	1,16	1,24

Źródło: Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę nakłady finansowe poniesione na funkcjonowanie poszczególnych służb w stosunku do osobowego ruchu granicznego (tabela 58)

obserwujemy, że ich największy poziom wystąpił w NFSG – 11,15 zł na jedną osobę przekraczającą granicę państwa, a najniższy w PSG – 2,36 zł. Węgierska Straż Graniczna wydatkowała odpowiednio 5,96 zł.

Tabela 58. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych w stosunku do osobowego ruchu granicznego

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średnie wydatki budżetowe	623 867 000	5 803 167 000	522 605 000
osobowy ruch graniczny	264 750 556	520 425 027	87 757 923
nakłady w stosunku do ruchu osobowego	2,36	11,15	5,96

Źródło: Opracowanie własne.

W stosunku do ruchu granicznego środków transportu największe wydatki budżetowe (tabela 59) zostały poniesione w WSG – 16,86 zł na jeden środek transportu przekraczający granicę państwa, natomiast w PSG odpowiednio 8,17 zł.

Tabela 59. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych w stosunku do średniego ruchu środków transportu w poszczególnych Strażach Granicznych

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średnie wydatki budżetowe w zł	623 867 000	5 803 167 000	522 605 000
średni ruch graniczny środków transportu	76 403 118	bd	31 002 541
nakłady w stosunku do ruchu transportu	8,17		16,86

Źródło: Opracowanie własne.

Rozpatrując efektywność działania w zakresie zatrzymania osób nielegalnie przekraczających granicę państwa (tabela 60) największe nakłady finansowe zostały poniesione w NFSG – 128.117 zł, a najniższe w WSG – 39.006 zł. Polska Straż Graniczna w analogicznym okresie poniosła wydatki budżetowe na zatrzymanie osób w wysokości 63.582 zł.

Łączne wydatki budżetowe poniesione przez poszczególne Straże Granicznej na utrzymanie 1 km ochranianego odcinka granicy państwa (tabela 61) były najwyższe w NFSG (966.389 zł), a najniższe w PSG (174.167 zł). Poziom wydatków WSG był analogiczny jak w przypadku PSG i wyniósł 233.098 zł.

Tabela 60. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych w stosunku do ilości osób zatrzymanych

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średnie wydatki budżetowe w zł	623 867 000	5 803 167 000	522 605 000
zatrzymani	9 812	45 296	13 398
nakłady w stosunku do zatrzymanych	63 582	128 117	39 006

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 61. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
średnie wydatki budżetowe w zł	623 867 000	5 803 167 000	522 605 000
Długość granicy	3 582	6 005	2 242
nakłady finansowe na 1 km granicy	174 167	966 389	233 098

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach tych wydatków, wydatki rzeczowe (tabela 62) zachowały zbliżone proporcje w WSG – 49.831,85 zł i PSG – 34.248,19 zł, a najwyższe w NFSG – 146.595,34 zł.

Tabela 62. Średnie nakłady rzeczowe w cenach stałych w złotych na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
nakłady rzeczowe w zł	122 677 000	880 305 000	111 723 000
długość granicy	3 582	6 005	2 242
wydatki rzeczowe na 1 km granicy	34 248,19	146 595,34	49 831,85

Źródło: Opracowanie własne.

Natomiast nakłady inwestycyjne na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa (tabela 63) najwyższy poziom osiągnęły w NFSG – 92.918,57 zł, WSG – 34.364,41 zł, a zaledwie 4.800,39 zł w PSG.

Tabela 63. Średnie nakłady inwestycyjne w cenach stałych w złotych na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa

	Kraj		
	Polska	Niemcy	Węgry
nakłady inwestycyjne w zł	17 195 000	557 976 000	77 045 000
Długość granicy	3 582	6 005	2 242
wydatki inwestycyjne na 1 km granicy	4 800,39	92 918,57	34 364,41

Źródło: Opracowanie własne.

3.2. Doświadczenia Niemiec i Węgier w prowadzeniu gospodarki finansowej w Straży Granicznej możliwe do wykorzystania w Polsce

Oceniając gospodarkę finansową NFSG należy stwierdzić, że poziom finansowania realizowanych przez nią zadań jest bardzo wysoki. W związku z powyższym może być realizowana najważniejsza zasada finansów publicznych polegająca na tym, że realizowane wydatki budżetowe stanowią wydatki budżetu Federacji, a zrealizowane dochody stanowią dochód budżetu państwa bez względu na czas zwrotu wydatku.

Pomimo wysokiego poziomu planu finansowego wydatków budżetowych NFSG może on być dodatkowo zwiększony o przewidywane wpływy które podlegają zapisaniu w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy. W innym przypadku stanowią one dochód budżetu państwa.

Węgierskie jednostki budżetowe Straży Granicznej mogą natomiast wykorzystać będące w ich dyspozycji wolne zasoby ludzkie i potencjał materialny do realizacji usług, wytwarzania produktów osobom trzecim (organizacjom i osobom), oraz sprzedaży zbędnego (przestarzałego) sprzętu i wyposażenia. Uzyskane wpływy zwiększają możliwości realizacji wydatków budżetowych.

3.2.1. Rozwiązania gospodarki finansowej w niemieckiej Straży Granicznej możliwe do wykorzystania w polskich warunkach

W niemieckim systemie finansów publicznych, w ramach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, występują dysponenci środków budżetowych:

- pierwszego stopnia – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (w Polsce Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji),

- drugiego stopnia – Prezydium Straży Granicznej (w Polsce Komendant Główny Straży Granicznej),
- trzeciego stopnia – Urząd Straży Granicznej (w Polsce Komendant Oddziału Straży Granicznej).

Finansowanie Federalnej Straży Granicznej odbywa się z budżetu Federacji. Kraje Związkowe nie finansują działalności formacji. Wyjątkiem jest Bawaria, która posiada własną Straż Graniczną do utrzymania przejść granicznych.

Zadania z zakresu ochrony granicy „zielonej” realizuje Federalna Straż Graniczna.

Podstawę gospodarki finansowej jednostek budżetowych Federalnej Straży Granicznej stanowi plan finansowy. Przyznanie stosownych limitów na wydatki budżetowe odbywa się na podstawie zgłoszonych potrzeb w zakresie finansowego zabezpieczenia planowanych do realizacji zadań. Zgłoszenie zapotrzebowania następuje w drodze wystąpienia do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które to weryfikuje plany finansowe. Po przeprowadzeniu stosownych negocjacji z Ministerstwem Finansów w zakresie możliwości finansowego zabezpieczenia potrzeb, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych określa wstępny plan finansowy dla Straży Granicznej. Ostatecznie po uchwaleniu ustawy budżetowej przez Parlament Niemiecki, Ministerstwo Finansów przekazuje limity finansowe na wydatki budżetowe na dany rok dla resortu spraw wewnętrznych.

Plany finansowe opracowywane są na dany rok budżetowy, rok następny, oraz dalsze trzy lata budżetowe. Plany na lata następne to tylko wielkości ogólne, szacowane w ramach przewidywanych możliwości budżetu państwa. Wielkości planów na lata następne nie są wiążące, stanowiąc tylko ich prognozy.

Zmiana planu finansowego może nastąpić na drodze parlamentarnej w sytuacji, gdy przydzielone w ustawie budżetowej środki finansowe, posiadają „wzmiankę” o ich celowym przeznaczeniu. W przypadku, gdy przydzielone w ustawie budżetowej środki finansowe, nie posiadają „wzmianki” o ich celowym przeznaczeniu, limity finansowe wydatków budżetowych mogą zostać przekroczone przez Federalną Straż Graniczną o 20% w ramach posiadanych środków.

Zwiększenie planu wydatków budżetowych może nastąpić w przypadku:

1. przeniesień własnych, pomiędzy pozycjami wydatków, w ramach posiadanych limitów finansowych,
2. zaistnienia sytuacji, której na etapie planowania nie można było przewidzieć (np. powódź), wówczas za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych następuje wystąpienie do Ministerstwa Finansów. Ministerstwo to kieruje zapytanie do innych resortów czy posiadają wolne środki budżetowe. W przypadku braku wolnych środków finansowych w innych resortach, oraz wystąpienia uzasadnionej konieczności, Ministerstwo Finansów występuje na drogę parlamentarną z projektem zmiany ustawy budżetowej na dany rok, włącznie do zwiększenia deficytu budżetowego,
3. posiadania przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rezerw powstałych na etapie określania limitów finansowych dla Prezydiów Straży Granicznej, tj. w wyniku rozdziału mniejszych środków finansowych w stosunku do przyznanych (uwaga – w polskim systemie finansów

publicznych nie dopuszcza się przypadku tworzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji rezerw jeżeli nie były one zapisane w ustawie budżetowej).

W toku realizacji planu dochodów i wydatków budżetowych obowiązuje zasada, iż realizowane wydatki budżetowe stanowią wydatki budżetu Federacji, a zrealizowane dochody stanowią dochód budżetu państwa bez względu na czas zwrotu wydatku. W związku z powyższym wpływy z tytułu zwrotu wydatków dokonanych w tym samym roku, w którym poniesiono wydatki stanowią dochód budżetu państwa.

Od zasady tej występuje odstępstwo: na etapie prac nad Ustawą budżetową istnieje możliwość, poprzez zapisanie w niej, powiązania wpływów budżetowych z odpowiednią pozycją wydatków w celu przeznaczenia konkretnego wpływu na konkretny wydatek.

Natomiast w polskim systemie finansów publicznych wpływy z tytułu zwrotu wydatków dokonanych w tym samym roku, w którym poniesiono wydatki, pomniejszają wydatki państwowej jednostki budżetowej⁶³.

Podkreślenia wymaga fakt, braku w gospodarce finansowej jednostek budżetowych Federalnej Straży Granicznej, działalności pozabudżetowej. W związku z czym nie funkcjonują inne jednostki sektora finansów publicznych⁶⁴.

3.2.2. Rozwiązania gospodarki finansowej w węgierskiej Straży Granicznej możliwe do wykorzystania w polskich warunkach

Podstawową formą organizacyjno-prawną gospodarki budżetowej węgierskiej Straży Granicznej jest jednostka budżetowa.

Według prawa regulującego sferę finansów publicznych Węgier, jednostka budżetowa to:

- osoba prawna stanowiąca część budżetu państwa, która realizuje zadania państwa w celu zaspokojenia wspólnych potrzeb społecznych (działalność podstawowa),
- jednostka wykonująca zadania, w ramach swych właściwości i działań zapisanych w akcie założycielskim, jako obowiązkowe do wykonania i spełniania, a nie w celu uzyskania zysku,
- jednostka działająca pod nadzorem merytorycznym i gospodarczym organu określonego w akcie założycielskim.

⁶³Por. Paragraf 9 pkt 1 ppkt 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa i szczegółowych zasad obsługi rachunków bankowych budżetu państwa oraz zakresu i terminów sporządzania przez Narodowy Bank Polski informacji i sprawozdań z wykonania budżetu państwa w ramach obsługi bankowej budżetu państwa (Dz. U. nr 122, poz. 1335).

⁶⁴Materiał opracowano na podstawie wyjaśnień przedstawionych przez Zastępcę Prezydenta ds. Logistycznych Prezydium Wschód Federalnej Straży Granicznej w Berlinie Alexandra Fahlanda.

W ramach działalności podstawowej jednostek budżetowych wyodrębniamy następujące zadania w zakresie:

- usług publicznej służby zdrowia,
- usług socjalnych,
- usług oświatowych,
- wypłacania świadczeń w naturze,
- działalności kulturalnej,
- działalności sportowej,
- badań naukowych,
- szkolnictwa,
- obrony,
- bezpieczeństwa publicznego,
- ochrony przeciwpożarowej,
- usuwania skutków katastrof (klęsk żywiołowych),
- obsługi majątku państwowego,
- obsługi wydzielonego państwowego funduszu finansowego,
- obsługi funduszy finansowych ubezpieczenia społecznego,
- wykonywanie zadań wynikających z właściwości prawno-urzędowych,
- działalności administracji publicznej,
- działalności kontrolnej,
- usług informacyjnych,
- usług wymiaru sprawiedliwości,
- usług infrastrukturalnych (eksploatacja, gospodarka wodna, utrzymywanie cmentarzy itp.),
- pozostałych usług publicznych.

Najważniejszym zadaniem jednostek budżetowych jest zaspokajanie wymienionych zadań publicznych. Działania te nazywamy **działalnością podstawową**.

Działalność podstawową jednostki budżetowe prowadzą nie w celu osiągnięcia zysku, lecz z obowiązku wykonywania zadań i usług (nieprodukcyjnych, non-profit).

Jednostki budżetowe mogą, będące w ich dyspozycji wolne zasoby ludzkie i potencjał materialny udostępnić do realizacji usług, wytwarzania produktów osobom trzecim (organizacjom i osobom), np. usługi pralnicze, żywieniowe, kserowania, dzierżawienia kwater, transportowe itp. Działalności te są **ukierunkowane na zwiększenie wykorzystania będących w dyspozycji mocy i spełniają funkcje pomocnicze**.

Wpływy pochodzące z działalności muszą pokryć wszystkie związane z nią koszty pośrednie i bezpośrednie, łącznie z zobowiązaniami w zakresie wpłat do budżetu wynikającymi z prowadzenia tych działalności.

Jednostki budżetowe mogą również prowadzić działalność **przedsiębiorczą** na warunkach określonych przepisami prawnymi, i tak:

- pierwszym warunkiem jest zapewnienie przedsięwzięciu źródła finansowania bez wykorzystania dotacji centralnych, samorządowych i funduszy z ubezpieczenia społecznego, tj. ze środków własnych jednostki budżetowej lub innych środków,

- drugi warunek to: suma przychodów pochodzących z działalności przedsiębiorczej w dwóch kolejnych latach nie może przekraczać limitu określonego w akcie założycielskim jednostki budżetowej, maksymalnie zaś 1/3 ogółu przychodów faktycznie osiągniętych przez jednostkę budżetową.

Jeżeli suma ta przekracza limit określony w akcie założycielskim jednostki budżetowej a otwiera się przez to możliwość trwałego utrzymania przedsięwzięcia lub jego rozwinięcia, to w takim przypadku założyciel decyduje o tym, czy ograniczy działalność przedsiębiorczą, czy też oddzieli ją od jednostki budżetowej i prowadzić ją będzie w innej formie organizacyjnej.

Możliwa jest także sytuacja w której jednostka budżetowa zostaje rozwiązana a przedsięwzięcie jest kontynuowane w innych ramach organizacyjnych, czyli działa jako nowo powstała spółka gospodarcza lub organizacja użyteczności publicznej.

- trzecim warunkiem, w przypadku centralnej jednostki budżetowej, oprócz decyzji założyciela potrzebna jest również zgoda ministra finansów.

Bowiem celem przedsięwzięcia gospodarczego jest poprawa warunków osobowych i przedmiotowych działalności podstawowej w oparciu o wyniki przedsięwzięcia, a więc przedsięwzięcie nie może mieć ujemnego wpływu na działalność podstawową, nie może usunąć na drugi plan zadań publicznych.

W związku z tym w statucie jednostki budżetowej należy zapisać zasady podpisywania umów-kontraktów odnośnie przedsięwzięć.

- czwarty warunek to: przychody z przedsięwzięcia oraz rezerwy pochodzące z roku poprzedniego i lat ubiegłych muszą pokryć wydatki na przedsięwzięcia w roku bieżącym.

Jeżeli działalność przedsiębiorcza stale przynosi straty, a przychody i rezerwy nie pokrywają wydatków, wtedy organ nadzorujący do dnia 31-go maja roku następnego po roku przedmiotowym ma obowiązek zbadania przyczyn strat i na tej podstawie podjęcia działań celem ich usunięcia lub określenia odpowiedzialności za ich powstanie⁶⁵.

3.3. Prognozy prowadzenia gospodarki finansowej w polskiej Straży Granicznej w warunkach integracji i członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Pierwsze koncepcje politycznej i gospodarczej integracji Europy były formułowane już w minionych stuleciach. Jednakże dopiero po zakończeniu II wojny światowej powstały warunki do urzeczywistnienia idei integracji regionalnej w Europie (bardzo długo ograniczonej do jej zachodniej strefy), rozumianej jako świadome tworzenie mechanizmów regulujących procesy gospodarcze i współpracę polityczną określonej grupy państw.

⁶⁵Por. Koháriné dr. Papp Edit, *Államháztartási ismeretek*, Perfekt, Węgry 2002, s. 52-54.

W wyniku II wojny światowej ukształtowany został nowy układ sił zarówno w skali światowej, jak i w Europie. Europa Zachodnia straciła swą pozycję dotychczasowego politycznego i gospodarczego centrum świata na rzecz Stanów Zjednoczonych⁶⁶.

Na tej podstawie, w wyniku zmian, powstał traktat o Unii Europejskiej, określany jako traktat z Maastricht, w którym stwierdza się, że „Niniejszym Traktatem Wysokie Umawiające się Strony ustanawiają pomiędzy sobą Unię Europejską, zwaną dalej „Unią”. Niniejszy Traktat wyznacza nowy etap w procesie tworzenia coraz ściślejszego związku pomiędzy narodami Europy, w którym decyzje podejmowane są na szczeblu jak najbliższym obywatelowi. Unię buduje się w oparciu o Wspólnoty Europejskie, uzupełniając polityką i formami współpracy ustanowionymi niniejszym Traktatem. Jej zadaniem jest organizacja, w sposób konsekwentny i solidarny, stosunków pomiędzy Państwami Członkowskimi i ich narodami”⁶⁷.

Od 1 stycznia 1995 r. w skład Unii wchodzi 15 państw: Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Wielka Brytania i Włochy. Cele zostały określone w traktacie następująco:

- „osiągnięcie trwałego i zrównoważonego postępu gospodarczo-społecznego, zwłaszcza poprzez stworzenie obszaru pozbawionego wewnętrznymi granicami, wzmacnianie spójności ekonomicznej i społecznej oraz ustanowienie unii gospodarczo-walutowej, docelowo ze wspólną walutą, zgodnie z postanowieniami traktatu;
- potwierdzenie swojej tożsamości w skali międzynarodowej, w szczególności poprzez realizację wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, obejmującej ostatecznie ukształtowanie wspólnej polityki obronnej, mogącej doprowadzić do wspólnej obrony;
- wzmocnienie ochrony praw i interesów obywateli państw członkowskich;
- rozwijanie bliskiej współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych;
- pełne zachowanie i rozbudowywanie tego, co stanowi dorobek (*acquis communautaire*), tak by móc określić, w drodze procedury wymienionej w art. N ust. 2, w jakim stopniu polityka i formy współpracy wprowadzone tym Traktatem wymagają skorygowania celem zapewnienia efektywności funkcjonowania mechanizmów i instytucji Wspólnoty”⁶⁸.

Polskie wysiłki na rzecz wstąpienia do Unii Europejskiej to ponad dwunastoletni okres. Na podstawie Układu Stowarzyszeniowego od marca 1992 r. rozpoczął się proces stopniowej integracji w sferze wymiany handlowej, a od 1994 r. wszedł w życie Traktat Europejski regulujący całość stosunków ekonomiczno-

⁶⁶Por. L. Ciamaga, E. Latoszek, K. Michałowska-Gorywoda, L. Oręziak, E. Teichmann: *Unia Europejska*. Warszawa: PWN 1998, s. 11.

⁶⁷Por. A. Przyborowska-Klimczak, E. Skrzydło-Tefelska: *Dokumenty Wspólnot Europejskich*. LWP, Lublin 1994, s. 319.

⁶⁸Por. *Ibidem*, s. 319-320.

społecznych między Polską a Unią Europejską (uwzględniający perspektywę polskiego członkostwa w Unii)⁶⁹.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczył termin gotowości do członkostwa Polski w Unii Europejskiej na rok 2004. W celu realizacji tego zadania prowadzone były bardzo dynamiczne prace związane z integracją Polski ze strukturami europejskimi, w tym także te, w których udział brali przedstawiciele Straży Granicznej.

Polska podjęła konieczne działania prowadzące do wdrożenia i stosowania *acquis* w obszarze „Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne”. Podziela ona potrzebę dążenia państw członkowskich do poprawy efektywności współpracy w zakresie zapobiegania i zwalczania międzynarodowej przestępczości w tym przestępczości o charakterze zorganizowanym, przemytu osób przez granice państwowe, nielegalne migracji, handlu narkotykami, terroryzmu, korupcji i oszustw finansowych oraz fałszowania dokumentów. Polska popiera również zacieśnianie współpracy i intensyfikację wymiany informacji, organizowanie szkoleń, wymianę specjalistów w celu zapobiegania wspomnianym wyżej przestępstwom, jak też ścigania ich sprawców.

Z dniem 1 maja 2004 r. Polska stała się członkiem Unii Europejskiej. W rozszerzonej Unii, wschodnia granica Polski stanowi najdłuższą lądową granicę Wspólnoty Europejskiej. Wraz z odcinkiem morskim długość granicy zewnętrznej Unii Europejskiej ochranianej przez Polskę wynosi ok. 1.656 km. Granicę zewnętrzną stanowią również międzynarodowe porty lotnicze i morskie.

Biorąc na siebie odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa granicy zewnętrznej Unii, przy jednoczesnym zagwarantowaniu swobodnego przepływu osób zgodnie z wymogami Układu z Schengen, Polska musi być do tych zadań w pełni przygotowana.

W związku z powyższym od kilku lat realizowany jest program uszczelniania polskiej granicy państwowej w celu przygotowania jej do nowej sytuacji (zgodnie z priorytetami zawartymi w „Partnerstwie dla Członkostwa” i „Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa”).

Realizacja programu uszczelnienia polskiej granicy państwowej oraz funkcjonowania Straży Granicznej w ramach Unii Europejskiej wymagała radykalnego zwiększenia nakładów budżetowych (szczególnie na uzawodowienie, infrastrukturę stałą, informatyzację, itd.).

Głównym źródłem finansowania procesu dostosowawczego powinien być budżet państwa w postaci środków celowych z rezerwy budżetowej, jak również coroczne budżety Straży Granicznej, które powinny ulegać systematycznemu zwiększaniu. Dostosowanie zewnętrznej granicy Polski do wymogów stawianych przez Unię Europejską leży także w interesie wszystkich państw członkowskich i jest działaniem przeprowadzanym na jej rzecz. Niezbędnym elementem finansowania zamierzonych przedsięwzięć powinny być więc zagraniczne środki pomocowe, pochodzące głównie z Unii Europejskiej.

⁶⁹Por. Z. Duch, *Kontrowersje wokół korzyści i kosztów integracji Polski z Unią Europejską*. WSPiM, Chorzów 1999, s. 19.

Podstawowe źródła finansowania procesu dostosowawczego:

- finansowanie zmian organizacyjnych - budżet Straży Granicznej,
- finansowanie infrastruktury stałej - budżet państwa, budżet Straży Granicznej,
- finansowanie w zakresie wyposażenia - budżet Straży Granicznej, budżet państwa, fundusze pomocowe,
- środki transportu, łączności, informatyka i obserwacja techniczna - budżet Straży Granicznej, budżet państwa, fundusze pomocowe.

Pomoc finansowa Unii Europejskiej na uszczelnienie polskiej granicy wschodniej rozpoczęła się w 1995 r. W listopadzie 1997 r. eksperci Komisji Europejskiej w trakcie hospitacji w Oddziałach Straży Granicznej zapoznali się z sytuacją na granicy wschodniej, a w 1998 r. miała miejsce misja ogólna ekspertów Komisji Europejskiej ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, mająca na celu oszacowanie potrzeb Straży Granicznej.

Rozpatrując dodatkowe źródła finansowania polskiej Straży Granicznej, na drodze integracji Polski z Unią Europejską, należy wskazać na Fundusze PHARE (realizację programów PHARE w latach 1998-2003 przedstawiono w rozdziale 2), Fundusz Schengen, Fundusz Norweski oraz źródło krajowe, tj. rezerwy celowe budżetu państwa.

3.3.1. Prognozy zasilania finansowego Straży Granicznej ze źródeł krajowych

„Strategia zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2003-2005” jest kontynuacją przygotowanej na życzenie Komisji Europejskiej i przyjętej przez Radę Ministrów w 2000 roku „Strategii zintegrowanego zarządzania granicą”. Pierwszy dokument wskazywał zadania, które należy wykonać w latach 2000-2002 po to, aby polska granica wschodnia mogła stać się zewnętrzną granicą Unii Europejskiej.

W „Strategii” podjęto próbę systemowego podejścia do problemu zagospodarowania przyszłej wewnętrznej i zewnętrznej granicy.

Po pozytywnej decyzji Komitetu Ewaluacyjnego Schengen polsko-niemiecka granica stanie się granicą wewnętrzną. Jeżeli przystąpienie Polski, Republiki Czeskiej, Republiki Słowackiej i Litwy odbędzie się w tym samym czasie również polsko-czeska, polsko-słowacka i polsko-litewska granice będą wewnętrznymi granicami Unii. Zewnętrzną granicą Unii stanie się zatem obecna polsko-ukraińska, polsko-białoruska i polsko-rosyjska granica oraz fragmenty granic morskiej i powietrznej. Polska ochraniając zewnętrzną granicę Unii będzie musiała gwarantować właściwą ochronę państw Unii Europejskiej przed niepożądanymi osobami i towarami, przy jednoczesnym utrzymywaniu dobrosąsiedzkich kontaktów z państwami pozostającymi poza Unią. Podstawową przesłanką zarówno zadań związanych z rozwojem, jak i uszczelnieniem granicy zewnętrznej jest założenie, że większość przekraczających tę granicę osób i towarów przemieszcza się w sposób legalny, zgodny z deklarowanym celem⁷⁰.

⁷⁰Por. *Strategia Zintegrowanego Zarządzania Granicą w latach 2003-2005*, opr. Departamentu Integracji Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa 27 listopada 2002 r., s. 5.

Dla osiągnięcia przyjętych przez Radę Ministrów założeń, w zakresie polskiej Straży Granicznej, niezbędne jest wsparcie finansowe w postaci przyznania rezerw celowych budżetu państwa na realizację przedsięwzięć określonych w „Strategii”. Efektem tego ma być rozbudowa infrastruktury granicznej i zwiększenie obsady etatowej co spowoduje skrócenie odcinków granicy ochraniających przez graniczne placówki kontrolne i strażnice. Przyczyni się to do skuteczniejszej jej ochrony, zwiększenia efektywności prowadzonych działań granicznych, wzrostu poziomu bezpieczeństwa granicy oraz zintensyfikowania działań operacyjno-rozpoznawczych. Wprowadzenie do użytkowania nowoczesnego specjalistycznego sprzętu, środków transportu, samolotów i śmigłowców, statków oraz wyposażenia i umundurowania indywidualnego funkcjonariuszy spowoduje podniesienia warunków służby i skuteczności działań.

Jednym z kryteriów oceny przygotowania polskiej Straży Granicznej do wykonywania zadań na rzecz Unii Europejskiej są stany etatowe w jednostkach Straży Granicznej na przyszłej granicy zewnętrznej Unii Europejskiej oraz uzawodowienie formacji, a co za tym idzie - likwidacja służby kandydackiej.

Zgodnie ze stanowiskiem przekazanym Komisji Europejskiej przy zamykaniu obszaru negocjacyjnego „Sprawiedliwość i Sprawy Wewnętrzne” stopniowo, w ciągu najbliższych lat nastąpi pełne uzawodowienie Straży Granicznej i zostanie zwiększone zatrudnienie, które zapewni skuteczną ochronę granicy zewnętrznej Unii Europejskiej. Około 80 % funkcjonariuszy, którzy zostali przyjęci do służby od 2003 r. zostało skierowanych na granicę zewnętrzną, a do czasu zniesienia kontroli na granicy wewnętrznej zostanie ograniczone zatrudnianie nowych kandydatów. Od zniesienia kontroli na granicy wewnętrznej zatrudnienie w jednostkach na tej granicy będzie się zmniejszało na skutek odchodzenia funkcjonariuszy na emeryturę i ograniczenia przyjęć nowych kandydatów⁷¹.

Polska Straż Graniczna w latach 2004-2005 (tabela 64) powinna otrzymać w ramach rezerw celowych budżetu państwa środki finansowe w wysokości 907.130 tys. zł.

3.3.2. Prognozy zasilania finansowego Straży Granicznej wiążące się z integracją europejską i członkostwem Polski w Unii Europejskiej

Rozpatrując finansowanie zadań polskiej Straży Granicznej ze źródeł zagranicznych wyodrębniamy:

- fundusz PHARE,
- fundusz Schengen,
- fundusz Norweski.

Polska Straż Graniczna realizację Funduszu Przedakcesyjnego PHARE będzie mogła dokonywać do końca roku 2006.

Pomoc Unii Europejskiej zaoferowana i wykorzystywana przez Straż Graniczną:

- a) Krajowy Program dla Polski (Poland National Programme) – PNP 2001,

⁷¹Por. „Strategia ...”, op. cit., s. 92-93.

- b) Program Współpracy Przygranicznej PHARE 2001 Polska-Niemcy (Cross Border Co-operation) – CBC 2001,
- c) Krajowy Program dla Polski – PNP 2002,
- d) Program Współpracy Przygranicznej PHARE 2002 Polska-Niemcy – CBC 2002,
- e) Krajowy Program dla Polski cz. II – PNP 2003,
- f) Program Współpracy Przygranicznej PHARE 2003 Polska-Niemcy – CBC 2003.

Tabela 64. Środki finansowe rezerw celowych budżetu państwa dla polskiej Straży Granicznej na lata 2004-2005 wg „Strategii Zintegrowanego Zarządzania Granicą” w tysiącach złotych

Zadania	Rok		Razem:
	2004	2005	
Łączność, informatyka i obserwacja techniczna	80 089	77 933	158 022
Budownictwo	132 875	139 964	272 838
Lotnictwo	5 892	11 831	17 723
Technika Morska	12 981	40 188	53 169
Uzbrojenie i technika specjalna	23 567	24 764	48 331
Transport	11 640	8 047	19 687
Umundurowanie	13 173	16 957	30 129
Kadry i szkolenie, w tym uzawodowienie	150 262	156 968	307 231
Ogółem:	430 477	476 653	907 130

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Strategii Zintegrowanego Zarządzania Granicą w latach 2003-2005”.

Ad. a). Krajowy Program dla Polski (Poland National Programme) – PNP 2001, opracowany został w celu zapewnienia pomocy w tych dziedzinach, w których potrzeby związane z przygotowaniem do członkostwa w Unii Europejskiej są największe. Koncentruje się on na projektach dotyczących rozwoju instytucjonalnego oraz *acquis* mających na celu wzmocnienie możliwości administracyjnych Polski dla przyjęcia i wdrożenia *acquis* w dziedzinie rolnictwa i rybołówstwa, ochrony środowiska, transportu, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, finansów, pracy, rynku wewnętrznego, spójności społecznej i gospodarczej oraz udziału Polski w programach i agencjach wspólnotowych.

W ramach PNP 2001 Program *PL0103.03 System ochrony granicy państwowej* dotyczy polskiej Straży Granicznej i jest kontynuacją działań rozpoczętych i finansowanych przez programy PHARE w poprzednich latach, dotyczących średnioterminowego priorytetu „Przystąpienia do Członkostwa”. W ramach ogólnego nadzoru współpracy bliźniaczej, projekt ten zapewni współfinansowanie sprzętu do kontroli oraz dalszego wzmocnienia możliwości służb

Straży Granicznej tak, aby mogły one sprostać wymaganiom wynikających z porozumień z Schengen. Wartość programu wynosi 13.000 tys. EURO.

Ostatecznym terminem wydatkowania środków finansowych jest dzień 15 grudnia 2004 r.

W ramach tego programu realizowane są następujące projekty:

1. „Zakup 236 kamer termowizyjnych”⁷². Wartość projektu wynosi 10.000 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 2.500 tys. EURO,
2. „Zakup 5 systemów obserwacji lotniczej na śmigłowce”⁷³. Wartość projektu wynosi 3.300 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 800 tys. EURO,
3. „Budowa pierwszej pilotażowej sekcji Zintegrowanego Systemu Radiolokacyjnego Nadzoru polskich obszarów morskich”⁷⁴. Wartość projektu wynosi 4.000 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 1.000 tys. EURO.

Ad. b). Program Współpracy Przygranicznej PHARE 2001 Polska-Niemcy (Cross Border Co-operation) – CBC 2001 jest pochodną strategicznej lokalizacji w systemie transportu oraz w procesie integracji z Unią Europejską. Region graniczący z Niemcami uważany jest przez Rząd RP za obszar o priorytetach rozwojowych. Strategiczne podejście w tym względzie określono w Wspólnym Dokumentcie Programowania (JPD), opracowanym wspólnie przez stronę polską i niemiecką. Dla celów JPD obszar granicy niemiecko-polskiej obejmuje trzy landy po stronie niemieckiej: Maklemburgię-Przedpomorze, Brandenburgię oraz Saksonię, a także odpowiadające im sąsiednie województwa polskie: Zachodniopomorskie, Lubuskie oraz Dolnośląskie. Właściwymi Euroregionami są: Pomerania, Pro Europa Viadrina, Szprewa-Nysa-Bóbr oraz Nysa.

Strategiczne podejście do granicy polsko-niemieckiej ma podkreślić fakt, iż polskie i niemieckie części obszarów przygranicznych stanowią jedną jednostkę, wymagającą stworzenia wspólnego zrównoważonego programu zmierzającego do usprawnienia działalności społecznej i gospodarczej. Czyni się to w kontekście Narodowego Programu Rozwoju Spójność Społeczno – Gospodarcza, który stanowi krótkookresowy priorytet Partnerstwa dla Członkostwa z Polską. Pomimo, iż każdy z sub-programów koncentruje się na swych elementach szczególnych, wzdłuż całej granicy wyodrębniono dwa główne obszary działania, pierwszy z nich polega na eliminacji istniejących barier oraz poprawie podstawowych warunków rozwoju i współpracy w obszarze przygranicznym, w tym rozwój nowoczesnej i efektywnej infrastruktury w takich obszarach jak transport, zaopatrzenie w wodę, oczyszczanie ścieków itp., drugi to realizacja potencjału w odniesieniu do lepszego rozwoju gospodarczego, rolnictwa oraz społecznego, w tym rozwój i funkcjonowanie produktywnego rolnictwa jako podstawy utrzymania ludzi w obszarach wiejskich, wraz ze zrównoważoną polityką ochrony środowiska, oraz edukacja i szkolenie jako czynnik powoływania instytucji społecznych wspierających rozwój trans-graniczny.

⁷²Numer projektu – PL0103.03.01.

⁷³Numer projektu – PL0103.03.02.

⁷⁴Numer projektu – PL0103.03.03.

W ramach CBC 2001 Program *PL0108.19 Zwiększenie bezpieczeństwa na granicy* dotyczy polskiej Straży Granicznej i w dalszym ciągu przeznaczony jest na poszerzenie technicznych możliwości Polaków poprzez zakup sprzętu służącego do kontroli oraz związanych z nim urządzeń. Wartość programu dla Straży Granicznej wynosi 1.000 tys. EURO.

Ostatecznym terminem wydatkowania środków finansowych jest dzień 30 listopada 2004 r.

W ramach tego programu realizowane są następujące projekty:

1. „Zakup 2 przewoźnych jednostek nadzoru”⁷⁵. Wartość projektu wynosi 1.080 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 280 tys. EURO,
2. „Zakup 4 kamer termowizyjnych”⁷⁶. Wartość projektu wynosi 270 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 70 tys. EURO.

Ad. c). W ramach Krajowego Programu dla Polski – PNP 2002 zaoferowany został w części I Program *PL2002/000-196.03 System ochrony granicy państwowa II* dotyczy polskiej Straży Granicznej i obejmujący współfinansowanie zakupu sprzętu monitorującego służącego wzmocnieniu możliwości polskich służb ochrony granic, w zgodzie z mającymi wejść w przyszłości wymaganiami z Schengen. Wartość programu wynosi 11.000 tys. EURO.

Ostatecznym terminem wydatkowania środków finansowych jest dzień 31 lipca 2005 r.

W ramach tego programu realizowany jest projekt:

- PL2002/000-196.03.01 „Zakup 42 przewoźnych jednostek nadzoru”⁷⁷. Wartość projektu wynosi 14.670 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 3.670 tys. EURO.

W części II PNP 2002 Program *PL2002/000-580.03 System ochrony granicy morskiej* dotyczy polskiej Straży Granicznej i obejmuje wzmocnienie i modernizację polskiego systemu ochrony granicy morskiej. Wartość programu wynosi 12.500 tys. EURO.

Ostatecznym terminem wydatkowania środków finansowych jest dzień 25 listopada 2005 r.

W ramach tego programu realizowany jest projekt:

- PL2002/000-580.03.03 „Budowa drugiego odcinka Zautomatyzowanego Systemu Radiolokacyjnego Nadzoru polskich obszarów morskich”. Wartość projektu wynosi 16.660 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 4.160 tys. EURO.

Ad. d). W ramach Programu Współpracy Przygranicznej PHARE 2002 Polska-Niemcy – CBC 2002, Program *PL2002/000-606.19 Zwiększenie bezpieczeństwa na granicy* dotyczy polskiej Straży Granicznej i obejmuje dostosowanie działania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, w kwalifikujących się regionach, do norm Unii Europejskiej, koncentrując się na ujednoczeniu i zapewnieniu

⁷⁵Numer projektu – PL0108.19.01 L001.

⁷⁶Numer projektu – PL0108.19.01 L002.

⁷⁷Numer projektu – PL2002/000-606.19.01 L001.

zgodności systemów łączności, wymiany informacji i transportu. Wartość programu dla Straży Granicznej wynosi 1.000 tys. EURO.

Ostatecznym terminem wydatkowania środków finansowych jest dzień 30 listopada 2005 r.

W ramach tego programu realizowane są następujące projekty:

1. „Zakup 2 przewoźnych jednostek nadzoru”. Wartość projektu wynosi 1.080 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 280 tys. EURO,
2. „Zakup 4 kamer termowizyjnych”⁷⁸. Wartość projektu wynosi 270 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 70 tys. EURO.

Ad. e). W ramach Krajowego Programu dla Polski cz. II – PNP 2003 zapisano dla polskiej Straży Granicznej dwa Programy, tj.: Program *PL2003/005-710.03.01 Twinning w zakresie Straży Granicznej* obejmujący współfinansowanie rozwoju instytucjonalnego dotyczącego Straży Granicznej mającego na celu wzmocnienie następujących sfer działania: kontroli i nadzoru granic, zwalczania przestępczości zorganizowanej i nielegalnej migracji, środków przeciwdziałania korupcji, zarządzania jakością, oraz zarządzania zasobami finansowymi i ludzkimi oraz Program *PL2003/005-710.03.02 Przyszła granica zewnętrzna* obejmujący współfinansowanie inwestycji i pomocy technicznej związanych z ochroną przyszłej granicy zewnętrznej Unii Europejskiej. Wartość programów wynosi ponad 11.062 tys. EURO.

Ostatecznym terminem wydatkowania środków finansowych jest dzień 30 listopada 2006 r.

W ramach Programu *PL2003/005-710.03.02* realizowane są projekty:

1. „Budowa III odcinka Zautomatyzowanego Systemu Radiolokacyjnego polskich obszarów morskich”⁷⁹. Wartość projektu wynosi 10.750 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 2.687,5 tys. EURO,
2. „Zakup nowoczesnego przenośnego i stacjonarnego systemu ochrony perymetrycznej”⁸⁰. Wartość projektu wynosi 2.500 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 625 tys. EURO,
3. „Wdrażanie w Straży Granicznej analizy kryminalnej”⁸¹. Wartość projektu wynosi 1500 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 375 tys. EURO⁸².

Ad. f). W ramach Programu Współpracy Przygranicznej PHARE 2003 Polska-Niemcy – CBC 2003, Program *PL2003/005-708.18.01 Zwiększenie bezpieczeństwa na granicy* dotyczy polskiej Straży Granicznej i obejmuje dostosowanie działania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, w kwalifikujących się regionach, do norm Unii Europejskiej, koncentrując się na ujednoczeniu i zapewnieniu

⁷⁸Numer projektu – PL2002/000-606.19.01 L002.

⁷⁹Numer projektu – PL2003/005-710.03.02.01.

⁸⁰Numer projektu – PL2003/005-710.03.02.02.

⁸¹Numer projektu – PL2003/005-710.03.02.03.

⁸²Por. Memorandum Finansowe podpisane w dniu 05.12.2003 r. przez Danutę Hübner Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej i Bruna Dethomasa Przedstawiciela Komisji Europejskiej na Polskę.

zgodności systemów łączności, wymiany informacji i transportu. Wartość programu dla Straży Granicznej wynosi 1.000 tys. EURO.

Ostatecznym terminem wydatkowania środków finansowych jest dzień 30 listopada 2006 r.

W ramach tego programu realizowane są następujące projekty:

1. „Zakup 2 przewoźnych jednostek nadzoru”⁸³. Wartość projektu wynosi 1.080 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 280 tys. EURO,
2. „Zakup 4 kamer termowizyjnych”⁸⁴. Wartość projektu wynosi 270 tys. EURO, w tym wymagany wkład własny 70 tys. EURO.

Reasumując polska Straż Graniczna pozyska dodatkowe środki finansowe w ramach Funduszu PHARE w latach 2004-2006 (tabela 65) w łącznej wysokości 50.562 tys. Euro, tj. 242.192 tys. zł na zakupy rzeczowe. Szczegółowe zestawienie przedstawia.

Tabela 65. Programy pomocowe Funduszu PHARE na lata 2004-2006 dla polskiej Straży Granicznej w tysiącach EURO

Program	Wartość Programu dla PSG	Rok zakończenia		
		2004	2005	2006
PNP 2001	13 000	X		
CBC 2001	1 000	X		
PNP 2002 cz. I	11 000		X	
PNP 2002 cz. II	12 500		X	
CBC 2002	1 000		X	
PNP 2003	11 062			X
CBC 2003	1 000			X
Razem:	50 562			

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie art. 35 Traktatu Akcesyjnego został utworzony instrument finansowy Schengen jako instrument pomocy dla Państw Członkowskich beneficjentów, między dniem przystąpienia, a końcem 2006 r. w celu finansowania na nowych zewnętrznych granicach Unii działań wprowadzających w życie dorobek Schengen oraz kontrolę na zewnętrznych granicach. Fundusz ten ma pozwolić na usunięcie problemów zidentyfikowanych podczas przygotowania do uczestnictwa w Schengen.

Zgodnie z art. 35 powinny zostać sfinansowane następujące działania:

- inwestycje w budowę, odnowienie lub polepszenie stanu infrastruktury na przejściach granicznych oraz powiązanych z nimi budynków,

⁸³Numer projektu – PL2003/005-708.18.01.01.

⁸⁴Numer projektu – PL2003/005-708.18.01.02.

- inwestycje w wszelkiego rodzaju sprzęt operacyjny (np. sprzęt laboratoryjny, sprzęt wykrywający, sprzęt komputerowy oraz
- oprogramowanie do Systemu Informacyjnego Schengen – SIS II, środki transportu),
- szkolenie Straży Granicznej,
- wsparcie dla kosztów logistycznych i operacji.

Powyższa lista przedstawia priorytety według ich ważności. Biorąc pod uwagę zapisy art. 35, ww. działania powinny być fizycznie skoncentrowane na granicy zewnętrznej i stanowić to powinno główną zasadę, chyba, że istnieją powody prowadzenia takich działań gdzie indziej.

W ramach Funduszu Schengen Państwom Członkowskim beneficjentom, na podstawie misji programujących PHARE, tabel monitorujących obszar Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne, raportów z misji monitorujących oraz Planów Działania Schengen (tabela 66), zostały przyznane środki finansowe w łącznej wysokości 858.730 tysięcy EURO.

Tabela 66. Fundusz Schengen na lata 2004-2006 w tysiącach EURO

Kraj	Rok			Razem:
	2004	2005	2006	
Estonia	22 900	22 900	22 900	68 700
Łotwa	23 700	23 700	23 700	71 100
Litwa	44 780	61 700	29 850	136 330
Węgry	49 300	49 300	49 300	147 900
Polska	93 340	93 330	93 330	280 000
Słowenia	35 640	35 630	35 630	106 900
Słowacja	15 940	15 930	15 930	47 800
Ogółem:	285 600	302 490	270 640	858 730

Źródło: Art. 35 ust. 2 Traktatu Akcesyjnego.

Dla poszczególnych Państw Członkowskich zostały opracowane listy działań. Lista dla Polski obejmuje działania w zakresie:

- Granicy lądowej:
 - wsparcia finansowego w zakresie planowanych inwestycji w sprzęt mobilny, nadzoru i komunikacji. Sprzęt będą stanowić: samoloty, samochody patrolujące, autobusy, odbiorniki radiowe, uzbrojenie,
- Granicy morskiej:

- wsparcia finansowego planowanej modernizacji sprzętu Morskiego Oddziału Straży Granicznej zgodnie z „Koncepcją ochrony Polskich Obszarów Morskich”. Sprzęt będą stanowić: jednostki pełnomorskie, łodzie hybrydowe, poduszkowce i pontony,
- budowy radiolokacyjnego systemu nadzoru,
- wsparcia finansowego dla wdrożenia standardów Schengen w zakresie infrastruktury w porcie Gdańsk, Gdynia i Świnoujście (diaktryka, wielomiejsowość),
- Przejść lotniczych:
 - wsparcia finansowego w zakresie dostosowania międzynarodowych portów lotniczych w Warszawie, Gdańsku i Krakowie,
- Szkoleń:
 - dodatkowe szkolenia dla służb granicznych (granica lądowa, morska i powietrzna) oraz urzędników państwowych pracujących na granicach w szczególności funkcjonariuszy Policji zajmujących się aspektami współpracy
 - policyjnej w zakresie acquis Schengen.

Reasumując polska Straż Graniczna w latach 2004-2006 w ramach Funduszu Schengen (tabela 67) pozyska dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości 193.200 tys. Euro, tj. 925.428 tys. zł na zakupy rzeczowe.

Tabela 67. Fundusz Schengen na lata 2004-2006 w tysiącach EURO dla polskiej Straży Granicznej

Kraj	Rok			Razem:
	2004	2005	2006	
Polska	64 400	64 400	64 400	193 200

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z zapisami *Umowy pomiędzy Królestwem Norwegii i Wspólnotą Europejską dotyczącą Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2004-2009* Polska stanie się bezpośrednim beneficjentem 49% wskazanych w Umowie środków. W oparciu o artykuł 3 Umowy, środki przeznaczone będą na finansowanie projektów w ramach jednego z czterech zadeklarowanych priorytetów. Zakres przedmiotowy możliwych do sfinansowania przedsięwzięć ma charakter zbliżony do art. 35 Traktatu Akcesyjnego ustanawiającego Instrument Finansowy Schengen. Zgodnie jednak z zastrzeżeniem art. 4 Umowy, udział środków Funduszu Norweskiego w finansowaniu projektów nie może przekroczyć 85% całkowitego kosztu przedsięwzięcia.

Łączna pula Funduszu wyniesie 567.000 tys. Euro i będzie przeznaczona dla dziesięciu krajów wstępujących do Unii Europejskiej, z czego Polsce przypadnie udział sięgający 49% tej kwoty, tj. ok. 277.830 tys. Euro.

Przewiduje się, że polska Straż Graniczna otrzyma w latach 2005-2009 w ramach Funduszu Norweskiego (tabela 68) środki finansowe w łącznej wysokości 102.500 tys. Euro, tj. 490.975 tys. zł.

Tabela 68. Środki finansowe Funduszu Norweskiego dla polskiej Straży Granicznej na lata 2005-2009 w tysiącach EURO

Projekty w zakresie	Rok					Razem:
	2005	2006	2007	2008	2009	
budownictwa	0	0	4 000	7 000	4 000	15 000
Sprzętu i wyposażenia	7 800	12 000	16 900	10 000	8 300	55 000
szkolenia	0	0	0	0	0	0
wsparcia logistyki	1 200	7 200	7 700	7 700	8 700	32 500
Ogółem:	9 000	19 200	28 600	24 700	21 000	102 500

Zródło: Polska Straż Graniczna.

3.3.3. Prognozy poziomu wydatków budżetowych Straży Granicznej

Dokonując oceny wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej można się pokusić o oszacowanie poziomu docelowego przewidywanych wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej, członka Unii Europejskiej. Właściwym przykładem wydają się tu wydatki niemieckiej Federalnej Straży Granicznej. Pomimo znacznych rozbieżności co do poziomu rozwoju gospodarczego Polski i Niemiec takie porównanie może mieć miejsce. Pozwala na to stwierdzenie fakt, że Polska ochrania granice Unii Europejskiej, a w związku z tym państwa członkowskie Unii winny dokonywać wsparcia finansowego w celu zapewnienia pełnego bezpieczeństwa wewnętrznego całej Unii Europejskiej.

Z zestawienia uśrednionych wydatków budżetowych za lata 1998-2003 obejmujących w przypadku polskiej Straży Granicznej (PSG) wydatki budżetowe i rezerwy budżetu państwa, a w przypadku niemieckiej Federalnej Straży Granicznej (NFSG) wydatki budżetowe, wynika że wydatki PSG stanowiły zaledwie 10,1% wydatków NFSG i były niższe średnio o 6.108.328 tys. zł.

Szczegółowe dane liczbowe oraz procentowe, a także struktura wydatków (tabela 69) wskazują na znaczącą różnicę pomiędzy nimi.

Badając przewidywany poziom wydatków polskiej Straży Granicznej oparto się na średniej liczbie zatrudnionych w poszczególnych strukturach organizacyjnych i kilometrze ochranianego odcinka granicy państwa.

Średnie zatrudnienie w PSG w analizowanym okresie wyniosło 17.377 funkcjonariuszy i pracowników, a w NFSG 39.000. Długość ochranianego odcinka granicy państwa odpowiednio 3.582 km i 6.005 km.

Poziom wydatków polskiej Straży Granicznej winien ulec zwiększeniu w granicach 3 mld. zł. Wielkość zwiększenia więc jest imponująca, ale zakładając realizację zadań wg standardów unijnych, do osiągnięcia. Źródłem finansowania

zwiększenia nie musi być koniecznie budżet Polski. Jak wcześniej wspomniano winien on wynikać z przejścia zadań państw członkowskich przez polską Straż Graniczną w ochronie granic zewnętrznych Unii i stanowić zbiorczy fundusz finansowy członków Unii Europejskiej dla poprawy nienaruszalności granic Unii.

Tabela 69. Uśrednione wydatki budżetowe polskiej i niemieckiej Straży Granicznej z lat 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych tysiącach złotych

Kierunek wydatków	Straż Graniczna	
	Polska	Niemiecka
	1	2
plące i pochodne od płac	444 301	4 818 469
Świadczenia	85 263	154 537
wydatki rzeczowe	137 393	1 129 934
Inwestycje	19 413	691 758
Ogółem	686 370	6 794 698

Kierunek wydatków	Udział procentowy wydatków w całości	
	1	2
	plące i pochodne od płac	64,7%
Świadczenia	12,4%	2,3%
wydatki rzeczowe	20,0%	16,6%
Inwestycje	2,8%	10,2%
Razem	100,0%	100,0%

Kierunek wydatków	Różnica kwotowa	Udział procentowy
	1-2	½
plące i pochodne od płac	-4 374 168	9,2%
Świadczenia	-69 274	55,2%
wydatki rzeczowe	-992 541	12,2%
Inwestycje	-672 345	2,8%
Ogółem	-6 108 328	10,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych polskiej i niemieckiej Straży Granicznej.

Polska Straż Graniczna w ramach czterech wymienionych źródeł finansowania może pozyskać dodatkowe środki finansowe w latach 2004-2009 w łącznej wysokości ponad 2,5 mld. zł (tabela 70) i to głównie na zakupy rzeczowe.

Jednocześnie może liczyć na pozyskanie nowych środków finansowych z tytułu przejęcia zadań państw członkowskich w ochronie granic zewnętrznych Unii Europejskiej.

Tabela 71. Zbiorcze zestawienie przewidywanych dodatkowych źródeł finansowania polskiej Straży Granicznej w latach 2004-2009 w tysiącach złotych

Źródło finansowania	Rok						Razem:
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Fundusz PHARE	67 060	117 355	57 777	0	0	0	242 192
Fundusz Schengen	308 476	308 476	308 476	0	0	0	925 428
Fundusz Norweski	0	43 110	91 968	136 994	118 313	100 590	490 975
Rezerwy celowe	430 477	476 653	0	0	0	0	907 130
Ogółem:	806 013	945 594	458 221	136 994	118 313	100 590	2 565 725

Źródło: Opracowanie własne.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawiony w niniejszej rozprawie doktorskiej, uporządkowany wykład dociekań naukowo-badawczych w kwestii oceny funkcjonowania i perspektyw gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej realizującej zadania na rzecz bezpieczeństwa państwa, w przekonaniu autora, pozwolił osiągnąć założone cele. Przybliżona i rozwinięta została nie tylko warstwa teorii gospodarki finansowej jednostki budżetowej na tle sektora finansów publicznych, ale też sytuacja na granicy państwa w zakresie ruchu granicznego i przestępstw granicznych, a także ocena gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej oraz bliźniaczych formacji Niemiec i Węgier.

Na bazie bogatego spektrum badanego materiału źródłowego, dokonano oceny sytuacji na granicy trzech państw, kosztów funkcjonowania formacji granicznych i efektów przez nich osiągniętych oraz uzyskano syntetyczny obraz perspektyw rozwoju gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej w systemie realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego Polski i bezpieczeństwa granicy zewnętrznej Unii Europejskiej. Udokumentowanie przytoczonych wywodów, stwierdzeń i faktów oparte zostało na licznych materiale źródłowym oraz dostępnych monografiach.

Podjęte i przeprowadzone w ramach prezentowanej dysertacji dociekania, wynikiem, których było przeprowadzenie pozytywnej weryfikacji wstępnych hipotez, upoważniają do sformułowania szeregu wniosków i postulatów.

Pierwszy. Polska Straż Graniczna, jako element systemu bezpieczeństwa państwa, realizując swoje ustawowe zadania, wnosi istotny wkład w jego utrzymanie. Dynamicznie zmieniająca się sytuacja na granicy państwa powoduje potrzebę dostosowywania sposobu realizacji stawianych przed formacją zadań oraz zmian organizacyjnych. Wejście Polski do Unii Europejskiej podnosi zdolności do wykonywania zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego jak i ochrony zewnętrznych granic Unii Europejskiej poprzez wzmocnienie wielkości finansowania zadań.

Drugi. Efektem wkładu w podnoszenie bezpieczeństwa państwa jest prowadzony przez Rząd Polski czteroletni proces uzawodowienia formacji oraz realizacja Strategii Zintegrowanego Zarządzania Granicą w zakresie utechnicznienia polskiej Straży Granicznej. Po roku 2006 funkcjonować będzie w pełni uzawodowiona i profesjonalnie przygotowana formacja o charakterze policyjnym, która sprosta stawianym przed nią zadaniom.

Trzeci. Sytuacja na granicy państwa w zakresie ruchu granicznego i popełnianych przestępstw granicznych podlegała zamianom. W zakresie:

- osobowego ruchu granicznego – obniżeniu,
- ruchu granicznego środków transportu – obniżeniu,

- zatrzymaniu samodzielnie przez Straż Graniczną osób przekraczających granicę państwa wbrew obowiązującym przepisom – utrzymywała się na względnie stałym poziomie,
- wartości zatrzymanego przemytu – na stałym poziomie.

Czwarty. Głównym źródłem finansowania zadań polskiej Straży Granicznej jest budżet państwa. Pomocniczym: środki pomocowe Unii Europejskiej i pozabudżetowe.

Piąty. Plan finansowy polskiej Straży Granicznej określony wg ustawy budżetowej na dany rok finansowy jest nieadekwatny do potrzeb formacji. Dopiero w toku jego realizacji pojawiają się źródła finansowania przedsięwzięć, które na etapie ustawy budżetowej nie mogły zostać zaplanowane. Generalną zasadą jest, że finansowanie przedsięwzięć rzeczowych odbywa się kosztem wydatków na płace i pochodne. I nie mówimy tu o cięciach w poziomie wynagrodzeń i uposażeń ale o ograniczeniach wynikających z opóźnień w realizacji zatrudnienia pracowników i przyjęć do służby funkcjonariuszy zawodowych i w służbie kandydackiej.

Szósty. Ilość dokonywanych w ciągu roku korekt planu finansowego była bardzo wysoka i świadczyła o ciągłych potrzebach jego zmian w celu dostosowania posiadanych ograniczonych środków finansowych do występujących potrzeb polskiej Straży Granicznej. W poszczególnych latach wyniosła ona odpowiednio w: 1998 r. – 9, 1999 r. – 17, 2000 r. – 15, 2001 r. – 16, 2002 r. – 17, 2003 r. – 15.

Siódmy. W latach 1998-2003 obserwujemy stały wzrost wydatków budżetowych Straży Granicznej, za wyjątkiem roku 2002, w którym to roku nastąpił ich spadek z powodu trudnej sytuacji finansów publicznych państwa.

Ósmy. Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć w zakresie zakupów rzeczowych są rezerwy budżetowe. Stanowią one praktycznie jedyne i podstawowe źródło finansowania zadań wynikających z akcesji Polski do Unii Europejskiej. Czy poziom ich jest wystarczający?, czas pokaże. W ocenie badającego jest on niewystarczający i zaledwie w minimalnym stopniu zabezpiecza zobowiązania rządu polskiego w stosunku do podjętych deklaracji.

Dziewiąty. Podniesienie poziomu utechnicznienia ochrony zewnętrznych granic Unii Europejskiej wymaga dodatkowych nakładów finansowych. Polska Straż Graniczna efektywnie wykorzystuje postawione do jej dyspozycji środki funduszu przedakcesyjnego PHARE. Największym problemem dla polskiej Straży Granicznej w wykorzystaniu wsparcia finansowego stanowił wkład finansowy strony polskiej.

Dziesiąty. W ramach powołanego na mocy ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. – Prawo budżetowe środka specjalnego pod nazwą „Podstawowy rachunek nadwyżek” jednostki budżetowe trzeciego stopnia mogły racjonalnie gospodarować posiadanymi zasobami lokalowymi, obiektami i gruntami. Wpływy z dzierżaw – w roku 1998 w wysokości 2.490 tys. zł i w roku 1999 w wysokości 1.689 tys. zł pozwalały na dokonywanie uzupełniających zakupów sprzętu i wyposażenia, remonty obiektów

służbowych, a także stanowiły fundusz socjalny dla rodzin funkcjonariuszy zawodowych.

Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, uległy istotnej zmianie przepisy określające całą sferę działalności pozabudżetowej jednostek budżetowych.

Analizując stenogramy sejmowe z prac Parlamentu nad rządowym projektem cytowanej ustawy zasadnym wydaje się ograniczenie działalności pozabudżetowej jednostek budżetowych na rzecz „przejrzystości finansów publicznych” gdzie wydatki jednostek budżetowych stanowią wydatki budżetu państwa, a dochody są dochodami budżetu państwa. Ale w sytuacji gdzie corocznie ograniczane są wydatki jednostek budżetowych, każda efektywna działalność winna być poparta przez istniejące prawo. Wyraźnie można zauważyć, że ograniczenie środków specjalnych polskiej Straży Granicznej ograniczyło istotnie wpływy jednostek budżetowych, przy jednoczesnym braku dochodów budżetu państwa. Powodem tego jest brak zainteresowania kierowników jednostek budżetowych w pozyskiwaniu dochodów z tytułu dzierżaw i usług w sytuacji gdy nie stanowią one dodatkowego źródła wydatków jednostki budżetowej.

Jedenasty. Zarówno Ministerstwo Obrony Narodowej jak i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji realizowały swoje zadania w sytuacji ograniczania wydatków budżetowych. Badając jednak ich strukturę należy stwierdzić, że alokacja wydatków poszczególnych służb mundurowych resortu spraw wewnętrznych, ze względu na liczebność i realizowane zadania, wydawała się prawidłowa.

Dwunasty. Finansowanie zadań formacji granicznych realizowane jest w analizowanych państwach różnie. Największe środki finansowe wydatkowano w niemieckiej Federalnej Straży Granicznej, następnie w polskiej Straży Granicznej, a najniższe w węgierskiej Straży Granicznej. Wydatki PSG stanowiły zaledwie 9,0% wydatków NFSG, ale wydatki WSG stanowiły tylko 83,8% wydatków PSG. Największe środki na wydatki płacowe, pochodne od płac i świadczenia przeznaczyła PSG (77,6%). Była to wysokość porównywalna, w układzie struktury budżetu, do wydatków NFSG. Natomiast największy udział wydatków rzeczowych i na inwestycje, w strukturze budżetu, zauważamy w budżecie WSG (36,1%).

Trzynasty. Oceniając funkcjonowanie polskiej Straży Granicznej na tle jej odpowiedników w Niemczech i Węgrzech można stwierdzić, że:

- najdłuższy odcinek granicy państwa do ochrony posiada NFSG, a najkrótszy WSG,
- najwyższe zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników obserwujemy w NFSG, a najniższe w WSG,
- najwyższe zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników w stosunku do kilometrów ochranianej granicy państwa występuje w NFSG. W WSG i PSG jest porównywalne,
- najwyższe wydatki budżetowe w przeliczeniu na zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników obserwujemy w NFSG, a najniższe w PSG,

- wielkości nakładów finansowych na płace i pochodne od płac dla funkcjonariuszy i pracowników najwyższe były w NFSG, a najniższe w PSG,
- osobowy ruch graniczny w przeliczeniu na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa był najwyższy w Niemczech, a najniższy na granicy Węgier,
- ruch graniczny środków transportu w przeliczeniu na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa był najwyższy w Polsce,
- liczba osób zatrzymanych w stosunku do 1 km ochranianego odcinka granicy państwa najwyższa była w NFSG, a najniższa w PSG,
- liczba osób zatrzymanych w przeliczeniu na 1 osobę zatrudnioną w poszczególnych służbach najwyższa była w WSG, a najniższe w PSG,
- nakłady finansowe poniesione na funkcjonowanie poszczególnych służb w stosunku do osobowego ruchu granicznego najwyższe były w NFSG, a najniższe w PSG,
- nakłady finansowe poniesione na funkcjonowanie poszczególnych służb w stosunku do ruchu granicznego środków transportu największe były w WSG,
- rozpatrując efektywność działania w zakresie zatrzymania osób nielegalnie przekraczających granicę państwa największe nakłady finansowe zostały poniesione w NFSG, a najniższe w WSG,
- łączne wydatki budżetowe poniesione przez poszczególne Straże Granicznej na utrzymanie 1 km ochranianego odcinka granicy państwa były najwyższe w NFSG, a najniższe w PSG.

Czternasty. Przenosząc doświadczenia NFSG i WSG na grunt gospodarki finansowej Polski należy stwierdzić, że poziom finansowania realizowanych zadań przez NFSG jest bardzo wysoki. W związku z powyższym może być realizowana najważniejsza zasada finansów publicznych polegająca na tym, że realizowane wydatki budżetowe stanowią wydatki budżetu Federacji, a zrealizowane dochody stanowią dochód budżetu państwa bez względu na czas zwrotu wydatku. Pomimo wysokiego poziomu planu finansowego wydatków budżetowych NFSG może on być dodatkowo zwiększony o przewidywane wpływy, które podlegają zapisaniu w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy. W innym przypadku stanowią one dochód budżetu państwa. Węgierskie jednostki budżetowe Straży Granicznej mogą natomiast wykorzystać będące w ich dyspozycji wolne zasoby ludzkie i potencjał materialny do realizacji usług, wytwarzania produktów osobom trzecim (organizacjom i osobom), oraz sprzedaży zbędnego (przestarzałego) sprzętu i wyposażenia. Uzyskane wpływy zwiększają możliwości realizacji wydatków budżetowych.

Piętnasty. Oceniając perspektywy zmian gospodarki finansowej polskiej Straży Granicznej należy stwierdzić, że pozyska ona dodatkowe środki finansowe Unii Europejskiej w ramach:

- Funduszu PHARE w latach 2004-2006 na zakupy rzeczowe w łącznej wysokości 50.562 tys. Euro, tj. ok. 242.192 tys. zł,

- Funduszu Schengen w latach 2004-2006 na zakupy rzeczowe w łącznej wysokości 193.200 tys. Euro, tj. ok. 925.428 tys. zł,
- Funduszu Norweskiego w latach 2005-2009 na zakupy rzeczowe w łącznej wysokości 102.500 tys. Euro, tj. ok. 490.975 tys. zł.

Szesnasty. Przeprowadzone badania i analizy pozwalają na stwierdzenie, że budżet polskiej Straży Granicznej winien ulec zwiększeniu w granicach 3 mld. zł. Pomimo znacznych rozbieżności co do poziomu rozwoju gospodarczego Polski i innych bogatszych członków Unii Europejskiej niezaprzeczalnym jest fakt, że Polska ochrania granice Unii Europejskiej, a w związku z tym państwa członkowskie winny dokonywać wsparcia finansowego w celu zapewnienia pełnego bezpieczeństwa wewnętrznego całej Unii. Poziom wydatków polskiej Straży Granicznej Wielkość zwiększenia więc jest imponująca, ale zakładając realizację zadań wg standardów unijnych, do osiągnięcia. Źródłem finansowania zwiększenia nie musi być koniecznie budżet Polski. Jak wcześniej wspomniano winien on wynikać z przejęcia zadań państw członkowskich przez polską Straż Graniczną w ochronie granic zewnętrznych Unii i stanowić zbiorczy fundusz finansowy członków Unii Europejskiej dla poprawy nienaruszalności granic Unii.

BIBLIOGRAFIA

A. Publikacje zwarte

1. Borodo A., *Finanse publiczne w świetle regulacji prawnych*, Wydawnictwo prawnicze LEX, Sopot 1999.
2. Brochwicz J., Konstankiewicz A., Rutkiewicz J., *Korpus Ochrony Pogranicza 1924-1939*, Wydawnictwo Barwa i Broń, Warszawa 2003.
3. Ciamaga L., Latoszek E., Michałowska-Gorywoda K., Oreziak L., Reichmann E., *Unia Europejska*. Warszawa: PWN 1998.
4. Chojna-Duch E., *Finanse publiczne i polskie prawo finansowe – zarys wykładu*, Instytut Studiów Samorządowych, Warszawa 2000.
5. Chojna-Duch E., *Polskie prawo finansowe, finanse publiczne*, Wyd. 2, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2003.
6. Dominiczak H., *Granice państwa i ich ochrona na przestrzeni dziejów 966-1996*, Warszawa 1997.
7. Duch Z., *Kontrowersje wokół korzyści i kosztów integracji Polski z Unią Europejską*. WSPiM, Chorzów 1999.
8. *Encyklopedii Popularnej PWN*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
9. Owsiak S., *Finanse publiczne, teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 26-27.
10. *Finanse publiczne*, pod kierunkiem naukowym E. Denek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.
11. *Finanse publiczne*, pod kierunkiem naukowym A. Szewczuk i B. Filipiak-Dylewskiej, Warszawa 2000.
12. *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod redakcją naukową E. Ruśkowskiego, Wydawnictwo Konieczny i Kruszewski, Warszawa 2000.
13. Izdebski H., Kulesza M., *Administracja publiczna zagadnienia ogólne*, Liber, Warszawa 1999.
14. Jagielski J., *Administracja publiczna*, Departament Szkolenia Służby Cywilnej, Warszawa 1997.

15. Kańduła S., I. Kijek I., *Wybrane zagadnienia finansów publicznych*, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Materiały dydaktyczne nr 139, Poznań 2003.
16. *Kompendium wiedzy o społeczeństwie, państwie i prawie*, praca zbiorowa pod redakcją S. Wronkowskiej i M. Zmierczak, Wyd. IX, uaktualnione, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
17. Kuciński J., *Podstawy wiedzy o państwie*, Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2003.
18. Majchrzycka-Guzowska A., *Finanse i prawo finansowe*, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 1999.
19. *Oni strzegli granic II Rzeczypospolitej relacje i wspomnienia żołnierzy KOP i funkcjonariuszy SG*, Wybór i opracowanie M. J. Rubas, Stowarzyszenie Weteranów Polskich Formacji Granicznych, Wydawnictwo Barwa i Broń, Warszawa 2002.
20. Papp Edit Koháriné dr., *Államháztartási ismeretek*, Perfekt, Węgry 2002.
21. *Prawo Administracyjne*, praca zbiorowa pod redakcją M. Wierzbowskiego, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 1996.
22. Przyborowska-Klimczak A., Skrzydło-Tefelska E., *Dokumenty Wspólnot Europejskich*. LWP, Lublin 1994.
23. *Słownik Ekonomiczny Przedsiębiorcy*, Wydawnictwo Znicz, Exlibris Centralnej Biblioteki Statystycznej, Warszawa 2003.
24. Seidler G. L., Groszyk H., Pieniążek A., *Wprowadzenie do nauki o państwie i prawie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2003.
25. Ziółkowska W., *Finanse publiczne teoria i zastosowanie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2002.

B. Dokumenty

1. Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. 1999 nr 98, poz. 1150 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. 2002 nr 110, poz. 968 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. nr 13, poz. 96 z późn. zm.).

4. Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. nr 13, poz. 98 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. 2002 nr 11, poz. 109 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 31 stycznia 1985 r. o zapobieganiu narkomanii (Dz. U. nr 4, poz. 15 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz. U. 2002 nr 171, poz. 1399 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. nr 78, poz. 461 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich RP i administracji morskiej (Dz. U. 2003 nr 153, poz. 1502 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach (Dz. U. nr 96, poz. 592 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. 2003 nr 159, poz. 1548 z późn. zm.).
12. Ustawa budżetowa na rok 1998 z dnia 19 lutego 1998 r. (Dz.U. nr 28, poz. 156).
13. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. 2001 nr 80, poz. 872 z późn. zm.).
14. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2003 nr 15, poz. 148 z późn. zm.).
15. Ustawa budżetowa na rok 1999 z dnia 17 lutego 1999 r. (Dz.U. nr 17, poz. 154).
16. Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz. U. nr 83, poz. 930 z późn. zm.).
17. Ustawa budżetowa na rok 2000 z dnia 21 stycznia 2000 r. (Dz.U. nr 7, poz. 85).
18. Ustawa budżetowa na rok 2001 z dnia 1 marca 2001 r. (Dz.U. nr 21, poz. 246).
19. Ustawa budżetowa na rok 2002 z dnia 14 marca 2002 r. (Dz.U. nr 30, poz. 275).
20. Ustawa budżetowa na rok 2003 z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz.U. nr 235, poz. 1981).

21. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. nr 128, poz. 1175 z późn. zm.).
22. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 1991 r. w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz innych przychodów i rozchodów (Dz. U. nr 39, poz. 169 z późn. zm.).
23. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych (Dz. U. nr 42, poz. 184 z późn. zm.).
24. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa i szczegółowych zasad obsługi rachunków bankowych budżetu państwa oraz zakresu i terminów sporządzania przez Narodowy Bank Polski informacji i sprawozdań z wykonania budżetu państwa w ramach obsługi bankowej budżetu państwa (Dz. U. nr 122, poz. 1335).

C. Dokumenty internetowe

1. <http://www.bundesfinanzministerium.de/Anlage22373/Teil-3-Monatsbericht-Januar-2004-Statistik-und-Dokumentationen.pdf>.
2. <http://www.devdata.worldbank.org/external/CPProfile.asp?SelectedCountry=DEU&CCODE=DEU&CNAME=Germany&PTYPE=CP>.
3. <http://www.fundusze.ukie.gov.pl>.
4. <http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/e2001/e306/e30601.html>.
5. <http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/e2001/e306/e30602.html>.
6. <http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/free/e6/e62513.html>.
7. *Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w latach 2000-2003*, <http://www.mf.pl>.

D. Dokumenty resortowe

1. *Bundesgrenzschutz – Aufgaben und Organisation*, Grenzschutzdirektion, Berlin 2001.
2. Dr R. Kiel, A. Schumacher, *Federalna Straż Graniczna – Sprawozdanie roczne 1999*, Referat prasowy w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Berlin 2000.

3. *Federalna Straż Graniczna - Sprawozdanie za 2000/2001*, Referat prasowy w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Berlin 2002.
4. *Informacja o wykonaniu budżetu za rok 1998 w części 31 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji*, Departament Finansów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, maj 1999 r.
5. *Informacja o wykonaniu budżetu za rok 1999 w części 31 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną)*, Biuro Budżetu i Finansów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, czerwiec 2000 r.
6. *Informacja o wykonaniu budżetu za rok 2000 w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną)*, Departament Budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, maj 2001 r.
7. *Informacja o wykonaniu budżetu za rok 2001 w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną)*, Departament Budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, czerwiec 2002 r.
8. *Informacja o wykonaniu budżetu za rok 2002 w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz w części 85 - Budżety wojewodów (w zakresie wydatków na Policję, Państwową Straż Pożarną i Obronę Cywilną)*, Departament Finansów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, czerwiec 2003 r.
9. Központi költségvetési szervek 1998. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 1999.
10. Központi költségvetési szervek 1999. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 2000.
11. Központi költségvetési szervek 2000. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 2001.
12. Központi költségvetési szervek 2001. évi beszámolója, Magyar Köztársaság, Budapest 2002.
13. *Meeting of the Commander In Chief of Polish Republik Borderguard and the National Commander of the Hungarian Borderguard 20-21. dezember 1999* Warsaw, Budapest 1999.
14. *Podstawowe informacje o budżecie MON na 1998 rok*, Biuro Prasy i Informacji, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1998.

15. *Podstawowe informacje o budżecie MON na 2000 rok*, Biuro Prasy i Informacji, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2000.
16. *Podstawowe informacje o budżecie MON na 2001 rok*, Biuro Prasy i Informacji, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2001.
17. *Podstawowe informacje o budżecie MON na 2002 rok*, Departament Wychowania i Promocji Obronności, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2002.
18. *Podstawowe informacje o budżecie MON na 2003 rok*, Departament Wychowania i Promocji Obronności, Departament Budżetowy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2003.
19. Projekt planu wydatków budżetowych na rok 1998 Wz nr 2.
20. Projekt planu wydatków budżetowych na rok 1999 Wz nr 2.
21. Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2000 Wz nr 2.
22. Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2001 Wz nr 2.
23. Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2002 Wz nr 2.
24. Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2003 Wz nr 2.
25. Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.1998 roku.
26. Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.1999 roku.
27. Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2000 roku.
28. Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2001 roku.
29. Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2002 roku.
30. Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2003 roku.

31. *Strategia Zintegrowanego Zarządzania Granicą w latach 2003-2005*, opr. Departamentu Integracji Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa 27 listopada 2002r.

E. Materiały statystyczne

1. *Ceny w Gospodarce Narodowej w 2003 r., Informacje i opracowania statystyczne* Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa 2004.
2. *Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r.*, Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999.
3. *Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r.*, Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000.
4. *Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r.*, Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001.
5. *Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r.*, Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002.
6. *Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r.*, Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003.
7. *Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r.*, Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004.

WYKAZ SCHEMATÓW, MAP, TABEL I WYKRESÓW

A. Schematy

1. Pozycja Komendanta Głównego Straży Granicznej w strukturze polskich organów państwowych	12
2. Struktura polskiej Straży Granicznej	14

B. Mapy

1. Położenie oddziałów polskiej Straży Granicznej	15
2. Granice Rzeczypospolitej Polskiej	18
3. Granice Republiki Federalnej Niemiec	145
4. Granice Węgier	159

C. Tabele

1. Struktura przeciętnego zatrudnienia w polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003	17
2. Długość granicy Rzeczypospolitej Polskiej ochranianej przez polską Straż Graniczną	17
3. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 1998 roku (oddziały, strażnice, graniczne placówki kontrolne)	19
4. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 1999 roku (oddziały, strażnice, graniczne placówki kontrolne)	20
5. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 2000 roku (oddziały, strażnice, graniczne placówki kontrolne)	21
6. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej – wg stanu na dzień 1 stycznia 2002 roku (oddziały, strażnice, graniczne placówki kontrolne itp.)	22
7. Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku (oddziały, strażnice, graniczne placówki kontrolne itp.)	23

8.	Terenowe jednostki organizacyjne polskiej Straży Granicznej - wg stanu na dzień 31 grudnia 2003 roku (oddziały, strażnice, graniczne placówki kontrolne itp.)	24
9.	Wydatki budżetu państwa w latach 2001-2002 w cenach bieżących	43
10.	Wysokość oraz struktura wydatków sektora finansów publicznych w latach 2000-2002 w cenach bieżących	44
11.	Zestawienie osobowego ruchu granicznego - paszportowego i małego ruchu granicznego w latach 1998-2003 w Polsce	64
12.	Zestawienie ruchu granicznego środków transportu w latach 1998-2003 w Polsce	72
13.	Zestawienie zatrzymanych w latach 1998-2003 za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski	77
14.	Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w latach 1998-2003	78
15.	Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną za pgpwp lub usiłowanie pgpwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa w latach 1998-2001	80
16.	Deflator Produktu Krajowego Brutto Polski w latach 1998-2003	85
17.	Szacunkowa wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych	86
18.	Zestawienie przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych w złotych	88
19.	Zestawienie przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych	89
20.	Zestawienie zbiorcze limitów wydatków budżetowych wg ustaw budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w złotych	102
21.	Zestawienie zbiorcze wykonanych wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w złotych	103

22. Zestawienie zbiorcze limitów wydatków rezerw polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w złotych	111
23. Zestawienie zbiorcze wykonanych rezerw budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w złotych	112
24. Formy działalności pozabudżetowej polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003	118
25. Przychody i wydatki działalności pozabudżetowej polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych	119
26. Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 w cenach bieżących w złotych	122
27. Wydatki budżetowe Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ogółem w latach 1998-2003 finansowane z budżetu państwa w cenach stałych w tysiącach złotych	126
28. Wydatki budżetowe Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ogółem w latach 1998-2003, oraz wojewodów w zakresie Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej wg ustaw budżetowych w cenach stałych w tysiącach złotych	128
29. Wydatki budżetowe Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ogółem w latach 1998-2003, oraz wojewodów w zakresie Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej wg wykonania w cenach stałych w tysiącach złotych	130
30. Wydatki budżetu państwa, resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz Straży Granicznej w latach 2002-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	129
31. Wydatki budżetowe Ministerstwa Obrony Narodowej ogółem w latach 1998-2003 finansowane z budżetu państwa w cenach stałych w tysiącach złotych	133
32. Wydatki budżetowe Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji i polskiej Straży Granicznej ogółem w latach 1998-2003 w tysiącach złotych wg ustaw budżetowych w cenach stałych w tysiącach złotych	131
33. Wydatki budżetowe Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji i polskiej Straży Granicznej	

ogółem w latach 1998-2003 wg wykonania w cenach stałych w tysiącach złotych	132
34. Wydatki budżetu państwa, resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz Straży Granicznej w latach 2002-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	134
35. Wydatki budżetowe Policji w latach 1998-2003 finansowane z budżetu resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz wojewodów w cenach stałych w tysiącach złotych	137
36. Wydatki budżetowe Państwowej Straży Pożarnej w latach 1998-2003 finansowane z budżetu resortu spraw wewnętrznych i administracji oraz wojewodów w cenach stałych w tysiącach złotych	139
37. Wydatki budżetowe Biura Ochrony Rządu w latach 1998-2003 finansowane z budżetu resortu spraw wewnętrznych i administracji w cenach stałych w tysiącach złotych	141
38. Struktura przeciętnego zatrudnienia w niemieckiej Federalnej Straży Granicznej w latach 1998-2003	144
39. Długość granic Republiki Federalnej Niemiec ochranianych przez Federalną Straż Graniczną	144
40. Deflator Produktu Krajowego Brutto Niemiec w latach 1998-2003	151
41. Zestawienie zbiorcze ostatecznie wykonanych wydatków budżetowych niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych w tysiącach złotych	152
42. Struktura przeciętnego zatrudnienia w węgierskiej Straży Granicznej w latach 1998-2001	157
43. Długość granic Węgier ochranianych przez węgierską Straż Graniczną ...	158
44. Deflator Produktu Krajowego Brutto Węgier w latach 1998-2001	162
45. Zestawienie zbiorcze ostatecznie wykonanych wydatków budżetowych węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 wg kierunków wydatków cenach stałych w tysiącach złotych	164
46. Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej z lat 1998-2001 wg kierunków wydatków w cenach stałych tysiącach złotych	148

47. Długość granicy państwa ochraniany przez polską, niemiecką i węgierską Straży Granicznej	172
48. Stany osobowe polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej w latach 1998-2001	172
49. Średnie zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników poszczególnych Straży Granicznych w stosunku do długości granicy państwa	173
50. Średnie zatrudnienie funkcjonariuszy i pracowników poszczególnych Straży Granicznych w stosunku do średniego wykonania wydatków budżetowych za lata 1998-2001 w cenach stałych w złotych	173
51. Średnie wynagrodzenie funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznych za lata 1998-2001 w stosunku do średniego wykonania wydatków na płace i pochodne od płac w cenach stałych w złotych	174
52. Średni osobowy ruch graniczny w stosunku do długości ochranianego odcinka granicy państwa	174
53. Średni osobowy ruch graniczny w stosunku do zatrudnienia funkcjonariuszy i pracowników w poszczególnych Strażach Granicznych	175
54. Średni ruch graniczny środków transportu w stosunku do długości ochranianego odcinka granicy państwa	175
55. Średni ruch graniczny środków transportu w stosunku do średniego zatrudnienia funkcjonariuszy i pracowników w poszczególnych Strażach Granicznych	176
56. Średnia liczba zatrzymanych w stosunku do 1 km ochranianego odcinka granicy państwa	176
57. Średnia liczba osób zatrzymanych w stosunku do średniego zatrudnienia funkcjonariuszy i pracowników w poszczególnych Strażach Granicznych	176
58. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych w stosunku do osobowego ruchu granicznego	177
59. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych w stosunku do średniego ruchu środków transportu w poszczególnych Strażach Granicznych	177
60. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych w stosunku do ilości osób zatrzymanych	178

61. Średnie nakłady finansowe w cenach stałych w złotych na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa	178
62. Średnie nakłady rzeczowe w cenach stałych w złotych na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa	178
63. Średnie nakłady inwestycyjne w cenach stałych w złotych na 1 km ochranianego odcinka granicy państwa	179
64. Środki finansowe rezerw celowych budżetu państwa dla polskiej Straży Granicznej na lata 2004-2005 wg „Strategii Zintegrowanego Zarządzania Granicą” w tysiącach złotych	188
65. Programy pomocowe Funduszu PHARE na lata 2004-2006 dla polskiej Straży Granicznej w tysiącach EURO	192
66. Fundusz Schengen na lata 2004-2006 w tysiącach EURO	193
67. Fundusz Schengen na lata 2004-2006 w tysiącach EURO dla polskiej Straży Granicznej	194
68. Środki finansowe Funduszu Norweskiego dla polskiej Straży Granicznej na lata 2005-2009 w tysiącach EURO	195
69. Uśrednione wydatki budżetowe polskiej i niemieckiej Straży Granicznej z lat 1998-2003 wg kierunków wydatków w cenach stałych tysiącach złotych	196
70. Zbiorcze zestawienie przewidywanych dodatkowych źródeł finansowania polskiej Straży Granicznej w latach 2004-2009 w tysiącach złotych	197

D. Wykresy

1. Zestawienie osobowego ruchu granicznego, paszportowego i małego ruchu granicznego w latach 1998-2003 w Polsce	65
2. Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 1998 roku w Polsce	66
3. Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 1999 roku w Polsce	67
4. Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2000 roku w Polsce	68

5. Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2001 roku w Polsce	69
6. Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2002 roku w Polsce	70
7. Osobowy ruch graniczny, paszportowy i mały ruch graniczny w 2003 roku w Polsce	71
8. Zestawienie ruchu granicznego środków transportu w latach 1998-2003 w Polsce	71
9. Zestawienie ruchu granicznego samochodów osobowych w latach 1998-2003 w Polsce	73
10. Zestawienie ruchu granicznego samochodów ciężarowych w latach 1998-2003 w Polsce	73
11. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w latach 1998-2003	76
12. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 1998	79
13. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 1999	81
14. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2000	82
15. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2001	83
16. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2002	83
17. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w roku 2003	84

18.	Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003	87
19.	Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w latach 1998-2003 wg odcinka granicy	87
20.	Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1998 roku wg granicy państwa	90
21.	Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1999 roku wg granicy państwa	91
22.	Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2000 roku wg granicy państwa	92
23.	Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2001 roku wg granicy państwa	93
24.	Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2002 roku wg granicy państwa	94
25.	Struktura procentowa wartości przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2003 roku wg granicy państwa	95
26.	Limity wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych	101
27.	Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg ich całościowych wielkości w cenach stałych w złotych	104
28.	Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na płace w cenach stałych złotych	104
29.	Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na pochodne od płac w cenach stałych w złotych	105
30.	Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na świadczenia w cenach stałych w złotych	106
31.	Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w złotych	106
32.	Wykonane wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na inwestycje w cenach stałych w złotych	107

33. Limity rezerw budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych	110
34. Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg ich całościowych wielkości w cenach stałych w złotych	113
35. Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na płace w cenach stałych w złotych	113
36. Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na pochodne od płac w cenach stałych w złotych	114
37. Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na świadczenia w cenach stałych w złotych	115
38. Ostatecznie wykonane rezerwy budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w złotych	115
39. Wydatki działalności pozabudżetowej polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych	117
40. Wydatki Zakładów budżetowych polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych	120
41. Wydatki Gospodarstw pomocniczych polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych	120
42. Wydatki Środków specjalnych polskiej Straży Granicznej w latach 1998-2003 w cenach stałych w złotych	121
43. Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 w cenach bieżących złotych	122
44. Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii łączność i informatyka w cenach bieżących w złotych	123
45. Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii obserwacja w cenach bieżących w złotych	124

46. Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii transport w cenach bieżących w złotych	124
47. Środki pomocowe PHARE wykorzystane przez polską Straż Graniczną w latach 1999-2003 na zakupy w kategorii wsparcie taktyczne w cenach bieżących w złotych	125
48. Limity wydatków budżetowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	127
49. Wykonanie wydatków budżetowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych ..	127
50. Limity wydatków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	133
51. Wykonanie wydatków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	134
52. Wykonanie wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej na tle wydatków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych	135
53. Wydatki budżetowe resortu spraw wewnętrznych i administracji za lata 1998-2003 w cenach stałych tysiącach złotych w podziale na urzędy	136
54. Limity wydatków budżetowych Policji wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	137
55. Wykonanie wydatków budżetowych Policji za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	138
56. Limity wydatków budżetowych Państwowej Straży Pożarnej wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	139
57. Wykonanie wydatków budżetowych Państwowej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	140
58. Limity wydatków budżetowych Biura Ochrony Rządu wg ustaw budżetowych za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	141

59.	Wykonanie wydatków budżetowych Biura Ochrony Rządu za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	142
60.	Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w tysiącach złotych	153
61.	Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na płace i pochodne od płac w cenach stałych w tysiącach złotych	153
62.	Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na świadczenia w cenach stałych w tysiącach złotych	154
63.	Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w tysiącach złotych ...	155
64.	Wydatki budżetowe niemieckiej Federalnej Straży Granicznej za lata 1998-2003 na inwestycje w cenach stałych w tysiącach złotych	155
65.	Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej wg ich całościowych wielkości za lata 1998-2001 w cenach stałych w tysiącach złotych	162
66.	Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na płace w cenach stałych w tysiącach złotych	163
67.	Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na pochodne od płac w cenach stałych w tysiącach złotych	165
68.	Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na świadczenia w cenach stałych w tysiącach złotych ..	165
69.	Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w tysiącach złotych	166
70.	Ostatecznie wykonane wydatki budżetowe węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na inwestycje w cenach stałych w tysiącach złotych	167
71.	Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 w cenach stałych w tysiącach złotych	169

72. Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na płace i pochodne od płac w cenach stałych w tysiącach złotych 170
73. Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na świadczenia w cenach stałych w tysiącach złotych 170
74. Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na wydatki rzeczowe w cenach stałych w tysiącach złotych 171
75. Uśrednione wielkości zrealizowanych wydatków budżetowych polskiej, niemieckiej i węgierskiej Straży Granicznej za lata 1998-2001 na inwestycje w cenach stałych w tysiącach złotych 171

ZALĄCZNIKI

1. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 1998 roku w Polsce	227
2. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 1999 roku w Polsce	228
3. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 2000 roku w Polsce	229
4. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 2001 roku w Polsce	230
5. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 2002 roku w Polsce	231
6. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 2003 roku w Polsce	232
7. Ruch graniczny środków transportu w 1998 roku w Polsce	233
8. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 1998 roku w Polsce	234
9. Ruch graniczny środków transportu w 1999 roku w Polsce	235
10. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 1999 roku w Polsce	236
11. Ruch graniczny środków transportu w 2000 roku w Polsce	237
12. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 2000 roku w Polsce	238
13. Ruch graniczny środków transportu w 2001 roku w Polsce	239
14. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 2001 roku w Polsce	240
15. Ruch graniczny środków transportu w 2002 roku w Polsce	241
16. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 2002 roku w Polsce	242
17. Ruch graniczny środków transportu w 2003 roku w Polsce	243
18. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 2003 roku w Polsce	244
19. Zatrzymani w 1998 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski	245

20. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 1998 roku	246
21. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 1998 roku za pgpwp lub usiłowanie pgpwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa	247
22. Zatrzymani w 1999 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski	248
23. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 1999 roku	249
24. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 1999 roku za pgpwp lub usiłowanie pgpwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa	250
25. Zatrzymani w 2000 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski	251
26. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2000 roku	252
27. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2000 roku za pgpwp lub usiłowanie pgpwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa	253
28. Zatrzymani w 2001 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski	254
29. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2001 roku	255
30. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2001 roku za pgpwp lub usiłowanie pgpwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa	256
31. Zatrzymani w 2002 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski	257

32. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2002 roku	258
33. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2002 roku za pgpwp lub usiłowanie pgpwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa	259
34. Zatrzymani w 2003 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski	260
35. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2003 roku	261
36. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2003 roku za pgpwp lub usiłowanie pgpwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa	262
37. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1998 roku w cenach stałych w złotych	263
38. Przymyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1998 roku wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych	264
39. Przymyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1998 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych	265
40. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1999 roku w cenach stałych w złotych	266
41. Przymyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1999 roku wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych	267
42. Przymyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1999 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych	268
43. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2000 roku w cenach stałych w złotych	269
44. Przymyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2000 roku wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych	270

45. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2000 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych	271
46. Wartość przemysłu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2001 roku w cenach stałych w złotych	272
47. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2001 roku wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych	273
48. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2001 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych	274
49. Wartość przemysłu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2002 roku w cenach stałych w złotych	275
50. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2002 roku wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych	276
51. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2002 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych	277
52. Wartość przemysłu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2003 roku w cenach stałych w złotych	278
53. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2003 roku wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych	279
54. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2003 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych	280
55. Zestawienie zbiorcze limitów wydatków budżetowych wg ustaw budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych	281
56. Zestawienie zbiorcze wykonanych wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych	282
57. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za rok 1998 w cenach stałych w złotych	283
58. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za rok 1999 w cenach stałych w złotych	284

59.	Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za rok 2000 w cenach stałych w złotych	285
60.	Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za rok 2001 w cenach stałych w złotych	286
61.	Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za rok 2002 w cenach stałych w złotych	287
62.	Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej za rok 2003 w cenach stałych w złotych	288
63.	Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa przez polską Straż Graniczną za rok 1998 w cenach stałych w złotych	289
64.	Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa przez polską Straż Graniczną za rok 1999 w cenach stałych w złotych	290
65.	Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa przez polską Straż Graniczną za rok 2000 w cenach stałych w złotych	291
66.	Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa przez polską Straż Graniczną za rok 2001 w cenach stałych w złotych	292
67.	Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa przez polską Straż Graniczną za rok 2002 w cenach stałych w złotych	293
68.	Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa przez polską Straż Graniczną za rok 2003 w cenach stałych w złotych	294
69.	Zestawienie zbiorcze limitów rezerw celowych budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg paragrafów w cenach stałych w złotych	295
70.	Zestawienie zbiorcze wykonanych limitów rezerw celowych budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg paragrafów w cenach stałych w złotych	296

Załącznik I. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 1998 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu		ogółem						w tym:						obywatele RP						cudzoziemcy						
	1998	1997	z Polski		do Polski		razem	z Polski		do Polski		razem	z Polski		do Polski		razem	z Polski		do Polski		razem	z Polski		do Polski		
			1998	1997	1998	1997		1998	1997	1998	1997		1998	1997	1998	1997		1998	1997	1998	1997		1998	1997	1998	1997	1998
Razem	272 460 483	271 400 861	+0,4%	136 991 281	135 469 202	+0,8%	96 204 991	49 328 144	46 876 847	-1,7%	176 255 492	87 663 137	88 592 355	+0,9%	175 119 434	87 302 065	+0,4%	175 119 434	87 302 065	+0,4%	88 592 355	87 817 369	+0,9%	176 255 492	87 663 137	88 592 355	+0,9%
Rosja	3 119 562	5 088 781	-38,7%	1 528 818	1 590 744	-41,0%	1 752 676	893 030	859 646	-43,2%	1 366 886	635 788	731 098	-25,8%	3 119 562	5 088 781	-38,7%	1 366 886	893 030	-43,2%	1 366 886	635 788	-35,4%	1 366 886	635 788	731 098	-25,8%
Litwa	3 638 114	3 549 550	+2,5%	1 748 826	2 498 392	+2,9%	3 119 068	1 605 976	1 513 092	-20,0%	3 310 697	1 572 582	1 738 115	+4,6%	3 638 114	3 549 550	+2,5%	3 310 697	1 605 976	-13,6%	3 310 697	1 572 582	+5,2%	3 310 697	1 572 582	1 738 115	+4,6%
Białoruś	7 159 718	9 713 162	-26,3%	3 520 401	3 639 317	-23,9%	3 929 958	204 069	188 889	-26,5%	6 220 677	3 050 672	3 170 005	-23,6%	7 159 718	9 713 162	-26,3%	6 220 677	204 069	-29,4%	6 220 677	3 050 672	-28,4%	6 220 677	3 050 672	3 170 005	-23,6%
Ukraina	9 547 766	10 669 164	-10,5%	4 811 338	4 736 428	+9,1%	690 072	346 045	344 027	+29,8%	8 857 694	4 465 293	4 392 401	-11,2%	9 547 766	10 669 164	-10,5%	8 857 694	346 045	+25,1%	8 857 694	4 465 293	-13,9%	8 857 694	4 465 293	4 392 401	-11,2%
razem na odcinku wschodnim	23 465 160	29 020 657	-19,1%	11 609 383	11 855 777	-17,3%	3 709 206	1 885 048	1 824 158	-30,0%	19 755 954	9 724 335	10 031 619	-14,5%	23 465 160	29 020 657	-19,1%	19 755 954	1 885 048	-31,5%	19 755 954	9 724 335	-18,5%	19 755 954	9 724 335	10 031 619	-14,5%
Słowacja	17 950 717	15 252 297	+17,7%	9 214 283	8 736 434	+16,7%	9 762 579	5 118 354	4 644 225	+32,5%	8 188 138	4 095 929	4 092 209	+6,3%	17 950 717	15 252 297	+17,7%	8 188 138	5 118 354	+28,2%	8 188 138	4 095 929	+4,9%	8 188 138	4 095 929	4 092 209	+6,3%
Czechy	81 795 948	79 608 194	+2,7%	40 980 689	40 815 259	+2,8%	39 544 851	20 102 921	19 441 930	+3,0%	42 251 097	20 877 768	21 373 329	+2,5%	81 795 948	79 608 194	+2,7%	42 251 097	20 102 921	+2,9%	42 251 097	20 877 768	+2,6%	42 251 097	20 877 768	21 373 329	+2,5%
razem na odcinku południowym	99 746 665	94 860 491	+5,2%	50 194 972	49 551 693	+5,2%	49 307 430	25 221 275	24 086 155	+7,6%	50 439 235	24 973 697	25 465 538	+3,1%	99 746 665	94 860 491	+5,2%	50 439 235	25 221 275	+7,2%	50 439 235	24 973 697	+3,0%	50 439 235	24 973 697	25 465 538	+3,1%
Niemcy	141 381 130	140 213 324	+0,8%	71 257 375	70 123 755	+2,0%	39 979 410	20 555 693	19 423 717	-8,3%	101 401 720	50 701 682	50 700 038	+3,1%	141 381 130	140 213 324	+0,8%	101 401 720	20 555 693	-1,1%	101 401 720	50 701 682	+3,3%	101 401 720	50 701 682	50 700 038	+3,1%
morska	3 933 639	3 836 006	+2,5%	1 952 500	1 981 139	+3,6%	1 205 229	608 289	596 940	-11,5%	2 728 410	1 344 211	1 384 199	+8,4%	3 933 639	3 836 006	+2,5%	2 728 410	608 289	-10,1%	2 728 410	1 344 211	+11,3%	2 728 410	1 344 211	1 384 199	+8,4%
lotnicza	3 933 889	3 470 383	+13,4%	1 977 051	1 956 838	+1,9%	2 003 716	1 057 839	945 877	+15,0%	1 930 173	844 154	1 010 961	+9,1%	3 933 889	3 470 383	+13,4%	1 930 173	1 057 839	+20,7%	1 930 173	844 154	+8,9%	1 930 173	844 154	1 010 961	+9,1%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 4.

Załącznik 2. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 1999 roku w Polsce

odcinek granicy	ogółem		w tym:		obywatele RP		cudzoziemcy										
	udział % w całości ruchu		z Polski		do Polski		razem										
	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998									
Razem	282 284 030	272 460 827	143 046 066	139 237 964	105 216 929	55 097 165	177 067 101	87 948 901	89 118 200	+3,6%	+4,4%	+9,4%	+11,7%	+6,9%	+0,5%	+0,3%	+0,6%
Rosja	4 238 271	3 119 562	2 093 331	2 144 940	2 171 980	1 086 857	2 066 291	1 006 474	1 059 817	+35,9%	+36,9%	+23,9%	+21,7%	+26,2%	+51,2%	+58,3%	+45,0%
Litwa	3 079 134	3 638 114	1 458 624	1 620 510	283 744	147 172	2 795 390	1 311 452	1 483 938	-15,4%	-16,6%	-13,3%	-16,5%	-9,7%	-15,6%	-16,6%	-14,6%
Białoruś	10 084 639	7 159 718	4 653 919	5 430 720	596 312	290 480	9 488 327	4 363 439	5 124 888	+40,9%	+32,2%	-36,5%	-38,2%	-34,8%	+52,5%	+43,0%	+61,7%
Ukraina	9 889 621	9 547 766	4 731 516	5 158 105	627 720	310 176	9 261 901	4 421 340	4 840 561	+3,6%	-1,7%	-9,0%	-10,4%	-7,7%	+4,6%	-1,0%	+10,2%
razem na odcinku wschodnim	27 291 665	23 465 160	12 937 390	14 354 275	3 679 756	1 834 685	23 611 909	11 102 705	12 509 204	+16,3%	+11,4%	-0,8%	-2,7%	+1,1%	+19,5%	+14,2%	+24,7%
Słowacja	19 184 985	17 950 717	9 908 059	9 276 926	12 133 790	6 369 108	7 051 195	3 538 951	3 512 244	+6,9%	+7,5%	+24,3%	+24,4%	+24,1%	-13,9%	-13,6%	-14,2%
Czechy	73 966 181	81 795 948	37 203 869	36 762 312	37 881 776	19 358 580	36 084 405	17 845 289	18 239 116	-9,6%	-9,2%	-4,2%	-3,7%	-4,7%	-14,6%	-14,5%	-14,7%
razem na odcinku południowym	93 151 166	99 746 665	47 111 928	46 039 238	50 015 566	25 727 688	43 135 600	21 384 240	21 751 360	-6,6%	-6,1%	+1,4%	+2,0%	+0,8%	-14,5%	-14,4%	-14,6%
Niemcy	153 105 679	141 381 474	78 640 534	74 465 145	47 521 933	25 505 267	105 583 746	53 135 267	52 448 479	+8,3%	+10,4%	+18,9%	+24,1%	+13,3%	+4,1%	+4,8%	+3,4%
morska	4 400 801	3 933 639	2 181 040	2 219 761	1 769 009	889 022	2 631 792	1 292 018	1 339 774	+11,9%	+11,7%	+46,8%	+46,2%	+47,4%	-3,5%	-3,9%	-3,2%
lotnicza	4 334 719	3 933 889	2 175 174	2 159 545	2 230 665	1 140 503	2 104 054	1 034 671	1 069 383	+10,2%	+10,0%	+11,3%	+7,8%	+15,3%	+9,0%	+12,6%	+5,8%
			1 977 051	1 956 838	2 003 716	1 057 839	1 930 173	919 212	1 010 961								

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 4.

Załącznik 5. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 2002 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	ogółem						w tym:						obywatele RP						endzwoziemcy					
		z Polski		do Polski		razem		z Polski		do Polski		razem		z Polski		do Polski		razem		z Polski		do Polski			
		2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001		
Razem	225 848 370	189 063 993	112 842 764	94 826 428	113 005 556	104 696 049	88 545 626	45 042 684	53 121 759	104 696 049	43 502 942	51 574 290	121 152 271	100 518 367	49 783 744	50 734 623	59 721 005	49 783 744	50 734 623	121 152 271	100 518 367	49 783 744	50 734 623		
		-16,3%	-16,0%	-16,6%	-15,4%	-15,2%	-15,6%	-15,4%	-15,2%	-15,6%	-15,4%	-15,2%	-15,6%	-17,0%	-17,0%	-16,6%	-17,0%	-17,0%	-16,6%	-17,0%	-17,0%	-16,6%	-17,4%		
Rosja	3 946 134	3 957 102	1 947 922	1 998 212	1 998 212	2 276 975	2 276 975	1 132 084	958 816	2 276 975	1 144 891	986 124	1 669 159	2 012 162	815 838	853 321	970 163	815 838	853 321	1 669 159	2 012 162	815 838	853 321		
	1,8%	0,3%	+1,0%	-1,5%	+1,0%	+17,1%	+17,1%	+18,1%	+18,1%	+17,1%	+16,1%	+16,1%	+17,0%	+16,1%	-15,9%	-18,1%	-15,9%	-15,9%	-18,1%	+17,1%	+16,1%	-15,9%	-18,1%		
Litwa	3 019 674	3 145 448	1 490 050	1 529 624	1 529 624	438 833	438 833	223 264	213 238	438 833	215 569	206 563	2 580 841	2 725 647	1 266 786	1 314 055	1 352 275	1 266 786	1 314 055	2 580 841	2 725 647	1 266 786	1 314 055		
	1,4%	-4,0%	-4,8%	-3,2%	-3,2%	+4,5%	+4,5%	+4,7%	+4,7%	+4,5%	+4,4%	+4,4%	+5,3%	+5,3%	-6,3%	-4,3%	-6,3%	-6,3%	-4,3%	+5,3%	+4,4%	-6,3%	-4,3%		
Białoruś	9 527 232	11 191 784	4 617 289	4 909 943	4 909 943	572 654	572 654	295 410	273 562	572 654	277 244	275 686	8 954 578	10 642 536	4 321 879	4 632 699	5 032 519	4 321 879	4 632 699	8 954 578	10 642 536	4 321 879	4 632 699		
	5,0%	-14,9%	-13,0%	-16,6%	-16,6%	+4,3%	+4,3%	+8,0%	+8,0%	+4,3%	+0,6%	+0,6%	+15,9%	+15,9%	-14,1%	-17,4%	-14,1%	-14,1%	-17,4%	+15,9%	+0,6%	-14,1%	-17,4%		
Ukraina	12 192 801	12 560 711	5 879 213	6 313 588	6 313 588	1 810 264	1 810 264	901 576	629 441	1 810 264	908 688	641 161	10 382 537	11 290 109	4 977 637	5 404 900	5 941 638	4 977 637	5 404 900	10 382 537	11 290 109	4 977 637	5 404 900		
	6,4%	-2,9%	-1,7%	-4,1%	-4,1%	+42,5%	+42,5%	+43,2%	+43,2%	+42,5%	+41,7%	+41,7%	-8,0%	-8,0%	-6,9%	-9,0%	-6,9%	-6,9%	-9,0%	-8,0%	-8,0%	-6,9%	-9,0%		
razem na odcinku wschodnim	28 685 841	30 855 045	13 934 474	14 751 367	14 751 367	5 098 726	5 098 726	2 552 334	2 075 057	5 098 726	2 546 392	2 109 534	23 587 115	26 670 454	11 382 140	12 204 975	13 967 026	11 382 140	12 204 975	23 587 115	26 670 454	11 382 140	12 204 975		
	13,7%	-7,0%	-5,7%	-8,2%	-8,2%	+21,8%	+21,8%	+23,0%	+23,0%	+21,8%	+20,7%	+20,7%	-11,6%	-11,6%	-10,4%	-12,6%	-10,4%	-10,4%	-12,6%	-11,6%	-11,6%	-10,4%	-12,6%		
Słowacja	15 067 967	18 285 420	7 690 360	7 377 607	7 377 607	11 526 145	11 526 145	5 938 493	7 337 948	11 526 145	5 587 652	6 912 842	3 541 822	4 034 630	1 751 867	1 789 955	2 016 592	1 751 867	1 789 955	3 541 822	4 034 630	1 751 867	1 789 955		
	8,0%	-17,6%	-17,8%	-17,4%	-17,4%	-19,1%	-19,1%	-19,1%	-19,1%	-19,1%	-19,2%	-19,2%	-12,2%	-12,2%	-13,2%	-11,2%	-13,2%	-13,2%	-11,2%	-12,2%	-12,2%	-13,2%	-11,2%		
Czechy	64 886 673	75 200 113	32 491 136	32 395 537	32 395 537	41 073 571	41 073 571	20 751 571	24 603 647	41 073 571	20 322 000	24 062 966	23 813 102	26 533 500	11 739 565	12 073 537	13 442 418	11 739 565	12 073 537	23 813 102	26 533 500	11 739 565	12 073 537		
	34,3%	-13,7%	-13,8%	-13,6%	-13,6%	-15,6%	-15,6%	-15,7%	-15,7%	-15,6%	-15,5%	-15,5%	-10,3%	-10,3%	-10,3%	-10,2%	-10,3%	-10,3%	-10,2%	-10,3%	-10,3%	-10,3%	-10,2%		
razem na odcinku południowym	79 954 640	93 485 533	40 181 496	39 773 144	39 773 144	52 599 716	52 599 716	26 690 064	31 941 595	52 599 716	25 909 652	30 975 808	27 354 924	30 568 130	13 491 432	13 863 492	15 459 010	13 491 432	13 863 492	27 354 924	30 568 130	13 491 432	15 459 010		
	41,4%	-14,5%	-14,6%	-14,3%	-14,3%	-16,4%	-16,4%	-16,4%	-16,4%	-16,4%	-16,4%	-16,4%	-10,5%	-10,5%	-10,7%	-10,3%	-10,5%	-10,7%	-10,3%	-10,5%	-10,5%	-10,7%	-10,3%		
Niemcy	70 818 890	90 698 784	35 920 424	34 898 466	34 898 466	25 852 088	25 852 088	13 292 857	16 034 460	25 852 088	12 559 231	15 465 304	44 966 802	59 199 020	22 627 567	22 339 235	29 606 457	22 627 567	22 339 235	44 966 802	59 199 020	22 627 567	22 339 235		
	37,5%	-21,9%	-21,3%	-22,6%	-22,6%	-17,9%	-17,9%	-17,1%	-17,1%	-17,9%	-18,8%	-18,8%	-24,0%	-24,0%	-23,5%	-24,5%	-23,5%	-23,5%	-24,5%	-24,0%	-24,0%	-23,5%	-24,5%		
inny	4 706 022	5 945 652	2 345 283	2 360 739	2 360 739	2 346 020	2 346 020	1 186 599	1 789 455	2 346 020	1 159 621	1 756 286	2 360 002	2 399 911	1 158 884	1 201 118	1 224 528	1 158 884	1 201 118	2 360 002	2 399 911	1 158 884	1 201 118		
	2,5%	-20,8%	-20,9%	-20,8%	-20,8%	-33,8%	-33,8%	-33,7%	-33,7%	-33,8%	-34,0%	-34,0%	-1,7%	-1,7%	-1,4%	-1,9%	-1,4%	-1,4%	-1,9%	-1,7%	-1,7%	-1,4%	-1,9%		
lotnicza	4 898 600	4 863 306	2 444 751	2 453 849	2 453 849	2 649 076	2 649 076	1 321 030	1 281 192	2 649 076	1 328 046	1 267 358	2 249 524	2 314 756	1 123 721	1 125 803	1 174 245	1 123 721	1 125 803	2 249 524	2 314 756	1 123 721	1 174 245		
	2,6%	+0,7%	+1,0%	+0,5%	+0,5%	+3,9%	+3,9%	+3,1%	+3,1%	+3,9%	+4,8%	+4,8%	-2,8%	-2,8%	-1,5%	-4,1%	-1,5%	-1,5%	-4,1%	-2,8%	-2,8%	-1,5%	-4,1%		

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 19.

Załącznik 6. Osobowy ruch graniczny - paszportowy i mały ruch graniczny w 2003 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	ogółem						w tym:						obywatele RP						cudzoziemcy							
		z Polski		z zagranicy		do Polski		z Polski		z zagranicy		do Polski		z Polski		z zagranicy		do Polski		z Polski		z zagranicy		do Polski			
		2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002		
Razem	178 717 983	189 063 993	89 234 949	94 826 428	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	89 483 034	94 237 565	
Rosja	1,8%	3 134 005	3 946 134	1 569 075	1 947 922	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212	1 564 930	1 998 212
Litwa	1,8%	3 213 748	3 019 674	1 611 938	1 490 050	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624	1 601 810	1 529 624
Białoruś	4,9%	8 833 649	9 527 232	4 414 926	4 617 289	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943	4 418 723	4 909 943
Ukraina	6,5%	11 632 370	12 192 801	5 578 513	5 879 213	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588	6 053 857	6 313 588
razem na odcinku wschodnim	15,0%	26 813 772	28 685 841	13 174 452	13 934 474	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367	13 639 320	14 751 367
Słowacja	8,2%	14 602 908	15 067 967	7 450 888	7 690 360	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607	7 152 020	7 377 607
Czechy	30,7%	54 899 071	64 886 673	27 547 792	32 491 136	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537	27 351 279	32 395 537
razem na odcinku południowym	38,9%	69 501 979	79 954 640	34 998 680	40 181 496	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144	34 503 299	39 773 144
Niemcy	40,5%	72 441 244	70 818 890	36 101 793	35 920 424	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466	36 339 451	34 898 466
morska	2,7%	4 832 447	4 706 022	2 403 398	2 345 283	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739	2 429 049	2 360 739
lotnicza	2,9%	5 128 541	4 898 600	2 556 626	2 444 751	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849	2 571 915	2 453 849

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 19.

Załącznik 7. Ruch graniczny środków transportu w 1998 roku w Polsce

	1998	1997	%
środki transportu ogółem, w tym:	81 788 924	82 361 824	-0,7%
środki transportu drogowego, z tego:	81 332 888	81 934 285	-0,7%
samochody osobowe	76 463 328	77 199 292	-1,0%
autobusy	479 491	507 585	-5,5%
samochody ciężarowe	4 390 069	4 227 408	+3,8%
inne środki transportu w tym:	456 036	427 539	+6,7%
pociągi osobowe	90 235	85 520	+5,5%
pociągi towarowe	110 405	105 110	+5,0%
statki pasaż., promy, wodoloty	34 097	28 402	+20,1%
statki handlowe	18 945	20 351	-6,9%
statki rybackie	334	301	+11,0%
kutry rybackie	53 280	51 803	+2,9%
łódzie rybackie	31 619	27 363	+15,6%
jednostki sportowo-żeglarskie	16 405	14 073	+16,6%
jednostki taboru rzeczno-	19 679	20 012	-1,7%
samoloty	81 037	74 604	+8,6%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 7.

Załącznik 8. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 1998 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	Ogółem		samochody osobowe		autobusy		samochody ciężarowe					
		1998	1997	1998	1997	1998	1997	1998	1997				
Razem		81 332 888	81 934 285	-0,73%	76 463 328	77 199 292	-0,95%	479 491	507 585	-5,53%	4 390 069	4 227 408	+3,85%
Rosja	1,74%	1 414 114	1 984 561	-28,7%	1 349 976	1 916 401	-29,6%	11 739	14 809	-20,7%	52 399	53 351	-1,8%
Litwa	1,57%	1 275 981	1 321 793	-3,5%	781 770	888 035	-12,0%	37 747	41 451	-8,9%	456 464	392 307	+16,4%
Białoruś	2,89%	2 353 668	2 878 647	-18,2%	1 777 829	2 155 784	-17,5%	51 669	69 717	-25,9%	524 170	653 146	-19,7%
Ukraina	3,13%	2 546 072	2 671 174	-4,7%	2 275 441	2 384 226	-4,6%	64 639	84 735	-23,7%	205 992	202 213	+1,9%
razem na odcinku wschodnim	9,33%	7 589 835	8 856 175	-14,3%	6 185 016	7 344 446	-15,8%	165 794	210 712	-21,3%	1 239 025	1 301 017	-4,8%
Słowacja	4,72%	3 841 735	3 530 466	+8,8%	3 560 894	3 258 166	+9,3%	68 647	72 134	-4,8%	212 194	200 166	+6,0%
Czechy	23,19%	18 864 864	18 972 033	-0,6%	18 281 150	18 432 520	-0,8%	113 977	107 229	+6,3%	469 737	432 284	+8,7%
razem na odcinku południowym	27,92%	22 706 599	22 502 499	+0,9%	21 842 044	21 690 686	+0,7%	182 624	179 363	+1,8%	681 931	632 450	+7,8%
Niemcy	62,46%	50 797 226	50 356 053	+0,9%	48 294 059	48 030 733	+0,55%	127 836	114 311	+11,8%	2 375 331	2 211 009	+7,4%
morska	0,29%	239 228	219 558	+9,0%	142 209	133 427	+6,6%	3 237	3 199	+1,2%	93 782	82 932	+13,1%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 8.

Załącznik 9. Ruch graniczny środków transportu w 1999 roku w Polsce

	1999	1998	%
środki transportu ogółem, w tym:	84 382 940	81 788 924	+3,2%
środki transportu drogowego, z tego:	83 914 311	81 332 888	+3,2%
samochody osobowe	79 144 645	76 463 328	+3,5%
autobusy	459 641	479 491	-4,1%
samochody ciężarowe	4 310 025	4 390 069	-1,8%
inne środki transportu w tym:	468 629	456 036	+2,8%
pociągi osobowe	93 159	90 235	+3,2%
pociągi towarowe	99 387	110 405	-10,0%
statki pasaż., promy, wodoloty	45 001	34 097	+32,0%
statki handlowe	17 156	18 945	-9,4%
statki rybackie	202	334	-39,5%
kutry rybackie	55 700	53 280	+4,5%
łódzie rybackie	34 074	31 619	+7,8%
jednostki sportowo-żeglarskie	16 884	16 405	+2,9%
jednostki taboru rzeczno-	17 779	19 679	-9,7%
samoloty	89 287	81 037	+10,2%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 7.

Załącznik 10. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 1999 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	Ogółem		samochody osobowe		autobusy		samochody ciężarowe	
		1999	%	1999	%	1999	%	1999	%
Razem		83 914 311	+3,17%	79 144 645	+3,51%	459 641	-4,14%	4 310 025	-1,82%
Rosja	2,45%	2 059 486	+45,6%	1 998 085	+48,0%	8 793	-25,1%	52 608	+0,4%
Litwa	1,23%	1 414 114	-19,1%	1 349 976		11 739		52 399	
Białoruś	1,57%	1 032 284		573 370	-26,7%	32 787	-13,1%	426 127	-6,6%
	3,09%	2 592 818	+10,2%	2 145 030	+20,7%	49 615	-4,0%	398 173	-24,0%
Ukraina	2,89%	2 353 668		1 777 829		51 669		524 170	
	2,96%	2 487 747	-2,3%	2 267 135	-0,4%	58 663	-9,2%	161 949	-21,4%
	3,13%	2 546 072		2 275 441		64 639		205 992	
razem na odcinku wschodnim	9,74%	8 172 335	+7,7%	6 983 620	+12,9%	149 858	-9,6%	1 038 857	-16,2%
	9,33%	7 589 835		6 185 016		165 794		1 239 025	
Słowacja	4,64%	3 889 981	+1,3%	3 601 731	+1,1%	59 695	-13,0%	228 555	+7,7%
	4,72%	3 841 735		3 560 894		68 647		212 194	
Czechy	18,55%	15 562 475	-17,5%	14 937 766	-18,3%	113 786	-0,2%	510 923	+8,8%
	23,19%	18 864 864		18 281 150		113 977		469 737	
razem na odcinku południowym	23,18%	19 452 456	-14,3%	18 539 497	-15,1%	173 481	-5,0%	739 478	+8,4%
	27,92%	22 706 599		21 842 044		182 624		681 931	
Niemcy	66,77%	56 033 298	+10,3%	53 474 371	+10,7%	132 817	+3,9%	2 426 110	+2,1%
	62,46%	50 797 226		48 294 059		127 836		2 375 331	
morska	0,31%	256 222	+7,1%	147 157	+3,5%	3 485	+7,7%	105 580	+12,6%
	0,29%	239 228		142 209		3 237		93 782	

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 8.

Załącznik 11. Ruch graniczny środków transportu w 2000 roku w Polsce

	2000	1999	%
środki transportu ogółem, w tym:	78 191 965	84 382 940	-7,3%
środki transportu drogowego, z tego:	77 679 209	83 914 311	-7,4%
samochody osobowe	72 220 818	79 144 645	-8,7%
autobusy	508 745	459 641	+10,7%
samochody ciężarowe	4 949 646	4 310 025	+14,8%
inne środki transportu w tym:	512 756	468 629	+9,4%
pociągi osobowe	97 257	93 159	+4,4%
pociągi towarowe	100 073	99 387	+0,7%
statki pasaż., promy, wodoloty	63 547	45 001	+41,2%
statki handlowe	17 483	17 156	+1,9%
statki rybackie	105	202	-48,0%
kutry rybackie	62 780	55 700	+12,7%
łodzie rybackie	35 027	34 074	+2,8%
jednostki sportowo-żeglarskie	16 910	16 884	+0,2%
jednostki taboru rzeczno-	20 144	17 779	+13,3%
samoloty	99 430	89 287	+11,4%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 22.

Załącznik 12. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 2000 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	Ogółem		samochody osobowe		autobusy		samochody ciężarowe	
		2000	%	2000	%	2000	%	2000	%
		1999		1999		1999		1999	
Razem		77 679 209	-7,43%	72 220 818	-8,75%	508 745	+10,68%	4 949 646	+14,84%
Rosja	2,64%	2 049 805	-0,5%	1 981 668	-0,8%	11 585	+31,8%	56 552	+7,5%
	2,45%	2 059 486		1 998 085		8 793		52 608	
Litwa	1,32%	1 027 764	-0,4%	524 074	-8,6%	30 615		473 075	+11,0%
	1,23%	1 032 284		573 370		32 787		426 127	
Białoruś	4,19%	3 256 761	+25,6%	2 793 291	+30,2%	51 821	+4,4%	411 649	+3,4%
	3,09%	2 592 818		2 145 030		49 615		398 173	
Ukraina	3,44%	2 671 438	+7,4%	2 421 103	+6,8%	64 266	+9,6%	186 069	+14,9%
	2,96%	2 487 747		2 267 135		58 663		161 949	
razem na odcinku wschodnim	11,59%	9 005 768	+10,2%	7 720 136	+10,5%	158 287	+5,6%	1 127 345	+8,5%
	9,74%	8 172 335		6 983 620		149 858		1 038 857	
Słowacja	5,11%	3 969 774	+2,1%	3 651 997	+1,4%	61 889	+3,7%	255 888	+12,0%
	4,64%	3 889 981		3 601 731		59 695		228 555	
Czechy	20,77%	16 132 999	+3,7%	15 319 481	+2,6%	131 357	+15,4%	682 161	+33,5%
	18,55%	15 562 475		14 937 766		113 786		510 923	
razem na odcinku południowym	25,88%	20 102 773	+3,3%	18 971 478	+2,3%	193 246	+11,4%	938 049	+26,9%
	23,18%	19 452 456		18 539 497		173 481		739 478	
Niemcy	62,16%	48 288 673	-13,8%	45 370 578	-15,2%	153 323	+15,4%	2 764 772	+14,0%
	66,77%	56 033 298		53 474 371		132 817		2 426 110	
morska	0,36%	281 995	+10,1%	158 626	+7,8%	3 889	+11,6%	119 480	+13,2%
	0,31%	256 222		147 157		3 485		105 580	

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 23.

Załącznik 13. Ruch graniczny środków transportu w 2001 roku w Polsce

	2001	2000	%
środki transportu ogółem, w tym:	61 248 643	78 191 965	-21,7%
środki transportu drogowego, z tego:	60 740 239	77 679 209	-21,8%
samochody osobowe	54 792 841	72 245 488	-24,2%
autobusy	506 128	508 745	-0,5%
samochody ciężarowe	5 441 270	4 924 976	10,5%
inne środki transportu w tym:	508 404	512 756	-0,8%
pociągi osobowe	94 993	97 257	-2,3%
pociągi towarowe	97 143	100 073	-2,9%
statki pasaż., promy, wodoloty	56 531	63 547	-11,0%
statki handlowe	17 480	17 483	0,0%
statki rybackie	41	105	-61,0%
kutry rybackie	59 839	62 780	-4,7%
łodzie rybackie	33 277	35 027	-5,0%
jednostki sportowo-żeglarskie	18 319	16 910	8,3%
jednostki taboru rzeczno-	18 738	20 144	-7,0%
samoloty	112 043	99 430	12,7%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 23.

Załącznik 14. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 2001 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	Ogółem		samochody osobowe		autobusy		samochody ciężarowe			
		2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	%	
Razem		60 740 239	77 679 209	-21,81%	54 792 841	72 245 488	506 128	508 745	5 441 270	4 924 976	+10,48%
Rosja	2,75%	1 667 992	2 049 805	-18,6%	1 583 251	1 981 668	16 760	11 585	67 981	56 552	+20,2%
Litwa	1,80%	1 092 431	1 027 764	+6,3%	536 044	524 074	30 167	30 615	526 220	473 075	+11,2%
Białoruś	5,45%	3 311 268	3 256 761	+1,7%	2 793 674	2 793 291	47 016	51 821	470 578	411 649	+14,3%
Ukraina	4,79%	2 907 972	2 671 438	+8,9%	2 622 264	2 421 103	66 208	64 266	219 500	186 069	+18,0%
razem na odcinku wschodnim	14,78%	8 979 663	9 005 768	-0,3%	7 535 233	7 720 136	160 151	158 287	1 284 279	1 127 345	+13,9%
Słowacja	6,27%	3 811 296	3 969 774	-4,0%	3 503 210	3 651 997	57 637	61 889	250 449	255 888	-2,1%
Czechy	27,34%	16 607 075	16 132 999	+2,9%	15 783 961	15 344 151	129 610	131 357	693 504	657 491	+5,5%
razem na odcinku południowym	33,62%	20 418 371	20 102 773	+1,6%	19 287 171	18 996 148	187 247	193 246	943 953	913 379	+3,3%
Niemcy	51,15%	31 069 105	48 288 673	-35,7%	27 828 007	45 370 578	154 507	153 323	3 086 591	2 764 772	+11,6%
morska	0,45%	273 100	281 995	-3,2%	142 430	158 626	4 223	3 889	126 447	119 480	+5,8%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 24.

Załącznik 15. Ruch graniczny środków transportu w 2002 roku w Polsce

	2002	2001	%
środki transportu ogółem, w tym:	51 727 686	61 248 643	-15,5%
środki transportu drogowego, z tego:	51 278 509	60 740 239	-15,6%
samochody osobowe	44 963 658	54 792 841	-17,9%
autobusy	502 695	506 128	-0,7%
samochody ciężarowe	5 812 156	5 441 270	6,8%
inne środki transportu w tym:	449 177	508 404	-11,6%
pociągi osobowe	93 005	94 993	-2,1%
pociągi towarowe	94 290	97 143	-2,9%
statki pasaż., promy, wodoloty	51 316	56 531	-9,2%
statki handlowe	17 282	17 480	-1,1%
statki rybackie	11	41	-73,2%
kutry rybackie	44 397	59 839	-25,8%
łódzie rybackie	17 759	33 277	-46,6%
jednostki sportowo-żeglarskie	14 670	18 319	-19,9%
jednostki taboru rzeczno-	13 760	18 738	-26,6%
samoloty	102 687	112 043	-8,4%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 22.

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	Ogółem		samochody osobowe		autobusy		samochody ciężarowe	
		2002	%	2002	%	2002	%	2002	%
		2001		2001		2001		2001	
Razem		51 278 509	-15,58%	44 963 658	-17,94%	502 695	-0,68%	5 812 156	+6,82%
Rosja	3,11%	1 595 547	-4,3%	1 499 970	-5,3%	21 822	+30,2%	73 755	+8,5%
	2,75%	1 667 992		1 583 251		16 760		67 981	
Litwa	2,30%	1 179 556	+8,0%	553 535	+3,3%	30 692	+1,7%	595 329	+13,1%
	1,80%	1 092 431		536 044		30 167		526 220	
Białoruś	6,00%	3 074 473	-7,2%	2 497 154	-10,6%	48 225	+2,6%	529 094	+12,4%
	5,45%	3 311 268		2 793 674		47 016		470 578	
Ukraina	5,96%	3 056 679	+5,1%	2 731 511	+4,2%	66 211	+0,0%	258 957	+18,0%
	4,79%	2 907 972		2 622 264		66 208		219 500	
razem na odcinku wschodnim	17,37%	8 906 255	-0,8%	7 282 170	-3,4%	166 950	+4,2%	1 457 135	+13,5%
	14,78%	8 979 663		7 535 233		160 151		1 284 279	
Słowacja	6,49%	3 328 486	-12,7%	2 972 577	-15,1%	56 053	-2,7%	299 856	+19,7%
	6,27%	3 811 296		3 503 210		57 637		250 449	
Czechy	29,01%	14 876 298	-10,4%	14 003 164	-11,3%	119 758	-7,6%	753 376	+8,6%
	27,34%	16 607 075		15 783 961		129 610		693 504	
razem na odcinku południowym	35,50%	18 204 784	-10,8%	16 975 741	-12,0%	175 811	-6,1%	1 053 232	+11,6%
	33,62%	20 418 371		19 287 171		187 247		943 953	
Niemcy	46,56%	23 877 024	-23,1%	20 560 299	-26,1%	155 625	+0,7%	3 161 100	+2,4%
	51,15%	31 069 105		27 828 007		154 507		3 086 591	
morska	0,57%	290 446	+6,4%	145 448	+2,1%	4 309	+2,0%	140 689	+11,3%
	0,45%	273 100		142 430		4 223		126 447	

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 23.

Załącznik 17. Ruch graniczny środków transportu w 2003 roku w Polsce

	2003	2002	%
środki transportu ogółem, w tym:	50 211 987	51 727 686	-2,9%
środki transportu drogowego, z tego:	49 779 830	51 278 509	-2,9%
samochody osobowe	43 125 902	44 963 658	-4,1%
autobusy	479 381	502 695	-4,6%
samochody ciężarowe	6 174 547	5 812 156	6,2%
inne środki transportu w tym:	432 157	449 177	-3,8%
pociągi osobowe	86 214	93 005	-7,3%
pociągi towarowe	97 700	94 290	3,6%
statki pasaż., promy, wodoloty	51 723	51 316	0,8%
statki handlowe	16 639	17 282	-3,7%
statki rybackie	3	11	-72,7%
kutry rybackie	39 302	44 397	-11,5%
łódzie rybackie	2 908	17 759	-83,6%
jednostki sportowo-żeglarskie	11 396	14 670	-22,3%
jednostki taboru rzeczno-	15 521	13 760	12,8%
samoloty	110 751	102 687	7,9%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 22.

Załącznik 18. Ruch graniczny środków transportu drogowego w 2003 roku w Polsce

odcinek granicy	udział % w całości ruchu	Ogółem		samochody osobowe		autobusy		samochody ciężarowe		
		2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	%
Razem		49 779 830	51 278 509	43 125 902	44 963 658	479 381	502 695	6 174 547	5 812 156	+6,24%
Rosja	2,25%	1 118 320	1 595 547	1 002 578	1 499 970	26 310	21 822	89 432	73 755	+21,3%
Litwa	2,45%	1 220 452	1 179 556	532 748	553 535	32 078	30 692	655 626	595 329	+10,1%
Białoruś	5,99%	2 981 137	3 074 473	2 367 841	2 497 154	46 471	48 225	566 825	529 094	+7,1%
Ukraina	7,11%	3 539 025	3 056 679	3 161 345	2 731 511	65 538	66 211	312 142	258 957	+20,5%
razem na odcinku wschodnim	17,80%	8 858 934	8 906 255	7 064 512	7 282 170	170 397	166 950	1 624 025	1 457 135	+11,5%
Słowacja	6,87%	3 417 582	3 328 486	3 036 226	2 972 577	50 351	56 053	331 005	299 856	+10,4%
Czechy	26,58%	13 232 558	14 876 298	12 291 302	14 003 164	108 159	119 758	833 097	753 376	+10,6%
razem na odcinku południowym	33,45%	16 650 140	18 204 784	15 327 528	16 975 741	158 510	175 811	1 164 102	1 053 232	+10,5%
Niemcy	48,09%	23 939 154	23 877 024	20 580 569	20 560 299	146 307	155 625	3 212 278	3 161 100	+1,6%
morska	0,67%	331 602	290 446	153 293	145 448	4 167	4 309	174 142	140 689	+23,8%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 23.

Załącznik 19. Zatrzymani w 1998 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy polski

	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	Słowacja	Czechy	RFN	morska	lotnicza	Razem
razem na odcinku	66	341	109	436	747	1 794	7 288	138	209	11 128
w tym cudzoziemcy	33	324	85	368	348	804	4 877	65	120	7 024
zatrzymani samodzielnie przez SG	53	102	92	315	530	1 474	4 323	137	196	7 222
pozostali zatrzymani	13	239	17	121	217	320	2 965	1	13	3 906
w tym: <i>zatrzymani po przekazaniu przez stronę sąsiednią</i>	11	4	3	9	186	227	2 888		13	3 341
<i>zatrzymani po przekazaniu przez polską Policję</i>		42		30	2	7	21	1		103
<i>zatrzymani przez SG po informacji strony sąsiedniej</i>	2	193	14	82	29	86	56			462

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 24.

Załącznik 20. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 1998 roku

	1998	1997	%
ogółem	7 222	8 739	-17,4%
obywatele RP	3 474	3 428	+1,3%
cudzoziemcy	3 748	5 311	-29,4%
ogółem z RP	4 252	5 494	-22,6%
ogółem do RP	2 970	3 245	-8,5%
poza przejściami granicznymi, w tym:	4 225	5 474	-22,8%
z RP	2 243	3 139	-28,5%
do RP	1 982	2 335	-15,1%
w przejściach granicznych, w tym:	2 997	3 265	-8,2%
z RP	2 009	2 355	-14,7%
do RP	988	910	+8,6%

	1998	1997	%
na odcinkach granicy:	7 222	8 739	-17,4%
z Rosją	53	31	+71,0%
z Litwą	102	426	-76,1%
z Białorusią	92	72	+27,8%
z Ukrainą	315	436	-27,8%
razem na odcinku wschodnim	562	965	-41,8%
ze Słowacją	530	709	-25,2%
z Czechami	1 474	1 242	+18,7%
razem na odcinku południowym	2 004	1 951	+2,7%
z Niemcami	4 323	5 524	-21,7%
na morskiej	137	75	+82,7%
na lotniczej	196	224	-12,5%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 9.

Załącznik 21. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 1998 roku za pggwp lub usiłowanie pggwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa

obywatelstwo	RAZEM	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	na odcinku wschodnim	Słowacja	Czechy	na odcinku północnym	Niemcy	moraka	lotnicza
Polska	3 474	23	5	15	56	99	256	759	1015	2210	73	77
Afganistan	477		35	6	24	65		31	31	378		3
Albania	41									33	4	4
Algieria	12										4	4
Angola	2						1		1		4	2
Arabia Saudyjska												
Armenia	87	6		12	12	30	1	14	15	42		
Austria	1							1	1			
Azerbejdżan	16			2		2				14		
Bangladesz	104			1	2	3		42	42	58		1
Belgia	2									2		
Bhutan												
Białoruś	55		1	6		7	1	4	5	41	1	1
Bolivia	1									1		
Bośnia i Hercegowina	1									1		
Bulgaria	86				5	5	5	6	11	65	2	3
Burundi	1									1		
Chiny	3				1	1				1		1
Chorwacja	1										1	
Czechy	482						62	409	471	8	3	
Dania	2										2	
Dzibuti												
Egipt	4		1			1				3		
Ekwador												
Estonia	5		1			1		1	1	3		
Etiopia	4									4		
Finlandia												
Francja	2							1	1	1		
Ghana	2											2
Grecja	1									1		
Gruzja	12				2	2				10		
Gujana												
Gwinea	3									3		
Hiszpania	1									1		
Indie	91		11		17	28		30	30	33		
Irak	111				7	7		17	17	83	1	3
Iran	14				2	2		3	3	4		5
Irlandia												
Islandia	1										1	
Japonia	1							1	1			
Jordania												
Jugosławia	205						6	2	8	165	31	1
Kamerun												
Kazachstan	3			2		2				1		
Kenia												
Kirgistan	1	1				1				1		
Komory	1									4		
Kongo	5			1		1						
Kuba	1											1
Liban	7				1	1				5		1
Libia	2		1			1				1		
Litwa	73		11			11	1	8	9	51		2
Lotwa	15		5			5		1	1	9		
Macedonia	29									28		1
Maroko												
Moldawia	86				6	6		15	15	62	1	2
Mongolia	46			37		37		2	2	6		1
Nepal												
Niderlandy	7						2	2	4	2	1	
Nigeria	8							1	1	2		5
Norwegia												
Nowa Zelandia	1									1		
Pakistan	122		12		5	17		17	17	87		1
Palestyna	2									2		
Peru												
Rep. Zielonego Przyl.												
RFN	81	3		1	1	5	8	19	27	47	1	1
Rosja	82	19	3	6	4	32	2	3	5	37	1	7
RPA												
Rumunia	287				7	7	101	23	124	150	3	3
Senegal	2									2		
Sierra Leone	1									1		
Słowacja	78						72	4	76	2		
Słowenia	5									4	1	
Somalia	13									5		8
Sri Lanka	483		13		132	145		2	2	336		1
Sudan	3									2		
Syria	5				2	2				3		
Szwajcaria												
Szwecja	4							2	2	2		
Tadżykistan												
Tunezja	2									2		
Turcja	27				1	1				24		2
Uganda	1									1		
Ukraina	291			2	25	27	1	34	35	214	3	12
USA	1									1		
Uzbekistan	3									3		
Węgry	2						2		2			
Wielka Brytania	6						2	1	3		1	2
Wietnam	82			1		1		17	17	28	1	35
Włochy	4							2	2	1		1
Wyb. Kosci. Słoniowej	1									1		
bezpieństwowy	22	1	3		2	6		2	7	14	1	1
nie ustalono	22				1	1	7		7	12		2
RAZEM	7 222	53	102	92	315	562	530	1 474	2 004	4 323	137	196

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 10.

Załącznik 22. Zatrzymani w 1999 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski

	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	Słowacja	Czechy	RFN	morska	lotnicza	Razem
razem na odcinku	41	68	88	402	686	1 736	5 603	98	161	8 883
w tym cudzoziemcy	32	58	63	301	318	802	3 565	63	87	5 289
zatrzymani samodzielnie przez SG	30	37	33	311	459	1 431	3 436	98	150	5 985
pozostali zatrzymani	11	31	55	91	227	305	2 167		11	2 898
<i>w tym:</i>										
<i>zatrzymani po przekazaniu przez stronę sąsiednią</i>	3	2	17	15	213	164	2 138		11	2 563
<i>zatrzymani po przekazaniu przez polską Policję</i>		18		1		24				43
<i>zatrzymani przez SG po informacji strony sąsiedniej</i>	8	11	38	75	14	117	29			292

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 24.

Załącznik 23. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 1999 roku

	1999	1998	%
ogółem	5 985	7 222	-17,1%
obywatele RP	3 011	3 474	-13,3%
cudzoziemcy	2 974	3 748	-20,7%
ogółem z RP	3 480	4 252	-18,2%
ogółem do RP	2 505	2 970	-15,7%
poza przejściami granicznymi, w tym:	3 371	4 225	-20,2%
z RP	1 620	2 243	-27,8%
do RP	1 751	1 982	-11,7%
w przejściach granicznych, w tym:	2 614	2 997	-12,8%
z RP	1 860	2 009	-7,4%
do RP	754	988	-23,7%

	1999	1998	%
na odcinkach granicy:	5 985	7 222	-17,1%
z Rosją	30	53	-43,4%
z Litwą	37	102	-63,7%
z Białorusią	33	92	-64,1%
z Ukrainą	311	315	-1,3%
razem na odcinku wschodnim	411	562	-26,9%
ze Słowacją	459	530	-13,4%
z Czechami	1 431	1 474	-2,9%
razem na odcinku południowym	1 890	2 004	-5,7%
z Niemcami	3 436	4 323	-20,5%
na morskiej	98	137	-28,5%
na lotniczej	150	196	-23,5%

Zródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 9.

Załącznik 24. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 1999 roku za pggwp lub usiłowanie pggwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa

obywatelstwo	RAZEM	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	na odcinku wschodnim	Słowacja	Czechy	na odcinku południowym	Niemcy	moraka	lotnicza
Polska	3 011	5	3	11	82	101	189	755	944	1865	35	66
Afganistan	434	10	12	1	25	48	14	28	42	344		
Albania	2						1		1	1		
Algieria	11		1			1		1	1	9		
Angola												
Arabia Saudyjska												
Armenia	30	5	2	4	6	17		10	10	3		
Australia	2				1	1				1		
Austria												
Azerbejdżan	13			1		1				12		
Bangladesz	31				1	1		7	7	21		2
Belgia	2							1	1	1		
Bhutan												
Białorus	69		2	3		5	4	15	19	44	1	
Boliwia												
Bośnia i Hercegowina	10							1	1		9	
Brazylia	1									1		
Bulgaria	103				4	4	1	37	38	51	4	6
Burundi												
Chiny	16				12	12				4		
Chorwacja	1									1		
Czechy	420						74	343	417	3		
Dania	3							2	2		1	
Dzibuti												
Egipt	2									2		
Ekwador												
Estonia	3		1			1				2		
Etiopia	2									2		
Finlandia												
Francja	15						3	8	11	4		
Ghana	5									2		3
Grecja												
Gruzja	40				1	1				39		
Gujana												
Gwinea												
Hiszpania	1							1	1			
Indie	52	1				1		5	5	45		1
Irak	35				2	2		8	8	24	1	
Iran	3									3		
Irlandia												
Izrael	2							1	1		1	
Japonia												
Jordania	1									1		
Jugosławia	97						16	3	19	66	11	1
Kanada	1									1		
Kamerun	1											1
Kazachstan	13									13		
Kenia												
Kirgistan	1			1		1						
Koniory												
Kongo	2									1		1
Kuba												
Kuwejt	3											3
Liban	1											
Liberia	1									1		
Libia	1					1						
Litwa	62	3	5	1		9		4	4	47		2
Lotwa	13							1	1	12		
Macedonia	7									7		
Maroko	3							1	1		2	
Moldawia	121				34	34		12	12	72	1	2
Mongolia	10				2	2				7		1
Nepal												
Niderlandy	7							6	6	1		
Nigeria	3									1		2
Norwegia	1										1	
Nowa Zelandia												
Pakistan	30		1			1		2	2	26		1
Palestyna	3				1	1				2		
Peru	2									2		
Portugalia	1				1	1						
Rep. Zielonego Przyl.												
RFN	49	1				1		5	5	37	4	2
Rosja	113	4	2	6	16	28		7	7	76		2
RPA	1											1
Rumunia	309				8	8	58	120	178	111	8	4
Rwanda	3											3
Rwanda	1											1
Senegal	1											1
Sierra Leone	1											1
Słowacja	98						88	5	93	1	4	
Słowenia	5										5	
Somalia	6		1			1		3	3	1		1
Sri Lanka	53				17	17				34		2
Sudan												
Syria	7					1				6		
Szwajcaria	3									3		
Szwecja	3							1	1		2	
Tadżykistan	5									3	2	
Tajlandia	1									1		
Togo	1									1		
Tunezja	2									1		1
Turcja	26				4	4	2		2	18	1	1
Uganda												
Ukraina	460		1	1	76	78	5	25	30	325	3	24
USA	1									1		
Uzbekistan	5	1		1	1	3	3		3			2
Węgry	3											
Wielka Brytania	2						1	1	2			
Wietnam	60		3	2	13	18		8	8	26		8
Włochy	2							1	1			1
Wyb. Kości Słoniowej												
bezpaństwowcy	23		2		1	3		2	2	17		1
nie ustalono	38		1		1	2		1	1	30		3
RAZEM	5 985	30	37	33	311	411	459	1 431	1 890	3 436	98	150

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 10.

Załącznik 25. Zatrzymani w 2000 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski

	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	Słowacja	Czechy	RFN	morska	lotnicza	Razem
razem na odcinku	44	80	95	613	825	1 919	6 155	81	182	9 994
w tym cudzoziemcy	21	70	86	498	354	811	4 494	33	114	6 481
zatrzymani samodzielnie przez SG	36	77	48	467	552	1 561	3 633	80	159	6 613
pozostali zatrzymani	8	3	47	146	273	358	2 522	1	23	3 381
<i>w tym:</i>										
<i>zatrzymani po przekazaniu przez stronę sąsiednią</i>			5	17	239	257	2 473	1	23	3 015
<i>zatrzymani po przekazaniu przez polską Policję</i>			20	17	2	7	4			50
<i>zatrzymani przez SG po informacji strony sąsiedniej</i>	8	3	22	112	32	94	45			316

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 40.

Załącznik 26. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2000 roku

	2000	1999	%
ogółem	6 613	5 984	+10,5%
obywatele RP	2 826	3 010	-6,1%
cudzoziemcy	3 787	2 974	+27,3%
ogółem z RP	3 910	3 479	+12,4%
ogółem do RP	2 703	2 505	+7,9%
poza przejściami granicznymi, w tym:	3 907	3 370	+15,9%
z RP	1 788	1 619	+10,4%
do RP	2 119	1 751	+21,0%
w przejściach granicznych, w tym:	2 706	2 614	+3,5%
z RP	2 122	1 860	+14,1%
do RP	584	754	-22,5%

	2000	1999	%
na odcinkach granicy:	6 613	5 984	+10,5%
z Rosją	36	30	+20,0%
z Litwą	77	37	+108,1%
z Białorusią	48	33	+45,5%
z Ukrainą	467	311	+50,2%
razem na odcinku wschodnim	628	411	+52,8%
ze Słowacją	552	455	+21,3%
z Czechami	1 561	1 434	+8,9%
razem na odcinku południowym	2 113	1 889	+11,9%
z Niemcami	3 633	3 436	+5,7%
na morskiej	80	98	-18,4%
na lotniczej	159	150	+6,0%

Zródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 24.

Załącznik 27. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2000 roku za pggwp lub usiłowanie pggwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa

obywatelstwo	RAZEM	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	na odcinku wschodnim	Słowacja	Czechy	na odcinku południowym	Niemcy	morska	lądowa
Polska	2 826	19	10	7	89	125	268	843	1111	1493	47	50
Afganistan	292		23		51	74		3	3	215		
Albania	5									4		1
Algieria	5							2	2	3		
Angola	2	1				1				1		
Arabia Saudyjska												
Armenia	67	4		8	8	20		25	25	22		
Australia												
Austria												
Azerbejdżan	92	1		5	1	7				85		
Bangladesz	3		1			1				2		
Belgia	1									1		
Bhutan												
Białoruś	104		2	7		9		5	5	83	1	6
Boliwia												
Bosnia i Hercegowina	3									2	1	
Brazylia	2											2
Bulgaria	51						6	10	16	30	1	4
Burundi	2									2		
Chiny	27				10	10				9		8
Chorwacja												
Czechy	598						80	514	594	4		
Dania												
Dzibuti												
Egipt												
Ekwador	1									1		
Estonia	1									1		
Etiopia												
Filipiny	1									1		
Francja	15	4				4	3	4	7	4		
Ghana												
Grecja	2									2		
Gruzja	47	2	1	2		5		2	2	38	2	
Gujana												
Gwinea												
Hiszpania												
Indie	30		3		13	16	3	4	7	7		
Irak	38				12	12		4	4	19	3	
Iran												
Irlandia												
Izrael												
Japonia												
Jordania	1											1
Jugosławia	11							1	1	9		1
Kanada	1							1	1			
Kamerun	2									2		
Kazachstan	17				1	1				14	2	
Kenia												
Kirgistan	11									9		2
Korea	1									1		
Kongo	2									2		
Kuba												
Kuwejt												
Liban	5									4	1	
Liberia												
Libia												
Litwa	129		8		3	11		6	6	108	3	1
Lotwa	25		12			12		2	2	11		
Macedonia	7							2	2	2	3	
Maroko	2									2		
Moldawia	237	1			21	22	4	7	11	200		4
Mongolia	12									12		
Meksyk	1									1		
Niderlandy	8			1		1	1	3	4	3		
Nigeria	2									1		1
Norwegia												
Nowa Zelandia												
Pakistan	18		2		3	5		6	6	7		
Palestyna												
Peru	1									1		
Portugalia												
Rep. Zielonego Przyl.												
RFN	60						2	26	28	32		
Rosja	345	4	3	9	13	29	2	6	8	303	2	3
RPA												
Rumunia	281				6	6	109	28	137	130	2	6
Rwanda												
Senegal	2									2		
Sierra Leone												
Słowacja	65				1	1	59	4	63		1	
Słowenia												
Somalia	2							1	1			1
Sri Lanka	16				4	4	1		1	11		
Sudan												
Syria	5							4	4	1		
Szwajcaria												
Szwecja	2										2	
Tadżykistan	1							1	1			
Tajlandia												
Togo												
Tunezja	1									1		
Turcja	15				5	5				10		
Turkmenistan	1									1		
Uganda												
Ukraina	877		4		147	151	6	30	36	621	8	61
USA	3							3	3			
Uzbekistan	2									2		
Węgry	2						2		2			
Wielka Brytania	4			1		1	1	2	3			
Wietnam	136			8	78	86	5	8	13	31		6
Włochy	4									3		1
Wyb. Kości Słoniowej			6		1	7		4	4	18		
bezpaństwowy	29									49		
nie ustalono	52		2			2						
RAZEM	6 613	36	77	48	467	628	552	1 561	2 113	3 633	80	159

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 25.

Załącznik 28. Zatrzymani w 2001 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski

	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	Słowacja	Czechy	RFN	morska	lotnicza	Razem
razem na odcinku	41	84	188	626	835	1 886	5 232	92	259	9 243
w tym cudzoziemcy	20	74	167	577	314	920	3 873	26	104	6 075
zatrzymani samodzielnie przez SG	31	42	160	556	606	1 559	2 947	88	195	6 184
pozostali zatrzymani	10	42	28	70	229	327	2 285	4	64	3 059
<i>w tym:</i>										
<i>zatrzymani po przekazaniu przez stronę sąsiednią</i>	1	6	4	12	229	201	2 237	4	64	2 758
<i>zatrzymani po przekazaniu przez polską Policję</i>	0	22	0	7	0	1	2	0	0	32
<i>zatrzymani przez SG po informacji strony sąsiedniej</i>	9	14	24	51	0	125	46	0	0	269

Zródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 41.

Załącznik 29. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2001 roku

	2001	2000	%
ogółem	6 184	6 613	-6,49%
obywatele RP	2 532	2 826	-10,40%
cudzoziemcy	3 652	3 787	-3,56%
ogółem z RP	3 329	3 910	-14,86%
ogółem do RP	2 855	2 703	+5,62%
poza przejściami granicznymi, w tym:	3 695	3 907	-5,43%
z RP	1 563	1 788	-12,58%
do RP	2 132	2 119	+0,61%
w przejściach granicznych, w tym:	2 489	2 706	-8,02%
z RP	1 766	2 122	-16,78%
do RP	723	584	+23,80%

	2001	2000	%
na odcinkach granicy:	6 184	6 613	-6,5%
z Rosją	31	36	-13,89%
z Litwą	42	77	-45,45%
z Białorusią	160	48	+233,33%
z Ukrainą	556	467	+19,06%
razem na odcinku wschodnim	789	628	+25,64%
ze Słowacją	606	552	+9,78%
z Czechami	1 559	1 561	-0,13%
razem na odcinku południowym	2 165	2 113	+2,46%
z Niemcami	2 947	3 633	-18,88%
na morskiej	88	80	+10,00%
na lotniczej	195	159	+22,64%

Zródło: *Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r.*, Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 25.

Załącznik 30. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2001 roku za pggwp lub usiłowanie pggwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa

obywatelstwo	RAZEM	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	na odcinku wschodnim	Słowacja	Czechy	na odcinku południowym	Niemcy	morska	lotnicza
Polska	4 619	355	724	355	724	2 158	355	724	1 079	1 215	62	105
Afganistan	348					0			0	347	0	1
Albania	1					0			0	1	0	0
Algieria	7		1		1	2		1	1	0	0	4
Armenia	157	1	30	1	30	62	1	30	31	63	1	0
Australia	1					0			0	1	0	0
Austria	1					0			0	1	0	0
Azerbejdżan	50					0			0	49	0	1
Bangladesz	0					0			0	0	0	0
Belgia	1					0			0	1	0	0
Bhutan	0					0			0	0	0	0
Białoruś	75		6		6	12			6	54	0	3
Boliwia	0					0		6	0	0	0	0
Bośnia i Hercegowina	4		1		1	2		1	1	1	0	0
Brazylia	0					0			0	0	0	0
Bulgaria	99	6	20	6	20	52	6	20	26	13	1	7
Burundi	0					0			0	0	0	0
Chile	3	1		1		2	1		1	0	0	0
Chiny	10					0			0	10	0	0
Chorwacja	1					0			0	1	0	0
Czechy	1 767	64	523	64	523	1 174	64	523	587	6	0	0
Dania	1					0			0	0	1	0
Dżibuti	0					0			0	0	0	0
Egipt	1					0			0	1	0	0
Erytrea	2					0			0	2	0	0
Estonia	4					0			0	4	0	0
Etiopia	1					0			0	0	1	0
Filipiny	0					0			0	0	0	0
Francja	13	4		4		8	4		4	1	0	0
Ghana	0					0			0	0	0	0
Grecja	1					0			0	1	0	0
Gruzja	103		23		23	46		23	23	34	0	0
Hiszpania	1					0			0	1	0	0
Indie	42	1	10	1	10	22	1	10	11	9	0	0
Irak	141		7		7	14		7	7	120	0	0
Iran	0					0			0	0	0	0
Irlandia	0					0			0	0	0	0
Izrael	0					0			0	0	0	0
Jugosławia	13		1		1	2		1	1	8	2	0
Kazachstan	5					0			0	5	0	0
Kenia	0					0			0	0	0	0
Kirgistan	2					0			0	2	0	0
Korea Płn.	0					0			0	0	0	0
Kongo	1					0			0	1	0	0
Liban	1					0			0	0	0	1
Litwa	103	1	4	1	4	10	1	4	5	81	1	6
Lotwa	6	1		1		2	1		1	2	1	0
Macedonia	2					0			0	2	0	0
Mauritius	1					0			0	1	0	0
Maroko	6	1		1		2	1		1	3	0	0
Moldawia	112	3	4	3	4	14	3	4	7	89	2	0
Mongolia	23	2	2	2	2	8	2	2	4	6	4	1
Meksyk	0					0			0	0	0	0
Niderlandy	7		1		1	2		1	1	4	0	0
Nigeria	5					0			0	3	0	2
Pakistan	12	3		3		6	3		3	3	0	0
Palestyna	0					0			0	0	0	0
Peru	1					0			0	1	0	0
RFN	215	14	45	14	45	118	14	45	59	36	2	0
Rosja	189	5	4	5	4	18	5	4	9	158	1	3
RPA	0					0			0	0	0	0
Rumunia	579	75	83	75	83	316	75	83	158	94	3	8
Rwanda	0					0			0	0	0	0
Senegal	2					0			0	2	0	0
Sierra Leone	1					0			0	1	0	0
Słowacja	199	56	10	56	10	132	56	10	66	0	0	1
Syria	1					0			0	1	0	0
Szwajcaria	3					0			0	3	0	0
Szwecja	1					0			0	0	1	0
Tadżykistan	0					0			0	0	0	0
Turcja	10	1		1		2	1		1	7	0	0
Ukraina	533	2	31	2	31	66	2	31	33	380	3	51
USA	0					0			0	0	0	0
Uzbekistan	3					0			0	3	0	0
Węgry	1					0			0	1	0	0
Wielka Brytania	11		3		3	6		3	3	2	0	0
Wietnam	169	10	22	10	22	64	10	22	32	73	0	0
Włochy	1					0			0	1	0	0
Wyb. Kości Słoniowej	0					0			0	0	0	0
nie ustalono	27		4		4	8		4	4	13	1	1
nie ustalono	26					0			0	25	1	0
RAZEM	9 725	606	1 559	606	1 559	4 330	606	1 559	2 165	2 947	88	195

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 26.

Załącznik 31. Zatrzymani w 2002 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy polski

	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	Słowacja	Czechy	RFN	morska	lotnicza	Razem
razem na odcinku	55	60	80	531	767	1 795	4 427	98	220	8 033
w tym cudzoziemcy	34	58	63	484	282	861	3 214	33	78	5 107
zatrzymani samodzielnie przez SG	49	51	63	497	536	1 307	2 562	96	211	5 372
pozostali zatrzymani	6	9	17	34	231	488	1 865	2	9	2 661
<i>w tym:</i>										
<i>zatrzymani po przekazaniu przez stronę sąsiednią</i>	0	4	11	21	199	372	1 814	2	9	2 432
<i>zatrzymani po przekazaniu przez polską Policję</i>	0	0	0	2	24	3	1	0	0	30
<i>zatrzymani przez SG po informacji strony sąsiedniej</i>	6	5	6	11	8	113	50	0	0	199

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 40.

Załącznik 32. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2002 roku

	2002	2001	%
ogółem	5 372	6 184	-13,13%
obywatele RP	2 286	2 532	-9,72%
cudzoziemcy	3 086	3 652	-15,50%
ogółem z RP	2 801	3 329	-15,86%
ogółem do RP	2 571	2 855	-9,95%
poza przejściami granicznymi, w tym:	3 010	3 695	-18,54%
z RP	1 196	1 563	-23,48%
do RP	1 814	2 132	-14,92%
w przejściach granicznych, w tym:	2 362	2 489	-5,10%
z RP	1 605	1 766	-9,12%
do RP	757	723	+4,70%

	2002	2001	%
na odcinkach granicy:	5 372	6 184	-13,1%
z Rosją	49	31	+58,06%
z Litwą	51	42	+21,43%
z Białorusią	63	160	-60,63%
z Ukrainą	497	556	-10,61%
razem na odcinku wschodnim	660	789	-16,35%
ze Słowacją	536	606	-11,55%
z Czechami	1 307	1 559	-16,16%
razem na odcinku południowym	1 843	2 165	-14,87%
z Niemcami	2 562	2 947	-13,06%
na morskiej	96	88	+9,09%
na lotniczej	211	195	+8,21%

Zródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 24.

**Załącznik 33. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2002 roku za pggwp lub usiłowanie pggwp
(bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa**

obywatelstwo	RAZEM	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	na odcinku wschodnim	Słowacja	Czechy	na odcinku południowym	Niemcy	morska	lotnicza
Polska	783	16		12	16	44	148	496	644	86	9	0
Afganistan	380		7	11	135	153		4	4	223	0	0
Albania	0					0			0	0	0	0
Algieria	1					0			0	1	0	0
Armenia	50	1			4	5	2	24	26	17	2	0
Australia	3					0	3		3	0	0	0
Austria	1					0			0	1	0	0
Azerbejdżan	5			1		1		1	1	3	0	0
Bangladesz	0					0			0	0	0	0
Belgia	0					0			0	0	0	0
Bhutan	0					0			0	0	0	0
Białoruś	19		2	2		4		2	2	13	0	0
Boliwia	0					0			0	0	0	0
Bosnia i Hercegowina	0					0			0	0	0	0
Brazylia	0					0			0	0	0	0
Bulgaria	3				1	1	1		1	1	0	0
Burundi	0					0			0	0	0	0
Chile	0					0			0	0	0	0
Chiny	142				53	53	83	2	85	4	0	0
Chorwacja	0					0			0	0	0	0
Czechy	486					0	32	454	486	0	0	0
Dania	0					0			0	0	0	0
Dzibuti	0					0			0	0	0	0
Egipt	0					0			0	0	0	0
Erytrea	0					0			0	0	0	0
Estonia	1					0			0	1	0	0
Etiopia	0					0			0	0	0	0
Filipiny	0					0			0	0	0	0
Francja	4	3				3	1		1	0	0	0
Ghana	0					0			0	0	0	0
Grecja	0					0			0	0	0	0
Gruzja	7				6	6			0	1	0	0
Hiszpania	2					0	2		2	0	0	0
Indie	112			1	65	66			0	46	0	0
Irak	83		1		13	14			0	69	0	0
Iran	0					0			0	0	0	0
Irlandia	0					0			0	0	0	0
Izrael	0					0			0	0	0	0
Jugosławia	0					0			0	0	0	0
Kazachstan	8			1		1		5	5	2	0	0
Kenia	0					0			0	0	0	0
Kirgistan	0					0			0	0	0	0
Korea Płn.	0					0			0	0	0	0
Kuba	4			3		3			0	1	0	0
Liban	1				1	1			0	0	0	0
Litwa	20		13			13			0	7	0	0
Lotwa	2					0	1		1	1	0	0
Macedonia	17					0	2	1	3	14	0	0
Mauritius	0					0			0	0	0	0
Maroko	0					0			0	0	0	0
Moldawia	34				7	7			0	27	0	0
Mongolia	0					0			0	0	0	0
Nepal	1					0			0	1	0	0
Niderlandy	1					0	1		1	0	0	0
Nigeria	0					0			0	0	0	0
Pakistan	15				3	3			0	12	0	0
Palestyna	0					0			0	0	0	0
Peru	0					0			0	0	0	0
RFN	73					0	5	25	30	39	4	0
Rosja	300	9		3	27	39		48	48	213	0	0
RPA	0					0			0	0	0	0
Rumunia	11					0	6		6	5	0	0
Rwanda	0					0			0	0	0	0
Słowacja	85					0	77	7	84	1	0	0
Somalia	1		1			1			0	0	0	0
Sri Lanka	30					0			0	30	0	0
Syria	1					0			0	1	0	0
Szwajcaria	0					0			0	0	0	0
Szwecja	2					0			0	0	2	0
Tadżykistan	2	1	1			2			0	0	0	0
Turcja	16				6	6			0	10	0	0
Ukraina	157				40	40	2	17	19	98	0	0
USA	1					0	1		1	0	0	0
Uzbekistan	4					0			0	4	0	0
Węgry	8					0	7		7	1	0	0
Wielka Brytania	2					0		2	2	0	0	0
Wietnam	130		4		53	57	7	11	18	55	0	0
Włochy	1					0			0	1	0	0
Wyb. Kości Słoniowej	0					0			0	0	0	0
bezpamiętny	1					0		1	1	0	0	0
nie ustalono	0					0			0	0	0	0
RAZEM	3 010	30	29	34	430	523	381	1 100	1 481	989	17	0

Zródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 25.

Załącznik 34. Zatrzymani w 2003 roku za przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy Polski

	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	Słowacja	Czechy	RFN	morska	lotnicza	teryt. kraju	Razem
razem na odcinku	115	118	62	896	621	1 483	4 891	69	243	117	8 615
w tym cudzoziemcy	68	107	36	661	240	748	3 808	35	112	113	5 928
zatrzymani samodzielnie przez SG	80	110	44	807	420	1 110	2 706	60	226	99	5 662
pozostali zatrzymani	35	8	18	89	201	373	2 185	9	17	18	2 953
<i>w tym:</i>											
<i>zatrzymani po przekazaniu przez stronę sąsiednią</i>	0	0	7	8	199	265	2 072	8	16	0	2 575
<i>zatrzymani po przekazaniu przez polską Policję</i>	1	0	0	16	1	1	3	1	0	18	41
<i>zatrzymani przez SG po informacji strony sąsiedniej</i>	34	8	11	65	1	107	110	0	1	0	337

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 40.

Załącznik 35. Zatrzymani samodzielnie przez polską Straż Graniczną za przekroczenie granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) lub usiłowanie pgpwp w 2003 roku

	2003	2002	%
ogółem	5 662	5 372	+5,40%
obywatele RP	2 070	2 286	-9,45%
cudzoziemcy	3 592	3 086	+16,40%
ogółem z RP	2 742	2 801	-2,11%
ogółem do RP	2 920	2 571	+13,57%
poza przejściami granicznymi, w tym:			
z RP	1 134	1 196	-5,18%
do RP	1 974	1 814	+8,82%
w przejściach granicznych, w tym:			
z RP	1 608	1 605	+0,19%
do RP	946	757	+24,97%

	2003	2002	%
na odcinkach granicy:	5 662	5 372	+5,40%
z Rosją	80	49	+63,27%
z Litwą	110	51	+115,69%
z Białorusią	44	63	-30,16%
z Ukrainą	807	497	+62,37%
razem na odcinku wschodnim	1 041	660	+57,73%
ze Słowacją	420	536	-21,64%
z Czechami	1 110	1 307	-15,07%
razem na odcinku południowym	1 530	1 843	-16,98%
z Niemcami	2 706	2 562	+5,62%
na morskiej	60	96	-37,50%
na lotniczej	226	211	+7,11%
na teryt. kraju	99	0	+100,00%

Zródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 24.

Załącznik 36. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2003 roku za pggwp lub usiłowanie pggwp (bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa

obywatelstwo	RAZEM	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	na odcinku wschodnim	Słowacja	Czechy	na odcinku południowym	Niemcy	morska	lotnicza	teryt. kraju
Polska	2 070	43	11	13	224	291	216	484	700	929	32	114	4
Afganistan	140		14		57	71			0	57	0	0	12
Albania	3					0		1	1	2	0	0	0
Algieria	1					0			0	1	0	0	0
Armenia	41	7		11	13	31		1	1	6	1	0	2
Australia	3	1				1	2		2	0	0	0	0
Austria	0					0			0	0	0	0	0
Azerbejdżan	2					0			0	2	0	0	0
Bangladesz	1					0			0	0	0	0	1
Belgia	2					0			0	2	0	0	0
Bhutan	0					0			0	0	0	0	0
Białoruś	56	1	2	6	2	11		3	3	40	0	1	1
Boliwia	0					0			0	0	0	0	0
Bośnia i Hercegowina	1					0			0	1	0	0	0
Brazylia	0					0			0	0	0	0	0
Bulgaria	13					0	2	2	4	5	0	0	4
Burundi	0					0			0	0	0	0	0
Chile	0					0			0	0	0	0	0
Chiny	195	5			69	74			0	95	0	4	22
Cote D'ivoire	1					0			0	0	0	0	1
Czechy	492				3	3	63	418	481	6	0	2	0
Dania	7					0	6		6	0	1	0	0
Dzibuti	0					0			0	0	0	0	0
Ekwador	8					0			0	2	0	6	0
Erytrea	0					0			0	0	0	0	0
Estonia	5		1			1		1	1	2	0	1	0
Etiopia	1					0			0	1	0	0	0
Filipiny	0					0			0	0	0	0	0
Francja	3	1				1		1	1	1	0	0	0
Ghana	1					0			0	1	0	0	0
Grecja	2					0		1	1	1	0	0	0
Gruzja	21				17	17		1	1	3	0	0	0
Hiszpania	1					0	1		1	0	0	0	0
Indie	216		19		81	100			0	116	0	0	0
Irak	28				12	12			0	13	2	0	1
Iran	2					0			0	1	0	0	1
Irlandia	0					0			0	0	0	0	0
Izrael	1					0		1	1	0	0	0	0
Kamerun	1					0			0	1	0	0	0
Kazachstan	7	1				1			0	6	0	0	0
Kenia	0					0			0	0	0	0	0
Kirgistan	3					0			0	3	0	0	0
Kongo	3					0			0	1	0	0	2
Liban	6				5	5			0	1	0	0	0
Litwa	91		18			18		4	4	61	4	4	0
Luksemburg	1					0		1	1	0	0	0	0
Łotwa	12	1	4			5		1	1	6	0	0	0
Malezja	5		3			3	1		1	0	0	1	0
Maurytius	0					0			0	0	0	0	0
Maroko	0					0			0	0	0	0	0
Moldawia	144				18	18	2	14	16	100	0	10	0
Mongolia	6					0			0	6	0	0	0
Nepal	0					0			0	0	0	0	0
Niderlandy	16		10			10		3	3	2	0	0	1
Nigeria	1					0	1		1	0	0	0	0
Pakistan	161	2			63	65			0	96	0	0	0
Palestyna	3				3	3			0	0	0	0	0
Peru	0					0			0	0	0	0	0
RFN	105	1		3		4	3	40	43	53	5	0	0
Rosja	310	7	6	9	14	36	1	30	31	239	1	3	0
RPA	0					0			0	0	0	0	0
Rumunia	13				4	4	2		2	7	0	0	0
Serbia i Czarnogóra	9				1	1	1	4	5	3	0	0	0
Słowacja	96					0	95	1	96	0	0	0	0
Somalia	28				8	8			0	8	0	0	12
Sri Lanka	34				23	23			0	11	0	0	0
Szwajcaria	5					0	1	3	4	1	0	0	0
Szwecja	4					0			0	0	4	0	0
Tadżykistan	2	1				1			0	1	0	0	0
Tunezja	2					0			0	2	0	0	0
Turcja	34				24	24			0	9	0	0	1
Ukraina	873	1	1	2	92	96	5	82	87	604	9	73	4
USA	11					0	8	2	10	1	0	0	0
Uzbekistan	3				1	1		2	2	0	0	0	0
Węgry	12					0	10	1	11	0	1	0	0
Wielka Brytania	4					0		1	1	3	0	0	0
Wietnam	243	8	5		72	85		6	6	121	0	1	30
Włochy	5					0			0	4	0	1	0
Wyb. Kości Słoniowej	0					0			0	0	0	0	0
bezpaństwowcy	21		16			16			0	5	0	0	0
nie ustalono	71				1	1		1	1	64	0	5	0
RAZEM	5 662	80	110	44	807	1 041	420	1 110	1 530	2 706	60	226	99

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 25.

**Załącznik 37. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1998 roku
w cenach stałych w złotych**

odcinek granicy	wartość przemytu		%
	1998	1997	
ogółem	100 137 547	166 873 453	-40,0%
Rosja	6 139 004	9 577 303	-35,9%
Litwa	8 153 467	10 977 182	-25,7%
Białoruś	29 491 872	42 442 805	-30,5%
Ukraina	26 699 044	59 256 196	-54,9%
razem na odcinku wschodnim	70 483 387	122 253 487	-42,3%
Słowacja	4 862 694	1 249 329	+289,2%
Czechy	5 022 967	8 249 093	-39,1%
razem na odcinku południowym	9 885 661	9 498 423	+4,1%
Niemcy	13 170 002	26 469 974	-50,2%
morska	4 280 759	3 348 907	+27,8%
lotnicza	2 317 738	5 302 662	-56,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 35.

Załącznik 38. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1998 roku
wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych

odcinek granicy	1998	1997	%
	wartość w zł	wartość w zł	
ogółem	100 137 547	166 873 453	-40,0%
w tym m. in.:			
samochody	75 135 669	122 893 898	-38,9%
alkohol	3 817 715	3 310 654	+15,3%
papierosy	10 568 597	7 913 164	+33,6%
Rosja	6 139 004	9 577 303	-35,9%
samochody	4 088 376	7 512 856	-45,6%
alkohol	370 302	212 184	+74,5%
papierosy	1 593 441	1 847 434	-13,7%
Litwa	8 153 467	10 977 182	-25,7%
samochody	6 608 049	9 849 628	-32,9%
alkohol	203 421	44 859	+353,5%
papierosy	590 356	1 082 061	-45,4%
Białoruś	29 491 872	42 442 805	-30,5%
samochody	28 409 881	41 398 160	-31,4%
alkohol	321 563	447 667	-28,2%
papierosy	472 852	444 034	+6,5%
Ukraina	26 699 044	59 256 196	-54,9%
samochody	23 513 224	40 181 295	-41,5%
alkohol	225 166	162 950	+38,2%
papierosy	2 682 048	1 036 701	+158,7%
razem na odcinku wschodnim	70 483 387	122 253 487	-42,3%
w tym:			
samochody	62 619 530	98 941 938	-36,7%
alkohol	1 120 452	867 660	+29,1%
papierosy	5 338 697	4 410 229	+21,1%
Słowacja	4 862 694	1 249 329	+289,2%
samochody	534 380	1 120 386	-52,3%
alkohol	1 994 927	10 811	+18353,2%
papierosy	149	-	
Czechy	5 022 967	8 249 093	-39,1%
samochody	3 084 497	5 392 843	-42,8%
alkohol	566 115	2 233 741	-74,7%
papierosy	275 382	104 151	+164,4%
razem na odcinku południowym	9 885 661	9 498 423	+4,1%
samochody	3 618 878	6 513 229	-44,4%
alkohol	2 561 042	2 244 552	+14,1%
papierosy	275 530	104 151	+164,5%
Niemcy	13 170 002	26 469 974	-50,2%
samochody	6 214 379	14 287 844	-56,5%
alkohol	52 052	161 055	-67,7%
papierosy	4 798 153	3 384 055	+41,8%
morska	4 280 759	3 348 907	+27,8%
samochody	2 682 882	3 150 888	-14,9%
alkohol	84 169	37 388	+125,1%
papierosy	156 217	14 729	
lotnicza	2 317 738	5 302 662	-56,3%
	-	-	
	-	-	
	-	-	

Załącznik 39. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1998 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych

	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	1998	1997	1998	1997	1998	1997
markotyki	razem				1 856 110 zł	
w tym:						
amfetamina	6 kg 638,214 g	1 kg 725,8 g				
haszysz	103,3 g	650 kg 9,5 g				
heroina	3 kg 113 g	392,6 g				
kokaina	3 kg 702 g	1 kg 105 g				
konopie	1 kg 500,35 g	33,45 g				
marihuana	1 kg 103,2 g	7 kg 632,21 g				
ecstasy		203 g				
słoma makowa	1 kg 700 g					
broń i amunicja					28 085 zł	
broń	razem		37		56	
w tym:						
broń palna	12	11				
broń gazowa	25	40				
karabinek		5				
broń inna	razem		203		89	
w tym:						
granaty	1					
ręczne miotacze gazu	202	89				
amunicja	razem		1 933		1 652	
w tym:						
amunicja ostra	1 777	1 281				
amunicja gazowa	156	371				
rodzaj	wyszczególnienie		ilość		wartość	
			1998	1997	1998	1997
dobra kultury	razem		183		61 862 zł	
w tym:						
ikony			116	198		
numizmaty						
przedmioty zabytkowe			67	80		
pojazdy mechaniczne	razem		1 847		75 327 216 zł	
w tym:						
samochody			1 837	2 766	75 135 669 zł	122 893 898 zł
motocykle			10	20	191 547 zł	460 479 zł
towary handlowe	razem		brak danych rzeczowych		22 864 273 zł	
w tym:						
papierosy					10 568 597 zł	7 913 164 zł
alkohol					3 817 715 zł	3 310 654 zł
waluta obca					2 569 006 zł	5 659 026 zł
inne towary					5 908 956 zł	8 209 587 zł

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1998 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 1999, s. 33.

**Załącznik 40. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 1999 roku
w cenach stałych w złotych**

odcinek granicy	wartość przemytu		%
	1999	1998	
ogółem	89 078 211	100 137 547	-11,0%
Rosja	3 467 571	6 139 004	-43,5%
Litwa	6 885 140	8 153 467	-15,6%
Białoruś	16 907 514	29 491 872	-42,7%
Ukraina	22 654 496	26 699 044	-15,1%
razem na odcinku wschodnim	49 914 721	70 483 387	-29,2%
Słowacja	1 130 351	4 862 694	-76,8%
Czechy	7 796 971	5 022 967	+55,2%
razem na odcinku południowym	8 927 321	9 885 661	-9,7%
Niemcy	22 406 275	13 170 002	+70,1%
morska	3 957 317	4 280 759	-7,6%
lotnicza	3 872 578	2 317 738	+67,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 35.

Załącznik 41. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1999 roku

wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych

odcinek granicy	1999	1998	%
	wartość w zł	wartość w zł	
ogółem	89 078 211	100 137 547	-11,0%
w tym m. in.:			
samochody	51 053 192	75 135 669	-32,1%
alkohol	16 264 454	3 817 715	+326,0%
papierosy	6 730 355	10 568 597	-36,3%
Rosja	3 467 571	6 139 004	-43,5%
samochody	1 965 503	4 088 376	-51,9%
alkohol	360 509	370 302	-2,6%
papierosy	1 058 221	1 593 441	-33,6%
Litwa	6 885 140	8 153 467	-15,6%
samochody	4 961 331	6 608 049	-24,9%
alkohol	20 258	203 421	-90,0%
papierosy	692 297	590 356	+17,3%
Białoruś	16 907 514	29 491 872	-42,7%
samochody	14 744 773	28 409 881	-48,1%
alkohol	1 127 633	321 563	+250,7%
papierosy	627 622	472 852	+32,7%
Ukraina	22 654 496	26 699 044	-15,1%
samochody	16 901 030	23 513 224	-28,1%
alkohol	2 920 936	225 166	+1197,2%
papierosy	2 052 393	2 682 048	-23,5%
razem na odcinku wschodnim	49 914 721	70 483 387	-29,2%
w tym:			
samochody	38 572 637	62 619 530	-38,4%
alkohol	4 429 336	1 120 452	+295,3%
papierosy	4 430 532	5 338 697	-17,0%
Słowacja	1 130 351	4 862 694	-76,8%
samochody	830 389	534 380	+55,4%
alkohol	48 894	1 994 927	-97,5%
papierosy	2 984	149	+1904,8%
Czechy	7 796 971	5 022 967	+55,2%
samochody	3 059 516	3 084 497	-0,8%
alkohol	318 794	566 115	-43,7%
papierosy	94 424	275 382	-65,7%
razem na odcinku południowym	8 927 321	9 885 661	-9,7%
samochody	3 889 905	3 618 878	+7,5%
alkohol	367 687	2 561 042	-85,6%
papierosy	97 409	275 530	-64,6%
Niemcy	22 406 275	13 170 002	+70,1%
samochody	7 094 342	6 214 379	+14,2%
alkohol	10 035 695	52 052	+19180,1%
papierosy	2 156 287	4 798 153	-55,1%
morska	3 957 317	4 280 759	-7,6%
samochody	1 496 307	2 682 882	-44,2%
alkohol	1 407 633	84 169	+1572,4%
papierosy	27 477	156 217	-82,4%
lotnicza	3 872 578	2 317 738	+67,1%
alkohol	24 103	-	-
papierosy	18 651	-	-

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 34.

Załącznik 42. Przenytm zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 1999 roku wg rodzajów przedmiotów i jego wartości w cenach stałych

	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	1999	1998	1999	1998	1999	1998
markotki					3 842 349 zł	1 856 110 zł
w tym:						
razem						
amfetamina	5kg 129,593g	6kg 638,214g				
haszysz	49,2 g	103,3 g				
heroina	11 kg 1,22 g	3 kg 113 g				
kokaina	316 g	3 kg 702 g				
konopie	265,5 g	1 kg 500,35 g				
marihuana	24kg 427,455g	1 kg 103,2 g				
ecstasy	748 szt.					
słoma makowa	3 kg	1 kg 700 g				
broń i amunicja					41 777 zł	28 085 zł
broń						
razem	52	37				
w tym:						
broń palna	23	12				
broń gazowa	25	25				
karabinek	4					
broń inna	7	203				
w tym:						
granaty	5	1				
ręczne miotacze gazu	2	202				
amunicja	3 640	1 933				
w tym:						
amunicja ostra	2 553	1 777				
amunicja gazowa	1 087	156				

Rodzaj	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	1999	1998	1999	1998	1999	1998
dobry kultury					231 579 zł	61 862 zł
w tym:						
razem			398	183		
ikony			237	116		
numizmaty						
przedmioty zabytkowe			161	67		
pojazdy mechaniczne					51 149 831 zł	75 327 216 zł
w tym:						
razem			1 447	1 847		
samochody			1 443	1 837	51 053 192 zł	75 135 669 zł
motocykle			4	10	96 640 zł	191 547 zł
towary handlowe					33 812 675 zł	22 864 273 zł
w tym:						
razem			brak danych rzeczowych			
papirosy					6 730 355 zł	10 568 597 zł
alkohol					16 264 454 zł	3 817 715 zł
waluta obca					3 071 438 zł	2 569 006 zł
inne towary					7 746 429 zł	5 908 956 zł

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 1999 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2000, s. 33.

**Załącznik 43. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2000 roku
w cenach stałych w złotych**

odcinek granicy	wartość przemytu		%
	2000	1999	
ogółem	81 587 997	89 078 211	-8,4%
Rosja	6 026 479	3 467 571	+73,8%
Litwa	8 075 917	6 885 140	+17,3%
Białoruś	19 423 168	16 907 514	+14,9%
Ukraina	21 631 566	22 654 496	-4,5%
razem na odcinku wschodnim	55 157 130	49 914 721	+10,5%
Słowacja	1 332 390	1 130 351	+17,9%
Czechy	6 661 118	7 796 971	-14,6%
razem na odcinku południowym	7 993 509	8 927 321	-10,5%
Niemcy	13 216 272	22 406 275	-41,0%
morska	4 030 868	3 957 317	+1,9%
lotnicza	1 190 218	3 872 578	-69,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 50.

Załącznik 44. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2000 roku
wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych

odcinek granicy	2000	1999	%
	wartość w zł	wartość w zł	
ogółem	81 587 997	89 078 211	-8,4%
w tym m. in.:			
samochody	48 860 733	51 053 192	-4,3%
alkohol	6 841 735	16 264 454	-57,9%
papierosy	13 993 789	6 730 355	+107,9%
Rosja	6 026 479	3 467 571	+73,8%
samochody	1 563 875	1 965 503	-20,4%
alkohol	946 629	360 509	+162,6%
papierosy	3 406 567	1 058 221	+221,9%
Litwa	8 075 917	6 885 140	+17,3%
samochody	5 637 272	4 961 331	+13,6%
alkohol	21 243	20 258	+4,9%
papierosy	1 488 884	692 297	+115,1%
Białoruś	19 423 168	16 907 514	+14,9%
samochody	14 986 714	14 744 773	+1,6%
alkohol	1 287 427	1 127 633	+14,2%
papierosy	2 193 958	627 622	+249,6%
Ukraina	21 631 566	22 654 496	-4,5%
samochody	13 461 492	16 901 030	-20,4%
alkohol	3 325 005	2 920 936	+13,8%
papierosy	1 438 823	2 052 393	-29,9%
razem na odcinku wschodnim	55 157 130	49 914 721	+10,5%
w tym: samochody	35 649 353	38 572 637	-7,6%
alkohol	5 580 305	4 429 336	+26,0%
papierosy	8 528 232	4 430 532	+92,5%
Słowacja	1 332 390	1 130 351	+17,9%
samochody	822 044	830 389	-1,0%
alkohol	100 605	48 894	+105,8%
papierosy	20 048	2 984	+571,8%
Czechy	6 661 118	7 796 971	-14,6%
samochody	5 264 106	3 059 516	+72,1%
alkohol	526 899	318 794	+65,3%
papierosy	303 193	94 424	+221,1%
razem na odcinku południowym	7 993 509	8 927 321	-10,5%
samochody	6 086 150	3 889 905	+56,5%
alkohol	627 504	367 687	+70,7%
papierosy	323 240	97 409	+231,8%
Niemcy	13 216 272	22 406 275	-41,0%
samochody	5 543 170	7 094 342	-21,9%
alkohol	299 424	10 035 695	-97,0%
papierosy	4 710 558	2 156 287	+118,5%
morska	4 030 868	3 957 317	+1,9%
samochody	1 582 060	1 496 307	+5,7%
alkohol	330 110	1 407 633	-76,5%
papierosy	377 602	27 477	+1274,3%
lotnicza	1 190 218	3 872 578	-69,3%
alkohol	4 393	24 103	-81,8%
papierosy	54 157	18 651	+190,4%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 49.

Załącznik 45. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2000 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych

	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	2000	1999	2000	1999	2000	1999
markotyki	razem				4 725 830 zł	3 842 349 zł
w tym:	amfetamina	9 kg 215,951g	5 kg 129,593g			
	haszysz	320,55 g	49,2 g			
	heroina	19,227 g	11 kg 1,22 g			
	kokaina	5,793 g	316 g			
	konopie	36 g	265,5 g			
	marhuana	3 kg 642,203 g	24kg 427,455g			
	ecstasy	8 szt.	748 szt.			
	opium	68 kg 775 g				
	słoma makowa	1,42 g	3 kg			

Rodzaj	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	2000	1999	2000	1999	2000	1999
dobra kultury	razem		1 281	398	327 278 zł	231 579 zł
w tym:	ikony	212	237			
	numizmaty	818				
	przedmioty zabytkowe	251	161			
pojazdy mechaniczne	razem	1 452	1 447	48 914 567 zł	51 149 831 zł	
w tym:	samochody	1 448	1 443	48 860 733 zł	51 053 192 zł	
	motocykle	4	4	53 834 zł	96 640 zł	

broń i amunicja					253 194 zł	41 777 zł
broń	razem	164	52			
w tym:	broń palna	122	23			
	broń gazowa	34	25			
	karabinek	8	4			
broń inna	razem	39	7			
w tym:	granaty	4	5			
	ręczne miotacze gazu	35	2			
amunicja	razem	5 105	3 640			
w tym:	amunicja ostra	4 363	2 553			
	amunicja gazowa	742	1 087			

towary handlowe	w tym:	razem	brak danych rzeczowych		wartość	
			2000	1999	2000	1999
					27 367 128 zł	33 812 675 zł
	papierosy				13 993 789 zł	6 730 355 zł
	alkohol				6 841 735 zł	16 264 454 zł
	waluta obca				1 367 466 zł	3 071 438 zł
	inne towary				5 164 137 zł	7 746 429 zł

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2000 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2001, s. 48.

**Załącznik 46. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2001 roku
w cenach stałych w złotych**

odcinek granicy	wartość przemytu		%
	2001	2000	
ogółem	93 702 790	81 587 997	+14,8%
Rosja	7 582 968	6 026 479	+25,8%
Litwa	6 714 707	8 075 917	-16,9%
Białoruś	24 976 297	19 423 168	+28,6%
Ukraina	23 572 625	21 631 566	+9,0%
razem na odcinku wschodnim	62 846 597	55 157 130	+13,9%
Słowacja	2 758 784	1 332 390	+107,1%
Czechy	7 953 217	6 661 118	+19,4%
razem na odcinku południowym	10 712 001	7 993 509	+34,0%
Niemcy	9 841 555	13 216 272	-25,5%
morska	5 697 252	4 030 868	+41,3%
lotnicza	3 045 921	1 190 218	+155,9%
poza strefą nadgraniczną	1 559 464	0	+100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 51.

Załącznik 47. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2001 roku
wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych

odcinek granicy miejsce zatrzymania	2001	2000	%
	wartość w zł	wartość w zł	
ogółem	93 702 790	81 587 997	+14,8%
w tym m. in.:			
samochody	47 462 027	48 860 733	-2,9%
alkohol	15 178 390	6 841 735	+121,8%
papierosy	14 860 987	13 993 789	+6,2%
Rosja	7 582 968	6 026 479	+25,8%
samochody	1 022 896	1 563 875	-34,6%
alkohol	1 847 776	946 629	+95,2%
papierosy	4 650 441	3 406 567	+36,5%
Litwa	6 714 707	8 075 917	-16,9%
samochody	5 277 947	5 637 272	-6,4%
alkohol	81 811	21 243	+285,1%
papierosy	1 123 510	1 488 884	-24,5%
Białoruś	24 976 297	19 423 168	+28,6%
samochody	20 063 531	14 986 714	+33,9%
alkohol	3 104 318	1 287 427	+141,1%
papierosy	1 592 268	2 193 958	-27,4%
Ukraina	23 572 625	21 631 566	+9,0%
samochody	11 634 727	13 461 492	-13,6%
alkohol	7 781 311	3 325 005	+134,0%
papierosy	2 863 482	1 438 823	+99,0%
razem na odcinku wschodnim	62 846 597	55 157 130	+13,9%
w tym:			
samochody	37 999 101	35 649 353	+6,6%
alkohol	12 815 215	5 580 305	+129,7%
papierosy	10 229 702	8 528 232	+20,0%
Słowacja	2 758 784	1 332 390	+107,1%
samochody	1 350 450	822 044	+64,3%
alkohol	333 477	100 605	+231,5%
papierosy	49 883	20 048	+148,8%
Czechy	7 953 217	6 661 118	+19,4%
samochody	2 668 941	5 264 106	-49,3%
alkohol	836 140	526 899	+58,7%
papierosy	397 841	303 193	+31,2%
razem na odcinku południowym	10 712 001	7 993 509	+34,0%
samochody	4 019 392	6 086 150	-34,0%
alkohol	1 169 617	627 504	+86,4%
papierosy	447 724	323 240	+38,5%
Niemcy	9 841 555	13 216 272	-25,5%
samochody	2 732 394	5 543 170	-50,7%
alkohol	557 054	299 424	+86,0%
papierosy	3 414 231	4 710 558	-27,5%
morska	5 697 252	4 030 868	+41,3%
samochody	2 669 769	1 582 060	+68,8%
alkohol	575 036	330 110	+74,2%
papierosy	713 168	377 602	+88,9%
lotnicza	3 045 921	1 190 218	+155,9%
alkohol	-	4 393	-
papierosy	207	54 157	-
poza strefą nadgraniczną	1 559 464	-	-
samochody	41 371	-	-
alkohol	61 467	-	-
papierosy	55 954	-	-

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 50.

Załącznik 48. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2001 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych

	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000
narkotyki						
w tym:						
razem	5 kg 276 g, 40 l	9 kg 215,951 g	463	1 281	32 042 zł	327 278 zł
amfetamina	1 kg 22,3 g	320,55 g	46	212		
haszysz	35 cm ³ , 26,5 g	19,227 g	277	818		
heroina	4 kg 764,4 g	5,793 g	140	251		
kokaina	245 g	36 g				
konopie	3 kg 972,6 g	3 kg 642,203 g	1 355	1 452	47 821 178 zł	83 616 884 zł
marihuana	1 163 szt., 2 g	8 szt.	1 344	1 448	47 462 027 zł	83 563 050 zł
ecstasy	15 kg	68 kg 775 g	11	4	359 151 zł	53 834 zł
opium						
słoma makowa						
pojazdy mechaniczne						
razem						
samochody						
motocykle						
rodzaj	wyszczególnienie		ilość		wartość	
			2001	2000	2001	2000
dobry kultury						
w tym:						
razem						
ikony						
numizmaty						
przedmioty zabytkowe						
towary handlowe						
w tym:						
papierosy						
alkohol						
waluta obca						
inne towary						
broń i amunicja						
broń	235	164			42 262 516 zł	27 367 128 zł
w tym:						
broń palna	45	122			14 860 987 zł	13 993 789 zł
broń gazowa	46	34			15 178 390 zł	6 841 735 zł
broń sportowa	139	8			2 725 755 zł	1 367 466 zł
inna	5				9 497 385 zł	5 164 137 zł
razem	7	39				
w tym:						
granaty	2	4				
ręczne miotacze gazu	5	35				
amunicja	18 263	5 105				
w tym:						
amunicja ostra	1 786	4 363				
amunicja gazowa	294	742				
amunicja sportowa	16 042					
inna	141					

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2001 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2002, s. 49.

**Załącznik 49. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2002 roku
w cenach stałych w złotych**

odcinek granicy	wartość przemytu		%
	2002	2001	
ogółem	108 251 020	93 702 790	+15,5%
Rosja	19 758 786	7 582 968	+160,6%
Litwa	6 570 198	6 714 707	-2,2%
Białoruś	22 022 285	24 976 297	-11,8%
Ukraina	29 373 663	23 572 625	+24,6%
razem na odcinku wschodnim	77 724 932	62 846 597	+23,7%
Słowacja	1 223 930	2 758 784	-55,6%
Czechy	4 731 693	7 953 217	-40,5%
razem na odcinku południowym	5 955 623	10 712 001	-44,4%
Niemcy	8 829 525	9 841 555	-10,3%
morska	9 522 434	5 697 252	+67,1%
lotnicza	986 932	3 045 921	-67,6%
poza strefą nadgraniczną	5 231 573	1 559 464	+235,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 50.

Załącznik 50. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2002 roku
wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych

odcinek granicy miejsce zatrzymania	2002	2001	%
	wartość w zł	wartość w zł	
ogółem	108 251 020	93 702 790	+15,5%
w tym m. in.:			
samochody	38 771 668	47 462 027	-18,3%
alkohol	25 599 609	15 178 390	+68,7%
papierosy	29 494 975	14 860 987	+98,5%
Rosja	19 758 786	7 582 968	+160,6%
samochody	1 663 311	1 022 896	+62,6%
alkohol	3 131 852	1 847 776	+69,5%
papierosy	14 833 273	4 650 441	+219,0%
Litwa	6 570 198	6 714 707	-2,2%
samochody	5 014 948	5 277 947	-5,0%
alkohol	39 097	81 811	-52,2%
papierosy	1 086 968	1 123 510	-3,3%
Białoruś	22 022 285	24 976 297	-11,8%
samochody	16 082 996	20 063 531	-19,8%
alkohol	2 684 071	3 104 318	-13,5%
papierosy	2 458 652	1 592 268	+54,4%
Ukraina	29 373 663	23 572 625	+24,6%
samochody	8 893 114	11 634 727	-23,6%
alkohol	16 688 129	7 781 311	+114,5%
papierosy	3 269 986	2 863 482	+14,2%
razem na odcinku wschodnim	77 724 932	62 846 597	+23,7%
w tym:			
samochody	31 654 369	37 999 101	-16,7%
alkohol	22 543 149	12 815 215	+75,9%
papierosy	21 648 879	10 229 702	+111,6%
Słowacja	1 223 930	2 758 784	-55,6%
samochody	722 255	1 350 450	-46,5%
alkohol	177 991	333 477	-46,6%
papierosy	32 631	49 883	-34,6%
Czechy	4 731 693	7 953 217	-40,5%
samochody	1 798 087	2 668 941	-32,6%
alkohol	584 197	836 140	-30,1%
papierosy	594 654	397 841	+49,5%
razem na odcinku południowym	5 955 623	10 712 001	-44,4%
samochody	2 520 343	4 019 392	-37,3%
alkohol	762 188	1 169 617	-34,8%
papierosy	627 285	447 724	+40,1%
Niemcy	8 829 525	9 841 555	-10,3%
samochody	2 268 056	2 732 394	-17,0%
alkohol	290 713	557 054	-47,8%
papierosy	2 535 272	3 414 231	-25,7%
morska	9 522 434	5 697 252	+67,1%
samochody	1 762 144	2 669 769	-34,0%
alkohol	1 184 845	575 036	+106,0%
papierosy	3 274 421	713 168	+359,1%
lotnicza	986 932	3 045 921	-67,6%
alkohol	-	-	
papierosy	-	207	
poza strefą nadgraniczną	5 231 573	1 559 464	+235,5%
samochody	566 757	41 371	+1269,9%
alkohol	818 713	61 467	+1232,0%
papierosy	1 409 119	55 954	+2418,3%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 49.

Załącznik 51. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2002 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych

	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001
narkotyki	razem		1 871 090 zł		4 725 830 zł	
w tym:						
amfetamina	15 kg 038 g	5 kg 276 g, 40 l				
haszysz	18 kg 286 g	1 kg 22,3 g				
heroina	6 kg	35 cm ³ , 26,5 g				
kokaina	2 g	4 kg 764,4 g				
konopie	0,00	245 g				
marihuana	52 kg 631 g	3 kg 972,6 g				
ecstasy	41 000 listki	1 163 szt., 2 g				
ecstasy	167 szt.					
słoma makowa	10 kg 50 g	15 kg				
broń i amunicja	razem		25		7 781 zł	
w tym:						
broń palna	2	45				
broń gazowa	13	46				
broń sportowa	10	139				
inna		5				
broń inna	0	7				
w tym:						
granaty		2				
ręczne miotacze gazu		5				
amunicja	razem		1 917		18 263	
w tym:						
amunicja ostra	18	1 786				
amunicja gazowa	55	294				
amunicja sportowa	1 844	16 042				
inna		141				

Rodzaj	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001
dobra kultury	razem		332		26 505 zł	
w tym:						
ikony		463				
numizmaty		46				
przedmioty zabytkowe		277				
		140				
pojazdy mechaniczne	razem		1 286		38 812 508 zł	
w tym:						
samochody		1 344				
motocykle		11				
towary handlowe	brak danych rzeczowych		brak danych rzeczowych		53 103 180 zł	
w tym:						
papirosy						
alkohol						
waluta obca						
inne towary						

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 48.

**Załącznik 52. Wartość przemytu zatrzymanego przez polską Straż Graniczną w 2003 roku
w cenach stałych w złotych**

odcinek granicy	wartość przemytu		%
	2003	2002	
ogółem	97 784 265	108 251 020	-9,7%
Rosja	19 445 589	19 758 786	-1,6%
Litwa	7 949 348	6 570 198	+21,0%
Białoruś	23 951 548	22 022 285	+8,8%
Ukraina	16 061 755	29 373 663	-45,3%
razem na odcinku wschodnim	67 408 240	77 724 932	-13,3%
Słowacja	1 612 442	1 223 930	+31,7%
Czechy	4 808 497	4 731 693	+1,6%
razem na odcinku południowym	6 420 939	5 955 623	+7,8%
Niemcy	10 783 994	8 829 525	+22,1%
morska	7 557 287	9 522 434	-20,6%
lotnicza	1 345 359	986 932	+36,3%
poza strefą nadgraniczną	4 268 446	5 231 573	-18,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 50.

Załącznik 53. Przemyt zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2003 roku
wg odcinków granicy i wybranych rodzajów przedmiotów w cenach stałych w złotych

odcinek granicy miejsce zatrzymania	2003	2002	%
	wartość w zł	wartość w zł	
ogółem	96 171 823	108 251 020	-11,2%
w tym m. in.: samochody	38 426 130	38 771 668	-0,9%
alkohol	5 186 373	25 599 609	-79,7%
papierosy	34 226 314	29 494 975	+16,0%
Rosja	19 445 589	19 758 786	-1,6%
samochody	2 016 700	1 663 311	+21,2%
alkohol	802 909	3 131 852	-74,4%
papierosy	15 224 582	14 833 273	+2,6%
Litwa	7 949 348	6 570 198	+21,0%
samochody	6 806 500	5 014 948	+35,7%
alkohol	3 715	39 097	-90,5%
papierosy	232 082	1 086 968	-78,6%
Białoruś	23 951 548	22 022 285	+8,8%
samochody	17 333 100	16 082 996	+7,8%
alkohol	1 085 179	2 684 071	-59,6%
papierosy	3 158 517	2 458 652	+28,5%
Ukraina	16 061 755	29 373 663	-45,3%
samochody	6 987 790	8 893 114	-21,4%
alkohol	1 425 084	16 688 129	-91,5%
papierosy	7 060 351	3 269 986	+115,9%
razem na odcinku wschodnim	67 408 240	77 724 932	-13,3%
w tym: samochody	33 144 090	31 654 369	+4,7%
alkohol	3 316 887	22 543 149	-85,3%
papierosy	25 675 532	21 648 879	+18,6%
Słowacja	1 612 442	1 223 930	+31,7%
samochody	653 500	722 255	-9,5%
alkohol	60 655	177 991	-65,9%
papierosy	84 507	32 631	+159,0%
Czechy	4 808 497	4 731 693	+1,6%
samochody	1 732 700	1 798 087	-3,6%
alkohol	158 282	584 197	-72,9%
papierosy	536 136	594 654	-9,8%
razem na odcinku południowym	4 808 497	5 955 623	-19,3%
samochody	2 386 200	2 520 343	-5,3%
alkohol	218 937	762 188	-71,3%
papierosy	620 643	627 285	-1,1%
Niemcy	10 783 994	8 829 525	+22,1%
samochody	1 527 740	2 268 056	-32,6%
alkohol	263 502	290 713	-9,4%
papierosy	5 505 810	2 535 272	+117,2%
morska	7 557 287	9 522 434	-20,6%
samochody	743 800	1 762 144	-57,8%
alkohol	1 107 198	1 184 845	-6,6%
papierosy	1 659 406	3 274 421	-49,3%
lotnicza	1 345 359	986 932	+36,3%
alkohol	-	-	
papierosy	-	-	
poza strefą nadgraniczną	4 268 446	5 231 573	-18,4%
samochody	624 300	566 757	+10,2%
alkohol	279 849	818 713	-65,8%
papierosy	764 923	1 409 119	-45,7%

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 49.

Załącznik 54. Przemysł zatrzymany przez polską Straż Graniczną w 2003 roku wg rodzajów przedmiotu i jego wartości w cenach stałych

	wyszczególnienie		ilość		wartość	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
narkotyki						
w tym:						
razem	12 kg 441 g	15 kg 4 g	165	332	101 500 zł	26 505 zł
amfetamina	17 g	18 kg 286 g	120	34		
haszysz	3 g	6 kg	22	12		
heroina	5 g	2 g	23	286		
kokaina	1 063 szt.	0,00				
anaboliiki	18 kg 13 g	52 kg 631 g	1 140	1 286	38 924 280 zł	38 812 508 zł
marihuana	23 szt.	41 000 listki	1 102	1 280	38 426 130 zł	38 771 668 zł
ecstasy	10 kg 50 g	167 szt.	38	6	498 150 zł	40 840 zł
ecstasy						
słoma makowa						
pojazdy mechaniczne						
razem						
samochody						
motocykle						
rodzaj	wyszczególnienie		ilość		wartość	
dobra kultury						
w tym:						
razem						
ikony						
numizmaty						
przedmioty zabytkowe						
pojazdy mechaniczne						
razem						
samochody						
motocykle						
towary handlowe			brak danych rzeczowych			
w tym:						
papierosy					54 722 505 zł	53 103 180 zł
alkohol					34 226 314 zł	29 494 975 zł
waluta obca					5 186 373 zł	25 599 609 zł
inne towary					1 820 140 zł	2 413 601 zł
					13 489 678 zł	1 594 996 zł
broń i amunicja						
broń	17	25			6 648 zł	7 781 zł
w tym:						
broń palna	1	2				
broń gazowa	6	13				
broń sportowa	10	10				
inna						
broń inna	0	0				
w tym:						
granaty						
ręczne miotacze gazu						
amunicja	2 573	1 917				
w tym:						
amunicja ostra	264	18				
amunicja gazowa	23	55				
amunicja sportowa	2 273	1 844				
inna	13					

Źródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2003 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2004, s. 48.

**Załącznik 33. Zatrzymani samodzielnie przez Straż Graniczną w 2002 roku za pgpwp lub usiłowanie pgpwp
(bez przekazanych) granicy Polski wg obywatelstwa**

obywatelstwo	RAZEM	Rosja	Litwa	Białoruś	Ukraina	na odcinku wschodnim	Słowacja	Czechy	na odcinku południowym	Niemcy	morska	lotnicza
Polska	783	16		12	16	44	148	496	644	86	9	0
Afganistan	380		7	11	135	153		4	4	223	0	0
Albania	0					0			0	0	0	0
Algieria	1					0			0	1	0	0
Armenia	50	1			4	5	2	24	26	17	2	0
Australia	3					0	3		3	0	0	0
Austria	1					0			0	1	0	0
Azerbejdżan	5			1		1		1	1	3	0	0
Bangladesz	0					0			0	0	0	0
Belgia	0					0			0	0	0	0
Bhutan	0					0			0	0	0	0
Białoruś	19		2	2		4		2	2	13	0	0
Boliwia	0					0			0	0	0	0
Bośnia i Hercegowina	0					0			0	0	0	0
Brazylia	0					0			0	0	0	0
Bulgaria	3				1	1	1		1	1	0	0
Burundi	0					0			0	0	0	0
Chile	0					0			0	0	0	0
Chiny	142				53	53	83	2	85	4	0	0
Chorwacja	0					0			0	0	0	0
Czechy	486					0	32	454	486	0	0	0
Dania	0					0			0	0	0	0
Dzibuti	0					0			0	0	0	0
Egipt	0					0			0	0	0	0
Erytrea	0					0			0	0	0	0
Estonia	1					0			0	1	0	0
Etiopia	0					0			0	0	0	0
Filipiny	0					0			0	0	0	0
Francja	4	3				3	1		1	0	0	0
Ghana	0					0			0	0	0	0
Grecja	0					0			0	0	0	0
Gruzja	7				6	6			0	1	0	0
Hiszpania	2					0	2		2	0	0	0
Indie	112			1	65	66			0	46	0	0
Irak	83		1		13	14			0	69	0	0
Iran	0					0			0	0	0	0
Irlandia	0					0			0	0	0	0
Izrael	0					0			0	0	0	0
Jugosławia	0					0			0	0	0	0
Kazachstan	8			1		1		5	5	2	0	0
Kenia	0					0			0	0	0	0
Kirgistan	0					0			0	0	0	0
Korea Płn.	0					0			0	0	0	0
Kuba	4			3		3			0	1	0	0
Liban	1				1	1			0	0	0	0
Litwa	20		13			13			0	7	0	0
Łotwa	2					0	1		1	1	0	0
Macedonia	17					0	2	1	3	14	0	0
Mauritius	0					0			0	0	0	0
Maroko	0					0			0	0	0	0
Moldawia	34				7	7			0	27	0	0
Mongolia	0					0			0	0	0	0
Nepal	1					0			0	1	0	0
Niderlandy	1					0	1		1	0	0	0
Nigeria	0					0			0	0	0	0
Pakistan	15				3	3			0	12	0	0
Palestyna	0					0			0	0	0	0
Peru	0					0			0	0	0	0
RFN	73					0	5	25	30	39	4	0
Rosja	300	9		3	27	39		48	48	213	0	0
RPA	0					0			0	0	0	0
Rumunia	11					0	6		6	5	0	0
Rwanda	0					0			0	0	0	0
Słowacja	85					0	77	7	84	1	0	0
Somalia	1		1			1			0	0	0	0
Sri Lanka	30					0			0	30	0	0
Syria	1					0			0	1	0	0
Szwajcaria	0					0			0	0	0	0
Szwecja	2					0			0	0	2	0
Tadżykistan	2	1	1			2			0	0	0	0
Turcja	16				6	6			0	10	0	0
Ukraina	157				40	40	2	17	19	98	0	0
USA	1					0	1		1	0	0	0
Uzbekistan	4					0			0	4	0	0
Węgry	8					0	7		7	1	0	0
Wielka Brytania	2					0		2	2	0	0	0
Wietnam	130		4		53	57	7	11	18	55	0	0
Włochy	1					0			0	1	0	0
Wyb. Kości Słoniowej	0					0			0	0	0	0
bezpaństwowcy	1					0		1	1	0	0	0
nie ustalono	0					0			0	0	0	0
RAZEM	3 010	30	29	34	430	523	381	1 100	1 481	989	17	0

Zródło: Sytuacja na granicy państwowej w 2002 r., Komenda Główna Straży Granicznej, Warszawa 2003, s. 25.

Załącznik 55. Zestawienie zbiorcze limitów wydatków budżetowych wg ustaw budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Rok						Wzrost-spadek kwotowy														
			1998	1999	2000	2001	2002	2003	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
8617 (85316)	22	3110	3 815 085	3 035 770	3 122 367	3 189 698	2 700 545	2 686 000	-779 316	-692 719	-625 387	-1 114 540	-1 129 085	86 597	153 928	-335 225	-349 770	67 331	-421 822	-436 367	-489 153	-503 698	-14 545
9123 (75406)	16		0	4 380 920	5 090 534	0	0	0	4 380 920	5 090 534	0	0	0	709 615	-4 380 920	-4 380 920	-4 380 920	-5 090 534	-5 090 534	-5 090 534	0	0	0
	17		0	332 844	367 147	0	0	0	332 844	367 147	0	0	0	34 303	-332 844	-332 844	-332 844	-367 147	-367 147	-367 147	0	0	0
	41		0	766 690	975 470	0	0	0	766 690	975 470	0	0	0	208 781	-766 690	-766 690	-766 690	-975 470	-975 470	-975 470	0	0	0
	42		0	114 774	133 508	0	0	0	114 774	133 508	0	0	0	18 734	-114 774	-114 774	-114 774	-133 508	-133 508	-133 508	0	0	0
	43		0	95 262	123 818	0	0	0	95 262	123 818	0	0	0	28 556	-95 262	-95 262	-95 262	-123 818	-123 818	-123 818	0	0	0
9123			0	5 690 490	6 690 478	0	0	0	5 690 490	6 690 478	0	0	0	999 989	-5 690 490	-5 690 490	-5 690 490	-6 690 478	-6 690 478	-6 690 478	0	0	0
9135 (75406)	16		0	19 554 029	19 513 716	0	0	0	19 554 029	19 513 716	0	0	0	-40 313	-19 554 029	-19 554 029	-19 554 029	-19 513 716	-19 513 716	-19 513 716	0	0	0
	17		0	1 551 743	1 676 388	0	0	0	1 551 743	1 676 388	0	0	0	124 645	-1 551 743	-1 551 743	-1 551 743	-1 676 388	-1 676 388	-1 676 388	0	0	0
	41		0	3 427 149	3 787 754	0	0	0	3 427 149	3 787 754	0	0	0	360 605	-3 427 149	-3 427 149	-3 427 149	-3 787 754	-3 787 754	-3 787 754	0	0	0
	42		0	514 187	520 036	0	0	0	514 187	520 036	0	0	0	5 849	-514 187	-514 187	-514 187	-520 036	-520 036	-520 036	0	0	0
	43		0	647 325	680 461	0	0	0	647 325	680 461	0	0	0	33 136	-647 325	-647 325	-647 325	-680 461	-680 461	-680 461	0	0	0
9135			0	25 694 432	26 178 354	0	0	0	25 694 432	26 178 354	0	0	0	483 922	-25 694 432	-25 694 432	-25 694 432	-26 178 354	-26 178 354	-26 178 354	0	0	0
9300 (75400)	25	3032	0	57 387	0	0	0	0	57 387	0	0	0	0	-57 387	-57 387	-57 387	-57 387	0	0	0	0	0	0
	28	4412	0	0	431	206 855	102 100	0	0	431	206 855	102 100	0	431	206 855	102 100	0	206 424	101 669	-431	-104 755	-206 855	-102 100
	29	4422	0	172 161	86 134	723 991	306 300	0	172 161	86 134	723 991	306 300	0	-86 027	551 830	134 139	-172 161	637 857	220 166	-86 134	-417 691	-723 991	-306 300
	31	4212	0	860 804	6 675 405	1 879 274	612 600	0	860 804	6 675 405	1 879 274	612 600	0	5 814 601	1 018 470	-248 204	-860 804	-4 796 131	-6 062 805	-6 675 405	-1 266 674	-1 879 274	-612 600
	36	4272	0	1 434 674	0	0	459 450	0	1 434 674	0	0	459 450	0	-1 434 674	-1 434 674	-975 234	-1 434 674	0	459 450	0	459 450	0	-459 450
	37	4302	0	114 774	75 367	1 581 403	7 300 150	0	114 774	75 367	1 581 403	7 300 150	0	-39 406	1 466 630	7 185 376	-114 774	1 506 036	7 224 783	-75 367	5 718 747	-1 581 403	-7 300 150
	70	4252	0	5 738 695	9 367 100	11 374 934	1 837 800	0	5 738 695	9 367 100	11 374 934	1 837 800	0	3 628 406	5 636 240	-3 900 895	-5 738 695	2 007 834	-7 529 300	-9 367 100	-9 537 134	-11 374 934	-1 837 800
	72	6052	0	10 336 111	34 131 009	26 568 462	0	0	10 336 111	34 131 009	26 568 462	0	0	10 336 111	34 131 009	26 568 462	0	23 794 898	16 232 351	-10 336 111	-7 562 547	-34 131 009	-26 568 462
9300			0	8 378 494	26 540 548	49 897 467	37 186 862	0	8 378 494	26 540 548	49 897 467	37 186 862	0	18 162 054	41 518 972	28 808 368	-8 378 494	23 356 918	10 646 314	-26 540 548	-12 710 605	-49 897 467	-37 186 862
9314 (75406)	11	4010	39 264 757	30 145 364	31 005 102	33 075 016	32 650 559	33 262 000	-9 119 393	-8 259 655	-6 189 740	-6 614 198	-6 002 757	859 738	2 929 653	2 505 195	3 116 636	2 069 914	1 645 457	2 256 898	-424 457	186 984	611 441
	12	4050	258 931 690	274 324 531	298 992 458	358 092 204	355 942 041	388 080 000	15 392 840	40 060 767	99 160 513	97 010 351	129 148 310	24 667 927	83 767 673	81 617 500	113 755 469	59 099 746	56 949 583	89 087 542	-2 150 163	29 987 796	32 137 959
	15	4060, 4080	6 231 998	17 732 567	18 122 647	19 704 969	17 920 592	19 243 000	11 500 569	11 890 650	13 472 972	11 688 594	13 011 002	390 081	1 972 402	188 025	1 510 433	1 582 322	-202 055	1 120 353	-1 784 377	-461 969	1 322 408
	16	4020	0	0	0	28 832 428	28 465 480	29 517 000	0	28 832 428	28 465 480	29 517 000	0	0	28 832 428	28 465 480	29 517 000	28 832 428	28 465 480	29 517 000	-366 948	684 572	1 051 520
	17	4040, 4070	25 135 398	25 463 736	24 723 761	30 742 731	32 353 448	33 997 000	328 338	-411 637	5 607 332	7 218 050	8 861 602	-739 975	5 278 994	6 889 722	8 533 264	6 018 969	7 629 687	9 273 239	1 610 717	3 254 269	1 643 552
	20	4200	1 446 975	1 497 799	1 917 564	1 842 040	1 334 447	1 359 000	50 824	470 589	395 065	-112 528	-87 975	419 765	344 241	-163 352	-138 799	-75 524	-583 117	-558 564	-507 593	-483 040	24 553
	21	3020	63 921 897	76 826 202	76 791 919	92 836 344	88 948 499	91 008 000	12 904 306	12 870 022	28 914 448	25 026 602	27 086 103	-34 284	16 010 142	12 122 297	14 181 798	16 044 426	12 156 580	14 216 081	-3 887 845	-1 828 344	2 059 501
	25	3030	1 156 604	1 529 936	1 633 321	1 703 448	70 449	311 000	373 332	476 717	546 844	-1 086 155	-845 604	103 385	173 512	-1 459 487	-1 218 936	70 127	-1 562 872	-1 322 321	-1 632 999	-1 392 448	240 551
	28	4410	4 164 019	4 346 487	5 382 314	5 066 903	6 345 515	6 418 000	182 469	1 218 296	902 885	2 181 496	2 253 981	1 035 827	720 416	1 999 028	2 071 513	-315 411	963 201	1 035 686	1 278 612	1 351 097	72 485
	29	4420	610 023	720 780	602 940	519 205	417 589	600 000	110 757	-7 083	-90 818	-192 434	-10 023	-117 840	-201 575	-303 191	-120 780	-83 735	-185 351	-2 940	-101 616	80 795	182 411
	31	4210, 4240	34 308 928	32 591 195	29 967 184	20 730 968	16 002 133	22 434 000	-1 717 733	-4 341 744	-13 577 960	-18 306 795	-11 874 928	-2 624 011	-11 860 227	-16 589 062	-10 157 195	-9 236 216	-13 965 051	-7 533 184	-4 728 835	1 703 032	6 431 867
	32	4220	14 451 451	14 437 408	13 494 008	10 347 901	9 560 644	10 513 000	-14 043	-957 443	-4 103 550	-4 890 807	-3 938 451	-943 401	-4 089 507	-4 876 764	-3 924 408	-3 146 106	-3 933 364	-2 981 008	-787 257	165 099	952 356
	33	4230	54 902	174 456	103 361	80 673	52 071	94 000	119 554	48 459	25 771	-2 831	39 098	-71 095	-93 783	-122 385	-80 456	-22 688	-51 290	-9 361	-28 602	13 327	
	34	4250	7 320	0	18 304	0	15 315	12 500	-7 320	10 983	-7 320	7 995	5 180	18 304	0	15 315	12 500	-18 304	-2 989	-5 804	-15 315	12 500	-2 815
	35	4260	12 581 120	12 625 128	14 102 331	12 136 159	11 918 133	12 421 000	44 009	1 521 211	-444 960	-662 987	-160 120	1 477 202	-488 969	-706 995	-204 128	-1 966 172	-2 184 198	-1 681 331	-218 026	284 841	502 867
	36	4270	23 180 884	30 183 239	28 663 327	9 042 649	6 810 070	10 192 000	7 002 355	5 482 443	-14 138 235	-16 370 814	-12 988 884	-1 519 912	-21 140 590	-23 373 169	-19 991 239	-19 620 678	-21 853 257	-18 471 327	-2 232 579	1 149 351	3 381 930
	37	4280, 4290	3 660 140	7 298 472	7 159 910	17 319 936	15 745 862	19 996 000	3 638 332	3 499 770	13 659 796	12 085 722	16 335 860	-138 562	10 021 464	8 447 390	12 697 528	10 160 026	8 585 952	12 836 090	-1 574 074	2 676 064	4 250 138
	39	4300, 4550 4570, 4580 4600, 4610	0	0	0	0	5 105	0	0	0	0	5 105	0	0	0	5 105	0	0	5 105	0	5 105	0	-5 105
	40	4140, 4430	3 206 282	3 800 164																			

Załącznik 56. Zestawienie zbiorcze wykonanych wydatków budżetowych polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 w cenach stałych w złotych

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Rok						Wzrost-spadek kwotowy														
			1998	1999	2000	2001	2002	2003	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002-2001	2003-2001	2003-2002
8617 (85316)	22	3110	2 661 797	2 856 187	3 216 818	3 499 980	2 394 246	2 169 091	194 390	555 021	838 182	-267 551	-472 706	360 631	643 792	-461 941	-667 096	283 161	-822 572	-1 027 727	-1 105 734	-1 310 889	-205 155
9123 (75406)	16		0	4 582 463	5 131 363	0	0	0	4 582 463	5 131 363	0	0	0	548 901	-4 582 463	-4 582 463	-4 582 463	-5 131 363	-5 131 363	-5 131 363	0	0	0
	17		0	238 613	356 464	0	0	0	238 613	356 464	0	0	0	117 852	-238 613	-238 613	-238 613	-356 464	-356 464	-356 464	0	0	0
	41		0	876 069	962 368	0	0	0	876 069	962 368	0	0	0	86 299	-876 069	-876 069	-876 069	-962 368	-962 368	-962 368	0	0	0
	42		0	111 761	129 303	0	0	0	111 761	129 303	0	0	0	17 542	-111 761	-111 761	-111 761	-129 303	-129 303	-129 303	0	0	0
	43		0	95 262	123 818	0	0	0	95 262	123 818	0	0	0	28 556	-95 262	-95 262	-95 262	-123 818	-123 818	-123 818	0	0	0
9123			0	5 904 168	6 703 317	0	0	0	5 904 168	6 703 317	0	0	0	799 149	-5 904 168	-5 904 168	-5 904 168	-6 703 317	-6 703 317	-6 703 317	0	0	0
9135 (75406)	16		0	19 713 963	19 346 830	0	0	0	19 713 963	19 346 830	0	0	0	-367 132	-19 713 963	-19 713 963	-19 713 963	-19 346 830	-19 346 830	-19 346 830	0	0	0
	17		0	963 762	1 585 785	0	0	0	963 762	1 585 785	0	0	0	622 023	-963 762	-963 762	-963 762	-1 585 785	-1 585 785	-1 585 785	0	0	0
	41		0	3 680 104	3 551 904	0	0	0	3 680 104	3 551 904	0	0	0	-128 200	-3 680 104	-3 680 104	-3 680 104	-3 551 904	-3 551 904	-3 551 904	0	0	0
	42		0	491 588	479 293	0	0	0	491 588	479 293	0	0	0	-12 295	-491 588	-491 588	-491 588	-479 293	-479 293	-479 293	0	0	0
	43		0	631 337	640 776	0	0	0	631 337	640 776	0	0	0	9 440	-631 337	-631 337	-631 337	-640 776	-640 776	-640 776	0	0	0
9135			0	25 480 754	25 604 590	0	0	0	25 480 754	25 604 590	0	0	0	123 836	-25 480 754	-25 480 754	-25 480 754	-25 604 590	-25 604 590	-25 604 590	0	0	0
9300 (75400)	25	3032	0	57 387	0	0	0	0	57 387	0	0	0	0	-57 387	-57 387	-57 387	-57 387	0	0	0	0	0	0
	28	4412	0	0	120 754	41 327	0	0	0	120 754	41 327	0	0	120 754	41 327	0	0	120 754	41 327	0	-79 427	-120 754	-41 327
	29	4422	38 370	28 630	150 735	210 332	311 706	0	-9 740	112 364	171 961	273 336	-38 370	122 105	181 701	283 076	-28 630	59 597	160 971	101 374	-150 735	-210 332	-311 706
	31	4212	0	860 554	3 688 505	2 097 132	1 104 368	0	860 554	3 688 505	2 097 132	1 104 368	0	2 827 951	1 236 578	243 814	-860 554	-1 591 372	-2 584 137	-3 688 505	-992 765	-2 097 132	-1 104 368
	36	4272	0	1 434 674	0	0	931 658	0	1 434 674	0	0	931 658	0	-1 434 674	-1 434 674	-503 015	-1 434 674	0	931 658	0	931 658	0	-931 658
	37	4302	28 677	114 774	279 936	2 057 264	9 628 841	0	86 097	251 259	2 028 587	9 600 163	-28 677	165 162	1 942 490	9 514 067	-114 774	1 777 328	9 348 904	-279 936	7 571 577	-2 057 264	-9 628 841
	70	4252	0	5 881 983	5 527 297	8 504 883	37 803 106	0	5 881 983	5 527 297	8 504 883	37 803 106	0	-354 687	2 622 900	31 921 123	-5 881 983	2 977 586	32 275 809	-5 527 297	29 298 223	-8 504 883	-37 803 106
	72	6052	4 914 973	0	10 286 615	30 891 851	26 568 462	0	-4 914 973	5 371 641	25 976 878	21 653 489	-4 914 973	10 286 615	30 891 851	26 568 462	0	20 605 236	16 281 847	-10 286 615	-4 323 389	-30 891 851	-26 568 462
9300			4 982 021	8 378 002	19 933 087	43 882 217	76 389 468	0	3 395 981	14 951 066	38 900 196	71 407 447	-4 982 021	11 555 085	35 504 215	68 011 466	-8 378 002	23 949 129	56 456 381	-19 933 087	32 507 251	-43 882 217	-76 389 468
9314 (75406)	11	4010	39 449 016	30 445 332	30 897 228	33 205 876	32 817 624	33 155 605	-9 003 683	-8 551 787	-6 243 140	-6 631 391	-6 292 411	451 896	2 760 544	2 372 292	2 711 273	2 308 647	1 920 396	2 259 377	-388 251	-49 271	338 981
	12	4050	255 998 248	277 693 098	290 841 725	336 016 201	354 713 729	355 120 419	21 694 850	34 843 476	80 017 952	98 715 481	99 122 171	13 148 626	58 323 102	77 020 631	77 427 321	45 174 476	63 872 004	64 278 694	18 697 528	19 104 218	406 690
	15	4060, 4080	18 685 721	17 437 344	11 935 520	11 342 072	11 690 883	13 426 995	-1 248 377	-6 750 201	-7 343 649	-6 994 838	-5 258 726	-5 501 824	-6 095 272	-5 746 461	-4 010 349	-593 448	-244 638	1 491 475	348 810	2 084 923	1 736 112
	16	4020	0	0	29 130 832	28 941 862	30 513 289	0	29 130 832	28 941 862	30 513 289	0	29 130 832	28 941 862	30 513 289	0	29 130 832	28 941 862	30 513 289	0	-188 969	1 382 457	1 571 427
	17	4040, 4070	20 196 668	21 618 897	23 217 738	27 071 059	31 831 124	32 027 170	1 422 229	3 021 070	6 874 391	11 634 456	11 830 502	1 598 841	5 452 162	10 212 227	10 408 273	3 853 321	8 613 385	8 809 432	4 760 064	4 956 111	196 046
	20	4200	1 446 975	1 497 799	2 204 503	1 608 975	1 334 392	1 419 000	50 824	757 528	162 000	-112 583	-27 975	706 704	111 176	-163 407	-78 799	-595 528	-870 111	-785 503	-274 583	-189 975	84 608
	21	3020	59 794 320	77 226 008	78 428 232	81 946 771	86 684 012	90 565 708	17 431 689	18 633 912	22 152 451	26 889 692	30 711 388	1 202 224	4 720 763	9 458 004	13 279 700	3 518 539	8 255 780	12 077 476	4 737 241	8 558 937	3 821 696
	25	3030	1 312 736	1 683 911	1 559 250	61 627	52 697	545 569	371 175	246 514	-1 251 109	-1 260 039	-767 167	-124 661	-1 622 284	-1 631 214	-1 138 342	-1 497 623	-1 506 553	-1 013 681	-8 930	483 942	492 872
	28	4410	4 258 432	4 646 617	6 121 077	8 641 708	6 881 458	7 369 470	388 185	1 862 645	4 383 276	2 623 026	3 111 038	1 474 460	3 995 091	2 234 842	2 722 853	2 520 631	760 381	1 248 393	-1 760 249	-1 272 238	488 012
	29	4420	706 461	673 024	1 324 241	712 694	402 959	1 068 253	-33 437	617 780	6 233	-303 502	361 792	651 217	-270 065	395 229	-611 547	-921 282	-255 988	-309 735	355 559	665 294	0
	31	4210, 4240	27 303 260	38 423 982	29 438 741	33 817 265	25 350 064	33 336 132	11 120 722	2 135 481	6 514 006	-1 953 196	6 032 872	-8 985 217	-4 606 716	-13 073 918	-5 087 850	4 378 525	-4 088 677	3 897 391	-8 467 201	-481 133	7 986 068
	32	4220	13 676 176	13 431 334	13 269 291	12 868 244	10 383 949	10 122 183	-244 842	-406 885	-807 932	-3 292 227	-3 553 993	-162 043	-563 090	-3 047 385	-3 309 151	-401 047	-2 885 342	-3 147 108	-2 484 295	-2 746 061	-261 766
	33	4230	-194 765	148 540	106 930	101 173	88 516	126 676	343 305	301 695	295 937	283 280	321 441	-41 610	-47 368	-60 025	-21 864	-5 758	-18 415	19 746	-12 657	25 503	0
	34	4250	549	5 739	2 153	0	14 621	14 780	5 190	1 604	-549	14 072	14 231	-3 585	-5 739	8 882	9 041	-2 153	12 467	12 627	14 621	14 780	159
	35	4260	11 617 507	13 447 177	13 189 746	14 393 031	13 899 312	15 212 880	1 829 670	1 572 239	2 775 524	2 281 805	3 595 373	-257 431	945 854	452 135	1 765 703	1 203 285	709 566	2 023 134	-493 719	819 849	1 313 568
	36	4270	27 070 970	30 868 886	28 712 440	8 142 545	8 312 573	19 612 465	3 797 915	1 641 469	-18 928 425	-18 758 398	-7 458 505	-2 156 446	-22 726 341	-22 556 313	-11 256 421	-20 569 895	-20 399 867	-9 099 975	170 028	11 469 920	11 299 892
	37	4280, 4290	5 144 584	7 226 613	7 384 651	20 435 827	13 603 453	15 024 373	2 082 030	2 240 068	15 291 243	8 458 869	9 879 789	158 038	13 209 214	6 376 840	7 797 760	13 051 175	6 218 801	7 639 722	-6 832 374	-5 411 454	1 420 920
	39	4300, 4550 4570, 4580 4600, 4610	112 755	5 773	188 366	135 866	119 664	197 709	-106 982	75 610	23 111	6 909	84 954	182 593	130 093	113 891							

**Załącznik 57. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej
za rok 1998 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf	Ustawa budżetowa	Wykonanie planu wydatków	Różnica (4-3)	% (4:3)
1	2	3	4	5	6
8617	22	3 815 085	2 661 797	-1 153 288	-30,23%
9300	29	0	38 370	38 370	100,00%
	37	0	28 677	28 677	100,00%
	72	0	4 914 973	4 914 973	100,00%
Razem 9300		0	4 982 021	4 982 021	100,00%
9314	11	39 264 757	39 449 016	184 259	0,47%
	12	258 931 690	255 998 248	-2 933 442	-1,13%
	15	6 231 998	18 685 721	12 453 724	199,84%
	17	25 135 398	20 196 668	-4 938 730	-19,65%
	20	1 446 975	1 446 975	0	0,00%
	21	63 921 897	59 794 320	-4 127 577	-6,46%
	25	1 156 604	1 312 736	156 132	13,50%
	28	4 164 019	4 258 432	94 413	2,27%
	29	610 023	706 461	96 437	15,81%
	31	34 308 928	27 303 260	-7 005 668	-20,42%
	32	14 451 451	13 676 176	-775 275	-5,36%
	33	54 902	-194 765	-249 667	-454,75%
	34	7 320	549	-6 771	-92,50%
	35	12 581 120	11 617 507	-963 612	-7,66%
	36	23 180 884	27 070 970	3 890 087	16,78%
	37	3 660 140	5 144 584	1 484 444	40,56%
	39	0	112 755	112 755	100,00%
	40	3 206 282	3 232 474	26 192	0,82%
	41	18 168 933	18 184 282	15 349	0,08%
	42	1 267 628	1 196 946	-70 682	-5,58%
	43	1 732 466	1 887 634	155 168	8,96%
	44	0	0	0	0,00%
	62	0	-5 252	-5 252	100,00%
	66	20 741	9 937	-10 804	-52,09%
	67	3 080 617	2 928 424	-152 193	-4,94%
	70	2 869 549	11 896 089	9 026 540	314,56%
	72	5 490 209	575 236	-4 914 973	-89,52%
Razem 9314		524 944 531	526 485 384	1 540 853	0,29%
Ogółem		528 759 616	534 129 202	5 369 586	1,02%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Projekt planu wydatków budżetowych na rok 1998 Wz nr 2,

Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.1998 roku.

**Załącznik 58. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej
za rok 1999 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf	Ustawa budżetowa	Wykonanie planu wydatków	Różnica (4-3)	% (4:3)
1	2	3	4	5	6
8617	22	3 035 770	2 856 187	-179 582	-5,92%
9123	11	4 380 920	4 582 463	201 543	4,60%
	17	332 844	238 613	-94 232	-28,31%
	41	766 690	876 069	109 380	14,27%
	42	114 774	111 761	-3 013	-2,63%
	43	95 262	95 262	0	0,00%
Razem 9123		5 690 490	5 904 168	213 678	3,76%
9135	11	19 554 029	19 713 963	159 934	0,82%
	17	1 551 743	963 762	-587 981	-37,89%
	41	3 427 149	3 680 104	252 956	7,38%
	42	514 187	491 588	-22 599	-4,40%
	43	647 325	631 337	-15 988	-2,47%
Razem 9135		25 694 432	25 480 754	-213 678	-0,83%
9300	25	57 387	57 387	0	0,00%
	29	172 161	28 630	-143 530	-83,37%
	31	860 804	860 554	-250	-0,03%
	36	1 434 674	1 434 674	0	0,00%
	37	114 774	114 774	0	0,00%
	70	5 738 695	5 881 983	143 288	2,50%
Razem 9300		8 378 494	8 378 002	-492	-0,01%
9314	11	30 145 364	30 445 332	299 968	1,00%
	12	274 324 531	277 693 098	3 368 568	1,23%
	15	17 732 567	17 437 344	-295 223	-1,66%
	17	25 463 736	21 618 897	-3 844 839	-15,10%
	20	1 497 799	1 497 799	0	0,00%
	21	76 826 202	77 226 008	399 806	0,52%
	25	1 529 936	1 683 911	153 975	10,06%
	28	4 346 487	4 646 617	300 129	6,91%
	29	720 780	673 024	-47 756	-6,63%
	31	32 591 195	38 423 982	5 832 786	17,90%
	32	14 437 408	13 431 334	-1 006 075	-6,97%
	33	174 456	148 540	-25 916	-14,86%
	34	0	5 739	5 739	100,00%
	35	12 625 128	13 447 177	822 049	6,51%
	36	30 183 239	30 868 886	685 647	2,27%
	37	7 298 472	7 226 613	-71 859	-0,98%
	39	0	5 773	5 773	100,00%
	40	3 800 164	2 861 536	-938 628	-24,70%
	41	5 320 918	5 721 095	400 178	7,52%
	42	798 826	701 973	-96 853	-12,12%
	43	1 946 565	1 341 522	-605 043	-31,08%
	62	0	2 034	2 034	100,00%
	66	10 330	5 901	-4 429	-42,88%
	67	3 104 634	2 898 601	-206 033	-6,64%
	70	12 346 228	9 564 174	-2 782 054	-22,53%
	72	33 284 430	22 110 859	-11 173 570	-33,57%
Razem 9314		590 509 396	581 687 769	-8 821 627	-1,49%
Ogółem		633 308 582	624 306 880	-9 001 702	-1,42%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Projekt planu wydatków budżetowych na rok 1999 Wz nr 2,

Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.1999 roku.

**Załącznik 59. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej
za rok 2000 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf	Ustawa budżetowa	Wykonanie planu wydatków	Różnica (4-3)	% (4:3)
1	2	3	4	5	6
8617	22	3 122 367	3 216 818	94 452	3,02%
9123	16	5 090 534	5 131 363	40 829	0,80%
	17	367 147	356 464	-10 683	-2,91%
	41	975 470	962 368	-13 102	-1,34%
	42	133 508	129 303	-4 206	-3,15%
	43	123 818	123 818	0	0,00%
Razem 9123		6 690 478	6 703 317	12 838	0,19%
9135	16	19 513 716	19 346 830	-166 885	-0,86%
	17	1 676 388	1 585 785	-90 602	-5,40%
	41	3 787 754	3 551 904	-235 850	-6,23%
	42	520 036	479 293	-40 743	-7,83%
	43	680 461	640 776	-39 684	-5,83%
Razem 9135		26 178 354	25 604 590	-573 764	-2,19%
9300	25	0	0	0	0,00%
	28	431	0	-431	-100,00%
	29	86 134	150 735	64 601	75,00%
	31	6 675 405	3 688 505	-2 986 900	-44,74%
	36	0	0	0	0,00%
	37	75 367	279 936	204 569	271,43%
	70	9 367 100	5 527 297	-3 839 804	-40,99%
	72	10 336 111	10 286 615	-49 496	-0,48%
Razem 9300		26 540 548	19 933 087	-6 607 461	-24,90%
9314	11	31 005 102	30 897 228	-107 873	-0,35%
	12	298 992 458	290 841 725	-8 150 733	-2,73%
	15	18 122 647	11 935 520	-6 187 127	-34,14%
	17	24 723 761	23 217 738	-1 506 023	-6,09%
	20	1 917 564	2 204 503	286 939	14,96%
	21	76 791 919	78 428 232	1 636 313	2,13%
	25	1 633 321	1 559 250	-74 071	-4,54%
	28	5 382 314	6 121 077	738 763	13,73%
	29	602 940	1 324 241	721 301	119,63%
	31	29 967 184	29 438 741	-528 443	-1,76%
	32	13 494 008	13 269 291	-224 717	-1,67%
	33	103 361	106 930	3 569	3,45%
	34	18 304	2 153	-16 150	-88,24%
	35	14 102 331	13 189 746	-912 585	-6,47%
	36	28 663 327	28 712 440	49 113	0,17%
	37	7 159 910	7 384 651	224 741	3,14%
	39	0	188 366	188 366	100,00%
	40	731 064	718 199	-12 865	-1,76%
	41	21 465 733	18 108 612	-3 357 121	-15,64%
	42	2 203 960	1 903 298	-300 662	-13,64%
	43	1 329 698	1 347 719	18 021	1,36%
	44	0	0	0	0,00%
	62	8 613	5 375	-3 239	-37,60%
	66	5 383	3 661	-1 723	-32,00%
	67	3 244 031	2 971 496	-272 535	-8,40%
	70	4 369 160	3 298 563	-1 070 597	-24,50%
	72	0	0	0	0,00%
Razem 9314		586 038 094	567 178 755	-18 859 339	-3,22%
Ogółem		648 569 841	622 636 567	-25 933 274	-4,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2000 Wz nr 2,

Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2000 roku.

**Załącznik 60. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej
za rok 2001 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Ustawa budżetowa	Wykonanie planu wydatków	Różnica (5-4)	% (5:4)	
1	2	3	4	5	6	7	
8617 (85316)	22	3110	3 189 698	3 499 980	310 282	109,73%	
9123 (75406)	16		0	0	0	0,00%	
	17		0	0	0	0,00%	
	41		0	0	0	0,00%	
	42		0	0	0	0,00%	
	43		0	0	0	0,00%	
Razem 9123			0	0	0	0,00%	
9135 (75406)	16		0	0	0	0,00%	
	17		0	0	0	0,00%	
	41		0	0	0	0,00%	
	42		0	0	0	0,00%	
	43		0	0	0	0,00%	
Razem 9135			0	0	0	0,00%	
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%	
	28	4412	206 855	120 754	-86 100	58,38%	
	29	4422	723 991	210 332	-513 659	29,05%	
	31	4212	1 879 274	2 097 132	217 858	111,59%	
	36	4272	0	0	0	0,00%	
	37	4302	1 581 403	2 057 264	475 861	130,09%	
	70	4252	11 374 934	8 504 883	-2 870 052	74,77%	
	72	6052	34 131 009	30 891 851	-3 239 158	90,51%	
Razem 9300			49 897 467	43 882 217	-6 015 250	87,94%	
9314 (75406)	11	4010	33 075 016	33 205 876	130 859	100,40%	
	12	4050	358 092 204	336 016 201	-22 076 003	93,84%	
	15	4060, 4080	19 704 969	11 342 072	-8 362 897	57,56%	
	16	4020	28 832 428	29 130 832	298 403	101,03%	
	17	4040, 4070	30 742 731	27 071 059	-3 671 671	88,06%	
	20	4200	1 842 040	1 608 975	-233 065	87,35%	
	21	3020	92 836 344	81 946 771	-10 889 574	88,27%	
	25	3030	1 703 448	61 627	-1 641 820	3,62%	
	28	4410	5 066 903	8 641 708	3 574 804	170,55%	
	29	4420	519 205	712 694	193 489	137,27%	
	31	4210, 4240	20 730 968	33 817 265	13 086 297	163,12%	
	32	4220	10 347 901	12 868 244	2 520 342	124,36%	
	33	4230	80 673	101 173	20 499	125,41%	
	34	4250	0	0	0	0,00%	
	35	4260	12 136 159	14 393 031	2 256 872	118,60%	
	36	4270	9 042 649	8 142 545	-900 104	90,05%	
	37	4280, 4290	17 319 936	20 435 827	3 115 891	117,99%	
			4300, 4550	0	0		
	39	4570, 4580	0	135 866	135 866	100,00%	
			4600, 4610	0	0		
	40	4140, 4430	942 223	614 428	-327 794	65,21%	
	41	4110	30 516 225	26 938 437	-3 577 788	88,28%	
	42	4120	3 691 320	3 209 970	-481 351	86,96%	
	43	4440	2 244 372	2 260 240	15 868	100,71%	
	62	4530	6 206	7 226	1 021	116,45%	
	66	4490, 4510	32 062	4 750	-27 312	14,82%	
	67	4480, 4500	2 752 200	2 931 288	179 087	106,51%	
		4520					
70	4250	8 520 341	11 418 716	2 898 375	134,02%		
72	6052	0	0	0	0,00%		
Razem 9314			690 778 525	667 016 821	-23 761 704	96,56%	
Ogółem			743 865 690	714 399 017	-29 466 673	96,04%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2001 Wz nr 2,

Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2001 roku.

**Załącznik 61. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej
za rok 2002 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Ustawa budżetowa	Wykonanie planu wydatków	Różnica (5-4)	% (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
8617 (85316)	22	3110	2 700 545	2 394 246	-306 299	88,66%
9123 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9123			0	0	0	0,00%
9135 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9135			0	0	0	0,00%
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%
	28	4412	102 100	41 327	-60 773	40,48%
	29	4422	306 300	311 706	5 406	101,77%
	31	4212	612 600	1 104 368	491 768	180,28%
	36	4272	459 450	931 658	472 208	202,78%
	37	4302	7 300 150	9 628 841	2 328 691	131,90%
	70	4252	1 837 800	37 803 106	35 965 306	2056,98%
	72	6052	26 568 462	26 568 462	0	100,00%
Razem 9300			37 186 862	76 389 468	39 202 606	205,42%
9314 (75406)	11	4010	32 650 559	32 817 624	167 065	100,51%
	12	4050	355 942 041	354 713 729	-1 228 312	99,65%
	15	4060, 4080	17 920 592	11 690 883	-6 229 709	65,24%
	16	4020	28 465 480	28 941 862	476 382	101,67%
	17	4040, 4070	32 353 448	31 831 124	-522 324	98,39%
	20	4200	1 334 447	1 334 392	-55	100,00%
	21	3020	88 948 499	86 684 012	-2 264 487	97,45%
	25	3030	70 449	52 697	-17 752	74,80%
	28	4410	6 345 515	6 881 458	535 943	108,45%
	29	4420	417 589	402 959	-14 630	96,50%
	31	4210, 4240	16 002 133	25 350 064	9 347 931	158,42%
	32	4220	9 560 644	10 383 949	823 305	108,61%
	33	4230	52 071	88 516	36 445	169,99%
	34	4250	15 315	14 621	-694	0,00%
	35	4260	11 918 133	13 899 312	1 981 179	116,62%
	36	4270	6 810 070	8 312 573	1 502 503	122,06%
	37	4280, 4290	15 745 862	13 603 453	-2 142 409	86,39%
		4300, 4550	0	0		
	39	4570, 4590	5 105	119 664	114 559	2344,06%
		4600, 4610	0	0		
	40	4140, 4430	711 637	585 838	-125 799	82,32%
	41	4110	35 146 904	28 107 213	-7 039 691	79,97%
	42	4120	4 320 872	3 511 850	-809 022	81,28%
	43	4440	2 273 767	2 391 171	117 404	105,16%
	62	4530	9 189	9 768	579	106,30%
	66	4490, 4510	7 147	3 054	-4 093	42,73%
	67	4480, 4500	2 877 178	3 045 736	168 558	105,86%
		4520				
	70	4250	4 655 760	-29 028 133	-33 683 893	-623,49%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9314			674 560 406	635 749 387	-38 811 019	94,25%
Ogółem			714 447 813	714 533 101	85 288	100,01%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2002 Wz nr 2,

Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2002 roku.

**Załącznik 62. Wydatki budżetowe polskiej Straży Granicznej
za rok 2003 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Ustawa budżetowa	Wykonanie planu wydatków	Różnica (5-4)	% (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
8617 (85316)	22	3110	2 686 000	2 189 091	-496 909	81,50%
9123 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9123			0	0	0	0,00%
9135 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9135			0	0	0	0,00%
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%
	28	4412	0	0	0	0,00%
	29	4422	0	0	0	0,00%
	31	4212	0	0	0	0,00%
	36	4272	0	0	0	0,00%
	37	4302	0	0	0	0,00%
	70	4252	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9300			0	0	0	0,00%
9314 (75406)	11	4010	33 262 000	33 156 605	-105 395	99,68%
	12	4050	369 050 000	355 120 419	-13 929 581	96,23%
	15	4060, 4080	19 243 000	13 426 995	-5 816 005	69,78%
	16	4020	29 517 000	30 513 289	996 289	103,38%
	17	4040, 4070	33 197 000	32 027 170	-1 169 830	96,48%
	20	4200	1 359 000	1 419 000	60 000	104,42%
	21	3020	89 929 000	90 505 708	576 708	100,64%
	25	3030	311 000	545 569	234 569	175,42%
	28	4410	6 418 000	7 369 470	951 470	114,83%
	29	4420	600 000	1 068 253	468 253	178,04%
	31	4210, 4240	18 237 000	33 336 132	15 099 132	182,79%
	32	4220	10 404 000	10 122 183	-281 817	97,29%
	33	4230	94 000	126 676	32 676	134,76%
	34	4250	12 500	14 780	2 280	0,00%
	35	4260	12 421 000	15 212 880	2 791 880	122,48%
	36	4270	10 192 000	19 612 465	9 420 465	192,43%
	37	4280, 4290 4300, 4550	15 524 000	15 024 373	-499 627	96,78%
	39	4570, 4590 4600, 4610	0	197 709	197 709	100,00%
	40	4140, 4430	731 000	572 551	-158 449	78,32%
	41	4110	36 872 000	26 590 505	-10 281 495	72,12%
	42	4120	4 180 000	2 265 227	-1 914 773	54,19%
	43	4440	2 422 000	2 419 537	-2 463	99,90%
	62	4530	8 000	5 931	-2 069	74,14%
66	4490, 4510	45 000	2 262	-42 738	5,03%	
67	4480, 4500 4520	3 046 000	2 987 639	-58 361	98,08%	
70	4250	9 236 500	10 727 257	1 490 757	116,14%	
72	6052	21 161 000	21 130 994	-30 006	0,00%	
Razem 9314			727 472 000	725 501 579	-1 970 421	99,73%
Ogółem			730 158 000	727 690 670	-2 467 330	99,66%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Projekt planu wydatków budżetowych na rok 2003 Wz nr 2,

Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2003 roku.

**Załącznik 63. Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa
przez polską Straż Graniczną za rok 1998 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Przyznano	Wykonano	Różnica (5-4)	% (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
8617 (85316)	22	3110	0	0	0	0,00%
9123 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9123			0	0	0	0,00%
9135 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9135			0	0	0	0,00%
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%
	28	4412	0	0	0	0,00%
	29	4422	0	0	0	0,00%
	31	4212	0	0	0	0,00%
	36	4272	0	0	0	0,00%
	37	4302	0	0	0	0,00%
	70	4252	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9300			0	0	0	0,00%
9314 (75406)	11	4010	6 150 537	6 150 537	0	100,00%
	12	4050	0	0	0	0,00%
	15	4060, 4080	0	0	0	0,00%
	16	4020	0	0	0	0,00%
	17	4040, 4070	0	0	0	0,00%
	20	4200	0	0	0	0,00%
	21	3020	0	0	0	0,00%
	25	3030	0	0	0	0,00%
	28	4410	0	0	0	0,00%
	29	4420	0	0	0	0,00%
	31	4210, 4240	366 014	366 013	-1	100,00%
	32	4220	366 014	366 015	1	100,00%
	33	4230	0	0	0	0,00%
	34	4250	0	0	0	0,00%
	35	4260	0	0	0	0,00%
	36	4270	0	0	0	0,00%
	37	4280, 4290	0	0	0	0,00%
		4300, 4550	0	0	0	0,00%
	39	4570, 4590	0	0	0	0,00%
		4600, 4610	0	0	0	0,00%
	40	4140, 4430	0	0	0	0,00%
	41	4110	2 644 731	2 644 731	0	100,00%
	42	4120	184 516	184 516	0	100,00%
	43	4440	0	0	0	0,00%
	62	4530	0	0	0	0,00%
	66	4490, 4510	0	0	0	0,00%
	67	4480, 4500	0	0	0	0,00%
		4520	0	0	0	0,00%
	70	4250	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9314			9 711 813	9 711 813	0	100,00%
Ogółem			9 711 813	9 711 813	0	100,00%

Źródło: Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.1998 roku.

**Załącznik 64. Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa
przez polską Straż Graniczną za rok 1999 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Przyznano	Wykonano	Różnica (5-4)	% (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
8617 (85316)	22	3110	78 306	78 306	0	100,00%
9123 (75406)	16		338 950	338 950	0	100,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		55 011	55 011	0	100,00%
	42		8 304	8 304	0	100,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9123			402 265	402 265	0	100,00%
9135 (75406)	16		1 512 770	1 512 770	0	100,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		245 523	245 523	0	100,00%
	42		37 063	37 063	0	100,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9135			1 795 356	1 795 356	0	100,00%
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%
	28	4412	0	0	0	0,00%
	29	4422	0	0	0	0,00%
	31	4212	0	0	0	0,00%
	36	4272	0	0	0	0,00%
	37	4302	0	0	0	0,00%
	70	4252	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9300			0	0	0	0,00%
9314 (75406)	11	4010	2 146 007	2 146 007	0	100,00%
	12	4050	883 759	719 793	-163 966	81,45%
	15	4060, 4080	0	0	0	0,00%
	16	4020	0	0	0	0,00%
	17	4040, 4070	0	0	0	0,00%
	20	4200	0	0	0	0,00%
	21	3020	0	0	0	0,00%
	25	3030	0	0	0	0,00%
	28	4410	0	0	0	0,00%
	29	4420	0	0	0	0,00%
	31	4210, 4240	114 774	114 770	-3	100,00%
	32	4220	0	0	0	0,00%
	33	4230	0	0	0	0,00%
	34	4250	0	0	0	0,00%
	35	4260	0	0	0	0,00%
	36	4270	0	0	0	0,00%
	37	4280, 4290	0	0	0	0,00%
		4300, 4550	0	0	0	0,00%
	39	4570, 4590	0	0	0	0,00%
		4600, 4610	0	0	0	0,00%
	40	4140, 4430	0	0	0	0,00%
	41	4110	12 295 112	10 151 688	-2 143 424	82,57%
	42	4120	1 018 973	555 259	-463 714	54,49%
	43	4440	0	0	0	0,00%
	62	4530	0	0	0	0,00%
	66	4490, 4510	0	0	0	0,00%
	67	4480, 4500	0	0	0	0,00%
		4520	0	0	0	0,00%
	70	4250	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9314			16 458 625	13 687 517	-2 771 108	83,16%
Ogółem			18 734 552	15 963 444	-2 771 108	85,21%

Źródło: Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.1999 roku.

**Załącznik 65. Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa
przez polską Straż Graniczną za rok 2000 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Przyznano	Wykonano	Różnica (5-4)	% (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
8617 (85316)	22	3110	109 907	96 481	-13 426	87,78%
9123 (75406)	16		365 584	363 176	-2 407	99,34%
	17		0	0	0	0,00%
	41		42 802	42 372	-431	98,99%
	42		5 892	5 832	-59	98,99%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9123			414 278	411 380	-2 897	99,30%
9135 (75406)	16		1 739 478	1 649 017	-90 461	94,80%
	17		0	0	0	0,00%
	41		224 524	207 811	-16 713	92,56%
	42		30 869	28 290	-2 580	91,64%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9135			1 994 872	1 885 117	-109 754	94,50%
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%
	28	4412	431	413	-17	96,00%
	29	4422	0	0	0	0,00%
	31	4212	2 478 134	193 757	-2 284 377	7,82%
	36	4272	0	0	0	0,00%
	37	4302	24 066	24 066	0	100,00%
	70	4252	7 041 475	3 406 129	-3 635 347	48,37%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9300			9 544 106	3 624 365	-5 919 741	37,97%
9314 (75406)	11	4010	1 639 408	1 620 225	-19 183	98,83%
	12	4050	0	0	0	0,00%
	15	4060, 4080	0	0	0	0,00%
	16	4020	0	0	0	0,00%
	17	4040, 4070	0	0	0	0,00%
	20	4200	0	0	0	0,00%
	21	3020	0	0	0	0,00%
	25	3030	0	0	0	0,00%
	28	4410	0	0	0	0,00%
	29	4420	0	0	0	0,00%
	31	4210, 4240	0	0	0	0,00%
	32	4220	0	0	0	0,00%
	33	4230	0	0	0	0,00%
	34	4250	0	0	0	0,00%
	35	4260	0	0	0	0,00%
	36	4270	0	0	0	0,00%
	37	4280, 4290	0	0	0	0,00%
		4300, 4550	0	0	0	0,00%
	39	4570, 4590	0	0	0	0,00%
		4600, 4610	0	0	0	0,00%
	40	4140, 4430	0	0	0	0,00%
	41	4110	189 204	188 145	-1 058	99,44%
	42	4120	26 050	25 902	-149	99,43%
	43	4440	0	0	0	0,00%
	62	4530	0	0	0	0,00%
	66	4490, 4510	0	0	0	0,00%
	67	4480, 4500	0	0	0	0,00%
		4520	0	0	0	0,00%
	70	4250	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9314			1 854 662	1 834 272	-20 390	98,90%
Ogółem			13 917 825	7 851 615	-6 066 210	56,41%

Źródło: Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2000 roku.

**Załącznik 66. Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa
przez polską Straż Graniczną za rok 2001 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Przyznano	Wykonano	Różnica (5-4)	% (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
8617 (85316)	22	3110	270 980	270 980	0	0,00%
9123 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9123			0	0	0	0,00%
9135 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9135			0	0	0	0,00%
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%
	28	4412	0	0	0	0,00%
	29	4422	0	0	0	0,00%
	31	4212	0	0	0	0,00%
	36	4272	0	0	0	0,00%
	37	4302	0	0	0	0,00%
	70	4252	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9300			0	0	0	0,00%
9314 (75406)	11	4010	0	0	0	0,00%
	12	4050	0	0	0	0,00%
	15	4060, 4080	0	0	0	0,00%
	16	4020	3 383	3 383	0	100,00%
	17	4040, 4070	0	0	0	0,00%
	20	4200	0	0	0	0,00%
	21	3020	0	0	0	0,00%
	25	3030	0	0	0	0,00%
	28	4410	0	0	0	0,00%
	29	4420	0	0	0	0,00%
	31	4210, 4240	814 388	814 388	0	100,00%
	32	4220	0	0	0	0,00%
	33	4230	0	0	0	0,00%
	34	4250	0	0	0	0,00%
	35	4260	0	0	0	0,00%
	36	4270	0	0	0	0,00%
	37	4280, 4290	0	0	0	0,00%
		4300, 4550	0	0	0	0,00%
	39	4570, 4590	0	0	0	0,00%
		4600, 4610	0	0	0	0,00%
	40	4140, 4430	0	0	0	0,00%
	41	4110	605	605	0	100,00%
	42	4120	0	0	0	0,00%
	43	4440	0	0	0	0,00%
	62	4530	0	0	0	0,00%
	66	4490, 4510	0	0	0	0,00%
	67	4480, 4500	0	0	0	0,00%
		4520	0	0	0	0,00%
	70	4250	8 881 302	8 738 679	-142 623	98,39%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9314			9 699 678	9 557 055	-142 623	98,53%
Ogółem			9 970 658	9 828 034	-142 623	98,57%

Źródło: Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2001 roku.

**Załącznik 67. Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa
przez polską Straż Graniczną za rok 2002 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Przyznano	Wykonano	Różnica (5-4)	% (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
8617 (85316)	22	3110	357 350	239 630	-117 720	67,06%
9123 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9123			0	0	0	0,00%
9135 (75406)	16		0	0	0	0,00%
	17		0	0	0	0,00%
	41		0	0	0	0,00%
	42		0	0	0	0,00%
	43		0	0	0	0,00%
Razem 9135			0	0	0	0,00%
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%
	28	4412	0	0	0	0,00%
	29	4422	0	0	0	0,00%
	31	4212	0	0	0	0,00%
	36	4272	0	0	0	0,00%
	37	4302	0	0	0	0,00%
	70	4252	0	0	0	0,00%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9300			0	0	0	0,00%
9314 (75406)	11	4010	0	0	0	0,00%
	12	4050	35 332	35 332	0	100,00%
	15	4060, 4080	0	0	0	0,00%
	16	4020	159 011	137 439	-21 572	86,43%
	17	4040, 4070	0	0	0	0,00%
	20	4200	0	0	0	0,00%
	21	3020	0	0	0	0,00%
	25	3030	0	0	0	0,00%
	28	4410	12 252	12 252	0	0,00%
	29	4420	0	0	0	0,00%
	31	4210, 4240	525 764	508 478	-17 286	96,71%
	32	4220	25 525	1 939	-23 586	7,60%
	33	4230	0	0	0	0,00%
	34	4250	0	0	0	0,00%
	35	4260	0	0	0	0,00%
	36	4270	0	0	0	0,00%
	37	4280, 4290	2 858 800	2 858 800	0	100,00%
		4300, 4550	0	0	0	0,00%
	39	4570, 4590	0	0	0	0,00%
		4600, 4610	0	0	0	0,00%
	40	4140, 4430	0	0	0	0,00%
	41	4110	26 299	22 157	-4 142	84,25%
	42	4120	3 893	3 320	-573	85,29%
	43	4440	0	0	0	0,00%
	62	4530	0	0	0	0,00%
	66	4490, 4510	0	0	0	0,00%
	67	4480, 4500	0	0	0	0,00%
		4520				
	70	4250	43 308 829	43 303 764	-5 065	99,99%
	72	6052	0	0	0	0,00%
Razem 9314			46 955 704	46 883 481	-72 223	99,85%
Ogółem			47 313 054	47 123 110	-189 944	99,60%

Źródło: Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2002 roku.

**Załącznik 68. Środki finansowe otrzymane z rezerw budżetu państwa
przez polską Straż Graniczną za rok 2003 w cenach stałych w złotych**

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Przyznano	Wykonano	Różnica (5-4)	% (5:4)	
1	2	3	4	5	6	7	
8617 (85316)	22	3110	0	0	0	0,00%	
9123 (75406)	16		0	0	0	0,00%	
	17		0	0	0	0,00%	
	41		0	0	0	0,00%	
	42		0	0	0	0,00%	
	43		0	0	0	0,00%	
Razem 9123			0	0	0	0,00%	
9135 (75406)	16		0	0	0	0,00%	
	17		0	0	0	0,00%	
	41		0	0	0	0,00%	
	42		0	0	0	0,00%	
	43		0	0	0	0,00%	
Razem 9135			0	0	0	0,00%	
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0,00%	
	28	4412	0	0	0	0,00%	
	29	4422	0	0	0	0,00%	
	31	4212	0	0	0	0,00%	
	36	4272	0	0	0	0,00%	
	37	4302	0	0	0	0,00%	
	70	4252	0	0	0	0,00%	
	72	6052	0	0	0	0,00%	
Razem 9300			0	0	0	0,00%	
9314 (75406)	11	4010	131 850	95 466	-36 384	72,41%	
	12	4050	33 616 000	32 256 330	-1 359 670	95,96%	
	15	4060, 4080	25 000	22 333	-2 667	89,33%	
	16	4020	49 139	8 368	-40 771	17,03%	
	17	4040, 4070	800 000	800 000	0	0,00%	
	20	4200	0	0	0	0,00%	
	21	3020	1 079 000	1 079 000	0	0,00%	
	25	3030	0	0	0	0,00%	
	28	4410	0	0	0	0,00%	
	29	4420	0	0	0	0,00%	
	31	4210, 4240	11 352 290	11 349 730	-2 560	99,98%	
	32	4220	1 668 320	1 668 320	0	100,00%	
	33	4230	0	0	0	0,00%	
	34	4250	0	0	0	0,00%	
	35	4260	0	0	0	0,00%	
	36	4270	2 163 000	2 163 000	0	100,00%	
	37	4280, 4290	14 379 000	14 378 200	-800	99,99%	
	39	4300, 4550					
		4570, 4590	0	0	0	0,00%	
	40	4600, 4610					
		4140, 4430	0	0	0	0,00%	
	41	4110	5 173 903	4 351 341	-822 562	84,10%	
42	4120	1 244 800	1 120 052	-124 748	89,98%		
43	4440	0	0	0	0,00%		
62	4530	0	0	0	0,00%		
66	4490, 4510	0	0	0	0,00%		
67	4480, 4500	0	0	0	0,00%		
	4520						
70	4250	23 576 000	20 749 316	-2 826 684	88,01%		
72	6052	0	0	0	0,00%		
Razem 9314			95 258 302	90 041 456	-5 216 846	94,52%	
Ogółem			95 258 302	90 041 456	-5 216 846	94,52%	

Źródło: Sprawozdanie RB-28 roczne o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.2003 roku.

Załącznik 69. Zestawienie zbiorcze limitów rezerw celowych budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg paragrafów w cenach stałych w złotych

295

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Rok						Wzrost-spadek kwotowy														
			1998	1999	2000	2001	2002	2003	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001-1999	2002-1999	2003-1999	2001-2000	2002-2000	2003-2000	2002/2001	2003/2001	2003/2002
8617 (85316)	22	3110	0	78 306	109 907	270 980	357 350	0	78 306	109 907	270 980	357 350	0	31 602	192 674	279 044	-78 306	161 072	247 443	-109 907	86 370	-270 980	-357 350
9123 (75406)	16		0	338 950	365 584	0	0	0	338 950	365 584	0	0	0	26 634	-338 950	-338 950	-338 950	-365 584	-365 584	-365 584	0	0	0
	17		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	41		0	55 011	42 802	0	0	0	55 011	42 802	0	0	0	-12 209	-55 011	-55 011	-55 011	-42 802	-42 802	-42 802	0	0	0
	42		0	8 304	5 892	0	0	0	8 304	5 892	0	0	0	-2 412	-8 304	-8 304	-8 304	-5 892	-5 892	-5 892	0	0	0
	43		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9123			0	402 265	414 278	0	0	0	402 265	414 278	0	0	0	12 012	-402 265	-402 265	-402 265	-414 278	-414 278	-414 278	0	0	0
9135 (75406)	16		0	1 512 770	1 739 478	0	0	0	1 512 770	1 739 478	0	0	0	226 708	-1 512 770	-1 512 770	-1 512 770	-1 739 478	-1 739 478	-1 739 478	0	0	0
	17		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	41		0	245 523	224 524	0	0	0	245 523	224 524	0	0	0	-20 999	-245 523	-245 523	-245 523	-224 524	-224 524	-224 524	0	0	0
	42		0	37 063	30 869	0	0	0	37 063	30 869	0	0	0	-6 193	-37 063	-37 063	-37 063	-30 869	-30 869	-30 869	0	0	0
	43		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9135			0	1 795 356	1 994 872	0	0	0	1 795 356	1 994 872	0	0	0	199 515	-1 795 356	-1 795 356	-1 795 356	-1 994 872	-1 994 872	-1 994 872	0	0	0
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	28	4412	0	0	431	0	0	0	0	431	0	0	0	431	0	0	0	-431	-431	-431	0	0	0
	29	4422	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	31	4212	0	0	2 478 134	0	0	0	0	2 478 134	0	0	0	2 478 134	0	0	0	-2 478 134	-2 478 134	-2 478 134	0	0	0
	36	4272	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	37	4302	0	0	24 066	0	0	0	0	24 066	0	0	0	24 066	0	0	0	-24 066	-24 066	-24 066	0	0	0
	70	4252	0	0	7 041 475	0	0	0	0	7 041 475	0	0	0	7 041 475	0	0	0	-7 041 475	-7 041 475	-7 041 475	0	0	0
	72	6052	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9300			0	9 544 106	9 544 106	0	0	0	9 544 106	9 544 106	0	0	0	9 544 106	0	0	0	-9 544 106	-9 544 106	-9 544 106	0	0	0
9314 (75406)	11	4010	6 150 537	2 146 007	1 639 408	0	131 850	-4 004 531	-4 511 129	-6 150 537	-6 150 537	-6 018 687	-506 598	-2 146 007	-2 146 007	-2 014 157	-1 639 408	-1 639 408	-1 507 558	0	131 850	131 850	
	12	4050	0	883 759	0	0	35 332	883 759	0	0	35 332	33 616 000	-883 759	-883 759	-848 427	32 732 241	0	35 332	33 616 000	35 332	33 616 000	33 580 668	
	15	4060, 4080	0	0	0	0	25 000	0	0	0	25 000	25 000	0	0	25 000	0	0	25 000	0	25 000	25 000	25 000	
	16	4020	0	0	0	3 383	159 011	0	3 383	159 011	49 139	49 139	0	3 383	159 011	49 139	3 383	159 011	155 627	45 756	-109 872		
	17	4040, 4070	0	0	0	0	800 000	0	0	0	800 000	800 000	0	0	800 000	0	0	800 000	0	800 000	800 000		
	20	4200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	21	3020	0	0	0	0	1 079 000	0	0	0	0	1 079 000	0	0	0	1 079 000	0	0	1 079 000	1 079 000	1 079 000		
	25	3030	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	28	4410	0	0	0	0	12 252	0	0	0	12 252	0	0	0	12 252	0	0	12 252	0	12 252	0	-12 252	
	29	4420	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	31	4210, 4240	366 014	114 774	0	814 388	525 764	11 352 290	-251 240	-366 014	448 374	159 750	10 986 276	-114 774	699 614	410 990	11 237 516	814 388	525 764	11 352 290	-288 624	10 537 902	10 826 526
	32	4220	366 014	0	0	0	25 525	1 668 320	-366 014	-366 014	-366 014	-340 489	1 302 306	0	0	25 525	1 668 320	0	25 525	1 668 320	25 525	1 668 320	1 642 795
	33	4230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	34	4250	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	35	4260	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	36	4270	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 163 000	0	0	0	2 163 000	0	0	2 163 000	0	2 163 000	2 163 000	
	37	4280, 4290	0	0	0	0	2 858 800	14 379 000	0	0	2 858 800	14 379 000	0	0	2 858 800	14 379 000	0	2 858 800	14 379 000	2 858 800	14 379 000	11 520 200	
		4300, 4550	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	39	4570, 4580	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4600, 4610	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	40	4140, 4430	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	41	4110	2 644 731	12 295 112	189 204	605	26 299	5 173 903	9 650 381	-2 455 528	-2 644 126	-2 618 432	2 529 172	-12 105 999	-12 294 507	-12 268 813	-7 121 209	-188 599	-162 905	4 984 699	25 694	5 173 298	5 147 604
	42	4120	184 516	1 018 973	26 050	0	3 893	1 244 800	834 457	-158 466	-184 516	-180 623	1 060 284	-992 923	-1 018 973	-1 015 080	225 827	-26 050	-22 157	1 218 750	3 893	1 244 800	1 240 907
	43	4440	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	62	4530	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	66	4490, 4510	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	67	4480, 4500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4520	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	70	4250	0	0	0	8 881 302	43 308 829	23 576 000	0	0	8 881 302	43 308 829	23 576 000	0	8 881 302	43 308 829	23 576 000	8 881 302	43 308 829	23 576 000	34 427 527	14 694 698	-19 732 829
	72	6052	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
9314			9 711 813	16 458 625	1 854 662	9 699 678	46 955 704	95 258 302	6 746 812	-7 857 151	-12 135	37 243 891	85 546 489	-14 603 933	-6 758 947	30 497 079	78 799 677	7 845 016	45 101 042	93 403 640	37 256 026	85 558 624	48 302 598
Ogółem			9 711 813	18 734 552	13 917 825	9 970 658	47 313 054	95 258 302	9 022 739	4 206 012	258 845	37 601 241	85 546 489	-4 816 727	-8 763 895	28 578 502	76 523 750	-3 947 167	33 395 229	81 340 477	37 342 397	85 287 644	47 945 248

Załącznik 70. Zestawienie zbiorcze wykonanych limitów rezerw celowych budżetu państwa polskiej Straży Granicznej za lata 1998-2003 wg paragrafów w cenach stałych w złotych

296

Rozdział	Paragraf stary	Paragraf nowy	Rok						Wzrost-spadek kwotowy														
			1998	1999	2000	2001	2002	2003	1999-1998	2000-1998	2001-1998	2002-1998	2003-1998	2000-1999	2001/1999	2002/1999	2003/1999	2001/2000	2002/2000	2003/2000	2002/2001	2003/2001	2003/2002
8617 (85316)	22	3110	0	78 306	96 481	270 980	239 630	0	78 306	96 481	270 980	239 630	0	18 175	192 674	161 324	-78 306	174 498	143 149	-96 481	-31 350	-270 980	-239 630
9123 (75406)	16		0	338 950	363 176	0	0	0	338 950	363 176	0	0	0	24 226	-338 950	-338 950	-338 950	-363 176	-363 176	-363 176	0	0	0
	17		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	41		0	55 011	42 372	0	0	0	55 011	42 372	0	0	0	-12 640	-55 011	-55 011	-55 011	-42 372	-42 372	-42 372	0	0	0
	42		0	8 304	5 832	0	0	0	8 304	5 832	0	0	0	-2 472	-8 304	-8 304	-8 304	-5 832	-5 832	-5 832	0	0	0
	43		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9123			0	402 265	411 380	0	0	0	402 265	411 380	0	0	0	9 115	-402 265	-402 265	-402 265	-411 380	-411 380	-411 380	0	0	0
9135 (75406)	16		0	1 512 770	1 649 017	0	0	0	1 512 770	1 649 017	0	0	0	136 246	-1 512 770	-1 512 770	-1 512 770	-1 649 017	-1 649 017	-1 649 017	0	0	0
	17		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	41		0	245 523	207 811	0	0	0	245 523	207 811	0	0	0	-37 712	-245 523	-245 523	-245 523	-207 811	-207 811	-207 811	0	0	0
	42		0	37 063	28 290	0	0	0	37 063	28 290	0	0	0	-8 773	-37 063	-37 063	-37 063	-28 290	-28 290	-28 290	0	0	0
	43		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9135			0	1 795 356	1 885 117	0	0	0	1 795 356	1 885 117	0	0	0	89 761	-1 795 356	-1 795 356	-1 795 356	-1 885 117	-1 885 117	-1 885 117	0	0	0
9300 (75400)	25	3032	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	28	4412	0	0	413	0	0	0	0	413	0	0	0	413	0	0	0	-413	-413	-413	0	0	0
	29	4422	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	31	4212	0	0	193 757	0	0	0	0	193 757	0	0	0	193 757	0	0	0	-193 757	-193 757	-193 757	0	0	0
	36	4272	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	37	4302	0	0	24 066	0	0	0	0	24 066	0	0	0	24 066	0	0	0	-24 066	-24 066	-24 066	0	0	0
	70	4252	0	0	3 406 129	0	0	0	0	3 406 129	0	0	0	3 406 129	0	0	0	-3 406 129	-3 406 129	-3 406 129	0	0	0
	72	6052	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9300			0	0	3 624 365	0	0	0	0	3 624 365	0	0	0	3 624 365	0	0	0	-3 624 365	-3 624 365	-3 624 365	0	0	0
9314 (75406)	11	4010	6 150 537	2 146 007	1 620 225	0	0	95 466	-4 004 531	-4 530 312	-6 150 537	-6 150 537	-6 055 071	-525 782	-2 146 007	-2 146 007	-2 050 541	-1 620 225	-1 620 225	-1 524 759	0	95 466	95 466
	12	4050	0	719 793	0	0	35 332	32 256 330	719 793	0	0	0	35 332	32 256 330	-719 793	-719 793	-684 461	31 536 537	0	35 332	32 256 330	35 332	32 256 330
	15	4060, 4080	0	0	0	0	0	22 333	0	0	0	0	22 333	0	0	0	22 333	0	0	22 333	0	22 333	22 333
	16	4020	0	0	0	3 383	137 439	8 368	0	0	3 383	137 439	8 368	0	3 383	137 439	8 368	3 383	137 439	8 368	134 056	4 985	-129 071
	17	4040, 4070	0	0	0	0	0	800 000	0	0	0	0	800 000	0	0	0	800 000	0	0	800 000	0	800 000	800 000
	20	4200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	21	3020	0	0	0	0	0	1 079 000	0	0	0	0	1 079 000	0	0	0	1 079 000	0	0	1 079 000	0	1 079 000	1 079 000
	25	3030	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	28	4410	0	0	0	0	12 252	0	0	0	0	0	12 252	0	0	0	12 252	0	0	12 252	0	12 252	-12 252
	29	4420	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	31	4210, 4240	366 013	114 770	0	814 388	508 478	11 349 730	-251 242	-366 013	448 375	142 466	10 983 717	-114 770	699 617	393 708	11 234 960	814 388	508 478	11 349 730	-305 909	10 535 342	10 841 252
	32	4220	366 015	0	0	0	1 939	1 668 320	-266 015	-366 015	-366 015	-364 076	1 302 305	0	0	1 939	1 668 320	0	1 939	1 668 320	1 939	1 668 320	1 666 381
	33	4230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	34	4250	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	35	4260	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	36	4270	0	0	0	0	0	2 163 000	0	0	0	0	2 163 000	0	0	0	2 163 000	0	0	2 163 000	0	2 163 000	2 163 000
	37	4280, 4290	0	0	0	0	2 858 800	14 378 200	0	0	0	2 858 800	14 378 200	0	0	2 858 800	14 378 200	0	2 858 800	14 378 200	2 858 800	14 378 200	11 519 400
		4300, 4550	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4570, 4580	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4600, 4610	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4140, 4430	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	41	4110	2 644 731	10 151 688	188 145	605	22 157	4 351 341	7 506 957	-2 456 586	-2 644 126	-2 622 575	1 706 610	-9 963 543	-10 151 083	-10 129 531	-5 800 347	-187 540	-165 988	4 163 196	21 552	4 350 736	4 329 184
	42	4120	184 516	555 259	25 902	0	3 320	1 120 052	170 743	-158 615	-184 516	-181 196	935 536	-529 357	-555 259	-551 939	564 793	-25 902	-22 581	1 094 150	3 320	1 120 052	1 116 732
	43	4440	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	62	4530	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	66	4490, 4510	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	67	4480, 4500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4520	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	70	4250	0	0	0	8 738 679	43 303 764	20 749 316	0	0	8 738 679	43 303 764	20 749 316	0	8 738 679	43 303 764	20 749 316	8 738 679	43 303 764	20 749 316	34 565 085	12 010 637	-22 554 448
	72	6052	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9314			9 711 813	13 687 517	1 834 272	9 557 055	46 883 481	90 041 456	3 975 704	-7 877 541	-154 757	37 171 668	80 329 643	-11 853 245	-4 130 462	33 195 964	76 353 939	7 722 783	45 049 209	88 207 184	37 326 426	80 484 401	43 157 975
Ogółem			9 711 813	15 963 444	7 851 615	9 828 034	47 123 110	90 041 456	6 251 631	-1 860 198	116 221	37 411 297	80 329 643	-8 111 829	-6 135 410	31 15							

